

Digitalizálta

a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

MTA
1826 K

Foly. Ujs. O.

6^{b.}
12.

7

Franc. Hermerity

1797.

M A G Y A R
H Í R M O N D Ó.

TIZENKETTÖDIK SZAKASZ.

B é t s b e n
M u m m e l J. D. betűivel.

1 7 9 7.

301845

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o o o

Nro 1.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
4-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környüállások.

Palmából (*Velentzei Friaulnak erős Városából*) Jún. 14-dikénn: — „Ts. K. Feldmarschall *Tertzi*, mindúntalan elébb elébb nyomúl a' maga Korpúsával, melyből 8 Bataliont vártak mára Gorítziába.

Velentzei Dalmátziában, még nagyobb kurutz Világ kezdett lenni, mint a' milyen támadt vala Velentzei Istriábann. A' mint írják, többen lettek már ott 4 fáz Személy.

A

lyeknél áldozatjaikká a' belső egyenetlenségnek: a' midőn 3 Deputátusok érkeztek onnét Triestbe, kiknek kérése azt tselekedte, hogy Triestbe Goríziából, 600 lovasok, részszerént Uhlánusok, részszerént *Jósef Fő-Hg'* Huszárai, 's hat ezer gyalogok a' *Hertzeg Hohenlohe*, a' *Thurn* és a' *Reiszky* Reg. eikből valók, küldődtek nagy sietséggel, kik ámbár Vasárnap t. i. Jún. 26 dékánn értek Triestbe, még is már az nap estvéli 9-edfél órakor már útnak indultak a' tengerenn, Dalmátzia felé, egész készülettel.

A' Velentzei Municipálitás' példája szerént *Bresciában* is a' Belső bátorságra ügyelő Kommiszió el töröltt négy előbbeni kemény tömlöztöket, melyeknek neveik: il *Buco del gatto*, la *Campana*, le *Cavagnine*, i *Canevini*.

Velentzében, az előbbeni igazgatás' formájának el múlásakor 350 foglyokat botsáttatott szabadonn, a' mostani ideigvaló Kormányfő.

A' Velentzei Ex-Doge *Manin* Polgár meg-jövendölte vólt — a' mint írják *felele* — egynehany esztendőkkel ez előtt, hogy változás fogja érni bizonyosann a' Velentzei Respublikát: de ugyan azért ő rajta is be tölt az a' deák példabeszéd: *Veritas odium parit*. Nem igen kedves Embere vólt sok *Nobilik*nek.

A' Velentzei Közönséges-Társaság' revolúzióját nem kevésbé siettette az a' meg-hasonlás, mely, nagy mértékben uralkodott vala ott magok a' Nobilik között is; mely ellenségeskedés onnét származott: mivel a' hatalmaskodni kívánó rész kegyetlenkedett még a' fő származású 's tekintetű Emberek ellen is, ha nem alkalmaztatták magokat hozzája. Példa vólt erre nem régiben *Curli* nevezetű Gróf. Ez az Úr több rendbéli fő hivatalokat viselt Hazájában, egézfíz meg elégedésére a' Publikumnak. Egykor kedve jő a' külföldi utazáshoz, 's engedelmet kért arra, a' mint illet, a' Fő-Kormányfzéktől. Ez nem adott, melyen úgy meg-illetődött a' Gróf, hogy szabadság nélkül is el utazott alattomban: 's útjában tsinált némely adósságokat is. Ezen tselekedete oly vétkesnek találtatott, hogy azért: 1.) Nemes-ségétől meg-folztatott. 2.) A' Velentzei tusokból örökre számkivettetett, és még is 3.) Három ezer arany tevődött fel Annak jutalmúl, a' ki, akár Velentzén belől, akár kívül, el fogja a' Grófot, és által adja. 4.) Arra az esetre, ha ekképpen kézre kerítődhetnék a' Gróf, egy setét tömlőtze fogna zárattatni, és aggrátziáztatásáért még tsak nem is könyöröghet senki, húsz esztendeig.

Bonóniából Jún. 17-dikénn: — „A' Lengyel Corpus, mely *Ferrára* Városában

és környékében tartózkodik tíz ezer főből áll, 's a' Vezérnek *Dombrowszky* Generálisnak példája szerént, nem tsak a' Tisztek, hanem még a' Közemberek is úgy viselik magokat, hogy közönséges betsületben 's szeretetben vagynak. Számos Lengyel Tisztekkel szaporodik még most is az említett Korpus. Közelebb, *Vilhorszky* és *Rymkiewicz* Generálisok érkeztek hozzá.

Egy *Turini* Levél, mely 10-dik Júniusban költ, így adja elő az ott történt és már a' minap általunk említettett Katonai nagy mozgásokat: „Ezen Városban mindenütt meg-kettőztettek a' 'Strázsák. Számos gyalog és lovas Patrullok (vizsgálódó Katonák) járkálnak fel 's alá az utcákon. A' fegyvertartó Háznak minden kapuja' eleibe, két; a' Váré eleibe pedig négy ágyúk szegeztek ki. Egy éjtszaka, öt provinciális Batalionok jöttek ide bé. Gyanús Személyek gyakorta fogattatnak el. Egy nevezetessen az efféle meg-árestáltattak között *Cravenzana* Minister' öreg Komornyikja is. Hogy annál hathatósbabban eleit lehessen venni minden gonosznak: egy interimális (ideigvaló) Kormányféléket állított fel a' Király, és azt, telyes hatalommal ruházta fel, minden alkalmas praeservatíváknak meg-tevésére. Ennek első dolga is a' vólt, hogy a' Játéknéző helyet bé záratta, mivel tapasztalta, hogy igen gyanús módra sügnak búgnak abban némely-

lyek. Mindjárt más nap reggel a' Teá-
tromi bé-zárattatása után, egy tzedula ta-
láltatott fel-ragasztva ily ráírással: *Il pic-
ciolo Directorio, à proibito il Teatro:
ma li 50 mila non approvano.* (A' kis Di-
rectórium meg-tiltotta a' Teátromot: de
az öt ezerek nem hagygyák helybe ezen
meg-tiltást.

Még eddig egyébaránt semmi erőszak
nem történt.

Annak a' fundamentomos Tzikkely-
nek maga egészsz formájábann való köz-
lésével, mely, szól a' Német-Birodalom'
Békesség-kötése felől, már most szolgál-
hatunk, minekutánna az, egy Tsászári bő-
vebb előadás mellett Jún. 23-dikán a' Né-
met Birodalom' Gyűlése' eleibe terjeszte-
tett, következő sorokban:

„Sa Majesté l' Empereur ayant à coeur que la
paix se retablisse entre l' Empire germanique et la
France, et le Directoire exécutif de la République
françoise voulant également témoigner à Sa Majesté
imperiale son desir d' asseoir la dite paix sur des
bases solides et equitables, conviennent d' une ces-
sation d' hostilités entre l' Empire germanique et la
France, à commencer aujourd'hui; il sera tenu un
congrés formé des Plenipotentiaires respectifs pour y
traiter et conclure la paix definitive entre les deux
Puissances sur la base de l' intégrité de l' Empire
germanique.

(Szíves gondja lévén arra Tsászár Ő
Felségének, hogy a' Békesség vizont hely-
re álljon a' Német Birodalom és Frantzia
(Ország) között, és a' Fr. Respublikának
Végrehajtó Kormányzéke, hasonlóképpen

akarván Ő Császári Felségének bizony-
 got adni az eránt, hogy Ő óhajtja az em-
 lített Békességet tartós és igazságos fun-
 damentomokra helyheztetni: meg-egygyez-
 nek, az ellenségeskedéseknek a' Német Bi-
 dalom és Frantzia Ország között, mai
 naptól fogva való meg-fzüntetésébe. —
 Ezen két Hatalmasságoknak teljes hatal-
 mú Ministereik özsze fognak ülni egy
 Congressusba, hogy abban a' Békességnek
 tökéletességre való viteléről alkudozza-
 nak, és egészen végre is hajtsák azt a'
 két Hatalmasságok között, fundamento-
 múl vévén a' Német-Birodalom' integri-
 tássát.)

Falkenstein nevezetű Grófságban, mely
 a' Német Birodalom' Felső Rajnai Kerüle-
 tében fekszik, és a' melyről nevezte vala
 magát mint sajátjáról Néh. 2-dik *József*
 Császár, nem vóltak már Jún. 24-dikénn
 semmi Fr. ák; és a' Biztosaik se' kíván-
 tak többé semmi adót a' Grófságtól.

A' Fr. Respublika és Anglia között
 kezdendő Békesség-alkuról, így írt a' Di-
 rectóriális Párisi Újságnak — a' *Redacteur-
 nek* — 16-dik Júniusi Darabja. „A' Bé-
 kességnek Angliával való munkálódására,
 teljes hatalmú Ministerekké nevezett a'
 Directórium Executivum ezenn Hónapnak
 25-dikénn (Jún. 13-dikán) következő
 Polgárokat, úgymint: *Letourneurt* (de la

Manche), Pléville Lepelay-t, a' ki, Ha-
jós Svadron-Komendáns; és Maret-et, ki,
a' had előtt, Rendkívülvaló Követ volt
a' Londoni Udvarnál. Letourneur Polgár,
Elölülőjévé neveztetett a' Követségnek:
Secretáriussává pedig Colchem Polgár, a'
ki Külső dolgokra ügyelő Kommiszfzarius
volt ennekelötte. A' tanátskozások Lille-
ben fognak tartatni. Az Ángliai Kormány-
szék által küldendő Békesség-Követe' izá-
mára el küldödött a' paszszus, a' Lord Gren-
ville által nyilatkoztatott kívánsághoz ké-
pest. Ki légyen ez a' Békesség-Követe?
még nem tudatik. Az Ángliai Újságok,
Lord *St. Helent* nevezik. “

Barthelémy és *Barras* Direktorok nem
akarták, hogy *Letourneur* legyen Prézese
a' Követségnek, mert a' mint *Barthelémy*
mondotta, ő nem esméri *Letourneurt*, ha-
nem *Carnot*, *Lareveillere*, és *Rewbel*,
Direktorok előtt elég ok volt arra, hogy
lehet Prézese *Letourneur* a' Követségnek,
mivel nékiek Kollégájok volt a' Direktor-
ságban. — *Pléville-Lepellay* esmeretes de-
rék Tengeri Tiszt. *Maret*, dolgozott volt
néha napján, a' *Moniteur* Párisi Újsá-
gonn; annakutánna Londonba küldettetett
Rendkívülvaló Követnek; és minekutánna
onnét visszafra tért, Nápolyba, telyes hatal-
mú Ministernek. — *Colchemet* betsüli a'
Publikum, mint tudós, okos és jó szívű
Emberr.

Az Isteni tisztelet' szabadságának szélesebben való ki-terjesztése; és a' Respublika' jövedelmeivel való jobb gazdálkodás: ezen két nagy tárgyak forgottak fenn a' Fr. Törvényhozó Gyűlés' Iffjabbik Tanátságánál Jún. középső napjaiban. Az első tárgy felől való értelmét az a' végre ki-nevezett Kommisszióknak, Lyoni Jourdan terjesztette a' Gyűlés' eleibe, 's javasolta a' többek között: a' harangozásnak; Innepek tartásának; a' Papok' szabad választatásának meg-engedését, és hogy semmi más esküvést vagy fogadást nem kell kívánni a' Papoktól, hanem tsupán azt, a' mely más Polgároktól kívántatik. — A' Respublika' jövedelmeivel jobban való gazdálkodásról, Gilbert Desmolières szóllott, hasonlóképpenn egy Kommisszió' nevében. „Egy jó Finantz-Plánumnak — *úgymond* — 3 fundamentomai vagynak, t. i. az előrenézés, a' rend, és a' gazdálkodás. Az előrenézés nélkül nints rend, és rend nélkül nints gazdálkodás. Azért vóltunk mi még eddig mindenkori fogyatkozásban a' Közön-séges - Társaságra nézve pénz' dolgából: mert tsupán az nap tudta meg a' Törvényhozó - Gyűlés a' szükségeket, midőn teljesíteni kellett azokat.“

A' Tengeri dolgokra ügyelő Ministernek több rendbéli liszt-vásárlásait kárhoztatta Gilbert, és azok között nevezetessen egyet, mely által, 240 ezer líver hasznot

tsinált a' Minister *Gaillard* nevű Kompániának. — Ezen Beszédért *Bailleul* nevű Tag keményenn meg-támadta *Gilbertet* Jún. 15-dikénn, így szólván a' többek között: „Hát már valahányszor pénzt kér a' Directórium: mind annyiszor bolszúságtétellel kell néki felelni? — *Gilbert* oly hatalmassan meg-felelt *Bailleul*-nek, hogy azzal való meg-elégedését sokszor nyilatkoztatta a' Tanáts' nagy része. Eröss szavai vóltak ezek *Gilbert*nek: Ha — *úgy-mond* — a' Directórium a' maga vendéglései, tzimboráskodásai, és küldözgetései által belé elegyíti magát a' mi tanátskozásainkba: úgy minden oda van. Kötelességünk nekünk, hogy vissza-ültessük őtet a' maga helyére.

Ángliábann, a' Norei pártos-hajók, 3-onn kívül mind le-tsendesedtek Júnus' 14-dikéig.

Elegyes Tudósítások.

Hogy a' S. Galleni Hertzeg-Apátur meg-zabolázhassa Birtokaiban a' zenebonáskodó Demokratákat, és helyre-állíthassa a' tsendességet: erre a' végre fegyveres segítséget kért a' Helvétziai Respublikának *Zürich*; *Schwitz*; *Glaris*; és *Lucern* nevezetű Cántonjaitól. *Zürich* (*Tigurum*) meg is ígérte azonnal, hogy küld Katonákat: de a' más 3 Kántonok azt javaslották, hogy próbálja meg még egy-

fzer a' Hertzeg-Apáthur szépfzerént le-tsilla-
pítani a' háborgókat, meg-visgáltatván
Azoknak minden panaszszait,

Az Orosz Tsászár meg-parantsolta a'
Dikasztériomoknak, hogy olyan Instán-
tziát el ne vegyenek, melynek, több
Személyek vagynak alája írva.

Az Orosz Tsászár, a' maga két na-
gyobb Fiaival együtt Moscauból utazván,
Rígába érkezett Jún. 20-dikán, a' hol
nagy tzeremóniákkal akarták fogadni; de
el maradtak azok, az Ő Felsége' kíván-
ságára, ki is azt mondotta, hogy úgy akar
bé menni a' *Ríga*iak közzé, mint Atya
a' maga Fiai közzé. Estve a' Tanátsház-
nál tartatott nagy Bálban tántzolt mind
maga mind a' két Fia. Valahol utazott
Pál Tsászár, mindenütt szembetűnő jeleit
adta gondosságának és jószívűségének.

Az Orosz Birodalom' Cancelláriussá-
gát Néhai II-dik Katalin alatt Vice-Can-
celláriusi névvel folytatott, a' mostani Tsá-
fzár alatt pedig Fő-Cancelláriusi ranggal
folytatni kezdett Gróf *Ostermann*, el ké-
redzett a' hívatáljából, kinek ezen kérésé-
re *Pál* Tsászár reá állott, meg-hagyván
egész fizetését, és még ezen kívül ajándé-
kozott is néki 70 ezer rúbelt erő asztali
ezüst-készületet.

Rómában sok Nép öfsze-gyült Pün-
köst Vasárnapján a' Pápai áldásra, mely-

lyet olasztott Ő Szentseége, az általa tartott Nagy Mise után.

Néhai 16 dik *Lajos'* öregebbik Testvére, még mindég Alsó-Saxóniának *Blankenburg* nevű Városában tartózkodik, mely a' Braunschweigi Hertzegé. Mintegy száz Kiköltözött Frantziák vagynak véle. Lakik egy *Schröder* nevű Gazda-ember' Házában, mely, nem elegendő tágasságú. Alkalmatosabb szállással kínálkozott egy más magános Ember: de esztendőnként 6 száz tallért kívánt: azért is el nem fogadódott ajánlása.

Béts.

Mack Generális tegnapelőttől fogva itt vagon.

A' Bétsi insurgáltt Sereg közzül, a' Lovasoknak, és a' Tanulók', a' Kereskedők; 's az Arany- és Ezüst-művesek' Korpusának Júl. 6-dikánn fog ki-olztatni a' meg ígért Emlékeztető Jutalom-pénz, az Universitas' épületében, a' mint megtette már az eránt a' Tudósítást nyomtatásban, Alsó-Ausztriai Gubernátor Gróf *Saurau* Ő Exc. ja. A' Sereg' több része is meg fog azonnal hasonlóképpen tiszteltetni: mihelyt annyira való Emlékeztető-Erdem-pénz lehet készen.

Azon Katona-Ispotályról, mely, Béts mellet, Tsáfzári *Ebersdorf*-ban állíttatott fel, oly hamis hír futamodott; mintha nem

tsak ragadó-nyavalyák uralkodnának abban; hanem hogy semmi vígyázás és jó gondviselés sem volna ott egyáltalában a' Betegekre. Ezen költeménynek meg-tzáfolása végett, Visgáló - Kommissziót nevezett ki a' Katonai Fő Cancellária, *Motzen* Generálmájor' előlülése alatt, mely Kommisszió, úgy tapasztalta: hogy ragadó-nyavalyák éppen nem, hanem tsupán hurúttal együtt járó epes hideglelések uralkodnak, melyekben, a' kik meghalnak: el szoktak száradni: de szoross fel számlálás szerént, az Életbenmaradtak' és Meghólttak' száma, úgy vólt még eddig egymáshoz; mint vagyon száz, háromhoz: a' mi pedig illeti a' Betegekkel való bánást és az Ispotálynak tisztán való tartását: oly feddhetetlennek találtatott az, hogy az ezekről nyomtatásban tett Híradás mellett Mindenek invitáltatnak, hogy magok személy szerént meg-nézegetvén az Ispotályt, győzzék meg magokat a' Kommisszió' bizonyításának igazsága felől.

Magyar - Ország.

Sok felől írják, hogy a' szép essözések, melyek mostanság kezdetek jární, élelztik a' Földmíves' reménységét, és azt okozták, hogy mindenféle gabonának az árra ismét alább kezdett szállani.

A' Kir. Helytartó Tanátsnál promováltattak: valóságos Secretáriusságra *Ma-*

thé Kristián; Honorárius Secretáriusságra *Almásy* Antal; Expeditorságra *Piestyánszky* Lajos; Expediturae Adjunctusságra, a' Dunán innen való Districtuális Táblánál Registrátorságot viseltt *Gasó* János; Con-
cipistaságra *Jakabfalvy* András és *Gál* Mihály — Urak.

A' múltt éfztendőben Április' 16-dikán történt halálát az Anhalt - Bernburgi Hertzegnek, guttaütésnek tulajdonították némely közönséges Tudósítások: de a' sokkal közönségesebb hír, más okát hirdette annak, és már most a' mint bizonyítja az Erlangi Újság, ki is világosodott a' hír' valósága, hogy t. i. a' szerentsétlen Hertzeget, ruha nélkül találta egy Gyermek a' vízben. Már az előtt, darab idővel lehetett észre venni a' Hertzegben, hogy igen el vonta magát a' Társaságoktól, magánosságot keresett, méjjen bé-merült a' képzelődésekbe, 's egész tekintete mutatta, hogy aggódni kell nékie magábann. A' Famíliából egy Személy okozta részfzerént epekedéseit. — Mit ér a' világi minden lényesség és gazdagság, belső megelégedés nélkül?

Velentzébenn a' Nápolyi Követ *Micheroux* Úr' Házába, bé-rontottak egynehány Gonofztévők Június' 13-dik éjtszakájánn, 's ki-rablották. Egy név nélkül való Levelet is vett a' Követ, a' mely-

benn meg-ölettetéssel fenyegettetett magát és a' Famíliája. Ezen erőszak eránt panaszt tett *Micheroux* Úr a' Közjóra ügyelő Kommiszióznál, mely mindjárt Rende-
léseket tett, és már a' Gonosztévők köz-
zül hárman el is vóltak fogva Jún. 19 di-
kén, úgymint a' Követ Credientiáriussa,
a' Szakáttsa, és a' Credientiárius' Fia. A'
Credientiárius árulta el magát leg-elsőben,
az által, hogy oly helyen akart zálogba
adni a' lopott ezüst edények között, a'
hol arra rá esmertek.

* * * * *

Minthogy most különben is Katonai Világ va-
gyon: egy Katonai Könyvről teszünk híradást, a'
mely ebben az elztendőben jött ki, 's következendő
tárgyakat foglal magában: A' Katonaság' eredetéről,
hasznáról, 's a' tudományokkal való szoros atyafisá-
gáról. Egy Vice-Káplárnak, felsőbb Tiszté való for-
málásáról. Miket kell egy Tisztnek tanulni? Mikben
állanak egy jó Katonának fő talentumi, és melyek a'
meg-esmertető jeleik azoknak? 's a' t. A' Könyv'
titulussa ez: Für Offiziere, und die es nicht sind,
zur Beförderung des Fleißes, und edler Grundsätze;
von August Ernst von Kamptz. iter Theil, 8. Dán-
zig. Troschel 1797. Az ár 1 tallér. A' titulusban
meg-nevezett Kamptz Úr, a' ki dolgozta ezen Köny-
vet, Generáladjutáns vólt, a' Dantzig előtt táborozott
Pruszsziai Seregostálynál.

* * * * *

Leányok' nevelésére szükséges Útmutatásokat
nyújtó, és kellemetes előadásával hasznosann gyö-
nyörködtető Könyv jött ki, ily titulus alatt a' múlt
elztendőben Erfurtban: *Auguste, der Würde des weib-
lichen Geschlechts, von Friedrich Volckmann.* Az ár
18 garas.

A^b
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
 E N G E D E L M É V E L.

O O O O O O O O

Nro 2.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
 7-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Fels. Királyunk, Hadi-Tárnok-Mester B. *Alvinczy* Ö Exc.jának Vitéz-Vezéri tudománnnyában, fáradhatatlan gondosságában; egyenes lelkűségében, és okosságában helyheztetett méltó bizodalmat azzal komonázta; hogy ezen nagy érdemű Magyar Generalisunkat; kinek valóságos virtusait magasztalva meg-esmerte az ellenség is; Ma-

B

gyar-Országi Komendánsságra méltóztatott emelni.

A' Tirolisi Szerentsés vezérlésnek érdemlett jutalmát vették mind F. M. L. *Kerpen*, mind *Loudon* Generálmájor. Az első, Proprietáriussává lett azon gyalog Reg. nek, mely eddig *Pellegrini* nevet viselt; a' másik, *Mária Theresia* Katonai Rendje' Keresztével tiszteletetett meg.

Az újjabb Triesti Tudósítások írják, hogy sok Ts. Kir. Katonaság takarodik mind szárazonn mind vizenn, a' Velenzei Respublikához tartozott *Istria* és *Dalmátzia* felé.

Mediolánumból Jún. 22-dikénn: — „Még is folytatják a' tanátskozásokat *Montebellóban*, Ts. K. Generális *Meerfeld* és Márki *Galló*, *Bonapartéval*: mely Conferentziákra, Báró *Humburg* is el érkezett, Velenzéből, a' hol Követséget viselt a' Bétsi Udvar' részéről.

Markéze *Galló* vissza várattatik Bétsbe *Bonapartétól*.

A' Német Birodalom' *Regensburgi* Gyűlése' nevébenn, egy köszönő és kérő Írás tevődött fel Jún. 26 dikánn, Tsászár Ő Felségéhez. Köszöni a' Gyűlés ezen Írásban a' F. Tsászárnak, hogy oly ritka állhatatossággal, nagy-lelkűséggel, 's önnön hasznának példa nélkül való félre-tevése-

vel gondoskodott Ő Felsége a' Német-Birodalom' meg-tartása felől, 's annyira is vitte már a' Békesség-dolgát. Kérése a' Gyűlésnek az, hogy tselekedje Ő Felsége, maga hathatós közbe-vetése által: 1.) hadd szakadjanak félbe, mindennemű adószedések 's rontások, a' Fr. Katonáság által el foglaltatva lévő Német Tartományokban. 2.) Minden kár, mely, a' Békesség' fundamentomos Tzikkelyeinek meg-állíttatásától fogva tétetett azokban, téríttessék meg, mely meg-térítés' módját 3 hetek alatt meg-határozza a' Gyűlés, de azért elébb is el mehetnek a' Birodalmi Deputátusok a' Békességről tartandó Congressus' helyére, ha Tsászár Ő Felségének úgy fog tetszeni. 3.) A' Német-Birodalom' földjéről, hadd takarodjon el egészen a' Fr. Katonáság, vagy leg-alább csak kevés számmal maradjon, 's az is a' maga pénzén éljen.

Gróf *Metternichet* rendelte Ő Ts. K. Felsége, a' Békességről tartandó Congressusra.

Lombárdiában két nevezetes Innepék tartattak Június' vége felé. Egyik, a' hadbann el esett Fr. áknak; a' másik pedig az Olasz Respublika' fel-állíttatásának emlékeztetére.

Mántuából Jún. 19-dikénn: — „Drága Innep lesz itt Jún. 27-dik, 28-dik, és 29-dik napjain: mert *Miollis* Fr. Gen. lis száz

ezer lírát kívánt annak tartására az idevára
 ló Municipálitástól. — Temérdek széna,
 eleség, puskaapor, golyóbis 's a' t. szállít-
 tatnak ide bé mind untalan. — *Tamassia*
 és *Galeotti* Tagjait küldötte el innét Mu-
 nicipálitásunk, mely, tizenegy főből áll,
 a' *Cisalпина* Respublika' gyűlésére Medio-
 lánumba.

Valamint a' Pádusról és az Álpéseke-
 ről neveztetett Olasz Respublikákban: úgy
 Velentzében és Genuábann is nagy hadi
 készületek tétetnek.

Velentzei Friaulnak *Udine* és *Palma*
 Városaiban; hogy meg ne unják magokat
 a' Fr. Katonák: naponként hadi gyakorlá-
 sokat tesznek.

Genuábann, valósággal fel-állítottott
 Jún. 14-dikénn az ideig való új Kormány-
 szék; mely; leg-elsőbenn is azt végezte,
 hogy a' Genuaiak, örökös háládatosságjo-
 kat fogják bizonyítani a' Fr. Respublika
 és *Bonaparte* eránt. A' Frántzia módi
 kurjongatásoknak nem vólt se' széri se'
 száma ezen a' naponn. Az úgy nevezett
Arany Könyv itt is elégettetett: valamint
 Velentzében. A' garázdálkodók, élő sze-
 mélyen nem tettek semmi erőszakot: de
 le döntöttek két nagy álló képeket, t. i.
 a' d' *Oria* Andrásét, és a' Fiaét Jánosét,
 's ezen élet nélkül való Képeknek fejei-
 ket és karjaikat, a' hasonlóképpen élet
 nélkül való Szabadság' fájához rakták.

Lukkában, sok Famíliák öfsze-gyülekeztek vala Jún. 15-dikénn oly tzéllal, hogy egy Deputátziót küldjenek *Bonapartéhoz*.

A' Szárdíniai Király' Katonái igen kezdtek vala szökdösni: de *Bonaparte* meg tiltotta mindenütt, a' hová ki-terjed az ő hatalma, hogy bé ne fogadják a' *Pedemontziumi Desertorokat*.

A' Frantzia Respublika és Nagy-Britannia között *Lille* Városában tartandó Békességalkura, avagy tsak betsületért, igen akarták volna deputálni két Fr. Direktorok — *Lareveillere-Lepaux* és *Rewbel* — a' Külső dolgokra ügyelő Ministert de la Croix Polgárt is: de ezen szándéknak úgy annyira ellene fzegeztek magokat, a' más 3 Direktorok — *Carnot*, *Barthelémy*, 's *Barras* — hogy hoszfas disputálás után se' lehetett abból semmi. *Letourneur* helyett, a' Néhai Constituens Nemzeti-gyűlésnek egy nevezetes Tagját *Lallegrand Perigord*-ot fzerették volna tenni *Barthelémy* és *Barras* Direktorok, de már itt *Carnot*-ot nem nyerhették meg a' magok részére: mivel az ő szemei is politikus hibának nézték azt: ha egy ily nagy dologban el mellőzték volna az ő előbbeni Kollégájakat *Letourneurt*; a' kinek ezen rendkívül való tisztségén kívül rendes hivatala is van, t. i. az Ártillériára való fő-vígyá-

zás. — *Colchen* és *Maret* lesznek a' fenn említett Békességalkunál tulajdonképpenn a' fő Személyek: mert *Letourneur*, nem forgott a' Diplomatikában, *Pléville Le Pelay* sem, ámbár ebben az a' jó, hogy különös geographica és statistica esmérete vagyon a' Napkeleti és Napnyúgoti India-béli Kolóniákról. *Maret'* neve, sokszor fordult elől Hírmondónkban: mivel Ő Az, a' ki, Nápoly felé folytatott útazása közben, *Semonville*vel együtt, Ts. K. Katonák által el fogattatott a' Helvétziai föld' szélén, és annakutánna Morvábann tartatott fogva, míg nem a' Fr. Királykisasszonynak ki-tserélésekor Ő is vissza bocsátatott.

Anglia részéről, hogy ugyan az a' Lord *Malmesbury* neveztetett legyen ki ismét a' *Lillei* Békesség-alkura is, a' ki már Párisban traktálgatott vala egyszer a' Békességről, de la Croix Frantzia Ministerrel: bizonyos dolognak írják a' 15-dik Júniusban költt Londoni Tudósítások. Ezen Tudósítások szerént, Jún. 14-dikénn délelőtt, tanátskozást tartottak a' Ministerek, 's a' Conferentzia után egy Kurírt indítottak mindjárt említett Lord *Malmesbury* után a' jószágába, 's bé hívták a' Városba. A' melléje adandó Személyek között, még Jún. 15-dikéig tsak Lord *Morpeth*-et nevezte a' közönséges hír.

Ugyan ezen Tudósítások bizonyítják, hogy a' mely pártos Tengeri Nép, a' Scheernefzi, és későbbben a' Yarmouthi Kikötőhelyből, a' Norei partokhoz vette vala magát, 's ott zenebonáskodott egy ideig, egészfzen le-tsendesedett. Alig vólt t. i. már eleitől fogva tsak fél egygyesség is a' pártütésre nézve, ezenn Nép között: még inkább nevelte pedig közöttte a' meghasonlást, a' Pártos-főknek t. i. *Parkernek*, *Daviesnek*, 's más efféléknek szörnyű vakmerőségű szemtelensége, a' melynek igen veszedelmes következéseit lehetett előre látni. Hogy kevés hajók hagyták oda Jún. 9-dikéig a' Nóréi partokat, a' vólt az oka: mivel a' pártütés' Fejei nagy vígyázással vóltak reájok. Az említett napnál mindazáltal nem halasztották volna már tovább el távozássokat *Iris* és más egynehány líneai hajók: de *Parker*, erőszakosan visszafiztartóztattatta őket. Két 64; és egy 50 ágyús hajók — *Ardent*, *Repulse*, és *Leopard* nevezetűek — ugyan tsak el vagdalták siettséggel vas-matskáik' köteleiket, és az előre nyomúltt tenger' hátán, szélnek eresztették vitorláikat. Szolgált is nékiek annyiban a' szzerentse: hogy nem kéntelenítették visszafiztérni: de kár tsak ugyan esett benne: *Ardent* ben kevés: de a' más kettőben több. *Repulset* nevezetessen 50 golyóbisok érdeklették, melyeket *Sand-*

wich és *Monmouth* pártos hajók lőttek reája. Ezen egymással való öfzsze-lövöldözés közben, 9 Emberek maradtak halva, és egy Hadnagynak el lövettetett a lába. Az alatt míg ez a' hallatlan és példa nélkül való polgári had tartott a' tengerenn: 30 Kereskedő és Szenes hajók is alkalmatosságot találtak a' Pártosok' fogóságából való magok ki szabadítására. Ezen történet után nyilvánvaló szakadás lett már a' Tengeri Nép között. Rojalista és Republikánus, Kék- és Vér-Felekezet' nevek hallattattak. A' Pártütés-fejei is különböző értelműek kezdetek lenni. *Iris* nevű líneai hajón, Jún. 11-dikénn két rendbéli viadatok történtek. Első viadalban a' Rojalista vagy Kék-Fél győzött, mely, el akarta hagyni az nap a' Nóréi partot; de a' másodikban a' Republikánus- vagy Vér-Felekezet. Egynehány Hajós-Legények maradtak halva, és egy Altiszt, kit egy Afzizony lőtt föbe. Minekelötte *Leopard* nevű líneai hajó is meg-határozta volna magát az el távozásra: öfzsze-vefztek egymással a' Mátrózok, 's némelyek közzülök kaptak is dárda-szúrásokat. Jún. 12-dikén nagy ágyúzás hallattatott Scheernefz-be Nóre felől, és azután tsak hamar két líneai hajók láttattak jó meszszeségre Nó-rétől. Későbbben, *Monarch* és *Director* nevű hajók is oda hagyták Nórét. A' fel-

jebb említett *Repulse* líneai hajót egyne-
 hány rajtalévő gonosz Emberek, fel akar-
 ták vettetni puskaporral a' Scheerneszi Ki-
 kötőhelyben Jún. 11-dikénn, és már a'
 könnyen gyúló szereket le is rakták vala-
 közel a' puskaporos-kamarához: de ki-
 nyilatkozott ezen gonosz szándék, egy hív
 Hajóslegény által, és a' Gonosztévők meg-
 árestáltattak, 's ki-küldődtek a' szárazra, a'
 hol vizsgálás alá vétetvén, vakmerően meg-
 vallották veszedelmes igyekezetjeket, oly
 nyilatkoztatás mellett, hogy nekik mind-
 egy lett volna, akár a' levegőégbe vetőd-
 ni fel a' tenger' hátáról, akár a' szárazon
 fel-akasztatni. Leopard és *Repulse* líneai
 hajók, valami 50 embert tettek még ki az
 után a' szárazra, kik Nórénál is lázzasz-
 tók voltak, 's új lármát akartak támasz-
 tani a' Scheerneszi Kikötőhelyben is. Ezek,
 Tilbury nevű Várba vitettek fogságra. —
Parker Richard, a' ki Fő-Vezére volt a'
 Pártosoknak, egy időtől fogva sokat leve-
 lezett Irlandiának Északi részébe. Majd
 minden pártos hajón választott Ő ki né-
 mely Meghitt embereket magának, hogy
 arra jöven a' dolog, meg-szökhessen azok-
 nak Társaságábann. Úgy gondolkozott te-
 hát, hogy *Hound* nevű Saluppról el iktat-
 ván a' legénység, a' maga belsőbb Tzimbo-
 rásait arra fogja szállítani: de az említett
 Legénység, nem mozdult a' hajójáról: mi-

nekokáért *Parker*, Pylades nevű Fregáttal tett próbát, és foganatossan. — Királyi Hajós-Kapitány *Knight*, az Admirális feleletével érkezvén Jún. 12 dikénn Londonból a' Nóri parthoz, nagy tisztelettel 's örömmel fogadtatott a' Hajós-Legények által, kik az így kezdődő *God save the King* (Isten tartsd meg a' Királyt) Éneket mindjárt akkor el muzsikáltatták, 's le vévén a' veres zászlókat a' hajókról, Egyesség-zászlóit raktak fel azok' helyébe: hanem midőn értették volna, hogy a' Királyi kegyelemből ki vagynak zárva a' pártütés' fejei: ismét veress zászlókat raktak fel, 's új feltételekkel botsátották vissza *Knight* Kapitányt az Admirálisához, mely, küldött ugyan még egy Deputátust hozzájuk *Copp* Kapitány' személyjében, de oly intéssel, hogy adják meg magokat, minden további feltételek nélkül. — Ily környüllátások között Jún. 12-dikénn egy Hirdetmény tétetett közönségessé, melybenn, *Portland* Minister jelenti, hogy mivel *Parker* Richárd, a' ki, Hazaárulás', pártütés', és zenebona-támasztás' vétkeibe ejtette magát, kétség kívül meg fogja próbálni az el szökést, tehát az ő el fogásáért és Törvényfzék' kezébe való szolgáltatásáért, ötfőzáz font sterlinget ígér Király Ő Felsége. Egyfzersmind, ki vólt rendelve egy Hajósseregosztály, mely, a' pártos-hajókat

igyekezzen erővel is engedelmességre visszafiz-téríteni. Londonbann a' Kereskedők, Hajós-gazdák, Afzszekuránsok és egyéb Lakosok, el végezték magokbann, hogy segítségül legyenek a' pártütésnek megfojtásában, 's mintegy 5 ezer font sterling-re telő summának öfzsze-adására kötelezték magokat, hogy ezen summából jutalmakat lehessen fel tenni mind a' zenebona' indítóinak ki-tudására, mind pedig az önként vállalkozó Katonáknak. — Látván a' kemény 'nyakú Tengeri Nép, a' Ministérium' erőss lelkűségét 's álhatatosságát, és az ellene tett nagy készületeket; érezvén az eleség- és friss víz-béli fogyatkozást is: nagy részént nem merte tovább szzerentséltetni magát, úgy hogy Jún. 13-dikán, tsak *Sandwich*, *Montague*, *Director*, *Inflexible*, és *Monmouth* nevű 5 hajók vóltak még Nórénél: ezek is másnap, hogy magok meg-adására való készségeket nyilatkoztathassák, fejer zászlókat raktak fel, és egy békességes hajót küldöttek Ánglia' partjához, mely által jelentették: hogy *Parkert* a' hideg leli, és *Sandwich* nevű hajóban fekszik: *Davies* pedig ugyan azon hajóban vason vagyon. Azután érkezett a' *Sandwich* hajóról egyenessen *Mosz* Kapitány is, és tsak hamar utánna, a' *Scheerneszi* Kikötőhelybe vitet-tett *Parker* is, ki, minekutánna *Buckner* és

Keith Admirálisok előtt ki-kérdeztettetett: el szállítódott volna a' Városba, de igen gyenge volt, minekokáért úgy vélekedtek felőle, hogy mérget vett.

A' Tamesisről nem szabad volt el távozni az Ángl. hajóknak, míg a' Nóri pártütés tartott: de Jún. 16-dik estvéjén mind fel-szabadítottak az úgy nevezett **Embargo** (le-tartóztatás alól.)

Elegyes Tudósítások.

Londonban az Udvari Újságnak 10-dik Júniúsi Darabja ki-hirdette, hogy a' mely Szövetséget kötöttek a' Kereskedés eránt Nagy-Britannia és az Orosz Birodalom a' magok Biztosaik által: már azon Kötésnek ratifikázióji (vagy költsönös meg-erősítései, melyek a' Londoni és Pétersburgi Udvarok által lettek) 17-dik Májusbann ki tserélődtek Moskaubann.

Kosciuskó, kit a' Londoni Wigh-Klúb egy drága kardal tisztelt meg, Jún. 11-dikén el utazott már London alól, Bristol felé, melynek Kikötőhelyébenn fog Északi-Ámérikába menendő hajóra ülni.

Helvétziábann a' Bernai Cánton' Elöljárói, amnestiát (a' meg-történttekről való egézfz el felejtkezést) hirdettettek mind azon politikus vétkekre nézve, melyek a'

Bernai földön, és különösen Wagdtlandbann estek. Tsupánn azok a' Bernaiak vagynak ki-véve ezen kegyelmes ajánlásban való részesülésből, kik az ő számkivettetések' ideje alatt, Írás által vagy más módonn, igyekeztek változást okozni a' Bernai Igazgatás' formájábann. — A' *Rollei* támadás' okának 1791-dik esztendőben *Laharpe* tartatott, ki is azért halálra büntettetett vólt akkor a' Bernai Kormányfő által: de meg szökött, és frantzia katonai szolgálatba állott, melyben Generálisí fővel halva maradt azzal az alkalmazossággal, midőn 1796-dik esztendő Májusábann, a' Fr. Sereg által szállott a' Pádus vizén. Most az említett halálos szententziát vissza vette a' Bernai Kormányfő, mely vissza-vétel által fel-sabadíttatott a' confiscátzió alól Néhai *Laharpe*' derék jószága, és ennek hirtokában benne is vagyon már az ő Famíliája.

A' Frantzia Respublikának, az Angliai (már el múltt) Úszó Respublikával való egybe-hasonlítása.

(A' Quotidienne nevű Párisi Újságból.)

Egyenes lelkű Emberek! valljátok meg, ha valyon a' leg-dühösködőbb északi szél, mely el süljesztheti az Úszó Respublikát, nem tsupán egy gyengén lengedező napnyúgoti szellő e' azokhoz az indulatok

izélvefzeihez hasonlítottatva, melyek, lap-
ta módra hánynyák vetik a' mi szegény
Közönséges-társasági intézeteinket? midőn
a' leg-vakabb és leg-bolondabb Emberek
akarják meg-határozni: Mi jó, mi rossz
minékünk? Rettenetes scéna, midőn le-
tsap a' menykő egy hajóba: de ez csak
egy szikra azokhoz a' mindent meg emész-
tő tűzőzönökhöz képest, melyeket, egy
Tüzokádó-hegy hányt ki magából, a' mely,
Nemzeti-gyűlésnek neveztetett! Szörnyű
dolog, midőn a' hajók kösziklákba lütőd-
nek: de lehet e' csak hasonlítani is ezeket,
a' mi Papiros-pénzünkhez; a' Maximum-
hoz; (a' Portékák' leg-felsőbb árrának oly formán
való meg-határozásához, a' mely, számtalan tsalárd-
kodásokra szolgáltatott alkalmatosságot) a' Revo-
lutzionális Deputátziókhoz; a' Gillotínhoz;
Cambonnak 's a' Successorainak tsalfaság-
jokhoz. Kedvetlen dolog az Úszó-Respub-
likának, tzethalakkal és tengeri kutyákkal
találkozni özfze: de ezek, avagy nem
bárányok e', a' Jakobínusokhoz képest?
's a' t.

A' Frantzia Directórium' új Tagja
Barthelémy, Bétsben is lakott vólt egyne-
hány esztendőig a' *Tescheni* Békességkö-
tés előtt, mint Követség-Secretáriussa az
akkori Bétsi Fr. Követ Báró *Breteuil* mel-
lett, 's a' kik közelebbről esmerték, mind-
nyájan ditsérik, nem csak szép termetéről

's kellemetes ábrázatjáról; hanem tudománnyáról, okosságáról, 's jó szívéről is.

A' Párisi Szép nemnek újmódi fő ékesítése, új bizonyága annak, hogy mindenféle szokások kerengőben vagynak a' világon. A' melyek el múltak, ismét előkerülnek. Most a' Párisi Dámák le tették már a' szőke vendég haját, 's az Athenéi Szépek' hajdani szokása szerént fűrtözött fekete haját kezdetek viselni; melynek fűrtjeit módossan közéjük alkalmaztatott gyöngyök kellemetesítik, és a' fonatékot aranyos pántlikák erősítik.

A' Farkasok veszedelmesen el szaporodtak a' Revoluzió alatt, a' Fr. földön. Ezen tárgyat igen nevetségessen adta elő mostanság, a' Törvényhozó Gyűlés' Iffjabbik Tanátstsának, Lemarchand - Gomicourt nevű Tag, 's ki szabott jutalmakat kívánt feltétni a' Farkas-vadászoknak. A' Beszéde ki - nyomtattatott, 's a' projectuma felől való Végzés el halasztatott.

Élő Kö-ember.

Egy Párisi Ispotályban, az úgy nevezett Observatorium' útszáján, vagyon egy Ánglus, a' kinek most egy, majd más Tagja petrificálódik (vál kővé), 's azonban, a' még nem petrificáltt részeiben szint úgy meg van a' vérnek rendes forgása, mint volt annakelőtte.

Berlinben, egy Királyi jelentés tétetett közönségesse Jún. 12-dikén, a' Német Birodalom Regensburgi Gyűlésének azon 5 Végzései ellen; melyekben az Eichstaedti Püspökségre; a' Franconiai Nemességre; Weissenburg Városára; a' Kolóniai Választó-Hertzegre mint Deutschmeisterre; és Norimberga Városára nézve; meginttődött a' Király; mint Német Birodalom Tagja:

Béts.

Már készül a' magyar ruha Felséges Urunk' számára; a' melyben le fog menni Ő Felsége Magyar Országra; az Insurgens Sereg' meg-nézésére:

Magyar-Ország.

Körmöndről Júl. 3-dikánn: — „Ezen a' tájon mi, víg napokat töltünk. Hol itt, hol *Rohontzon*, gyakrann meg-múlattat bennünket emberfzerető Primásunk. Nádor Ispány Ő Kir. Fő-Hertzege, foglalatos az Insurgens Sereg' meg-nézegetésében. Júl. 6-dikán; Nagy-Kanizsán (Szála Vármegyében) szándékozik lenni; azután Tsáktornyan; és estvére; Hertzeg *Eszterházy*' fő-quártélja' helyénn Lendvann; melynek meljéken mustra fog tartatni Júl. 7-dikénn.

A^o

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG^o

ENGEDELMÉVEL:

oioioioio

Nro 3.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)

11-dik napján 1797-dik Elztendőben:

Hadi és Békességes Környülállások.

Az ez előtt úgy neveztetett Velentzei Dalmátziának majd minden nevezetes Városaiból, úgymint: Spalatróból, Kninből, Ulassenből, Sebenicóból 's a' t., mindenféle rendű Deputátusok érkeztek, Magyar zászlós hajókon Zengbe, 's kérték az ott tartózkodott Ts. K. Katonaságot, hogy indulna Dalmátziának el foglalására: mivel az egész Tartomány kíván Magyar Ország-

C

gal egyesülni. Meg is esküdtek Jún. 28-dikán ezen Deputátusok az egész Dalmata Nemzet' nevében Ő Ts. K. Felsége' hűségére, *Zengi* Kommendáns Báró *Cervelli* és *Kasimir* Oberster előtt. Egy Osztály Ts. K. Katonaság, 27-dik Jún. ban indult el Zengből Dalmátzia' Fővárosa *Zara* felé.

Velentzéből Jún. 24-dikénn: — „Minden Lakosok, 16 esztendőstől fogva 50 esztendősig, Katonai laistromba tartoznak itt magokat felírati. — *Bonaparte*, két Fr. Tengeri Tisztet küldött ide a' Velenzei tengeri erőnek jó karba való állítására, a' kiket ma mutattak be itt a' Municipalitásnak, a' *Frantzia* Kommendáns és Követ.“

Olasz-Országáról következő Tudósításokat közöl a' Bétsi Udvari Újságnak 8-dik Júliusi Darabja: „*Bonaparte*, bément Június' közepe' tájjan *Montebellóból* *Mediolánumba*, 's a' *Cisalpin*a Közönséges-Társaság' Kormányfőkéhez egy Beszédet tartott, melyben, hathatósan intette a' Polgárokat, a' Törvényeknek 's a' Tulajdonosi jusunak betsben-tartására, és a' Közbátorságnak védelmezésére. Nem soká meg fogják — így szölla továbbá — esmérni minden külső Hatalmasságok ezen új Státust, mely kéfzen lefzsz minden órán a' Konstitútziojával, 's mintegy négy millió Embereket fog magában foglalni: mi-

vel Modenán, Reggión, 's Ferrarán kí-
 vül, talán Brescia is egyesül véle. Se'
 Spanyoloknak, se' Németeknek, annyia-
 val inkább Frantziáknak nem lelték alá-
 juk vettelve. Mihelyt a' szükséges inté-
 zetek tökéletességre hajtatnak, leg-első-
 lesznek a' Frantziák, a' kik el takarod-
 nak az új Respublika' földjéről. — A' Cis-
 alpina Közönséges - Társaság' Kormányzé-
 ke, Jún. 21-dikénn egy Hirdetményt tett
 közönségesse, melybenn buzdított előre
 minden Polgárokat, a' 9-dik Júliusi Inneplés-
 ben való részvételre, mely napra határoz-
 tatott t. i. az újj Konstitútzióra való meg-
 esküvés. — A' Pármai Hertzegre nézve
 egy kedvező Rendelést adott ki *Bonapar-
 te* Jún. 10-dikénn, a' melyben mind a'
 Frantziáknak, mind a' Cisalpina Respubli-
 kaiaknak parantsolja, hogy a' Pármai Her-
 zeg' Alattvalóit, leg-kisisebbnyire is ne há-
 borgassák; 's egyszersmind meg-határozta,
 hogy a' Pármai Hgség' határai, mind Lom-
 bárdia és Modena, mind Reggió felől, azok
 maradjanak továbbra is, a' melyek vól-
 tak a' múltt esztendőbenn. — Az Egyhá-
 zi Birodalomnak, *Ravenna*, *Forli*, *Emi-
 lia*, *Jesó*, *Sondrio*, 's több Tartományai
 magok Urainak hirdették ki magokat, 's
 Deputátusokat küldöttek *Bonaparté*hez.
 Pápa Ő Sz. ge, meg-határozta magában,
 hogy *Corirossi* nevű Biztossát Parisba külda-
 je, kit az el indítás előtt Gróffá, és Ka-

márás Úrrá tett. — Velentzében az ideig-
való Igazgatók, minden Fideicommissu-
mokat el törölttek: a' Kokárdák' szorgal-
matos viselését ellenben parantsolják. —
A' Szárdiniai Király' Pedemontziumi Bir-
tokaibann, a' had által meg-nevekedett
adósságai és a' Békesség által meg-keve-
sedett jövedelmei a' Státusnak, sok vál-
toztatásokat tettek szükségesekké, mely-
lyek különösen a' Nemesség terhelésével
lettek: mindazáltal a' Békesség még se'
főjthatta el azon jövéseket, melyeket egy-
nehány esztendőktől fogva kezdett ott haj-
tani a' Demokratismus, különbkülönbféle
rendű Emberek között, és a' melyek most,
a' szomszéd példa, és más környülállások
által, még nagyobb nevededésbe indultak.

Az Északi - Ámerikabéli Respublika:
úgy nem különben Velentze és Genua eránt
való maga viselését a' Fr. Directóriumnak,
egy Kommiszió által vizsgálhatja a' Tör-
vényhozó Iffjabbik Gyűlés.

Az Özvegy Aureliánumi Hertzegné
viszsa - nyerte a' maga örökös jószágait:
szintén úgy Hertzeg *Conti* is.

Igen érezhetőképven, de méltán meg-
van letzkézve a' Frantzia Törvényhozók'
Iffjabbik Tanátstsa, a' Párisi Directoriális
Újságnak 20-dik Júniusi Darabjában, egy-
rűt veszekedésért, mely, Jún. 19-dikénn
történt. A' Históriája ezen lármás Ülés-

nek, ebből áll: El végezte az említett Tanátsnak nagyobb része Jún. 18-dikánn; hogy a' Respublika' Kaszsfájára ügyelő Biztosok, magok el látása szerént, a' Directórium' híre nélkül, tsinálhassanak azontúl mindent, valamit szükségesnek fognak ítélni a' Kaszfsza' javára, és a' számadás' terhe ő rajtok fekügyék. Ezen Végzés ellen, kifogást tett más nap *Leclerc* (de Maine et Loire) minthogy — *úgymond* — az Ülés' vége felé hozódott az, a' midőn már se' ideje se' kedve nem vólt többé a' Gyűlésnek a' fundaméntomos értekezésre, és különösen egy oly napon, a' melyen tudni való, hogy sok Tagok nem jelentek meg a' Gyűlésben (*Annál roszszabb bizony a' Kifogás: kiáltának Maillard és Job Aimé*) „A' Publikum méltán nyughatatlanságba esett, látván a' botránkoztató vissza-vonást, a' Directórium, és a' Finantz-Kommisszió között.“ — *Vauvilliers*, közibe szólott a' *Leclerc*' beszédének, 's kérte a' Gyűlést, hogy halgattassa el Azt, és lásson más dologhoz. Sok Tagok ellenben fel-ugráltak 's kurjongatták, hogy *Lecrerc*-nek igazsága vagyon, 's mint meg annyi Bajnokok, az Orátori székhöz tolakodtak, hogy *Lecrercet* védelmezzék. De az ellenkező Fél' részéről is ott termettek egynehányan, 's oly láрма lett, hogy nem lehetett hallani többé a' *Leclerc*' beszédét;

de nem lehetett a' le-tsendesíteni kívánó
 Prézesét, *Pisgrüét* is. *Malés és Delahaye*
 Tagok úgy meg-tüzesedtek, hogy torkon
 kapták egymást. A' Prézes ekkor fel-tet-
 te a' kalapját: de még is sok idő telt be-
 lé, hogy újra lehetett hallani a' *Leclerc*'
 szavát, ki is így folytatta beszédét: „Je-
 lentem, hogy ezen tárgyra nézve szüksé-
 ges a' gondos meg-hányás vetés, és hogy
 nem kell meg-egyezni egy oly Végzésbe,
 melyet nem lehet másképpen nézni, hanem
 mint *actus ab irato*-t, 's Faktzió' dolgát,
 melyben az indulat' kemény szava el nyom-
 ta az Igazságot. Úgy szóllok én itt, mint
 Szószóllójok (*Igen is a' Directoroknak:*
mondának egynehány Tagok) a' jó-szívű
 Republikánusoknak, kik igen aggódnak a'
 Status' veszedelmén, 's kívánom, hogy
 a' tegnapi ellenvetések vétessenek elő is-
 mét, 's újra kezdődjék az értekezés. De
 a' nagyobb Rész erre reá nem állott. —
 Eddig van a' História: következik a' Re-
 dacteur' ítélete: „Közelget — *úgymond*
 — a' nagy változásokra mutató szempil-
 lantás. Minden jelenségei látszanak egy új
 Revolúciónak. Az ellenséges felek, szem-
 mel tartják már egymást. Egynehány na-
 pok múlva kard fogja el igazítani a' pert.
 Ugyan mitsoda Ülés vala az a' tegnapi!
 Mely rettenetes jövőendővel rettent az ben-
 nünket! A' Discordia (Egyenetlenség) el
 foglalta az Ötszázak' Tanátstát, 's el nem

távozik addig közzűle, míg egygyik vagy másik Félnék, vagy talán mind kettőnek vérével torkig ífzsa magát. Jajt mondott egy Bölts Annak, a' ki által botránkozás esik a' Világon. Jaj néktek, Nép' Képviselői! kik meg-alatsonítván az a' felséges hívata, melyel fel vagytok ruháztatva, által változtatjátok a' tanátsházat Gladiátorok' viaskodó-helyévé. Miképpen kívánhatjátok, hogy betsüljenek Mások Titeket, ha Ti magatok meg nem betsülitek magatokat? és hogy akartok igazgatni, ha nem tudjátok magatokat tiszteltetni? *Cyneas* (Pyrrhus Király' Követe) midőn bé ment a' Római Tanáts' palotájába: úgy tetszett néki, mint ha Királyok' gyűlésébe ment volna. Mit mondott volna Ő tegnap, midőn látta volna azokat az illetlen veszekedéseket? És, Boldog Isten! ugyan mitsoda időben engeditek magatokat így el ragadtatni a' ti baromi indulaitoktól? Egy oly idő-pontban, melyben, a' Békességről való traktálásra jönnek az Angliai Király' Követei. Hiszitek, hogy a' hasonló scénák, nem nagy bizodalmat szerezhetnek Másokbann, a' mi Igazgatásunknak böltsessége és állandósága felől? Nép' Képviselői! mindnyájan meg-esküdtetek Ti, a' Republicána-Constitutzió' őltalmazására: a' Ti jó-lelkűségtékenn fundáltatik a' köz-tsendesség."

Az Ángliai Ministériom Jún. 15-dikénn egy Levelet vett a' Fr. Ministertől, a' melyre csak 17-dikénn indított választ Páris felé, a' honnét feleletet vár még, minekelőtte meg-indítaná Lord Malmesburyt Lille felé.

Az Irlandusok, jó formán kezdenek tsendesedni.

A' már le-tsendesedett Ángliai pártos Mátrózok' *Nórei Vezére Parker Richard*, mintegy 36 esztendő's Ember. Előkelő Famíliából vette származását. Nevelést is jót vett. Már alkalmas időtől fogva katonáskodott a' tengerenn. Az Ámerikai had' végezetekor Hadnagy vólt egy hadi hajónn. Későbbben meg-házasodott, Feleségül vévén egy gazdag Árendás' Leányát Skótzsiának *Aberdonia (Aberdeen)* nevű Városában. De kevés idő alatt el vesztegette minden vagyonját, úgy hogy az adósság miatt meg arestáltatott Edimburgban. Ily kedvetlen környűlállásai között, tengeri szolgálatra szegődött el Közembernek, és a' mely ajándék-felpénzt kapott, annak egy részét, Kreditorainak ki-elégítésére fordította. Nem találta azonban meg-elégedését a' Köz-legényi szolgálatban, és hogy jobbíthassa állapotját: zenebonát kezdett támasztani, azon a' hajónn, a' melyen szolgált, *Watson* nevű Kapi-

tány' kormányozása alatt. Úgy történt, hogy *Watsonnak* a' *Nórei* pártos hajók előtt kellett el menni az alatt, a' míg *Parker* volt ott a' Parantsoló. Tudtára esvénn a' dolog *Parkernek*: magához vezettette *Watson*t, jól fogadta, 's szabadon bocsátatta, Skótzsiának *Leithi* (*Durolitumi*) Kikötőhelyébe. Midőn látta *Parker*, hogy a' Királyi Hirdetményeknek 's Parlamenti Végzéseknék hallására, kész a' *Nórei* Hajósseregnek leg-nagyobb része magát meg-adni: meg-akart ő szelelni Deputátus-társaival és egyéb meg-hitt Tzimborás-saival: de nem lehetett: mert az öt száz font sterling, melyet, az ő el fogásáért ígért a' Király, nagy ösztön volt a' Sandwich nevű hajón lévő Legénységnek az ő le-tartóztatására és kézhez szolgáltatására.

A' Portugalliai Sereg' vezérlésére szentsésszen el érkezett Ts. K. Generális Hertzeg *Waldeck* Lisbonába Május' vége felé egy Ángl. Fregátonn, és a' Királyi Udvarban oly tisztelettel fogadtatott, hogy meg is orrólták azt némely Portugalliai Nagyok, kiket azonban hatalmassann ki-elégített az Igazgató Kir. Hertzeg, ily bölts Kérdésével: Avagy — *úgymond* — nem érdemlene e' tőlünk az a' Férjfiú betsület, a' ki, kotzkára teszi Vagyonját és életét a' Portugallusokért?

Elegyes Tudósítások.

Az Északi Ámerikabéli Respublikánál Frantzia Követséget viseltt *Adet* Polgár, vízfza érkezett már Fr. Országba a' *Redacteur*' bizonyítása szerént.

A' Ménus vize-meljekéről írták Júl. 1-ső napján, hogy a' Sváb és a' Frankókóniai Német Kerületekben tartózkodott Ts. Kir. Katonaságnak nagy része, Tseh Ország felé szándékozna masírozni.

Konstántzinápolyból Máj. 25-dikénn: „A' Frantzia és más idegen Tiszteknek, kiket azért vett fel zsóldjára a' fényes Porta, hogy tanítanak a' Jantsárokat hadi mesterségre, alig ha ki nem telik az idejek, valamint azon Lovas Pattantyús-Kompániának is, melyet az itt lévő mostani Fr. Követ *Dubayet* hozott ajándékban, a' Török Udvarnak. Nem szenvedhették t. i. a' Jantsárok, hogy idegen Oktatóik legyenek nékiek a' Katonai tudományokban. — Meg van már a' Békesség a' Török Tsászár és *Passoon-Ogla* pártos Basa között, a' ki két millió piásztért kért 's nyert is a' végre, hogy ki-elégíthesse mindenképpen, 's úgy botsáthassa széljel a' maga Katonáit. Már el is botsátotta rélszerént, és maga, *Widdinbe* tér vízfza. Sokan úgy ítélnék, hogy ezen titkos tzélú párt-ütésnek le-tsendesedését nagyon siettette, a' Ts. K. Udvar és a' Fr. Respublika kö-

zött folyt hadnak meg-szünése. — A' Moldáviai Hospodárról *Callimachiról* az a' hír, hogy le-tevődött hivataljából azért: mivel a' Kiköltözött Lengyeleket bé-fogadta. *Jassiba* ment is parantsolat, hogy az Török földön tartózkodott Lengyel Kiköltöztek, el takarodjanak onnét.

(Bukovina' széleinn Ts. K. Katonaság áll: hogy oda ne tolakodjanak bé, Török földről el parantsolt Lengyelek.)

Velentzéből Jún. 28-dikánn: — „Hofszas és lármás vetélkedések után, véget vete itt tegnap az ideigvaló Kormányfő, a' mi számos Prokátoraink hatalmas Tzéhinek. — A' marha-dög, nagyon uralkodik földünkön.”

Rómában az Augustínusok' Generálissa meg-halálozott, életének 80-dik esztendejében.

Ama' halhatatlan érdemü Nagy Minister Gróf *Bernstorf*, kibenn a' Dánus Nemzet, egy jó szívü, gondos, előre látó és hadtól meg mentő Attyát tisztelte, el végezte ditső pájjafutását Jún. 22-dikén, reggeli 7 és 8 óra között, követésre méltó életének 62-dik esztendejében. A' Tudom nyok, a' Haza, a' Virtus, 's a' Vallás, (a' Religió) mely sokkal tartozzanak egy ily igazán fő embernek? — *Suhm* nevü Királyi Kamarás Úr fontos rövidséggel adta elő az itt következő sorokbann,

melyeket, Epitáfiumúl készített, a' meghóltt Oszlop-ember-koporsója' felibe.

„Bernstorffio Sublato Ingemuerunt Musae Patria Virtus. Tunc Dixit Religio. Ne Suspirate Sorores. Non Ablatus Sed Translatus Est. Vos Musae Dicite Ejus Laudes. Tu Patria Grata Cujus Numen Tutelarum Erat Sancte Serva ejus Memoriam. Tu Virtus Redde Ei Multos Similes. Ego Lucidas Inire Eum Sedes Araaque Beatorum Felicia Jura Ibi Piis Dantem Faciam. Memoriae Viri Immortalis Posuit P. F. Suhm.

Egy *Élő-Kö-Emberről* tettünk emlékezetet a' múltt postán. Tudósította arról a' Publikumot, egyéb Párisi Újságokon kívül a' *Quotidienne* is, mely a' maga előadásának ezt veti utánna: „Mindég félek, hogy hasonló dolog ne történjen rajtam is, midőn el gondolom a' mik folynak nálunk 7 esztendőtol fogva!

Béts.

Ts. K. Generálmájor *Schulz*, Feldmarschalllieutenántságra emeltetett, és az Olasz-Országi Sereghez rendeltetett.

Az Orosz Császár' neve napja tiszteletére, fényes Bált adott ma az Orosz Követ Gróf *Razumovszky*, minthogy tegnap az első miatt nem lehetett.

A' Török Követ tegnap estve el érkezett.

Magyar - Ország.

Szathmár Városából Júl. 1-ső napján: — „Nemes *Szathmár* Vármegye

a' mostani környülállásokhoz képest oly buzgóan vitte az Insurrectió' dolgát, hogy az Insurgensek' számát mindaddig szaporította, valamig abból egy egész Regimentet formált. Ezen Sereg már olyan lábon áll, hogy az első parantsolatra indulhat, szinte tegnapi napon lustráltatott a' Districtualis Generális Splényi Úr' Ő Excellentiájától, a' ki minekutánna nagy megelégedésének jeleit mutatta, és szóval is nyilatkoztatta volna: ma reggeli 4 órakor a' több vezérlése alatt lévő Nemes Vármegyékbéli Insurgens Vitézek' megnezésére el ment. Tegnap a' midőn a' Lustra' helyéről Districtuális Generális Ő Excellentiáját, Consiliárius és Ord. V. Ispány Benedekfalvi *Lubi* Károly Úr, számos magával, a' Városban számára előre ki-rendelt quártéljára kísérte volna, szinte akkor érkezett Udvari Ágens *Bujanovics* Úr' Levele Bétsből hozzája, a' melyben jelenti ez a' jó szívű Úr: hogy 10 Katonának fél esztendeig való tartására 500 R. forintokat ad, ezen Levelet, mind Districtuális Generális Úr Ő Exc. ája, mind a' szomszéd Nemes Vármegyékből a' lustrára ide gyűlt Fő Rendek előtt T. Ord. V. Ispány Úrtól olvastatni hallván, nem lehet meg-mondani, mennyire betsülték ezen jó szívű Úrnak készségét, a' ki noha nem ezen Megyében lakik, még is ily bőven segíti az Insurgens Vitézeinek Kasz-

száját. Hihető, *Bujanovics* Úr észre vette azt, hogy ezen ki állított Nemes Vitezek között olyanok is találkoznak, a' kiknek buzgóságokhoz való tehetségek nintsen, és ezekre való nézve, nem lehet tagadni: hogy kedves és nagyra is bletsültetik ezen jó Úrnak Nemes Megyénkhez bizonyított hívsége.

Rohontzról Júl. 3. dikánn: — „Ő Királyi Fő-Hertzege, Országunk Palatínussa, a' naponként való szorgalmatos vizsgálása közt az Insurrectionális Seregnek, Júl. 2. dikánn ebédre ide érkezett, ágyúkdurrogásai közt, Prímás Ő Eminentziája Várába, a' hol 100 Személyre asztal volt terítve. Ebéd után számos Vendégek' társaságában a' kerteket meg-járta, a' hol különbözőkülönbféle mulatságok voltak elrendelve, az után a' Zsidó Oskolát, a' melyben egy rendessen készült allé volt állítva. Estve a' tántz, két száz fényes Vendégek' számára jó idején el kezdődvén, azon alkalmatossággal egy 72 észtendős — Iffjú Legény — Vas Varmegyei érdemes Tag, magát a' Kozák tántzban, egy fiatal's rendess Kissaszszonykával úgy meg-különböztette, hogy annak a' Fő Vendégek is tapsoltanak. Számos Insurgens Tízt Urak mind addig mulatták magokat, miglen a' hajnali tsillag, az Ő Seregeikhez való visszafra-térést nem jelentette. A' faradság közt

történt fényes mulatságban telyes meg-elégedésit mutatta a' Kir. Fő-Hertzeg. "6

Szombathelyről Júl. 4-dikén: — „Ki-rályi Fő-Hertzeg Nádorispányunk, friss egészségben érkezett Jún. 29-dikén délelőtti 11 óra tájban *Körmendre*. Onnét a' múltt Vasárnap ezen Városonn által ment ebédre Cárdisális Hg *Battyányi* Primásunkhoz *Rohontzra*, 's ott töltötte vígan az egész napot, sok Méltóságokkal együtt, kiknek száma közzül való vólt Püspök *Szily Ö* Exc. ja is. Más nap, Kegyelmes Püspökünknek vala óhajtott szerentséje, ebédenn asztalánál tisztelni Ö Kir. Főhertzegségét, kinek szerentsés ide jövetelének meg-tisztitelésére, a' Püspöki palota' eleibe kiállottak két díszes sorokba a' Tanuló Ifjak; a' Pozson Vármegyei Nemes Seregnek itt mulató Szakaszsa; és a' mind Világi, mind Szerzetes T. T. Papság. Tíz óra tájhann érkezett el a' nagy Vendég, mozsár-ágyúknak ébresztő durrogásai között. Mihelyt ki-szállott hintajából a' Fő-Hertzeg, mindjárt a' Residentzia' szemlélésében kezdett foglalatoskodni, 's meg-nézegette különössenn a' Cathedrále Templomhoz újjonnan készültt Képeket. Annakutánna meg-nézte magát a' Tempломot is, és nagy meg-elégedését nyilatkoztatta. Viszsa-térvénn a' Templomból, azonnal lóra ült, nem különben Prímás Ö Eminentziája is, és ki lovaglottak, több

Méltóságok, Generálisok' és más Katona-Tisztek' társaságában, a' környékünkbeli síkon fegyveressen állott Pozson Vármegyei Insurgens Sereghez, melynek gyakorlásait végig nézték különös tetszéssel. Jelen volt Gróf *Pálffy* Miklós Generálmajor is a' Dunán innenvaló Insurgensek' Districtuális Generálissa. Ebéd után, N. Bars Vármegye' Insurgenseinek látására lovaglott ki gondos Nádor-Ispányunk. Mind a' Pozsony mind a' Bars Vármegyei Vitézek, oly előmeneteleiket mutatták a' katonai gyakorlásokban, hogy az azokat szemléltt rendes Katona-Tiszteknek és Generálisoknak való lástétele szerént, reguláris Katonáktól se' lehet tökéletesebb manővereket várni. A' mezőről egyenessen Körmöndre vette visszafra útját a' Palatínus, a' hol ma, N. Pest Vármegye' Insurgenseit fogja meg-visgálni. Primás Ő Eminentziája, 64 fő Úri Személyeket invitált innét mai ebédre és Bálra magához Körmöndre. A' hivatalosok között vagynak némely Mélt. Vendégek, mint, *Pálffy* Miklós és Rudolff, Personális Nagy, és Udvari Tanácsos 's Cancelláriai Referendárius *Somogyi* Ő Nagyságok. Holnap Szalaegerfzегre megy által a' Nádor-Ispány, az ott táborozó *Nyitra* Vármegyei Ns Seregnek meg-nezegetésére. Ott se' mulatja el Kegyelmes Puspökünk meg-tenni a' maga tiszteletét Ő Királyi Fő Hertzegségének."

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

01010101010

Nro 4.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
14-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

A' *Ferdinánd Fő-Hertzeg Magyar Lovas Regimentjénél következő változások* lettek: Szentkereszti Oberster, Generálmájorságra emeltetett, 's azonn méltósághoz elztendönként járúlni szokott penzióval nyugodalomra botsáttatott. Obersterré lett Oberstlieutenántból Löppert Úr; Obertlieutenánttá, Első Májorból Begányi Úr; Májorra Kapitányból, Szabó Úr.

D .

Ö Felségének és a' Magyar Koronának Dalmátziához való jussa, úgy adatik elő egy Hirdetményben, a' melyet a' Dalmátziában lévő Ts. K. Katonaság' Kormányzója Rukawina Generális tétetett közönséggé, hogy az 'ez előtt úgy nevezett Velentzei Dalmátziának Fővárosában Zárában, két kézzel fogadták a' Lakosok, Jún. 30-dikán a' Ts. K. Katonaságot. Júl. 1-ső napján pedig esküvéssel is kötelezték már magokat, a' Ts. K. Felség' hívására. Cattaro Városá' Lakosai is Deputatusokat küldöttek Zárába; kik, által hívták a' Ts. Kir. Katonaságot magok közzé.

Hogy a' Frantzia Direktóriumnak Északi - Ámérikával, nem különben a' Velentzei és Genuai Respublikákkal való bánását, a' Törvényhozó-Gyűlés egy Kommiszió által vizsgálhatja: említettük már egy szóval a' múltt postán: de minthogy ez olyan tárgy, a' melynek nagy következményei lehetnek, meg-érdemli, hogy róla bővebben szóljunk. Az Amériikai Resp. ügyét Pastoret nevű Tag vette fel Jún. 20-dikán; Velentzéét és Genuáét pedig, a' 24-dik Júniusi Ülésben Dumolard. Mind ketten megengedtek annyit, hogy a' Konstitúció szerént jussa vagyon a' Direktóriumnak, midőn látja valamely Hatalmasságnak ellenséges készületeit, az azok ellen hathatós eszközül szolgálható minden erányos készületeket, a' Frantzia Respublika' ré-

széről is meg-tétetni: és hogy a' had-ize-
 nés' szükséges voltát is meg-határozhatja
 a' Direktórium: de mind egyik mind má-
 sik tárgyat tartozik haladék nélkül a' Tör-
 vényhozó-Gyűlés' eleibe terjeszteni, 's ez,
 mondhatja ki azokra nézve a' vég-szenten-
 tziát, *az az*: Ő izenhet tulajdonképpen szól-
 ván, hadat: de egyízersmind azt is meg-mu-
 tatták, hogy tovább ment a' Direktórium,
 mind Ámérikára, mind az Olasz Országi
 Respublikákra nézve, mint vagyon enge-
 delme a' Konstitútziótól: mert, a' mint
 Pastoret elő-adta, az Ámerikai hajókat
 confiscáltatni kezdette a' Direktórium, 's
 az Ámérikából küldetett új Követnek ki-
 adta az útat, maga auctoritással által.
 — Velentzében — *monda Domalard* —
 benn vagynak a' mi Katonáink; el vet-
 tük tőle a' tengeri erejét; és az ő hajda-
 ni igazgatása' formájának alkotmánynya,
 egészfenn le-rontatott. Nem vizsgálom
 most — *úgy mond* — mitsoda veszte-
 ségekért való tserére akarja fordítani a'
 Direktórium az el foglalt Velentzei Tar-
 tományokat: de mitsoda okból halgat oly
 méjjen ily igen fontos meg-történtt dol-
 gokról a' Direktórium? — Minekutánna
 Genua' el rontásáról is szóllott volna Du-
 molard: ily Kérdést tesz fel: Mi lett tehát
 a' neutrális és szövetséges Tartományok'
 Kormányzékeiknek, a' Fr. Respublika ál-
 tal lett garantiroztatásából? Mindegyik

biztathatta így magát. Nem elébb lehet Békességünk vagy hadunk, hanem csak a' Törvényhozó Gyűlés' declarátzioja után.

Genuában a' Doge' titulussa meg-hozszabodott: mert már most Polgár Elölülő Dogenak nevezi magát.

Genuából Jún. 17-dikénn: — „Min-
den Lakosokat, a' kik Jún. 9-dikétől fog-
va el távoztak innét, oly kemény fenye-
getéssel hív vissza a' Municipálitás, hogy,
ha vissza nem térnek tíz napok alatt: se-
questráltatik a' jószágjok, és tíz ezer 8 lí-
rás Skudik' fizetésére büntettetik kiki köz-
zülők.

Batáviában (Néhai Frigyes Belgiom-
ban) tizenhatezer forintok rendeltettek esz-
tendőnként a' Nemzeti fő Oskolák' fenntar-
tására.

A' Helvétusokat meg-biztatta az új
Frantzia Director *Barthelémy*, midőn ki-
induló félben volt közzülők *Páris* felé,
hogy szíves Közbenjárójok leszsz a' Fr.
Directóriumnál. Erre a' közbenjárásra va-
lóban most nagy szükségek is vagyon:
mert ha az nem segít rajtok: vagy le kell
mondani egy nevezetes jussokról; vagy
Bonaparte meg-téshzi őket is a' Fr. Respu-
blika' ellenségeivé, 's bé-keríti a' Revolú-
tzióba: mint revolúciónálta a' Velentzeie-
ket 's Genuaiakat. Magok örökös jussá-
nak tartják t. i. a' Helvétusok, a' Luga-

női nagy tónn való szabad fel 's alá járkálást. De a' mostani zavaros időkben a' Frantziák is akarták azt gyakorlani. *Kilmaine* Fr. Generális, reá is szorította annak bizonyos környülállásokban való néminémű meg-engedésére a' Helvétusokat, meg tiltván a' hozzájuk való ki-hordását a' gabonának Lombárdiából: de tsak ugyan állhatatossan nem akarják a' Helvétusok, hogy az ő említett jussok, közössé váljon a' Fr. ákkal. Ez az állhatatosság nem tetszett Bonaparténak; 's írt a' Helvétus Cántonoknak: hogy mivel a' Lombárdusoknak jussok vagyon a' Luganói tóhoz: tehát vagyon a' Fr. áknak is, a' míg benn vagynak Lombárdiában. Ő — *úgy mond* — informálva vagyon, hogy azzal az alkalmatossággal, midőn elhajtották a' Helvétusok először a' Fr. ágyúsbarkákat: rútúl bántak a' Fr. Tisztekkal, 's gyalázattal illették a' 3 színű (Fr.) hajós-zászlót. Ő, jelenti, hogy a' szabad hajókázást folytattatja továbbra is, 's egyzersmind azt is, hogy leg-kisobb akadályoztatásnak vagy meg-bántásnak első hallására, kész lesz a' Frantzia Sereg boszszút állani Nemzete' betsületéért. Ezenn fenyegetésre, Deputátusok küldődtek Bonapartéhoz, a' kik győznék meg őtet arról, hogy se' Lombárdusoknak, se' Frantziáknak nintsen jussok a' Luganói tónn

való szabad hajókázáshoz. A' Deputátusokhoz adott felelete Bonaparténak a' vólt: Jól látja Ő — *úgy mond* — hogy Helvétzia, a' Fr. Respublika' ellenségei által hagygya magát vezéreltetni; némely Kántonok, szüntelenvaló gyűlölségjeket mutaták a' Revolútzio eránt, 's védelmezték annak ellenségeit, és általjában szólván, vagynak még a' Frantzia Respublikának más nagy nehézségei is Helvétzia ellen. A' Bernai Kántonra nézve különösen úgy nyilatkoztatta magát, hogy Azt, a' Fr. Respublika' leg nagyobb ellenségének tartja: 's szemrehányásait, oly rémitéssel fejezte be, hogy ha a' Kántonok jobb barátságot nem gyakorolnak, a' magok régi és hív Szövetségeseik eránt: bizonyosok legyenek benne, hogy Ő, Seregének Osztálylyai között egyet be fog küldeni Helvétziába, és az által fogja őket kényszeríteni a' szívesebben való barátkozásra. Ez a' rettentés igen meg-háborított némely Kántonokat, főképpen a' Bernait. A' Magistrátuális-Személyek 's a' tehetős Lakosok, hadhoz készülnek, és azt mondják, hogy kézszebbek a' magok Városaiknak omlott falai alatt találni sírjokat, mint sem öszszetett kézzel el nézni, hogy a' Fr. ák be-rontsanak az ő földjökre. Azonban megént mentek új Helvétus Követek Bonapartéhez: de mitsoda ki-menetellel? még nem tudatik.

(Párisból költt 27-dik Júniusi Tudósítások szerént, a' Frantzia Directórium, értesére adta Bonaparténak, hogy a' Helvétzia Kántonokkal való egygyességet fennakarja tartani.)

Párisban, minden jól gondolkodók örvendenek a' Törvényhozó Ifjabbik Tanátsnak azon Végzésén, mely az Özvegy Aureliánumi Hertzegnének, minden örökös jószágait vissza ítéli: mert ha ezen Végzést az Öregebbik Törvényhozó-gyűlés is helybe hagyándja, a' mint reményleni lehet: úgy, ismét lesz benne módja ennek a' jó-ízívű Dámának, hogy eleget tegyen a' maga leg-uralkodóbb indulatjának t. i. a' jóltévőségben való unakozhatatlanságnak. Robespierre maga is azt ítélte erről a' Remek-aszszonyságról, hogy annak virtusai, még egy olyan derék Hazafit is, a' milyen ő volt a' maga szemei előtt, kétkedésbe hoznak, úgy hogy alig találja fel magában: „Mi tévő legyen?

Az Alsó-Rajnai Fr. Sereg' Vezérét Hoche Generálist, Párisba várták Jún. 30-dikára.

Anglus Lord *Hammond*, a' ki Bétsbe küldődött volt a' Békesség' dolgában, 17-dik Júniusbann érkezett vissza Londonba.

Londonból Jún. 20-dikánn: — „A' mi papiros-pénzeinknek még mind ez ideig

változó a' betse. Majd nagyobbodik, majd kevesebbodik ahozképest, a' mint a' Párisból érkező Ministeriális Írásoknak kedvesebb vagy kedvetlenebb értelmét közlik avagy költik, az azokkal kereskedést űző Emberek. A' minap is hogy egyszerre jó magasról igen lejjebb szállott, az vólt az oka, hogy a' közönségessen kerengeni kezdett hír szerént, Separát (Egyes) Békesség-kötésről vólt a' szó, abban a' Ministeriális Írásban, a' mely, 13-dik Jún. ban érkezett Párisból. Mit kellessék érteni a' Separát-Békességen? ott van éppen a' dolog' bökkenője. Mert hát Anglia külön valik a' Békességekötésbenn a' Portugalliai Udvartól? de mivel az említett Fr. Ministeriális Írásról semmit ki nem nyilatkoztatott a' Ministériom: azért nem is lehet bizonyossan mondani mit foglalt az magában? 18-dik Jún. bann ismét érkezett a' Calaisi Fr. Kikötőhelyből Országunknak Doweri partjához egy Írása a' Fr. Direktóriumnak. A' Lillei Békesség-alkura rendeltt Követünk Lord Malmesbury, mára varattatik ide bé a' jószágából.

„Lord Hammonddal, mindjárt az ide Bétshől lett vissza érkezése után, hofszas Conferentziákat tartottak némely Ministereink.”

(Egy Párisi Tudósítás szerént, mely, 25-dik Júniusban költ: el indúlt vala már

akkor onnét Lille Városába *Colchen* Polgár, a' kit nevezett a' Direktórium az ott tartandó Békesség-alkuhoz, Frantzia Követség' Secretáriussává)

A' Nórei pártütésnek még is van valami kevés, jóllehet már nem veszedelmes maradványa. Három líneai hajók t. i. — *Director*, *Belliqueux*, és *Inflexible* nevezetűek — még nem tértek vissza az engedelmességre. Készeknek valják ugyan ők is magokat arra: de oly feltétellel, ha az ő Delegatussaik (kik között első volt *Parker*) kegyelmet nyernek. *Iris* nevű líneai hajó is vissza akart a' Grave-sendi Kikötőhelyből térni a' nevezett 3 hajókhoz: de el fogattatott. Az említett feltételre nézve azonban, a' Scheerneszi Kikötőhelybe Nórétól vissza-tért minden hajók is szándékoznak egy Kérő-Írást intézni a' Királyhoz.

„Parker, vissza-vitetett Jún. 16-dikán Maidstonéból Scheerneszbe, és 18-dik Jún. ban volt az először törvényes kikérdeztetése. A' mint hallatik felőle, változhatatlanul azt állítja, hogy Ő, egyedül a' Hajóslegénység' kívánságára, és a' Lord Bridport Hajós-serege' példájára indult fel azoknak tselekedésére, a' melyeket tselekedett; és hogy Ő, ezen az úton sok szerentsétlenségnek vette eleit. Az Írásai, mind a' Ministériom kezénél vagynak. Leg

nagyobb részét azoknak Ő maga írta igen szépen és tiszta stílussal. Hetvennél több Delegátus Tarsai vagynak fogva. Valami 17 vagy 18 előkelő Tzimborássai, négy Afzizonnyal együtt ugyan tsak módot találtak a' meg-fzökésben, 's el is érkeztek fzerentséssenn a' Calais-i Kikötőhelybe: de ott azonnal meg-árestáltattak, 's úgy várják az eránttok Párisból érkezendő Rendeléseket."

„Duncan Admirálisunk, még mindig a' Texeli Kikötőhely előtt járkál fel 's alá."

(Ezen Kikötőhelyben a' lassúdni kezdett tengeri készületeket újra nagy erőben teszik ismét az újjabb Tudósítások szerint a' Batavusok. Mind gyalog mind lovas Katonaság nagy számmal szállíttatik bé a' hajókba, kiknek serkentésére, hogy jutalmakat lehessenn fel-tenni: e' végre fundusokat gyűjtenek magok között különbözőkülönbféle Klúbok és Társaságok.)

„Lord Bridport Hajósserege, mely egy ideig, Plymouthi partjaink előtt járkálgata fel 's alá: ismét a' Bresti Frantzia Kikötőhely' eleibe indult vizsgálódni. Két hajói ezen seregének — *Pompee* és *Medusa* nevezetűek — a' Portsmouthi Kikötőhelybe érkeztek Jún. 15-dikénn, melyek közül az elsőn, egy özfzeesküvés tudódott

ki. Nyóltzvannál többen fogattak el róla, a' kik esküvéssel kötelezték magokat, hogy a' hajót Bresthez viszik, a' Frantziák' kezébe. Az egész Hajóssereg boszszankodik ezekre a' Nagy-Britanniai nevet meg-motskolt Hazaárúlókra. “

A' Nagy-Britanniai Parlamentom elhalasztotta Jún. 24-dikéről, mintegy e' folyó esztendőnek a' végéig, azt a' szabadságot, mely adódott volt a' Londoni Bankó-Directorainak a' kész-pénz helyett papiros-pénzzel való fizetésre: mindazáltal elébb is kezdhetik a' Bankó-Directorai a' kész tsengő-pénzzel való fizetést.

A' Batáviai Respublika' formájának valóságát és állandóságát meg-esmérte a' Pruszfiai Udvar: mert mind annak Ministerjét Bordaux Polgárt el fogadta; mind maga részéről Hágai Ministerjévé nevezte Báró Bielefeldet, ki ennekelötte is Tagja volt már Hágábann a' Pruszfiai Követ-ségnek; hanem egy időtől fogva tsak magános életet élt ott. 23-dik Júniusban adta által a' maga Pruszfus-Ministeri Bizony-ság-Levelét a' Nemzeti-gyűlés' Elölülő-jének.

Elegyes Tudósítások.

Málthában, sok Özfze-esküdtek fogattak el, kiknek meg-ítéltetése által re-

ményli a' Rend' Nagy-Mestere, hogy az újjításbéli fzándéknak eleit veheti Máltha³ Szigetében.

Nápolyból egynehány pénzzel rakott szekerek indultak Jún. 12-dikénn Mediolánum felé.

Virgilius eránt, arra kérte a' *Mán-tuai* Fr. Kommendáns *G. Miollis*, az oda való Municipálitást, hogy avagy tsak egy tzipfraság nélkül való Pyramist emeltessen annak a' helynek meg-különböztetésére, a' hol született és élt az *Aeneis*nek halhatatlan Írója. Ezen Buzdításra egy Hirdetményt tett közönségessé a' Municipálitás, a' melyben meg-ditsérvén *Virgilius'* hazai szerezetét, serkentett minden Mesterséges-Míveseket, hogy gondolkozzanak 's adják bé gondolatjokat rajzolatbann egy Pyramisról, melynek, valami nagyot mutató talpkövön kellene állani, 's myrtus-tser-és borostyán bokrotskákkal körül vétetve lenni; és annak 3 oldalaira, magának *Virgilius*nak a' Verseiből ezeknek a' soroknak kellene íródni. t. i.

Az elsőre:

Primus ego in patriam mecum (modo vita supersit)
Aonio rediens, deducam vertice Musas.

Primus Idumaeas referam tibi Mantua palmas.

A' másodikra:

— — — — — Olim.
Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

A harmadikra:

○ Meliboeë! Deus nobis haec otia fecit.

Nápoly-Országba Jún. 18-dikánn szentséssén el érkezett Klémentína Fő-Hertzegasszony.

Magyar-Ország!

Szombathelyről Júl. 11-dikénn: —

„Ma, a' Szomszédságunkban *Molnáriban* ebédelt Nádor-Ispány Ő Kir. Fő-Hertzegsége; a' Keresztes Dámák' Rendjének egy érdemes Tagjánál Méltóságos Gr. Festetits Györgyné született Fő-Nemes Sallér Judith Asszony Ő Nagyságánál, a' kinek saját örökös jószága *Molnári*.“

Körmendről Júl 9-dikénn: — „Az

Insurgensek oly valóságos Huszári remeket mutattak általán fogva kedves Palatínusunk előtt, hogy azokat különös megelégedéssel szemlélte Ő Királyi Fő-Hertzegsége: 's ígérte, hogy Bétsbe érkezvén, vóltaképpen fogja tudósítani rólok F. Királyunkat is. — Csáktornyan, gazdag vendégséget 's mulatságot adott Gróf Festetits György Ő Nagysága, az Insurgens Sereghez tartozó, 's annak szemlélésére özsze-sereglett Méltóságoknak. “

Zágrábi Püspök *Verhovátz* Ő Exc. ja, öt száz gyalog Katonát állított az Insurrectióhoz.

Zágrábból Júl. 2-dikánn: — „Jún. 28-dikánn tartatott a' 3 Horvát Vármegyébéli Insurgenseknek, és a' Bandériálistáknak lusztrája, kik mindnyájan örvedetes készséggel esküdtek meg a' Király' és Haza' hív szolgálatjára. Jún. 30-dikánn szenteltettek a' zászlók: mely tzeremóniánn jelen vóltak: Dalmata Horvát és Slavónia - Országok' Bánja, 's Horvát-Országnek Fő-Kapitánnya, Lovasság' Generalissa (General de Cavallerie) Gróf Erdödy Ö Exc. ja; Ország' Vice-Kapitányja Jellachich Feldmarschalllieutenánt; a' Károlyvári Generalcommandó' részéről Meyersheim Feldmarschalllieutenánt; sok egyéb különbkülönbféle Katonai- és Polgári-Tisztviselők; 's számos Nemesség mind a' két Nemből. Szerem Vármegye' Fő-Ispánja és ugyan ezen Megye' Insurgenseinek is Oberstere Gróf Szapáry Jósef, a' Stábális és más Tisztekkel egygyütt a' Templom nagy ajtajánál várta 's köszöntötte Püspök *Verhovátz* Maximilián Ö Exc. jat. A' Katonaság, mely két ezer ötfáz főből állott, oly módos rendel takarodott bé a' Templom' Kerítéséből a' Templomba, hogy a' Nép is alkalmatossann megfért. A' szenteles végett egy alkotmány készítettett a' Templom' közepénn. Felül állott azon a' Püspök a' maga Assistenseivel; alább pedig, a' kilentz zászlókat tar-

tó Személyek. Ezen kilentz zászlók közül, egy vólt Horvát-Országé; egy, a' Turpolyei Nemeseké; kettő a' Püspöké, egyik t. i. a' lovasságé; másik, a' gyalogságé; továbbá egy, Draskovich Grófoké; egy, Gróf Erdődyeké; egy, Gróf Keglevichéké; egy, Czvetkovich Nemeseké; egy végre Drogonich Nemeseké. Végbe menvén a' Nagy-Mise, katonai-muzsika-fzó között, következett a' fegyvereknek és zászlóknak meg-áldása, mely alkalmatossággal a' Dámák Hazai szeretettől indíttatván, pántlikákkal ékesítették a' zászlókat, melyekre e' vólt írva: Pro Deo et Fide. Pro Rege et Patria (Az Istenért és Hitért. A' Királyért és Hazáért.) E' meg lévén, prédikátziót tartott a' Püspök, melyben elő adta: miben álljon a' valóságos Hazai szeretet, hogy t. i. azzal nem egyebek ditsekedhetnek, hanem tsupánn Azok, kiket az Istenbe vetett reménység, a' Fejedelem eránt viseltető hívség, és a' Magistrátushoz való engedelmesség lelkesít, kik, ha a' köz-haszon és szükség kívánja: készek, mindenekben szolgálatjára, és segítségére lenni a' Fejedelemnek 's a' Hazának. Három órák alatt lett vége az egész Sz. tzeremóniának, mely után gazdag ebédet adott Püspök Ö Exc. ja; estvére pedig mulatságot, a' midőn el énekelletett az a' Londoni formájú Teátromi

szíves Ének: Es lebe der gute Kajser Frantz (Éljen a' jó Ferentz Tsászár!) — Most az Insurgensek további parantsolatra várnak: azonközben katonai gyakorlásokat tesznek. Két nap alatt ide érkeznek a' Slavóniaiak is."

Nyitra Vármegyéből Júl. 1-ső napján: — „Tek. Batskafalvai *Batskád* József Úr ezen N. Vármegyének érdemes és hosszabb életre méltó Első Al-Ispanja, hosszús betegeskedése után elköltöze e' Világi életből Jún. 26-dik napján, sokaknak méjj bánatjára."

Veszprémi Nagy Prepostá neveztetett F. Királyunktól Fő-Tiszt. Csapody Lajos Úr; Cántor Kanonokká pedig F. T. Katona József Úr.

B é t s.

Tegnap estve ide érkezett Nádor-Ispány Ő Kir. Fő-Hertzege.

A' köfzén szállítására szolgálendő víztsatornának ásása minden órán el fog kezdődni.

A' Grétzi Újságban van egy előadás, mely szerént Magyar Ország, 1796-dik esztendő' végéig 14,227,248 forintot adott a' hadra, részszerént kész-pénzül, részszerént naturálékban; és 115,614 Rekrutákat.

A^o

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG^o

ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o o o

Nro 5.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)

18-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és 'Békességes Környülállások.'

Triestből Júl. 11-dikénn: — „Ts. Kir. Generális *Klenau* el-járván az Ádriai tengeren fekvő Szigeteket, melyek Dalmáziához tartoznak, mindenütt nagy indulattal fogadtatott; de bizonyosokká is tette a' Ts. K. Felség' nevébenn a' Lakosokat, hogy tökéletes bátorságot reménylhetnek mind Religiójokra, mind Vagyonjaikra nézve. — Udineből írják, hogy ott még

E

a' héten egy Congressus fog kezdődni, a' melyben Bonapartéval, tanátskozni fognak a' Ts. K. Udvar' részéről: Gróf Pergen; Gen. Meerfeld; B. Humburg, (a' ki, Velentzei Követe vala a' Bétsi Udvarnak) és Márkéze Galló."

Az Olasz Respublikákról azt írja a' *Quotidienne* nevű Párisi Újság, hogy azoknak származásokonni csak mosolyog *Thugut* (Ts. K.) Minister, és az ő politikus Átlássában, az Ausztriai Tartományokhoz vagynak már azok számlálva.

A' Velentzei Respublikához tartozott Terra firmát, az az, azokat a' Tartományokat, melyeket Európának Máraz részében birt Velentze: hét Osztályokra (Departmánokra) osztotta fel Bonaparte. Magáról Velentze' Városáról, úgy Istriáról, Dalmáziáról, és az úgy nevezett Levántai Szigetokről, méjj hallgatás vagyon, az ezen fel-osztást magában foglaló Rendelésben.

Az úgy nevezett Cispadana (Páduson innét fekvő) Olasz Respublikában ki-hirdettetett 1.) hogy e' folyó 1797-dik esztendőről nem fog interes fizetődni a' nemzeti adósságokért, melyeket, arany, ezüst edényekben, 's szekerekben, lovakban szedett fel a' Státus, magános Személyektől; mert másra kell a' mi pénz vagyon: hanem azokért a' summákért, melyek ebben az esztendőben fognak bé adódni a' Státus-

Kátfeszájába, *szóztól* öt interes rendez-
sen ki fog járni három esztendőig, ak-
kor pedig magok a' summák is vízfzáté-
rítettnek. 2.) Hogy a' Velentzei Respub-
lika egyesíteni kívánja magát a' Cispadá-
na Respublikával, mely kívánságát két
Deputátusai által már vóltaképpen ki is
jelentette. Ezen jelentésnek ki-hirdetését
nagy ceremonizálások követték.

Corcyra (Corfu) Szigeténél Velentzei
Admirális Gentili áll egy Hajóssereggel.

Nápolyból Jún. 17-dikénn: — „Egy
Királyi Rendelés tétetett itt közönségessé
Jún. 12-dikén, a' melyben tilalmasoknak hir-
dettetnek ki a' Frájmauerlózsek, a' Klúbok,
's a' Kávéházakban és Vendégfogadóokban
való titkos tzimboráskodások. Az Idege-
nekre és Utazókra különös vígyázás paran-
tsoltatik.“

Posta-út változás történt Júl. 7-dikénn
a' Német-Birodalom' Sváb Kerülete és
Frantzia-Ország között. A' mióta t. i.
el kezdődött a' had: Kehlen által meg-
szűnt a' posta járni; hanem minden Leve-
lek és Újságok Basíleán által útasíttattak.
Az említett napon ellenben, Canstadtból
egyenessen ment a' Posta Kehlen által Fr.
Országba, 's megy azólta is minden nap.

Düsfzeldorfnak erősebbítése eránt ren-
delések tétettek volt a' Frantziák' részéről,

de ismét contramándáltattak, a' Véseli Újság' bizonyítása ízerént.

A' Kolóniai Valasztó - Hertzegséghez tartozó két falui a' Vesztfaliai Kerületnek, ámbár belől esnek a' Pruszfiai Király' Demarkátziója' líneájánn: még is el vittek azokból két Kezeseket a' Frantziák. Mi helyt azonban meg-tudta bizonyossan Klein Frantzia Generális, hogy az említett két helyek valósággal belől esnek a' Demarkátziónn, azonnal szabadonn botsáttatta őket, és semmi adófizetésre nem kényszerítette többé a' két falut.

Norimberga (Nürnberg) Városát, oly keskeny határok közzé szorította az Anspachi és Bayreuthi Markgráf (a' Pruszf. Király) hogy már egy időtől fogva — *a' mint tudni való* — Pruszfus Katonák vagynak még a' Norimbergai külső Városokban is: hanem egy Kaszárnnyában, mely, Gostenhof nevű Külső-Városban vagyon, ugyan csak Nórimbergai Katonák laktak egész tsendességgel Júl. 1-ső napjáig. Ezen a' napon által kívánták a' Pruszfusok magoknak a' Kaszárnnyát: de a' Norimbergiak nem adták. A' Pruszfusok erőszakkal fenyegetődztek, a' minthogy meg is jelentek hadi módra Júl. 3-dikánn a' Kaszárnnya előtt. A' Norimbergaiak látván a' hathatós ellentállásra való tehetetlenségjüket, ki mentek volna már szépszerént, de

a' Nép nem engedte, melynek zenebonaskodását látván a' Pruszsus Tiszt: el távozott a' Kaszárnnyától.

Ásiának Dél és Napkelet közti meljén 1786-dik eszt. től fogva birtak már az Anglusok egy Pulopinang vagy Prinz Wallis-Insel nevű Szigetet, melyben sok Magazínomokat állítottak fel a' Chínai hajójaik' számára. Ezt most Cercey nevű Frantzia Tengeri-Vezér el foglalta egy kemény viadal után, mely vőlt az ő hat Fregátjai és két Ángl. líneai hajók között. — Az Áfrikai partoknál is vettek el a' Fr. Káperek egynehány Ángl. hajókat, a' többek között egy Corvettet.

Londonból Jún. 30-dikánn: — „Valamint a' Fr. Direktórium négy Személyeket küld Lille Városába az ott tartandó Békességalkura: szintén úgy négy Biztosokat rendelt oda a' mi Udvarunk is, úgymint: Lord Malmesbury, Morpeth és Gower Lordokat; és Ellis Urat. Az első, tulajdonképpenvaló Követ; a' más két Lordok pedig Követség Tanácsosai lesznek; és Ellis Úr Secretárius. Tegnap már el bútsúztak az Udvertől, és ma útnak is indúltak 3 Kir. Kurírokkal együtt a' Doveri Kikötőhely felé. Nagyobb hatalommal vagyon most fel-ruházva Lord Malmesbury, mint a' milyennel ment vőlt Párisba. Jún. 27-dikénn egy Levél küldetett

innét Párisba, melyben meg volt írva, mikor fognak ki-indúlni Londonból a' mi Deputátusaink? "

„*Parker*, törvénytelenül emelte magát pártos Admirálisságra, 's ezzel azt nyerte a' boldogtalan, hogy már törvényessenn akasztófára emelteték. Ma délelőtti 11 órakor vala az Executziója, Sandwich nevű lineai hajónn, a' Scheerneszi partnál. A' holtteste, egy szomszéd Sziget partján fel-köttetett lántzal egy akasztófára, hogy Mindenek láthassák. Az Executzió előtt egy ágyús-tsónakonn, sok őrzők között vitetett Parker, Neptun lineai hajóról a' Sandwichra, és ezen vitetése közben, minden pártos Kollégáitól nagy betsülettel bútsút vett; tsupánn az Inflexible lineai hajónn lévőktől nem. Tsendesen mutatta magát utolsó óraiban; de panaszolkodott egy Tisztre, hogy Az nem telyesítet- az ő általa hozzája küldött Levél' értelmét: melynek telyesítése meg-gátolta volna — *úgymond* — a' Nórei zenebonának oly nagyra lett nevekedését. Ki-fzententziáz- tatása után nem lehetett más véle, egy Papon kívül, a' kivel soká beszéllgetett. Penna, tenta, 's papiros is adódott néki, és fel-jegyezte némely nevezetes környülállá- sait a' maga életének. Írt egynehány Le- veleket is az Atyafiáihoz, és egyet kivált igen érzékenyítő ki-fejezésekkel a' Felesé-

géhez, kit két nevendék Árvákkal hagyott özvegyen. Ez a' szerentsétlen Aszszony, egy Instántziát adott bé a' Királynénak Jún. 29-dikénn, vétkes Férje' életéért, melynek váltságául, ezer ginét is ajánlott. Parkernek egy igen tehetős testvére vagyon Londonban. Ez, a' maga bűnös Testvérjének, minekutánna el fogattatott Az: egy 5 font sterlinges bankó-tzédulát küldött.

„Parkeren kívül Pompee nevű Fre-gáton is akasztottak fel tegnap két pártos Főket, *Johnson* és *Aschley* nevezetűeket, kik mind ketten szembetűnő jeleit adták az eránt való szíves bánatjoknak, hogy oly szörnyű vétekbe ejtették magokat. Johnson, következő értelmű Levelet írt a' maga Barátjaihoz: „Úgy halok meg mint Barátja Hazámnak, és Barátja a' Szabadságnak és Igazságnak, a' ki minden Embereknek jót kíván. Uram! vedd hozzád Lelkemet, a' Jépus' érdemeért.”

Elegyes Tudósítások.

Abban a' régi Olasz Respublikátskában St. Marinóban is azt kívánja nagy része a' Lakosoknak, hogy a' mely titulusok és rangok bé-tsúfztnak oda az újjabb időkbenn, szünjenek meg, a' régi fundamentomos Törvénnyei szerént a' Respublikának.

A' Helvétziai Respublika' Gyűlése Júl. 1-ső napján kezdődött Frauenfeldbenn,

melyre a' Fr. Respublika' részéről Laquante Polgár rendeltetett, a' ki most Első Követség Secretáriussa Basíleában a' Fr. Követ Bacher mellett.

Megmarad e' a' Fr. Respublika és Helvétzia között továbbra is a' neutrálitás? Ez olyan Kérdés, melyre úgy ítéljük, örömet feleletet vár, minden figyelmetes Olvasója az Európai történeteknek.

A' leg-újabb Helvétziai Tudósítások szerint, el járván Bonaparte a' Helvétusoknak Olasz-Országi Birtokaikat, befordult ott egynehány Elöljárókhoz, 's oly bizodalmat nyújtott Nékiek, hogy már egészen helyre állott a' jó szomszédság viszontag, a' Frantzia és a' Helvétziai Respublikák között. — Az Olasz-Országi Fr. Seregnek, a' Helvétziai földön (Vallesián, Valliserlandon) által való szállítása eránt nyilatkoztatott kívánságára Bonaparténak azt felelte a' Tigurumi Cánton, az egész Helvétziai Respublika' nevében, hogy ezen Respublika, nem ellenkezik az említett által szállításban, tsak hogy az, a' neutrálitásnak meg-sértődése nélkül essék-meg. Ezen felelettel meg-érhette Bonaparte, és meg is érte kétség kívül. Graubünden-től ugyan, (mely, egy frigyes része Helvétziának) el szakadtak az alatta volt Veltliniek, sőt magának Graubündennek némely Distriktussait is kényszeríteni kezdték

a' vélek való egyesülésre, de tsak ugyan reménylették a' Graubündeniek, hogy hajlandó lesz az Bonaparte meg-tartani úgy az ő egyességjékben a' Veltlinieket, hogy azoknak is ezentúl egyenlő jussok legyenek a' vélek, és ezen tárgyra nézve, a' Graubündeni Gyűlés, *Planta* nevű Deputátusát küldötte Chur Városából Bonapartéhoz Montebellóba.

Párisból mostanság húsz mázsánnyi Levél és Újság, szokott el küldödni naponként.

A' Fr. Törvényhozó Gyűlésben egy igen fenn forgó tárgya lett mostanság az olyan Papok' ügye, kik a' tőlök kívántt Respublikai esküvéssel nem akartak meg-esküdni. *Mint teljesítettnek ezek eránt a' Törvények?* tudósítást kívánt az Ifjabbik Tanács e' részben a' Direktóriumtól. Ez, feleletül, a' Politzáj-Ministernek egy Tudósítását küldötte által Jún. 24-dikénn a' Törvényhozóknak, mely Tudósításában panaszozza a' Minister, hogy a' meg nem esküdt Papokra nézve, oly sok, és a' dolgot jól meg nem határozó Törvények vagynak; hogy azoknak végrehajtásában nagyon különböztek egymástól a' Tisztviselők is: a' mióta pedig a' Törvényhozó Ifjabb Tanács, egészen ellenkező gondolkodás' formáját nyilatkoztat, mint volt az, a' mely szülte az említett Törvényeket:

már az azolta semmit se' tehetnek a' Tisztviselők. A' meg nem esküdt Papok, csoportossann omlanak visszra, 's igyekeznek a' föld-népét magok részére meg-nyerni, és közönséges béketelenkedést okoztak. Naponként veszedelmesebbek a' környüllállások 's a' t. Ezen Tudósítást által adta a' Gyűlés az Isteni-tiszteletre ügyelő Kommiszfziónak. Ennek nevébenn Jún. 26-dikánn, oly értelmű Végzés formát terjesztett Dübrüel, a' Gyűlés' eleibe, hogy a' mely Törvények, számkivettetésre ítélik a' meg nem esküdt Papokat, töröltesse el, és az ilyen Papok is állíttassanak visszra a' magok polgári jussaikba. Ezen tárgyról való bővebb tanátskozást, és meg-határozást, el halasztotta a' Gyűlés. — Jún. 28-dikán, 122 Gyülekezetek jelentették magokat a' Gyűlésnél, hogy ők a' Catholica Religiót követik: 's egyfzersmind kívánták, hogy adattassanak nekik Templomok és Papok.

A' mely Beszédet Dübrüel tartott vólt, a' feljebb említett Végzés' formája' ajánlásának alkalmatosságával, így szóllott benne a' többek között: „A' Frantzia Nemzet hiszen egy Istent. Mivel van Isten: van Religió is. A' Religió magábann foglalja az Isteni szolgálatnak szükséges vóltát. Isteni szolgálatot Papok nélkül nem lehet gondolni. A' Constitútzió, akarja az Isteni

szolgálat' szabadságát: következésképpen köteles a' Státus védelmezni, és bátorságban tartani a' Papokat, 's tartozik egy oly Religió-systemáját fel-állítani, mely, a' köz-tsendességgel és bátorsággal megállhat 's a' t.

Mennyire meg-változtak az idők! így kiált fel egy Párisi Újságíró, minekutánna el beszéltette, hogy Június' vége felé egy Párisi Teátromban a' Turenne Marsall' halálát producáltak a' Játzók, 's elevenen előadták az első Actusban ezenn nagy Hadi-Vezérnek azon nemes tselekedetét, mely fzerént Frankfurt Városától el nem vette a' nékie ajánlott száz ezer tallért; hanem el adatta a' maga ezüst készületeit, 's úgy segített a' seregenn. Bezzeg más lélektől vezéreltetnek a' Belgiomi Frantzia Komisszariusok és Ágensek, kiket vérszópóknak nevez egy Párisi Levél, 's úgy fest le, hogy Azok, egy veress sipkában, 's hofzszú bõ nadrágban (pantalonban) per gyalog ballagtak bé Brüsszelbe; 's most már pompás kotsikban dölyfösködnek, 's Ásiai bujálkodást követnek el akkor, midőn a' Státus' Creditorai, és Szolgái szinte éhel halnak meg Fr. Országban: mert Belgiomnak gazdagságait ők nyelik el.

Párisi hibás együgyűség.

Némely Párisi Dámák fzeretnék, ha avagy tsak részfzerént is visszsa-térne a'

Paradítsomi ártatlanság' állapotja: hogy me kénytelenítették nehéz ruhákkal terhelni testeiket. Egy, tett is már próbát, ha lehetne e' botránkoztatás nélkül a' Publikum előtt gyengén fedett testel megjelenni: mert — *l' Eclair* nevű Párisi Újság' bizonyítása szerént — úgy jelent meg azon a' sétáló helyen, mely Elizeumi mezőnek hívattatik, hogy nem volt egyéb rajta, egy vékony szövésű, egészen által látzó patyolat ruhánál, melyet egy széles pántlika szorított a' derekához. Nem bánta ez az újmódi Nimfa, akármennyi Férjfiak lássák úgy meg úgy ötet, mint találta volt a' szerentsétlen Acteon egykor meglátni Diánnát: hanem az egy kevéssé vissza tetstett néki, hogy seregestől omlottak hozzá a' Nézők, és midőn látta, hogy minden szemtelenségével is vissza nem tartóztathatja azoknak hasonló szemtelenségét, be ült kotsijába, a' kísérő Gavallérjával együtt, 's hirtelen el hajtattott.

Álgírban úgy el hatalmazott a' pestis, hogy Mártzius és Április Hónapokban 15 ezer Emberek hóltak benne rakásra.

Magyar - Ország.

Lendváról Júl. 6-dikán: — „Ma este ide érkezett Királyi Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk Csáktornyáról. A' mint által jött volna közel Mura-Szerdahelyhez

a' Veszprémi Insurgens Nemes Sereg' táborán: gyönyörködött a' szép sátor-soroknak szemlélésében, melyeket, a' főző tűz-rakások kellemetes módra illumináltak. Kegyelmes Földes Urunk Hertzeg *Eszterzy* Generális, durrogtatta itt lévő Várából az ágyúkat nagy Vendégje' eleibe. Más nap öt Ns Vármegyének környékünkre gyülekezett Seregei remekeltek Ő Kir. Fő-Hertzezsége előtt a' katonai gyakorlásokbann tett jeles előmeneteleikből, úgymint: Veszprém; Komárom; Moson; Győr; és Sopron Vármegyéké. Mindnyájan dicséretet nyertek ezen N. Seregek a' Fő-Hertzegtől. A' Palatínussal lévő Méltóságokon kívül, Hg Eszterházynál ebédeltek itt Jún. 7 dikén, Szombathelyi Püspök *Szily*, és Zágrábi Püspök Verhovátz Ő Exc. jok; Gróf Festetics György; 3 Gróf Szapáry; Cancelláriai Referendárius Udvari Tanácsos Somogyi Ő Nagyságok, 's több más Fő Uraságok. Alztal felett ágyú durrogások alatt ivott a' fényes Kompánia Ő Felségek' egészségekért. Dél után által ment itt a' Veszprémi Insurgensek' Ns Serege, melyet a' Districtuális Vezér Generális Eszterházy Miklós Ő Hertzezsége, trombita 's dobzóval és ágyúk' durrogásával köszöntött. Örömének annál nagyobb mértékben lehető nyilatkoztatására, maga is sütögette ki több ízben az ágyúkat.

Nyíregyházáról Júl. 6-dikán: — „Szomorú folyamata van itt ennek az esztendőnek, valamint Debretzen Várossa' 's a' Kúnság' vidékeinn is. A' két egész hónapokig tartott rekkenő nagy hévség és szárazság miatt, Szabolcs Vármegye' sok Helységeinek határainn úgy el sült a' mező, hogy sem a' legelő-marhákknak nintsen eledeljek, sem pedig széna és aratás nem léfzen. Most ugyan kezdenek essők járni, de már azok itt, tsak a' kukoritzának és némely kasszáló-réteknek használhatnak későre valamit. A' múltt Juniusnak 28-dik napján, igen nagy és oly forró szélvész volt itten, mintha valósággal tüzes lett volna, és a' Szőlős-kertekben sok fákat meg-rontott, sőt a' nagyobbatska szőlőtermésnek a' szemjeit egy oldalról úgy megpirította, mintha tűz érte volna. A' gabonának az árra, múltt Május' végén annyira fel ment volt itt, hogy a' rozsnak köble 11 's 12 márvásokon kezdett vólni, de már most ismét valami kevés-sel alább szállott. “

„Az ide való Nemes Insurgens Katonaság, melynek száma, mintegy ezerigvaló kék formaruhás lovasokból áll, már harmadik hete, hogy gyakoroltatik Rakomazon, igen szép előmenetellel. “

Ns Várasd Vármegye' Administrátorságáért, ezer tallért méltóztatott Felseges

Urunk resolválni esztendőnként Gróf *Amade* Antal Ö Nagyságának a' Kamara' fundusából, 's egyfzersmind a' taksát is egészen el engedte.

B é t s.

A' Török földről, Bukovinán által nem meszsze a' Dniester vizéhez, bé akartak a' Kiköltözött Lengyelek Jún. 28-dikánn rontani *Deniskó* Vezérjekkel Napkeleti-Gallítziába; de az ott álló két lovas Svadron és egy gyalog Osztály Ts. K. Katonaság által úgy víszsza-verettettek, hogy 146 hóltt testeket hagytak magok után. Estek el azonban a' Miéink között is 16 an.

A' külső dolgokra ügyelő Ts. K. Státus-Cancelláriának egy érdemes Tagja Müller Udvari Tanácsos Úr, a' múltt Szombatonn indúlt Bétsből, Helvétzia felé.

A' Török Követ mellett van egy Iffjú Secretárius, a' ki Magyarúl és Deákúl folyvást beszéll. Maga a' Követ tud Frantziáúl és Olaszúl. Még az úgy nevezett Hejden lakik.

A' Tseh - Országból Vásárra ide jött Kereskedők álmélkodva beszéllik, hogy ők, midön az Aufztriai földre bé értek, mintha más Világra vetődtek volna által, mert a' magok Országjokbann, a' mint útaztak, oly Helységekre találtak, melyek-

ben a' Házak' ablakainn is bé ment a' víz: Aufztriábann pedig a' por hatalmazott el a' nagy szárazság miatt. Tseh-Ország-bann bundát kellett magokra venni: Aufztriában pedig a' nyári öltő-ruha is terhekre kezdett lenni. A' szénára nézve való fogyatkozás azonban, köz mind a' két Tartománnyal: mert Aufztriában a' nagy szárazság! miatt nem nöhetett a' fű; Tseh Országban pedig a' mi nőtt és le kaszállódott: el hordta a' víz.

A' múltt Vasárnap osztogatódtak ki a' jutalmak, Ő Ts. K. Felségeknék jelenlétében, a' Portzellán-fabrikában magokat példás remekjeik által megkülönböztetett Míveseknek, kikről meg kell vallani az irígységnek is, hogy sokra vitték igyekezetjüket. Vagyon most ott készen egy Asztali-készület, melyet ha a' Ts. K. Udvar meg nem tart magának: arra az esetre, a' Nápolyi Követ veszi meg a' Királya' számára, ki azzal prezentet akar tsinálni az újj Felséges Házasoknak. Ezenn készületnek árra mintegy 13 ezer forint. Van a' Fabrikában egy úgy nevezett Model-ház, melyben látni lehet más nevezetes Darabok között Cicerónak Mejj-képét, Apollóét pedig egészszenn a' Római formára.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

oooooooooooo

Nro 6.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak).

21-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Dalmátziában mintegy tíz ezer főből álló Nemzeti Katonaság lép a' Ts. K. Felség' szolgálatjába. A' tehetős Lakosok, nagy készséggel esküdtek meg Ö Felsége' hívségére. Hasonló indulattal viseltetik a' Papság is, a' mint egy Dalmátziai Püspök Bétsben meg-fordulván, hitelesen beszéltette.

Tirolisból írja F. M. L. Kerpen, hogy a' Velentzei földhöz közelebb szállította

F

Katonáit, és a' Gárdai tónn sok hajókat fel-fegyverkeztetett 's meg-rakott Legénységgel.

A' Ns Magyar Insurrectió' számára, Tábori Kenyérsütöket, és Patikát indíttat le Bétsből a' Hadi-Cancellária.

Az Alsó-Rajnai vidékekről hadi Tudósítást hirdetett a' Bayreuthi Újság, mint-ha t. i. az ott álló Ts. K. és Fr. Seregeknek előlvígyázó részei öszsze-tsaptak volna egymással: de ezen Tudósításról azt bizonyítja a' Vesztfáliei Újság, hogy roszsz Levelezőtől származott. Az Erlangi Újságnak 14-dik Júliusi Darabja, minekutánna el-beszéllette, hogy a' Száumberi és Mózai Frantzia Sereg mintegy 50 ezer gyalogokból 's tíz ezer lovasságból áll, és mitsoda fekvése legyen ezen Seregnak a' Demárkátzió' líneája és a' Rajna' jobb partja között, Düsseldorftól fogva a' Nidda vizéig? — következő értelmű Tóldaléket vetett utánna említett Előadásanak: „Az éppen most érkezett újjabb Tudósítások szerént — *úgy mond* — a' Száumberi és Mózai Seregnak minden szakaszai vissz-fa indúltak Júl. 7-dikénn. Friedbergben csak valami kevés Huszárok maradtak *vala* még az nap.

Norimbergából Júl. 6-dikán: — „Ma reggel öt óra után, ezerig való részszerént gyalog, részszerént lovas Pruszfus Kato-

nák két ágyúkkal jöven a' Gostenhofi Ka-
szárna' eleibe, ki-szorították abból Ka-
tonáinkat, 's puska nélkül kényszerítették
őket bé-masírozni Városunkba: mely erő-
szakon igen meg-van illetődve egy része
az idevaló Polgárságnak."

A' Frankóniai Kerület' Gyűlésének
28-dik Júniusi Ülésében panaszlották az
Eichstadti Követek, hogy az *Eichstadti*
földön erővel fogdosztatja az Iffjakat Kato-
náknak, a' Prúfsziai Király. Fel-olvas-
tattak annakutánna két Írások, melyek köz-
zül az egyikben *Károly* Fő-Hertzeg oly
jelentést tett a' maga *Schwetzingeni* fő-
quártéljából: hogy *Würzburg* környékére,
tíz ezer főből álló Ts. Kir. Katonaságot
küld: a' másik Írást *Moguntzia* mellől
Casselből, *Rajnai Gróf Salm* küldötte, mely-
ben jelentette, hogy a' Német-Birodalmi
Generalcommandó' parantsolatjából tüzzel
kell gyakoroltatni a' mostani Fegyvernyug-
vás' idejénn is minden Katonáknak: de
ő a' Frankóniai Katonaságra nézve ezen
parantsolat' telyesítését, a' mely 1600 fo-
rintba leg-alább is került volna, el halasz-
totta addig, míg Útasítást vehet e' rész-
ben a' Rendektől, és addig csak a' Rekru-
tákat gyakoroltatja tüzzel.

Az Olasz történetekről ezeket közli a'
Bétsi Udvari Újságnak 19-dik Júliusi Da-

rabja: „A' Máltai öszszeesküdteknek tzél-jok a' vólt, hogy a' Nagy-Mestert, és más Igazgatókat le-öldössenek, és democrática Igazgatás' formáját állítsanak fel Málta Szigetében. — Velentze alól, a' Levántai Szigetek felé, három Venetus líneai-hajók, 3 Frantzia Fregátok, és öt más fegyveres hajók indultak el Jún. 10-dikénn. Négy ezer Frantzia, és kétszáz Velentzei Katonák is vagynak ezeken a' hajókonn, Fr. Osztály-Generális *Gentili*' kormányozása alatt (*a' ki most kétségtől Ve-lentzei zsoldot széd: és azért neveztetik némely Tudósításokban Velentzei Admirálisnak.*) A' Velentzeieknél szokásba vett hajókkal való futtatás, el halasztódott most a' májusi rendes napjáról 2-dik Júliusról, 14-dik Júliusra, a' mely napon kezdődött a' Fr. Revolúció, a' Basztill' le-rontása által. — Turinban, az újjonnan fel-állított Kormányfő parantsolatjához nem akarja szabni magát az Ország' Tanáttsa, és a' Kamara. Magában tsak ugyan Turin Városában tsendesség vagyon: de egyébaránt az egész Pedemontzium Tartományja béketelenkedik. A' Király, igye-kezik ily körülállásokbann jó lábra állítani a' Katonáit; 's Júliusban szándékozott mustrát tartani. — Genuábann a' Polgár Elölülő Dóge, Jún 6-dikánn jelent meg először közönségesen a' maga mostani

meg-különböztető együgyű ékességével t. i. egy fehér és veress tsikú övvel. A' Dógei méltóságnak minden hajdani jegyei, részfzerént elégettettek közönséges helyen; részfzerént a' fő Templomba tétettek. Minden Polgárok meg-intettek, hogy a' magok feleslegvaló fegyvereiket adják bé a' Respublika' Fegyveres-házába: mivel egy úgy nevezett Liguriai Sereg állíttatik fel. A' jövendőbéli Konstitútziónak ki-dolgozására Jún. 20-dikánn neveztetett ki egy Kommisszió. — Rómábann a' Finántz-Kommisszió, gyakortavaló Üléseket tart: 's mindent meg-próbál, hogy a' Közönséges Kaszszának nevekedő szükségein segíthesen. A' Békességkötés által a' Frantziának ígért mesterséges-mivek szorgalmatosan, de tsak lassanként szállítgatódtak el onnét az újjabb Tudósítások fzerént. A' Sz. Pápa Jún. 23-dika tájján is gyenge állapottal vólt: de azért még is adogatott audientziát a' Ministereknek. — Medio-lánumban Júl. 2-dikánn hirdette ki *Bonaparte* mint Képviselője a' Fr. Direktóriumnak: hogy a' Cisalpina Respublika, Maga ura; és hogy ezenn Respublikának annál könnyebben essék, a' Katonai Igazgatást, Constitutionális igazgatással fel-váltani: most ez úttal maga nevezte ki *Bonaparte*, mind a' Direktóriumnak, mind a' Törvényhozó-Gyűlésnek is a' Tagjait; hanem elz-

tendő múlva a' Nép fogja azokat választani. Az újj Republica' Szövetségének Innepe Júl. 9-dikénn tartatott.

Nyóltz Departmánjai (Ofztáljai) vagnak ezen Cisalpina Respublikának. A' Törvényhozó Gyűlése nékie, két Tanátsokból, úgymint, egy 80; és egy 40 Tagokból áll. A' Végre-hajtó Direktóriumának következő 4 Tagjai neveztetnek: *Serbelloni*, Mediolánumból való; *Paradisi*, Reggióból; *Moscatti*, Mántuából; és *Alessandri*, Bergamóból.

Helvétzia: Mind a' 13 Kántonok reájok írtak a' Veltliniekre, hogy bánják meg pártos tselekedetjeket, mely fzerént a' Graubündeni Tifztviselőket magok közül el küldötték, 's magok választottak Tifztviselőket magoknak, és Tartományokat szabad Respublikává hirdették ki: de azt felelték, hogy ők készek, önnön-uraságjokat a' lehetőségig óltalmazni, és tsak abban az esetben fogják magokat együvé kaptsolni az Olasz Respublikával, ha magok ellent nem állhatnak: egyébaránt Európának egy különös Respublikáját fogják tenni. *Bonaparténak* és a' Cisalpina Respublika' Elöljáróinak is tudtokra adták ebbéli magok meg-határozását, és ajánlották: 's egy Kommiszfziót is állítottak már fel, az új Veltlinii Konstitútziónak ki-dolgozása végett.

(Veltlin Tartománya, mely mintegy 16 quadrátmérttföldnyi ki-terjedésű, fel-mondotta vala már a' múltt Századbann nevezetessen 1620 dik esztendőbenn is Graubündennek a' véle való egyességet, 's igyekezett is vátig Wormsnak társaságában ezen fel-mondást tökéletesen végre-hajtani: de 1637 dik-ben kén-telenítettett ismét által adni magát az előbbeni Ura' Graubünden' birtokába.)

Még a' Bernai Kánton is meg-akadt Waadtlandal. A' mérséklett Felekezetje ugyan ezen Tartomány' Lakosainak nem kíván egyebet; hanem hogy a' Bernai Kormányfzéknél nékiek is légyenek voksoló Reprezentássaik (Képviselőik); vagy ha ezt nem akarná a' Bernai Tanáts: állítsa leg-alább vissza őket mind azon privilegiomaiknak birtokába, melyeknek bátor-ságos meg-tarthatása eránt egész bizodal-mat nyújtott vólt ő nékiek Berna, 1546-dik és 1617-dik esztendőkbenn, a' midőn t. i. külön szakadtak Szabaudiától: de ha se' egyik se' másik kívánságjok nem telyesítődik: úgy félő, a' mint Basíleából írják, hogy ezen fizikrából még nagy tűz ne támadjon. — *St. Gallenben* Gyűlést tartanak: Zürich, Lucern, Glarus, és Schweiz Kántonoknak Képviselőik, hogy a' Hertzegapátor és az Alattvalók között fenn-forgó nehézségeket el hárítsák. A' Lakosok egyátaljában vítatják, hogy a' mely Szövetségre lépett ő vélek a' Hertzeg-Apátor 1796-dik eszt. benn, tartsa meg, és hogy ők ezen Szövetségnek jövőendőbéli allan-

dósága felől annál bizonyosabbak lehessenek: kívánják két Uraknak a' Hertzeg-Apátúr' szolgálatjából való elbocsáttatását.

Nagy - Britannia: — Spitheadbann, Hadi-törvény tartatván azokra a' Pártosokra, kik a' Bridport Hajósseregénél az előbbeni zenebonának szerentsés le-tsendesedése után kezdtek vólt garabontzáskodni: négyen közülök halálra méltóknak találtattak; hanem kettőt közülök, minthogy igen ifjak vóltak: a' Királyi Felség' kegyelmébe ajánlottak a' Bírák, mely jóakarattal Ezekek úgy megindultak a' Kiszententziáztattak, hogy térdre estek háládatosságból. A' más kettőt felakasztották Jún. 7-dikén. — Plymouthbann is halálra ítéltetett egy *Lee* nevezetű Fő-Pártos, minthogy reá bizonyosodott: hogy valóságos szándéka lett legyen nékie, több Tzimborás-társaival egyetemben a' Plymouthi Magazínomokat elégetni, az ott lévő Fr. foglyokat kiszabadítani, az Igazgatás-formájának megváltoztatása végett mindent elkövetni, és mind azokat a' kik ellene fognák szegezni magokat nékiek, leöldösni. — *Beaulieu* nevű líneai hajón újra zenebona támadt, melynek le-tsendesedése, 13 Ember megsebesedésébe, és két Ember' halálába került. — A' Scheernezzi Hajóssereg, (mely magát egy ideig Noreinek nevezte vala)

parantsolatot vett, hogy készen tartsa magát a' ki-indúlásra. — Hogy az Ángliai partokat annál hathatósabban meg-lehes-sen védelmezni minden ellenséges meg-tá-madtatások ellen: újra tizenegy Korpusok állíttatnak fel, önként vállalkozó Katonák-ból, kiknek Tisztjeik, Földes-Urakból fog-nak állani. — *Pitt* Minister más esztendőkben csak egyszer szokta vala a' Parla-mentom' eleibe terjeszteni: Mennyit kell hi-adni abban az esztendőben az Ország' kasszájából? következőképpen: Mennyi summát szükség; 's mi módon lehet abba bé-szerezni? — de már e' folyó esztendő-ben harmadszor tselekedte ezt *Pitt* Úr a' múltt Jún. 30-dikánn. Az Út- és Híd-tak-sák helyébe, melyeket ő esztendőnként 480 ezer font sterlingre számlált vala fel, most más alkalmatosabb taksákat javas-lott, melyeket, az ablakokra, a' tselédek-re, a' szántó-lovakra, 's a' zsebbéli- és ütő-órákra lehet vetni. Eddig, minden szántó-lótól fizetett a' Gazda 2 sillinget: ezentúl tartozik fizetni 3-at. A' ki, arany órát visel: fizet attól tíz silling- és 6 pen-ce-taksát; az ezüst-óraért pedig 2 sillinget és 6 pence-t. Különös Visitátorok rendel-tetnek ki a' végre, hogy meg-visgálják a' Férjfiak' nádrág-zsebjeiket. Ha arany- vagy ezüst-órát visel e' valaki?

Batávia: — A' Texeli Kikötőhely előtt 16 Ángl. líneai hajók és Fregátok

járkálnak fel 's alá. Azonbann, iparkodik a' Batáviai Hajóssereg is, hogy mentől elébb ki indulhasson 17 líneai hajókkal, 's számos más Katona- és szállítóhajókkal, 's egyesíthesse magát a' Dünkircheni Fr. Hajóssereggel. Négy hólnapra való eleséget vesz magához; és a' szállító hajókra húsz gyalog Batalion és egynehány lovas Svadron szárazra való Katonának rakattatnak fel. A' Száumberi és Mózai Fr. Sereg' Fővezére *Hoche* is megfordult Jún. 30-dikánn Hágábann, 's ott a' Fr. Követnél *Noël* Polgárnál, conferált (tanátskozott) némely előkelő Batavusokkal: más nap pedig, Ámsterdámba indult onnét. (*A' Dünkircheni Kikötőhelyben lassúdni kezdettek a' Fr. tengeri készületek, az újjabb Tudósítások szerént.*)

A' Fr. Törvényhozó öregebbik Tanátsnak nevezetes helybe-hagyásai, és egy nevezetes helybe-nem-hagyása.

Az Özvegy Aureliánumi Hertzezné, és Hertzeg *Bourbon-Conti'* örökös jószágaiknak vissza-adattatása eránt hozott Végzését a' Törvényhozó Ifjabbik Tanátsnak helybe hagyta az öregebbik Tanáts is. Helybe hagyta továbbá azt a' Végzését is az Ifjabbik Tanátsnak, mely által a' Kiköltözttek' Rokonai, és az amnestizáltt Bűnösök ellen tett előbbeni Rendelések kaszfaltattak; úgy hogy ezentúl, akármely

Fr. Polgár választassék már törvényessen Tisztviselővé; nem lehet a' választatása ellen ki-fogás, oly szín alatt, hogy Aristocrátának vagy Jakobínusnak 's a' t. tartott vagy tartatik a' választatott Személy. — Mind a' két Tanács egyet értett azon Törvénynek el törlésébenn is, mely, tilalmazta az Idegeneknek Párisban, a' Tengermeljéki Városokban, és a' Várakban való tartózkodásokat. — — Nem állott ellenben reá az Öregebbik Tanács az Ifjabbiknak azon Végzésére, mely által a' 19-dik Júniusi lármás Ülésben, sok Tagoknak ellenére meg-állította a' nagyobb Rész, hogy a' Respublika' Kaszszájára ügyelő Kommiszfzariusoknak hatalmok legyen a' Direktórium' híre nélkül, egyedül az ő nékiek leg-alkalmasabbnak tetsző módon segíteni a' kaszszánn; és abban az esetben ha kevés pénz lenne a' Kaszszábann, Ők határozhassák meg; mitsoda fizetéseket kell elébb tenni, 's melyeket lehet halasztani? Ha ez a' Végzés, az öregebbik Tanácsnak meg-erősítése által Törvényé vált volna: úgy a' Directóriumon, és a' Törvényhozó Gyűlésen kívül, egy fő hatalmú Magistrátusa támadott volna még a' Fr. Respublikának; a' Direktóriumnak gyakran nem volna módja az Ármádiák' szükségéinek pótolásában; és veszedelmes következésű öfsze-szóllalkozások származ-

tak volna a' Direktórium és a' Törvényhozó Gyűlés között.

A' Frantzia Direktórium' újj panaszszai a' Törvényhozó Tanátshoz.

1.) Hogy a' Közönséges Tisztviselőket nints miből fizetni: azok tehát kedvetlenkednek: mert Familiástól együtt éheznek, 's a' szegénység miatt meg-útáltatnak. 2.) Hogy mind úntalan nevedik Párisban és egyéb részeibenn is a' Respublikának, a' Klúbok' száma, melyek, a' mint mutatja a' Revolútzio' Históriája, mindenkor veszedelmes történeteknek voltak előljáró posztái. 3.) Hogy a' *Chauffeur* nevezet alatt esmeretes Haramiák, kikhez Szökött-katonák, és Viszszatért-Kiköltöztek is tsapták magokat, sok gyilkosságot követtek el Párisban és Páris körül.

Magyar - Ország.

Veszprémből Júl. 10-dikénn: — „A' Pest Vármegyei N. Insurgensek 3 Szakaszban, a' Nógrád, és Fehér Vármegyeiek pedig egyben, ezenn útaának keresztül. Szép Legények 's jó paripások. A' Nógrádiak' rendtartása, jó ékesítése (adjustirung), minden ditséretet felül halad; akármely reguláltt Huszár Reg. nek elég volna. Világos kék a' Formaruhájok sárga sinórra; a' csákokok veress.“

„Nálunk az aratásnak már majd vége lesz. Az őszi, jók. A' kukoritza igen helyes. Az őrök sok is.“

„Káptalanbéli Úrra leve itt Keszthelyi Plébános, és Hahóti Prépost Fő Tiszt. Hertelendy Gáspár Úr.“

Pétsről Júl. 9-dikénn: — „Ma érkezének bé Városunkba Ns Báts Vármegye' Insurgensei, kiket a' Forma-ruhának és a' ló-készületnek egyenlősége igen díszít.“

Baranya Vármegyének 4 száz fel-ültt Ns Vitézei, Júl. 7-dikénn indultak el Péts Városa' mezejéről, a' hol Jún. 20-dikától fogva táboroztak, Sümeg felé. (*Ezenn elindulásról, a' jövő postán bővebben.*)

F. Királyunkat az Ország' hasznával híven szolgáló Csekonits Oberster Úrnak több rendbéli érdemeit, Hatzfeld nevű jószággal jutalmaztatta meg Ő Felsége, mely jószágot már annakelőtte árendában birt volt a' nevezett Méltóság.

Gróf Vallenstein Urat, ki a' Pest Vármegyei Insurgensek' Ns Seregéhez száz Uhánusokat állított maga költségénn, méltóztatott Ő Felsége Insurrectionális Obersterségre emelni.

Debretzenből Júl. 12-dikénn: — „Azt mondá hajdan Bölts Salamon Péld. XXVI. 1. vers: Nem illik a' hó a' nyárhoz, és az

esső az aratáshoz, de tetemes kárunkkal kellett tapasztalnunk, ezen felyő hónapnak 2-dik napján; hogy hajdani erejeket, mintegy el vesztették az égi Jelek: ámbár tetfzett is, hogy a' Nap hatalmasonn munkálodott velek, mert a' nevezett napon, az Oroszlán' melege, oly hidegre, essőre, fzelre, és hóra vált: hogy ezek miatt, határainkon, sok ménesbéli lovak, juhok, sertések és szarvas-marhák, a' sovány legelőkön el hullottak; sőt Városunktól, három 's négy mértföldnyire lévő Városok' és faluk' határainkon is, e' nagy és példa nélkülvaló tsapás tapasztaltatott. A' Hortobágyunk' környékén nem győzték az emberek, a' hideg eső és hó miatt el vesztett juhokat, lovakat és szarvas-marhákat nyúzni; tsak egy jú nyájból a' többek között, 500 esett ki. Városunkban ugyan a' hó, azon nevezett napon, déli 12 óra tájbann tsak annyira szállingózott, hogy azt alig lehetett észre-venni, de kívül sok helyeken, a' föld' színét is el lepte; három mértföldnyire pedig tőlünk egy bizonyos határon, majd bokáig erő is vólt. Panaszolkodnak minden szomszéd helységeinkbenn lévő Lakosok; hogy gulyabéli marhájaikból, méneseikből, nyájaikból, hol 500, hol 600 's több százak is el veszttek; 's mindenütt hevernek a' meg-nyúzott marhák, 's legelnek rajtok a' tsókák,

kütyák, szarkák. E' nagy tsapásnak természeteki oka ez lehet: hogy a' nagy szárazság miatt, a' barmokból ki-száradvánnsontjaiknak velejek, el fogyatkozott fegényeknek minden erejek, 's a' hideget, essöt és havat nemvedhetvénn, meg-dög-löttek. "

Bét s.

Státus - Consiliárius Izdentzi Jósef Ö Nagysága mellett Concipistai ranggal buzgóan foglalatatoskodó E. Hazánkfiának T. Meyerhofer György Úrnak úgy ajándékozott a' Kir. Felség Rajkán egy Camerális Curiát örökre; hogy egyszersmind minden taksát, melyel másképpen egybe lett volna köttetve ezen ajándékozás, méltóztatott egészfzen el engedni; és ezen különös kegyelemnek érdemlő okául említettik a' Kir. Resolutzióban, a' meg-ajándékozott Úrnak szolgálatbéli rendkívülvaló szorgalmatossága.

Bukovinában, öt ezerre telt vala már Júl. 2-dikán a' fel-kívántt Lakosok' száma, kik mindenféle vágó- és szúró-eszközökkel fel-fegyverkezve állanak készen, a' Rájába szaladt Lengyel Kiköltöztteknek viszfza-tartóztatására. Tíz ezerre is reá lehetne nevelni, ha a' szükség úgy hozná magával ezen Sereg' számát, melynek vezérlése, amaz esmeretes nevü *Geniflori*

Arnauta-Kapitányra, és a' Csernovitsi Kerület' Kommisszáriussára Georgievits Úrra vagyon bízva. Az Oroszok is ajánlották magokat, hogy Novák Májorunknak első híradására készek lesznek mindjárt kívántató segítséggel lenni. De már nehezen mernek több szerentsét próbálni a' zenebonások, kiknek száma leg-elsőben se ment többre 8 száz gyalogságnál és 7 száz lovasoknál, mint maga valja, egy Noél nevű Májorjok, ki fogságunkba esett.

A' Török Követ ma rendeltette magának a' postálni a' Frankfurti Frantzia Újságot.

Egy Lengyel Grófné, már hat esztendőktől fogva szenvedett oly nyavalyában, mely körül haszontalanul fáradoztak nemcsak egynehány magános Orvos-Doktorok; hanem egész Medica-Facultások is. Bétsbe jövén, folyamodott e' szerentsétlen Dáma, Burkhard Úrhoz, és élni kezdett azon ártatlan orvossággal, melyet a' nevezett Úr maga szokott készíteni. Négy hetek múlva, oly nagy gelesztától menekedett meg a' Grófné, melynek hossza négy rőf, vastagsága egy jó hüvelyknyi, a' színe, különkülönbféle, mely tsudálatos-állat spiritusba van bé-tsinálva örök emlékezetnek okáért. Már most a' Grófné jól vagyon, és el utazott.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDÉLMÉVEL.

oioioioio

Nro 7.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)

25-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülatások.

A' Velentzei Respublikához tartozott Dal-
mátziának Fővárosábann Zárában, szá-
nyóltzvanhét nagy értz-ágyúkat talált a' Ts.
K. Katonaság; és aprókat is feles számú-
kat, munitzióval együtt. Talált egynehány
kisded Katona-hajókat, és egy gályát is.
A' Katonai-Örizet (Garnizon) állott 380
Tisztekből és 1700 Közemberekből, kik
mindnyájan meg-esküdtek azonnal a' Pol-

gári Előjárókkal eyetembenn a' Ts. Kir. Felség' hívségére.

Hogy annál könnyebb 's jobb móddal lehessen Dalmátziában Katonákat 's ágyúkat mindenfelé szállítgatni, néhol újj utak készíttetnek, néhol pedig a' régiek megjobbíttatnak. — Az újjabb Tudósítások szerént, melyek, Júl. 9-dikénn költek Zára Városából, mintegy tíz ezerre telt vala már akkor a' Dalmátziába bé-takarodott Ts. K. Katonaság' száma; és úgy szóllván, alig esett még tsak egy puskalövés is. Sebenico Városábann ugyan, fenyegetődni kezdettek némely aljasabb Lakosok a' felsőbb rendűek és tehetősebbek ellen: de a' Carlopagoi Komendáns Májor de la Roka jókór oda érkezett négyszáz Határörzőkkel, 's el foglalván az ott lévő Kis Várat, szerentséssenn eleit vette minden erőszakoskodásoknak.

Ő Felsége parantsolatjára, a' Szala Vármegyében fekvő N. Magyar Insurgensek is, Szombathely tájjára (Vas Vármegyébe) gyűlnek Aug. 1-ső napjára, hogy így annál könnyebb móddal meg-tekinthesse F. Urunk, együtt a' Dunán innét és túl való Vármegyékbéli fel-keltt Ns Seregeket.

Mántuából 40 ágyút szállítottak a' Frantziák Tortónába, 's ugyan annyit Palma-novába is.

A' Párisi Directoriális Újságnak 11-dik Júliusi Darabjából : Ezen Hónapnak 9-dikén egy Olasz - Országból érkezett Kurír, oly Tudósítást hozott a' Directóriumhoz, a' melyben jelenti, hogy a' Tsászárral való Békességalku, folyamatjában vagyan.

Nápolyi Követ M. *Galló* Vasárnap estve felé érkezett vissza Bétsbe Olasz Országból Bonapartétől, a' hol Máj. 15-dikétől fogva tartózkodott.

Luccába is egy Frantzia Seregosztály ment be *Chabot* Generális' kormányozása alatt Júl. 3-dikánn, 's ott is az eddig való Aristocratica Igazgatás' formáját, Democratica váltja fel.

A' Revolútzio ki-ürítette a' közönséges Kaszfiát az ez előtt gazdag Genuábann is : úgy hogy a' Municipálitás, két tiszta levelű Könyveket nyittatott ki, melyekbe be-írhasa minden Polgár, a' Haza javára önként el szántt áldozatját.

Velentzében bankrutált a' Bankó, és már a' múltt Hónap' közepe' tájján megszűnt fizetni.

Olasz - Országban a' mostani zavaros környülállások között, még inkább pompáznak sok néhai Nagyok, mint pompázta volt ennekelőtte. Az ilyenekre azt a' meg-jegyzést teszi egy Erkölts - vizsgáló,

hogy talán *egészsz gálában akarják ők megadni az utolsó vizitet a' már el enyésző rendtartásoknak.*

Az Ánglusok és Fr. ák között tartandó Békesség-alkunak nem igen szerentsés ki-
menetelit jövendőlik némely játszai eszű
Frantziák, abból a' történetből, hogy mi-
dön a' Frantzia Követség' Elölülője Letour-
neur Ex-Director bé-ment volna oda: el-
tört a' hintaja, 's az esés által meg-sér-
tette magát. De elég jó jel más részről,
hogy a' Lille Városába küldettetett Án-
glus Követ Lord Malmesbury, nagy tisz-
telettel fogadtatott ott Júl. 4-dikén estve,
és a' szállása' eleibe, betsületből való 'Strá-
zsák állíttattak, 's állanak is egymást fel-
váltva szakadatlanúl. Jó jel az is, hogy
a' Londoni Udvari Újság, Lord Malmes-
buryról azt írta Júl. 1-ső napján, hogy a'
Királynak tetszett ezen Urat telyes hata-
lommal ruházni fel a' végre, hogy Békes-
séget alkudjon és kössön, az ezen tzelra il-
lendőképpen ki rendeltt telyes hatalmú Mi-
nistereivel a' *Fr. Respublikúnak*. Meg-es-
mérté tehát már az Angliai Király előre
közönségessen a' *Fr. Respublikát*. — Az
Ánglus és Fr. Követecken kívül, két Spa-
nyol és két Batavus Deputátusok is men-
tek, — az újabb Tudósítások szerint —
Lillebe. A' Spanyol Udvar' részéről ne-
vezetessen Márki del Campo és Gróf Ca-

barrus, kik között az utól említettet, Successorává rendelte már a' köz-velekedés, a' nem régiben neveztetett és meg-halálozott Fináantz-Ministernek *Verela* Úrnak.

(Mely derék híradó eszköz legyen a' Telegráf: onnét meg lehet itélni: hogy Lord Malmesbury Júl. 4-dikénn estvéli hat órakor érkezett Lillébe; és már nyóltzadfél órakor tudva vólt ez Párisbann a' Telegráf által: pedig Lille Városa, 54 óránnyira esik Páristól Észak felé.)

Spanyol-Országának Cádixi Kikötőhelye elől még Jún. 16-dikáig se' távozott el az Ángliai Hajóssereg; sőt még nevekedett az előbbeni ereje, három lineai hajókkal. Sp. Admirális *Massaredo* vátig iparkodott a' maga Hajósseregét egészen hozzá készíttetni a' ki-indulásához: de minden igyekezetének tsak lassú foganatját tapasztalta. A' Szárazon lévő Seregnek sints módja benne, az említett Tudósítások szerént, hogy valamit kezdjen a' Portugallusok ellen; míg a' vártt Frantzia segítség el nem érkezik.

Batáviának (Néhai Frigyes Belgiomnak) egész tengeri ereje, áll ez idő szerént, 27 lineai hajókból, 22 Fregátokból, 16 Brigántinokból, és 6 ágyús-tsónakokból.

A' Szárdíniai Király oly Szövetségre lépett a' Fr. Respublikával Ápr. 6-dikán, a' melynek ereje szerént tíz ezer főből álló Seregosztélyjal tartozott segíteni a' ne-

vezett Respublikát. Ezen Pedemontziumi Korpus, Bonaparte' fő-kormányozása alatt vagyon már Máj. 21-dikétől fogva.

A' Szárdiniai Király, még tsak 8 Hónapoktól fogva országol: 's már is 15 milliót égettetett el, az Országábann forgott 90 millió papiros-pénzből. Le-tsendesítette — *a' mint írják* — a' zenebonát is, részszerént, az okos Atyai igazgatás; részszerént a' Bonapartéval való jó egyetértés által.

Elegyes Tudósítások.

A' Rómában lévő 3 Spanyol Deputátusok, úgymint Toledói Érsek Cárdirális Lorenzano; Sevillei Érsek Despuig Úr; és a' Királyné' Gyóntató-Attya Musquiz Érsek, újj útasító parantsolatokat is kaptak Mádrítból.

A' Dániai Oskolák' tökéletesebbítése' módjának ki-találásábann, egynehány esztendőktől fogva fáradozott már egy Kommiszzió, mely, négy Prófeszsorokból és egy Conferentiális Tanácsosból állott, Királyi Hertzeg *Augustenburg'* előlése alatt. Ezen Kommiszzió, által adta már a' maga Plánumát a' Királynak, a' kinek rendelkezéséből e' folyó esztendőnek 1-ső Nóvemberétől kezdve 3 esztendőig

próba fog az említett Plánummal tétetni a' Koppenhágai deák iskolában, hogy így meg-lebessenn annak haszna-vehetőségét ítélni más iskolákra nézve is. Ezen Plánum szerént minden tudós Oskolában öt Fő-Tanítókat kell tartani, kik között egy, tanítsa a' Vallást, és az Emberi-test' es-méretét; kettő, a' régi és új nyelveket; egy a' Mathesist, Physicát, és a' Termé-fzet' Históriáját; és egy a' Világ' közönsé-ges históriáját 's a' Geographiát; 's ezek mind az öten tartoznak letzkéket adni minden Classisokban, és ha szükségesnek ítéltetik, Alsó-Tanítókat, vagy segítőket is kell melléjek rendelni.

A' Nápolyi Korona Örököse Jún. 25-dikénn esküdt öfzsze *Clémentina* Ausztriai Főhertzegaszszonnyal *Foggiában*: mely tze-remóniát, hogy annál fényesebbé 's örven-detesebbé tegye a' Király: sok Rend-tzi-mereket öfztogatott ki, és számos minden rendű Tisztviselőket emelt nagyobb méltóságra.

Dánia, sokat vesztett a' maga első Ministerének Gróf *Bernstorfnak* halála által: de nagy szerentséje vagyon, hogy a' nevezett Öfzlop-emberével együtt ugyan tsak nem hólt ki még a' virtus egézfizen belő-le, melynek nagy jele az, hogy számtalan betsülői vagynak ott, a' nevezett halhatatlan

emlékezetű Gróf' érdemeinek, kik között némelyek azon igyekeznek, hogy egy Oszlopot emelhessenek, Hazájok' boldogítójának örökös tiszteletére,

Bonaparténak Sógorává leszsz, a' mint a' Párisi Újságok írják, Generálisadjutáns Leclerc; mert a' Húgát veszi el Annak Feleségül, 's kap ezen Polgár Leány-Kis-Afzfonnyal fél millió líver jegyet,

Rómában Jún. 28-dik estvéjén, mely a' Péter és Pál' Innepét megelőző este volt, az Angyalvára' bástyájának egy kiülő része fel-vetődött a' levegő-égbe. Mitől gyúlادhatott meg az alatta volt puska-
kapor? nem tudatik.

Rómából Párisba egy Írás érkezett a' Külső dolgokra ügyelő Ministerhez, a' melyben Pápa Ő Szentsége, a' Respublika' Törvénnyeihez való tsendes magok alkalmaztatására inti a' Papokat.

Rómában, Péter és Pál napja előtt való estvénn világósítva volt a' Szent Péter Templomának gömbölyeg teteje; hanem a' mely tüzi-játék szokott volt adódni az Angyal' Várábann: el maradt ebben az esztendőbenn, azon szerentsétlenség miatt, mely, a' mint már feljebb is említettünk róla valamit, abból állott, hogy

a' bástyának egy részében, a' puskaporral, golyóbisokkal, 's kártátsokkal rakott Magazinom, meg-gyúladt 's fel-vetődött. Valamint minden más szentsétlenségeknek az a' sorsa, hogy nem járnak magokban: úgy ez is, többekkel vólt egybe-köttetve: mert körül belől számos házakbann különbkülönbféle kár esett; húsz Személyek, nyomorúltúl vesztették el életeket, 's 16-an megsebesedtek, és egész Róma, nagy rémülésbe esett. — A' Sz. Pápa nem szolgálthatott Nagy Misét, gyengélkedő egészsége miatt, Jún. 29-dikénn a' Sz. Péter Templomában; bizta tehát annak ki-szolgáltatását Albáni Kárdinálisra. Annyit mindazáltal meg-tselekedett Ő Szentsége a' maga szobájábann, hogy a' Camerális Fiscálissától Barbieri Úrtól el fogadta a' protestátziót, melyet Ez teszen egy időtől fogva esztendőnként, a' Nápolyi Udvar által annakelőtte küldeni szokott ménló ajándékozásának el mulatásáért. El nem mulatta azonban a' Nápolyi Udvar ez úttal is a' ménló helyett való ajándék-ajánlást meg-tétetni. — Az Orvosok' javaslásából a' Vaticanumnak abba a' részébe költözött lakni Pápa Ő Szge, melyben valaha *Mathildis* Grófné lakott, és a' mely most is Ő róla neveztetik. — Ennekelőtte szokás vólt a' Pápa Udvarában, szintén a' vesztegetésig osztogatni ki kenyeret és

bort igen sok Embereknek: most a' midőn nagy szükség vagyon a' pénz kímélésre, félbe-szakasztatta az említett szokást Pápa Ő Szentsége: ellenben azt a' költséges de örökös nagy hafznú munkát t. i. a' Pontini tók' ki száraztását még ily terhes környülállásokbann se' szűnt meg folytatattatni.

Magyar - Ország.

A' N. Szathmár Vármegyei Insurgens Sereg' tíz E. Tagjainak fél-elsztendeig való tartása, melyre T. Bujanovits Bétsi Udv. Ágens Úr önként kötelezte magát, nem öt száz; hanem ezer forintjába került ezen Úrnak: mert az első Levele, melybe egy 5 száz forintos Bankó-tzédula vólt zárva, fel-bontatott valahol a' vitettetés közben, és meg-hamissíttatott. Az ötszáz forintos Bankó-tzédula' helyébe egy öt forintos tétetett, és a' tartandó Insurgensek' tízes száma mellől a' tzifra ki-vakartatott.

Eperjesről Júl. 12-dikénn: — „Ezen N. Sáros Vármegyében Május' 9-dikénn tartatott az Insurrectió eránt való Közönséges Gyűlés, Fő-Ispány Szentiványi Ferentz Ő Exc. ja' előlülése alatt, a' midőn egyező akarattal el végeztetett a' Personális Insurrectió, 's egyfzersmind a' Ns Sereg' Vezérjévé közönséges fel-kiáltással neveztetett Királyi Tanácsos és a' Tiszán

innét fekvő Districtuális Táblánál Assessor T. Rákóti Okolitsanyi János Úr, ki is egynehányszor nagy örvendezések között fel-emeltetett a' maga székébenn. A' több Tiszteknek Uri neveik így következnek: „Első és 2-dik Kapitányok: Bajori Roly Mihály, és Daxner István; Első és 2-dik Hadnagyok Zimmermann János, és Ketzler János; Adjutáns, Kapitányi rangal B. Splényi József; Auditor, Első Hadnagyi ranggal Tóth Ferentz; Kaszszatartó, Első Hadnagyi ranggal Mokosinyi Antal (Bártfai Postamester). Tábori Káplán Fő-Tiszt. Péchy Antal; Zászlótartó Füzi Sándor. 406 Ns Famíliákat foglal maga kebelében, ezen N. Vármegye, 's 3 reize a' Nemes-ségnek insurgált. Szépen termett jó erköltsű és jeles tulajdonságokkal bíró Ifjakat nagy bőséggel mutathat Ns Seregünk, melynek általjában jó fegyvere, jó ruhája 's jó lova vagyon. Mindennap tüzzel gyakorolja magát, és táborozik.“

A' több részét ezen betses Levélnek elhalasztjuk a' jövő postára, hogy közölhesük most a' múltt postán meg-ígértt Pétsi Levelet, melynek sorai így következnek:

„Baranya Vármegyének fel-keltt Ns. Vitézei, számszerént 400-an Jún. 20-dikán szállottak ki táborba a' Pétsi mezőre, a' hol meg-látogattatván a' Pétsi Uraságoktól, vígan és előmenetelessenn tettek a'

katonai gyakorlásokat. Júl. 4-dikén zászló-szentelés volt, újra fel-szenteltetvén a Pétsi Püspöki Fő-Templomban az a' zászló, mely már a' múltt Insurrectió' alkalmazosságával készült, mostan pedig új aranyos gombbal 's tsillaggal fényesített, nem különben egy arannyal varrott szép pántlikával, melyet Nagy-érdemű Országunk' Birájának 's Fő-Ispányunknak Végh Péter Ö Kegyelmességének Elete' párja Nádasdy Erzsébet Aszszony ajándékozott. A' Felszentelő, M. Püspök 's Nagy-Prépost Szanyi Ferentz Úr volt. Az egész sereg ló-háton parádérozott. — Júl. 5-dikénn meg-visgálta volna a' Ns Sereget Hertzeg Eszterházy Miklós Districtuális Generálisunk: de el hívattatott a' Fő-Hertzeg Palatínushoz Körmendre: minekokáért a' centrális helyre halasztotta el a' megvisgálást. 6-dik Júliusbann a' Ns Vármegye Gyűlést tartá, melyben az egész sereg nevében, butsúzó, és ajánló beszédet tartott M. Oberster Jobbaházi Döry Gábor Úr (ez előtt a' Pétsi Kerületnek Fő-Provinciális Commissáriussa); T. Consiliarius és Ord. Vice-Ispány Kajdácsy Antal Úr pedig a' Ns Vármegye' nevében válaszolt: egybe-kötvén a' jó kívánással, a' Felség és Haza eránt tartozott kötelességekre való hathatós emlékeztetést; 's biztatta a' N. Sereget, hogy eránta továbbra is

gondoskodni, kedves tartozásának esmérő a' Ns Vármegye. Július' 7-dikén reggel, trombiták harsogási és török muzsika zenései között, négyes sorokban masírozott által a' N. Sereg a' fő útszán. Mind a' Nézők mind a' Menők szíveiknek ezen elválással egybe köttetett érzéseiket olvasni lehetett a' változott ortzákon és nedves fze-meken.

Béts.

Magyar-Ország' Kommendánssa Báró *Alvinczy* Ö Exc. jának 48 esztendőktől fogva gyűjtött érdemeit új jutalommal tisztelte meg a' Ts. K. Felség: nevezvén maga Titkos Tanátsossává ezen nagy érdemű Hazánkfiát.

A' Nagy-Váradi Unitus Püspök *Darabánt* Ignátz Ö Exc. ja, egy oly kegyelmes Írást nyert a' Felségtől, a' melyben különösen ditsértetik példás Hazafiságáról, 's annak jutalmául, és Mások' serkentésére, Ts. Kir. Titkos Tanátsosi méltóságra is emeltetett jó Királyunk által.

Ama híres Teátrumi Éneklő Cástrátus *Crescentini*, a' múlt Szeredán éneklett utólszor, oly nagy megelégedésére a' Bétsi Publikumnak, hogy minden Actus' végén ki tapsoltatott. Sok sohajtásokat vont maga után ez a' Szerentse' Fia Livornó felé, a' hová indúlt.

Bukovinábann 50-re telt vala már Júl. 2-dikánn az el fogdosott Lengyel Kiköltözttek' száma: mivel az nap is alkalmatlankodott vólt ez a' gyülevész Nép Katonáinknak, kik közzül, Szavója Dragonyos Reg. béli Hadnagy Lozki halálra is sebesítettett vólt akkor egynehány dárda-szúrásokkal. Ugyan tsak vízfza kellettett térni a' zenebonásoknak nem kevés veszteséggel. Nagyobb bátorságnak és hathatósabb védelemnek okáért, a' fel-fegyverkezett Lakosok ösfze fogják kaptsolni magokat Reguláris Katonáinkal, kik mind ösfze se' nagy számmal vóltak azokon a' vidékekenn, még inkább gyengültek pedig az által, hogy Bukovinának leg-szélsőbb részeitől, a' Zalesczyki Kerületnek utólsó széléig tartoztak ki-terjeszteni magokat.

Veszett Farkas járt Lemberg' szomszédjában Júl. 7-dikén, 's meg is mart 13 Személyeket. Leg-elsőbenn egy marhatsordának ment, a' melyet egynehány Gyermekek őrzöttek, kiknek lármájára el hagyta ugyan a' dühös Vad a' marhákat; de azonnal magoknak a' Gyermekeknek fordúlt. Ezek, sebes szaladásra vették a' dolgot, 's a' Farkasnál elébb érvénn egy árokhoz, abba bé-ugráltak. Szerentséjekre, által-ugrotta a' Farkas az árkot, 's to-

vább ment egyenes líneábann. Meg-lát-ván egy feléje jövő Embert: leg-ottann tzelba vette Azt, ki is olyat ordított, hogy a' Kochajovi Erdő-Mester, a' kinek Tsöfszei között egy vólt ezen veszedelmben foró Ember: mindjárt elő ugrott segítségre, 's mihelyt szemébe ötlött a' tajtékos szájú farkas: azonnal szaladt a' puskájaért, és mivel közel vólt a' háza: hirtelen visszsa is futott, 's reá tsattantott a' feléje indúlt farkasra: de oly szerentsétlen vólt, hogy négyszer egymás után el nem sült a' puskája. Többször nem is próbálhatta el sütni: mert már rajta vólt a' farkas: mely ellen vátig igyekezett óltalmazni magát a' puska-ágyával: de nem birhatott véle semmiképpen. Ily szorongattatásai között kiáltotta a' Feleségét, ki is elő-futván el sikóltja magát Férje' veszedelmén, kinek karja már akkor 3 helyen vérzett. Ekkor a' Farkas tüstént az Aszszonynak akart esni: de Ez félre vonván magát, le-hajlott egy sövény mellé, mely hirtelen maga fel-találásával azt nyerte, hogy a' farkas el szaladt minden bánás nélkül mellette. Nem vóltak ily szerentsések egynehány Fát szállító Emberek, kik, ostoraiknak durrogtatása által megmentették ugyan vonó-marháikat a' veszett állattól, de magok mind meg-maradtak egymás után az által, melyet, ha ösz-

fze-adták volna magokat: könnyen agyon
verhettek volna. Tsak igaz az a' Magyar
pelda-beszéd: *Több kell ész mint erő.*

* * * * *

*Lovaknak és Szarvas-mar-áknak, mind
gyógyítására, mind pedig a' betegségtől
előre való meg-mentésére igen alkalmas,
és már 1787-dik esztendőől fogva, mind
a' Katonaságnál, mind sok N. Vármegyék-
ben is tapasztaltt foganatú finom mine-
rális port árúlnak, a' F. Királyi Helytartó
Tanács' engedelmével:*

Posonban, Wiedenhofer József, zur
schönen Ungarin; Sopronban, Materiá-
lista Gerrometta Péter; Győrben, Mate-
rialista Guggenberger és Hoffer; Rosnyón,
Gömör Vármegyében, Patikárius Schmidt
Dávid; Selmetsen Widenhofen; Kassán,
Kereskedő Lorberer József Gottfried —
Úrak; 's adnak egy fontot, a' por haszna-
vétele' módjának le-írásával együtt i for.
12 xron. Budán, meg lehet ezenni port
font számba szerezni, a' Várban, Hozlin-
ger nevezetű, és 210 számmal jegyes háza-
ban, a' Házi-gazdánál. Ha pedig el áru-
lás végett akarna valaki által-venni egy
rakást ezen porból: végezhet az eránt Le-
vele által is, magával a' Por' találójával 's
Készítőjével. Ts. Kir. Lovas Kapitány
Wopperer Úrral, ki, a' Budai Várban
lakik.

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

oooooooooooo

Nro 8.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
 29-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi és Békességes Környütlállások.

Goritzia^a táján fekvő számos Katonaságtunk szüntelenül folytatja a^o hadi gyakorlásokat: Bernadotte Fr. Generális, a^o vezérleése alatt lévő Seregosztályt, remekeltette mulatságból a^o Miénk előtt: de a^o mi Népünk is, kivált a^o Lovasság, igen nehéz próbákat mutatott a^o Fr. ák előtt. Még nagyobbakat fognak tenni minden órán Bonaparte előtt: mert tsak igaz az

H

a' regula mindenkor: Si vis pacem: para bellum (Ha Békességet akarsz: hadhoz készülj) most kivált, midőn a' Mántua erántt tett rendelkezései Bonaparténak meg nem egyeztek még eddig az ő előbbeni ígéreteivel.

Cherso, egy Szigetnek a' neve, mely az Ádriai Tengernek *Golfo di Carnero* részén fekszik. Közönségesen *Velentze'* Fa-Magazínomjának hívattatott. Felette jó marhatartó hely. Ezen Sziget Városában nagy zendülés vólt Jún. 12-dikén, midőn Ts. K. Kapitány Luchich György egy oda közel lévő Kikötőhelybe érkezett. Ily környülállásokban ezen okos Úr tsak egynehányad magával közelített a' Chersoi parthoz: de a' háborgó Nép még se' engedte meg a' ki-szállást. A' Kapitány nyájasan felelt nékiek, 's el távozott. Azonban a' Komendáns Bembo Úr, Giurichich Kánokkal, 's még egynehány nagy tekintetű Személyekkel, igyekezett tsendesíteni a' Népet, mely végre némely erőszakoskodásai után meg is tsillapodott, úgy hogy Jún. 14-dikénn Éljen kiáltások között fogadtatott Luchich Kapitány, a' kormányozása alatt lévő Ts. K. Katonasággal egygyütt Chersóban. A' Nép' zenebonáskodása, egy helytelen hírre támadt, mintha t. i. a' Szigetnek által-adásával, tsupán a' Nemesség akart vólna ditsőséget szerezni magának.

Egy 8 ágyús Dalmátziai hajó, Ts. K. zászló alatt érkezett a' Zari vagy Jadrai Kikötőhelyből Júl. 15-dikénn Triesthez. Hétszeri lövéseire, melyekkel köszöntötte a' Kikötőhelyet, barátságos tisztelő-választ kapott ő is a' Várból. “

Alsó-Lendváról Júl. 22-dikénn: —
„A' Velentzei Respublikához tartozott Dalmátziának Fő-Városából Zárából egy Archimandrita fordult itt meg. Igen derék Ember. Örömmel beszéltette, hogy könnyű módot tud, nem tsak a' Dalmaták', hanem más Szomszédok' szíveiknek is megnyerésére: a' szív-nyerés pedig, erősebb még a' fegyverrel való nyerésnél is. “

Nagy-Britannia: A' Lord Bridport' kormányozása alatt lévő és más két hajón kívül tsendessen való Hajósseregből, 21 líneai hajók a' Plymouthi Kikötőhelybe érkeztek; a' többekkel pedig L. Bridport, Torbay felé indult, hogy ott friss eleséget szerezzen bé. — Duncan Admirális azt írta Londonba, hogy Ő, két tengeri mértföld meszszeségre fekszik a' Texeli Kikötőhelytől, melyben, — a' mint írta — 33 hajók fekszenek, és 25 ezer szárazra való Katonák részfzerént már bé szállíttattak, részfzerént pedig szállíttatnak ott hajókra: minekokáért haladék nélkül való segítséget kért (mely, az újjabb Tudósítások szerént küldettetett is nékie.)

Az Ámsterdami Újság írja, hogy egy békességes Ánglus hajó érkezett Júl. 9-dikén a' Texeli Kikötőhelybe. Az Ángl. Minisztériumnak, ezen hajó által küldött Írassaira nézve, még az nap estve tanátskozást tartott Hágában a' Tengeri dolgokra ügyelő Nemzet-gyűlési Deputátzió.

S. Domingó Szigetének nagy részét vízfzfa kapták a' Fr. ák, Amerika-meljkénn az Ánglusoktól.

Azt az Ángl. hajót, melyen *Kosciusko* indult a' Bristoli Kikötőhelyből Amerika felé: el kapta egy Fr. Rabló-hajó, 's vitte a' Nantesi parthoz.

Ánglia' ijjeszgetése végett, a' Frantzia Respublikának napnyúgoti széleire egy sereget gyűjt öfzfze a' Direktórium, 's bízta annak vezérlését Hoche Generálisra, ki, az újjabb Tudósítások szerént, el érkezett vala már Párisba.

Hogy *szük a' pénz* Fr. Országban, maga meg-vallja a' Direktórium egy Hirdetményében, melyet a' Revolútzio' kezdődésének Júl. 14-dikén való közönséges meg-inneplése eránt adott ki. Nem engedi — *úgy mond* — a' Finántz' állapota, hogy ez úttal, oly tzeremóniásan tartathassanak ezen Innepek, mint a' hogy fognak tartatni ezentúl.

A' mit tsak közönségesen mondott a' Directórium, Fr. Orzágnak pénzbéli fogyat-

kozásáról: bővebben ki-fejtegette azt Dupont de Nemours, a' Törvényhozó - Gyűlés' öregebbik Tanáttsában: Tudják meg — *úgy mond* — a' Fr. Respublika és Európa, hogy az utólsóbb 3 Hónapokbann, valósággal bé vett a' Directórium kilentzvenhét millió lívernyi tsengő-pénzt, hozzá nem számlálván ezen summához a' kontribútziókat, melyek, leg-alább is fel-mennek 20; de talán 40 millió líverre is. Az Olasz-Országi Ármádia nem tsak semmibe se' került; hanem még hasznót hajtott. Az Északi Sereget szinte egészszenn a' Batáviai Respublika tartja; a' Rajnai és Moseli; nem különben a' Száumberi és Mózai Seregek, nagy részént az ellenség' földjén élnek, még is a' mustra-laistromokba száz ötven ezerrel többen vagynak fel-téve, mint sem szolgálnak valósággal a' zászlók alatt; és azt a' felesleg számlált 150 ezer Embert, nekünk kell tartani zsóldal, ruhával, és fegyverrel.

A' Párisi Újságokban, következő értelmű politikus Intés olvastatik:

Haza' Attyai! akármely Társaságba tartozzatok, akár a' Thuilleriesbelibe; akár az Elizeumi mezeibe; akár a' Clichy nevezetűbe, akár pedig a' Bagatelleibe, Ti, kiknek naponként, két órákig tartó lármás üléstek vágyon, melynek a' mi Konstitútziónkat 's boldogságunkat kellene meg-

erősíteni, adjátok meg nekünk a' mi mindennapi kenyerünket, és szabadítsatok meg a' botrántoztatástól, a' melyet mindig kell látnunk. Gondoskodjatok, hogy fizetődjenek meg nekünk a' mi adósságink, mint gondoskodtok arról, hogy néktek meg fizetődjenek a' tiéitek. Es ne hozzátok minket ájulásba; hanem szorgalmatoskodjatok, a' Direktóriumnak, hozzátok küldött 29-diki Jelentése eránt, hogy a' közönséges Kaszsa, ismét jó karban lehessen, 's a' Penzionátusok éhel ne halljanak meg.

A' Religió, igen éled a' Frantzia földön. A' Fr. Püspökök, gyűlést hirdettek Párisba, Augustus' első napjára. A' harangok meg-szóllálnak ismét mindenfelé. A' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak 10-dik és 11-dik Júliusi Üléseiben is fenn-forgott még az a' Feltétel, melyet Camille Jourdan, egy Kommiszió' nevében terjesztett vala a' Gyűlés' eleibe. *Jourdan* Generális, (*Az, a' kit Károly Fő-Hertzeg Tseh Ország' széleiről nyomott visszsa*) a' Frantzia Konstitúcióval meg-egyeztethetetlennek állította a' Camille Jourdan által javasolt Vallás-szabadságát. Lemerer ellenben pártját fogta annak, 's így szólott a' többek között: „A' Religió' megvetésébenn vagyon az oka, a' Státusok' fel-fordulásának. Minékünk, mint Törvényhozóknak, még nints is hatal-

munk a' Religiónn: az Embereknek szí-
veikben lakozik ez, ott az ő Temploma,
az eredete pedig az Égben. Első gyámo-
la a' Státusoknak, a' Vallásbéli egész Sza-
badtság. — Még negyvenig való Tagok
szándékoztak vólt ezen nagy tárgyról Be-
szédeket tartani: a' minthogy Júl. 12-di-
kén, szóllottak is ismét egynehányan, kik
közzül különös említést érdemlenek Boissy
d' Anglas és Eschasseriaux. Az első,
egészszén reá állott a' Jordan' javaslására,
a' számkivetett Papoknak vissza-hívása
eránt is. Minden új üldözés — *úgymond*
— új győzedelem a' Papokra nézve: Es-
küvés nélkül is alája vagynak ők vettetve
a' Respublika Törvényneinek, melyeket
ha által hágnak, szintén úgy meg-büntet-
tetnek ők is valamint Mások. — *Eschas-*
seriaux is meg-esmérte, hogy a' lelkie-
méretet maga szabadságában kell hagyni:
hanem oly rendelkezéseket — *úgymond* —
lehet tenni a' Törvényhozónak, melyek
eleit vegyék, hogy vissza-élés ne férkez-
zen, a' Papi hivatalnak, a' Mások lelki-es-
mérete körül való nagy erejéhez.

Nem a' tsak számkivetett Fr. Papokat,
és a' Respublika Rajnai Ofztáljaiból ki-köl-
tözött munkás Lakosckat akarja vissza-
hivatni a' Törvényhozó-gyűlésnek mérsék-
lett része, mely most a' nagyobb részt for-
málja mind a' két Tanátsban; hanem még

azokat a' szerentsétlen, mintegy 20 ezerig való Tuloniakat is, kik a' Robespierristáktól való féltekben költöztek el azzal az alkalmatossággal, midőn az Anglusok oda hagyták a' Tuloni Kikötőhelyet. Tüzessen kikelt ugyan ezek ellen *Savary* nevű Tagja az Iffjabb Gyűlésnek Júl. 10-dikénn: de azért meg-határozott az említett napi Ülésben, hogy minden el vándorlott Tuloniak szabadon vissza-költözhetnek, elhagyott honnyaikba.

B é t s.

Ő Felsége, Aug. 8-dikánn szándékozik le indulni Szombathelyre, az Insurgens N. Sereg' meg-nézésére. Ezen N. Sereghez, két Magyar gyalog Regementek is vagynak rendelve, melyek közül egyik, Néh. H. Eszterházy Antal vacáns Regementje.

Magyar - Ország.'

Szombathelyről Júl. 24-dikénn: — „Itt a' Püspöki Rezidentziában, Fels. Királyunk és Királynénk' számára készíttetik quár-tély. Maga Püspök Ő Excellentiája már a' Semináriumban lakik.“

Vas Vármegyéből Júl. 23-dikánn: — „Tudják az Idegenek is hallomásból, 's a' szerentsés következesekből, mely nagy mértékben uralkodják a' boldogító költsö-

nös bizodalom és hajlandóság a' Magyar Királyi F. Ház és Nemzet között: de ha most Megyénk' kebelébe érkeznének, bezeg már itt önnön szemeikkel is tapasztalhatnák azt, szintén az álmélkodásig. Láthatnák ugyan is a' Királyi Felség' Testvérjét *Jósef* Fő-Hertzeget, ezt a' minden tiszteletre és szerezetre méltó Közbenjárót a' Király és Nemzet között, ezt a' felkeltt Ns Magyar Sereg' Fővezérét igaz szívességgű le-ereszkedéssel, 's mondhatom barátságos Atyafiságban élni közöttünk. Nem tsak az első fényességű palotákban találja kedvit Ő Királyi Fő-Hertzogsége, hanem bé-száll örömet a' mezei Házakba is, mert hiszi, hogy azokban is jó Magyar szív lakozik. Így szállott bé nevezetesen, a' Hírmondó által már közlött, Megyénk' betsületét, nevelő kedves példán kívül, Mélt. Szentgyörgyi Horváth Udv. Consiliárius Úrhoz is: a' jövő Vasárnapra pedig nem tsak mező-ségi ebédre, hanem ebéd utáni mulatságokra is méltóztatott magát kegyesen megígérni Mólnáriba, M. Gróf Festetics Györgyné Ő Nagyságához, hová az említett napra más számos Méltóságok 's Fő-Tiszt Urak is hivatalosok. — Magyar Hazánk egy méltó Leánya, maga részéről is édes kötelességének esméri, könnyíteni tehetsége szerént, kedves Hazája' Vitéz Fiai'nak a' táborozás' terheit.

Szent-Lőrinczről Júl. 14-dikénn: —

A' Pétsi Mezőről Júl. 7-dikénn Sümeg felé meg-indult N. Baranya Vármegyei Insurgens Seregnek első Státziója itt vala, a' hol Fő Tiszt. Esperest 's Helybéli Plébános Jobbaházi Döri Gábor Úr pompásan meg-vendéglette a' Tiszt Urakat, számos kísérő Pétsi Uraságokkal egyetemben: estvére pedig Hg Eszterházy Miklós Districtuális Generális Úr' Kastéljában fényes bál adódott, melyben, N. Vármegyénk' Nagy Erdemű Vice-Ispánján kívül feles számú Uri Vendégek vígadoztak. Az Oberstere a' N. Seregnek, M. Jobbaházi Döri Ignátz Úr, a' feljebb nevezett Fő T. Esperest Úr-nak Testvér Bátyja; Svadronyos Kapitányok: Bézsán Mihály és Stróbel József Urak; Számtartó, Főhadnagyi ranggal, Barthos József Úr; Audítor, hasonlóképpen Főhadnagyi ranggal, Petróczy László Úr; Főhadnagyk: Sey László, és Perczel Gábor Urak. Alhadnagyk: Nagy Imre; Desericzky, másképpen Ország Sándor; Kisfaludi Benjamin; és Simon László Urak. Tábori Pap T. Vasanics János; Adjutáns, Körmendi József. A' masírozó Sereg, áll a' Tiszteken kívül négy száz Vitézekből. A' Tartalékkal (Reservával) pedig Tanyi Imre Főhadnagy Úr oda haza maradott.

A' múltt postán félbe-szakasztott Eperjesi Levélnek folytatása.

Az új ékes zászlója ezen N. Seregnek,

Jún. 29-dikénn szenteltetett itt fel a' Paro-
chiale Temblomban, Szepesi Kánonok Fő-
Tiszt. Klobusiczky György Úr által, mely
zászlót, a' meg-áldás után, Fő-Nótárius Ta-
hy Antal Úr, Kappy József, és Péchy An-
tal Uraktól kísértetve, a' piatz' közepén
lóláton tisztelkedő N. Vitézekhez vitt lo-
von, 's által adta azt egy szép Beszéd tar-
tás mellett nékiek. Ugyan ez alkalmatos-
sággal, Tábori Pap Fő-Tiszt. Péchy An-
tal Úr is mondott egy oly hathatós Beszé-
det, a' melynek hallására mindenfelé könny-
ben lábbadtak a' szemek — *ezek, az ér-
ző-szívek' indulatainak hív Tolmáttjai.* —
Végre, meg-esküdt a' Ns Sereg a' zászló alá,
melynek fényességét neveli, egy arany be-
tükkel, 's függelékekkel ragyogó pántlika,
a' melyet Gróf Haller Jésefné Ő Exc. ja
ajándékoza, maga és a' Fő-Ispány Úr' ne-
vébenn a' zászlóra. — Júl. 4-dikénn; Di-
strictuális Vezérünk, nagy nevű B. Mészá-
ros Feldmarschallieutenánt, lusztrát tar-
tott, 's nem kevés meg-elégedését nyilat-
koztatta az újj Vitézek gyakorlottságának
szemlélésére. — Nem múlathatom el tisz-
telt Fő-Ispányunknak méltó dicséretére
említeni, hogy ezen gondos Kormányozó-
ja Megyénknek, 4-dik Májustól fogva 4-dik
Júliusig szüntelenül itt tartózkodott, hogy
annál hamarább tökéletességre hajtódhas-
sék az Insurrecciónnak nem kevés bajjal já-

ró munkája, melyhez örömezt állottak Ofz. tályos - Társaknak: Gróf Desöffy Sámuel; Báró Desöffy Henrik; 's Péchy Ferentz és Ketzer Miklós Urak: nem különben a' N. Vármegye által különösen a' végre ki rendeltt Deputátusok is, úgymint: Második Al-Ispány Szulovszky Sándor, Ketzer Sándor, Péchy János, Dobay Gábor, Roskoványi István, Szinyei László, Kuksz István, Vinkler Filep, Pulszky Károly, Metzner Pál és Sámuel, 's Iffjabb Kappy József — Urak, kik annyi bort ajándékoztak a' N. Seregnek, hogy tovább megérte véle fél hónapnál. — Le nem írhatnám eléggé azt az indulatot, melyel fejenként viseltetnek a' N. Vitézek, meg-hitt Vezérekhez.

(Mind az Eperjesről, mind a' másunnét hozzánk fel-küldött Beszédek is készek vagyunk, még költséges Tóldalékokban is közleni, hogy eleitől fogva való szent feltételünk és szokásunk szerént, gyönyörködve használhassunk Nemzetünknek.)

Elegyes Tudósítások.

Szebenből Júl. 16. dikánn: — „Itt az idők úgy járnak, hogy mind gabonához, mind borhoz jó reménység vagyon. — Hadi-Tárnokmester Gróf *Mitrovsky*, Dalmátziába megy innét Kormányozónak. Helyébe, úgy haljuk, Gróf *Wartensleben* vagyon rendelve.“

„Júl. 10. dik és 11. dik napjain itt mű-

latott egy Ánglus Kapitány, a' 75-dik Regementből való. Napkeleti-Indiából jött, 's Lord Abercrombietől Leveleket hozott a' Londoni Ministériumhoz. Egy estvét nálam töltvén, ezeket beszélette: Á'siának napkeleti száraz részében fekvő Tartományaikbann az Ánglusoknak, vagyon most 150 ezer főből álló Katonaság. A' Malabári tenger-meljékén ki-vévén egy két Portugallus foglalmányt, mind az Ánglusoké, vagy legalább az ő óltalmok alatt vagyon. — A' meleg levegő-ég nagyon ártalmas ott az Európaiaknak. Sokan is halnak el, nevezetessen *Bombaie* nevű Helységben (*a' honnan jött éppen egyenesen a' szóban forgó Kapitány*). Utaztam — *így folytatá tovább beszédét* — az Arábiai tenger-meljékén, nevezetessen Mascáton keresztül; továbbá Ormuson, Persián, és Ispahan Városán által, mely, nem lakó helye a' mostani Persa Fejedelemnek Achmet Kánnak, hanem Ez, rezidentziául választotta magának Tachran Városát, melyet meg is erősítettett. — Ez a' Chán egy Cástrátus, a' ki, némely törvénytelen tettei után kénytelen, vólt egynehány elzúzókkal ez előtt Astracánba futni, hanem idő vártatva, úgy szolgált ismét néki a' szerentse, hogy Persiának Urává tehetette magát. — Egész napját a' Háremben tölti ez az Ember, 's mint-hogy tudja, hogy természeti Örökös nem

hagyhat maga után: igen keveset is gondol véle, ha az egész Ország, szemlato-
mást közelít is a' pufztúláshoz. A' mely
Férjfiak, örömet forognak a' szép Nem
körüli: érzékeny és hajlandó szívűek szok-
tak lenni: de ez a' Kappan Fejedelem egy
vad és kegyetlen Ember. — Ispahánból
Bagdádba mentem, melynek Megyéje Diar-
bekerig terjed, és egy alkalmas Országot
fomál. Ennek a' mostani Igazgató Basá-
ja, jó egy ember; 's kivált az Útazókhöz
különös indulatot szokott mutatni. Oly
Firmánt kaptam én tőle, a' melynek elő-
mutatása mellett ingyen utaztam, mert el
nem vettek tőlem, se' lóért, se' magam
ételemért 's italomért semmit. Tsupán an-
nak a' Tatárnak adtam valami ajándékot,
a' ki visszavitte a' lovat. Mindenütt ló-
háton jöttem. Bátorságosabb ugyan, Ka-
ravánokkal (egész Társaságokkal) tevéken
járni, mint a' Kereskedők szoktak utaz-
ni: de alig halad így az Ember, 24 óra
alatt 16 adfél Ánglus mérttföldet: én pe-
dig el jöttem annyi idő alatt, százötvent.
Bagdádból, Diarbekeren, és Kis Á'siánn
által, értem Konstantzinápolyba, a' hol el
boraltváltattam a' bajuszszamat, 's le tet-
tem a' tatár-ruhát is, mely maskarára szük-
ségem volt, hogy a' havasokon, a' hol
sokszor hasig másztam a' hóban, annál
bátorságosabban utazhassak a' Hegyi Ha-

ramiák miatt, kikre történetből tsak ugyan sehol se' bukkantam. Natolia, Diarbeker, és Bagdad Tartománya között részszerepent nem is lehetne egy könnyen jobbítani az útakat, mivel igen magassak a' hegyek, a' melyeken által mennek; részszerepent pedig politikájok is van abban a' Basáknak, hogy az utak' jobbításáról nem gondoskodnak. A' Bagdádi Basát ezen politikája oly erőssenn tartja, hogy ötet a' Konstantinápolyi Nagy-Úr se' vetheti ki mindjárt a' tisztségéből mihelyt akarná."

Az emberi lélettel leg-közönségesebben együtt járó sok viszontagságok alól mennyivel inkább ki-vett a' sors némelyeket: annyival nagyobb kötelességek Azoknak, hogy a' magok felsőségéből alá tekintsenek Embertársaikra, és segítsenek a' mennyire tőlök tetik Azoknak állapotján. A' Dániai Korona-Örököse, és ennek az Embertszerező 's betsülő Hertzegnek Néhai Bernstorff Minister' nagy reménységű Tanítvánnyanak méltó Felesége, új próbáját adták most ezen emberi szereteten fundált regulának igazsága felől való meggyőztetéseknek: mert önként írták be magokat egy oly Koppenhágai Társaság Tagjai közzé, mely, a' vízben szerentsélenekké lett Személyeknek hathatós pártfogását vette magára. Ezenn Társaság-Tagjainak 255-re ment már a' száma, 's

nyomos reménység vólt eránta, hogy folyamatra indíthatja a' maga közhasznú és ugyan azért valóságos szentségű foglalatosságait.

A' Bukovina körül alkalmatlankodott Lengyel Kiköltöztteket még a' Török földön is üzte a' Bukovinai Lakosokkal egyesült Ts. K. Katonaság a' 2-dik Júliusi viadal után. Sokan el hüllottak a' zenebonáskodók között; sokan pedig látván a' veszedelmet, megadták magokat. El fogatott egy Milfort nevű Tisztjek is, a' ki Ánglusnak mondatik lenni. Denisko, ki a' Fejek vala, Bukarest felé szaladt el, a' leg-meg-hittebb Tzimborássaival együtt. Júl. 3-dikán Lengyel Hertzég Oginski, egy Inassával együtt, be tért Csernovits mellett egy Vendégfogadóba; de oly ruhában, hogy reá ne esmérjenek. Az Inassa nem akart menni Bukarestbe: kívül azonn úgy öszsze kapott az Ura, hogy a' jelenlévők hírt adtak alattomban a' Csernovitsi Komendánsnak; ki is egy Káplár által tüstént be-vezettette a' két Embert. A' szoross vizsgálás fel-fedezte a' tsalárdaságot, 's a' paszszusok; jegyzések; pénz és pénzváltó-levelek, melyek találtattak a' Hertzegnél; nyilván meg-mutatták, hogy Ő, nagy pártfogójok vólt a' zenebonáskodóknak. Júl. 3-dikánn által vitetett Csernovitsból Lembergbe.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro 9.

Költ Bétsben, Kissalfszony Havának (Augustusnak)
1-ső napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környütlállások.

Mántuá-ról annyira bizonyos, hogy
ámbár Bonaparte, egy Mántuai Fit is
nevezett a' Cisalpina-Rnspublikának Di-
rectorává, Moscati Polgár' személyében:
azon Közönséges - Társaság-osztályok kö-
zött mindazáltal, melyek Júl. 9-dikén
tartották Mediolánumban az Öszszeszo-
vetkezés' Innepét, nints semmi emlékezet

Mántuáról. Az említett Innep, tsendesen ment véghez: mert már előre 6 ezer Franzia; és négy ezer részfzerént Lombárdus, részfzerént Lengyel Katonákat küldött vólt oda Bonaparte.

Tegnap egy Fr. Kurír érkezett Bétsbe a' Nápolyi Követhez Márki *Gallóhoz*.

Bonapartéhez, a' Directórium Elölölője *Carnot*, következendő értelmű Írást útasított Júl. 13-dikánn: „A' Végrehajtó Kórmányfzék, tartozott kötelességének esmérte Polgár Generális! hogy közönségesen ki nyilatkoztassa azon nyomos szolgálatokkal való meg-elégedését, melyeket, Olasz-Országba lett bé-menetelétől fogva tett Kegyelmed a' Respublikának. Minek-okáért jelenti, hogy tökéletessen helybe ~~magygya~~ magygya mind azt, valamit tselekedett ott Kegyelmed, mind politikus, mind katonai tárgyakban: nevezetessen, Velentzére és Genuára nézve.

A' Trevíri és Kolóniai Választó-Hertzegeknek meg-engedték a' Fr. ák, hogy a' magok Koblentzi és Bonni Rezidentziáikat helyre állíthassák. Már Júl. 17 dike' tájján, szállították azokból a' Fr. ák derekassan a' Betegjeiket 's a' Cancelláriáikat. A' Kolóniai Vál. Hertzeg meg-parantsolta, hogy 1-ső Octóberig kéfzen legyen Bonnbán a' lakó-palotája.

A' Párisi Directoriális Újság, egész birodalmat nyújtott Júl. 18-dikánn, az eránt, hogy a' Békességről *Lille* Városában Júl. 8-dikánn kezdődött tanátskozásoknál fogva, egy tartós és betsületes Békességet lehet reményleni a' Fr. Respublikának, és hogy az Ánglus Plenipotentziáriusok, Portugallia' ügyét is forgatják; valamint a' Frantzia Plenipotentziáriusok, Spanyol-Országét és Hollandiáét.

Az Ángliai Királynak, *rendkívülvaló költségekre*, 5 száz ezer font sterlinget rendelt az Ország-gyűlés Júl. 7-dikén, a' *Pitt* Minister' feltétele szerént, mely summának egy része, Portugallia' számára, a' másik pedig *Conde Hertzeg*' Korpusáéra fog fordíttatni.

A' Frantzia Rabló-hajók sok Ángliai Kereskedő-hajókat kapkodnak el, melynek az az oka: mivel ámbár Katona-hajói is feles számmal vagynak Ánglianak: de még sem elégségesek, hogy mindenütt védelmére lehessenek a' Kereskedő-hajóknak, melyeknek száma, huszonöt ezerre ment egy újjabb fel-számlálás szerént.

Helvétzia: — A' S. Galleni Apáturság és annak Birtokai között fenn-forgó nehézségek eránt, azt végezte a' Frauenfeldi Közönséges Gyűlés, hogy továbbra is igyekezzenek azoknak szépszerént való el igazításánn a' Közbenjáró 4 Kántonok-

nak Deputátussaik. — *Veltlin* nevű Olasz Tartomány eránt, mely ez előtt a' Graubündteni Kantonhoz tartozott, a' vólt a' Gyűlés' Végzése, hogy mivel *Veltlin* soha se' tartatott különben is úgy mint egészszítő része a' Helvétziai Szövetségnek: tehát magára kell hagyni, tselekedje a' mi néki tetszik. — Bonapartét megkérlette a' Gyűlés, hogy magyarázná ki világosabban azon szándékát, mely szerént Seregének egy részét a' Helvétziai földön akarná által szállíttatni Fr. Országba. *Bonaparte* azt válaszolta, hogy 30 ezer Embert szeretne által küldeni Alsó-Valesiánn Lyonba. Ezen tárgyra nézve semmit se' végzett a' Gyűlés.

A' Frantzia Ministériomban nagy változás esett: mert tsak kettőt hagyott meg közzülök a' Directórium, úgymint, *Merlin* és *Ramel* Polgárokat. Öt helyébe pedig, másokat nevezett. *Hoche* Generálist tette, Hadi dolgokra ügyelő Ministerré; *Pleville Peletet*, (a' ki Tagja a' Lillei Követségnek) Tengeri dolgokra ügyelő Ministerré; *François de Neufchateaut*, Belső dolgokra ügyelő Ministerré; *Talleyrand Perigordot*, (a' ki néha napján esmeretes Autunumi Püspök vólt), Külső dolgokra ügyelő Ministerré; *Lenoir Larochet* pedig, (a' ki egy fő dolgozó vólt annakelőtte, a' *Moniteur* nevű Párisi Újságnak kiadásában) Belső bátorságra ügyelő Ministerré.

Hogy a' Moderatus (Mérséklett gondolkodású 's érzésű) Tagok teszik most a' Frantzia Törvényhozó Tanátsnak nagyobb részét: új példáját adta ennek az Ötszázak' Tanátsa, Júl. 15-dikénn délután, midőn azt végezte, hogy a' meg nem esküdt Papok eránt hozott Törvényeknek semmi kötelező erejek többé ne legyen. A' mely Papok tehát számkivettettek vólt azért, hogy a' kívántt esküvéssel meg nem esküdtek: most bátran vissza térhetnek: és a' mely Lakosok, lappangtatták magoknál az ilyen Papokat: menttek minden büntetéstől. — Az esküvés helyett tsak egy Declarátzió fog kívántatni ezentúl a' Papoktól, mely által kötelezzék magokat, hogy ők készek magokat alája vetni a' Respublika' Törvénnyeinek. — A' Plébániák úgy tartattak vólt mint Nemzeti jószágok, 's azért is árrúba botsáttattak: de — a' mint 17-dik Júliusban írták a' Párisi Tudósítások — félbe-szakasztódott az eladása azoknak.

Elegyes Tudósítások.

*Norimberga Városának Külső-Váro-
sa' Kaszárnájából, nem tudatik mi okon?
ki-költöztek a' Pruszsusok. — Az Ángl.
Király, mint Hannoverai Elector, nem
különben a' Saxóniai Választó-Hertzeg is*

meg-kérték a' Pruszfiai Királyt, hogy a' miket el foglaltatott a' Frankóniai Kerületben: adassa vissza, és törvényessenn keresse a' maga jussait.

A' Római Udvar' Birtokaival határos széleinn Nápoly Országának, ötven ezer Ember' számára készített a' Király Magazínokat.

Két előbbeni nevezetes Híradásaikat veszik vissza a' közönséges Levelek. 1.) Hogy a' Velentzei Bankó meg szűnt volna fizetni. 2.) Hogy Lille Városába, a' Spanyolok és Hollandusok' részéről is mentek volna két két Deputátusok.

Két esmeretes Frantzia Kiköltöztteket segített ki újjabban szerentsétlenségjeből az Orosz Tsászár. Az egyik, Marki d' Autichamp, a' másik, Choiseul Gouffier Úr. Az elsőnek húsz ezer rubelt; a' másiknak pedig, ki a' Revolúció előtt Konstantzinápolyi Követje volt a' Fr. Udvarnak, két ezer Taksásokat ajándékozott.

A' Bukovinai földön emlékezetes Execúció volt Júl. 11-dikénn: mivel nyóltz el fogatott zenebonás Lengyel Kiköltözttek kéntelenítették az nap, akasztófán végezni életeket: minekutánna az ezen napot meg-előzött egész éjtszakánn által, és még a' napnak is délutánni négy órájáig folyt volna a' törvényfzéki vizsgálás. Dobronouz nevű Helységénél, a' hol történt a'

viadal: tartatott az Execúzió is. Az említett 4 órakor olvastatott fel a' halálos szententzia, és egy órával későbbén végre is hajtatott. *Noël* nem vólt az Exequáltattak között, mert ő meg-hólt a' sebeiben, melyeket vett a' verekedés' alkalmatosságával: de közöttök vólt *Miclfort*, a' ki hajdan, Tiszti fővel szolgált a' Lengyel Korona' Gárdistái között, 's mind külső mind belső sok szép tulajdonságokkal ékeskedett. Először végeztetett ki egy Moldvai születésű Kalauz, (Útmutató); leg-utóljára pedig *Miclfort*: a' ki tsupán akkor kezdett reszketni, midőn a' hetedik Társának ruháiból való ki-vetkeztetését szemlélte, de ismét vissza nyerte előbbeni bátorságát, midőn ő reá került a' sor. — A' mely zenebonások el nem szaladtak a' Fővezérjekkel Deniskóval, feljebb 's alább kóborolnak, és lovaiknak 's fegyvereiknek el adogatásából élösködnek. — A' Moldvai Fejedelem és a' Chotymi Basa, különös Pártfogóik vóltak ezen zenebonásoknak: 's ugyan ezért meg is folytattak már a' Konstantzinápolyi Udvar által hívataltjoktól; és a' mint közönségesen foly rólok a' hír, még a' fejeket is el fogják vesztetni. Moldvai Fejedelemmé Ghiga nevű rendeltetett, kinek az Attya, Bukovina' hódolásának napján szótatott meg.

Magyar - Ország.

A' Balaton meljékéről Júl. 24-dikénn:
 „Boldog Ország, 's állandó virágzását méltán reménylheti, mely, sok oly melegsé-látású 's nemes érzésű Fiakat ölelhet kebelébe, kik a' Közjót együtt munkálódják szívesen a' magok hasznával. Ha leg-fundamentomosabb okoskodás az, mely, a' szembe-tűnő tettekből von következtetést a' Szerző okra: dicsőkedve tartozik valójában ezen Vidék, Országunk egy oly érdemes Fiának vallani Gróf Festetics György Ő Nagyságát, ki a' mikor önnön házat szerentsésíti: ugyan akkor boldogítja egyszerűs mind a' Hazát is. Ezen Méltóság fáradhatatlan gondosságának köszönjük ugyan is, hogy Magyar tengerünkön is látjuk már lebegni a' boldog jövőre mutató kereskedő hajó-vitorláit, a' melynek meg-áldattatása és Phoenix-é lett el neveztetése, jeles tzeremóniával ment véghez e' folyó Hónapnak 16-dikánn délután számos Uraságok' jelenlétében, kiket a' tzeremóniának előtte is gazdagon meg-vendéglett a' Gróf Úr otthonn: 's utánna is a' mezőnn. Az áldást, mely a' vizen való menetel közben lett, Tiszt. Káplán Balogh József Úr vitte véghez, Fő-Tiszt. Hertelenoi Gáspár Ur' távollétében, ki is Keszthelyi rendes Plébánusból, Veszprémi Kánonokságra emeltetven, most Veszprémben tartózkó-

dik. — Sok idő tele el a' gályákon való tengeri kereskedésnek fel-találásától fogva a' mi Phoenixünknek — ennek az 3 ezer mázsát el bíró gályának meg-indulásaig. Ugyan ennek meg-gondolása indítson bennünket arra, hogy áldjuk az Isteni gondviselést, mely egy Gróf Festetics Györgyöt támasztott Balatonunk mellett, ki, az eddig képzelt lehetetlenséget, szerentsés lehetőséggé változtatta, el hozatván drága költségen a' nagy tenger mellől is Triestből, a' tanúlt Hajós-mestert, ki a' Balaton' hátára Magyar zászlós tengeri-gálylyát építsen. Meg-érzik ezen nemes tselekedet' hasznát minden órán Vidékünk' Lakosai: mert 1 f. sóért, ezért az el múlhatatlanúl szükséges házi-szerért, egynehány Krajtzárral kevesebbet fognak fizetni ezen-túl, mint fizettek ennekelőtte: mely óltsóbbodás, természeti következése, a' gályán való szállításnak. A' mely sőt t. i. eddig Pest Vármegyéből szinte egy hét alatt szállítottak sok szekerek Keszthely' vidékére: most azt el lehet szállítani, minekutánna gálya jár a' Balatonon, felénnyivel is kevesebb idő alatt. A' Szalkszentmartonyiak, másfél nap alatt, Keneséig érhetnek a' sóval: mely ott a' gályára rakatván, sokszor fél nap alatt is Keszthelynél lehet. Szalkszentmartonba a' Szekereseik nem térnek vissza üressen Kenesétől; hanem ott meg-rakod-

nak jóféle borral, melyet a' hajó szállított oda Keszthely alól. A' kik örömet kívánnak jó borotskát inni, de módjok nem vólt benne, kívánságjok telhetik tehát már ezentúl. — Tsak ezen rövid előadásból is nyilván ki-tetfzik, hogy több tekintetekben egyesíti Mélt. Gróf *Festetics* György Úr, gályája által is a' Közjót, a' magános haszonnal, 's bé tölti példásann egy jó Hazafinak szent kötelességét, melyet már *Lívius* hajdan fontos rövidséggel ekként fejezett ki: *Bonus Civis, non cernit sua a publicis consilia.*

Szala Vármegyében fekvő Egerszegi Püspöki Dominiumnak Nová nevű Helységéből Júl. 24-dikénn: — „M. Gróf Várkonyi Amadé Antal, Martzaltőnek, Böösnek, Szentgyörgynek, és Szokolotznak Örökösse, Ts. K. Kamarás Úr, Királyi Tábla-Bárója, 's a' Ns Veszprém Vármegyei Ns Insurgensek' lovas és gyalog Seregének Oberstere; Varasd Vármegye Fő-Ispánságának Kiszolgáltatójává rendeltetvénn Ő Felségétől, ezen Administrátori hivatalának el kezdése végett, Varasd felé indúlt Novából Júl. 19-dikén, Fő Tiszt. Rátóthi Prépost, és a' N. Insurgens Sereg' Tábori Káplánja' Paintner Mihály Úrnak, 's az említett Seregbéli egynehány Tiszt Uraknak társaságábann. Csáktornyánn várták vala már Ő Nagyságát Ns Varasd Vár-

megyének első rendbéli, két Kir. Tanácsos Deputátusai, úgymint: Első Al-Ispány T. *Jurinich* János, és a' Zágrábról nevezte ett Oskolai Kerület' Fő-Kormányozója T. *Márich* Lajos Urak: a' Vármegye' szélenn pedig a' Dráva' hídjánál, Gróf *Klokoči Voikffy* Ferentz Ts. K. Kamarás Úr; Zágrábi Kánonok Gróf *Orssich* Ferentz; Második Al-Ispány *Kováchoczy* Boldizsár; Assessor *Kiss* Antal; Ord. Fiscális *Dominich* Ádám; Fő Bíró *Novák* Benedek; a' Dominiumok' részéről Zágrábi Püspök Ö Exc. ja' Fiscálissa *Raizner* Bernárd; és a' 4-dik Státus' részéről Varasd Kir. Város' Bírája *Kováchoczy* Ignátz Urak, kik által, illendő tisztelettel köszöntetvén a' M. Administrátor Úr, előlmenő Lovasok és sok kísérő hintók között vitettetett egyenesen, Királyi Kommisszárius M. Medgyesi *Somogyi* János Udvari Tanácsos és Magyar Cancelláriai Referendárius Úr' szállására, a' hol gazdag vatsorával fogadtatott.

Júl. 20-dikánn Gróf *Woikffy*; Zágrábi Kánonok *Asperger* Mátyás és több más E. Urak a' N. Vármegye' Gyűlésébe invitáltak Administrátor Ö Ngát; a' Vármegye Háza-grádittsain pedig, *Trakosteini Dráskovich* Ferentz; *Orssich* Ferentz; és *Zajesdai Pattachich* Bertalan Grófok; *Jurinich* János; Provinciális Kommisszárius *Köröskényi* Lajos; és *Márich* Lajos Kirá-

lyi Tanácsosok, számos Vármegyei Tisztviselőkkel és a' Város' Elöljáróival egyetemben tisztelték, 's fel-kísérték a' Szálabá, a' hol minekutánna el foglalta volna a' fő helyet: Első Notárius *Ponekovits* Ferentz Úr által fontos rövidségű Beszéddel köszöntetett, melyre az Adminisztrátor Gróf Úr, ékes és nyomos Orátzióval válaszolt, 's a' szokásbann lévő esküvés' formájával meg esküdött, a' midőn, életet 's egészséget kívánó örvendetes kiáltásokkal zengett a' palota. Ezek után öt Assessorokat tett a' Gróf Adminisztrátor, kiknek Uri neveik, következők: Rátóthi Prépost *Paintner* Mihály; *Kún* László, Veszprém Vármegyei Első Al-Ispány, ki azért jelent meg Varasdon, hogy N. Vármegyéjének közönséges örvendezését nyilatkoztassa, Insurgens Seregje' Obersterjének a' Felség által új tisztséggel lett meg-különböztettetésenn; *Ráizner* Bernárd, N. Zágráb Vármegye' Exactora, Püspöki Fiscális, 's a' Horvát Dalmata és Slavónia Országok' Törvényes Táblájánál Szegények' Szószóllója; *Perczel* János Veszprém Vármegyei Fő-Bíró, és az Insurgens N. Seregnél Kapitány; *Ordódy* István; Komárom Vármegyei Fő Bíró, és az Insurgens Seregnél Főhadnagy.

„Az előbbeni Második Alispány *Petkovich* Lajos Úr' helyébe, egy ideig *Kováchoczy* Boldizsár Úr állíttatván elő a' Kir. Kom-

misszarius Úr által: most az Administrátor Úr, említett *Kováchoczy* Úr' helyébe a' Felső Mezőségi Járásba tette által az Alsó Járásból Novák Benedek Urat Fő-Bírónak; az Alsó-Járásba ideigvaló Fő-Bíróvá rendelte *Simunchich* Ferentz Urat; Al-Bíróvá *Jellachich* Ferentz Urat, 's Eskütté, *Kukulyevich* Antal Urat: kik mindnyájan a' szokott esküvés' formája szerint le-tették a' hitet."

„A' következő naponn más közönséges dolgok intéződtek el szép renddel. Administrátor Ő Nga' előlülése alatt. Vigebédet 's vatsorákat adtak Gróf *Draskovich* Ferentz, és a' Királyi Kommisszarius Urak, számos Uri Vendégeknek."

„Júl. 21-dikénn szerentséssen visszajérkezett a' M. Gróf Administrátor és Oberster Úr Novái quártéljába, több más kísézőkön kívül, M. Referendarius *Somogyi*, és T. Vice Ispány *Kún* László Urakkal együtt, kik a' Ns Sereget kegyes indulatú látogatásokkal hasonló módra örvendeztették meg: mint meg-örvendeztette vala *Pákán* a' múltt Jún. 30-dikánn, Alsó-Ausztriai Gubernátor Gróf *Saurau* Ferentz Ő Exc. ja, ki az Ausztriai Nép' insurgáltatásával oly érdemessé tette magát az egész Monárchia eránt, és most már Országunknak is fogadott Fiává lett, és Magyar ruhában tisztelkedett a' feljebb említett naponn."

Csáktornyáról Júl. 23-dikán: —
 „Örömmel olvastuk e' mi Muraközünkről tett egynéhány rendbéli Tudósításait a' Hírmondónak: de mivel kedves Palatínusunknak 6 dik Júliusbann ide lett szereztsés érkezéséről, 's itteni örvendetes' mulatásáról, környülállásos Jelentést még eddig Leveleiből nem olvashattunk: kötelességemnek tartottam, mind Nagy-kegyelmű Nádor-Ispányunkra, mind ezen Dominiumnak jó földes Urára nézve, következő Híradást küldeni által az említett jeles napról. — Meg-visgálván Ő Kir. Fő Hertzegsége Júl. 6-dikán N. Vas Vármegye' Insurgens Lovas-seregét Nagy-Kanisán: vette útját, a' Mura' révje felé, a' hol különös tisztelettel fogadtatott M. Gr. *Festetits* György Ő Nagysága; Járásbéli Fő-Bíró *Ofzterhuber* József és több Nemes Urak által a' Légrádi Lovas-Seregnék parádérozása közben. Onnét délutánni egy óra tájban Csáktornyára érkezett, a' hol Ő Kir. Fő-Hertzegségének jeles tiszteletet tett a' Légrádi gyalogság, és egy Ofztály Szalx Vármegyei Insurgens Lovasság. — Trombiták harsogtak, zengett más muzsika is, és durrogtak az ágyúk, nagy Vendégünknek bírából származott szíves örömünk nyilatkoztatására. Szállását vette kegyes Palatínusunk a' Várban, 's ugyan ott ebédelt is a' Mélt. Gazda Mélt. Gróf *Festetits* György Úr' fényes asztalánál,

nál, melynél ültek akkor: Districuális Vezérünk Hg Eszterházy Miklós Generálmajor; Püspök Szily Ö Exc. ja; Gróf Szapáry János és Pál, 's Csernel Generális Urak; Mélt. Somogyi János Cancelláriai Referendárius Úr; T. Végh István Consiliárius 's több Méltóságok, Szala és Varasd Vármegyei Vice - Ispány Urak; számos Muraközi 's Várasdi Nemességgel együtt. Ebéd alatt gyakran meg-szóllaltak az ágyúk, 's ropogtak a' Légrádi gyalogság' puskái is. Ebéd után ki lovaglott Fő-Hertzeg Palatínusunk, sok Fő-Rendektől kísértetve, a' Csáktornyai mezőn már rendben állott N. Szala Vármegye' ezer főből álló Lovas Seregének vizgálására, melynek helyes fel-készíttetésével, és a' fegyverforgatásban való próbatételivel, ~~nem~~ kevésbé láttatott meg-elégedni Ő Kir. Fő-Hertzogsége. Annakutánna vissza-térvén a' Várba, az ott illumináltt 's ki-tsinosított nagy palotába kísértetett, a' hol számos Megyebéli és Várasdi Nemesség vólt özfze-gyülekezve. Ettől a' Fő-Hertzeg, születéséhez és méltóságához képest fogadtatott, 's jó ideig szemlélte annak tántzát és mulatságát. Hálasra Lendvára ment, 's minekutánna el végezte ott más nap a' — *Hírmondóból már tudva lévő vizgáltatást és ebédet* — délután Körmendre indúlt, az oda gyülekezett Pest Vármegyei N. Seregnek meg-vizsgálása végett."

Keszthelyről Júl. 24-dikénn: — „A^o milyen fájdalommal bocsátja ki kebeleből ezen Mező-Város, hív Lelki-Pásztorát Fő Tiszt. Hertelendi Gáspár Veszprémi Kánonok Urat; szintén oly vígasztalására szolgál más részről, hogy a' tiszteltt Úr helyébe, Fő Tiszt. Apátur Nedeczky Károly Urat nyerheti, kinek virtusai tökéletes bizodalmat nyújtanak már nékie előre, hogy ezen esmeretes derék Pap Úrnak személcében jó Magyar szívű Lelki Attyát tisztelheti.“

Béts.

Erdélyi Gubernátor Gr. *Bánffy* György Ő Excellentiájának első szülött Fia, a' most Bétsbenn Örizeten lévő *Colloredó* Ventzel gyalog Reg. ebéli Kapitány Gróf *Bánffy* György Ő Nagysága, M. *Kemény* Anna Gróf Alsószony kedves Ferje, Ts. K. Kamarás Urasággal, és az azt izimerező arany költsal tiszteltetett meg Ő Felségétől.

N. Szabólts Vármegyében, Téglás nevű Helységet a' szomszédjában lévő Bölönynek azon részével egygyütt, melyet eddig a' F. Kamara bírt: örökös jószágul nyerte a' Királyi Felsegtől T. Beck Pál Úr; még pedig úgy, hogy nevezhesse magát: de Bölöny; Haereditarius in Téglas. Embertszerető 's betsülő, a' mezei gazdaságot virágoztatni akaró és tudó, 's Alatt valóiról Atyai módra gondoskodandó Földes Úrra tarhatnak számot a' nevezett Jószág' jámbor Lakosai.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDÉLMÉVEL.

01010101010

Nro 10.

Költ Bétsben, Kissálszöny Havának (Augustusnak)
4-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környütlállások.

A' Dunántúl és innenváló Districtusok-
béli fel-kelt Nemes Magyarok' két Seregei
már Szombathelynél ölsze-gyülekeztek.
Ott két különös táborba szállanak, sáto-
rok alá. A' kiknek közzülök még sátorok
nintsen, igyekeznek Aug. 15-dikéig szerez-
ni. Mindenik tábor, két ütközeti lineájú
formábann, vagy tsata-rendben (Treffen)

K

fekszik. Azon a' tájon is nagy szűkség volna az esőre, mivel a' patakokban kevés a' víz: még kevesebb lesz, ha anynyi sok ezer ló fogja inni azt mindennap.

Ő Felsége bizonyos akadályokra nézve nem mehet le Aug. 8-dikán *Szombathelyre*. El megy tsak ugyan oda Augustusnak 9-dik 's 15-dik napjai között.

Tegnapelőtt egynéhány Dalmaták voltak audientziánn Ő Felségénél: a' többek között egy Franciscánus Páter.

A' mely Frantzia Követ érkezett vala M. Gallóhoz, beszéltette, hogy útjábann, a' Ts. és Kir. Felség' birtokaiban is, de mindenek felett Olasz - Országban, igen rekkenő nagy meleget kellett néki kiállani. Szenvednek — monda — a' nagy hévség miatt, mind a' Ts. Kir. Katonák, mind a' Frantziák; kik igen nagy számmal fekszenek *Mántua* és *Leybach* között. Tegnapelőtt reggeli 4 órakor vissza indult innét felelettel *Bonaparté*hez.

Márki Galló is a' napokban vissza fog innét indulni Olasz - Ország' szélén fekvő *Udina* Várossába.

Bonaparte, szüntelen magánál tartja Velentzei Ex-Proveditore Battagliá-t 's vele tanátskozik Velentze' sorsáról.

A' Velentzei földön minden Klúbot meg-tiltott *Bonaparte*.

Velentzéből Júl. 19-dikénn: — „Három színű zászlók lobognak most ezen Város' piattzain, ily értelmű felülírással: *Vagy Demokrázia, vagy Halál.* — Az ideigvaló Kormányfők (Municipálitás), *Poggi* nevű Polgárt Genuába küldött, hogy kérné meg az oda való Elöljárókat, a' magok Nemzetének, az egy, és megoszolhatatlan Olasz Respublikával való egyesítésére. — Tegnap ezerkétszáz Velentzei Katonák érkeztek ide Dalmátziából, kik, a' Ts. K. Katonaság által lett el foglaltatása után ezen Tartománynak, minthogy nem született Dalmaták, el kívánczoltak onnét, mely kívánságjokat teljesítette is a' Ts. K. Komendáns, által kísértetvén őket Velentze' Városába. — A' Municipálitás, egy buzdító Írást intézett Hazánknak minden jó Leányaihoz, hogy a' selyem-mívnek nagyobb mértékben való virágoztatása végett, selyem-ruhát viseljenek. Ezen buzdításnak javaslója *Carminati* Orvos Doctor vólt, a' kit, más Nemzetek előtt is esmeretessé tettek tudós munkái.

Velentzei Friaulnak éppen a' szélénn fekvő *Palma-nuova* Várát, minekutánna meg-egyengettek, sok ágyúkkal munitzióval és eleséggel meg-raktak a' Fr. ák: tábori kementzéket is kezdettek ott készíttetni, a' melyekben 2 száz ezer személyre való prófontot egyszerre meg-lehessen sütni.

Az előbbeni formájából ki-vetkezett Velentzei Respublikának nem lehetvénn többé Követje Bétsben *Grimani* Úr: magános életet kezdett élni. A' Velentzei Municipálitás, *Gradenigo* Úrnak írt, ki ennekelötte Secretárius vólt a' Bétsi Követsége mellett Velentzének, hogy vállalná fel a' meg-változott igazgatású Velentzei Respublika' Követséget a' Ts. K. Udvarnál. Ezen Úr, a' reá bízattatott hivatal eránt jelentette is magát a' Ts. K. Ministériomnál; de azt a' választ vette, hogy Velentzei Követnek meg nem esmértetik a' Ts. K. Felség által.

Luccábann, nem lehetett 's nem is vólt leg-kisobb panasz is az Aristocratismus ellen: mert okos mérsékléssel, 's gondosan kéméllő gazdálkodással igazgattak ott az Elöljárók; és minden rendű Lakosokhoz nyájas tetszeni kívánással alkalmaztatták magokat: hanem a' Revolútiót az iffjabb születésű Nemesek kívánták, hogy első szülött testvérjeikkel egyenlő jussok legyen az örökségen való osztózáshoz. Eddig t. i. csak kéztől kaptak valamit, (mint p. o. tíz tallért) hónaponként: az egész jószág pedig az Elsőszülöttek' kezében vólt.

Bologna (Bonónia) Városa, a' Revolútió' kezdetétől fogva, 30 millió líver adósságot tsinált, melynek terhe alól, a'

papi jószágok' el foglalasa által igyekezik magát ki-szabadítani.

A' Római Udvar' Birtokaiban vagnak olyan hív Districtusok is, melyek a' pártütést fel-fzóval kárhoztatják, és a' melyekben nem is bátorságos az Anconaiaknak mutatni magokat, azolta, miolta elszakadának pártos módon az Egyházi Birodalomtól. A' Római Udvarnak már Párisba el érkezett Követe, sürgetni fogja kétség kívül, az Anconai Districtusnak vissza-térítését, mert a' Fr. Generálisok késztetése és pártfogása nélkül nem mérészlették volna azt a' vakmerő lépést tenni az Anconaiak, a' melyet tettek. Hat — hét ezer Skudit vissza fizettetett a' Fr. Directórium, Pápa Ő Szentségének, mely summát igazságtalanúl tsikartak ki némely Fr. Kommiszfáriusok.

Helvétzia: A' Frauenfeldi közönséges Gyűlésnek el oszlása után tsak hamar meg-küldötték minden Kántonok Tigurumba a' magok értelmeket azon szándéka eránt Bonaparténak, mely fzerént Ő, a' Helvétziai földön kívánta volna által szálítani Seregének egy részét Fr. Országba, 's mindnyájan meg-egyeztek abban, hogy nem jó volna ezen kívánságára reá állani a' Fr. Fővezérnek, minthogy ők eddig szoross neutralitást tartottak, 's ugyan azért orosz következései lehetnének ennek a'

példának. Magok ebbéli meg-határozásáról tudósították *Bonapartét* haladék nélkül: Tugurum (Zürich) pedig Párisba is küldött a' Directóriumhoz, mind maga, mind más Kanton Társai nevébenn, egy Mentő Írást, melyben egyfzersmind ígérte, hogy minden más alkalmatosságokkal készek lesznek Helvétzia' Elöljárói, a' Fr. Direktórium' kívánságait telyesíteni.

(A' Helvétus Elöljárók el múlhatatlannúl szükségesnek látták ezen meg-határozást, a' magok Respublikájának meg-tartására, mert abbann is szintügy találtatnak mint találtattak másutt Újjításon kapók, kik a' Fr. ák' jelelenlétében bizván, el nem múlatták volna ki-mutatni fogok' fejérét, és egy oly zenebonát kezdhettek volna, mely a' sokféle színű Frantzia pártfogás alatt, síralmas következéseket vonhatott volna magauutánn: de ha éppen ez nem történt volna is, történhetek volna oly rendeletlenségek, a' melyekről panaszolkodott egy Namuri Levél Júl. 17-dik-énn, következő értelmű soraibann: „A' Mózai és Száumberi Seregtől Fr. Ország' belsőbb részeibe visszfa-térő Katonaság, nem másképpen viselte magát a' mi mezőségünkön, mintha ellenséges földön lett volna. A' Tisztek vátig kívánták volna fenyítékben tartau az alattok való népet, de nem tarthatták: mert nem kapta már

meg az a' rendes zsóldját egynehány Hónapoktól fogva.)

A' Bernai Kormányfizek meg-kérettetvén a' Fr. Directórium által, ki tiltotta a' Kanton' földjéről, azt a' Kiköltözött Fr. Író, *Maliet du Pant*, ki azzal vádoltattott, hogy a' Fr. Respublika' földjénn benn lévő Rojalistákkal sűrű levelezést folytattott.

Batávia (Néhai Frigyes Belgyiom): Ezen Respublika' Hajósserege, szándékozott ki-indúlni *Texel* alól Júl. 15-dikénn; de éppen azért alig ha egy nagy tengeri ütközet nem történt, mert *Duncan* Angl. Admirális ott járkált fel 's alá, harmintzig való részszerént lineai, részszerént kisebb Katona-hajókkal.

A' *Texeli* Kikötőhelyébe Batáviának, nem a' Békesség' dolgában ment bé Júl. 9-dikénn, az a' parlamentáris Angl. hajó, melyről emlékeztünk; hanem tsupán azzal a' kérésével *Duncan* Admirálisnak, hogy Batávia' Elöljárói, magok barátságos közbevetése által vegyék reá a' Fr. Direktóriumot, egy el fogott Anglus Halásznak vizsgálata-adattatására, minthogy a' Halászok, se' Anglus, se' Frantzia, se' Hollandus részről, nem vóltak ki-tétetve eddig a' Nemzetjeik között folyó ellenségeskedés' viszontagságainak.

Az Ámerikai Respublikának 3 újonnan ki-nevezett derék Követei, ha meg

nem békéltethetik ezen Szabad Közönséges Társasággal a' Fr. Respublikát: úgy, az Ámerikai egyesült Státusok egész erőben hadat kezdenek, a' Frantziák, 's kétség kívül a' Spanyolok ellen is. Amazokat, *S. Domingó* Szigetében: ezeket pedig a' szárazon, Florida, Louisiána 's a' t. szélein támadják meg.

Párisbann a' Revolútzio' Innepének 14-dik Júliusi tzeremóniájakor tartott közönséges Beszédeben így szóllott a' Direktórium' Prézese, a' többek között: „Respublika' Baráti! ha akarjátok mentől elébb meg érni, a' háboríthatatlann örömnök szempillantását: távoztassátok el magatoktól annak az átkozott Felekezetnek tisztátalan maradványait: tudniillik Robespierrenek vértszomjúhozó Tanítványait, kik oly szörnyű szemtelenségre vetemednek, hogy a' magok ügyét egyesítik a' tiétekkel.

A' Párisi Directoriális Újságnak 19-dik Júliusi Darabja, minekutánna sok panaszt halmozott volna egymásra a' Törvényhozó-gyűlés ellen: így kiált fel: Ki tsudálkozna rajta, ha ily környülállásokban, szerentsétlen jövőendőktől félünk?

Bonaparte Generális, egy buzdító Írást intézett a' Seregéhez, melyben fel-kívánta azt, hogy ha a' szükség úgy találná hozni magával: sasi szárnyakkal repüljenek Vitézei, a' Rojalisták ellen való védelmezésére a' Hazának, és az 1795-dik

esztendőbéli Konstitúciónak fenn-tartására. *Massena* Generális' Osztálya, mely Pádua Városában, 's annak környékénn fekszik, bizonyossá tette *Bonapartét*, hogy kész az említett esetre, minden szempillantásban ott teremni, a' hová parancsolja a' Fővezér.

Mind a' két Frantzia Ármádiáknak, melyek a' Rajna' meljékén fekszenek, Fő-Vezérjévé neveztetett *Moreau* Generális: minekutánna *Hoche* Generális, a' Számbéri és Mózai Sereg' Fő-Vezérjéből, Hadi dolgokra ügyelő Ministerré neveztetett.

Nagy-Britannia: — A' Békességről tartandó tanátskozásra Lille (Ryssel) Városába küldettetett Anglus Követ Lord *Malmesbury*, nem csak ott fogadtatott különös tisztelettel; hanem egész útjában is, melyet tett a' Calais-i Kikötőhelytől fogva Lille ig. — A' tengeri dolgokra ügyelő Londoni Kormányfő, kedves Tudósításokat vett *Jervis* Admirálistól, hogy t. i. ezen Tengeri Vezér, ki már most a' Spanyolokon nyertt diadalma' helyéről *St. Vincenci* Grófnak neveztetik, még mind untalan szorossan bé-kerítve tartotta a' Cádiz-i Spanyol Kikötőhelyet huszonkét líneai hajókkal, melyek között 9 vagyon száz száz ágyús; 's kevés idő alatt, egynehány gazdag terhű hajókat fzedett el a' Spanyoloktól, nevezetessen: egy Galliont,

melynek terhe, szintén 3 millió forintra betsültetik. A' Cádixi Kikötőhelyben, 3 hónapra való elegendéggel vagyon felkészülve, a' *Massareda* Sp. Admirális' Serege, mely 30 hajókból áll. A' Spanyol Király maga is megfordulván Cádixban, biztatást nyújtott az oda való Kereskedőknek, hogy nem szenvedik meg tovább az Ánglus Hajóssereget Cádix előtt, már akár mennyibe kerüljön is ezen kártékony Seregnek onnét való elhajtása. — E' most folyó hadban, 1793-dik esztendőnek 1. ső Februáriussától fogva, 1797-dik esztendőnek 1. ső Januáriussáig egy közönségessé tett fel-számlálás szerént, vesztettek az Ánglusok 3 ezer Kereskedő hajókat, melyek özfzeséggel 30 millió font sterlingre betsültetnek: de sokat is nyertek: mert tsak mostanság, a' feljebb említett Spanyol Gallionon kívül, egy Spanyol Posta hajót is vettek el, mely, Corunna alól indult a' Havannai Kikötőhely felé. Továbbá, egy Sp. Rabló-hajót (Kápert), mely az Első Ministerről, Hg Alcudiáról, *Békesség-Fejedelmének* neveztetett, 's 14 ágyúkkal, és 135 emberrel vólt meg rakva; a' Frantziáktól pedig vízfza-kaptak egy Brasíliai Portugallus hajót, melynek terhe, közel egy millió forintra betsültetik. — Napnyúgoti-Indiából, kétfáz Kereskedő-hajó érkezett, 3 lineai hajók' védelme alatt szerentséssen az Ángliai Kikötőhelyekbe, 's annyi nádmezet és ká-

vét vitt, hogy mindjárt kezdett óltsóbodni a' tzuksor is, a' kávé is. — A' pártütésért meg-árestáltatott Hajóslegények' prótzeszszusa folyt vala még Júl. 11-dikénn is, az akkori Tudósítások szerént. Az előtt való nap Plymouthban, hárman lövettet-tek agyon, kik között vólt *Lee* nevezetű Főpártos is. Egyre, az a' szententzia hozattatott, hogy bizonyos idő-fzakafzonként ötfáz ütleket kapjon, és annakutánna Újj-Hollandiába vitettség dolgozni. *Portsmouth*ban, 12 Pártosok ítéltettek halálra. — A' hadi hajókonn, egész tsendesség uralkodik már most ismét. — Irlandiában is szűnik a' zenebona, melynek le-tsillapítására szükségesek vóltak a' kemény eszközök, valamint ha az emberi testnek valamely tagja gyógyíthatatlanná lett, jobb azt el vágni, hogy a' több ép részeket is meg ne vesztegesse, *Vulnus immedicabile ense recidendum, ne pars sincera trahatur.*

A' Londoni officiális Tudósítások szerént, 5 száz ezer font sterlinget kért 's nyert *Pitt* Minister Júl. 6-dikánn a' Parlamentomtól a' végre, hogy ezen summából, ha a' szükség úgy fogja hozni magával, 200 ezret lehessen adni segítségül a' Portug. Udvarnak, 's illendő ajándékot a' H. *Conde* érdemes Seregének, melyre már ezentúl nem lesz szükség: nem különben egy Napnyúgoti-Indiabéli Korpusnak is,

mely, hasonlóképpen el fog botsáttatni a' szolgálatból.

Az Írlandiai Vice-Király, Júl. 3-dikán meg-szüntette a' Parlamentom' Üléseinek folyamatját, 's Aug. 10-dikére halasztotta azoknak újra való el kezdődését. Akkor tartott Beszédjében, ily biztatásokat nyújtott a' többek között: Nints semmi kétségem eránta, hogy az az engedelmességnek és hívségnek Lelke, mely által ezenn Ország magát mindenkor megkülönböztette: rövid idő alatt vissza fog térni. — A' Seregnek meg-vesztegethetetlen hívsége biztat engem, hogy már ezen-túl semmi veszélytől nem lehet tartani."

Elegyes Tudósítások.

Míg él a' derék Ember, addig nem tudjuk meg-betsülni: 's holtta után sohajtozunk utánna. Szinte példabeszéddé vált már ez a' panasz Magyar nyelven is, mint vált vala hajdann a' Deák nyelvenn ez: *Virtutem incolumem odimus: sublatam ex oculis quaerimus:* de a' Dánusok meg-betsülték bezzeg Néhai Nagy Ministerjeket Gróf *Bernstorf*ot életében is, mert pénzt is verettek tiszteletére: Világi lételének meg-szünése után pedig, Királyi tiszteletnél éppen nem alább valót tettek neki Júl. 13-dikánn, el temettetése' tzeremóniájakor, melyre a' hivatalos Ministerek, 's fő és ki-választatott Tisztviselőkön kívül,

száz pár nagy tekintetű Uraságok jelentek meg önkéntvaló jó szánttokból, és Ezeknek társaságában örömetst gyalogoltak a' Korona-Örököse és Haszsziai *Fridrik* Herceg is, amaz, a' Meghólttnak két Fiai, *Bernstorff Frets*, és *Magnus* Grófok között, a' 2-dik pedig; *Nath* és *Stollberg* Grófok között. A' temérdek Kísérők, és Nézők, minden rend-különbség nélkül atyafiságosan öszsze voltak elegyedve. Az a' vivő-eszköz, melyen szállíttatott a' holttest a' *Fridrik*' Templomáig, úgy készítette erre az alkalmatosságra különösen, hogy egyfzerre negyvenkét Személyek foghatták azt, hogy így annál többen részesülhessenek, egy oly Lélek' néhai, lakóhajlékának tisztességes emelésében, ki nem maga volt bálvánnya magának, hanem az Egoismuson felül emelkedve, fő törvényévé választotta; boldogítani Hazáját; könnyíteni az Alattvalók' sorsát; a' Felsőbbek' jussaiknak meg-sértése nélkül; s előmozdítani a' köz-szorgalmatoskodásnak minden ágait, és nevezetessenn a' mezei gazdaságot, melyen fundáltatik a' valóságos gazdagsága egy Tartománynak.

Néhai 16-dik *Lajos*' öregebbik Testvérje, készűl el hagyni, a' mint írják *Blankenburgot*. Egy részét az úti-készületeinek árrúba botsáttatta *Ueberlingenben*.

Pápa Ő Szentsége oly meg-lehetősen érzette magát Júl. 15-dikénn, hogy las-

satskán némely Templomokba el is hoz-
doztatta magát.

Mádrítban szörnyű tolvajságok esnek. A' Királyi Naturálienkabinetből el lopott kövek, arany 's ezüst darabok, és egyéb drágaságok, 8 millió reálnál többre betsül-
tetnek. Egy Templomból el sikkasztották a' Gonosztévők a' B. Sz. Mária' képét is, mely egészen finom aranyból vólt öntve, és sok gyémántokkal ékesítve. Egy része ezen utóbb említett kárnak ugyan meg-ke-
rült: de a' mi meg nem került, fel megy-
tsak ugyan fél millióra.

A' Csernovits mellett el fogattatott, és magát a' vizsgálás után H. *Oginskynek* vallott Személy, nem egyéb, Tsapongó-
nál.

Bukovinából a' múlt Hónap' végén, számos Nemesek, azok között a' két Tur-
kulok, fogva vettek Lembergbe. El vi-
tettek Gr. *Lanzkoronskinak* is, a' ki maga
Varsóba ment, minden Tselédjei.

Magyar Ország.

Az *Árva* Vármegyei szép Formarúhá-
jú és jól gyakorlott Insurgensek N. Sere-
ge, Júl. 29-dikén masírozott által Pozso-
nyon, Körmend felé.

Bihar Vármegye fel-keltt Nemessei-
nek két első Osztályjai, Júl. 17-dik és
19-dik napjainn indultak ki Nagy-Várad-
ról, és Pestenn által, Veszprémhez szán-
dézottak. (*Ezen N. Seregről a' jövő po-
stán bővebben.*)

Vasvárról Júl. 28-dikán: — „A' milyen szíves buzgósággal kívánt hajdan sok Görög Város, *Homérus'* Hazájának tartatni: úgy kíván most e' mi vidékünkön is minden Hely, kedves Nádor-Ispányunknak jelenlétével meg-örvendezettetni. Dicselkedik Mező-Városunk is azon óhajtott szerentséjével, mely szerént e' folyó Hónapnak 10-dikén, kébelében tisztelhetette Kir. Fő-Hertzeg Palatínusunkat, ki is Gróf Szapáry János; Gróf Pálffy Districtuális Generális; Gróf Eszterházy József, 's több más M. Kísérőivel szerentséssen ide érkezvén, Örökös Földes Urunk M. Gróf Festetics György Úrnál egy óráig mulatott: annakutánna lóra ülve, a' Város alatt már rendben állott N. Nyitra Vármegyei 1300 gyalogok' Seregenek Katonai próba-tételeit szemlélte, 's ezeknek végződésével, ment által az említett Méltóságokkal együtt — a *Hírmondó* által már ki-hirdetett ebédre — Molnáriba.

Béts.

Már egynehány hetektől fogva oly rekkenő meleg uralkodik ezen a' vidéken, hogy sok kútak, még patakok is, egészen ki-apadtak. Ma kezdett egy kevésbé esni.

Béts körül kevés idő alatt, 45 garasról 59 garasra hágott fel a' búza árra.

Az Uzsorások, érezhetőképpen fenyegettetnek az Udv. Újságban, hogy ha az emberiségből ki-vetkezni meg nem szűnnek: közönségesse fog tétetni embertelen tselekedetjek, a' neveik' kezdő és végző betűinek fel-jegyzése mellett: és ha ez nem fog elegendő eszköz lenni az ő megzabolázásokra: úgy egész nevek is ki-írattatik. Már van is téve példa, a' Hoher Márkton lakó Orvos Doktor Nemes H**n Úrral, ki, egy Zsellérjének 5770 forintot adván költsön, 3 annyi erő drágaságokat kívánt zálogul magánál le-tétetni, 's minden száz for.tól 36 forintot kívánt, és még azonkívül a' kvártély árrát is fel-tsapta; 's későbbben, a' drágaságoknak nálla való létét, minthogy nem volt róla Írás, eltagadta. Ugyan csak ki kellett azután valólan; és mind a' szörnyű interest, mind a' kvártély-pénznek erőszakos töldalékját vízfíza kellett fizetni.

Burke Edmund, az Angliai Parlamenti tolnak néhai nevezetes Tagja, 's *Fox* Úrnak is, maga vallástétele szerént tisztelt Oktatója, nem holt vala meg akkor, a' midőn hólttnak hirdettetett volt ki már egyszer: de a' közelebb múlt Júl. 8-dikán csak ugyan valósággal ki-múlt már e' Világból, 's utolsó szempillantásaibann is nagy jeleit adta buzgó Keresztyénségének és Hazafiságának. Négy darab negyedréssű Kézírásokat hagyott maga után.

TOLDALÉK

*A Magyar-Hírmondónak, Augustus' 4-dik
napján költt árkusához.*

Ad Celsissimum Principem Nicolaum Eszterházi etc. Insurgentis Nobilitatis Trans Danubianae Generalem. Dum Insurgentem Nobilitatem iterum ac saepius lustraret.

Ergo iterum! — Esztoradum de Principe Stemmate Nate,
Hic ades! et Lustras Castra, Virosque Tuos!
Trans Istrum Insurgens Tibi paret Nobilis omnis,
Tuque omnes rapido jam pede adesse cupis.
Non Te deterrent aestus! non Noctis et Umbrae!
Nunc abis, et rursus pulverulentus ades!
Vix curru excedis, Sonipes jam tergora praebet.
Atque aciem fingis voce, oculisque Tuis.
Extimulas lentos, celeres et ad arma paratos
Jurare, inque hostes arma movere doces!
Nobilitas, Patriae, Regisque intenta Saluti;
Jam praesto est, Hostem non tamen illa videt.
Dic, ubi sunt hostes? nosti, Bonaparte recessit,
Quin magnus Pacis rumor ubique strepit.
Talia qui jactas, Pacem per Bella parari
Scito! parare igitur nos quoque Bella decet,
Non rumoris opus Pax est! Sed Viribus illa
Conficitur! Vires Arma, Virique debunt!
Sera nimis Pietas, Regem, Regnumque juvare
Velle, ubi jam Flagrat Proximus Ucalegon.
Arsit is in Styria! cujus vel mentio cunctos
Terret adhuc, cautos nos simul esse jubet.
Quare Age Nobilium trans- Istrum Duxque, Caputque,
Et qua caepisti currere, curre via!

Curre! urge! stimula! sub Signaque Coge Cohortes!
Sic Rex! Sicque jubet Lex, Patriaeque Salus!
Tu vero, Generosa cohors, Mavortia Pubes!
Principis Esztoradum Martia Iussa cape!
Ducet is Heroo prorsus vos Sangvine! Ducet
Sangvinis et Vitae Prodigus ipse suae!
Ducet is! inque Hostem, pacem si forte recuset,
Irruet, impavido currere doctus equo!
Cernite Battyánios! Amadeos! Festetics! etc. et quos
Esztoradi Similis Martius ignis alit!
His quoque Magnanime fixum est, aut Vincere Campo.
Aut Vitam Regi Sacrificare suo!
Ite sub his Ducibus, quo vos Rex ire jubebit!
Dulceque sit vobis vivere Dulce mori!
Hic quicunque Cadet, Fama Surgente resurget!
Et licet invita morte, Superstes erit.
Audior! Insurgens Vitam cum morte pacisci
Turba cupit! clamor tollitur! arma fremunt!
Qua Styriae celsas nix horrida contegit Alpes
Praebabit Vestro Ferrea Castra Duci!
Caetera Turba, alias Regni cum Limite partes
Defendet, Ducibus quaeque animata suis!
Ut si forte novos tentet Bonapartius ausus,
Sentiat Hungaricae Fulmina saeva manus!
Audior! haud Tantam vel maxima Grando ruinam
Ferre potest, quantam Gens animata feret!
Pulverae surgent ab equis circum undique nubes.
Et late Terrorem Hostibus incutient!
Fulminis instar erunt enses gladiique minaces!
Fulmineos ictus Brachia vestra dabunt.
Non ita grando quatit Sata laeta, Boumque labores,
Ut quatiant Vestrae Gallica colla manus!
Hoc sibi de Vobis, et Rex, et Patria Spondent!
Et Regem, et Patriam sic Coluisse decet!
 Joannes Nagy.
 Parochus Szanyiensis.

Illustrissimo Domino Comiti Antonio Ama-
de de Várkony, S. C. R. et A. M.
Camerario, Inclytae Tabulae Regiae

Baroni, Insurgentis Nobilitatis Inclyti
Comitatus Veszprimiensis Colonello.

Propempticon.

Ergo abis? atque Tuos, et Dulcia Tecta relinquens
Dux Insurgentis Nobilitatis abis?
Non Te Diva Themis retinet, non Filius arcet!
Martia Signa vocant! Martis ad arma volas!
Qua Licet, Illustrem versu Comitabor Amicum,
Votaque Militiae conglomerata feram!
I Faustis avibus! Martemque Secutus, in Hostem
Irrue, dum redeat Pax, et Honora quies.
Sunt Tibi! sunt Animi! turget Tibi Sangvine Vena
Nobilis! invitat Rex, Patriaeque Salus!
Veszprimium, Tanto Lauros sibi sub Duce spondet!
Nobilitasque ejus Te cupit esse Ducem!
ProRex Dux Tuus est! Generalis munere, Princeps
Fungitur Elztoradum! Tu Colonellus eris!
Eja age! Magnanimos Amade molire Triumphos!
Horumque auspiciis, rem gere Belliducis!
Sub Tua Signa voca, Lituisque, Tubisque Cohortem!
Impavidoque illam Vincere Corde doce!
Instrue! - - jam promptis enses agitare Lacertis,
Jam reparare aciem, jam dare Calcar equis!
Jam, si Dextra juvet, dextra se parte locare,
Jam Centro auxilium ferre, referre pedem.
Vaticinor! (scis plena Deo sunt pectora Vatum)
Te Duce, Veszprimium Gloria magna manet!
Te Duce, Nobilitas, multis cumulata Trophaeis,
Et Tua, Victrici Tempora fronde teget!
O tegat! Interea caelis Tua Musa litabit!
Incolumisque ut sis, Victima multa cadet!

J. N.

*A' Veszprém Vármegyei Insurgensek' N.
Lovas Seregéhez Jún. 6-dikánn tartott
Beszédje T. Kún László Vice-Ispány
Úrnak:*

*Vitézlő Nemes Sereg,
Kedves Hazámfiai!*

Az Esküvés, melyel magatokat a'

Hazánk és leg jobb Királyunk' védelmére el zálogoltátok, kettős kötelességet vonson maga után, hogy tudniillik a' Hadi törvényt, és rend-szabást pontra teljesítsétek, és a' törvényes tzélnak el érésére Nemzetünk, 's eredetünk ditsőittésével kitelhetőképpen erőlködjetek. A' Hadi-törvény sanyarú büntetés alatt rendeli, hogy a' rend fzerént való függést szentül megtartsátok, engedelmesek, józanok, serények, legyetek, és a' ki-adott parantsolatoknak éjjel nappal minden vonakodás nélkül fejet hajtsátok. Vagynak Fő-Tiszteitek, kik mind fényes származássokra, mind ritka érdemeikre nézve díszesítik ezen Nemes Sereget, a' többi Tiszt Urak is mind egyig különössen méltók, 's ugyan azért szoros kötelességtek, hogy őket betsben, tekéntetben tartsátok, és minden engedelmességgel hozzájuk viseltessetek. A' Nemes eredet meg-kivánnya, hogy a' szabad életet, a' díztelen vágyásokat, a' déltzeg indulatokat zabolában tartsátok. — A' Nemes tzim, ha tsak illendő Nemes erköltsökkal nem támogattatik, minden betsétel veszti, a' ki pedig azt alá-való vétékkal meg-szennyezi, nem tarthat számot a' Nemesi Arany szabadságnak Jussaira.

Forgassátok azért Édes Fiaim szüntelen elmétekben, hogy mindnyájan Nemesek, Magyarok, és hittel kötelesek vagytok, és hogy e' mai napon szoros hadi

lábba állottatok : szenteljétek magatokat a' sérthetetlen hívségnek, józan erköltsnek, és a' ditsőség Ösvénnyének. Kövessétek nyomdokit nagy emlékezetű Vitéz Öseiteknek, a' kik Hazánkat, arany szabadságinkat, vérrel szerzették, és ez ideig vérrel gyámolították, a' kik 1741-dik Esztendőben a' Bavarust meg törték, a' Frantziát Honnyok' kebeléig vízfza üzték, és a' hanyatló Monáchiát meg-tartották. Törekedjete Ti is az Ellenségnek vízfza nyomására, a' vérontásnak meg-fojtására, és a' hasznos békességnek eszközzésére, melynél nagyobb áldás e' földön nem lehet. Térjete vízfza ditsőséggel, Borostyán koszorúkkal, a' hűségtekre bízott Zászlónkkal együtt, és valamint személyes felkelésekkel az eredeti törvényt be-töltöttétek, úgy annak gyümölsét késő Maratjk-jaitokra terjesszétek.

Kegyelmes Hertzeg! ime a' T. Nemes Rendek, és Nagy Méltóságú Fő-Ispány Urunk' nevében által adom Hertzegségednek bölts Hadi kormányra és vezérlése alá, ezen N. Sereget, mint régi Öseinknek belses maradvánnát, mely annyiból is tekéntetet érdemel, mivel egygyül egyig Nemes vérből származott, és önként áldozta-fel vérét, életét, Kegyes Atyánk Királyunk, és Hazánk védelmére. Méltóztassék Hertzegséged őket Atyai kegyelmében el-fogadni, vele született kegyességgel

ápolgatni, oktatni, foganatos nevelésével
a' ditsőség úttján vezérteni, és őket olyan
alkalmatosságokra helyheztenni, melyek-
ben Hazájokhoz buzgó igaz szereteteket
tselekedettel is bizonyíthassák, kiket is
magunkal együtt Hertzezségednek kegyel-
mességébe ajánlok.

* * * * *

*Wéber Simon Péter Pozsonyi Typogra-
fus, a' most közelebb esendő Sz. János
Fő-vételi Pesti Vásárkor, a' maga új
szállásán, mely az új Fő-piatzon, Zsem-
lye - sütő Rupp házában lévő bóltjában
vagyon, fogja árúlni im ezen új Köny-
veket, több más Könyvekkel együtt:*

Gróf Gvadányi József, a' Világnak
közönséges Históriája. Negyedik Kötet
egy képpel, nagyobb 8-ad részben 1 forint.
A' három első Kötetek 3 Rforint.

Joann Bapt. Grossingeri, *Universa Histo-
ria Physica Regni Hungariae, secundum
tria regna naturae digesta, Tomus V. con-
tinens Dendrologiam, sive Historiam ar-
borum, et fruticum Hungariae. 8. majori.*
1 for. 15 xr.

Azok a' (p. t.) Urak, kik erre a'
munkára praenumeráltak, méltóztassanak
a' magok Exemplárjait el vitetni, elő-mu-
tatván a' Quietántziát, hogy ezen Tómus-
nak ki-adása arra fel-jegyeztethessék A'
kik pediglen még nem praenumeráltak, és

kívánságok volna ezt a' betses Munkát meg-szerezni, kilentz Rforintok' le-tevése után, még a' Praenuméránsok' számába bé-állhatnak, és a' már ki-jött öt Tómusokat mindjárt kezekhez vehetik, a' többieket pedig annak idejében. Hátra vagynak még négy Tómusok, és az egész munka 9 Tomusokat tesz, úgy hogy egy egy Tomus egy forintra megy.

Fő-Strázsamester Csízi Istvánnak Nemes Mólnár Borbálával az erkölts-pallérozását, és a' ízív' meg-jobbítását tárgyazó verses levelezései. 8. 20 xr.

XII-dik Károly Svétzia-Ország' Királyjának Élete, és álmélkodást felül-múló vitézségének és több tsudálkozást okozó nagy dolgainak le-írása, melyeket írt Gróf Gvadányi József. 8. majori. 1 forint.

Gróf Gvadányi' több Munkáiból is találtatnak még Exemplárok.

Gáti István' Természet Históriája. 8. 30 xr.

Psychologia, Campéből. 8. 18 xr. Ez a' Könyv tanítja a' lélekről való tudományt igen világosan és értelmessen.

A' lovak orvoslásáról, írta Báró Szind egy Hadi Lovassereg Ezredesse, és a' Kolóniai Választó Hertzegnek Fő Lovász-Mestere, egy mettzett képpel. Magyarra fordította Német Mihály, Sövényházi Plébános. 8. 36 xr.

Lovaknak és Szarvas-márháknak, mind gyógyítására, mind pedig a' betegségtől előre való meg-mentésére igen alkalmas, és már 1787-dik esztendőtol fogva, mind a' Katonaságnál, mind sok N. Vármegyékben is tapasztaltt foganatú finom mine-rális port árúlnak, a' F. Királyi Helytartó Tanáts' engedelmével:

Posonban, Wiedenhofer József, zur schönen Ungarin; Sopronban, Materiálista Gerrometta Péter; Győrben, Materiálista Guggenberger és Hoffer; Rosnyón, Gömör Vármegyében, Patikárius Schmidt Dávid; Selmetsen Widenhofen; Kassán, Kereskedő Lorberer József Gottfried — Urak; 's adnak egy fontot, a' por haszná-vétele' módjának le-írásával együtt 1 for. 12 xron. Budán, meg lehet ezenn port font számra szerezni, a' Várban, Hozlinger nevezetű, és 219 számmal jegyes háza-ban, a' Házi-gazdánál. Ha pedig el áru-lás végett akarna valaki által-venni egy rakást ezen porból: végezhet az eránt Le-vele által is, magával a' Por' találójával 's Készítőjével, Ts. Kir. Lovas Kapitány Wopperer Úrral, ki, a' Budai Várban lakik.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro II.

Költ Bétsben, Kíssaízfzony Hávának (Augústusnak)
8-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hazafiúi Elmélkedések.

*A' Világi dolgok' folyamatjának szemlélé-
séből.*

Midőn olvassuk, hogy az Oroszok'
Tsászára i-ső Pál, a' maga első-szü-
lött Fiának előlülése alatt állított fel most
is egy Kommiszfziót, mely a' Pétersburgi
rendtartásokat tökéletesebb karba hely-
heztesse, 's látjuk általjában mint gondos-
kodik ez a' nagy Fejedelem az éránt,
L

hogy az ő roppant Birodalmának Örök-
 köse: Örököse lehessen az ő virtusainak
 is, és ekképpen egész jussal üljön bé maj-
 dann a' Tsászári székbe Ő utánna; midőn
 szemléljük, hogy a' tsendesen virágzó Dá-
 niának örökös Királyi Hertzege már is mu-
 tatja példás gyümöltseit annak az áldott
 tudománynak, melyet a' jó igazgatás eránt
 plántált Néhai el felejtethetlen érdemű Gr.
Bernstorf az ő szívébe: el nézzük másfe-
 lől a' demokratizáló, az az, fő nélkül
 hánykodó Frantzia Nemzetnek rontásait
 és romlásait: — lehetetlen, hogy édes
 meg-nyugovással ne erősödjünk abban a'
 meg tartó politikai hitben (*melynek igaz-
 ságát magunkon is szerentsésen tapasztal-
 juk*), hogy sokkal bátorságosabb oly Tár-
 saságban élni, a' mely, egy jól formált örö-
 kös Fejedelem által igazgattatik; mint oly-
 lyanban, a' hol, a' magával nem bíró 's
 szüntelenül változó és önnön veszedelmére
 is változtatható Nép, maga kebeléből akar
 elő állítani magának ideig való Kórmá-
 nyozókat. Ugyan is ha tsak egy kézi-me-
 sterségnek illendőképpen való gyakorlásá-
 ra is tanulás által juthat rendszerént vala-
 ki: avagy nem kívántatnék e' meg az elő-
 re való szorgalmatos készülés, az Igazga-
 tásnak nagy mesterségéhez, mely, sok más
 hasznos esmeretek mellett, azt a' nehéz
 de el múlhatatlanul szükséges esméretet is
 az Ember' esméretét kiváltképpen magá-

ban foglalja; és a' melyet egy örökös Fejedelem' Fiának azért lehet könnyebb és jobb móddal fundamentomosan meg-tanúlni: mert őtet a' születés oly magas helyre állította, a' honnét nem csak a' hajdan történtt dolgok' helyes Históriájába tekinthet: hanem a' mostani történeteknek összefekaptsoltt egész folyamatra is függeszheti vőgyázó szemeit: nem különben, mint a' ki, egy térségen emelkedett halom' tetején áll, egészszén látja arról a' környéket; midőn ellenben Az, a' ki valamelyik oldalán vagy alján tartózkodik a' halomnak, egyszerre csak egy részét láthatja a' környéknek. Elevenebb emlékezetünkben legyen a' *Robespierre*' példája mindnyájunknak, mint sem szükség volna annak hofszas elő-adása által mutogatni, hogy egy hevennyiben elő-állott tanúlatlan 's gyakorlatlan, és ugyan azért vakmerő Igazgató, nem csak magának árt oktalanságával *Ikarusként*; hanem egyfersmind Másoknak is magának is *Faëtonként*. Hát a' mostani Fr. Igazgatók, nem juttatják e' veszekedéseik által oly sorsra a' Konstitúziót, hogy reá lehessen alkalmaztani ezt a' Magyar példabeszédet: *Sok Bába között el vész a' Gyermek*, bízzuk ennek meghatározását az időre, mely, a' Rómaiakról is meg-mutatta, hogy az ő hatalmas és éltés Respublikájok, a' Patriciusok és Plebéjusok' viszfzálkodásának 's minden-

kor nevededett egyetlenségének lett véres áldozatjává. Anglia' Konstitúcióját a' Ministériálistáknak és Nem - Ministériálistáknak vetélkedése tartja fenn: de azért, mert van Király, a' ki azt mérsékelje. Más Országokban is meg-esik, mint a' Históriák bőven bizonyítják, hogy néha talán egy Dikasztériom nem fontolván meg a' dolgot egész ki-terjedésében, oly rendelést kívánna végrehajtani, mely a' Státus' Közjavával ellenkezne minémű rendelés volna p. o. sokszor, a' külső Tartományokba való gobona ki-hordásnak, 's marha ki-hajtásnak meg-tiltása: de akkor más Dikasztériom, melyet a' Rendelés' végrehajtása illet, ellene mondhatatlanul meg-mutatja, az abból származandó káros következtetéseket, 's szerentséssen gátot vét hatható okai által a' Rendelés telyesedésének. Egy okos Fejedelem, a' ki úgy tanulja az Igazgatást, hogy Orzága boldogságában helyheztesse a' magáét; mindenkor azt tselekeszi, a' mit kívánnak a' fundamentomos Törvények, és a' hatalmasabb okok: de Párisban úgy látszik, hogy az egymás ellen szegzett indulatok kezdenek most ismét főbb mértékben uralkodni. Azok, a' kiknek kezébe van le-téve a' meg-osztott fő hatalom; igen szembe-tűnőképpen truttzolják egymást. A' példák, szemeink előtt vagynak. A' Törvényhozó Gyűlés' Iffjabbik Tanátstsának

nagyobb része, kívánta a' Direktóriumtól, hogy tudósítaná ötet, Velentzének és Genuának környülállásairól, mely Respublikákkal való bánása ellen Bonaparténak sok Tagjai ki-keltek az említett Tanátsnak. A' Direktórium, felelet helyett, tsak azt a' ditsérő (*már általunk közlött*) Írást tette közönségessé, melyet Júl. 13-dikánn botsátott Bonapartéhoz, és a' melyben tökéletesen helybe-hagyta Annak Velentzével és Genuával való bánását. Más példa: A' Törvényhozó Gyűlésnek 's a' Publikumnak is nagyobb része, igen meg vólt elégedve *Cochon*, *Petiet*, és *Benezech* Ministerekkel; szerették Azokat magának a' Direktóriumnak két Tagjai *Carnot* és *Barthelémy* is: de még is mind ezeknek ellenére, el botsátották Azokat a' más 3 Direktorok, úgymint: *Rewbell*, *Lareveillere-Lepaux*, és *Barras*. Ezek Bonapartéhez bíznak: *Pisgrü* ellenben, *Carnot* és *Barthelémy* mellett vagyon, kiknek panaszszára, így szóllott Júl. 19-dikén, több más Kollégáinak is jelenlétében: „Már ez had' izenés: de el fogadjuk Mi azt. Kész a' mi fegyverünk 's fel-tudunk ülni a' lóra. Előre mondom, hogy nem lesz több 31-dik Május.“ — A' Nemzeti-gárdának újra az egész Respublikában való fel-állítását igen sürgette az nap *Pisgrü*, és a' fel-állítás' módját is eleibe terjesztette a' Gyűlésnek.

Bonapartét kedvetlen színekkel festi egy Párisi Újság, oly időben, a' melyben már szorosan meg van tiltva a' rágal-mazás: „Bonaparte — ezek a' többek kö-zött az Újság' szavai — nem fogadta el azokat a' Tiszteket és Generálisokat, ki- ket a' Direktórium küldött hozzá; sőt áre- stommal fenyegette meg Őket, ha visszfa nem térnek, 's azzal az alkalmatossággal kereken meg-mondotta: hogy Ő nem en- ged a' maga Ármádiája' nyakára, semmi más Tiszteket tolatni erővel. A' Direk- tórium, Fr. Országba hívta Őtet, hogy egy ki-gondolt 's el rendelt szándéknak vég- re-hajtását reá bízza: de nem jött. Nem állott Ő reá azokra a' Kötésekre, melyek által, az ő Seregéhez különbkülönbféle szállításokat szegődtek a' Fr. Ministerek: hanem mas Contractusokat tsinált Ő, 's azokat bé is töltette. Egy Hadi-Tanáts- nak, melyet Ő maga állított fel, meg nem esmérté az ítéletét helyesnek, és egy efz- tendei bilintsés rabság helyett, melyet az említett Tanács rendelt a' Bűnösnek, Ő, halált diktált. A' fel-fzedett temérdek adókkal, szabad tetfzése szerént bánt Ő. Tsak igen kevés részt küldött által azok- ból a' Nemzet' Kaszszájába, 's a' több részt el osztogatta 's a' t.

Velentzei Friaulnak *Palma-nuova* ne- vű Várát miért erősíttette meg oly külö-

nösen *Bonaparte*? nem kisebb mértékben tárgya ez, a' közönséges álmélkodásnak; mint az, hogy Pedemontziumnak Fr. Ország felől való 3 nevezetes Várait, úgymint: *Tortonát*, *Alessándriát*, és *Cuneót* hasonlóképpen erősíttette meg. Ezekhez járúl, hogy a' Cisalpina Respublika Directóriumainak számát ötre határozta, még is nevezett ki többet négynél.

Velentzében, az előbbeni Igazgatást folytatott fő származású és tisztségű Személyek között, egy kiváltképpen való volt a' Dozse után *Pesaro Úr*, a' ki tudományáról is nagyon magasztaltatik, és Orátorságára nézve *Pitthez*, az Ánglus Ministerhez hasonlíttatik. Ez a' *Pesaro Úr*, mindég javasolta a' Frantziák ellen való had-indítást: 's ugyan tsak a' Veronai késő fel-támadásnak is ő volt az eszköze és Kormányozója. Meg bomolván a' Velenzei Respublika' állapotja: oda hagyta *Pesaro Úr* fzerentsétlen Hazáját, melynek sorsán már többé nem segíthetett. Hívatott vissza a' Municipálitás által, de nem ment: minekokáért oly értelmű szententzia hozattatott ellene, de sok Tagok' távollétében, úgymint a' kik nem akartak Ítéloi lenni oly nagy Embernek: hogy mint *Haza-árulójának* 's ellenségének minden jószágai *confiscáltassanak*. Most *Pesaro Úr* Bétsben tartózkodik.

Szombathelyről Aug. 6-dikánn: —
 „Ma már 4-dik napja, hogy ide értünk
 a' Dunántúl való Seregünkkel. Nádor-Ispány
 Fő-Vezérünk mellett szolgálatot tesz-
 nek: *Gomez Oberster* a' Generálstabtól,
 és egy Májor az Ingenieur Corpstól. Ezen
 Májor ki-nézte a' tábor' helyét, és ki-mér-
 te mintegy fél órányira *Szombathelytől*
Kőszeg felé. — Esőre szükségünk volna. —
 (Aug. 7-dikén nagy esők voltak arra.) Az
 elől álló Sereg, *Rohontz* (Rechnitz) Városa
 lé cantoniroz (az az falukban van quár-
 télyon) Gr. *Pálffy* Rudolf a' Pozson Vár-
 megyei fel-kelt Sereg Obersterének vezér-
 lése alatt. A' tábor' jobb szárnyát Gróf
Pálffy Miklós Generális, és annak első
 Osztályát (Brigade) *Almásy* Ignátz Udvari
 Tanácsos, és *Bars* V. gyének Fő Ispánja
 's Oberstere, a' 2-dik Brigádját pedig Gr.
Forgáts a' Nógrád Vármegyebéliek' Ober-
 stere komandirozza. A' Tábor' bal szárnyát
Hertzeg Eszterházy Miklós Generális ve-
 zérli, és ezen szárny' első Brigádáját Hg
Battyányi Lajos a' Vas Vármegyeiek Fő-
 Ispánnya 's Oberstere, a' második Brigá-
 dáját pedig Gr. *Eszterházy* János a' Győr
 Vármegyebéliek Oberstere. Az egész tá-
 bor sátor alatt fekszik. A' fő-quártély
Szombathelyen van. Ott *Szily* Püspök'
 házában lakik a' Nádor-Ispány, az egész
 Sereg' Fő-Vezére. Más házaknál vagy-
 nak Hg *Eszterházy* Miklós, és Gr. *Pálffy*

Miklós Generálisoknak, és a' fő-quártélyhoz tartozó más főbb 's alsóbb Tiszteknek szállásaik. Az ezen Sereghez rendeltett ágyúk, és munitziók is, a' reájok ügyelő Tisztekkel és Katonákkal együtt minden órán el érkeznek ide. Holnap az egész Tábor ki áll, 's magát gyakorolni fogja: hogy midőn Ő Felségek le fognak ide jönni Bétsből Vitézeinknek megtekintésére, betsületet valljunk. Úgy halljuk, hogy 15-dikről megént későbbre tétetődött a' Ts. K. Felségeknek hozzánk való lejövetele."

Más hadi és Békességes Környülmánások.

Zweybrückenből úgy írták Júl. 19-dikén, mint bizonyost; hogy az ott és a' tájon feküdt Fr. Katonaság parantsolatot vett, melynek ereje szerént tartozott el takarodni onnét, és Metz 's Longwi Fr. Váarak felé venni útját.

Metz felé indult Júl. 20-dikán a' Grünstadti vidéken tanyázott Frantzia Brigáda is.

Norimberga Városából, a' mely előkelő Személyeket kezességre vittek vala el magokkal a' Fr. ák: vissza-botsátották már Azokat, kik is tizenegy hónapi távollétek után szerentséssen érkeztek vissza Júl. 29-dikén óhajtott honnyaikba, minden Lakos-társaiknak különös örömére.

A' Német-Birodalomban Condé Herceg' vezérlése alatt vitézkedő Frantzia Ki-

költöztek Seregének oly ígéretet tett az Orosz Tsászár, hogy ha a' mostani szolgálatoknak ki-telik az ideje; és tetszeni fog Nékiek Orosz zsóldra lépni által: tehát O Felsége, örömet fel-fogadja Öket, az első Generálistól fogva a' leg-utolsó Katonáig, kitkit abban a' rangban, a' melyben most vagyon, és a' Frantzia Nemesség, mindenekben egyenlőnek fog tartatni a' Fr. Nemességgel.

Az Ánglusok és Frantziák között alkuban lévő Békességnek minden óran le-jendő helyre-állását, bizonyosnak tarthat-nánk már — *így írt egy Londoni Levél Júl 14-dikénn* — ha a' Frantzia Kereskedők' tselekedetéből tsalhatatlan követke-zést lehetne vonni e' részben. Temérdek sokaságú t. i. az a' gyapjú-portéka, melyet, az említett Kereskedők rendelték magok számára Ángliábann, oly tzéllal, hogy meg-készülvén az áldott Békesség, mindjárt által szállíttathassák azt Fr. Országba. Az úgy nevezett Kazimirből kivált annyit kívántak, hogy nem is talál-tatott annyira való készen az Ángliai Fáb-rikákban.

A' Spanyoloknak, tsak az által is sok kárt okoztak vala már az *Ánglusok*, hogy szorossan bé-kerítve tartották darab időtől fogva *Cádixi* nevezetes portussokat, a' honnét miattok se' ki nem jöhettek a'

Kereskedő-hajók, se' bé nem mehettek oda bátorságosan: Júl. 4-dikétől fogva pedig már *Cádiz* Városát magát is érdeklik az Ánglus golyóbisok: melyek között az említett napon 8 le-hullott a' tengerbe, 4 fészjel pattant a' levegő-égben, de 4 tsak ugyan bé esett a' Városba, 's agyon is ütött egy Afzszonyt és két Gyermekeket. Spanyol Admirális *Massaredo* küldött ugyan ki a' Kikötőhelyből egynéhány Ágyús-tsónakokat az Ánglusok ellen: de azok vízfíza-verettettek nem kevés kárral: mert kettő közülök, az Ánglusok' kezébe jutott, 's a' Vezérjek is el esett. Éjtszákára kelve, sűrűen repdestettek az Ánglusok bombijaikat a' Város felé, 's benne szörnyű félelmet és zavarodást okoztak.

A' Batáviai Elöljáróknak *Duncan* Ángl. Admirálishoz egy parlamentáris Hollandus hajó által küldött válaszfzok ide ment ki: „Ök álmélkodnak rajta, hogy jóllehet az Ángl. Admirálisnak Fr. Rabló-hajó ellen vagy panaszfa: azt még is Ő, Batávia' Igazgatóival közlötte, holott azt jól tudja, hogy a' Fr. és Batáviai Respublikák két különböző Státusok. Ők azonban annyit megtselekefznek, hogy az Admirális' panaszfát küldik egyenessen a' Fr. Direktóriumhoz, melynek feleletjét meg-várhatja az Ángl. parlamentáris hajó; a' minthogy ez, a' Texeli Kikötőhelybenn is tartózkodik,

de szorgalmatossann őriztetik, ne hogy alkalmazatosságot kapjon a' Texeli környü-
lások ki-kémlelésére, mely végett küldet-
tetett oda, a' mint hiszik a' Batavusok:
mert már annakelőtte némely Ánglus Ten-
geri Tisztek is bé praktikáltak vólt oda,
hasonló szándékból magokat, Hollandus ha-
jókon.

Elegyes Tudósítások.

Néhai 16-dik Lajos' Ifjabbik Testvére,
je, még mind untalan a' Skótziai Királyi
Rezidentziában tartózkodik *Edimburg Vá-*
rosában: a' Felesége pedig — az *újabb*
Tudósítások szerént — Turinban múltatott.

A' Velentzei ideigvaló Kormányfő
tartván a' Kontrarevolútiótól, egymásra
halmozza a' *Drákói Törvényeket*. A' múltt
Hónap' vége felé tsak egy éjtszaka végez-
te ugyan is: 1.) Valaki kiáltándja: Viva
San Marco! (Éljen Sz. Márk!) *halállal*
büntettetik. 2.) Valaki nem engedelmes-
kedik a' Municipális' parantsolatjainak:
halállal büntettetik. 3.) Valaki a' Nép'
fel-lázasztására eszközül szolgálható Köny-
veket, vagy Leveleket nyomtattat, vagy
nyomtat: *halállal büntettetik*. 4.) Valaki
pártütésre indító tzedulákat szór el, vagy
útszák' szegeleteire raggat fel: *halállal bün-*
tettetik. 5.) A' Vendégfogadósok, Korts-
mások, Kávésok, és közönséges mulató-

helyeknek Gondviselőik, ha a' Közjóra-
ügyelő Deputátciónak bé nem jelentenek
minden Beszédeket, melyeket hallanak a'
Municipálitás ellen, és minden ez ellen
erányzott fortélyoskodásokat: *öt esztendei*
tömlötzre büntettetnek. — Még azon éjt-
szaka, ki is hirdettettek ezen kemény Tör-
vények dobzó mellett, 's azoknak végre
hajtására egy Kommiszió neveztetett ki
8 Tagokból, kiknek neveik: *Butturini,*
Gallini, Giuliani, Sordina, Dandolo, Fon-
tana, Benini, Signoretti.

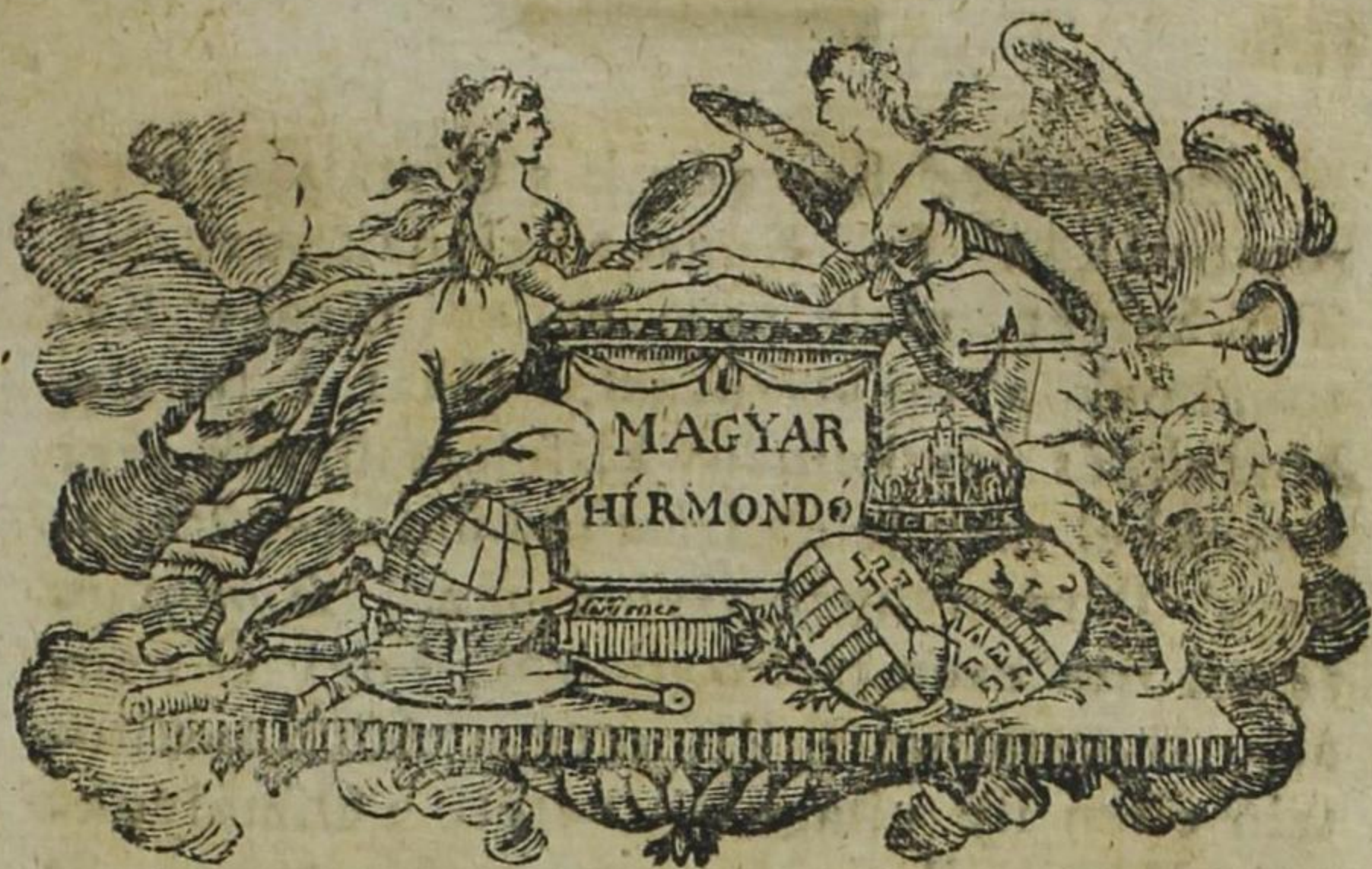
A' Német - Birodalombéli Papi - Igaz-
gatásoknak minden rágalmazások alól való
ki-mentésére, egy 13 arkusból álló Munka
jött Világ eleibe Regensburgbann, mely
Apológia meg-mutatja, hogy az Egyházi-
kormányozás alatt lévő Tartományokban,
az Igazgatók, kik különben is választat-
nak, oly határok közzé vagynak szorítottat-
va a' Káptalan és a' Rendek által, hogy
valamint jót tenni telyes hatalmok vagyon:
úgy rosszát tenni semmi sints.

Religióbéli tárgy is forgott fenn Júl.
11-dikénn az Angliai Ország-gyűlés' Első.
Táblájánál. A' Kérdés e' volt: A' Ro-
mano-Catholikusoktól, és a' Püspöki Re-
formáta Ekklesiától némely részben kü-
lönböző tudományú Reformátusoktól, kell e'
kívánni, az Angliai Püspöki Ekklesia' tu-
dományára való meg-esküvést, mint el

múlhatatlanul szükséges eszközt a' végre, hogy ők is szintén úgy mint a' Püspöki Ekklesia' Tagjai, Tisztek lehessenek az Angliai Polgár-Katonaságnál és a' reguláris Lovasságnál? Királyi Fő-Bíró Lord *Kenyon* azt mondotta, hogy Ő, mint Tisztelője és Barátja az Angliai uralkodó Ekklesiának, reá nem állhat a' Kérdésben lévő tárgynak helybe-hagyására, úgymint a' mely által megsértetnék az a' Törvény (Testacte) mely, eddig a' Konstitúció erős bástyájának tartatott; és úgy ítéli, hogy jó is lesz ez a' materiát 3 Hónap előtt többé elő se' venni: minthogy úgy is vége felé közelit a' Parlamentom, és sok Lordok 's Prélátusok nintsenek jelen. A' Rochesteri Püspöknek igen tetézése szerént volt ezen vélekedés, és almélkodását nyilatkoztatta, egy ily tárgynak, a' Canicularis napokban való sürgetése eránt, mely, le rontja a' Konstitúciónak kiváltképpen való gyámolát, a' Testactet, ezt a' tapasztalás szerént már száz esztendőktől fogva való védelmét az Angliai Ekklesiának a' különbkülönbféle Felekezetek és Diszfzenterek ellen. A' Püspökök leg-nagyobb részént a' Megyéjeik járásábann foglalatoskodnak ilyenkor: ő nálok nélkül pedig, nem lehet ezen dologban semmit is végezni, mivelhogy a' Parlamentom őket állította elő, a' Konstitúciónak egyházi alkotmányára ellen intézett törekedéseknek

viszsa-tartóztatására. Egyáltalában meg nem egyezhet Ő — *úgymond* — benne, hogy a' Diszszentérek Katona-Tisztekké lehessenek. A' füzületett Katholikusokról ugyan jobb gondolattal vagyon: de több több kívánságokra nyittatnék út Azoknak is, a' mostani kívánságjok' telyesítése által; úgy hogy ezentúl majd a' választójust, sőt talán a' Parlamentomi-ülést is fogják kívánni. A' Diszszentérek, veszedelmes Emberek: a' Religióbéli kételkedésnek színe alatt gyakran pártos gondolatokat lappangtatnak ők. Nem tudja ő igazán le-írni őket. Tudja azt felölök, *Mik* nem? de valósággal *Mik* légyenek? azt nem tudja. Az Anabapistákról hallotta, hogy Azok, különböznek más Diszszentérektől, és az Egyházi igazgatás, más nállok, mint egyéb Diszszentéreknél: de akár-mely Felekezet által sértődnek meg a' Testacte: már azt el nem nézheti. — *Hertzeg Norfolk* felelt a' Püspök' szavára, következő, 's a' Bétsi Udv. Újságban is Világ' eleibe jött ki-fejezésekkel: „Az a' tüzesség, melyel Prélátus Úr meg-támadta a' R. Catholikusokat és Diszszentéreket, egészfzen meg-egyez a' Caniculáris napokkal. Készek ezen Polgártársak, egész hívséggel szolgálni a' Királyt és a' Hazát: de ezen készségjebenn, akadályoztatják őket a' régi szoross Törvények, melyek, nem illenek többé a' mi időnkbeli meg-

világosodáshoz. A' mi illeti a' Diszfzenté-
 téreket: tudnivaló felölök, hogy Ők, Ba-
 rátjai a' Királyi Háznak, és a' Hannove-
 rai Successiónak; és felettébb illetlen do-
 log egy Prélátushoz; a' ki betsületes Em-
 ber akar lenni, úgy festeni le okos és ér-
 demes Embereket közönséges helyen, mint
 olyanokat, kik még Annyok' tejével szív-
 ták bé; annakutánna pedig; a' tanulás ál-
 tal, még nagyobbra nevelték magokban
 a' pártütésre való hajlandóságot. De nyil-
 ván meg-tetszik most is, hogy a' mely Re-
 ligió Követői hatalmasabbak: Azok, a'
 másképpen gondolkodó gyengébbeket ül-
 dözik, 's el nyomni igyekeznek. — Lord
Sidney; szükségesnek ítélte; hogy minek-
 előtte Végzést hozná ezen dologbann a'
 Gyűlés: az ellenkező Fél által tett ellen-
 vetések meg - vizsgálássaának; mely visgá-
 lás nyilván meg mutatja: mennyire szükse-
 ges legyen nagyobb szabadságot engedni
 a' R. Catholikusoknak és Diszfzentérek-
 nek? A' Nagy - Cancellárius javasolta;
 hogy halasztódjék el 3 Hónapig a' tanats-
 kozás; ezen tárgyról; mely ellen külön-
 ben nints neki semmi ki-fogása. — Lord
Carlisle meg nem foghatta: Mi módon
 lehet az; hogy a' mi hasznos, azt ne kel-
 lessék tselekedni: de tsak hatan találkozo-
 tak a' Gyűlésben; a' kik így ítélték: az
 ellenkező értelműek pedig, 23-an voltak:
 következésképpen; a' mit ezek akartak;
 a' lett meg; a' voksok' többségénél fogva:

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro 12.

Költ Bétsben, Kíssáízfzony Havának (Augústusnak)
11-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környűllállások.

Az Orosz Udvarnál Ts. Kir. Követséget viselő Gróf Cobenzl, negyed napja, Bétsbe érkezett, mert a' Békesség' munkájának szerentsés végre-hajtására egy ily derék Ministernek szolgálatja hasznosnak ítéltetett.

Bonaparte, Júl. 28-dikánn, még Mediólánumban vólt, 's onnan egy titkos expeditzióra küldötte el *Massena* Generálist.

M

Bonaparte' Seregének 3 Osztályjai megrontották a' Fr. Konstitúciónak 275-dik Tzikkelyét, mely nem engedi meg a' Katonáknak a' tanátskozást. Ők t. i. tanátskoztak, és egy kemény ki-fejezésű, sok ezer nevekkal meg jelelt Írást is küldöttek Párisba a' Törvényhozó-Gyűléshez. *Bonaparte* azt írta ezen tselekedetről, hogy Ő nem akadályoztathatta azt meg. A' Konstitúció ellen ily világosan vétett 3 Osztályoknak Vezérjeik: *Angerau*, *Massena*, és *Joubert*.

Olasz-Országban a' Cispadana Respublika, egyesíti magát a' Cisalpinával.

Velentze' Városának sorsa bizonytalan.

Az Ánglus és Frantzia Követei között, a' Békességről Júl. 8-dikánn kezdődött tanátskozásoknak még sem tudatik a' fogamatja.

A' Londoni Parlamentom' Ülései Júl. 20-dikánn meg szüntek, és 5-dik Oct. ben fognak ismét el kezdődni.

Spanyol Országának Cádixi Kikötőhelye előtt, hogy az Ánglusok két Spanyol Saluppokat vettek el Júl. 3-dikánn: említettük már a' múltt postánn; hanem a' Spanyolok is tettek kárt az Ánglusoknak; mivel egy ágyúzó-tsónakjokat el süljesztették, egy Fregátjoknak az árbotzfáját le lötték, 's egy líneai-hajójokba két golyóbist löttek. Júl. 5-dik éjtszakájánn az

Ángl. ágyúzó-tsónakok, melyeknek száma, ötten vagy hatvan nevezett, az ellenek küldetett Spanyol Saluppokat vissza-verték; és mintegy két ezerig való bombákat vettettek be a' Városba, melyek ámbár nem okoztak nagy károkat: mindazáltal oly rémülésbe ejtették ezen nevezetes Kereskedő - Várost, hogy nyakra före futottak el belőle a' tehetős Lakosok, 's az Afzszonyok és Gyermek.

A' Frantzia Respublika' zavaros állapotjának, Tanúja, más Párisi Újságok között egy különösen; de Tanúja, a' Törvényhozó Gyűlésbéli értekezéseknek hiteles előadása is.

Az említett Párisi Újság' szavainak értelme ez: Nem lehet többé kétségbe hozni a' Törvényhozó-gyűlés ellen való öfszeesküvést: érthetőképpen bizonyítják ezt a' már meg-lett dolgok; és nem szükség meg-várni, míg egészen ki-üsse az magát, a' midőn késő lenne talán a' Frantzia Néphez, némely Igazgatók' meg-támadásáról tejendő Jelentés. Fel kell fedezni az igazságot. El van intézve a' mód, mely szerint, a' Gyűlésűj 3 ada, és más Moderátusok, más Világra küldetessenek: ez a' szándék meg van már az utolsó választásoktól fogva. Mihelyt látták az Ellenkezők, hogy nem úgy ütöttek ki a' Választások, a' mint ők kívánták volna, mindjárt akkor meg-

határozták a' ki-jelelt Nép-Képviselőinek
 veszedelmét. Ez a' meg-határozás már
 annak az első öszfe-esküvésnek a' funda-
 mentoma, melynek tzielja volt az újj Kép-
 viselők' ide jövetelének meg-gátolása. Ez
 a' fundamentoma annak a' rágalmazásnak
 és motskolódásnak, a' melyel folytában
 érdekeltetik a' Törvényhozó-gyűlés, a' Se-
 regeknél és a' Népnél: mintha t. i. a'
 Törvényhozó Gyűlés, fel akarná forgatni
 a' Konstitútziót, és ismét az előbbeni Igaz-
 gatás' formáját szándékozna fel-állítani.
 Onnét vagyon az a' 2-dik Öszfeesküvés
 is, mely a' Gyűlés' 2 száz Tagjainak ön-
 nön szállásaikon való meg-árestálására tze-
 lozott: de a' mely, szintűgy nem sülhe-
 tett el, mint szintén az első. Onnét va-
 gyon a' Klúboknak egész Frantzia-Ország-
 ban oly hirtelen lett fel-elevenedése. On-
 nét, a' Terroristáknak minden felől Páris-
 ba való gyűjtése. Onnét, hogy a' Robes-
 pierre' Követői, a' Közönséges-Társaság-
 Osztályaiba, Meg-hitt embereiket küldöz-
 ték, kik ott az új Társaságokat rendbe-
 fzedjék. Onnét vagyon a' Ministereknek
 abban a' szempillantásban való el botsátá-
 sa, a' melyben egy nagy feltételnek vég-
 re-hajtása vagyon szándékbann. Onnét,
 az ezenn tzielra alkalmas Ministereknek
 választása. Így vagynak ezek, mind ösz-
 fe-szöve: mindenek, nyilvánvalók. Úgy

beszéli az Ellenkező Fél, hogy 9-dik Thermidortól fogva 20-dikig, (27 dik Júliustól fogva 7-dik Augustusig) rajtok hajt azokon a' Képviselőin a' Nemzetnek, a' kik Clichyben gyülekeznek öszsze. Azt beszéli, hogy 200 Nemzeti Deputátusokat mint egy új nagy öszszeesküvésnek Tzimborássait, szükség árestálni, és meg kell őket öletni: de tsak egyenként; hogy azt gondolja a' Publikum, mint ha ez a' gyilkosság, tsak vigyázatlanságból történt volna. Ez az új öszsze-esküvés, mely, kétség kívül nem sül el mivel már tudva vagyunk, abból áll: hogy a' Törvényhozó Gyűlésnek azt a' nagy részét, a' melytől félnek a' 3 emberek (*Barras, Lareveillere-Lepaux és Rewbel*) Rojalismus' vétkébe keverje.

A' Törvényhozó Gyűlés' értekezéseiből most tsak ezeket közöljük: „Az Iffabbik Tanátsnak 18-dik Júliusi Ülésében, minekutánna ezt a' Kérdést tette volna fel *Delahaye* nevű Tag: Miért nem tudósította már — *úgy mond* — eddig a' Direktórium holott régen tartozott volna tudósítani a' Törvényhozó - Gyűlést a' Nemzeti gárda' állapotjáról? — így szóllott továbbá: Soha sürgetőbb ez a' dolog nem volt mint most, midőn a' mint halljuk, sok Katonaság jő Párisba, a' melyről semmit se' tud a' Törvényhozó-gyűlés. *Wil-*

lot Generális, a' *Delahaye* által említett
 Katonaságot, nyóltz ezer főből állónak
 mondotta, és kívánta, hogy ezen tárgy
 eránt meg kell kérdeni a' Direktóriumot.
 — *Camille Jordan*, alkalmatosságot vett
 magának, a' Ministériumbann esett válto-
 zásról való szöllásra is: „Tudom — úgy-
 mond — hogy a' Direktóriumnak hatal-
 mában vagyon, választani 's el botsátani a'
 Ministereket: de nékem szent jussom va-
 gyon ki-nyilatkoztatni ezen Oratori szé-
 ből azt az aggódot, melyet okoz bennem
 ez a' Változás. Tudni való, hogy egy
 időtől fogva rágalmaztatik az Ötszázak'
 Tanátstsa, 's a' Klúbok újra kezdenek fel
 állani. Nints semmi kétségem felőle,
 hogy sok Nemzet-gyűlési Tagok' élete
 tzelba vevődött. — A' Gyűlés' előbbeni
 Harmadja' Baráti, kedvetlenül halgatták
 ezen állításokat. A' más Felekezet sür-
 gette, hogy Tudósítást kell kívánni a' Di-
 rektóriumtól. — *Dumolard* így szóllott:
 Kitől félnénk Mi? A' Haza' Óltalmazói-
 tól? ily tselekedetünk által rágalmaznánk
 Mi Öket. A' mi illeti a' Ministerek' ügyét:
 Van jussa reá a' Direktóriumnak, hogy
 változtassa Azokat, és Mi, nem elegyíthet-
 jük belé magunkat ezen jusba. Meg ditsért
 különösenn két Ministereket; de a' köz-
 tsendességre szükségesnek ítélte, hogy a'
 Törvényhozó gyűlés semmi nyughatatlan-

ságát ne nyilatkoztassa. Utóljára kívánta, hogy Pisgrü más nap terjeszse a' Gyűlés' eleibe, a' Nemzeti-gárda' el intézéséről való értelmét a' Katonai dolgokra ügyelő Kommiszióknak. Ezen kívánságnak teljesedését meg is határozta a' Gyűlés. *Pastoret*, a' Népi Társaságokra nézve kívánta tudósíttatni a' Gyűlést. *Tallien* is, a' ki már oly régtől fogva halgatott, megszóllalt ezen alkalmatossággal: „Nagy tűzben vagynak — *úgymond* — itt a' Tagok egymás ellen: szükség tehát mindent el követni, hogy eleit lehessen venni a' zivódásnak; és illő, hogy éppen Azok, a' kik, Öszszeesküvés' Fejeinek tartatnak, Békesség' és Egygyesség' szavait szólljanak ezen Oratori-székből. A' mi nézi a' Népi Társaságokat, ha vagynak olyanok, melyek, szövetségben vagynak egymással, már azok, ellenkeznek a' Konstitúcióval, 's el kell törlni Öket; de ha tanátskozás végett gyűlnek öszsze némely Polgárok, már ezt semmi Közönséges Hatalom meg nem akadályoztathatja a' Fr. Respublikában. Ha valaha: most valóban meg-kívántatik, hogy egygyességben legyenek a' Direktórium és Törvényhozógyűlés egymással, midőn a' leg-nagyobb Hatalmasságok közül kettővel (t. i. a' *Bétsi*, és *Londoni Udvarral*) foly a' Békesség-alku. — *Pastoret* szóllott utóljára.

Ő is meg-ditsért a' le tett Ministerek köz-
 zül némelyeket, és minekutánna meg mu-
 tatta, mely szükséges legyen, foganatos
 rendelkezéseket tenni a' köz-tsendessegek
 fenn-tartására: kívánta: Hogy tudósíttassa
 magát a' Gyűlés más nap, a' Nemzeti-
 gárda felől; Júl. 20-dikánn a' Népi-Társas-
 ágakról; Júl. 21-dikénn a' Direktórium-
 nak 's a' Ministereknek számadó köteles-
 ségéről, Kommisziók által; végre Páris-
 nak és az egész Respublikának állapotjá-
 ról, a' Direktórium által. Mind ezen ja-
 vaslásokat el fogadta a' Gyűlés. — —
 Júl. 19-dikénn nem vólt még készen *Pis-
 grü* a' Nemzeti-gárda felől való Tudósí-
 tásával; Elölülők és Secretáriusok válasz-
 tásában foglalatoskodott tehát mind a' két
 Tanáttsa a' Gyűlésnek. Az Ötszázak' Ta-
 nátsában *Dumolard* lett Présessé; az öre-
 gebbik Tanátsban pedig *Dupont de Ne-
 mours*, kik mind ketten a' Moderatus (Ma-
 gát mérséklő) Felekezetből valók. — —
 Júl. 20-dikánn hozzá akart éppen kezde-
 ni *Pisgrü*, a' szóban forgó Tudósításnak
 fel-olvasásához, midőn *Aubri* nevű Tag
 kívánta, hadd szólhasson ő elébb egy oly
 tudni szükséges történetről, melynek bi-
 zonyosságaért Ő jót áll. Engedelmet nyer-
 vén e' szólásra, jelentette, hogy Júl. 13-
 dik, 14-dik és 15-dik napjainn, *Corbeil*
 szomszédságába a' *La Ferte Alaisi* vidék-

re egynehány Dragonyos Reg. ekből álló
 Osztály érkezett felre való útakonn, a'
 Száamberi és Mózai Sereg' Stabjának egy
 részével együtt: a' Soissons környékre is
 érkezik egy más Seregosztály, mely kö-
 zött vagyon az a' Katonáság is, a' mely
 Irlandiába vólt ennekelötte rendelve, és
 Brestnél állott. Az említett vidékeken, nem
 szokott lenni rendszerént Katonáság: azért
 is nagy most ott a' miatt a' nyughatat-
 lanság. *Corbeil*, 7 óránnyira esik Páris-
 tól: pedig a' Konstitútzio szerént, tsak a'
 Törvényhozó-gyűlés adhat arra engedel-
 met, hogy Párisnak húsz óránnyi járású
 környékén Katonáság masírozhasson által;
 és ha valaki maga fejétől mérészlene ilye-
 tén által-masírozást parantsolni: tíz eszten-
 dei bilintses rabság a' büntetése. *Dela-*
rue el beszéllte, hogy mihelyt a' Gyűlés'
 palotája' Gondviselői, tudósítást vettek
 ezen törvénytelen marsról: mentek azon-
 nal a' Direktórium' Elölülőjéhez *Cárnot-*
hoz, kitől azt a' feleletet vették, hogy az
 említett marsról semmit se' tud a' Direk-
 tórium; hasonlóképpen nem tud a' Had-
 Minister is: talán — *monda Carnot* —
Gen. Hoche rendelte azt Brest felé: de
 már meg van néki parantsolva, hogy Pá-
 ristól meszsebb masírozassa a' Katoná-
 kat. Ezt a' választ nem találta a' Gyűlés
 elégségesnek, hanem világosabb és még

azonn Űlésbe küldendő feleletet kívánt a' Direktóriumtól. Azonközben *Pisgrü*, a' Katonai dolgokra ügyelő Kommiszióinak a' Nemzeti gárdáról Végzés formába feltett gondolatit terjesztette a' Gyűlés' eleibe: mely Végzés-formáról mindjárt el akarták kezdetni némely Tagok a' tanátskozást: *Larivière* és *Boissi d' Anglas* kivált, igen hatalmasan mutogatták annak el halaszthatatlanságát oly időben, a' midőn sok szomorú jelek mutatják a' Robespieri Tíránnusságnak újra való feléledését és a' Nemzet' Képviseleőknek vezedelemben forgását. Ily jeleknek mondták Ők: hogy a' Directoriális Újság, szörnyű rágalmazást engedett meg magának a' Törvényhozó Gyűlés ellen (mely rágalmazó Tzikkelyét a' Redacteurnek, Direktórium Manifestumának nevez egy Párisi Újság); hogy a' Katonaság által hágtat azt a' szent határt, melyet a' Konstitúció szabott ki ő között, és a' Törvényhozó-gyűlés között; hogy 3 oly Ministerek botsáttattak el, kikhez bízott a' Nép, és a' kik közül kivált Egynek kezei között volt egy szélesen ki-terjedő Őszfzes-küvésnek egész szövevénnye; hogy annak a' fáradhatatlan Politzáj-Ministernek helyébe, egy oly ember tétetett, a' ki tsupán a' Törvényhozó-gyűlés ellen erányzott utálatos motskolódó Írásairól esmeretes, és

a' ki, Páris' falait sokszor meg-fertelme-
sítette oly tzédulai által, melyek által,
sárba igyekezett tapodni a' Nép' Képviselőit; hogy a' Direktórium' Tagjai között
veszedelmes meg-hasonlás uralkodik, kik
közzül *Carnot* és *Barthelémy*, a' magok
protestálásokat bé-íratnak a' Direktórium'
Jegyző-könyvébe; hogy oly parantsolatok
adatnak ki alattomban, melyekről semmit
se' tudnak a' Direktóriumnak leg-betsüle-
tesebb Tagjai; hogy sok oly Gonosztévők
tsoportoztak Párisba, kik a' gályákról, és
a' Vendomei tömlőtzőkből szökdöstek el;
hogy a' Nemzeti palota' bé-járásai, rak-
va vagynak tolongó Néppel, mely között
nyilván mutatják magokat, és Beszédeket
tartanak az Aureliánumi foglyoknak esme-
retes Gyilkossai; hogy a' Dauphine nevű
útszában éjjeli gyűlések tartatnak; hogy
titkon fegyverek és szűrő-eszközök készít-
tetnek egész Fábrikákban; hogy alattom-
ban lándsák ofztatnak ki; 's hogy egy Re-
gement, még Párisba is bé rukkolt a' múltt
éjtszaka. — *Pomme* és *Savary* tagadták
ezen itt elő számláltt dolgoknak leg-na-
gyobb részét. *Tibaudeau*, sokat meg-en-
gedett a' *Lariviere* és *Boissy* által fel-hor-
dott panaszokból; de a' veszedelem ellen
leg-bátorságosabb védelemnek állította ő
lenni a' Törvényhozó-gyűléshez viseltető
szeretétét és bizodalját a' Nemzetnek. A'

mi hatalmunk — így szóllott a' többek között — a' Konstitútziónban vagyon; magunkban is vagyon, a' mennyiben felébresztjük a' Nemzet' figyelmetességét az ő veszedelmére 's a' miénkre; és fel-szóval panaszunk azok ellen az Emberek ellen, kik a' Törvényhozó-gyűlés ellen öfszeesküdnek. Vagyon nekünk jussunk arra, hogy a' leg-főbb Tisztviselőket is megbüntettethetjük; ha a' Konstitútzio ellen vétének. Kívánom annakokáért, hogy az elő-adott környűllállások vizsgáltsanak meg szorossan. Tudósításokat kívántatok a' Direktóriumtól; ha a' panasz' okai valósággal úgy vagynak a' mint elő-adattak: úgy meg van sértve a' Konstitútzio: ha bűnös a' Direktórium, nyomban számadásra kell vonni. Kívánom, hogy a' Direktóriumhoz küldött Kérdésre adandó felelet el kell várni; és hogy nyomtattassék ki elebb a' Nemzeti-gárda eránt fel-tett Plánuma *Pisgrünek*, 's az utánn kezdjen a' Gyűlés tanátskozni. A' Végzés a' lett: hogy ki nyomtatódjék igen is a' *Pisgrü* Plánuma; de a' nyomtatásnak készen kell lenni más nap, és mihelyt ki-osztogattanak a' Nyomtatmányok: azonnal hozzá fogjon a' Gyűlés a' Plánumról való tanátskozáshoz.

A' Klúbok' tartása meg-tiltatott Fr. Országban a' Törvényhozó - Gyűlés által.

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Császár nem engedi, hogy ezentúl a' Földes Urak, akármely fűz alatt is kényszeríthessek Vasárnap munkára a' magok Alattvalóikat.

Rómában, ezer Skudi van fel-téve jutalmúl azon Gonosztévők' Kinyilatkoztatójának, a' kik okozták az Angyal Vára' egy részének Péter és Pál' innepe előtt való napon lett fel-vetődését.

A' Frantzia földön, valahová érkezett a' Török Követ: mindenütt nagy tisztelettel fogadtatott: tsupán Párisban nem: mert oda, híradás nélkül (incognito) ment bé Júl. 14-dikénn.

A' Török Császár el botsátotta a' szolgálatjára fel-vett Fr. Katonákat, 's félbeszakasztotta a' Frantzia módi gyakorlását is Vitézeinek.

Magyar Ország.

Bihar Vármegye' fel-keltt Nemesseinek díszes Serege, 900 válogatott Lovas-Iffjakból áll, és 3 Divisiókra vagyon felosztva, egy oly Obersternek — *Rhédey* Lajos Úrnak — kormányozása alatt, kit, csak első meg-tekintésre is lehetetlen nem fzeretni 's betsülni. Mind a' mustra, mind a' zászló-szentelés' alkalmatosságával, oly próbákat tettek ezen jeles Vitézek, a' piztolyjal való tüzelésben, és a' hadi forgásokban; hogy azok, reguláris Huszárokhoz illőknek ítéltettek a' Districuális Vezér B.

Splényi F. M. L. Úr, és minden más Nő-
zök által, kik között, számos Fő-Nemese-
ken kívül, sok Stabális és Fő reguláris Ka-
tona-Tisztek voltak. Az egész N. Sereg'
ditséretéből, nagy rész jut közönséges meg-
egyezéssel Első Májor *Dobozy* Lajos Úr-
nak, ki is buzgó fáradhatatlansága és okos
maga alkalmaztatása által oly kevés idő
alatt szinte tsudát tett a' kommandója alatt
lévő 1-ső Osztálynak szerentsés formalasá-
ban. Meg mutatta ezen remekje által, mint
forgott már két háborúk alatt, a' *Márs'*
Oskolájában, melybe egyenesen lépett va-
la ki első Ifjúságában a' Bétsi Ingenieur-
Akadémiából. — Az Oberstlieutenántja
ezen N. Seregnek, Bárá *Vécsey* Úr; egy-
gyik Májora Sántha László Úr; Kapitány-
nyai: Dráveczky Miklós, Baranyi Antal,
Dráveczky János, Szentiványi Benedek;
Szabó és Fráter Ferentz Urak; Főhadnagy-
gyai: Barcsay Ferentz, Gróf Rhédey Fe-
rentz, Csanády Imre, Komáromy Mihály,
Kazinczy Miklós, és Nadányi Urak. Al-
hadnagygyai: Lányi Ferentz, Vecsey Sám-
uel, Budaházy Lajos, Sinai Sándor, Bé-
liczay József, és Fráter József Urak, Kafz-
zatartó: Böszörményi József Úr, Kapitá-
nyi ranggal; Auditora: Szaklányi Úr, Fő-
hadnagy ranggal.

Szombathelyről Aug. 7-dikénn: —
„A' Duna-meljéki két Kerületekből kör-
nyékiünkre özfize-gyülekezett Magyar Nő
Sereg' fekvését elevenebben nem képzel-

tethetem a' Hírmondóval, mint ezen következendő le-írás által: „Ha az Ember Szombathelyről Kőszegre megy a' postaútonn: a' tábor, bal kéz felé esik. Alatta foly a' Gyöngyös, mely folyó-vizetske, Aufztria szélénn veszi eredetét, 's Kőszeg, Szombathely, és Sárvár Városai alatt el folyván, közel Sárváron alól, a' Rába' vizébe szakad. — Majd ha le jönnek ide Bádenből Ő Felségek, első nap minden Várme-gyebéli Insurgens Katonaság külön külön fogja meg-tenni előttök a' maga próbáit; második nap, a' Dunán túl és innen való Districtusbéli Seregeknek mind egyike özfzeséggel, de egymástól különösen; harmadik nap, a' Dunán innen való Kerület-béliek, úgy fognak menni a' Dunántúl való Kerületbéliekre, mint ellenségre.“

Pétsről Aug. 1-ső napján: — „Dalmátziáról emlékeztetésképpen kívántam közleni a' Hírmondóval két dolgokat. *Egyik ez:* Hogy midőn *I-ső Lajos Király'* idejében a' Velentzeiek akadályt igyekeztek volna tenni az említett Tartomány némely Várossainak bírásábann, ugyan azon *Lajos* rajtok menvén, és győzödelmet vévén 1380-ban, következendő kötések alatt lépett Békességre vélek: 1.) Hogy Szent Márk' piatztzán a' Magyar Király' zászlója minden jelessebb Innepeken ki-tétessen. 2.) Hogy a' Dozse választása, a' Magyar Király' hírével essék. 3.) Hogy a' Magyar Királynak esztendőnként ötven ezer Duka-

tikből álló adó-fizetődjék. 4.) Hogy a' hadi költség meg-térítettése végett, részenként, öt száz ezer Dukatikat tegyen le a' Velentzei Közönséges - Társaság. 's a' t. Lásd Acta Sanctorum Ung. in Paulo primo Eremita. A' 2-dik dolog ez: Hogy *I-ső Mátyás* Király (Bizonyos tudós, érdemes és jámbor Dalmaták' bizonyítása fzerént) Ragusa Várossában egy nagy ládat tett le, mely, meg-betsülhetetlen gyönyöggel, arannyal, és Levelekkel volt meg-rakva. Lásd Kertselitset in Hist. Eccl. Zagráb.

A' F. Magyar Cancelláriánál Udv. Secretáriusságot viselő Gr. *Zsigray* József Kir. Tanácsos Urat meg-folztá egy véletlen halál, példás jóságú kedves Feleségétől született Gróf *Almásy* Joanna Aszszonytól, ki által, két kisdéd Magzatoknak lett vala már édes Attyává.

Béts.

Tsászár és Tsászárné Ő Felségek, Aug. 12-dikén a' Bádeni fürdőbe mennek.

(A' mely Előadást a' múltt postán küldöttünk Hirmondónk mellett: azt N. Székesfejér Vármegye Deputátussai: Gróf Schmidegh Tamás; és Kir. Tanácsos Marich Tamás Első Vice-Ispány Urak, Német fordításban nyújtották be a' múltt Szombaton 12 órakor Tsászárné 's Királyné Ő Felségének, minekutána az nap 11 órakor F. Urunknál is lettek volna különös audientziánn, azon Királyi kegyelemnek szóval való meg-köszönése végett, melyet a' F. Udvar, Székesfejér Vármegye eránt nyilatkoztatott, egy arannyal gazdagon 's kellemetesen ki-varrott pántlikát küldvén le a' feljebb nevezett Gróf Ő Nga által, a' Megyebéli Insurgens N. Sereg' zászlójára.)

T Ó L D A L É K.

Minekutánna ditsösségessen uralkodó Felséges *Második Ferencz* Római Czászár, és Apostoli Király, Kegyelmes Urunk, a' Franczia ellenségnek meg zabolázására, következőképpen Fejedelmünk, es Hazánk közönséges ügyének védelmére, a Törvénynek világos értelme szerént *Insurrectiot*, vagy is az Országnak közönséges felkelését parancsolni méltóztatott volna; vévén a Királyi levelet Nemes *Székes Fehér Vármegye*, meg határozta köz akarattal, hogy a' Törvényünk, és Királyi Levél értelme szerént, az egész Nemesség insurgállyon, és ezeknek conscriptiojokra minden Járásbeli Szolga Biró Úrhoz, egy Tábla Birát rendelvén, tüstént ki küldötte, a kik munkájokat serényen meg tévén, az *Insurrectionak* egész organizatiojára, Tekintetes Királyi Tanácsos, és első All-Ispány *Marich Tamás* Úr előülése alatt, egy a' Nemes Vármegyének elsőbb tagjaiból álló deputatio neveztetett ki. Melly mind az Nemességnek számát, mind alkalmatos vóltát fel vévén, abban határozta meg magát, hogy ezen Nemes Vármegye minden fő és all tiszteken, és Staab Personálén kívül, egy 300. köz emberekből álló lovas sereget állitson ki, és ezen sereg tartásáról is hasznossan gondolkozott. Melly a köz Gyűlésben referáltatván, helybe hagyatott, és ezen Nemes Vitézlő Seregnek Vezéréve Obesteri rangal, elsőben ugyan, Királyi Tanácsos, első Vice Ispánt *Marich Tamás* Urat, midőn pe-

dig ez, mint mostani hivatalában ithon el kerülhetetlenül szükséges, ezen tábori tífztségtől fel óldoztatott volna, annakutánna helyében B. Regliczki *Lusinczki Jóseff* Urat Eö Nagyságát, a ki több esztendeig mint valóságos Császári lovas Kapitány Hadik Regementyénél vitézkedett; Fő Strázsa Mesterévé Báro Perényi *Perényi Imre* Urat; Kapitányokká *Marich Pált*, és *Végh Ignác*zot; Fő Hadnagyokká *Salamon Sándort*, *Kempelen Imrét*, és *Kutas Istvánt*; All-Hadnagyokká Korompai *Groff Brunsvich Ferenczet*, *Takács Jánost*, *Bedő Antalt*, *Salamon Jánost*, *Rédly Györgyöt*, és *Heinrich Jakabot*; Adjutánsnak pedig *Horváth Jánost* Hadnagyi rangal választván, 's egyzersmind meg határozván azt is, hogy a' Nemes Sereg minden halladék nélkül készüljön, *Fehér Vár*ra gyülekezzen, és magát tüstént a' hadi tudományoknak gyakorlására fordítsa, kik közül az alkalmatossabb személlyeket Obester Ur ki szemlélvén, azokat Strasamesteri, és Káplári hivatalokra alkalmaztathasson.

Lett foganattya valoban a Felséges Kiraly Parancsolatjának, és a közönséges végezéseknek Nemes *Fehér Vármegyében*, még pedig minden leg kisebb erőszak nélkül. Mert ugyan is *Junius* hólnapnak már közepe táján a' vitézlő Nemes Sereg, ezen Megyének anya városában *Fehér Várban*, nem csak készen, hanem ékessen is állott zöld és veres színű uniformissában, olly tábori rendel és készülettel valóban, hogy annak mivóltát el halgatni külömben vétek volna, hanemha előre láttatnék, hogy itt annak el beszéllése ne talántán némellyekben irigységet is okozna.

Öszve gyűlvén tehát már az egész Sereg, az Obester Úr a' közönseges gyűlésben meg hiteztetett, és a' hadi

törvények ki hirdettettenek, hogy azokat kiki tselekedetének sinór mértékéül tartsa.

Viradván a' nap *Juniusnak* huszon harmadikára, és a' közönseges gyűlés ismét elől álván, első Vice Ispány *Marich Tamás* Úr, hivatalossan jelentette, miképpen ama halhatatlan emlékezetű Néhai Felséges *Mária Theresia* Asszonyunknak bóldog hamvából meg éledett fénix ama Magyarok kedves Anyjának valóságos személye, és mássa, Felséges *Második Mária Theresia*, mostan uralkodó hatalmas Fejedelmünknek kegyes Párja, anyai és Királyi szível indittatván, Nemes *Fehér Vármegyéhez*, Felséges Férjének, *Második Ferencznek* valóságos engedelmeből, Méltóságos Gróff *Schmidegh Tamás* Úrnak alázatos kérésére, kezei által a' Nemes zászlóra tejendő, egy drága selyem mivet, mely gazdag arannyal ékeskedik, és egy felől *Mária Theresiának* magosságos nevével ilyenképpen : MÁRIA THERESIA COMITATUI ALBENSI; más felől pedig ilyen symbolummal: PRO DEO, REGE, et PATRIA tündöklik, kegyelmessen küldeni méltóztatott legyen. Mely ditsösséges vitézi drága pantlikát ki mondhatatlan örömmel, és köszönettel vévén a T. Statusok, valaminthogy azt el végezték, hogy első Vice Ispány, és Udvari Tanácsos *Marich Tamás* Úr, Méltóságos Gróff *Schmideg Tamás Királyi* Kamarás Úrral, és ezen Nemes Megyének Tábla Birajával egyetemben, mind a' két Felségnek ezen Kegyelmét szóval is megköszönnyék: úgy vizontag meg határozták, hogy következő napon, ugymint 24ik *Juny* a' Pántlika meg szenteltessék, a Zászlóra Méltóságos Gróff *Schmidegné* született Ghimesi es Gátsi Gróff *Forgács Kiss Asszony* által föl köttetessék, annakutánna a Zászló a Nemes Várme,

gye kezeiből a katonaságnak által adattassék, és az egész vitézlő Sereg meg hiteztessék.

Derűlvén tehát az idő *Juniusnak* huszon negyedikére, és a közönséges Gyűllés ismét bé álván, meg jelent Nagyságos *Luzsinczky Jóseff* Oberster Úr a' Tifzti karral, és egy osztály lovassággal 10 órakor a' Vármegye Házának kapui előtt a végett, hogy a szent Zászlót az esküvésnek helyére ki kísérje, a' minthogy kiis vitettett a' *Székes Fehér Vári* külső piacra két Fő Szolga Birák által a' Vármegye katonáinak őrizete mellett, követvén ezeket a' Statusok, és a' Magistratus, ezeknek pedig az cmlített osztály lovasság nyomain ballagván, két osztály Nemes Katonaság pedig a külső piacon, mint az esküvésnek helyén őket szép rendben és figyelmetesen várván, kiknek is a' ki rendelt helyre lett érkezésekor nagy méltóságú *Milassin Miklós Fehér Vári* Püspök Ő Excelentiája ékeskedvén Püspöki Sz. öltözetében, a' fel vont tábori kápolna előtt, az egész nemes vitézlő Sereget ezen fontos beszéddel szólította meg:

Meg nem magyarázhatom Nemes és Vitézlő Sereg, meg nem magyarázhatom az én különös nagy szívbeli örvendezésemet, a' midőn szemlélem, hogy illy buzgó szível, és illy szép számmal, mai napon itt meg jelentek a szent hitnek le tételére, mellyel le akarjátok magatokat kötelezni, hogy az Istenért, a' Királyért, és a' Hazáért fegyvert fogni, hiven és buzgón vitézkedni készen vagytok.

Valóban nagy, még a' késő maradéknál is örök emlékezetben fenn tartandó dolog léfzen ez a ti mostani fegyver fogástok, ebből fogja egész Európa a' Magyar Nemzetnek Istenéhez, Királyaéhoz, és Hazájához viselte.

tő nagy busgóságot, és égő szeretetet, ebből fogják a' külső hatalmasságok is meg tanulni, melly veszedelmes dolog légyen *Masodik Ferencz* Császárt és Magyarok Királyát fegyverrel háborgatni, a' kit az ő hiv jobbágyinak szeretete és vitézsége őriz és védelmez; ebből fog Nemzetünkre újj ditsőség és örök emlékezet háramlani, e' fogja az óhajtott szent bekességet meg szerzeni és helyre állítani.

Nofza tehát kedves vitéz fiaim áldozzatok fell mai napon tellyes busgosággal és hivséggel minden erőtet, tehetségteket, életeteket, és halálotokat az Istennek, Királynak, és a' Hazának vitéz szolgálatjára.

Emlekezzetek meg, hogy ti vagytok ama nagy lelkű és bátor szivű régi vitéz Magyaroknak unokái, a' kik egész Európának, de kiváltképpen a Kereszténységnek, mindenkor erős óltalom paizsai, és bástyái vóltanak a pogányság dühössége ellen; gorjessze fel sziveteket Felséges Királyunknak és Királynénknak ama különös kegyelme, és szeretete, mellyel kiváltképen most hozzátok viseltetik; tekintsetek ezen aranyal ki varrott tündöklő pántlikára, mellyet Felséges Királynénk a' mi édes Anyánk a ti Zászlotokra örök emlékezetül ajándékozott, úgy őrizzétek ezt a' kintset, mint magát Ő Felségét, és az Istenért, a' Királyért, és a' Hazáért jól vitézkedjete, hiven szolgáljatok, és bátran hartzoljatok, melyeknek, szerencseltetésére adom én is atyai és Püspöki áldásomat: *Ellyen a mi Felséges Királyunk, és Királynénk! Eljen Nemes Vármegyénk! Ellyen ezen Nemes Vitézlő Sereg!*

Ezen beszédet sok vivát kiáltások követvén, Ő Excellentiája a' pántlikát meg áldotta, Meltóságos Gróff Schmidegné pedig azt a' Zászlóra fel kötötte. El nem

lehet azt itt halgatni, hogy ezen kegyes és szelid Dámát a' Nemes Vármegye a pántlika fel kötésére meg kérvén, mint egy néma szóval azt láczatott ki nyilatkoztatni, hogy a' Mársnak fiaihoz is, és a' valóságos vitézekhez szintén úgy hozzájok illik a szelidtség és a' kegyes erkölts, valamint a' keresztény Filosofushoz a Religio. Ezek véghez menvén Királyi Tanácsos, és első Vice Is-pány *Marich Tamás* Úr a' vitézlő Népet így intette.

MÉLTOSÁGOS VEZÉR ÚR!

TEKINTETES NEMES VITÉZLŐ SEREG!

Közelget már az idő, melyben a' Nemes szivek, kiknek vitézségében az Ország Gyűllése bizodalma helyezettette, és ezen *Insurrectiót* Felséges Fejedelmünknek ajánlotta, az ígéretnek be töltésére inditassanak, hogy kiki Királyunk, 's Hazánk igaz szeretétét, és a' valóságos Nemességnek eredeti tulajdonságát szíven viselvén, halhatatlan emlékezetű Öseinknek a' Haza védelmezésében tett nyomdokait kövesse, és így mind azoknak hamvait megtisztelni, mind magának is betses nevet szerzeni iparkodjék. Azert olly vitézséggel viselje kiki fel kötött fegyverét, hogy vagy a kevély ellensegnek vérével Mársnak óltárit meg elégittse, vagy a szerentse ellenkező esetében, életét annak fegyverének óltsó arron el ne vesztegesse.

Azon reménységből tehát ezen T. N. Vármegyének Zászlóját, melly 55 esztendőkkel ez előtt Nemes vitézeinket az ellenség földére ki vezette, és onnét a' szerentsének szárnyain diadalmassan vissza teritette, valamint hogy most Felséges Asszonyunknak *Mária Theresiának* kegyelme és drága ajándékával meg ékesítve által adjuk; úgy

győzödelmi koszorúkkal vissza is várjuk. É lészén záloga mind a Nemes Vitézekben vétett reménysegűnknek, mind ehez kaptsolt szivünknek, melly sziv a' szerentsének mind a két esetében a Nemes Sereggel együtt fog járni, érezni, örvendezni, és szenvedni, mind addig, míg az óhajtott békességgel kebeleinkben vissza nem térén-
denek.

Az alattis Méltóságodat, mint ezen vitezkedő Nemes seregnek Vezérét, úgy a' több Tiszt Urakat az egész Sereggel egyetemben fejenként a' nagy hatalmú Úr Istennek gondviselésébe s' óltálmába ajánlyuk, kinek szent áldásával indulyanak, utazzanak, vitezkedjenek, és éllyenek éllyenek és éllyenek.

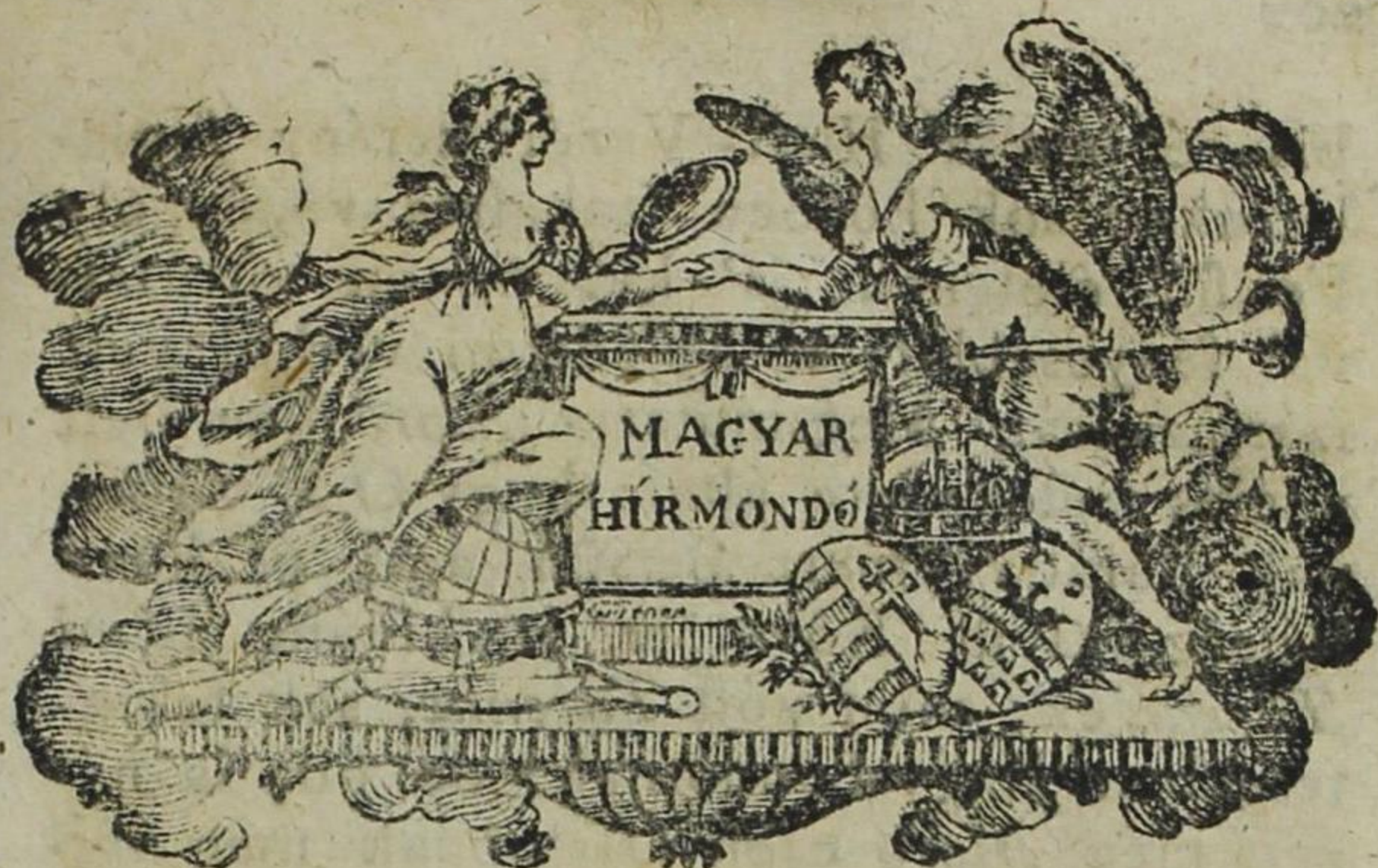
MELYRE A VEZÉR ÚR IGY VISZONÓZOTT.

TEKINTETES NEMES VÁRMEGYE!

Felséges Fejedelmünknek és Hazánknek vedelmezésére parantsol vélünk a' kegyes Uralkodó, a' világos törvény, és a közönséges ügynek meg gondolása. 'Altal vesszük azért ezen T. Nemes Vármegyének Zászlóját, melyet Felséges Asszonyunk kegyelmes ajándékával meg ékesíteni méltoztatott, el tökélvén magunkban e' mellett vagy dicsösségessen élni, vagy ditsösségessen meg halni, és mivelhogy nem annyira a Törvénynek szoros fenytéke, mint tulajdon jobbágyi és polgári hiveségünk öztönöz bennünket a' tölünk ki telhető szolgálatra, szivünk szerént iparkodunk azon, hogy vitéz Eleinknek érdemeikben részesülhessünk, 's magunkat ezeknek igaz unokáinak lenni meg bizonyittsuk. Valamely kézfzséggel tehát vérünket és életünket a Tekintetes Statusok előtt

ezennel fel ajánlyuk, olly buzgosággal ezen leg drágább kintsünket a' szükségnek esetében fel áldozni is készek vagyunk. Kik többnyire a' Tekintetes Nemes Vármegyének kegyes atyáskodását bizodalmassan ki kérvén, magunkat gratiájában alázatossan ajánljuk. Ezeknek a' beszédeknek végével a sok vivát kiáltások között a' vár falain a mozsarak szüntelen durrogtak.

Mind ezek véghez menvén a Zászló a' vitézlő rendnek kezébe adaték, melly minekutánna a külső piatzon a' hitet le tette volna, Méltóságos Vezér Úr a' Zászlót maga szállására fél divisio lovassággal el kísértette, és strásával meg is erősítette. Mellynek végeződésével Méltóságos Püspök Ő Excellentiája, Méltóságos Gróff Schmidghnét, és Consiliariusné, és Vice Ispánné Asszonyt, az egész Tek. Vármegye jelenlévő tagjait, a' Tiszti Corpust, gazdagon, Török musika hángzások, és Felséges Fejedelmink egészségekért ürült poharak kézről kézre adása, és ezer vivat kiáltási alatt meg vendéglette. Ezután kevés napok mulván, úgy mint 5ik *Julii* reggeli öt órakor az egész Nemes Sereg tábori eszközeivel egyetemben útnak indúlt, és a' Nemes Vármegyétől bútsút vett.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

oioioioio

Nro 13.

Költ Bétsben, Kíssalzfőny Havának (Augústusnak)
15-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Katonai Világbéli tanító nemes példa.

Ha meg kell esmérni még az ellenség-
benn a' követést érdemlő tetteket: el-
nem múlathatjuk valóban *Moreau* Frantzia
Vezérnek azon jeles tselekedetét említeni,
hogy Ő, tulajdon költségénn újjíttatta meg
Fr. Ország' néhai nagy Marsalljának *Tu-
renne* Hertzegnek *Brisgau* Tartománnya-
ban azon a' helyen emelt Oszlopát, a'
hol egy kémelleni nem tudó ágyú-golyó-

N

bis, éppen a' Hadi-Vezéri serény foglalatосkodások közben szakasztá végét oly Férjfiú' életének, a' ki, önnön virtusai-val fényesebbítette Fejedelmi vérből vett származását. Meg mutatta *Moró*, említett nemes tselekedete által: hogy Ő a' virtusnak Barátja: mert betsüli azt; és hogy kétség kívül Követője is kívánt lenni *Türenn'*ek; mint vólt *Turenne*, sok tekintetekben Nagy-Sandornak: de oda is nézett még *Moró* ezen Oszlopnak meg-újításában, hogy meg-újjíthassa az által Hazajafiainál, annak a' néhai derék Hazafitársoknak emlékezetét, kinek élete, némely igen kevés erőtlenségeken kívül (— *vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est, qui minimis urgetur*) oly virtusok summájából állott, melyekben, nem tsak a' Fő; hanem a' kisebb Tisztviselők is találhatnak, sőt találhatnak minden Emberek követésre valókat, minémű drága virtusok p. o. az Alsóbbak' bizodalmanak 's fzeretetének meg-nyerése; és az igazságtalan nyerekedésnek, 's maga-tetfzetésnek, mindenkori szorgalmatos el távoztatása. Mennyire magáéivá tette legyen *Türenne* ezen virtusokat: bizonyítja az *Élete'* Históriája, melyet hitelesen meg-írt *Ramsay*. Ezen Históriából tsupán egy egy példát hozunk itt fel az említett virtusokra. Első példa: 1674-dik eszlenbőben

által jövéen *Türenn'* Alzátziából a' Rajnán, 4 napok alatt 30 Fr. mértföldnyi marsot tétetett Katonaival, kik a' mint meg állapodtak vala egykor, evés végett; járkálván közöttök *Turenne* gondos Atyai módon: hallja, hogy egy sátorban, melyben több Ifjú Katonak ettek együtt, panaszkodtak a' bajos, és az ő velekedések szerint, hafzontalan marsról. Erre a' panaszra, így szóllott hozzájuk egy öreg Gránatéros, a' ki rakva vólt valóságos Vitézi tzímerekkel, az az, előlről vett sebek' helyeivel: *Nem esmérítek Ti, a' mi Atyánkat: nem fárasztana Ő minket ennyire, hanemha nagy tzéljai vólnának, melyeket még mi most nem láthatunk* (a' minthogy ezenn marsot, nevezetes győzedelem is koronázta meg, t. i. a' Lotharingiai Hertzegenn, és Capráránn vett Seintzimi győzedelem.) A' tisztes vén Gránatérosnak intő szavaira, nem tsak félbehagyták a' panaszkodást; hanem ittak is a' Vezér' egészségéért. *Türenn* annakutánna meg-vallotta, hogy soha Ő életében, édesebb gyönyörűséget nem érzett vólt még, mint ezen tapasztalásakor. Más példa: *Frankfurt* Városa, száz ezer tallért ajánlott *Türenn'*ek 1673-dik esztendőben, oly esdeklés mellett, hogy a' Sereget ne az ő földjökön vigye által; *Türenn'* felelete a' Város' Küldöttjeihez e' vólt: „*Mint-hogy az Urak' Városa, nem esik abba az*

útba, a' melyen meg-határoztam szállítani a' Sereget: tehát nem is vehetem el a' pénzt, melyet az Urak ajánlanak énném. Harmadik példa: 1658-dik eszt. ben *Türenn*'re vólt bízva, hogy Frantzia és Anglus Katonákkal nyerje el a' Spanyoloktól *Dunkerquát* a' Frantziákkal öfzsze szövetségesedett Anglusoknak. Oly ditsőenn is el nyerte; hogy annak ditsőségét igen szerette vólna magáévá tenni Fr. Országának akkori Ministere *Mazarin*, 's meg is kérte *Türenn*'t, hogy írt Ő hozzá egy Levelet, melyben ötet esmérje *Dunkerqua*' Viszszavevőjének. *Türenn* rövideden tsak azt válaszolta: *hogy nékie lehetetlen vólna, egy oly dolgot a' mi nem igaz, igazzá tenni, a' maga nevének alá-írása által.*

Türenn' Oszlopának *Moró* által lett meg újjíttatása, kedves alkalmatosságot nyújt minékünk, egy nagy reménységű, most Bétsben tanuló Ifjú Grófnak fundamentomos meg-ditsérésére, a' ki meg-látván a' napokban sok régi nagy Emberek' álló-képeiknek gyűjteményét, mely képek kisdéd formábann] igen helyesen vagynak ónból öntve, 's meg-aranyozva, mindjárt kívánta meg-venni azokat, így nyilatkoztatván ki magát: „Ámbár — úgymond — a' mostani pénz' szükiben, 12 forint se' tsekélység, nem sajnállok mindazáltal, annyit,

sőt ha különben meg nem kaphatnám: még többet is meg-adni, egy oly hasznosan gyönyörködtető házi-ékességért: mely szinte elevenen szemlélteti azt vélünk, a' mit szóval mondanak a' Könyvek; és egy tekintet az ily Képekre, meg-újjít emlékeztető-elménkben, sok szépet és jót a' mit hallottunk 's olvastunk. " Ily okoskodás egy 12 esztendő's Iffjatskában, tagadhatatlanul oly nevelésnek a' gyümöltse, a' mely, nem tsak a' már köztünk meg szállott virtusnak terjesztheti ki szélesebben boldogító lakását; hanem még el költözéséből is vissza-térítené azt (*neglecta redire virtus audet*)

Hadi és Békességes Környürlállások.

Bonóniából Júl. 29-dikénn: — „Ma reggel egy Kurír érkezett ide a' Cisalpina Respublika Directióriumától oly Tudósítással: hogy ezentúl *Bonónia*, *Ferrára*, és *Romagna* is a' nevezett Respublika részei lesznek, mivel úgy akarta *Bonaparte* Generális, a' ki, még *Montebellóban* vagy *Mediolánium* mellett, és már most ki-nevezte az 5-dik Tagját is az említett Direktóriumnak, *Ferrarából* való *Contarini* Polgár' személyében. *Mántuának* és *Velentzének* sorsa az *Udinei* Békességalku' ki-meneteletől függ, mely alkut most *Clarke* (Frantzia) és *Mérfeld* (Ts. K.) Generálisok folytatnak együtt.“

Bonaparte, az édes Annyát, és öt testvérjeit, magához vitette Frantzia - Országból, Olasz-Országba.

A' Toskánai Nagy Hertzeg, Nagy-Hetrúriának Modena, és Bonónia felől való határait szándékozik meg-erőssebbíteni.

Az Udinei Békességalkuról, tökéletes Tudósítást küldött a' Ts. K. Udvar *Lille* Városába, az ott Békességet alkuvó Ánglus Követnek Lord *Malmesburynak*.

A' *Békességhez* oly gyengélkedő reménység vagyon Londonban, hogy a' papiros-pénzek betse, még *száztól kettővel* szállott alább. Az Udvari Újság semmit se' közlött még ott a' Lillei alku foganatjáról; de más Londoni Tudósítások bizonyosnak írják, hogy nem csak minden nyereséget vissza-kíván a' Fr. Direktórium Nagy-Britanniától; hanem még azt is sürgeti, hogy *Gibráltárt* engedje az Ánglus Király, Sp. Országhoz.

Nagy-Britannia' részéről, az ellenségnek minden nevezetesebb Kikötőhelyei szorgalmasan szemmel tartatnak. A' Hollandusok' Hajósseregével, mely, szárazra ki-szállítandó számos Katonaságot is vett maga mellé, farkas szemet néz *Duncan* Ánglus Admirális, kinek már Júl. 28 dikkann 19 lineai hajói voltak. — A' Bresti

Fr. Kikötőhelynek újonnan való bé-kerítésére, (blokározására) ismét vízfőzra indult az Angliai partoktól *Bridport* Admirális. — Spanyol Országban *Cádiz* partjai ellen, harmadszor próbáltak szerentsét az Anglusok Júl. 12-dikénn, de akkor vízfőzra nyomattattak a' Spanyolok által, 's vesztettek is 3 Saluppokat 's 9 Tiszteket. Azt gondolta ezek fölül *Jervis* Admirális, hogy fogságba estek: minekokáért küldött a' Sp. Admirálishoz *Massaredó*hoz, hogy adná vízfőzra azokat, 's nevezetessen egygyet, a' ki unokája vólt *Jervis*nek. De a' vólt a' felelet: hogy az említett Tisztekről semmit se' tudnak *Cádiz*bann. Kétség kívül tehát el-veszttek azzal a' Saluppal egygyütt, melynek darabjai széljel szórva szemléltettek a' *Cádiz*i partnál. — *Cádiz* Városa 50 ezer piafztert, az oda való Kereskedők' Tarsasága pedig száz ezret ajánlott *Massaredó* Admirálisnak a' végre, hogy jutalmakat osztogathasson ki a' különös Vitézi tettekért. Ígért is Adm. *Massaredo*, ezer piafzter jutalmat annak a' Legénysegnek, mely, egy Anglus Saluppot el vesz vagy el süljeszt; 5 ezer piafztert pedig annak, mely, a' bombikat hányó Anglus hajók között fog vagy süljeszt el egyet.

A' Londoni Udvari Újságnak 15 dik Júliusi Darabja, egy *S. Domingói* Tudósi-

tást közlött, melynek summája oda megy ki, hogy a' Frantziák lövöldözni kezdeték ugyan ott az Anglusoknak *Grenier* nevű Erösségjeket Ápril. 15-dikén : de úgy vizsgálta-verettettek, hogy ágyúikat se' vihették el a' Battériából, melyen egynehány Hónapokig dolgoztak.

Helvétzia: A' Graubündeniek, látván, hogy a' több Kántonok nem akarják őket segíteni telyességgel, a' Veltliniek ellen; meg-egyeztek végre benne, hogy hasonló jussokat ígérjenek Ezeknek is általán fogva, mint a' milyenekkel magok birnak: mely ígéretnek, hogy kívánt foganatja lehessen: meg-kérték *Bonapartét*, magok és a' Veltliniek között Közbenjárónak, a' ki örömet engedett ezenn tiszteességes kérésnek fel-vállalván a' Közbenjáróságot. — A' *S. Galleni* pert úgy igazították el a' Békéltetésre ki-rendelt Deputátusok, hogy a' Tartománynak mindeu előbbeni Privilegiumai vizsgálta adattassanak.

Az *Északi-Amerikabéli Szabad Közönséges-Társaság*, nehezen fog már hadba keveredni a' Fr. Nemzettel: minekutánna többen találkoztak az ő Nemzeti-gyűlésébenn oly Tagok, kik azt akarják, hogy a' Fr. Nemzethez is szintoly barátságosan mutassa magát az *Ámerikai Reszpublika*, mint mutatja más Nemzetekhez,

p. o. az Ánglusokhoz, kiknek különösebben kívántak volna kedvezni sok Tagok, és Azok között nevezetessenn maga az Elölülő is *Adáms* Ur: de tsak 47-re telhetett a' voksoláskor ezeknek számjok; az ellenkező gondolatúaké pedig fel ment 52-re.

A' *Bonaparte*' Seregének 3 Osztályjai által lett meg-rontatását a' Fr. Konstitúciónak minekutánna érzékenyenn el panaszlotta, és igen veszedelmes példának nevezte volna egy Párisi Újság: fordította beszédjét a' régi Rómára: „Mi — *úgymond* — a' Revolútziótól fogva, Róma' példáját vettük fel mindenkor a' követésre. Es éppen Róma' példája, mi reánk nézve, igen intő és szomorító példa. Elsőben a' Római Seregek engedelmeskedtek a' magok Vezérjeiknek, annakutánna Tsászárokat tettek, kiknek a' Tanács és a' Nép tartozott engedelmeskedni. Utóljára, egy Hónap alatt 3 Tsászárokat választottak 's ismét meg-ölték őket. 'S mi vólt a' Római Közönséges-Társaság még elébb is a' maga leg-fényesebb ideibenn? A' részekre szakadt Felekezeteknek örökkévaló veszekedése; melynek a' leg-iszonyúbb polgári hadaknál egyéb nem szakaszthatta végét.

Valamint *Bonaparte* buzdította Júl.

14. dikénn a' maga Seregét, hogy kéfz legyen az, sasi szárnyakkal repülni, ha a' szükség úgy hozná magával a' Haza' ellenségeinek el nyomására, kik között, első említést tészen a' Rojalistákról: úgy *Pisgrü* is más részről, intézett egy Hirdetményt, a' Rajnai Seregnek Paris felé indúlt Szakaszfzaihoz, mely Hirdetménynek értelme ez:

„Vitéz óltalmazói a' Hazának! figyelmezzetek egy Ember' szavára, a' ki betsültiteket, mert látott a' betsület' mezejénn; és szíret benneteket, mert Oszályos-rokontok vólt a' szenvedésekben és veszélyekben. Magatokra vígvázzatok, hogy ditsőségteket bé ne molskoljátok, és némely Pártosoknak eszközeivé ne hagygyátok tétetni magatokat. Azt mondják Néktek, hogy a' ti Töryény-adóitoknak Iffjabbik Tanátsában Rojalismus uralkodik. És én azt mondom néktek, hogy ezen rágal-mazásoknak helyet magatoknál ne adjatok. Mindnyájan oly meg-határozással vagyunk Mi, hogy a' Konstitútzíót és Szabadságot, melyet akar a' Nép és a' Seregek fegyverrel szerzettek, óltalmazzuk, és minden pártoskodásokat el enyésztesünk. Engedelmeskedjete bátor Vitézek a' Direktóriumnak, kötelességtek ez néktek, mint Haza' óltalmazóinak: de védel-

mezzétek a' ti Képviselőiteket is (a' Törvényhozó - Tanatsot). Tartoztok Ti ezzel mint Polgárok."

Hogy *Paris*hoz ezentúl tizenkét Fr. mérttföldnél beljebb Katonaság ne közelíthessen: el végezte a' Törvényhozó Iffjabbik Tanats, *Pichegrü*' javaslatára: „hogy *Paris*nak közép pontjától egyenes líneákban ki kell mindenfelé mérni a' 12 mérttföldeket, 's a' hol ezek határozódnak, táblákat állíttasson fel tiz napok alatt a' Direktórium, mely Táblákra, ezen Fel-íráson kívül: „*A' Konstitútzió által meghatározott határa a' Katonák' közelítésének*“ olvastatni fog a' Konstitútzió' Tzikkelye is, mely ezen határnak által-hágását tilalmazza, nem különben a' büntetés, mely ki vagyon szabva az Általhágóknak. Ha Katonaság érkezik az efféle Táblákhoz: tartozik mindjárt meg-állapodni, és addig várakozni, míg a' Kerületbéli Elöljárók által közöltetik véle a' Törvényhozó - Tanats' engedelve.

Hoche Fr. Generális, nem vállalta fel a' Direktórium által néki ajánlott Had-Ministerséget, oly színes okból, hogy nem érte még el azt az időt, mely meg-kívánthatik a' Ministerséghez: helyette tehát a' Direktórium' minden Tagjainak közönséges meg-egyezésével, Had-Ministerré vá-

lasztatott *Scherer* Generális. — Az előbbeni Had-Minister *Petiet*, Fő-Kommiszfáruissá rendeltetett a' Számbéri és Mózai Sereghez. — — *Lenoir-la-Roche*, a' Politzáj-Ministerséget fel-vállalta, de csak egynéhány napokig viselte: helyébe, *Sotin* nevű választatott, a' ki Directoriális Kommiszfáruus vólt, a' *Sequána* vizéről neveztetett Közönséges-Társaság-Ofztályban.

Mennyire szemmel tartja a' Fr. Törvényhozó Iffjabbik Tanács, a' Direktóriumnak minden lépéseit: bizonyság erre a' 24 dik Júliusi Ülés is, melyben *Mayeuvre* nevű Tag, helytelen dolognak mondotta, hogy a' Direktórium meg-engedte *Cannüel* Generálisnak oly állapotba venni Lyon Városát, mint a' minéműben vagy egy ostrom alatt lévő Város, 's kívánta 1.) Hogy meg kell tudakoztatni a' Direktóriumtól, mitsoda intézetek által igyekezett helyre-állíttatni Lyonban a' rendet és tsendességet? 2.) Hogy a' Direktóriumnak azon Végzését, melyel Lyonnak ostrom-állapotba való vezettetését meghatározta, által kell adni egy Kommiszfziónak, mely, találja fel annak is a' módját, miképpen változtathassa meg a' Törvényhozó-gyűlés az olyan tselekedeteit a' Direktóriumnak, melyek a' Konstitúcióval és a' Törvényekkel ellenkeznek?

3.) Hogy egy Kommiszióval, Végrehajtó-Törvényeket kell ki dolgoztatni a' Konstitúciónak azon Tzikkelye eránt, mely, a' Resp. belső bátorságáról való gondoskodást kötelességévé teszi a' Direktóriumnak. Mind a' 3 kívánságnak teljesíttetését el végezte a' Gyűlés.

A' Direktórium, hogy az eddig el-
lene tett panaszoknak avagy tsak egy részét is el háríthassa magáról, el végezte, hogy a' *Redacteur* által semmi officiális Tudósításokat ne közöltesse: mely Végzést ezen Újságnak 31-dik Júliusi Darabja maga hirdette ki.

A' Klúbok tartása ellen, oly szoross Törvényt hozott a' Fr. Nemzeti-gyűlés, Júl. 24-dik és 25-dik napjainn; hogy ezer lívert és 3 Hónapi árestomot mért ki büntetésül Azoknak, a' kik meg-szenvednek önnön Házaikban, Klúbokat (gyűléseket) tartani.

Robespierre' meg-bukását ebben az esztendőbenn is meg-inneplették Párisban Júl. 27-dikénn. A' Törvényhozó-gyűlés' Ifjabbik Tanátsának Elölülője, alkalmatosság szerént való Beszédet tartott mindjárt az Ülés' kezdődésével, mely Beszéd-benn így szólt a' többek között: Ez a' nap, nagy történetekre emlékeztet bennünket. Ez szabadította meg Fr. Orszá-

got egy Gonosztévőtől, és sok betsületes áldozatoknak nyitott utat a' Rettentés' tömlöttzéből való ki-jöhetésre. Ne tsak esztendőnként innepeljük mi ezenn napot, melyet az Ég ajándékozott minékünk, hanem naponként is, bölts Törvényeknek hozása által. Se' álnok szédítések, se' fenyegetések még ne tántorítsák a' mi bátorságunkat. A' rágalmazások el múlnak: de a' jó, melyet mi tselekefzünk, el nem enyészik. Akármely vakmerők legyenek is a' Pártosok: még is le tudjuk mi Őket tsendesíteni. A' Rettentő-hatalmaskodás nem terjeszti ki többé Fr. Ország felett a' maga vas-páltzáját. — — A' Direktórium' Elölülője, hatalmas ki-fejezésekkel adta elő, azon a' napon tartott Beszédében, *Robespierre'* Tirannusságát, úgymint a' melyről ezeket mondotta: hogy Az, a' Nép' nevében öldöklötte a' Népet; a' Szabadság' nevében, polgári virtusokká tette, a' zabolátlanságot, árulkodást, és vadságot; az Egyenlőség' nevében fel-szabadította a' ragadozást, és ez által fel-forgatta a' szorgalmatosságnak, kereskedésnek, és minden nemzeti boldogságnak fundamentomait; a' józan-okosság' nevében, el üzte a' tudományokat és mesterségeket; haszontalan és hibás vélekedésnek nevezte a' jó erköltsöknek kellemetes és vígasztaló tudománynyát; meg-fojtott minden termé-

szeti édes indulatokat; el halgattatta a' könnyörületességet, a' szemermetességet, 's az atyai és fiúi szeretetet; egy hamis és könnyörületlen böltselkedés által el szaggattott minden köteleket, melyek, a' jelenlévő időre nézve egyesítik az Embereket, a' barátság által; a' múltt időre nézve, az emlegetés által; jövőndőre nézve pedig a' reménység által.

Ezen inneplés után 3 Követeknek adott audientziát a' Direktórium, úgymint a' Konstantzinápolyinak; a' Rómainak; és a' Genuainak. A' Török Követ, Béköfzöntő Beszédében hasonlónak mondotta a' maga Tsászáriját, pompájára nézve Dáriushoz; hatalmára nézve pedig Nagy-Sándorhoz. A' Római Követ Gróf *Massimi*, néhai *Bassevillenek*, (Fr. Követség' Secretáriussának) Rómában lett meg-ölettetéséről emlékeztvén azt mondotta felőle, hogy az, zenebonában történt, 's a' Római Udvarnak igen nagy kedvetlenségére szolgált.

*Robespierre*ről emlékeztvén a' *Quotidienne* nevű Párisi Újság' Írója Júl. 27-dikén, el beszéli, mi történt ő véle magával, midőn meg vitték neki a' híret, hogy *Robespierre* levetődött a' maga mindenhatóságából: Tsak maga volt — úgy-mond — a' szobában, midőn az említett hírt vette, melynek hallására, fel-kelt a'

székéről, 's a' szobában fel 's alá járkál-
vann így szóllott: *Van Isten!*

Magyar Ország.

Szombathelyről Aug. 12-dikénn: —
„Örömmel írhatom, hogy már 16-dik Au-
gustusra bizonyossan várattatnak ide le Ő
Felségek, és az nap délután, hozzá is kez-
denek a' fel-keltt Ns Magyar Sereg' kato-
nai gyakorlásainak szemléléséhez.“

Udvari Tanácsos és Directoriális Re-
ferendárius M. *Semsey* András Úr; Sza-
bóltz Vármegyében Ujvárost; a' két test-
vér *Orczy* Bárá Urak, Báts Vármegyében
Jankovátzot; a' két testvér *Bernyákovits*
Bárá Urak pedig, a' Bánátbann Hodost,
örökös jófzágul nyerték Ő Felségétől.

* * * * *

Vátzonn, Máramarosi *Gottlieb Anna*
tal Typographusnál el készült a' Róm. Ca-
tholikusok' számára régen meg-ígértt Éne-
kes Könyv musikai Kótákkal in 4to, a'
melynek kivált az Oskola-Mesterek igen
nagy hasznát vehetik egész esztendőnn ál-
tal minden alkalmatosságokban. — Készén
vagyon nálla egy Magyar Kalendárium is,
melyben sok hasznos és tréfás dolgokon
kívül, 3 szép Énekek is vagynak Clavi-
cordiumhoz alkalmaztatott Kótákkal. Egy-
nek ezen Énekek között az Insurrectió a'
tárgya.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

XXXXXXXXXX

Nro 16.

Költ Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
24-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi Környűllállások.

A' Német - Birodalom' hadi Kaszszájá-
ba bé ment a' múltt elztendőben: 5,411,
195 forint, 43 xr; 's ki adódott belőle:
5,305,691 forint, 32 xr. Maradt tehát
még benne, e' folyó elztendő' kezdetére
105,504 forint, 10 xr.

Olasz-Országi Tudósítások: „Romág-
nában Fáënzánál, négy ezer gyalogjai 's egy
csoport Lovassai állottak a' Római Ud-

varnak 14 ágyúkkal, a' midőn *Victor Fr.* Generális *Imolából Faënza* ellenn indúlt Febr. 2-dikánn, 's minekutánna visszanyomta volna a' *Római* Korpust: tovább nyomúlt *Ancona* felé. — Hogy a' *Római* Udvar, se' Lovas-Katonáira nézve, kiknek számát 4 ezerre szándékozott nevelni, se' hadi szekereire nézve, fogyatkozást ne kénreleníttessék szenvedni ló dolgából: a' feleslegvaló lovakat mindenütt el kívánja Birtokaiban, közönséges szolgálatra. — *Rómában* pafszust kért *Cacault Fr.* Minister Jan. 26 dikán, 's mindjárt kapott, és még az nap meg-indúlt *Bonónia* felé, hová Jan. 29-dikénn estve el is érkezett.

Anconában nem lévén több fegyveres ereje a' *Római* Udvarnak, 2 ezer gyalogl, és 2 száz Lovas-Katonáknál, nem állhattak ellent, az oda Febr. 8-dikánn sokkal nagyobb erővel tódúlt *Victor Fr.* Generálisnak. A' Kikötőhelyből, *Triest* alá vették a' hajók magokat.

Romagna Fővárosában *Ravennában* is Frantzia módi Kormányfzéket (Centrális Administrátziót) állított fel *Bonaparte*.

A' Frantziák ellen intézett Skótziai Óltalom-készületeket számlálván elő a' *Londoni* Tudósítások, jelentik a' többek között, hogy *Aberdeennél, Hamilton* Generális' vezérlése alatt, 3 ezer ember száll táborba, és a' *Torryi* halom' tetejének leg-magassabb részein, jeladó tanyák' ké-

szíttetnek, melyek, az egész part' hosszában fel-állítandó hasonló tanyákkal egyesülésben lesznek.

Valamint a' Fr. Respublika félbe-szakasztatta *Adet* Polgárral, az Északi-Ámerikai Respublikánál viseltt Követséget: úgy az Északi Ámerikai Közönséges - Társaság is visszahívta Párisból a' maga Követjét *Pinckney* Urat, ki is Febr. 5 dikén hagyta oda *Párist*. Mind *Adáms* Úr, a' ki, *Washington*' helyébe választatott Elölülő-jévé az Északi-Ámerikai Respublika' Gyűlésének; mind *Pinckney* Úr, a' ki *Adáms* Úr' helyébe Második Elölülővé választatott, Barátjai Angliának. Ha *Jefferson* Úr lett volna az Elölülő, mint akarták némelyek: abban a' Fr. Respublika nyert volna, melyhez, különönös hajlandósággal mondatik viseltetni.

Brüsszelből Febr. 1-ső napján: — „Ma itt nyóltz Fr. szökött Katonák állottak Szégyen-póltzon, kik a' Fr. Respublikát kéméletlenül motskolták. Sokann a' Lakosok között, pénzt, bort, 's a' t. ajánlékoztak ezen Katonáknak, mely tselekedetjekkel nyilván meg-bizonyították, mennyire nintsenek ők meg-elégedve azzal, hogy *Belgyiomot*, a' Belgák' nagyobb részének ellenére, erőszakossann a' magok Respublikájához kaptstolták a' Fr. ák.

„Kilentz úgy nevezett egyesült Belga-Departmánokká (Osztályokká) változ-

tatták — *mint tudni való* — a' Fr. ák, Belgio-
mot. Ezen Ofztályok között egynéhányann,
úgy adták elő a' Fr. Igazgatóknak, mint
lehetetlenséget, hogy teljesítsék az ő új
kívánságaikat. A' *Dyle* nevezetű Ofztály-
tól p. o. melyben vagyon *Brüsszel Váro-*
sa, kívántak: száz ezer mázsa szénát;
nyóltzvan ezer mázsa zabot; tizenennyóltz-
ezer mázsa búzát; 's hat ezer mázsa rozst.
Az árrokra nézve ezenn szállítmányoknak,
oly ígéret vagyon téve: hogy a' quietán-
tziákat, melyekben bizonyítódik azoknak
kézhez lett szolgáltatása, kész-penz gya-
nánt velzi el a' Departmán' Kassája."

„A' Belső dolgokra ügyelő Fr. Mini-
ster *Benezech*, tökéletlen Tisztnek találta
maga is az idevaló Kormányfőzék' Elölülő-
jét: azért is ki-billenté Azt hivataljából,
kinek ezen kedvetlen de érdemlett sorsá-
ban, nem kevés Ofztályos Attyafiai lesz-
nek, a' mint hallatik."

Brüsszelből Febr. 5-dikénn: — „A'
Frantziákhoz hajló Lakosai Belgiomnak
igen kevés részét teszik a' Belga - Nemzet-
nek, és ha a' Fr. Igazgatók okossann be-
lé akarnának nézni Belgiom' dolgába: ál-
tal látnák, hogy Belgiomnak a' Fr. Res-
publikához való kaptsolása, merő kénfze-
rítés. Hogy a' mostani Belga Tisztvise-
lők, másképpen adják elő nékiek a' dol-
got: azonn nem lehetne igazság szerént

építeni, mert ezek, nem egyebek, kéméletlenül erőszakoskodó Jakobínusoknál, kik, a' mely jelenségeivel állanak elő a' közértelemnek: erőltető tsábítással tsikarták ök ki az afféle jelenségeket, vagy nyilatkoztatásokat, titkon sohajtó Polgártárssaiknak szájából. Általlátta itt Fr. Komendáns *Salm* Generális, mind a' felsőbb, mind az alsóbb Tisztviselők' Jakobínusságát: de bezzeg úgy is haragusznak Ezek rá, hogy nem szánnák egy kalán vízbe el vesztetni. Rendes dolog történt közöttök, melynek históriája ez: A' Teátrálisták, *le Souper des Jacobins* (A' Jakobínusok' Vatsorája) nevű Darabot akartak játszani: de a' Municipális (Frantzia módi Tanács) meg tiltotta. A' Komendáns másfelől parantsolta, hogy játsszák, 's el is játszották. A' Municipális panaszt tett az úgy nevezett Centrális Administrátzió'nak (azon Osztály' Kormányshékének, a' mely Osztálybann vagy Departmánbann vagyon *Brüsszel*). Mivel az Administrátzió, szintoly Robespierristákból áll, valamint a' Municipális; pártját fogta Amaz ennek, 's keményen rá írt *Salm* Generálisra, és még azal is fenyegette, hogy bé fogja vádolni a' Direktóriumnál. Generális *Salm*, a' Teátsomban vette éppen az Administrátzió' Írását, melyre más nap fontos rövidséggel ezt válaszolta: „Vettem tegnap a' Kegyelmetek' Levelét a' régi Jakobínusok'

fundálódik a' fel-fedezett Öszszeesküvés. *Lariviere* így szólott: „A' leg erősebb Próba-írásek — *úgy mond* — melyek nélkül, nem lehetne talán gyermeki játéknál egyébnek tartani az Öszszeesküvést, azok a' Jelentések, melyeket a' Politzáj-Ministernél tsináltak (*Nagy fel-tsattanás lett ezen szavaira Larivierének, melyekkel tzelozott Ö, a' Dragonyosok' Komendánsának Malónak, és a' Törvényhozó Gyűlés' Testörzői Komendánsának Ramelnek Jelentésére, mely mind két Jelentés, a' Politzáj-Ministerhez küldödött, a' mint Ö maga mondotta, 's Ö mutatta be mint Próba-Írásokat a' Direktóriumnak, ez pedig a' Törvényhozó Gyűlésnek.* — A' zaj' tsendesedése után tovább folytatta Beszédét *Lariviere*)

Azt kérdeem én, ha valóságos szándéka vagyon e' a' Gyűlésnek, ki-nyomtatni azonn Írásokat, melyekből gyanúság háramlík Azoknak bizonyyságtételeikre, a' kik fel-fedezték az Öszszeesküvést. (*Igen Igen: kiáltották sokann; mások pedig: Nem Nem*) Nem egy, hanem több ágú öszszeesküvésre kell itt figyelmezní. Én az egészsz Respublikában ki merném kiáltani, hogy a' Rojalista-Felekezet, melytől anynyira félnek 's féltek, erötelen és tehetetlen. — Alig botsátotta ki ezen szókat a' szájából *Lariviere*: már kiabáltak rá mindenfelől Tag-társai, hogy menne le

vatsorájánál, mely, kétség kívül nem tesszik a' mostaniaknak. Ha kívánják látni Kegyelmetek ezt a' Darabot: még ma is az fog játszódni, és én nem mondok többet Kegyelmeteknek annál, hogy ha a' Polgári Hatalom roszszúl viseli magát: szükség, hogy a' Katonai Hatalom váltsa azt fel. Tegyétek hozzá Kegyelmetek Polgárok ezen Írást a' magok Vádjokhoz, melyre kétség kívül lesz szíves tekintet.

Brüsszelből Febr. 7-dikénn: — „Ma reggel indult innét vissza *Párisba* a' Belső dolgokra ügyelő Fr. Minister *Benezech*, minekutánna egy Kommisziót állított volna fel, mely a' 9 Belga-Osztályokból minden panaszokat és kívánságokat ötfeszedejen, 's a' Direktóriumhoz küldje *Párisba*.“

A' *Párisi* új Ösfzesesküvés' dolga forogván fenn Febr. 4-dikénn, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanács' Ülésében, oly lármás veszekedés lett; a' mely még a' legzenebonásabb Jakobínusi időkbe is oda illett volna, és már ma szinte Újság. *Lamarque* nevű Tag t. i. azt kívánta, hogy az Ösfzesesküvést illető minden Írásokat ki kell nyomtattatni, 's el kell küldeni a' Közönséges-Társaságnak minden Osztályai-ba, és a' Seregekhez is, hadd lássa az egész Nemzet, hogy nem mendemondánn; hanem valóságos megtörténtt dolgokon

az Orátori-székből. Sokan fel is ugráltak, hogy majd le-rántják *Larivieret* az Orátori-székből: de a' Porkolábok visszsa-ültették őket helyeikre betsületessen; a' Gyűlés' Elölülője pedig fel tévénn a' kalapját hatalmának nyilatkoztatására, le-tsillapította anynyira a' lármát, hogy szólláshoz kezdhett: „Ez az Ülés — *úgymond* — vígasztalás okait szolgáltatót a' Hazára nézve: mert a' mint látták Kolléga Uraimék, minden Beszédekből, a' melyek tartattak ebben az Ülésben, értelmeknek és szíveknek egyessége tetstett ki. Nagyon sajnálom, hogy a' ki közzülünk most áll az Orátori-székből, láttatott elrontani a' Gyűlés jó kedvet. — Nem szóllhatott a' Prézes többet a' nagy lármától, mely ekkor újra el kezdődött. *Pastoret, Jourdan, Dumolard*, egyszerre fel-hágtak az Orátori-székebe, mások ellenben rettenetesenn kurjongattak ellenek. Hofszas zaj után megént meg-szóllalt a' Prézes: „Bizonyossann roszszúl értették némelyek az én ki-fejezéseimet. Én ezt mondtam, Nagyon sajnálom, hogy a' ki közzülünk most áll az Orátori-Székből, láttatott.“ — „Nints arra jussa *Kegyelmednek*“ kiáltának egyszerre sok Tagok. — *Camus* végét akarván szakasztani e' tsúfos tzivakodásnak, kívánta hadd szóllhasson ő, a' Gyűlés' rend szerént való tanátsko-

zásainak valamely tárgyáról: 's minekutánna meg-nyerte a' fzőllásra való engedelmet: fordította Tiszti-társainak figyelme-tességét, a' Respublika' jövedelmeiről való gondoskodásra.

Az Öszszeesküvés' Aktáihoz tartozó Írá-sok között egy Hirdetményt is küldött a' Direktórium a' Törvényhozó - Tanátshoz, a' mely, 18-dik *Lajos'* nevébenn vagyon fel-téve. Akárki tette fel: jól van fel-téve: mert mindeneket, a' melyek meg-történtek, vagy meg-történendők valának, az Isteni gondviselés' engedelmenek és könyörületességének tulajdonít, a' Frantziáknak Kirá-lyaikhoz viseltetett példás szeretetjeket magasztalja; a' Pártosok által el tsábította Alattvalóknak kegyelmet, 's oly igaz-gatást ígér, mely, a' Koronának ditsőségére fog szolgálni.

A' leg-nagyobb reménységű Frantzia Papiros-pénzek, t. i. az Aszszinyátokat és Reskriptziókat fel-váltott Mándátok eránt, következő értelmű halálos Végzést hozott a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts Febr. 2-dikánn: „Minekutánna a' Mándátok' be-tse anynyira alá-szállott, hogy a' szokott adásokban és vevésekben pénz-szolgalatot többé nem tehetnek; ellenben sok rontó nyerekedésekre szolgáltatnak alkalmatos-ságot: ez okon, mostantól fogva, nem lesznek kénteleeknek a' Magános-fzemélyek,

kész-pénz helyett venni el ezen Papiros-pénzt. A' Direktórium is tehát ne hirdesse ki többé annak folyamatját. Mindazáltal 20-dik Mártziusig, lehet Mándátokkal fizetni a' hátra lévő adókat; a' kényszerített költsönt; és a' Nemzeti jószágok' árrát. 20-dik Mártzius után, tsupánn a' Nemzeti jószágok' árrában vevődnek el; de úgy, ha elébb, a' Nemzeti Kintses - Ház' quietántziáiért el tserélődnek. A' Nemzet' Eráriumába bé került, és még ezentúl is bé kerülendő Mándátok, el vették a' magok pénz-erejeket, és semmi szín alatt, pénz helyett többé elő nem fognak vétetni.

A' Frantzia Kereskedő - Városok Deputátusai, kik a' Direktórium' kívánságára gyülekeztek *Páris*ba, hogy ott, a' Respublika' szorúlt állapotján való segítség módjáról tanátskoznának, 3 rendbéli Írásokat küldöttek a' Finantz-Ministerhez *Ramel* Polgárhoz, azonn káros parantsolat eránt, melybenn az Ángliai portékáknak Fr. Országba való bé-vivése, 's ott való el adása tilalmaztatik. Úgy festik ők az említett Törvényt, mint a' mely, ellenkezik a' Konstitúcióval, és az Ember-jussainak elő adásával, 's tirannuskodik a' Polgárokon, kik az előbbeni Törvényekbe vetett bizodalommal spekulátziókra adták magokat, 's alkuba erőszakodtak Ánglus Kereskedőkkel az említett portékák eránt.

Éppen a' Törvényhozásbéli tétovázásban keresik ők, a' köz-bizodalom' híjánosságának fundamentomát, 's a' tzelről, melyet az említett Törvény által akartak elérni a' Fr. Elöljárók, keveset ígértek ezek a' Kereskedők, nyilvánv értésére adván *Ramel* Ministernek, hogy az Ánglus portékáknak meg-tíltása által éppen nem tesznek s' Fr. Elöljárók oly tetemes kárt Ángliának a' milyent ők gondoltak.

Frigyes-Belgyiomból. —

A' Törvényhozó-Gyűlés, két Tanácsokból állják e' ezen Respublikábann is, nem különben mint a' Fr. áknál? Ez a' Kérdés forgott fenn Jan. 31-dikénn a' Nemzeti-gyűlésbenn. Némely Tagok ellenzeték; 's azt a' Konstitútziót ditsérték: melyet 1793-dik eszt. ben, a' Robespierristák akartak fel-állítani Fr. Országbann; de a' Gyűlés' sokkal nagyobb részének értelme a' vólt, hogy két Tanács vagy Kamara legyen, 's egyik Nagy-Kamarának; a' másik pedig Vének' Kamarájának hívattassék. A' Nagy-Kamara, fog állani 63; a' Vének' Kamarája pedig 31 Tagokból.

Elegyes Tudósítások.

Az Ánglusoknak Napkeleti-Indiai Birtokaikbann anynyira kezdetek háborogni a' Kalmár-Társaság' Katonái, hogy *Cornwallis* Generálist, a' ki tsak mostanság ér-

kezett Napkeleti-Indiából *Londonba*, nagyon meg-kérte a' Kalmár-Társaság, hogy menne vissza ismét Napkeleti-Indiába, mert nagy reménység vagyon hozzá, hogy ő a' zenebonát le-tsendesítheti.

Ángliában bővségét mutatja lenni a' gabonának az a' Királyi parantsolat is, melyben a' *Keményítő*' készítése újra meg engedődik. Ezt a' parantsolatot, Jan. 28-dikánn tette közönségessé az *Udvari Újság*.

Az utolsó *Korszikai* Király *Theodor*, *Londonban* holt meg 1757 dik eszt. benn fogságban, melybe, adósságért tevődött, a' *Londoni* szokás szerént. Hagyta maga után nem az országlásbann, hanem tsak életbenn, *Fridrik* nevű Fiát, a' ki *Anglus* Oberster, és már mintegy 70 esztendőös Ember vólt. Sok jó Barátjai lévén, azoknakl adakozásából tisztességesen éldegélt; hanem Febr. 1-ső napján, estvéli 8 óra után, *Londonban* a' *Westmünsteri* Templom mellett agyon lövettetett. A' Gyilkos, valami Útonálló Tolvaj lehetett; mert egy Mesterlegény, a' ki éppen akkor talált meg-állani ott a' kútnál, hogy igyék, két zsiván forma Embert látott, 's egyiknek a' szájából ezt hallotta: „Az Isten veszesse el a' szemeid' világát: Ha nem adsz pénzt: főbe lölek. *Londonból* írják magából, hogy nem igen bátorságos ott, a' hosszú téli homályos éjtszakákonn által

járkálni az útfázakonn, a' sok Útonálló tolvajok miatt.

Ha valamely Mesterséget tud az Ember: nem tsak azt nyeri véle, hogy ezen sok változások alá vettetett Világon igen könnyen megtörténhető szorúltságában élelmét kapja utánna, mint ennek élő példái sok Fr. Kiköltöztek: hanem unalmát is űzheti általa, midőn oly kedvetlen környülállások közzé találja vetni őtet a' sors, a' melyek között, bajos volna tölteni az időt, foglalatosság nélkül. — *Kosciuskó*, minthogy metfzéshez jól ért: azzal, keserves fogságának lassan folytt óráit, gyönyörködve rövidítette. Készített a' többek között Rab-fővel, egy szép Urnát, és egy pixist elefánt tsontból. Ki szabadulásakor, az Urnát, *Pál* Tsászárnak ajándékozta; a' pixist pedig a' Tsászárnénak.

Az Orosz Tsászár, hogy idegen Vevőket is édesítsen a' maga Birodalmabéli eladó jószágoknak vásárlására; oly ígéretet tett Nékiek, hogy tíz esztendeig nem kíván tőlök semmi adót. Van is foganatja a' mint írják, ezenn ajánlásnak, mert *Gállítziaiak* is sokan vettek már földeket az új Orosz Birtokokban.

A' *Londoni* Udvari Újságnak 30-dik Januáriusi Darabja, 22 bankrutáltt Kereskedőket hirdetett ki. Ezen ki-hirdetésből alkalmatosságot vettek a' Contra-Ministériális Újságok, *Pitt* Úr Beszédeinek

érdeklésére, melyekben, a' Parlamentom előtt mindenkor magasztalta 's magasztalja a' Minister, *Nagy Britannia'* kereskedésének virágzását, (mely, az Egészízt vévén, igaz is.)

Berlinben, Febr. 13-dikától fogva, a' Fársáng' hátra lévő részét különbkülönb-féle Múlatságok' tartására szánta az Udvár, hogy illendően meg-innepelhesse azon házassági öfsze-kelesnek örömét, a' mely Febr. 13-dikán lett, a' Király' Leánya *Augusta* Hertzegasszony, és a' *Hessen-Casseli* örökös Hertzeg között.

B é t s.

Az idevaló Politzáj-Ház előtt, négy Hazaárulóknak olvastatott el tegnakelőtt közönségesen a' szententziájok, kiknek neveik: *Müllner* János; *Menz* Ignátz; *Dürnböck* György; és *Schedel* Tamás. Az első, *Knittelfeldi* Syndicus volt Stájer-Országban, melynek Fővárosában *Grätz*ban, 3 nap egymás után fog közönségesen egy óráig állani Szégyenpóltzon, a' mején függő ily Ráírású Táblával: *Landesverräther*, *Theilnehmer am Landesverräthe*, *und Betrüger* (Hazaáruló, Hazaárulók' Tzimborássa, és Tsaló). El vesztette minden vagyonját, és 30 esztendeig, második grádusú leg-nehezebb Várbéli fog-ságban fog tartatni. A' 2-dik, Orvos-Dok-

tor volt. Ez, az idevaló Universitas által ki-töröltetett a' Doktorok' Laistromából; el vesztette minden vagyonját, és hasonló fogságra ítéltetett mint az első; valamint szintén a' 3-dik is, a' ki Camerális Tisztviselő volt *Freyensteinban* Stájer-Országbann. A' 4-dik is, egyébaránt hasonló minéműségű, hanem tíz esztendővel kevesebb ideig tartandó rabságra büntettetett, melynek el tölttével tartozik ki menni, minthogy külföldi, a' Ts. K. Felség' örökös Tartománynyaiból. Ez, magános Házi-Tanító volt *Bétsben*.

Károly Fő-Hertzeg, ide lett érkezése után meg-jelent más nap, a' Ts. K. Felséggel együtt, az Udvari Teátromban, a' hol nagy örvendezéssel és szíves jókívánásokkal fogadtatott: fel-vonattatván pedig a' *Kortina*, el énekeltetett muzsika mellett ezen győzedelmes Fő-Hertzeg' dicséretére egy Ének, melynek Verseit *Alexinger* Úr; a' muzsikáját pedig, Udvari Fő Muzsikus *Weigel* Úr készítette. Mind magának a' meg-tiszteltetett Fő-Hertzegnek, mind az egész Teátromi Gyülekezetnek is nagy tetszésére volt ezen muzsikás éneklés.

Mihelyt setétedett; mindjárt kezdődött az egész Városnak ki-világosítása, 's tartott éjfél utánnig, mely idő alatt zongettek az útszák, a' Vivát kurjongatásoktól. Úgy volt ez, második nap is.

Pozsonyi Kánonok Gróf *Hallér* Ő Nagyságát, nagy reménységet nyújtó érdemes tulajdonságaira nézve való tekintetből, *Prinatii* Apátursággal méltóztatott meg-tisztelni Ő Felsége, taksa fizetésnek kívánása nélkül.

Vipera bőrből mesterségesenn készültt Királyi öltözetet, még eddig nem lehetett látni Európában: azért is méltán kedveskedett úgy azzal mint különös Újsággal a' Déli tengerenn fekvő *Owhyby* nevű Sziget' Királya, az Angliai Királynak. Kedveskedett még, egy más öltözettel is, melynek matériáját a' Szigetben tsinálják, 's a' mely úgy van meg-rakva tollakkal, hogy minden mozdításra, majd veress majd sárga színt mutat. Egyéb ajándékok is járultak még ezen öltözetekhez, nevezetesen a' többek között egy sisak, mely nem különben mint az elől említett Királyi köntös, *Vipera*-bőrből készült és tollakkal mesterségesenn fel van tzipfrázva. Ezenn ajándékokat *Vancouver* nevű Angliai Hajós-Kapitány vitte nem régibenn Londonba az *Owhyby* Szigetből, a' melynek Lakosai verték vala agyon ama' nevezetes *Cook* Hajós-Kapitányokat az Anglusoknak

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Nro 17.

Költ Bétsben; Kissaszfony Havának (Augustusnak)
29-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Béts.

Magyar Hazafinak nemes tulajdonsága
az; hogy fényes titulusok nélkül is ditsős-
ségének tartja, tőle ki-telhetőképpen elő-
mozdítani a' Közjót; 's édes jutalmát ta-
lálja; ezen köteleltség' telyesítéséből oly
fundamentomon származó gyönyörűségé-
nek eleven érzésében, hogy Ő is eszköze
lehet Királyja' 's Nemzete' ditsősségének
R

és boldogságának. A' nem kért külső jutalom is kedves ugyan előtte, de főképpen azért, hogy annál fogva még nyomosabb áldozatokat rakhat a' Haza' oltárára. Ily Magyar Hazafiúi lélektől vezéreltetik, a' mi Felseges Királyi Házunk egész Birodalmának belső dolgaira ügyelő Tanáts' érdemes Tagja *M. Izdentzy* József Ő Nga, a' ki minekutánna már öszülni kezdett is a' Felség' szolgálatjában, oly fáradhatatlan buzgósággal folytatja nagy terhű hivatalt, hogy valamin a' Sz. István Rendjének közép rangú Keresztjét nem régiben: úgy most Temes Vármegyének *Monostor* nevű Helységét, *Monostori* Praedicátummal egyetemben, önként való indulatjából ajándékozta a' gondos Felség ezen Hívének, a' kinek rég-től fogva való szolgálatjait, mind a' Fels. Házra mind a' Státusra nézve, köz-hafznúaknak 's ditsőknek esméri és nevezi.

A' Bétsi Ingenieur Akadémiában oly előmenetelen végezte Oskolai futását egy Néh. derek Magyar Atyának nagy reménységű Fia *Pogány* Lajos Úr, hogy mai napon Ingenieur Főhadnagygyá neveztetett Ő Felségétől, Ifjúúi életének még csak 22-dik esztendejében.

Az ide való Directórium' Elölülője Gróf *Lasánszky*, Elölülője volt egyfzersmind a' Státus' Kaszfájára ügyelő Híva-

talnak is: de mostanság ezen utóbb említett Prézességnek terhe alól való feloldoztatását kérte a' Felségtől: mely kéréshez képest Aug. 21-dikénn egy Írást intézett Ő Ts. K. Felsége a' Grófhoz igen szép ki-fejezésekkel, jelentvén abbann Ő Exc. jának, hogy mivel a' Fő Directorialis Ministeri sok foglalatosságoktól nem maradhat annyi ideje a' Grófnak, a' mennyit kívánna a' Státus' Kaszsjájára való gondviselés: tehát Ő Felsége, a' Staats-Controllorságot le-veszi a' Grófról önnön kívánsága szerént, oly bizodalmanak nyilatkoztatása mellett, hogy a' Gróf Úr továbbra is meg-fogja különböztetni magát szakadatlanúl az Ő Felsége' szolgálatjának előmozdításában.

Isztria' Lakosainak és földjének Leírásából ki-maradt egy fő tárgyról t. i. a' tengeri Kikötőhelyeiről való emlékezés, melyek között kettő oly tágas és méjj; hogy egész hadi-hajóssereg is belé veheti magát. Egyik a' *Polai*; a' másiknak *Quinto* a' neve.

Magyar Ország.

Szombathelyről Aug. 24-dikénn: —
„A' 18-dik Augustusi hadi próbánk eránt, Bétsből is érkeztek már ide óhajtott 's reménylett értelmű Levelek, hogy t. i. Ő Felségek magok is sok szép ki-fejezések-

kel magasztalják mindenütt a' fel-keltt Nemes Sereg' előmenetelét a' hadi tudománybann. Ezen méltó dicséret által élelztetvén, még nagyobb tüzzel folytatjuk már most gyakorlásainkat, 's a' Vezéreink is valamely új had-képének ki-tsinálásában törik a' fejeket, melyet talán a' jövő Kedden (Aug. 29-dikénn) fognak végre hajtani. Méltó, hogy az Aug. 18-dikánn adott had-képéről ezeket is közölje a' Hírmondó a' két Magyar Hazával: Gróf *Pálffy* Generális még Aug. 17-dikénn dél után 5 órakor ki-szállította Seregét a' Táborból napnyúgot felé *Torony* helység' tájára; mely, *Szombathely*hez egy kis mérttföldnyire esik. Vitt minden Katona magának 's a' lovának való eleséget is, 's azon éjtszakán az ég alatt háltak. Gróf *Pálffy*nak a' vólt a' szándéka, hogy a' liszt és zab magazínomot, mely, *Szombathely* Városának Napnyúgot felé való végén fekszik, el foglalja: azért Seregének nagyobb erejével *Szombathely* felé jött, de küldött Katonaságot Német Gencs falu felé is, mely a' Gyöngyös partján fekszik Kőszeg felé egy kis mérttföldnyire *Szombathely*től. A' Nádor-Ispány Hg Eszterházyval úgy igyekezett, hogy Gr. *Pálffy*t nem tsak meggátolja szándékábann, hanem, ha lehet, egész seregestől egygyütt el is fogja. Arra nézve a' Nádor-Ispány 's H.g Eszterházy'

serege még hajnal előtt felibe ment Gróf Pálffy' seregének, 's az elől állott Szakasz-
fzai a' két Seregnek, egymás ellen kemé-
nyen lövöldöztek mind puskákból, mind
pisztolyokból. Igen szép vólt kivált a' lo-
vasság' tsatázását szemlélni: mint nyargalt
ide 's tova? 's pisztolyát (pistölyét) az el-
lenségre ki-sütvén, meg-fordúlt, meg-töl-
tötte, 's megént lovaglott, és ki-sütötte.
Méltó a' meg-jegyzésre, hogy jóllehet az
ágyúk szüntelen durrogtak, még is a' lo-
vak, melyek még az ágyúzáshoz nem szok-
tak, meg nem ijedtek. Midőn már a' Se-
regek közelebb közelebb értek egymáshoz,
a' Nádor-Ispány észre vette, hogy a' Pest
Vármegyebéliekből (ezek ellenségek vól-
tak) nem kevesen nagyon elő-nyomúltak
Kapitánnyok' vezérlése alatt. Azért a'
Nádor-Ispány egy Tisztet hozzájuk nyar-
galtatott, 's izente a' Kapitánynak, hogy
Ő hadi-fogoly. A' Kapitány eleinten nem
akarta magát fogolynak meg-esmérni: de
minekutánna meg-magyarázták néki, hogy
előtte, 's háta megett kétszer 's háromszor
annyi ember is áll, mint Ő Katonáival:
nagy nehezen reá állott a' maga meg-adásá-
ra: de oly nemes ki-nyilatkoztatás mellett:
hogy ha ez, valóságos ellenség előtt tör-
tént vólna, Ő magát készebb lett vólna
inkább kerefztül vágni az ellenségen. Már-
kus Kapitány Úr, a' Wefzprémi Gyalog-

ság' Vezére, oly okossággal 's figyelmetességgel igazgatta Alattvalóit, hogy a' már tudva lévő 60 's egynehány Gyalogokon kívül, még egy tsoport (tzúg) lovasságot is bé-kerített, 's el fogott Olad falú' táján, mely, Szombathelyhez tsak egy kis mérttföldnyire esik. (Ezen helységeket mind meg lehet az általunk ki-adott Nem. Vas Vármegye' Mappáján találni) 's azokat a' Városba kísértette a' Fő-Hertzeg' szállására, kiket meg látván vissza-jövet a' Nádor Ispány, nagy örömét jelentette, a' Kapitány 's a' Veszprémiek' gyorsaságán Midőn Gr. Pálffy észre vette, hogy ötöt a' Nádor Ispány 's Hertzeg Eszterházy törbe akarják keríteni: magát *Torony* felé vissza vonta, 's akkor el fogta a' tájon azon lovasságot is, melynek a' Nádor Ispány parantsolta vólt, hogy mészéről kerülne Gr. Pálffy' háta megé, 's szorítná közelebb a' törhez. — Ezen valóban igen derekassan folyt had-képét, Királyné Ő Felsége Senyefán egy épületből szemlélte: de Király Ő Felsége ide 's tova lovaglott: ugyan tsak többnyire a' Rohontzi tsináltt úton tartózkodott.

Szombathelyről Aug. 25 dikénn: — „Még ez ideig sem érkeztek ide a' Liptó 's Szabolts Vármegyebéli Insurgensek, kiket minden órán várunk. Meg kell vallani, hogy a' Szathmár Vármegyebeliek,

kiket Gr. *Károlyi* Ő Nagysága hozott ide, a' leg-szebbek közzül valók, 's gyönyörűség nézni Őket. A' Bihariak, 's a' Szathmáriak, egy Magyar Commandó szót hoztak ide, melyet a' többi Vármegyék is lassanként fel-kapnak töllök. Ha valamely Ns Lovas Regiment egy úttzán le-megy szép sorokban, a' másikon pedig fel akar menni, az úttza' fzegeleténél való fordúláskor, ez a' Commandó szó kiáltódik a' soroknak: *Schwenckt euch!* Ezt a' szót meg-hagyták a' Duna-melyjékiek, mivel jobbat nem találtak nála a' Magyarban. Azért tsak így szóllottak a' Magyar Lovas-sághoz is: *Jobbra svenkérozz! Balra svenkérozz!* de a' Tisza mellől érkezett Vármegyebélieknek így kiáltanak a' Tisztjeik: *Jobbra kanyarodj! Balra kanyarodj!* mely rövid 's azonban még katonaiabb hangú a' *Schwenckt euchnál.* Ily derék komandó szók: *Vigyázz! Indulj!* (marsch) *Meg-álj!* (Halt) *Kardot ránts!* 's a' t. — Nagy belső meg-indulással beszéllettem a' napokban egy 78 esztendős Insurgens Katonával, a' ki Bihar Vármegyéből, Keresztesről való. Az előbbeni Insurrectióban is szolgált, 's még jól bírja magát. „Szeretném — monda nékem — ha a' két Katona-fiamat valahol itt a' táborban megláthatnám! Mitsoda Vármegyebélieknél szolgálnak, azt kérdém. A' Hadik (Blan-

kenstein) Magyar Regementjében. Az, mondám, Frantzia-Ország' szélén áll most, 's meszse van még ide. De én Uram — azért még is szeretném, 's hiszem Istent, hogy még meg láthatom őket. Van a' Bars Vármegyebéliek között is egy öreg Insurgens Hadnagy, ki talán még éltesebb; nem különben a' Veszprém Vármegyebéliek között is egy Közember. Ezek is mind ketten szolgáltak már az előbbeni insurrectió alkalmatosságával."

Szombathelyről Aug. 26-dikánn: —
 „Tegnap a' főbb Urak Apáthibann ebédtek Prímás Ő Eminentziájánál, estvére pedig tántzos mulatság volt *Szombathelyen* a' Vármegye' házában. — Negyednapja, a' *Szathmár* Vármegyei fel-keltt Nemesség, nagy és kellemetes muzsika-szó alatt váltotta fel az előbbeni Vigyázatot Főhertzeg Palatínusunk' lakása előtt: most a' Nógrád Vármegyeiek vagynak ott 'strázsánn, mind jól termett 's szépen fel-ruházott Legények."

Hadi és Békességes Környülállások.

Ulma (Ulm) Városából Aug. 12-dikénn: — „ltt az Erősségek' készítése, nem csak meg nem szűnt mind ekkoráig; hanem úgy halljuk, hogy September' kezdetével, négy ezerre fog szaporíttatni a' Sántzhányó Munkások' száma.

A' Német-Birodalom' részéről tartandó Békesség-alkunak egészízen Tsászár Ő Felségére való bízását 44 vokok kívánták 7-dik Aug. ig, az említett Birodalom' Regensburgi Gyűlésének azonn ágábann, melyben a' Hertzegek' Követeik ülnek.

A' Német-Birodalom' hadi kasszájából tíz ezer forint ment ki a' múltt Július' Hónapban 's maradott benne, az említett Hónap' véginn 568 forint 54 $\frac{3}{4}$ xr.

A' Velentzei Respublikához tartozott *Zante*, *Cephalonia*, 's *S. Maura* Görög Szigetek' Lakosai is, hasonló módra nyilatkoztatták magokat a' Frantziák eránt, mint a' *Corcyraiak*, kikről a' múltt postán emlékeztünk. Ama' tudós Frantzia *Arnaud*, tette fel *Corcyrábann* az *Ulysses'* palotája' maradványai' felibe a' 3 színű Fr. zászlót.

A' *Cádixi* Spanyol Kikötőhelyről nem írnak egyebet a' közönséges Tudósítások, hanem hogy még Júl. 23 dikánn is előtte állott annak Ánglus Admirális Gróf S. Vincent, (Jervis) melyeket ily fekvéssekben, 28 líneai hajókkal se' mérészlett meg-támadni Spanyol Admirális *Massaredo*. Az Ánglus Admirális el küldötte nagyobb részent a' maga Fregátjait, egy Kereskedő Hajóssereg' fel-keresésére 's el vevésére,

a' melynek terhe húsz ezer tallérra betsültetik.

Portugalliával, Békességet köte a' Fr. Direktórium Aug. 10-dikénn. Mitsoda feltételek alatt? még nem bizonyos.

A' Frantzia Respublika' Igazgatóinak egymással lett özfűze, békéllését, ily ki-fe-jezésekkel hirdeti egy Párisi Újság: „A' Törvényhozó és a' Végrehajtó Hatalmak, meg-állították már a' Békesség' tikkelyeit magok között, 's alájok is írták magokat azoknak.“ Hogy azonban, szüntelenül teszi a' Törvényhozó-Gyűlés maga részéről az óltalom-készületeket; jele ez annak, hogy még nints egész bizodalommal a' Direktóriumhoz. Ezen készületek közzé tartozik: a' Nemzeti-gárda' vagy Polgár-Katonaság' fel-fegyverkeztetésének 's rendbe-fzedésének sürgetése; és a' Konstitútzió-nális Testörző-Seregnak is a' Törvényhozó-gyűlés mellé nagy sietséggel való fel-állíttatása. Ez eránt t. i. a' mely Ülésben, a' Gyűlés' eleibe terjesztette *Aubry* nevű Tag, a' Végzés-formát: ugyan azon Ülésben mindjárt el fogadta a' Gyűlés' nagyobb része a' projectumot, ámbár *Debrie*, *Leclerc*, 's némely más Tagok ellen-zették is azt. *Debrie*, hogy annyival inkább, el idegeníthesse a' Gyűlést *Aubry*' javaslásától: *Ruszfő*' okoskodását hozta fel, melyet ez a' Genevai Filozofus, ama'

régi Római nevezetes Embernek *Fabrici-*
urnak a' szájába adott vólt: „Midön —
úgy mond — Cíneás (kit az *Epirusi Ki-*
rály Pirrhus küldött vala Rómába) Kirá-
 lyok' Gyűlésének nézte a' mi Senátusun-
 kat: nem valamely hijába való pompa
 vagy mesterséges tzifraság ígézte meg az
 ő szemeit; nem hallotta Ő ott azt a'
 valóságtól üress bő-beszédűséget, mely-
 benn gyakorolják magokat, 's találják
 gyönyörűségjeket a' házföntalan Emberek.
 Mit látott tehát *Cíneás* oly felségest?
 Ó Polgárok! egy oly *spectaculumot* lá-
 tott Ő, a' milyent nem mutathatnak min-
 den ti gazdagságítok és mesterségeitek:
 oly tárgyat, melynél nem vólt még szebb
 az Ég alatt. Látta t. i. két száz virtussal
 tündöklő Férfiak' gyűlését, oly Férjfiakét,
 kik méltók arra, hogy parantsoljanak Ró-
 mában 's igazgassák a' Világot. “ Ezen
 szavaiból *Fábriciusnak*, alkalmaztatást tsi-
 nált *Debrie*, a' Fr. Törvényhozó-Gyűlés-
 re, a' bñltsességben helyhezte: vén ennek
 ditsősséget 's erejét; és a' Nép' szeretetét,
 bátorságosabb védelemnek állítván a Grá-
 náterosoknál 's az ágyúnál. — *Couchery*,
 hazai új példáknak fel-hordásával erőtele-
 nítette *Debrienek* szépen hangzó bñltsel-
 kedését: „*Robespierre*' idejében is meg
 vólt — *úgy mond* — a' Nemzeti gyűlés
 eránt a' Nép' szeretete: még is meg-tíze-
 delte *Robespierre* a' Nemzeti-gyűlést, Ma-

ga az új Törvényhozó-gyűlés is, avagy nem kényszerítettett e', minden bõltessége mellett is az általa hozatott Törvényeknek, több ízben szintén esdekleni, hogy részesíthessen a' Konstitúció' jótéteményeiben némely Osztályjait a' Közöséges-Társaságnak, melyeket a' Direktórium meg-átalkodva úgy akart igazgatni, mint haddal nyertt Tartományokat (*Ezen szókra morogtak némely Tagok*). Nem de nem, új 31 dik Májussal fenyegették e' mostanság is a' Nemzet' képét viselő-gyűlést az olyan vad Anárchisták, kik a' fő okot ágyúból akarják ki löni? „Ezeket mondván *Couchery*, reá adta a' maga vok-sát az *Aubry* által fel-tett Végzés-formára. — *Leclerc* (de Maine et Loire), a' Konstitúcióval ellenkezőnek ítélte ezen Végzés-formát, következő két okokból: 1.) Minthogy oly foglalatosságokat tulajdonít a' Nemzeti-gyűlés' palotája Gondviselőinek, a' melyek őket nem illetik. 2.) Minthogy meg-fosztja a' Direktóriumot, a' Katonaságon való jussaitól. *Thibaudeau* ellenben *Leclercet* így táfolta meg: „A' Konstitúció hatalmat ad arra a' Törvényhozó-gyűlésnek, hogy magát Testörzõkkel körül-vétethesse, és hogy ezen Testörzõk ne legyenek függésben a' Direktóriumtól; vólnának pedig, ha Azoknak el intézésébe belé szólhatna a' Direktórium. A' mesterséges nagy hangú bõltselkedések, ne-

vétséges fegyverek egy oly Projektum (Végzés-forma) ellen, mely nem egyéb, a' Konstitúció' nyilvános rendeléseinek végre-hajtásánál. Ekkor a' Gyűlés' nagyobb része, el fogadván a' Végzés-formát, maga önnön Végzésévé változtatta azt: mely szerént, „a' Törvényhozó-gyűlés' Testőrző Serege, fog állani 1200 gyalogokból; 70 Pattantyúsokból; kik között két Kapitány és két Hadnagy lesz; és 300 lovasokból. Az egész Sereget kormányozni fogja a' legöregebb Tiszt.“

Bonapartéra nézve, a' kibe nagy bizodalmokat vetik a' Direktórium' 3 Tagjai, így biztatja a' más Félte egy Párisi Újság: Párisiak! ne tartsatok attól, hogy Bonaparte Párisra jöjjön. Fenyegetett ugyan Ő azzal benneteket: de nem fog eljöni. Cézár, fenyegetés nélkül ment Rómára. Okosabb Bonaparte, mint sem hogy a' mi dolgunkba avassá magát. Az Olasz Respublikák Óltalmazójának lenni, kedvesebb Ő előtt, még a' Frantzia Trónusba való ülésnél is, mely a' maga Királyjának vérevel jegyes; és a' mely ismét véressé válhatna az első Elfoglalója alatt.“

Veszedeelmes következésűeknek látja a' Törvényhozó-gyűlés ugyan csak a' *Bonaparte'* Seregének fenyegetődzéseit; 's írt is azok' el terjedésének meg-gátolása eránt a' Directóriumhoz. Válaszolt a' Direktó-

rium Aug. 11-dikénn ezen kívánságra: de nem vólt köszönet a' feleletébenn. Ígerte ugyan hogy akadályoztatni fogja az említett Sereg' Írásainak terjedését: de egyfzersmind azt jegyzette meg felölök: hogy már Azok minden ember kezében forognak. Elő-fzámlálja ennekutánna a' Direktórium az Olasz Országi Sereg' meg-fzomrodásának okait, melyeket úgy lehet nézni egyfzersmind, mint a' Direc órium' nagyobb részének a' Törvényhozó-gyűlés nagyobb része ellen való szemrehányásait, minéműek: a' Nemzeti jószágok' Vevőinek 's a' Respublika minden igaz Barátnak üldöztetése 's öldököltetése; a' vétkeknek, büntetetlenül való hagyása; a' Törvényfzékeknek nagyobb részént való részre-hajlósága; a' viszsa-tért Kiköltöztteknek patvarkodása, a' kik különös kedvezésben tartatnak, 's pedig béketelenséget szereznek a' Hazafiak között, 's a' Törvények' meg-utálására készítetik őket; az Aufztriai és Ángliai Udvarok' szerentséjén 's boldogságan való örvendezés: a' két legnagyobb hazafiúi Generálisoknak *Bonaparté*-nak 's *Hochenak* rágalmazása; a' kik pedig észfzel, okossággal, 's emberi hajlandóságokkal bírnak; 's a' t. Végre ígéri a' Direktórium, hogy Ő ugyan igyekezik, ha csak lehet, meg-menteni Fr. Országot a' felzavarodástól, egy új Revolúziótól, és pol-

gári hadtól: mindazáltal el nem múlatja a' Seregek előtt is fel-fedezni, a' mostani dolgok' rendinek, Hazaárulás és erőszak által való fel-forgatására tzelező szándékokat. — Ezen Directorialis Írás' hallására csak el állott szeme szája az Ötszázak' Tanácsának; hanem *Vaublanc* ugyan csak mindjárt meg-szóllalt: 's rendre fel-vévén a' vádakat felelt azokra. A' Kiköltözttekről szólván, ily meg-jegyzést tett: „A' Direktóriumnak — *úgymond* — van az a' rettentő kegyetlen hatalma, (de a' melyet nem lehet nála tovább meg-hagyni) mely szerént a' Kiköltözttek' jószágaikat confiscáltatja, magokat a' Kiköltöztteket, ha vissza-térnek giljotinra küldi; pedig midőn kérték vólt elebb a' Kiköltözttek' laistromából való ki-töröltetését neveiknek, nem engedte, 's még is most úgy panaszkodik az Emigránsok' vissza-térése ellen, hogy azt, a' Törvényhozó-gyűlésnek tulajdonítja bűnül. *Vaublanc*' Beszéde után, 7 Tagokból álló Kommissziót nevezett ki a' Gyűlés a' Directórium' Írásának bővebb meg-ítélésére.

Elegyes Tudósítások.

Rómából Aug. 4 dikénn: — „Az itt szerentséssen ki-tudódott, és már meg is gátolódott Öszzeesküvés' Indítójának, egy Seborvos tartatik. Ma, úgymint Sz. Do-

monkos' napján, nagy Misét tartott Pápa
 Ö Sz. ge; a' Dominikánusok' Templomá-
 bann."

A' Pruszsiai Királyról azt írják, Pyr-
 montból; hogy az odavaló savanyú-víz
 se' segíthetett beteges állapotján: mert a'
 labai mind inkább inkább dagadoznak.
 Egyéb részeiben pedig a' testének szemlá-
 tomást fogy. — Hannóverából írták, hogy
 Aug. 10-dikénn ott ebédelt a' Pruszs. Ki-
 rály; a' Korona-Örökösével együtt, de
 nem közönségesen, 's mindjárt ebéd után
 tovább folytatta az útját Berlin felé.

A' Svéd Király, a' ki Gróf *Eckeblad*
 név alatt; Fejedelmi pompa nélkül járja
 a' Német-Birodalmat, *Lipsia (Leipzig)* Vá-
 rosában mulatott Aug. 3 dikától fogva ki-
 lentzedikig; mely idő-szakasz alatt meg-
 nézegetett minden nevezetes tárgyakat, 's
 kétszer vólt ki a' Lützeni hartz' mezejére;
 a' hol Néhai Svéd Király *Gustáv Adolf*
 győzedelmessen végzette életét 1632-dik
 esztendőben.

A' Máltai Rend' Nagy-Mestere Her-
 tzeg *Rohan* Emánuel meg-halálozván a'
 múltt Júl. 17-dikénn, helyébe választatott
 köz-akarattal Báró *Hompesch* József Ferdi-
 nánd, a' ki, Ts. K. Követséget viselt Mál-
 tában; és a' Rendnek Angló-Baváriai Sas-
 kaszfiából való.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

OKKIKIKIO

Nro 18.

Költ Bétsben, Sz, Mihály Havának (Septembernek)

1-ső napján 1797-dik Elztendőben.

Szükségesebb 's kedvesebb Ujságon nem
kezdhetnénk mai Hírmondónkat, mintha
egy oly tudományra tanító Könyvel esmér-
tetjük meg Nemzetünket általjában, a' mely,
nagy eszköze

A' Világi boldogság'

meg-nyerésének. Annyit akárki tudhat,
hogy a' jó egészség, fő fundamentoma és
kiváltképpen való része a' Világi boldog-
ságnak, 's ugyan azért természeti vágyása

S

is van erre minden Embernek, és mint-
 hogy a' józan-okosság diktálja, hogy esz-
 közök nélkül véget senki ne reményljen :
 örömet el is követtek az Emberek eleitől
 fogva mindent, a' mit eszköznek tartottak
 egy ily kíváncsi tzelnek elérésére: ha-
 nem felette sokan megtsalattattak az esz-
 közök körül való vélekedésseikben nem
 csak a' régi, hanem a' mai időkben is, a'
 különbkülönbféle Ámítók által, minéműek
 vóltanak: a' Varázslók; az Égi-testek' szem-
 léléséből babonáskodók; a' nagyzott erejű
 kenőtsőknek és tseppeknek Készítői; az
 Electrizálásnak, magnetizálásnak, 's a' jó
 szagú füvekből vetett ágyaknak javallói;
 és amaz magánál nagyobb hírű *Cagliostro*,
 ki, a' Frantzia Nemzet közzül is sokakat
 megvakított a' mi időkben, egy közön-
 seges Orvosságnak magasztalása, 's drá-
 gánn való árulása által.

Mind ezeknek haszontalan és vesze-
 delmes tsalárdkodásaikat hatalmasan meg-
 táfolja, egy Emberfzerető 's józan tudo-
 mányú Orvos Doktor és *Jénai Professor*
Hufeland, ki az emberi élet' meg-hosz-
 szabbításának, az az, az egészség' fenn-tar-
 tásának mesterségét fundamentomosan elő-
 adta, ily titulusú, középfzer-nagvságú
 Könyvében: *Die Kunst das menschliche*
Leben zu verlaengern; mely már Magyar
 nyelvre is fordítatik Pesten.

Hogy annál inkább meg kedveltethessük ezen Könyvet Hazánkban: a' melynek szorgalmatos olvasásából vajmi sok jót lehet varni: közöljük itt, de tsak rövideden az abban előszámlált hosszabbító eszközöket életünknek, melyeket követni szükség; nem különben annak rövidítő eszközeit is, a' melyeket el kell kerülni. — Szülők és Tanítók jól figyelmezzetek!

Vesztői az egészségnek 's rövidítői az életnek. 1.) A' kényeztető puha nevelés. 2.) A' szerezmetességnek idejénél elébb való el kezdése, 's egy nemesebb tzelű természetű erőnek vétkes és ki-pótolhatatlanul káros el pazérlása. 3.) Az elmének felettebb való meg-erőltetése. 4.) A' könnyen el kerülhető betegségek, melyeknek, a' mostani időbéli Emberek között kilentztized része szokott lenni áldozatjává. 5.) A' tisztátalan levegő-ég, minémű szokott lenni p. o. a' tömött nagy Városoknak némely részeibenn, a' hol oly sűrűen laknak az Emberek, hogy nem szívhat bé egyik közülök oly levegő-eget, mely már a' Másik' tüdejében ne lett volna. 6.) Az evés és ivásbéli mértéktelenség, az igen mesterséges tzifra ételek; 's a' gyúlasztó italokkal való bőven élés. 7.) A' kedvetlen indulatok, 's az emberi erőt meg-haladó terhes munkálódás. 8.) A' Haláltól való rettegetés. 9.) A' tunya, és munka nélkül való élet. 10.) A' Képzé-

lödésekre méjjen való gyakor el merülés.
 11.) Az akármiféle mérgek. 12.) A' testel való erőltetett bánás.

Fenn-tartói az Egészségnek, 's hosszabbítói az életnek. 1.) Az egészséges, és jó kedvű Szüléktől való származás. 2.) A' gyermeki gyenge testnek, főkepp' az első két esztendőben való okos nevelése. 3.) Az Ifjúságnak erányos munkákban való foglalatoskodtatása. 4.) A' szerelmeskedéstől való tartózkodás az Ifjúi esztendőbenn, 's a' Házasságon kívül való állapotban. 5.) A' mértékletes álmom. 6.) A' testnek módjával való mozgásba hozása. (Commotió) 8.) A' szabad levegőéggel való élés, és a' meleg' mérséklése. 9.) A' mezei és kerti élet. 10.) A' szükséges regulák szerént való utazások. 11.) Az egész test' külső fedelének a' bőrnek tisztánn való tartása. 12.) Az evésbenn 's ivásban való mértékletesség, és a' fogakról való gondoskodás. 13.) A' Lélek tsendessége, és meg-elégedése, 's a' kedv szerént való foglalatosság. 14.) A' tetovázás nélkül való álhatatos egyenes szívűség. 15.) A' külső és belső érzéseknek gyönyörködtetése mérsékelve. 16.) A' betegségeknek el távoztatása, és ha már meg-vagynak, alkalmas Orvosságok által való el hárítása azoknak. 17.) A' hirtelen való halálos veszedelmekben, a' tapasztalt hasznú segítségekkel való élés.

18.) A' már hanyatlani kezdett idejű testel való illendő bánás. 19.) A' lelki és testi erőnek tökéletesebbítése.

Mennyire meg-lehet a' test' alkotmányát erősíteni a' mértékletes élet 's a' frissítő és élesztő gyakorlások által: újj példa erre, egy *Bull Macarthy* nevű Irlandus, a' ki mostanság hala meg, 112 esztendőskorában. Öt Feleségei voltak, kik közül az utólsótól húsz Gyermekai születtek: ám-bár mikor Ő azt el vette, életének 84-dik; a' Felesége pedig a' magáénak, tsupán 14-dik esztendejét számlálta. Herculesti erővel bírt ezen vén Jámbor mind végig. — Még utolsó esztendeiben is el ment Ő, tsikorgó tél' idejénn, 8 's tíz mérttföldnyire is vadászni gyalog. Mindenkori, de mérséklett itala, égettbor és rum volt.

(A' régi Híslóriákban előforduló példái között az élet' módja különbségéből származó testi gyengeségének 's erősségének, eszünkbe jut, és úgy ítéljük, helyet érdemel itten is, a' mit Herodotus beszélt egy nagy viadal' helyéről, a' hol elegyesen feküdtek a' hartzban el hullott Persáknak és Egyiptomiaknak holttesteik. Viszálván t. i. Ő mind a' két Nemzetbelieknek fejeiket: a' Persa' főkaponyákat hamar törhetőknek; az Egyiptomiakat ellenben, keményebbeknek találta azon köveknél, a' melyek között heverték. Oka ennek az: mert az Egyiptomiak szüntelen gyakorlották magokat, valamint a' gyalog futásban és a' lovon 's szekéren való futtatásban; úgy a' bajvivásbann is: ellenben a' Persák még mikor hadra mentek is, inkább hasonlítottak egy olyan Tsoporthoz, a' mely dorbézolva megy Vásárra; mint sem egy reguláris Sereghez.)

*Az emberi testet, a' politikus testet szere-
rentsésen hasonlította egybe* hajdanni Ró-
mai Senátor *Menenius Agrippa* azzal az
alkalmatossággal, midőn a' Rómából zú-
golódva el költözött Köznépnek viszfa-
nyerésére küldettetett vala el a' több Elöl-
járók által. „Egykor — *úgymond* — a'
has ellen özsze esküdtek a' testnek egyéb
Tagjai, mivel azt úgy nézték mint oly
részt, a' mely semmit se' dolgozik, 's még
is henyélése mellett minden ő fáradozás-
saiknak gyümölsét meg-emészti: el vé-
gezték tehát magokban, hogy a' has kö-
rül való szolgálattételtől szünjenek meg
mindnyájan, a' minthogy meg is szüntek:
de bezzeg kárát vallották, mert egészen
el száradtak. Akkor vették észre, hogy
ha Ők táplálják a' hast, Ez is táplálja vi-
szont Őket: mivel általa készül az eledel-
ből az a' vér, mely el oszolván a' test'
minden részeibe, élteti 's tartja frissen az
egész Embert. Alig tette meg az alkal-
maztatást *Menenius* a' hasról az Elöljárókra;
a' test' több Tagjairól pedig az alsóbb Pol-
gárookra: leg-ottan magába tért a' Nép, 's
viszfa indúlt *Menenius*sal a' Városba.

A' Frantzia Közönséges-Társaságot is
az Emberi testet hasonlítja özsze a' *Quo-
tidienne* nevű Párisi Újságnak 14-dik Au-
gustusi Darabja, egy nagy részént tréfás de
tsipős előadásban, melynek magyar értel-
me így következik: „Juthat eszünkke,

hogy *Rabaud de S. Etienne* így szólott a'
 Constituens Nemzeti-gyűlésben: *Egy Isten;*
egy Nemzet; egy Király; egy Gyűlés.
 Ezen szép mondáson épült az akkori idő-
 től fogva annyira esmeretes egység és meg-
 oszolhatatlanság' principiuma. Az Isten és
 a' Nemzet' egységénn való változtatás nem
 is ítéltetett tanátsosnak: de ellenben, egy
 Gyűlés helyett kettő állíttatott fel; és egy
 Király helyett öt tétetett. Egykor meg-
 kérdeztem egygyet Azok között, kiknek
 nagy munkája a' Konstitúció; miért tá-
 voztak Ők úgy el, az Egységnek és Meg-
 oszolhatatlanságnak nagy principiumától?
 Ő azt felelte nékem, hogy a' két Gyű-
 lés mintegy két keze a' politikus test-
 nek. Nem bánom mondék néki, ám legyen
 két keze a' politikus testnek: tsak hogy
 ne kotoráfsza mindig a' zsebünket: de
 mirevalók az öt Direktorok? Az én Ly-
 kurgusom azt felelte nékem, hogy Ezek,
 a' politikus testnek öt érzékenységei. No
 már ez egy jó alkotmányú politikus test
 — így szólék magamban — mert vagynak
 néki kezei, szemei, szája, fülei, és lábai.
 Ki mondaná tehát felőle, hogy nem me-
 het? Ezenn magyarázat alkalmatosságot
 szolgáltatott énnékem az öt Direktoroknak
 vagy a' Respublika' öt Erzékenységeinek
 renddel való meg - vizsgálására. *Barras*,
 az Izlés (gustus). Érdemessé teszük ötöt
 ezenn nevezetre, azok a' mulatságos ven-

dégségek, melyeket ad Surennes-ben, és a' Konstantziai bor-italhoz való kedve. *Rewbel*, szereti tapogatni a' pénzt, és rákásra gyűjteni a' Direktori jövedelmet. Ő tehát a' Tactus (Illetes). *Lareveillere* a' Hallás; és a' politikus test bízhatik az ő jó egy pár füleihez. *Carnot*, meg-fiziről meg-fzagolja 's érzi a' dolgokat, Ő tehát a' Szaglálás. *Barthelémy* böltsen be lát a' jövőendő dolgokba. Ő tehát a' Látás. A' Direktóriumbann lett Szakadás által, *Carnot* és *Barthelémy* nem részesülnek többé a' közönséges dolgok' folytatásábann: a' politikus test meg van fofztatva a' szaglálástól és látástól. Nem lehet tehát már tsudálni, hogy se' nem lát se' nem érez, semmit: mert tsak három érzékenységei vagynak: és minthogy a' mely kettő hibázik, el múlhatatlanúl szükséges az ész tehetségeinek ki-fejtődésére: azért mondják sokan, hogy nincs esze a' Direktóriumnak. Könyörögjete Istennek a' szegény Vakért: tizenöt napok alatt könyörögni fogtok a' Meghólttakért.

Hadi és Békességes Környülállások.

Palma-Nuovától (mely, az Ausztriai Birodalommal határos szélén fekszik *Verlentei Friaulnak*) két óránnyira esik egy *Gorizizza* nevű Ts. K. falu. Ezen falúból írták Aug. 17-dikén, hogy 3-ad nappal az előtt, 1500 Cisalpinus Katonák masiroz-

tak el mellette, *Palma-nuova* felé. Bé-ér-kezzvén oda, egy rész közzülök mindjárt el hányta a' puskáit, 's ki-osontván a' más kapun, a' Ts. K. Katonasághoz ment által. Holzfűzű fejer nadrág, fejer lájbli, zöld rövid öltő-ruha (rékli), és három színű bokré-tás Korszikai-módi kis kalap a' formaru-hájok.

Udinéből Augustus' 20 dikánn: — „A' Békességalkura, Ő Tsáfz. Kir. Fel-sége' részéről ide érkezett, ma éjfélután-ni 3 madfél órakor Markéze *Galló*; és ke-véssel azután Baró *Degelman* is: a' Fr. Directórium' részéről ide várattatnak: *Bonaparte* Generális; *Villemanzi*, ki Kom-milzfzarius; és még egy más Kommilzfzá-rius, a' kit egyenessen küldött a' Direktó-rium Párisból.“

Görzből Aug. 26-dikánn: — „*Bonaparte*, tegnap *Udinéba* érkezett: és ma-úja el kezdődtek a' Békességről való ta-nátskozások: melyeknek elébb mozdítása vegett, a' Ts. K. Seregofztályok, melyek eddig quartélyokra vóltak fel-ofztva, mind táborokba szállottak: valamint más részről a' Frantzia és Cisálpinus Katonaságok is elébb nyomúltak.“

Londonból Aug. 11-dikénn: — „*Jamaikából* második Kereskedő-Hajóssereg érkezett már partjainkhoz e' folyó eszten-dőben. 44 napok alatt végezte szerentsés útját, és áll 150 hajókból. — Az idei ara-

tás igen jó volt Angliában. — A' Cádixi Spanyol part előtt álló Lord *St. Vincent* Admirálisunk Hajósseregénél, 3 Legények pártütést akartak indítani: de gonosz szándékjoknak mindjárt az első kezdetén rajta kapattatván, halálra ítéltettek.“

A' Párisi meg hasonlás erős folyamatjában vagyon. — A' Törvényhozó Iffjabbik Gyűlés ismét oly Végzést hozott Aug. 14-dikenn, melyért újra lármáznak a' Jakobínusok: mert az említett Végzés' ereje által, a' Kiköltöztettek jószágaik Azoknak Rokonaikra szállanak.

Batavia (Frigyes-Belgyiom): A' nagy város után nem nem születék itt egyéb egy nagy *Semminél*. A' Konstitútzió, melyenn 14 Hónapokig dolgoztak huszonegy Nemzet gyűlési Tagok, 's a' melyet két Hónapi hányás vetés után helybe-hagyott a' Nemzeti gyűlés; és már előre meg-ditsért a' Frantzia Direktórium is: által-adattatván meg-ítélés végett az egész Nemzetnek, nem fogadtatott el Ennek nagyobb része által, és így sokáig bizonytalanságban fog még vergődni ezentúl is a' Bataviai Respublika, melyben valamint az előbbeni igazgatás alatt, igen eilenkezők voltak az értelmek; úgy valóban most sem egyezőbbek: pedig az ennekelőtte oly bőven veretett Hollandus aranyakon még most is olvashatják a' Batavusok azt a' szép *Symbolumot*, mely az Egyesség' hasznát és az

Egyenetlenség' káros következését ily fontos rövidséggel fejezi ki: *Concordia res parvae crescunt; discordia maximae dilabuntur.*

A' Hollandusok' *Texeli* Hajósseregéről, mind ki szállottak a' szárazra való Katonák, 's vissza-indúltak előbbeni helyeikre. Az Ánglusoknak mindenfelé kiterjedő ereje 's szemessége, meg akadályoztatta a' Hollandusokat szándékjokban. Oly jó Spionjai vagynak a' *Texel* előtt álló Ánglus Admirálisnak, hogy leg-kissebbet is meg-vísznek néki. Nem régiben azt is meg-vittek hogy beteg a' Hollandus Tengeri Vezér *de Winter*; pedig Ez, szorgalmatosann titkolta a' maga erőtelenségét, és nem is tudták közönsegesen a' *Texeliek* is, úgy hogy midőn az Ángl. Admirális *Duncan* mondotta volna egy Hollandus Halásznak, hogy *de Winter* Admirális beteg: a' Halász tagadta: de Adm. *Duncan* azt mondotta, hogy Ő jobban tudja *de Winter* Admirális' állapotját: azért is, vissza-térvén kívánjon Nékie jobbúlást az ő nevébenn.

A' Szárdiniai Király' birtokaiban kezdődött revolúciónak nem hogy pártját fogta volna *Bonaparte*, sőt inkább ellene szegte magát annak: nem tsuda tehát, hogy hamar helyre állott ott a' tsendesség, melyet különben nem egy könnyen szerezhetett volna vissza a' Szárdiniai Király, ámbár

mind maga, sok áldozatokat tett a' Közjóért, mind tétetett más Nagygyaival is az Országnak, kiknek feudális jószágait allódiálisokká változtatta, meg-hagyván ugyan tsak a' titulussait. Ezek az Udv. Újság' ki-fejezése.

Magyar Ország.

Köszegről Aug. 27-dikénn: — „Felkeltt Nemeseinknek szorgalmatos hadi-gyakorlásaikról és katonai ditséretes előmeneteleikről való hiteles Tudósítást a' Hírmondónak bízom Másokra, a' kik nálamnál jobb móddal telyesíthetik ezen hazafiúi kötelességet: én tudósítom, a' mi nagyobb és kissebb Oskoláinknak virágzásáról, és nevezetessen a' kissebbekben egy Bétsi, de Magyar születésű 's a' Magyar Hírmondó' Írói előtt is különössenn esméretes tizenegy esztendő's Ifjatskának, a' tudományokbann való oly jeles gyarapodásáról; hogy 64 Tanuló-Társai között lévő hat Eminensek között, Ő vólt az első Eminens. Ezen szép előmenetelű és Tanuló-Társai előtt követésre méltó példájú Ifjatska *Rájner* Jósef, a' Státus-Tanáts Cancelláriájábéli első Secretárius T. *Rájner* István Úrnak kedves Fiatskája.“

Szombathelyről Aug. 20-dikánn: — „Mennél tovább nézem a' Szathmár Vármegyebéli felkeltt Nemes Sereget, annál nagyobb gyönyörűségemet találom benne.

Ennek Érd. Tagjai valójában mind igaz maradéki Attilának. Jól termett, 's többnyire idős emberek, kiknek a' setét kék ruha, és a' veres süveg (tsákó) igen igen jól illik. Jó lovaikat jól meg-ülik. Hozott ezen Nemes Sereggel Melt. Gr. *Károlyi József* Ő Nagysága, a' szokott Trombitásokon kívül más Muzsikusokat is, úgy-mint két Klarinetistát, 's két Vadász-kürtfúvókat, kik mindnyájan tsinos Magyar köntösben vagynak fel öltözve, 's a' Sereg mellett lovon (nyeregben) teszik kötelességeiket. A' Gróf Úr, ezen szép Sereg Vezére (Oberstere), sokszor mulattatja Seregét, 's a' Nézőket, muzsikával, és a' Muzsikusok oly tökéletesen értik mesterségeket, hogy nagy meg-indulás nélkül nem lehet őket halgatni, annál is inkább, hogy mindenkor gyönyörű Magyar tántz-nótákat fújnak oly elevenen, hogy még a' kiket a' hideg kezd is borzogatni, Azok is öfsze-verik sarkantyújaikat. Most a' katonai gyakorlásokban gyarapítják magokat, hogy azokban is közönséges meg-elégedést nyerhessenek: mint nyertek nem régen a' Komárom Vármegyebéliek, kik nem tsak éppen oly készülettel vagynak mind magokra, mind lovaikra nézve, mint akármely Huszár Regement; hanem oly fordulásokat mutattak az itt vólt Báró *Alvintzy* Hadi-Tárnokmester előtt, hogy ez a' nagy tapasztalású, 's ítéletű Úr egészen el al-

mélkodott rajta. Ezen 's több ily derék magok viseletekre nézve, Hg *Eszterházy* Districtuális, Generálisok, minden Közlegénynek 10, és minden Altisztnak 20 krajtzárt rendelt a' magáéból mulatságokra. Ugyan így serkentette Ő Hertzege a' Welszprémi gyalog Sereget is jó maga viseleteért, summásasann osztogattatván nékie érdemlett jutalmat. Ha tsak valamely akadály nem adja elő magát, Aug. utolsó napján ismét nagy maneuverünk lesz.

Béts.

Egynehány rendbéli *Hamis pénzek* eránt intetett itt meg a' Publikum, két Hirdetményekben, melyeknek egyike, Aug. 22-dikén; a' 2-dik Aug. 24-dikén adatott ki. Az első, 3 féle hamis tallérokat említ; t. i. 1.) Néh. Fels. 2-dik *Leopold'* képével, és 1792-dik ezüstendő-számmal jegyes Belga tallérokat; 2.) hasonló Belga tallérokat, melyek a' most uralkodó Ts. K. Felség' képével, és 1792-diktől fogva 1796-dikig le folyt ezüstendőknek vagy egyike vagy másika számával jegyesek. 3.) Baváriai Conventuális-tallérokat, melyek, *Maximilián József Elector'* képével és 1768-dik ezüstendő-számmal jegyesek. A' hamisságnak szembetűnő jelei ezek: 1.) A' siket, és nem tiszta tsengésű ezüst-hang. 2.) A' rajtok szemléltető képeknek 's betűknek durva, el terpedtsége, mely nyilván mutat-

ja, hogy ezek a' pénzek nem verettek, hanem öntődtek fehér rézből és splauterből. 3.) A' karimán való körülírás hibás: mert a' *lege et fide* helyett vagyon: *lege te fide*. Ezen rozsfz pénzek, nagy bőséggel kezdtek már kerengeni Belső-Ausztriában. — A' másik Hirdetmény, hamis Belga forintokról szól, melyek Néh. F. *Jósef*' képével és 1788-dik esztendő-szammal jegyesek. Ezeket is meg-lehet esmérni, mindjárt a' külső goromba tekintetjéből; 's abból is hogy nintsen oly karimájok, mint más Belga forintoknak.

A' Bétsi Ingenieur Akadémiában tanúlt Iffjak között, a' múltt postán említett *Pogány* Lajos Úron kívül, Ingenieur Főhadnagygyá lett egyszerre Kadétból *Szereday* Úr is, kinek édes Atyával testvér az a' derék Ingenieur - Generális *Szereday* Úr, ki most a' Rajnai Seregünknél Kom-mendánsza az Ingenieur-Tiszti Karnak. Hasonlóképpen Ing. Főhadnagygyá lett Erdélyi származású *Schmid* Úr is, a' Megygyesi Evangelicus Prédikátor' Fia.

Óhajtják az Ing. Akadémiabéli jó szívű Prófeszszorok, hogy bártsak Magyar és Erdély - Ország' részéről is úgy vólnának Fundátziók ezen Ing. Akadémiában, mint vagynak Tseh 's Morva Országok, és Ausztria' részéről. Ha Katonákká nem lennének is mind az ezen Akadémiában tanús-

landó Iffjak; szép hasznára lehetnének a' Hazának: mert, oly mesterségek értésével tértének vissza annak kebelebe, melyek még a' mi Nemzetünknel nem igen esmeretesek, 's pedig egyáltalában szükségesek vólnának, minéműek a' *Mekhanika*, *Hydraulika*, és *Architectura*. Ezt az utolsót t. i. az építés' mesterségét, egy ritka talentomokkal bíró Olasz Gróf tanítja közönségesen nemet nyelvenn. — Három Iffjaknak ezen Akadémiában való tartására nem kívántatnak több esztendőnként ezer forintnál.

Az Insurgens Magyar Seregnek valósággal nemes gondolkodása 's érzése' módját még esmeretesebbé tette Bétsben egy történet, melyet a' Fő-Hertzeg Nádor-Isapány mellett lévő Generálstabból egy Kapitány írt ide, hogy t. i. Ő el vesztette a' táborban a' zsebbéli jegyző-könyvét, a' melyben vóltak drága gyűrűk, 's egynehány száz forintnyi Bankó-tzedulák is. Mihelyt észre-vette a' kárát: azonnal ki-hirdettette azt a' táborban, 's kevés idő múlva, fogyatkozás nélkül vissza-kapta el vesztett tulajdonát.

A' Pruszsiai Király, Aug. 13-dikánn vissza-tért a' Pyrmonti Savanyú-vízről Potsdamba.

A
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL

oioioioioioio

Nro 19.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
5-ik napján 1797-dik Elzáródáson.

Minekutánna szóllottunk *Isztriáról*: szólunk már most *Dalmátziáról*.

Ezenn nevezet: *Dalmátzia*, nem hallatott addig, míg a' Rómaiak, azt az Ádriai tenger-kebeltől fogva Görög-Országig hofszan ki-terjedtt Illyriumot, magokévé nem tették; a' melynek utolsó Királyja *Gentius*nak hívattatott. Nehezen szokhattak *Dalmátzia*' Lakosai a' Római uralkodás alá; a' minthogy igyekeztek is ma-

T

gokat az alól fegyverrel ki-szabadítani: de öt rendbéli hadak után is tsak ugyan a' Római Respublikánál maradt a' győzelem, következésképpen az uralkodás is. Az első Római Tsászár *Octaviánus* is szerentséssen folytatott hadat a' Dalmatákkal: mert meg-hódoltatta őket: a' midőn Dalmátzia, két részekre osztott fel. Egyik, továbbra is Dalmátzianak; de a' másik Liburniának nevezetett. A' 2 dik Században (Székulumtann) Antoninus Pius Tsászár másképpen osztotta fel ezen Tartományt, nevezvén annak egyik Osztályját *Földközinek* (mediterráneának); a' másikat pedig tengerinek (maritimának); és attól az időtől fogva már, a' Dalmatiae (Dalmátziák) nevezet is kezdett hallattatni. Ezen két Dalmátziát, az Albius, Bebius és Árdius hegyek választották egymástól. Változván a' Római Birodalom' sorsa, Gothus kézre jutott a' két Dalmátzia: de az igazgatás' formájában nem lett ott semmi változás. A' Gothusok' pusztulása után, függött Dalmátzia, a' Konstántzinápolyi Görög Tsászári Udvartól, és ez is meg-hagyta az Antoninus Pius által lett fel-osztatását Dalmátziának. — Minthogy a' Velentzei Respublika nem bírt egyebet Dalmátziából, hanem tsupán a' Tengeri Részt: tehát mi is tsak erről fogunk már, tzelunkhoz képest, és egyfzersmind Velentzei Albániáról szólani:

Kristus Urunk' születése után 822-dik eszt. ben, Michael Balbus Görög Tsászár magára kezdte hagyni ezen Tartományt, melynek Lakosai tehát magok állítottak fel önnöntetfzések fzerént való igazgatás' formáját magok között: de mivel a' Horvát Király' Emberei, Tengeri-Tolvajkodashoz kezdettek, és sok károkat okoztak az erőtelen szabadságú Dalmatáknak: azért Ezek ismét a' Konstantzinápolyi Udvar' partfogása alá keredzetek: de sikereilenül, minthogy az említett Udvar is közelgetett vala már a' tehetetlenség' állapotjához. Ily környüállásokban, Nemzeti-gyűlést tartottak a' Dalmaták, és el végezték közakarattal, hogy a' Velentzei Respublika' óltalma alá ajánljak magokat. Ajánlottak is; és a' nevezett Respublika el fogadván ajánlássokat, mindjárt küldött hatalmas sereget a' Horvát Király ellen; 's Békességkérésre kényszerítette Azt. A' 14-dik Században felé kéntelenítetett Velentze, nagy részét Dalmátziának, Lajos Magyar Királynak engedni, úgymint, a' ki Genuát, melynek Frigyese volt, győzedelmeskedtette a' Velentzeiekkel folytatott hadjában. László M. Király, száz ezer aranyért visszsa botsátotta a' Velentzeiek' kezébe, *Veglia*, *Chersó*, *Osero*, és *Zara* Szigeteket. *Ostrovizzat* és *Sebenicot* a' Boszniai Vajdától vette Velentze; *Drivasto-t*, *Dulcigno-t*, *Alessio-t*, *Antivari-t*, és *Budua-t*.

Balza Strusimero nevű Hertzegetől szép szék-
rént kapta; *Almissa*, *Brazza*, *Lesina*,
Curzola, *Trau*, *Spalatro*, és *Cattaro* pe-
dig önként kaptak magokat a' Velentzei
Respublikához. — — A' Dalmátziai föld,
közönségesen sovány, de nem is mivel-
tetik szorgalmatossan. Sok a' kösziklás
bértz, erdő, és tsere benne. Olaj, bor,
gyümölcs, fa, és gyapjú a' fő productumai.
Bővölködik halakkal a' tengere, mely most
Quarnaro-nak neveztetik, hajdann pedig,
Sinus Flanaticus-nak hivattatott. Huszon-
nyóltz Szigeteket foglal magában Dalmá-
tzia, a' melyek között rútúl szokta kivált
az északi szél hánykódtatni a' tengert; azért
is veszedelmes rajta a' hajókázás. Jó Ka-
tonák a' Dalmaták, kivált kardra. Tíz
Váraik is vagynak. A' Romano-Catholika
Vallást köztök, két Érsekek és tizenegy
Püspökök virágoztatják. Szintoly közön-
séges nyelv nálok az Olasz: valamint a'
tisztá Illyriai. Származtak közülök nem
kevés tanultt Férjfiak; kik részszerént deá-
kúl, részszerént olaszúl botsatották munkái-
kat Világ eleibe.

(A' nagyobb Szigeteiről Dalmátziának,
nem különben a' főbb helyeiről is ennek,
valamint Velentzei Albániának is, különös
Leírásokat fogunk közleni a' jövő postán.)

Bonaparte, a' mint Mediolánumból
Udinéba utazott: Veronából ötven Fr. Tifz-
tek lovaglottak ki eleibe, 's a' Városba leté-

bé-érkezésekor két Fr. Batalion tett néki tiszteletet. Huszonnégy Huszárok voltak a' rendes Kísérői. A' maga hintáját követte még két más hintó: és hat nyerges paripa.

Udineből igen vígasztaló Tudósítások érkeztek tegnap Bétsbe.

A' *Lillei (Rysse)* Békesség-alkuról is jó hírek kezdenek folyni.

Mediolánumból Aug. 11-dikénn: — „A' Velentzei ideig való Kormányfzék oly ajánlással küldötte ide a' Direktóriumhoz *Battaglia* Polgárt, hogy óhajtaná Velentze is egygyesülni a' Cisalpina Respublikával. Ezen Közönséges-Társaság' Direktóriuma, a' Külső-dolgokra-ügyelő önnön Minister-jéhez intézett Írásban felelt *Battaglia* Polgár' nyilatkoztatására, 's válaszfzának ide megy ki az értelme: hogy kedvesen vette a' Velentzeiek' kívánságát, és szíves szorgalmatossággal azon fog igyekezni, hogy el háríthasson minden akadályokat, a' melyek ezen kívánságot valami módon gátolhatnák.

A' Velentzei földről sokan költöznek ki: minekokáért a' Ts. K. Felség megparantsolta a' maga *Friauli* és más Tisztviselőinek, hogy szorgalmatos vígyázással legyenek az efféle Kiköltözttekre, 's kivált ha Prókátorok és Teátrálisták akarnának bé-jöni a' Ts. K. Tartományokba: azokat ugyan lelkesen meg-visgálják.

Rómában, az el fogdostatott Zenebo-
nások közül némelyek, a' Frantzia Mini-
ster' pártfogásába ajánlották magokat: de
Az kereken meg-mondotta, hogy magát
effele dologba soha sem fogja elegyíteni.

Bonaparte' Testverje, kit a' Frantzia
Direktórium Követségben küldött a' Ró-
mai Udvarhoz, Florentziába érkezett Aug.
13-dikánn.

Helvétzia: A' Veltlíniek özsze-atya-
fiasodtak a' Graubündeniekkel arra az aján-
lásra, hogy nékiek is ugyan azon jussaik
legyenek mindenekben, a' melyekkel bír-
tak a' Graubündeniek. Ezen özsze-atya-
fiasodásban nagy eszköz vólt a' *Sális Fa-*
milia, melynek mind Graubündenben,
mind Veltlinben sok jószága vagyon. —

Bonaparte Generalis egészszen le tett azon
ízándékáról, mely fzerént a' kormányozá-
sa alatt lévő Fr. Seregnak egy részét, Val-
lisián által akarta masztroztatni vissza Fr.
Országba. “

Egy Ánglus Posta hajó, oly hírrel ér-
kezett mostanság Lisbona alól Ángliának
Felwouthi partjához: hogy *Aurora* nevű
Ángl. Fregát, Spanyol-Országának napnyú-
goti leg szélső tsútsánál, a' mely, *Finis*
Terrenek neveztetik, 16 szállító Frantzia-
hajókra találván, nyóltzat azok között
el egetett, a' többit pedig, melyek, nád-
mézzel (tzúkorral) 's egyéb portékákkal

váltak rakva, a' *Lisbonai* Kikötőhelybe vitte magával.

Párisban, az újjabb Tudósítások szerint is tart még mindig a' félelmes és szűk Világ. Félnék egy felől a' 3 Direktorok, azért rakták ki hivataljaikból a' körülöttök lévő fegyveres erőnek előbbeni Vezéreit, 's a' *Bonaparte*' seregétől hívtanak Embereket, a' kikre bízták ezen Kormányozói hivatalokat. A' mostani *Párisi Kommendáns* t. i. Brigadiros *Verdieres*, Adjutánsa volt *Bonaparténak*. Az *Olafz - Országi Fr. Seregnél* szolgált *Domartin* is, a' ki most *Párisban* Fejek a' Pattantyúsoknak. A' *Párisban* 's ennek környékén fekvő Katonaságnak Fő-Vezére, az a' nevezetes *Augerau*, a' ki egy Országát kormányozta a' *Bonaparte*' Ármádiájának. — Félnék más felől a' Törvényhozók is, kik közül *Pisgrü*, *Willot*, és sok más Tagjai az Iffjabb Tanátsnak, el sem oszlottak egymástól Aug. 17-dik éjtszakájánn, hogy annál hathatósabban ellene állhassanak minden erőszaknak, a' mely ki-találná ütni magát. A' már ismeretes *Quotidienne* nevű *Párisi Újság*, ötvenre teszi a' Törvényhozó-Gyűlés' olyatén Tagjainak számát, kik a' le öldöste-téstől félvén, nem mernek önnön szállásaikon háltni. Ugyan ezen Újság írja nyilván, hogy ámbár a' Klúbtartás meg-vagy-on tiltva: még is tartanak a' *Jakobínu-*

sok Gyűlést vagy Klúbot magok között: nem ugyan az előbbeni Klúbok' formájában: hanem Theophilantropika (Istent's Embert szerető) Társaság' színe alatt, mely Társaság, nem régiben, állott fel, és nem egyéb, belső valóságára nézve Jakobínus Klúbnál, melyet amaz ezer Mester *Sieyes* Apátúr kormányoz, és a' melynek, a' *Necker* Úr' Leánya, Bárá *Staëlné* is Tagja. Erőszakoskodtak is már mostanság ismét a' Jakobínusok, fel-láz-zasztván a' Katonaságot, némely fekete nyakravalós Iffjak ellen, a' kiket Ők Ro-jalistáknak kiáltottak. Nem szenvedhet-vén a' Feketenyakravalósok, boszszúsággal lett illettetésseket, számosan öfzsze-tsopor-toztak, hogy a' Katonákon boszszút állja-nak, a' midőn Gen. *Augerau*, eleit kíván-ván venni a' rofsz következéseknak, ke-ményen reájok parantsolt a' Katonákra, hogy senkit se' háborgassanak az öltöze-téért. / Azonban, a' Törvényhozó Iffjab-bik Tanátsnak *Bourdon* nevű Tagja, oly panaszt terjesztett még később is a' Gyű-lés' eleibe, hogy a' mint Aug. 13-dikán reggel egy tsomó Katonaság a' *Boulevard* nevű piatzon ment volna keresztül, egy-szerre rendet bontott, 's meg-támadott egy-néhány Polgárokat, a' fekete-nyakrava-lóért. Kívánta egyfzersmind *Bourdon*, hogy kérdeztesse meg a' Gyűlés a' Direk-tóriumot, az effele erőszakoskodások el-

len tett Rendeléseit eránt, mely kívánságnak teljesítésére reá is állott a' Gyűlés. — *Barras* Direktor maga is azonn volt Aug. 14-dik éjszakáján — a' *Quotidienne bizonyítása szerént* — hogy a' leg-keményebb eszközöket kell elő venni: de *Carnot* úgy annyira ellene szegezte magát, hogy Ezt, kétszer hívta ki *Barras* duellumra. A' több Direktorok is kemény szemrehányásokat osztogattak Egymásnak. Aug. 19-dik és 20-dik napjainn golyóbis-töltések osztattak ki a' Párisi Katonaságnak. Ezek is több más ilyen környűllások nyilván bizonyítják a' Fr. Respublikának kétséges környűllásait. — Arra,

Hogy *Szűk Világ* vagyon Párisbann, nem kell világosabb bizonyság, a' Direktórium' Vallástételénél, melyet Ő a' Törvényhozó Iffabbik Tanátshoz Aug. 16-dikánn intézett Írásában nyilatkoztatott ki: hogy t. i. ha hirtelen nem segít a' Tanáts a' közönséges Kaszszának ügyefogyott állapotján: úgy nem lesz mód többé, még az Ispotálybéli Betegeknek és a' Raboknak tartásában is.

Elegyes Tudósítások

A' Szárdiniai Király, kívánván állandóvá tenni Országábann a' szerentsésenn helyre - állott tsendességet, egész szorgalmatossággal utánna lát a' Papiros-pénz száma kissebbítésének, az az, a' Státus

adóssága' léjjebb fzállításának. Aug. 1-ső napján 551128 lírát erő-papiros pénzt égettetett el; Aug. 5-dikénn pedig 1,461,216 líránnyt, és ezen utóbb említett summa oly Bankó-tzédulákból állott, a' melyek, hazai áldozatul ingyen adódtak bé az Ország' Kaszsjájába. (Egy lira tészén fél forintot.)

A' Svéd Király, Aug. 19-dikén Potsdamba érkezett a' Pruszsziai Királyhoz, 's onnét egyenessen szándékozott visszautazni a' maga Országába.

A' mostani Orosz Tsászár egy zárósládát tétetett ki a' palotája' eleibe — *a' mint meg-írtuk* — melybe minden Instáns belé vetheti egy felső nyílásonn a' maga Kérő-írását. Az ilyen Instántziák között 359-et számlált elő mostanság a' Pétersburgi Újság, melyekre a' Tsászár nem adott kívántt választ, és 84-et vissza is útasítatott, még pedig el szakasztva a' Küldőknek, oly kötelezés mellett, hogy Azok tartozzanak meg fizetni a' postapénzt.

Pétersburg milyen Város legyen? onnét is meg lehet ítélni, hogy amaz esmeretes nevű *Pinetti* most ott lévén, mesterséges remekjeinek mutogatása által bé vesztvéneként 3 ezer rúbelt.

Új Találmányok.

A' nyereség' reménylése elméssé 's talállossá teszi az Embert. (*Ingenii largitor*

venter)— Mivel Angliában a' riskására nints taksa vetve; ellenben vagyon a' búzára: tehát most egy Ember jó reménység alatt azt gondolta ott ki, hogy ő riskásából készít hajport. Nem is tsalta meg a' reménység, mert az ő hajpora, még finomabbnak 's könnyebbnek találtatott, mint a' búzából készült: azonban oltsóbb is, mivel a' taksa nem neveli a' riskása árrát, mint a' búzáét. Ezen tekintetekből, annyi Vevők főrnak az újmódi hajpor tsinalóhoz: hogy alig tudja mindnyájokat ki elégíteni. — — Északi-Amerikában, az Angliai Koronához tartozó *Connecticut* Tartományának *Harford* Városában egy *Appellus Kinsley* nevezetű Úr, oly Könyvnyomtató eszközt talált fel, a' melyen egy Személy, egy óra alatt, két ezer árkust nyomtathat: holott más nyomtató eszközökön, a' melyek eddig szokásban vannak, alig nyomtathat egy óra alatt két akármely gyakorlott Személy is többet 250 árkusnái.

Magyar Ország.

Szombathelyről Aug. 31-dikénn: —
„Tegnapra vólt határozva a' hadi próbadás: de tsak ma ment tökéletességre. Tegnap ugyan már mind a' két Rész ki szállott a' maga ki-jeleltt táborába, *Szombathelynek* nem Béts és Kőszeg; hanem

Vasvár felől való, azon vidékére, mely a' Gyöngyös folyó-vizének bal-meljékét formálja. A' Fő-Hertzeg Nádor-Ispány' serege, mely Gróf *Pálffy* Generális' al-kormányozása alatt volt, még délelőtt ki-költözött; Hertzeg *Eszterházy* Generálisé pedig mindjárt délután a' rendelt helyre, 's az Előlvígyázók leg-ottan ki-állítottak mind a' két részről. Délután a' Palatínus recognoscírozott (meg-visgált mindeneket), mely alkalmatossággal, ágyúzások 's lövöldözések voltak. Egész éjtszakánnál jártatták fel 's alá mind a' két Fél' Vezérei a' magok Visgálóikat. Más nap virradóra szembe-szállott egymással a' két Sereg, 's délelőtti tizenegy óráig folytatta a' viadalt, melynek következése a' lett, hogy a' ki-tsinált Plánum szerént, a' Királyi Sereg, melyet a' Nádor-Ispány és Gróf *Pálffy* vezérlettek, győzedelmeskedett az ellenségen, a' melynek képét Hertzeg *Eszterházy*' Serege viselte, 's vízfza-nyerettetett tőle Szombathely is. Oly képzelődésen fundáltatott t. i. a' hadi próba, mintha az ellenség bé-rontván Magyar-Országba, Szombathelyet, mely ezen plánumban úgy gondoltatott mint egy jól meg-erössített hely, el foglalta, 's körül vette volna, a' kit tehát el kellett nyomni onnét a' Magyar Királyi Katonaságnak, hogy vízfza-juthasson a' Szombathelyi Erösség' birtokába. Azért feküdt

Mind a' két Sereg a' Gyöngyös bal-meljé-
ken, mivel ezen folyó-víz olyannak gon-
doltatott, a' melyen híd nélkül nem lehet
által-járni. Mind a' két Seregnek vólt er-
deje, úgymint: a' Nádor-Ispányénak 's Gr.
*Pálffy*énak; a' Szarkaházy; Hg Eszterhá-
zyénak pedig a' Hermányi, melyhez közel
esett a' fő-kvártélyja is Ö Hertzegségének
Sz. Király. Ez úttal, ellene tusakodott
Hg Eszterházynek a' Distriktusabéli Vesz-
prémi Gyalogság: 's most is ki-tett ma-
gáért, mert a' Hermányi erdőt oly derekas
tüzelessel szorongatta; a' moly; rendes
gyalog Katonaságnak is betsületére válna.
— A' hadi-próbához való plánumot, Ober-
ster Corner Úr tsinálta.

Munkátsról Aug: 19dikénn: — „A' mi
mustránknak bizonyos terminussa vólt, mint
írtam, 23-dik Június; még is Júl. nak 2-dikán
lett meg. Indulásunknak egészszon meg-ha-
tározott napja vólt 28-dik Július. Azonban
Aug: 12-dikén Váriba szállítódtunk bé kvár-
télyba; Tisza-Ujlaki Lógerünkből; a' hová;
22-dik Júniusban szállottunk vólt ki, Be-
regszáfszi kvártélyunkból. — Le nem; tud-
nám írni, mely égő kívánsággal várjuk a'
masiroztató parantsolatot. Ekkoráig is,
naponként jövägetnek hozzánk, öként a'
Nemes Férjfiak; holott régen telyes szám-
mal vagyunk. Az ilyenek helyett ofztán,
betegeket, vagy más tekintetben alkalmat-
lanokat botsátunk el. — Ha zsóldot 's fegy-

vert nyerhetett volna N. Vármegyénk: úgy 500 lovas- és 300 gyalog Katonát állíthatott volna. De mivel azt meg nem nyerhette, azért nem telhetett többre Nemes Lovasaink' száma 170 — 80-nál. Tisztjeink, már most így vagynak: Oberster, M. Lónyay Ferentz; Kapitány, T. Gúthy Ignátz; Kaszszatartó, Kapitányi ranggal, T. Markovits Ferentz; Auditor, Kapitányi ranggal, T. Somosy Ferentz; Fő-Hadnagy, T. Bornemisza János; Alhadnagy, Bersényi József; Adjutánt, Alhadnagyi ranggal, Luprik Ignatz; Zászlótartó, Mező Péter; Strázsamesterek, Váradi József, 's Illosvay Gábor; Szekérmester, Mezei József; Furiér Eva István; Feltser, Nágel Gáspár; Trombitás, Berki Pál; a' Káplárokat, Kovácsokat puska-miveseket, 's a' t. el halgatom, a' kik, még most is, gyakran változnak. — Megírtam ugyan már a' Formaruhánkat; de el felejtettem, hogy a' Tisztek' mentéje, nem fekete: hanem szürke bárány bőrrel, 's általjában, mind igen gazdag aranyozással készült. Fekete bársony süvegeik is, az aranytól alig láttzanak; 's kótsag tóilakkal ékeskednek. Ruháink' kímelésére fekete Magyar ingeink, és lábravalóink vagynak; kinek kréditorból, vagy tafotából, arannyal ki tzifrázva; kinek bakatsinból. Ezt, hol testi-ruhánkra; hol Formaruhánkon feljül szoktuk venni; a' mint, a' Mondé-

runknak, vagy nyövést akarjuk el kerülni, helyben: vagy porozását, a' marsban. Gyalogjainknak zöld Magyar ingek, 's gatyájok van; a' számok 700; a' Tisztjeik ezek: Oberster M. Lónyay László, Consiliarius; Obrstlieutenánt, T. Ilosvay Péter; Major, T. Rátz györgy; Kapitányok: T. Kajdi Lajos, Morvay Pál, 's Bornemisza Imre; Főhadnagyok: T. Somosy Miklós, Landor József, Betsey Sándor; Alhadnagyok: Dolinay Imre, Jósza Pál, Ilosvay Gedeon; Zászlótartó, Gorzó János; Strázsamesterek: Román Ferentz, Gajler József, és Bolyos László — Urak.,,

„Az Ugotsai, 60—70 számból álló Lovasság, Junius' végén egyesült velünk, a' Tisza-Újlaki Lógerben. Azólta, egy Oberster alatt vagyunk; együtt exercíroztatunk; egy templomba járunk; 's Váriba is kvártélyba együtt jöttünk. Főbb Tisztjeik ezek: Kapitány, T. Morvay Gábor; Főhadnagy, T. Ujhelyi Károly; Alhadnagy, Farkas László—Urak. Formaruhájok egészfzen világos-kék, tarka sinórral, fekete prémmel. Zászlószentelesek, Július' 3 dikán ment végbe, nagy pompával; minden rendű, és Vallású temérdek sokaság' jelenlétében. A' tzeremónia kezdődött a' T. Újlaki Katólikum templomban, az ott lakó T. Plébános által; 's végeződött a' Lógerben, az egyesültt T. N. Vármegyék' Seregének már tudva lévő Tábori-Káplánnya által. Ezt

követte; majd 300 Személyre terített asztalú gazdag és fényes Bál. — Bereg Vármegyében pedig semmi zászlo-szenteles nem volt; mert az oda való N. Sereg, a' már Insurrectióban volt 1741-dikbéli Zászlóval állott ki. — A' Máramarosiak; a' kikkel együtt formálnánk egy Korpust; 's a' kikből telne ki Oberstlieutenántunk és Majorunk; máig sem érkeztek el hozzánk. “

„A' Bukovinai lármától fogva; naponként szaporodnak a' Munkátsi Várban a' Státus' rabjai. — Mi nálunk is szűkebb a' széna; mint mászszor: de még is tsak van. — Az aratás türhető. A' makk felette sok; egész Vármegyénkbenn. A' szőlő szint annyi volt; de a' sok napok; nagy részt le sütötték. A' gyümölcs; hol szűken; hol középserűen; a' Munkátsi Határon pedig, ámbár az említett nagy hévségű napokban, leg-alább fele le veszett; még is oly igen bővön van: hogy a' fákat támaszszal nem győzik. Sokaknak öfztörttek az ágaik; számtalanok pedig; egész tövestől is ki törttek; a' sok termés alatt. — Jég-esső tsak imitt amott járt Vármegyénkben. Esső ritkán esik; de sebes záporral; és szélvélzfél; mely is; nem kevésbé szaporítja; a' vastag terhű gyümölcsfáknak le-töredezéseket. A' másodszor virágzó fák; annyira nem újságok nálunk: hogy némelyek szintoly fejérek a' virágtól; valamint tavaszszal. “

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG^o
ENGEDÉLMÉVEL

o o o o o o o o o o

Nro 20.

Költ' Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
 8-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Dalmátzia' emlékezetesebb Szigeteinek',
 's az Európai száraz részén fekvő nevezetesebb Helyeinek le-írását, ígéretünk szerént imé közöljük:

Osero és Cherso Szigetek, oly közel esnek egymáshoz, hogy egyikből által lehet járni a' másikba egy fa-hídon. Oseróban, mely hajdann a' Medea Testvérjéről Absyrtusról, Absyrtisnak nevez-

U

tetett, egészségtelenné teszik a' levegő eget a' sok állóvizek, melyeket kevés költséggel el lehetne venni a' tengerbe. A' Lakosok, kiknek száma, jóval is kevesebb, mint a' Chersoiaké, tudatlanok, nyomorútt házakban laknak, kevés termő földekkel bírnak, a' mi van az is sovány; azért is főzük ott a' búza.

Chersonak régenten *Crepſa*, vagy *Crepſa* volt a' neve. A' Főváros-Lakosinak számát mintegy 3 ezerre lehet tenni: az egész Szigetét pedig nyóltz ezerre. Itt nem csak a' köz-nép fzorgalmatos; hanem még a' Nemés Afzszonyókat se' éri a' felkelő Nap az ágyban, 's estve későn mennek fekünni, a' rendes foglalatoskodás miatt. Juh, elég bőven találtatik ezen Szigetben, és a' tej olyan, hogy jobbat nála nem lehet kívánni.

Arbe. Ezen Szige ben alig telik mind özfzfe 3 ezerre a' Lakosok' száma: azonban még is meg volt most is a' hajdani Tanáttsok, a' mely viszi az igazgatást; és íteli a' törvényes ügyeket. Volt jussok arra is, hogy Nemzeti-gyűlést tarthattak, a' melyből Szószóllókat küldöttek magok Képébenn a' Velentzei Kormányfzékhez. Legeltető mezejek, borok, olajjok, halok, bővönn van. Vagyon jó Kikötőhelyek is.

Veglia Szigetjét, a' Rómaiak' Curictának hívták. Vagynak ezen Szigetnek Kikötőhelyei is, de a' fízinte mindenkor dühösködő északi szél miatt nem mehetnek belé bátorságosann, kivált a' nagy hadi hajók. A' Lakosok, nintsenek többen 15 ezernél, mert a' napkeleti részt senki se lakja; hanem tsupán a' déli és napnyugati részeket. Fő produktum a' jó bor. A' selyem, nem igen derekas. Ló elég vagyon; még pedig futós; de apró, és a' munkát kevés ideig győző.

Pago, hajdan *Gissá*-nak neveztetett. Hofzszú, rendeletlen formájú. A' föld sovány; úgy hogy alig terem annyi búzát, a' mennyivel két Hónapig is megérhetnék a' Lakosok, a' kik pedig alig vagynak mind ötfzfe négy ezerenn. A' Juh 's ketske-tartáson kívül, halászáttal is keresik élelmeket; de kiváltképpen tengeri só készítéssel, bé-gyűjtenek elztendönként hatvan ezer köből sót.

Zara, kedves Kolóniájok vólt a' Rómaiaknak *Jadertina* név alatt. Kivált Augustus és Trajanus Tsászárok különösenn szerették. Vagyon a' többek között egy régi Inscriptzió, melyben Augustus, ezen Sziget' Attyának neveztetett (*Pater Coloniae Jadertinae*), és ezt a' Felírást nagy

betsben tartják még ma is a' *Záraiak*. Sok apró Szigeteket foglal *Zara* magábann, melyeknek Lakosai mindazáltal nintsenek többen harmintz ezernél. A' Fő-Város, ugyan azon nevű, mint maga a' Sziget. Igen meg van erősítve. A' Fegyveres- és más Tárházai rakottak. Lakosai számát mintegy hét ezerre lehet tenni, kik valóban pallérozottak. Kristus Urunk' születése után 378-dik esztendőben Damasus Pápa alatt, az Aquilejai Egyházi-Gyűlés Püspököt rendelt Jaderába: (Így hívattott akkor Zára) Idő' jártával a' Püspökség, Érsekséggé vált; mely még most is tart. Az oda való Cathédrale Templomban gyönyörű festések szemléltetnek, melyek, *Tintoretto*; *Palma*; *Tiziano*; és *Varotaro* kezeik által készültek. Egy Nemzeti Fő-Tanáts vagyon *Zarában*; 's az teszi az alsóbb Tisztviselőket.

Sebenico, tengermeljéki Distriktus Napkelet felé. A' Város benne; mely ugyan azon névvel neveztetik; régi Erősség. A' Kikötőhelye igen alkalmas, bátorságos, és jó erőss is. Itt is egy Nemzeti Fő-Tanáts választja az alsóbb Tisztviselőket.

Trau: Az ezen néven lévő Szigetnek és Városnak *Tragurium* vólt a' neve a' Rómaiak' idejében. A' Lakosai 4500-ra számláltatnak, kiknek nints ugyan búzájuk,

de vagyon jóféle olajok, 's borok; fügék pedig oly bőven, hogy többet el szoktak adni külföldre elztendönként, 14 ezer hordónál.

Spalatro, Napkelet felé Európa' száraz részén fekvő Város. Mind a' tengeri; mind a' száraz feléről derekassan meg vagyon erősítve. A' Lakosait lehet tenni 12 ezerre, kik igen utánna látnak a' kereskedésnek: de jól is birják magokat. Az odavaló Cathedrale Templom' palotája volt *Diocletianus* Tsászárnak, ki azt a' leg-finomabb márványból úgy építtette, hogy kívülről nyóltz szegeletű; belől pedig kerek. A' Város' 3 Kapui is, bizonyságai a' Rómaiak' álmélkodásra méltó, és pompás Architecturájoknak (építéssek' módjának.)

Trau és *Spalatro* között fekszik *Salona*, igen régi Város, melybe, a' midőn Kolóniát (Lakosokat) küldöttek a' Rómaiak, nevezték azt *Martia Juliának*. Dalmátzia Praetorának és Quaestorának ez volt a' lakó-helye: de a' Gothusok és Avaressek által úgy el pusztíttatott; hogy már ma, egynehány kalyibáknál (kunyhóknál) egyebet nem lehet benne látni.

Clissa, egy magas márvány kőszálon épültt szinte meg-vehetetlen Erősség. Még most is a' régi kőfalai vagynak. *Dio Cas-*

sius Historikus nevezi azt *Andetrium*nak; *Plinius* pedig, *Mandetrium*nak.

Velentzei Albániának

Fő-Városa, *Cattaro*. Bővölködik borral, olajjal, 's a' leg-szebb gyümölcsökkel. A' kereskedés és Földmivelés virágjában vagyon nálla. Számosak a' Lakosai és gazdagok. A' Rómaiak' idejében *Ascrivium* volt a' neve ezen Városnak.

Castelnuovo, hasonló nevű Distriktusnak Fővárosa. Nehezen férne hozzá az ellenség: mert közfalak között fekszik. A' Népe szorgalmatos, pallérozott, jól él, 's izapora.

Budua, utolsó Városa *Velentzei-Albániának*, 's feje egy Distriktusnak. Elég népes és gazdag. Búzája ugyan kevés terem; de bővölködik borral, olajjal, gyümölcsökkel; és virágoztatja a' kereskedést. — Az Albánusokról különösen azt jegyzik meg a' Tudósok, hogy tsupánn az egy Vallás' tzeremóniáit ki-véve, még most is tartják ök mind azokat a' lakadalmi, játéki, vendégségi és temetési szokásokat, melyeket a' Görögökről, és Trójaiakról hagytak emlékezetben *Homérus* és *Virgilius*: a' honnét egyenessen következik, hogy ezen mai Albánusok, régi Görögöknek 's Trójaiaknak Maradékaik.

Hadi és Békességes Környülállások.

Udinéből Aug. 28-dikánn: — „Nem itt foly most a' Békesség alku; hanem *Passeriano* nevű Kastélyban, mely innét egynehány mérttföldnyire esik.“

Újabb *Udinei* Tudósításokból olvasuk, hogy nagy Vendégséget adott *Bonaparte* *Passerianóban*, melyre a' Ts. Kir. Küldötteken kívül, más Úraságokat is hívattatott, kik a' Ts. K. Felség' Birodalmából valók.

Az *Udinei* Elöljárók, el mentek mind öfzszeséggel *Passerianóba* *Bonaparte'* tiszteleére, mely alkalmatossággal panaszolták Néki, hogy nagy rajtok, a' szüntelenvaló tereh. *Bonaparte* biztatta Öket, hogy csak 12 napig legyenek még tsendesen: mert addig bizonyosann el fog válni a' sorssok.

Görzből Sept. 1-ső napján: — „Tegnap Markéze *Gallónál* vólt *Bonaparte* *Udinébann* ebéden, melyet, tanátskozás követett.“

Velentzéből Aug. 22-dikénn: — „Már 8 Legió Katonaságunk egészfzen készen vagon. Most még 18 Batalionok fel-állítása vagon munkában. Egy Gyermek-Batalion is állíttatik oly Nevendékekből, a' kik kilentz és tizenkét esztendő között

vagynak. Ezenn Batalion, Reménység? (*della Speranza*) Batalionjának neveztetik. Azért kell itt költsön-pénzzel segíteni a' közönséges Kaszszát: mert a' Revolúció előtt úgy ki-takarítódott abból a' pénz, hogy az ideig való Kormányshék? Deputátussai, *Dandolo* Polgár? előadása szerént, nem találtak többet benne 4 száz ezüst Dukatiknál: adósságot ellenben 46 millió ilyen Dukatikra menőt (Egy az efféle Dukatik között 32 garast téfzen.)

A' Skutaribéli Basa, állandó Követjét küldötte az Alpesekenn innét fekvő Olasz Közönséges - Társaság? Kormányshékéhez Mediólánumba.

A' *Cádixi* Spanyol Hajóssereg között, valami zenebona ütötte ki magát, az újabb Tudósítások szerén.

Portugalliának a' Frantziákkal lett meg békélléséről, mihelyt meg-vitték az első hírt Londonba Aug. 15 dikénn a' Fr. Tudósítások: azonnal, száztól kettővel szállottak le a' Papiros-pénzek. A' Ministériommal ellenkező Újságok alkalmatosságot vettek onnét, a' Ministerek ellen való kikelésre, úgymint a' kik, kevéssel ez előtt kétfáz ezer font sterlinget kívántak adatni az Ország által Portugalliának, mely kívánságjokat meg is nyerték a' Gyűléstől, és már 70 ezer font sterlingnyi fegyvereket és egyéb készületeket által is küldöttek Portugalliába. Mitsoda feltételek alatt

békélt meg Portugalliai a' Fr. Respublikával? még nem lehet bizonyossan írni. — A' Portugalliai Udvarnak nagy indító ok volt kétség kívül, a' minél hamarabb való békélesre az is, hogy a' mostani Igazgatás ellen egy mesterséges szövetségű Őszszeesküvés fedeződött fel, a' melynek Kigondolói és Szövői között egy, a' midőn árestaltatott volna, el metizette magának a' nyakát.

A' Frantzia Direktórium, ki-hirdettette ugyan a' Redacteurben, hogy több officialis Tudósításokat nem fog közölni ezen Újság által: azolta is igen buzgó Pártfogója mindazáltal a' Redacteur, a' Direktóriumnak, melyről, egy újabb Darabjában azt írja, hogy Annak gondossága tartotta fenn eddig Párisban a' tsendességet, ámbár naponként érdekli is ezt, a' nyomtatás és beszéllésbéli szabadsággal való visszafélézés: melyen annyival inkább lehet álmélkodni, mivel kevés védelmező eszközei vagynak, 's még azokat is el akarják disputálni a' kezéből, egy oly temérdek Népek közepette, a' melynek indulatait fel-lázzasztják ellene. — Mentette más Darabjában a' Direktóriumot, azon szemrehányások ellen is, melyek tétettek ellene a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsbann azért, hogy a' Nemzeti-gárda' fel-állíttatása eránt hozott Törvénynek ki-hirdetetésével késedelmeskedett.

Elegyes Tudósítások

A' Szárdiniai Király' birtokaiban, helyre állott volna már egyébaránt a' tsendesség: hanem mintegy négy ezer Zenebonások, ágyúkkal 's munitzióval, elebb a' Genuai földre, onnét pedig egy erős Kastelyba vették magokat, mely Kastely, Montferrát Markézénénak volt a' lakó-helye ez előtt, és Rivelló nak neveztetik. — A' Kormányfőzék keményen teteti ellenek a' szükséges kézűleteket. — *Asti* Városában, a' pártütés' rettentő példájául *Testa* nevű Prokátor; nem különben egy Orvos-Doktor Fiával egygyütt akasztó-fann végezték életeket. Egy más Orvos *Astiból*, a' most *Rivellóban* lévő Pártosok Vezérjeik között való.

A' Spanyol Király ki-hirdettette mindenfelé, hogy ezentúl, különböző Vallásúaknak is lehet Spanyol-Országban nemcsak tartózkodni: hanem le is tenni ott magokat állandóul.

Mediolánumból írják, hogy a' *Cisalpin*a Republikabéli Ex-Jesuitáknak meghagyta a' Direktórium előbbeni penzió-jait.

A' Bétsi Török Követ, tegnap volt audientziánn Báró *Thugut* Ministernél; és Hertzeg *Collorédónál*. Egész pompája,

három ki-bérlett két két lovas rendszerént való hintókból állott.

Varsóról is el lehet már mondani némely részben, a' mit Trójáról *Penelope'* szájába adott vólt Ovidius: *Jam seges est ubi Troja fuit*: mert a' mint az Utazók beszélik, fű nőtte fel annak leg-szebb útfzeit: mivel nem jár mostanában rajtok több hintó nyóltznál, holott ennekelőtte egynéhány száz járt fel 's alá. A' leg-szebb paloták' ablakaikból, Pruszfusz Katorna-Formaruhák tűnnek a' Néző' szeméibe. A' Lakosok' száma mód nélkül alább szállott.

Béts.

A' Hadi Fő-Cancellária' végzése szerint, *Wallis Olivier* gyalog Reg. énél az első vacans Főhadnagyság, *Kisfaludy E.* Hazánkfiáé.

A' *Barkó* nevet viselő Magyar lovas Reg. nél meg-halálozott Ötvös Oberstlieutenant. Helyébe lépett Első-Májorságból, *Mecséry* Úr. Első - Májorra lett 2-dik Májorból *Mara* Úr; 2 dikká pedig 3-dikből *Szentiványi* Úr. Harmadik Májorságra a' *Blankenstein* Reg. éből tétetett által ezen Reg. hez Kapitányságból *Meskó* Úr.

Alsó Aufztria' fel-kelett Nemessei is viselik már mejjeken a' múltt Keddtől fogva hív bátorságjok' tzímerét, mely, az Alsó-Aufztria' színeivel, úgymint kéekkel, fejérrel, 's veressel jegyes, arany-tsattos pántlika.

Baadenből (Aufztriában fekszik két órányira Bétshez) Sept. 4-dik napján: — „A' mióta itt mulatnak Tsászár 's Tsá-
szárné Ő Felségek, igen rakva van ez a'
kis Város Vendégekkel, kik részszerént
az ide való meleg fürdővel élnek, részsze-
rént pedig mulatság' kedvéért tartózkod-
nak itten. Tegnap (Vasárnap) kiváltkép-
pen igen sokan voltak itten, Bétsből, Neu-
stadtból, (Német-Újhelyből) 's egyéb szom-
széd helységekből. Az ide való tántzoló
szalában (Casino) egész éjtszaka tántzol-
tak a' temérdek sok Vendégek. Ebből is
észre lehet venni: hogy nem mind beteg
az, a' ki Baadenbe megy. Tsászár Ő Fel-
sége délelőtt fürdik: délután pedig Tsászár-
né Ő Felségével ki szokott kotsizni, majd
az igen kellemetes hegyek közzé, majd a'
térsegen fekvő Helységekre. Megszemlél-
ték a' Hírmondó által már egynehányszor
említett Tsatornát (Canalist) is, melynek
ásása Július' közepe' tájján kezdődött el
két helyen, úgymint *Laxenburg* alatt, és
Guntramsdorfnál, Béts és Neustadt között
lévő Ország-útja' menttébenn. Ez a' tsa-
torna, ha tökéletességre megy, Béts
Várossának bástyái alatt fog a' Dunába
szakadni, azon helyen, a' hol most *Wien*
nevű patak szakad a' Dunába. Innen Renn-
weg nevű Külső-városon végig, 's a' Sz.
Márk' líneánál ki, a' Pozsonyi út' folytatában

Simering falu mellett megy el. *Schwechet* falut balra hagyván, jobb-kéz felé tekeredik fél-hóld formára, 's megy *Leopoldsdorf*-nak, és *Laxenburg*-nak (a' Tsászár nyári mulató-helyének) azután *Guntramsdorf*-nak, *Baaden*-nek, *Feslaun*-nak. Innen *Neustadt* felé tsavarodik; melyet jobbra hagyván; *Lichtenwörth*-nél a' Lajtha vizén által megy Magyar-Országba; a' hol minek-utánna *Sopron Vármegyében* *Siglós* (*Sieglik*) falu, *Sopron Városa*; 's *Nagy-Czenk* alatt; továbbá a' *Rába-Közön*; 's *Győr Vármegyének* egy részén által folytatta útját: *Győr Várossánál* a' *Dunába* fog szakadni: A' szélessége ezen tsatornának úgy van alkalmaztatva; hogy két hajó egymás előtt ki-térhet rajta. A' hajókat lovak fogják húzni. A' hol; Ország- 's más szekér-útakon kell keresztül menni a' tsatornának: ott mindenütt magos bálthajtásos hidak fognak építtetni; hogy az alatt a' hajók bátran el mehessenek. — Már készen is van gyon ezen tsatorna' számára, több egy millió igen vastag téglánál, a' melyből fognak t. i. a' *Víz-rekesztékek* (*Siók*) rakattatni. Többnyire *Horvátok* a' *Teglavetők*, kiket; *Körös Vármegyéből* (ex *Comitatu Criesiensi*) hoztak ide a' *Baadeni téglavetőbe*. Eleinten igen számosan voltak ezen mész-sze földről ide jött jó emberek: hanem az után meg nem elégedvén az ide való igen

drága étellel, sokan közzülök vízfza-men-
tek Hazájokba. — Sok pénzbe kerül ezen
tsatorna, nem tsak azért, mert melfzire
terjed, hanem azért is kiváltképpen: mi-
vel a' dombos helyek miatt sok Siókat,
(Schleussen) kelletik reá tsinálni, melyek
temérdek költséget kívánnak. De meg-
betsülhetetlen hasznára lesz nem tsak Au-
sztriának, hanem Magyar-Országának is:
sőt ennek kiváltképpen. A' főbb pártfo-
góji 's igazgatóji közzül ezen tsatorna-ké-
szítésnek, egy, Mélt. Gróf *Aponyi Ö. Exc. ja*,
T. N. Tólna Vármegyének Fő-lspánnya. “

Magyar Ország.

Szombathelyről Sept. 2-dikánn: —
„Magyar példa-beszéd: *Várt Leány Vá-
rat nyer.* Mi is darab időtől fogva vár-
tuk ide nagy kívánsággal Szabólt Várme-
gyének fel-keltt Nemes Seregét: mert sok
szép dolgokat hallottunk felőle. Már el-
érkezett ezen Sereg, és mai napon meg is
tette hadi próbáit, a' Fő Hertzeg Nádor-Is-
pány; H. Würtemberg Ferdinánd; és más
számtalan Nézők előtt: de mondhatom,
sőt úgy vallja maga az ide való egész Vi-
lág, hogy nem tsak meg nem tsalattatott
várásában 's reménységeben ezen valóság-
gal nemes Sereg eránt; hanem valamint
Páris hajdann, szebbnek találta fzemben
Helénát, mint a' közönséges hír után kép-

zelte vólt magának: úgy itt is többet látunk 's látunk a' Szabólt's Vármegyei Ns Seregben, mint sem hallottunk felőle. — A' jövő Kedden ismét nagy hadi-próba (manöver) fog tartatni, melyre ide várjuk Ő Felségét (*El is ment volna: de a' Bádeni kúráját felbe nem szakaszthatta.*)“

* * * * *

Jelentés.

Egy nagy tapasztalású, és tekintetű Magyar Hazafi, a' kinek tudós pennájából folyt amaz esmeretes Munkátska: *Etwas vom Werböcz, dem Kompilator des sogenannten Juris Tripartiti Hungarici, um einigermaßen dem Wunsch des Manch-Hermæons ein Genügen zu leisten*: szándékozik most oly Munkának közre-botsátása által tetézni hazafiúi érdemeit; a' melynek el enyészését még tsak egynehány igen ritka Kézírások tartóztattak. A' hasznavehetőségére nézve, ezen Munkának, eléggé fog maga szóllani magáért. A' kiknek szírentséjek vólt olvasni, valósággal be-tsés Munkának ítélik. Ez t. i. az a' *Jus Consuetudinarium Quadripartitum Hungaricum*, melynek Első Ferdinánd Tsászár és Magyar Király' uralkodása alatt, egynehány Erdemes Törvénytudók által való ki-

dolgoztatását kívánta az 1553-dik esztendő-
 béli Ország-gyűlés' Végzéseinek 19-ik Tzika-
 kelye oly tzéllal, hogy ezen újonnan ké-
 szítendő Törvénykönyv vétetessék fel a'
Verböczy Tripartituma helyett. A' fel nem
 vétettetése okai, elő fognak a' Munka' vé-
 gin adattatni: melyek után következnek
 a' M. Kiadónak némely Észrevétel-i a' F.
 Aufztriai Háznak; Magyar-Országhoz va-
 ló örökös jussára nézve. A' Nyomtatma-
 nyok' számát; a' Vennikívánók' száma
 határozhatja meg leg-jobbann: azért is
 mind Magyar mind Erdély Országban;
 a' kik meg-akarják szerezni ezenn Mun-
 kát; méltóztassanak neveiket oly Haza-
 siaknak által-adni; kik a' Collectorsá-
 got örömeit magokra vállalják. A' Col-
 lector Urak annakutánna; illendő jutalom'
 reménysége alatt; ne terhelteessenek a' Ven-
 nikívánók' laistromát hozzánk fel-küldeni
 ily tzím alatt: *Pro Magyar Hírmondó a'*
Wienn. E' meg-lévén; azonnal tudósíttat-
 ni fog a' Publikum, a' Könyvnek betűiről;
 papirossáról; 's árjáról.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

oioioioio

Nro 21.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
12-dik napján 1797-dik Esztendőben.

*Párisból került ez a' Politikus Kate-
chismus.*

Kérdés: Rojalista vagy e' Te? *Fele-*
let: Igen is, a' Direktórium' kegyelméből.
K. Mi, egy Rojalista? F. Egy olyan Em-
ber, a' ki hiszen Istenbe; 's hiszi a' Tör-
vényeket, a' jó erköltsöket, egy Respub-
lika' lehetőségét, és a' Királyok' lételet.
K. Respublikában élünk e' Mi? F. Azt
mondják. K. Nem vagy Te Azok között,

a' kik azt mondják? F. Úgy hiszik. K. Mi teszi a' Respublikát? F. A' jó erkölcsök és a' Törvények. K. Virágzik e' mi köztünk a' jó erkölcs? F. Nem. K. Hát Törvény uralkodik e'? F. Nem. K. Mi maradt hát még meg a' régiből? F. Nem egyéb, a' Monarchia' holt fejenél. K. Honét vette a' Monarchia a' maga származását? F. A' betsület-szeretetből. K. Hát a' Respublika? F. A' nyereségnek mód nélkül való kívánásából. K. Mibenn áll a' nyereségnek mód nélkül való kívánása? F. Láb alá való tapodásábann minden virtusoknak. K. Hiszed a' virtust. F. Szint-úgy, valaminthogy Istenbe hiszek. K. Hiszed a' Pátriotismust (Hazai szeretetet)? F. A' Görögökét és Rómaiakét. K. Hát Louvet, Chenier, Tallien, Treilhard és Laréveillère - Lepaux, Rómaiak e'? F. Tsak úgy, mint a' Saint-Honoré nevű útszabéli Leányok Feleségeik Azoknak, a' kiknek neveiket viselik. K. Szereted Te a' Hazádat? F. Mint önnön magamat. K. Hát a' Szabadságot? F. Mint az Ágyasomat. K. Hát a' Módi-Pátriótákat? F. Mint a' kólikát. K. Mi az a' Pátrióta? F. Egy olyan Ember, ki a' Királyok' helyébe tétett. K. Miket kell Annak el követni, a' ki Mások felett meg akarja érdemleni az ilyetén Pátriótai nevezetet? F. Mind azokat, a' melyekért meg érdemlené hogy fel-akasz-

ízák. K. Mitsoda különbség vagyon a' Pá-
 trióták és Jakobínusok között? F. Semmi.
 K. Sok Jakobínusok vagynak e' Fr. Ország-
 ban? F. Tsak annyin, mint a' hogy Egy
 vagyon a' Százhoz. K. Miért bízták hát
 úgy el magokat? F. Mert mi gyáva Em-
 berek vagyunk. K. Hát nints eszköz, a'
 mely által meg lehetne orvosolni a' mi
 gyávaságunkat, és az ő fel-fúvalkodtságo-
 kat? F. Az eszközökből nem volna fo-
 gyatkozás; hanem mi nem élünk az orvos-
 sággal. K. Mit értesz az orvosságonn? F.
 Értem azt, a' mi szükséges a' mi meg-
 gyógyításunkra. K. Mi szükséges a' mi
 meg gyógyításunkra? F. Az Igazság és a'
 Religió. K. Miben áll az Igazság? F. Ab-
 ban, ha meg adjuk kinek kinek a' mi ötet
 illeti. K. Hát a' Religió? Az Isten; Má-
 sok; és magunk eránt tartozott kötelessé-
 geinknek gyakorlásában. K. Mi fogja víz-
 szá-szerezni Mi közzénk az Igazságot és a'
 Religiót? F. Az Idő. K. Lehet e' azt siet-
 tetni? F. Lehet igen is, valamint mást
 mindent. K. Mi által lehet siettetni? F.
 Az erőss lelkűség, és hathatósság által. K.
 Nem szükség e' azt regulázni is annakután-
 na? Szükség igen is. K. Mi lesz a' regu-
 lázója? F. Az Egység. K. Miben áll az
 Egység? F. Az Embereknek költsönös öfz-
 sze-tartásában, 's a' dolgoknak ezen tételre
 való irányoztatásában. K. Mi tsinálta az

Egységet? F. A' Természet. K. Hol van az erő? F. A' hol Egység van. K. Hol a' Szépség? F. A' hol Egység van. K. Hol a' jó igazgatás? F. A' hol Egység van. K. A' meg-olított Igazgatás tehát, nem jó igazgatás? F. Nem. K. Lehet e' jó igazgatás nélkül élni? F. Igen kevés ideig. K. Miképp' lehet jó igazgatás nélkül élni? F. Mint a' hogy mi élünk. K. Fogunk e' mi soká élni? F. Igen is: ha a' hátunkon való mostani fekvésünkből fel-állunk egyenesen. K. Mi. segíthet reá bennünket ezen fel-állásra? F. Az Idő, az Orvosság, és az Egység.

Mikor ilyeket olvas a' Párisi Nép: nem tsuda, ha különböző értelmek kerengenek közöttte. Nagy alkalmatossága van pedig gyakran olvasni efféléket: mert mindennap kilentz Rojalista Újságok jönnek most ki Párisban, következők neveztettek alatt:

1.) *L' Abeille*. Nyóltzad formájú és két levélnyi. A' Szerzője *Cordier-Edman* Apátúr, egy a' Fr. Koronához jussát tartó Herceg' Hívei közzül.

2.) *Abreviateur universel*. Negyed formájú, 's két levélnyi. Többen dolgoznak rajta.

3.) *Le Grondeur*. Ezt Néhai *Gorsas* Deputátus' Felesége adja ki negyed-formájú két levélen.

4.) *Journal general de France*. Negyed formájú 's két levélnyi. Az Írója *Montjoie*, a' kinek pennájából folyt az Aureliánusi Hertzeg Özfzeesküvésének Leírása is, ily titulus alatt: *Histoire de la Coniuration du Duc d' Orleans*.

5.) *Messenger du soir*. Negyed formájú 's két levélnyi. Az Írói: *Isidor Langlois*, igen kedves előadású Magasztalója a' hajdani Igazgatásnak; és *Lunier*.

6.) *Le Miroir*. Hasonló hangon írja ezt *Beaulieu*, és hasonló formában adja is ki, mint a' milyenben íródik 's adódik ki a' *Messenger du Soir*.

7.) *Les Nouvelles politiques nationales et etrangeres*. Negyed formájú 's két levélnyi. Ifjú *Lacretelle*; és *Suard* dolgoznak rajta kiváltképpen.

8.) *Postillon des armées*. Negyed formájú 's két levélnyi. Az Íróját *Cretot*-nak hívják.

9.) *La Quotidienne*. Negyed formájú 's két levélnyi. *Michaud* adja ki; hanem többen is dolgoznak rajta, mint p. o. *Nougaret*, 's Mások. *Michaud* egyszer meg-árestáltatott vólt azért; hogy igen meg-ditsérte a' Praetendenst (18-dik Lajos); de oly hatalmas Védelmezőre talált a' feljebb említett *Lacretell*'ben; hogy ismét szabadon botsáttatott.

Jövögetnek ki Párisban más Rojalista Írások is, de, vagy bizonyos napokon, vagy meg-határozott idő szakaszokban. *Actes des Apotres* nevezet alatt minden Vasárnap nyóltz levelet ad ki 8-ad rétben Gróf *Barruel-Beauvert*, az előbbeni Religiónak és Igazgatás' formájának ditséretére. — Ama nevezetes *Richer-Serizy*, se' szünt még meg az *Accusateur public*-ben rettenetesenn kárhoztatni a' Revolútiót. Két levelet szokott ki-adogatni 8-ad rétben: de rendeletlenül, és ugyan azért kevesedtek is az Előre-fizetői. Az *Annales Catholiques* is folyó munka, de meg nem határozott idejű. A' Kiadója *de Boulogne* Apáthur, különös Híve a' Praetendensnek.

A' Republikánus Újságok közzül, melyek nagy számmal jönnek ki Párisban, tsak a' nevezetesebbeket említjük, melyek:

le Redacteur. Ezen Újságból minden-nap két negyed-rétű levél jő ki. Az Írója, *Thuau*: a' Direktórium Közönséges Secretáriussának *Lagardénak* vigyázása alatt. Ennekelötte kétféle Előadásokat közlött, úgymint Officiálisokat és Nem-officiálisokat, hanem mostanság ki-hirdettette általa a' Direktórium, hogy többé nem fog offi-ciális Tudósításokat közleni. Nem szünt meg ez azonban még most is trombitája enni a' Direkróriumnak.

le Moniteur. Mindennap egy árkus jő ki belőle *in folio*. Azt a' részét ezen Újságnak, melyben a' Törvényhozó-Gyűlés tanátskozásai vagynak elő-adva, *Trouvé* írja, a' kit, Secretáriussává választott volt a' Direktórium: de nem akarván el adni a' maga szabadságát: tsak hamar le-tette a' Secretáriusságot. Sok Vevői vagynak mind Fr. Országban, mind külföldön is, mert Históriáját lehet készíteni belőle az újj Fr. Országnek.

Journal de Perlet. Nyóltzad formában négy levél jő ki belőle naponként, *Lagardc* és *Miger* írják, igen mérséklett hangon: 's ez az oka, hogy húsz ezeren praenumerálnak reá.

l'Ami de la patrie. Negyed formában két levél jő ki belőle naponként, 's foly a' *Coesnon-Pelerin*' pennájából, a' kinek, *Sieyes* és *Daunou*, nagy Pártfogói.

l'Historien. Egy árkus jő ki belőle mindennap nyóltzad formában. Kiadója, ama nevezetes *Dupont de Nemours*, a' ki Tagja volt az 1791-dik eszt. béli Nemzeti-gyűlésnek, 's most Tagja, a' Törvényhozó-gyűlés' öregebbik Tanátstsának. Mind a' Direktóriumnak; mind a' Rojalistáknak meg-mondja az igazát, egyiknek egyszer; a' másiknak mátszor. A' Frantzia Revolúzió Históriájára eszközülni szolgálható Írások között ez, első helyet érdemel.

l'Ami des Loix. Ily nevezet alatt két levelet ad ki negyed rétben minden nap *Poultier* nevű Ex-Szerzetes, egy igen dühös Jakóbínus.

Censeur de Journaux. Negyed formában két levél jő ki belőle naponként. A' Kiadója Ex-Szerzetes *Gallais*, a' ki nagyon vesztette az által a' betsületét, hogy majd egygyik, majd másik Felekezethez tsapta magát.

la Sentinelle. Negyed formában két levél jött ki belőle naponként, a' míg *Louvet* írta mód nélkül nagy tüzességgel; hanem már, a' mint éppen most olvassuk, ki-aludt a' tüze *Louvetnek*: mert meg-holt Aug. 26. dikánn.

(A' Felesége *Louvetnek* úgy meg-illetődött a' Férje' halálánn, hogy mérget vett bé; hanem a' Barátinak és a' Fiának kérésére, ismét méreg ellen való orvosságot vett, 's reménység vólt életének megmaradása eránt.)

Nem tsak a' Frantzia Népet hánykódtatják a' különböző értelmek: hanem a' Direktoriumnak. 's a' Törvényhozó Iffjabbik Gyűlésnek nagyobb része, se szüntek még meg igen érezhetőképpen érdeklenni egymást. 26-dik Augustusi Ülésében a' Törvényhozó Iffjabb Gyűlésnek azt mondta *Thibaudeau*, a' *Cisalpin* Olasz Respub-

likáról, hogy az mind addig csak a' képzelődésben vagyon, míg meg nem esméri azt a' Törvénytevők. Más nap a' Direktorium audientziát adott a' *Cisalpina* Respublika új Követjének *Visconti* Polgárnak, kihez a' mostani Elölülő *Lareveillere* Beszédet tartván, minekutánna bizonyosnak mondotta, hogy meg áll a' *Cisalpina* Respublika, és szövetségese lesz a' Frantziáknak. Így szollott továbbá *Visconti*hoz: Vagynak ugyan a' magok hivataljával, oly gonoszúl vissza élő, és a' virágok közzé elbújt kigyóhoz hasonló Emberek, a' kik Gen. *Bonaparténak*, 's az ő Seregének magok viselését kétségesnek mérészlették mondani, 's oly vakmerő nyilatkoztatást erefztettek ki a' szájokonn, hogy Ti (Cisalpinusok) tsupánn az ő akaratjok által lehettek szabadokká. — Az efféle állításokat, a' Szabadság és a' Fr. Respublika ellen való Öszszeesküvés' következéseinek mondotta *Lareveillere*: mely ellen így fenyegetődzött: De meg van még az Olasz-Országi Sereg, 's Bonaparte még Annak Vezére.

Bergamó Tartományát, mely ennekclötte Velentzéhez tartozott, már a' *Cisalpina* Respublikához kaptsolta Bonaparte.

Párisban, Aug. 15-dikénn a' Frantzia-Országi R. Katholikus Papság Gyűlést tartott, melyben hetvenig való Érsekek, Püspökök, 's Papi-Deputátusok vóltak jelen.

A' Gyűlés' helye vólt a' B. Sz. M. Temploma, melyet, a' Robespierri Világban, Elfz' Templomává bérnáltak vala el a' régi Vallás' Megvetői. A' Rennesi Érsek egy Beszédet tartott, melyben Egyességre intette a' Gyűlés' Tagjait.

Tegnap Bétsben, nagy Házaknál be-
széllették ismét, hogy a' *Cádixi* Spanyol
Hajóssereget meg-verte Gróf *S. Vincent*
Ánglus Admirális.

Batáviábann (Néhai Frigyes-Belgium-
ban) Sept. első napján szándékozott az újj
Nemzeti-gyűlés kezdeni a' maga tanátsko-
zásait, 's azoknak első tárgyaúl ezt a' Kér-
dést venni fel: Ha valyon új Konstitútziót
kellessék e' ismét készíteni: vagy pedig
csak a' régit meg-jobbítani?

Béts.

A' Török Követ, hólnap megy au-
dientziára Ő Felségéhez.

Ő Felsége jónak találta, hogy a' Bi-
rodalom' Kintstárját, 's a' Kamarát illető
foglatatosságokat, külön szakaszza a' poli-
tikumoktól, melyeket egy időtől fogva,
öszszeséggel folytatott az úgy nevezett Di-
rektórium. Az elől említett, úgymint a'
Státus Kaszszáját és a' Kamarát illető fog-
latatosságoknak kormányozását, bízta a'
Felség egy ideig, az Alsó-Ausztriai Kór-

mányfzéknek eddig vólt Prézesére Gróf *Sauraura*.

Katonai Elömenetelek.

Gróf *Sztáray* gyalog Reg. énél: Oberstlieutenántságra lépett Májorságból *Billen-berg* Úr; 2-dik Májorból 1-ső Májorra lett *Hofmeister* Úr; 3-dik Májorból 2-dikká *Hoyneck* Úr; 3 dik Májorra pedig Kapitányból Munkátsy Úr. — *Devins* gyalog Reg. nél: Májorságból Oberstlieutenántságra emeltetett *Haugwitz* Úr; 's Kapitány *Herrlich* Májorságra.

Baadenből Sept. 11-dikén: — „Kis-Martonba rándúltam vólt el innét, a' hová Német-Újhelyből, Sopronból 's egyéb fzsomszéd helyekből is igen számosan gyülekeztek a' tegnapi Vasárnapra, Kis-Marton Kir. Városnak azon része, mely napnyúgotnak esik, Kálvária Hegynek hívattatik. melyet Hg *Eszterházy* bír, 's a' melyben igen sok szép házak és egyéb épületek vagynak. Az ebben már régen építetett templomot, most meg-újíttatta a' Hertzeg, úgymint egy szép nagy óltárt, és egy igen nagy orgonát tsináltatott belé. Belől a' falakat gyönyörűen ki-rajzoltatta. A' tornyokba nagy harangokat tétetett, 's minden egyéb készületeket, melyek az Isteni-szolgálatra meg-kívántatnak, ugyan azon készséggel, 's buzgósággal meg-szerzett, a' melyel tette, a' Közjóra intézett

's közönségesen tudva lévő egyéb áldozat-
jait. A' F. Helytartó Tanács' végzéséből
parochiális Templom leszzen ezentúl a' Kál-
vária-Hegyi Szentegyház, 's az oda való
Hertzegi Várnak Prépostja leszzen egyszers-
mind annak Plébánossa. Ezen meg-újjí-
tott templomnak parochiális templommá
lett fel-szentelését tartotta a' Hertzeg Sept.
10-dikén, a' Hertzegnéje' születése napján
nagy pompával, melyre igen sok Urasá-
gok jelentek meg kiváltképpen Béts Váro-
sából. Sept. 9-dikén nagy vetsernye volt,
's este az egész Város, és a' Vár ki-
vált világosítva. Sept. 10-dikénn volt a'
nagy Mise, délbe gazdag ebéd; este tüzi
mesterség és szabad Bál, melyben a' fő Ura-
ságokkal együtt, minden (Burger) Polgár-
's Hertzegi Tiszt meg-jelenhetett Billiet nél-
kül, 's azt ehette a' hideg étkekből, a'
mi szemének tettzett, 's ihatta a' jóféle
borok között még a' Tokajit is."

Magyar Ország.

Szombathelyről Sept. 7-dikénn: —
„Tegnap ismét jeles próbáját adá vidékүн-
kőn a' felkelte Ns Magyarság, kevés idei
gyakorlása után tett katonai szép előme-
neteleinek. A' Palatínus Fő-Hertzeg na-
gyon meg volt ezen próbaadással is elé-
gedve. Hogy a' jól-tanított Gyalogság igen
jó a' Lovasság mellé: új példával bizonyí-
totta a' Veszprémi gyalogság: mert ez a'

jól készült Nép a' Városunk előtt fekvő Kozári erdő' meg-vételére rendeltetvén, igen szereztséssen véghez vitte a' parancsolatot; egy fortély által, mely abból állott: hogy negyven lovas szekerekre rakattatván a' Gyalogság, sehol el nem maradt a' Lovasságtól, mely, oly frissen léptetett oldalvást, hogy az ellenségtől észre nem vevődött. Midőn ekképpen nagy hirtelenséggel érkezett arra a' helyre, a' honnét tartozott meg-támadni az erdőt: leg-ot-tan le-ugrált szekereiről, tsata rendbe állott; dob-szóval elő-nyomult, 's oly foganatos-sann kezdte és folytatta tüzelését, hogy az erdőt diadalmassan el foglalta.

Szombathelyről Sept. 10-dikénn: —
„Még e' folyó Hónapnak 6-dik és 9-dik napjain is voltak tájjékunkon nagy hadi-gyakorlások. Sept. 6 dikán már jó hajnalban özsze-kapott az Insurgenseknek két rész-re osztott serege egymással. Egyik rész tudniillik *Surányt*, mely falu, Báró *Schilsohn* Ö Exc. ja' lakó-helye, védelmezte; a' másik pedig erővel ki akarta abból hajtani az ellenséget. Septemb. 9-dikénn pedig *Vép* Mező - Város felé indult az egész Sereg. (*Vép* is egy mérttföldnyire esik *Szombathely*hez mint *Surány*). Ezen a' napon abban gyakorlotta magát az egész Sereg, miképpen kellessék körül venni egy Várat, 's ahoz egész addig közelíteni, a' meddig hatnak a' Várból ki lött ágyú golyóbisok. Mind a' két hadi-

próbát igen derekasan tették a' Nemes Vármegyének felkelte Vitézeik. Szabolts Vármegye' Ns Serege, mely ide érkezvén, Kir. Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk előtt ditséretesen producálta magát: az említett két manőverekben is új ditséreteket érdemlett, E. Obersterjének Mélt. B. *Way* Miklós Ö Nagyságának vezérlése alatt, a' kinek nevét, tisztelettel említi az Ingenieur Corpus is, melynek kebelében Kapitányságot viselt. Mind válogatott meglett emerekből áll, és a' 800-at meghaladja ezen N. Sereg. — Holnap lesz az utolsó hadi-próba, melyben az fog megmutatódni, miképpen kellessék az ellenség' földjén szénát kaszálni, 's azt el vinni, melyet a' Németek furazsiren-nek hívnak. Meg fog t. i. mutatódni, mit kell azoknak tselekedni, kik kaszával 's villával 's a' t. vagnak, és azoknak is, kik védelmezésekre rendeltettek azoknak. — Már ma bomlani kezdett a' tábor: mivel falukra fognak osztatni az Insurgensek. Egy hét alatt, a' mint gondoljuk, senki se' lesz már ebben a' táborbann. A' Pest Vármegyebéliek, Rohontz' tájára mennek kvártélyba, a' Tisza meljékiek pedig, úgymint: Bihar, Szathmár és Szabolts Vármegyebéliek, a' Csallóközbe, (Komárom és Pozson közé). A' több Vármegyebéliek kvártélyozása' helyei még nintsenek meghatározva egészen. — A' Fő-Kvártély Szombathelyről Kőszegre fog által tétetődni, a'

hol fog maga a' Nádor-Ispány is lakni Gr. *Zsigraiak'* házában. A' napokban, Horvát-Országba Zágrábba fog Ő Kir. Fő-Hge utazni, hogy a' Horváth és Slávóniai Insurgenseket is meg-nézzé. Nem bizonyos, meddig fognak kvártélyban maradni az Insurgensek: minthogy az a' Békesség' meg készülésétől függ, melyhez már most közelebb reménységgel vagyunk. Szerentsétlenség, soká nem esett a' katonai gyakorlások' alkalmazhatóságával: hanem az utolsó hadi próbákbeli sebes lovaglások ugyan tsak nem múlhattak el, némely kéz láb törés vagy meg-sértődés nélkül: hanem nagyobb szerentsétlenség, mint p. o. nyak törés nem esett több egy-nél. A' Pest Vármegyei Ns Seregnél Tifzti ranggal szolgáló Gr. *Berényi György* Úrnak, tegnap a' futtatás közben ki-rántódván a' kardja, úgy talált le-esni, hogy az alatta lévő derék fejer paripájának a' lába inát el metfzette; 's a' ló azonnal lerogyott, és hogy tovább ne kínlódjon, agyon lövettetett.

Szerentsétlen Történetek.

Spanyol-Országból írták, hogy a' Spanyol Korona alá tartozó részében Dél-Ámerikának, azt a' vidékét, mely, *Santa Fé*, és *Panama* között fekszik, egészszel el süllyesztette egy rettenetes földindulás, tíz (más Tudósítások szerént pedig negyvenn) ezer Emberekkel egyetemben. — Angliának *Plymouthi* partjainál oly ször-

nyü égi-háború volt Aug. 17-dikénn, a' milyenhez hasonlóra nem emlékeznek 1756-dik esztendőtol fogva; melyben történt vala a' Lisbonai nagy földindulás. Három óráig lángalni láttatott mintegy a' levegő-ég. Déli 12 órakor, tíz minuták alatt; 12 lábnyira dagadt fel a' tenger. Ha szélvészszél lett volna egybe kötve az égi-háború: úgy nagy károkat okozott volna; de mivel szél nem fújt; egyéb kár nem esett; hanem hogy 12 kised hajók tsapódtak a' köfziklákhöz. — A' Szárdinai Koronától el szakasztatott és a' Franzia Respublikához kaptsoltatott Szabaudiának Fővárosából *Chambery* ből írták Aug. 19-dikénn; hogy az öt leg-nagyobb erdejek annak a' Tartománynak; melyek 20 óránnyi földnél mesztzebb ki-terjedtek; 's tser, jegenye, és más hasznavehető fából állottak; lángok' prédáivá lettek egy húzomban. Nem volt mód benne; hogy eleit lehetett volna venni a' tűz sebességének; a' mely repülni láttatott egyik hegyről a' másikra. *Chambery* Városa; egészen körül volt véve ezen erdőkkel; következképpen az égéskor; oly tűzszlopokkal; melyek; a' Világ' utolsó napját képzeltették az el rémültt Lakosokkal. Mi okozta ezen rettentő égést; és az abból következett kárt? nem tudódott vala még azon a' napon; a' melyen költ a' Tudósítás.

Ministériom, Tudósításokat vévén *Lille* Városából Aug. 17-dikénn, a' mely tanátskozást tartott azok eránt más nap, el hívta arra, a' Tsászári Királyi; és a' Portugalliai Követet is.

Lille Városábann, az Ánglus Követ Lord *Malmesbury* egy különös Házat vett fel, a' melyben vele együtt laknak minden Hozzá tartozói, mely tselekedetéből *L. Malmesburynak*, a' Békességalkunak tovább való folytattatását jövendölik a' Londoni Politikusok.

Ángliábann a' Frantzia Rabok szá-
mát öszfe-summáltatván az Admirá-
lítás, találta azt, húsz ezer főből állónak.

Ánglia' tengeri-erejének nagyságát meg lehet onnét ítélni; hogy 128 líneai hajói vitézkednek az Európai és két Indiai tengerekenn, a' Frantziák, Spanyolok, és Hollandusok ellen.

Ánglus Tengeri-Vezér Gróf *St. Vincent*, a' Cádixi Spanyol Kikötőhely elől, melyet még mindúntalan bé-kerítve tart, el küldött 3 líneai hajókat, és 8 Fregátokat, oly hagyomással, hogy vegyenek fel *Gibráltárnál* elegendő Katonaságot, 's induljanak onnét *Teneriffa* Szigete ellen, mely leg-nagyobb a' Canáriai 12 Spanyol Szigetek között. Jó két Kikötőhelyei vannak, a' melyekben mindenféle eleséget és

frissítő szereket kapnak a' Napnyúgoti-Indiába utazó-hajók. Ezen Szigetben áll, a' tenger felett fel-emelkedve, az a' híres, 1904 ölnyi magasságú hegy *Pico de Teneriffu*, mely, esztendőnként meg terem 30 ezer hordó jóféle bort. Ezen bornak három negyed részét teszi az úgy nevezett *Malvasiai* bor, melvel alkalmas kereskedést űznek a' Spanyolok.

Az Ánglus tengeri Népnek egy panasz-fza a' vólt, hogy nem kaphatott friss zöldséget: már most tehát e' részben is kereste kedvét a' Ministériom: mert mind a' Hollándiai, mind a' Frantzia, mind a' Spanyol partok előtt álló Hajósseregek' számára, bőven küldött friss kerti zöldséget.

S. Domingó Szigetéből, Ámérika' meljékéről, officiális Tudósítások érkeztek Londonba, 's azok is bizonyítják, a' mit már elébb némely magános Tudósítások közlöttek; hogy t. i. *Irois* nevű Erösség' meg-támadásának alkalmatosságával ezer Embert vesztettek a' Frantziák. Az Erösségbéli Ánglus Örizet nem állott többől háromszáz Személynél; de el szánta magát, hogy vagy győz, vagy meg-hal. A' Kártátsai oly foganatosan dolgoztak, hogy egész sorokat el sepretek a' Fr. ák között. Ugyan az említett officiális Tudósítások szerént egy *Le Prodige* nevezetű igen jó járású Fr. Rabló-hajó, mely, a' had' kez-

detétől fogva kétfáz hét Ánglus hajókat kapdosott vala már el: üzőbe vétetvénn mostanság egy Ángl. Fregát által, két fáz tengeri mérttföldet szaladt magát óltalmazva, 's a' futás közben, mind a' Kapitány, mind a' Hadnagy el estek rajta; úgy kén-teleníttetett végre meg-adni magát.

Skótzsiának némely északi részeiben, el-lene szegeztek magokat a Lakosok a' Pol-gári Katonaság' fel-állításáról szóló Tör-vénynek; de ezenn zenebonának minden veszedelmes következtések nélkül való el enyészését ígérték a' leg-újabb Londoni Tudósítások.

Batávia (Néhai Frigyes - Belgiom): Az újj Nemzeti-Gyűlés' Tagjaivá való vá-lasztatást sokan nem fogadták el. — *Gras-vel* Polgár, a' ki Deputátussa vólt a' Nem-zeti-Gyűlésnek a' *Texeli* Hajósseregnél, Hágában vólt Aug. 27. dikénn.

Az *Alsó-Rajnai* Fr. Sereg' Vezéréről *Moró* Generálisról, félő dolognak írja a' *Quotidienne*, hogy ki ne tétessék a' Vezérségéből, egy bűnéért, mely abból áll, a' *Barras'*, *Rewbel'*, és *Lareveillere'* szemeik előtt, hogy nagy Baratja *Pisgrünek*.

A' *Cisalpina Respublika'* új Követjéhez Aug. 27. dikénn tartott Beszédjét a' Fr. Direktórium' Elölülőjének, igen magára vette, a' mint vehette is, a' Törvényho-

zó Iffjabb Gyűlés' nagyobb része, 's úgy nézi azt, mint belső hadra való fel-kívánást. A' *Redacteur* ugyan, (mely, ha megszűnt is már officiális Párisi Újság lenni: Directoriálissá mindazáltal még több tekintetben és nagyobb mértékben lett, mint volt az előtt is) felette magasztalja az említett Beszédet, melynek ki-fejezéseit úgy írja le: hogy azok, valóságos méltóságos nyilatkoztatnak; 's újító reménységet nyújtottak az eránt, hogy a' Direktórium' hazai szeretete 's erőss-lelkűsége, gyámola még a' Nemzeti ditsőség' Barátnak, és a' Respublika' belső Békességének. — Ezt az Előadást egész tetszéssel olvashatta *Lareveillere*: de ha más Újságokat vett kezébe, már azokban éppen más ítéletet olvasott magáról. A' *l' Invariable* nevezetű t. i. nyilván ki-mondta: hogy *Lareveillere Lepaux*, a' Törvényhozó-gyűlés' gondolati és tselekedetei ellen dolyfös vakmerőséggel kelt ki; a' Törvényhozó-gyűlés öszfzeséggel támadtatván meg, ellenséges küszködésre késztetődött. A' *Nouvelles Politiques* nevű Párisi Újság' Kiadója, okos maga-mérséklést nyilatkoztattott egy időtől fogva: de még Ez se' állhatta meg most, hogy ki ne keljen a' *Lareveillere*' Beszédje ellen. „Sok szomorú napokat számlálunk már — így fejezi ki magát a' többek között — a' mióta, hadat

láttatik folytatni a' Direktórium a' Törvényhozó-gyűléssel. A' Törvényhozó-Gyűlés azzal vádoltatik, hogy tüzes indulatoktól engedi magát vezéreltetni, 's azonban még se' történt soha ebben a' Gyűlésben, a' mely pedig viszfa nem tartóztathatja a' kebelebeli Orátorok' gondolataikat, hogy annyi fenyegetődzések és rágalmozások után is valamely Tagja a' Gyűlésnek, a' Direktóriumnak egy vagy más Tagját személy szerént érdeklette volna (mint érdeklette *Lareveillere* a' Törvényhozó-gyűlés' Tagjait, fel-hozván 's balra magyarázván Azoknak szavaikat) Hat a' gyűlölség nem áldozhat e' fel valamit a' Politikának? vagy talán politika, halasztani a' Békességet?

A' Frantzia Elöljárók között uralkodó nagy meg-hasonlásnak új bizonyysága egy Írás, melyet, a' Törvényhozó Iffjabb Gyűlésnek a' 3 Direktorokkal tartó *Bailleul* nevű Tagja, ily títim alatt adott ki nyomtatásban: *Déclaration à mes Commitans* (Az én Küldöimhez való ki-nyilatkoztatás). Ezen Írásbann vádolja *Bailleul* a' maga Kollégáinak nagyobb részét, 's így kiáltja el magát a' többek között: Derék Vitézek! Republikánusok! Szerzői a' Nemzeti jószágoknak! Közönséges Tisztviselők! a' reám bízott hivatal' nevében, a' Nemzet által adatott kötelességem' nevé-

benn jelentem Néktek, hogy Ti el vagytok árúlva.

Bailleulnek ezen szörnyű Írása oly lármát okozott Aug. 30-dikánn a' Törvényhozó Iffjabb Tanáts' gyűlésében, hogy az Elölülő, a' maga tsendesítő hatalmának nyilatkoztatása végett, kénteníttetett fel tenni a' kalapját.

Márszélj (Márseille) Városából, oly Tudósítással érkezett egy Hírvivő Párisba, hogy ott egy tsomó Jakobínusság fel-fegyverkezvén, sok tsendes Polgárokat megtámadott; 's némelyeket közzülök megsebesített; egynehányat pedig meg is ölt. A' midőn el indúlt onnét a' Kurír, alkalmasint helyre állította vala már a' tsendességet *Sahuguet* Generális.

A' Jakobínusok' néhai nagy Emberének *Louvetnek*, meg-síratta a' halálát, egy *Benjamin Constant* nevű Tzimborássa a' *Sentinellében* (mely Újságnak *Louvet* vólt — mint meg-írtuk a' múltt postán — a' Kiadója, 's nagyon ki kél *B. Constant* Azok ellen, kik még halála után se' hagytak békét *Louvetnek*. Minekutánna el befzéllette ezt a' *Quotidienne*: ily meg-jegyzést vét utánna: „Mi is egy értelemben vagyunk *Benjamin Constant*tal, és hogy ennek szembetűnő próbáját adhassuk: ne tsináljanak egyebet a' Jakobínusok; hanem

haljanak meg hólnap mindnyájan, 's mi fogadjuk szentül, hogy rólok egy szót sem fogunk többé szólani.

Elegyes Tudósítások

A' Párisi Dámák tsak nem mind Turbánt viselnek azólta, miólta ott van a' Török Követ. Így majmozták hajdann a' Római Dámák is a' Görögöket.

A' Skutaribéli Basának kérő írása által felindítatván *Bonaparte*, oly parantsolatot adott ki, hogy a' Fr. ák által el foglaltt részeiben Olasz-Országának, mind szárazon, mind vízen, a' Török Alattvalókhoz, különösen a' Törökökhöz, és főképpen az Albánusokhoz barátságos indulatot kell mutatni.

Sok titulusokat halmozott a' Skutari-béli Basa *Bonapartéra*, említett Írásában, a' melynek kezdő szavai ezek: „Az Isten nagy, és az ő munkái tsudálatosok. — *Bonaparte* Fő-Vezérhez; az *Isa* Törvénye' Védelmezőjéhez; a' Frantzia Respublika' hatalmas Emberéhez; Generálisok Generálisához; Olasz-Ország' Tartománnyainak nagyságos Meg-győzőjéhez; 's a' t.

Hozzá útasítom ezen Írást:

Generálisok Fejedelme! 's a' t.

Végző sorai a' Levelének ezek:

Dieu est grand et ses Oeuvres sont
merveilleuses Que l' amitié qui nous unit,
ne cesse jamais.

(Az Isten nagy, és az ő munkái tsu-
dálatosok. A' Barátság, mely minket egy-
gyesít, soha se' szakadjon félbe.)

Egy nevezetes Ánglus Útazó *Spillárd*,
hogy jobb móddal tehesse mindenütt a'
maga tapasztalásait: kivált a' füvek és ér-
tek körül: gyalog járt, és nyóltzvanki-
lentz ezer Ánglus mérttföldet téfzen, a'
mit gyaloglott, Európábann; Ázsiának a'
Török Birodalomhoz tartozó részében; Áfrikábann, és Ámérikábann.

Chínának

eddig is forogtak már kezeinkbenn több
rendbéli Leírásai; de a' mely Leírás most
jött ki ezen roppant Birodalomról London-
bann: az, meghaladja sok tekintetben az
előbbenieket. Ezen új Leírása Chínának
téfzen, egy Folió; és két negyedformájú
Köteteket. Mintegy 70 Rajzolatok is vagy-
nak benne, melyek okozzák kiváltképpen,
hogy négy font sterling és 4 silling az ár-
ra. A' Kiadója *Staunton* Úr, ki a' Chínai
Tsászárhoz' küldetett Követség mellett Se-
cretáriusságot viselt. A' maga jegyzései
kivül, kezénél vóltak *Staunton* Úrnak,
minden Követségi-Tisztviselők' jegyzéseik,

nevezetessen magáé is a' Követé Lord *Macartney*-é, és az Úti-Hajók-Vezérjéé Lord *Gower* Erasmusé, kiknek alkalmazosságok vólt jó esméretet szerezni magoknak Chínáról, úgymint, a' melyben nyóltz hónapig múlattak, 's Tsászári Tisztviselőktől kísértetve el járták annak nagyobb részét. Tovább is maradtak volna még, de nem akartak várakoztatni 15 gazdag terhű Ánglus hajókat, melyek az ő 64 ágyús *Lyon* nevű hajójoknak óltalma alatt szándékoztak Chínából Anglia felé venni útjokat. Midőn jelentették magokat, hogy viszsa akarnának indulni Hazájokba: azt felelte nékiek a' Tsászár, hogy Ő kíván új Ánglus Követséget látni Chínában azonnal: mihelyest úgy fog tetszeni a' Nagy-Britanniai Udvarnak, hogy ismét küldjön egyet oda. Ez a' ki-nyilatkoztatása a' Tsászárnak nyilván meg-tzáfolja azt a' hírt, mintha Chína maga adott volna ki az Ánglus Követségen. — *Staunton* Úr' Könyvében háromszázharminthárom millióra van téve a' száma *Chína*' Lakosinak, kik közül harminthárom millió lakja az első Tartományt *Pekint*, és 3 millió, ennek ugyan azon nevű, t. i. *Pekin* Fővárosát. Hogy legyen mit enni ennyi száznak, nagyon utánna látnak ott a' Földmívelésnek, mely, nem tsak a' hegyek' tetejéig terjed ki; hanem a' tengerekről és folyó-vizekről is,

egész kertek tűnnek, Úfzó-fzigetek' formájában a' Nező' fzeimeibe, a' melyeknek hidlásokra rakott, és sövénnnyel körül kerített földjén a' leg-szebb zöldségek teremnek nagy bőséggel. Jóllehet *China*, az eddig esmeretes Világ' lakó-földjének egy tizenegyedrészt teszi, 's a' Lakosinak száma három annyi mint egész Európáé: még is, *Staunton* Úr' Előadása szerént, a' közönséges jövedelme, ezüst pénzben véve, alig van háromszor annyi, mint Nagy-Britanniáé. A' tudományokra nézve, hátrább vagynak a' Chínaiak, az Európaiaknál, de elevenségjekre (virgontzságjokra), módos magok viseletére, és a' magokról való nagy képzelődésre nézve, hasonlítanak a' hajdani Frantzia Udvariakhoz. Semmi Nemzeti - Religiójok nints a' Chínaiaknak. Az Aszszony-nem, oly lábonn áll nálok, mint a' Törököknél: bé-zárva tartatik. Az igen régtől fogva fenn-álló szokások, 's a' hofzszas tapasztalás, igen könnyítik az igazgatását egy ily temérdek Népnek: 's nagyon sokat hafznál e' végre az is, hogy az egy Tsáfzárságon kívül semmi örökös hivatalok nintsenek; hanem, érdem által lehet szert tenni Azokra. Visgálások szoktak tartatni, melyekben a' mint méltóbbnak mutatja valaki magát egy vagy más hivatalra: ahoz képest nyeri Azt el.

Erdélybe, 1730, 1747 1749, és 1780-dik esztendőekben nagy sokasággal omlottak vólt által a' kártékony sáskák, Nagy Tár-Ország' pufztaságairól. Ezek a' veszedelmes Vendégek újra meg-jelentek Aug. 20-dik napján *Brassó* vidékén, az úgy nevezett Ó-Sántznál, és egy sűrű felleg' módjára le-szállottak a' Hofszúfalui hegy' aljára. A' Lakosok meg-próbálták mindjárt más nap, fel-lármázni őket pihenő-helyekből: de ők, míg ki nem nyugodták magokat, addig nem mozdúltak. Tsak Aug. 22-dikén kerekedtek fel onnét; 's második nyugvó helyül a' Tatrángi hegyet választották. Az eddig való Tudósítások szerint nem okoztak vala még semmi kárt; és hogy továbbra se' okozhassanak: megtétettek előre minden gátló készületek.

Béts.

Tegnap délelőtt, tíz Iffjú Orvosok gráduáltattak itten, kik között vagyon egy nagy reménységű Hazánkfia is N. Gömör Vármegyei *Marikovszky* György Úr. Ezen Iffjú Orvos Doktor' Nemzetségéből vólt már a' Magyar Hazának egy E. Orvosa, a' ki *Tissót* Magyarra fordította.

Tegnap vólt már a' Török Követ Ő Felségénél is audientziánn: hasonló együgyűségű tzeremóniával, mint a' milyen-nel a' Ministereknél vólt.

Az Alsó-Ausztriai Kormányfőek' Elöl-
 ülőségéből a' Közönséges - Kintstár 's a'
 Kereskedelemre ügyelő Udvari Dikasztériom'
 (Finanz- und Kommerzien-Hofstelle') Elöl-
 ülőjévé neveztetvén Gróf *Saurau*: helyé-
 be, ideigvaló Elölülőjévé lett az A. Au-
 sztriai Kormányfőeknek az eddig való Vi-
 ce-Prezidens Bárá *Vöber*; ideig való Vi-
 ce-Prezidenssé pedig B. *Vöber*' helyébe
 Ts. K. Udvari Tanácsos, és Béts Városá'
 Kapitánya Gróf *Kufstein*.

A' Státus' Kintstárjára ügyelő Udvari
 Dikasztériomhoz első Tanácsossá rendelte
 a' Felső, Bárá *Bartensteint*, ki ennek-
 előtte a' Belgiomi Kamarának volt Vice-
 Prezidense.

Magyar Ország.

A' Versszerző Magyar Afzfzonyságok'
 száma egygyel nevekedett Ns *Vályi Klá-
 ra* Afzfzony' személyében, a' kinek első
 Poëtai szerentsés remekjei között, öröm-
 mel közöljük Hírmondónkbann' az itt kö-
 vetkezendő sorokat:

*A' Palatínushoz, és a' négy Kerületbéli
 Vezérekhez.*

Én vettem magamnak ezt a' bátorságot,
 Hogy merjek tisztelni ily fő Méltóságot
 Kinek ditső neve futja e' Világot,
 Mind Magyar, mind Német, sok külső Országot.

PALATINUS, Nemes Sereg Fő Vezére!

Vezérljed a' Magyar Ditsőség' helyére.
Mint magad nem gyenge Galamboktól lettél,
Hanem az hatalmas Sas fajból születél.

Úgy Nagy Attilának vitéz növevényi
ESZTERHÁZI, PÁLFI, MÉSZÁROS és SPLÉNYI
Legyetek a' Haza' szemes Őrállói,
A' Felséges Udvar fénnye meg-tartói.

Az Insurrectióról közönségesenn.

Szép virtus tündöklék most a' Magyar Népen.
Sok mutatja magát régi Vitézképpen,
Most tettzik meg, kinek nem vialsz a' szíve,
Öltözik fegyverbe, van kezében íve,
Jó hír, név, betsület, nem az ágyon hever,
Hanem ott hol vitéz ellenséget le ver,

* * * * *

Hát te zabolátlan 's fejetlen gonosz Nép!
Rettegj, mert a' Nemes Magyarság majd meg-tép

T. Borsod Vármegye' Insurgenseihez.

Borsod Vármegyének Insurgens Serege
Úgy fénylik mint Fébus szép tsillagos ege.
Bús szolgálód tisztelet gyász-köd homályában,
Nem látván is részt vesz virtusod hangjában.
Ditső Eleinknek híres maradéki,
Ti is, mint Hazának több nemes Vidéki,
Minthogy kardot jó ügy mellett kötöttetek,
A' kívántt szerentse lakozzék veletek.
A' Király és Haza miénk és tiétek
Mind a' kettőt híven most védelmezzétek.
Tetteteknek hasznát a' Haza meg-éri,
A' késő Század is nevetek ditséri.

(Intézte Verseit a' N. Magyar Poéta-Afzszony,
más N. Vármegyének fel-ültt Seregeihez is, a' me-
lyek öfzfzeseggel ki fognak adattatni nyomtatásban,
és azokkal együtt, még sok más Versezetek is, me-
lyeknek írogatása által igyekezik cnyhíteni Hazánk'
ezen E. Leánya, bús Özvegysége' keserveit.)

Bé rekesztés.

Mind ölsze ölelem a' szép Magyar Népet,
 Formálok szívekbenn győzedelmi Képet.
 Menéstekenn örül a' szép tsillagos ég,
 Győzedelmetekbenn soha se legyen vég,
 Méltó híreteknek oszlopot emelni,
 Fejeteknek Laurust Pindusonn nevelni.

Veszprém mellől Rátóthról Sept. 5-dikénn: — „Hazánk' tudós Histórikussa, Nagyvárad Kánonok Fő Tiszt. Pray Úr, 26 új Apáturságokat 's Prépostságokat fedezett fel, melyek eddig a' Tituláre Kalendariumban nem találtattak, úgymint: az Egri Megyében: Tomayi; Typulthai; Böli; Pasztuchi; Debalchi; Beheli; Tunyei; Sovári Apáturságokat, és Hóllóthói Prépostságot. A' Vátzi Megyében: Szent Pantaleonnak Rátzkeve Szigetéről neveztetett Apáturságát, mely másképpen Bánkrúzkóinak is neveztetik, és Dornai Prépostságot. A' Várad Megyében: Egedi Apáturságát; a' kisebbik B. Sz. Máriának a' Várad Várról nevezett Prépostságát; a' Byhor Városával határos Tormováról nevezett Apáturságát; a' Körös vize meljékei Dyenusról nevezett Prépostságát a' Sz. Léleknek; Nyirpályi Prépostságot; Sz. György Prépostságát; Sz. Pál Prépostságát; Oyskai Prépostságot; Odoni Prépostságot. Továbbá, a' Hunyad Vármegyében fekvő Boldogfalváról nevezett Apáturságát. Buda szomszédságabéli Rewi

Prépostságot, Somogy Vármegyében, és így a' Veszprémi Megyében; mely Prépostság tehát különbözik az Esztergomi Megyebéli *Káppani* Apáturságától a' B. Sz. Máriának. *Pagrányi* Apáturságot a' Veszprémi Megyében. *Dersi* Apáturságot a' *Kalotsai* Megyében. Sz. *Abrahán*nak *Ebron* Völgyéről nevezett Apáturságát.

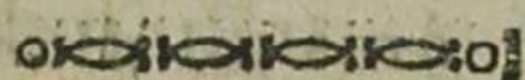
„Az elő számláltt új Apátúrságoknak és Prépostságoknak nagy érdemű és hosszú életre méltó Felfedezőjét igen erányosan megjutalmazta a' kegyes Felség, mert az általa új életre hozatott Apátúrságok között egygyel, t. i. a' *Tormovaival* tisztelte meg.

Veszprémben, egy új Könyv jött ki magyar versekben ily tzim alatt: *Vitéz Kini'sy Pálnak Hamvai. Öszve szedte H. I. S. G. P.* (Horváth János Szöllös-Györöki Plébános). A' Haza' 's Király' Védőinek ajánlja S. M. W. T. (Svörényi Mihály, Veszprémi Tanító.) A' formája ezen Könyvnek negyed rétű.

Helvétzia: „Minekutánna a' *St. Galeni* Nép engedelmet nyert, hogy egy Nemzeti-Tanátsot választhasson maga kebeléből: ezen Választás véghez ment August. 13-dikánn egy Gyűlésben, mely mintegy négy ezer Polgárokból állott.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 23.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
 19-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Erőszak

váltá fel Párisbann a' szóval és penná-
 val folytatott mérges hadat: mert a' Di-
 rektórium' nagyobb része, mely, *Barras-*
ból, Rewbelből és Lareveillere-Lepauxból
 áll jól tudta, hogy: *Jobb meg-előzni,*
mint meg-előztetni (Praestat praevenire,
 quam praeveniri). Sept. 5-dikén akart *Pi-*
chegru hozzá kezdeni a' Polgár-Katona-

ság' rendbe-fzedéséhez, melyet ha végre-hajthatott volna: úgy valóban bé-telhetett volna a' minapi bátor jövendölése, hogy nem lesz több 31-dik Május (az az, oly nap, melyen, árestomba hurtzoltassanak Nemzet-gyűlési Tagok) de már lett: mert Sept. 4-dikének reggeli hat órájától fogva, maga *Pichegru* is, a' *Templom* nevű épületben ül mint rab, és vele egygyütt mind azon Tiszti-társai, kik a' Nemzeti-gyűlés' palotájára gondot viselő Kommiszfziót formálták, név szerént: *Delarue*; *Descoul-tis*; *De la Mettrie*; *Jarry*; *Percé*; *Rovère*; *Fayolle*; *Tupigné*; *Dauchy*; *Bourdon de l' Oise*; *Willot*; *Delamare*. Kevessel azután árestáltattak: *Aubry*; *Dubois* Apátur; és *D' Aussonville*. A' Direktórium' kisebb részének egyik Tagja *Carnot*, el szaladt még az előtt való éjjel; *Barthelémy* pedig meg bújt a' maga szál-lásánn. — A' hatalmaskodó Rész, *Bona-parte* és *Hoche* Vezérekbe veti bizodal-mát; *Moreau*hoz nem bízik: azért is Pá-risba hívta Azt, oly szín alatt, hogy a' kormányozása alatt lévő Rajnai és Mosel-lai Sereg' szükségének pótolásáról vele tanátskozzon; 's az említett Seregnek ideig való kormányozását bízta *Hoche* Generá-lisra. Sept. 4-dikénn reggel egy Jelentést tétetett közönségessé nyomtatásban, mely-nek értelme oda ment ki, hogy „egy Ösz-fzesküvést fedezett fel a' Konstitútzió el-

len; vigyázzanak a' Lakosok, 's egyébránt bízzák magokat az ő Pátriótismusára."

A' leg-újabb Párisi Tudósítások szerint, az Ötszázak' Tanátstsának 250 Tagokból álló része, Ülések' tartásához kezdett *Odeon* nevű épületben, sőt hozzá fogott a' *Carnot*' 's *Barthelémy*' helyébe elő állítandó Direktorok' választásához is. Az el fogatott Nemzet-gyűlési Tagok' száma, 30-ra ment vala már. *Carnot*nak 's *Barthelémy*nek nem lehetett nyomába akadni.

A' Revolútzio alatt nyögő Olasz-Ország' síralmas környülállásait eleven színekkel rajzolta le *Buchetti* nevű Mediolánumi híres Tudós egy Levelében, melyet Párisba útasított a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátstsának egy Tagjához, a' mely Levélnek tőle lett származása ki-tudódván valahogy, azonnal el fogattatott *Buchetti* Apátur, és a' Médiolánumi Várba zárattatott bé. Ezen betses Levelet egy Olasz Fő Úr méltóztatott hozzánk küldeni, és Mi, F. Királyunkhoz és Nemzetünkhöz tartozó kötelességünknek esmertük egy ily hiteles, és sok tekintetben hasznos Próba-írásnak valóságos magyar értelmét közleni, mely is így következik:

„ Kedves Barátom!

Olvasom a' közönséges Újságokban azt a' nyilvánságos Vádat, melyet te ter-

jesztettél az Ötszázak' Tanátstsa' eleibe;
 a' Velentzei és Genuai Státusokra nézve
 tett rendelkezései ellen a' Párisi Kormányfűk-
 nek, mint oly Rendelések ellen, melyek
 az Igazsággal 's a' Konstitűtzióval ellen-
 keznek, és szabad teifzés szerént való ha-
 talmaskodást nyilatkoztatnak. Ezen Vád-
 ló-Beszédből nem tsak azt látom, hogy
 az az Ember vagy, a' kinek hittelek len-
 ni, egy olyan Ember, a' ki leg-kissebb kör-
 nyűlálasaival együtt tudja a' mi dolgaink'
 folyamatját; hanem meg-esmértetek egy
 oly Ferjfiúnak is, a' ki szereted az em-
 berseget 's igazságot, szíveden van a'
 Közjó; betsűlöd a' Nemzetek' Törvény-
 nyét, és siratod a' meg-gyalázott em-
 berségnek gyászos állapotját. A' Te ér-
 telmednek 's szívednek ily tulajdonságaiba
 helyezettett bizodalommal öntöm ki ke-
 beledbe fájdalmas érzéseimet, melyet Ha-
 zám' zűrzavarja okoz szívemben. Áll már
 ugyan is a' műhelye (koha) a' Revolűtzió-
 nak, melynek vége, pusztulás: mivelhogy
 el szaggat minden Polgári-Társásági, jó
 erköltsi, és Religiói kö-eleket, 's el törli
 lassanként a' jó-rendtartásnak és igazság-
 nak még az emlékezetét is. Az említett
 setét műhelye a' Revolűtzió' Koholóinak
 az a' közép-pont, melyből hatnak ki a'
 Tartomány' egész kerűletére az emészto
 sugarok; ebben az undok Társaságban,
 közönséges tanítás' neve alatt készülnek

azok a' botránkoztató Sugallások 's Rendelések, melyek, meg-zavarják egy tsendes és boldog Nemzet' egyességét. A' Libertinus, Fanatikus, és más efféle gonosz Emberek, terjesztik mindenfelé az afféle rontó Sugallásokat és Rendeléseket, 's azok által a' zenebonás zürzavart, melylyen fundáltatik a' mi Névvel való (Nominális) Respublikánk: mert még csak valamely tsúfolkodó módját se' méltóztatott *Bonaparte* találni a' Publikum' akaratja kitanulásának; hanem az alatt a' szín alatt, hogy nintsenek még meg-világosodva eléggé a' Lakosok: mindeneket a' maga szabad tetszése szerént parantsol: mások pedig úgy engedelmeskednek minden szavának, mint a' földre tiport barmok. A' Respublika' védelmezése és határainak ki-szélesítése végett tekervényes fortélyok által, holmi Hermafrodita (se' Férjfi se' Asszony, Seregek állítottak fel, melyek, majd Fejedelmi módra mutatják magokat; majd ismét mint Rabszolgák, mely Legiók megemésztek a' köz-jövedelmet, rettentéssek-re vagynak a' betsületes és jó szívű Embereknek, nyilvánóságos Tolvajok, feslett életűek, vérengzők, pestisei a' Státusnak, 's örökös gyalázatjai az Olasz Nemzetnek."

„Ha hajdan a' Barbarus Népek prédálására jöttek ezen Tartományoknak: azt leg-alább nyilván, és minden titkolódás

nélkül tselekedték, most pedig, Igazság, betsület, és boldogság' fzíne alatt követődnek el a' nyilvánságos erőszakoskodások, fertelmes ragadozások, utálatos tsalárdkodások, átkozott hitetlenségek; 's mindenétől meg-fosztatik a' Lakos, hazafiúi ingyenvaló ajándékozás, költsönadás, és a' Haza' fel-segéllése' titulussa alatt. "

„Fellengős hangon írott Hirdetmények tétetnek közönségesekké, komendáltatik a' jó erkölcsöknek, és a' mi Eleink Religiójának betsbentartása, ígértetik minden Lakosnak, hogy bátorságban lehet a' maga Vagyonja eránt; 's azonban egyáltaljában ellenkeznek a' tselekedetek mind ezekkel: 's ily ördögi tsalfasággal hordják a' Lázazasztó-Klúbisták orránál fogva a' tudatlan Népet, minthogy emberséges Embereknek nem tsak nem szabad szóllani, és még tsak panaszolkodni is; hanem még tömlőtökbe is dugattattatnak minden protzeszfuszus nélkül, tsupa gyanúságra, és akármely gonosz lelkű Embernek hamis vádjára 's rágalmazására. Az a' dölyfös és minden emberi érzékenység' le-vetkezésével egybeköttetett kegyetlen hatalmaskodás, mely alatt nyögnek ezek a' Népek, se' hafznára nints, se' betsületére nem válik a' Fr. Respublikának. Ez a' Rajzolat talán már eddig is esmeretes vólt Te előtted, 's tudva vagynak nálad azon szörnyűségek,

melyek mind itt, mind a' Velentzei Státusban nagy szemtelenséggel 's álnoksággal gyakoroltatnak, 's a' melyek, mind most, mind a' késő Maradéknál örökös gyalázatokra fognak szolgálni a' Szerzőiknek.

„Ha a' Frantzia Respublika, jó lelkű 's betsületes Kommiszfzariusokat küldene mi hozzánk, meg-mutatnám én akkor, mind számtalan Tanúk, mind biteles Próba-írások, mind mindennapi tselekedetek által szembetünőképpen: mely ragadozó, igazságtalan, és istentelen Emberek, minden Biztosaitok, kik azzal tartják, hogy nékiek minden szabad, a' katonai erővel vissza élnek, semmi büntetéstől nem félnek, se' Isteni, se' erköltsi, se' polgári Törvényekhez magokat köteleseknek nem tartják, magokat meg nem gondolva, vad indulataiktól engedik magokat vezéreltetni mindenekben. Emberséges és betsületes Biztosok által látnák, hogy az Olasz népről tett minden Jelentések és Híradások, merő hamisságok, és némely tsekély Emberekből erővel ki-fatsartt nyilatkoztatásokon fundáltattak. A' Revolúzió' Feje, egy olyan Ember, a' kit képzelhetetlen nagyravágyás hánykódtat: melyet Ő, a' maga állortzás tselekedése' módjával takargat, a' ki sokat ígér, 's azonban titkos útakon igyekezik el jutni a' maga tzéljára. Az el tsábíttattak, bölts és

a' dolgokba méjjen bé-látó Ember' szavai-
nak 's tselekedeteinek mondják az ő beszé-
deit és tetteit: de valósággal betsületes és
okos Emberek, méltánn tsalfaságoknak és
ragadozásoknak nevezik azokat, a' ki
nem gondol vele, ha rút dolog és roszsz
lelkűség legyen is valamit véghez vinni:
meg tselekszi mindazáltal, tartózkodás nél-
kül, tsak hogy eszközeül szolgáljon az ő
szándékának. Ezen Tartományoknak La-
kosai természettel szeretik a' békességet,
bővölködni mindenekkel, nem kívánnak
semmi újjítást, tsendességben szeretnek él-
ni, 's hajdani Törvényneik által és szokás-
saik szerént akarnak igazgattatni, az előb-
beni Igazgatás' formája után sóhajtanak,
és hidd meg nekem, hogy soha se' szok-
tathatják hozzá magokat ezen újjításokhoz,
és az ily nyughatatlan élethez. A' Párt-
ütés' indítói meg-vetették minden mester-
ségjeket, hogy a' magok gondolkodása'
módját önthessék ezen Népekbe, de sike-
retlen vólt igyekezetjek, 's az is lefsz, ki
vévén némely fenn héjjázókat, 's Mások-
nál böltsebbeknek látszani kívánókat, kik,
Originálisoknak képzelik magokat, pedig
nem egyebek Makhináknál, és a' ti Filo-
zofusaitok' majmaiknál. *Pávia, Lodi, Co-*
dogno, Mantua, 's több más Helyek, érez-
hető próbáját adták, ezenn új Vendégek-
hez, 's Azoknak hamis tudományokhoz
viseltető indúlatjoknak, (*mert, a' mint*

tudni való, fegyvert fogtak a' Frantziák ellen.) “

„Ki-hirdettetett Innepi tzeremóniával, hogy már ez' a' Nép, egészen meg-határozta magát a' Republikánusságra, 's Minn épül ez az állítás? oly írásbéli nyilatkoztatásokon, melyek, részszerént részeg fővel lettek, részszerént pénzzel meg-veftegettetett vagy meg-félemlett Emberektől származtak. Ily Embereknek gyűlevész csoportja, avagy meg-érdemli e' a' valóságos Nemzeti-gyűlés nevezetét. A' mi Kormányfőnk' Tagjai részszerént tömlöztökből 's gályákról el szökött Külföldiekből állanak, részszerént oly Magunkéihól, kik garázdálkodnak, mert fűlig adóssok, nyilvánvaló Istentagadók, szemérmetesség 's betsület nélkülvaló és erköltstelen Emberek. “

„Ilyen ám Barátom! vóltaképpen a' mi mostani állapotunk, melyen, ha hamar nem regít a' Fr. Respublika: az történik meg bizonyosan. a' mit szűl a' Religiótlanság; az igazságtalanság; a' véték, a' ragadozás, és a' zürzavar. Ezen Tudósításnak vedd hasznát. Én félvén az igazmondásért való üldöztetéstől, Anonymus (Név nélkül való Író) maradok. Médiolanumban Sept. 1-ső napján. 1797.

Meg-tetfzik ezen Levélből, hogy annak Írója másképpen esméri *Bonaparte* Generálist, mint a' Skutaribéli Basa, ki is

azon nagy titulusokon kívül, melyeket — mint meg-írtuk a' múltt postán — Bonapartera halmozott: nevezte Ötet, hív tiszteltt, könyörüllő, és jóltévő. Fő-Generális is.

Udinéből Meerfeld Generális Bétsbe érkezett harmad nappal ez előtt.

A' Triesti (Tergestumi) Újságnak tízedik Septemberi Darabja, 109 reguláris gyalog Batalionokra, 68 újonnan fel állított gyalog Kompániákra és 96 Svadronokra számlálja a' Bonaparte' Serege ellen készen álló Ts. K. Ármádiát, még pedig az említett Bat. okat, Komp. ákat, és Svadronokat, mind telyes számúaknak írja lenni. Ezen Ármádia' bal szárnyának Görz (Góritzia) a' fő quártélja; a' jobb szárnyáé pedig Klagenfurt. Laybachban egy Tartalék-Seregosztály vagyon. Tirolisban, egy jó-forma Korpus; Isztriábann is egy Korpus.

Bonaparte, egy millió lívert kíván a' Cisalpina Respublikától hónaponként, a' maga Serege' számára.

A' Német Birodalomnak Sváb Kerületbéli Rendjei, követvén némely más Rendtárssaiknak példájokat, egy szép Írást útasítottak August. 21-dikénn Pétersburgba, melyben meg-kérték az Orosz Tsászárt, hogy Ő Felsége is lenne segítségül, hathatós közbenjárása által, a' Német Biroda-

lom és a' Fr. Respublika között kezdendő Békesség-alkunak fzerentsés végre-hajtásábann.

A' Frantzia Koronához jussát tartó 18-dik *Lajos*, még mind ez ideig, Alsó-Saxóniának *Blankenburg* nevű Városában tartózkodik. Mostanság az Orosz Tsászártól két millió rúbelt kapott ajándékban, oly ajánlás mellett, hogy azon summából, valamely fekvő jószágot szerezzenn magának. *Condé* Hertzeget is meg-vígasztalta már Első *Pál* Tsászár vóltaképpen, el küldvén hozzája *Kirikatsch* Hertzeget, a' ki *Conde* Hertzegnek egész Seregét fogadja fel az Ő Felsége' katonai szolgálatjára.

(A' néhai Lengyel Katonaságról is így gondoskodik az Orosz Udvar, engedelmet advánn *Dombrovsky* Generálisnak, hogy valakiknek a' Lengyel Korona zsóldján vitézkedett Katonák közzül tetszeni fog Orosz Tsászári szolgálatba lépni: mind azokat fel-fzedheti a' nevezett Generális, és belőlök egy Lengyel Korpust formálhat.)

Portugalliával kötött Békessége a' Fr. Respublikának tizenhét Tzikkelyekenn fundáltatik, melyek közzül a' nevezetesebbek ezek: 2-dik *Tzikkely*. Minekutána ezen Egyezés, mind a' két Felek' neveiknek aláírása által meg-erössített: meg-szűnnek közöttök minden ellenséges-

kedések, még pedig, Európában 24 napok alatt; az Ámerikai 's Áfrikai Tartományokban és Tengerekenn, 40 napok alatt; a' *Jó Reményseg Foka* (Promontorium Bonae Spei) napkeleti részenn fekvő Tartományokban és Tengerekenn pedig, három Hónapok alatt. *3 dik Tzikkely.* Mindenik Fél vissza adja a' Masiknak egyáltaljában, a' mit el nyertek egymástól. *4-dik Tzik.* A' Frantziáknak vagy az ő Frigyeseknek Korszárjaiktól Tengeri Rablóiktól el nyeretettendő hajókat 's portékákat nem lehet ezentúl egy Portugallus Kikötőhelybe is bé-vinni, 's ott el adni. *5-dik Tzik.* A' hadat folytató Hatalmasságok' hajói között nem botsáthat bé Portugallia, hatnál többet a' maga nagy Kikötőhelyeibe, és háromnál többet a' kisebb Kikötőhelyeibe. A' Frantzia hajókkal való bánásnak éppen olyannak kell lenni a' Portugallus Kikötőhelyekben, mint a' milyent gyakorol Portugallia, a' nálla legnagyobb kedvességben lévő Nemzetek' hajóival. *7 dik Tzikk.* Ámerikának déli részében Guyana Tartománybéli birtokjaik között a' Frantziáknak és Portugallusoknak, Vincent Pinson nevű folyó-víz fogja tsinálni a' határt, mely víz, Észak felé a' Promontóriumon felül szakad a' tengerbe, 's az eredetétől fogva ezen víznek *Vico-blanc*oig megy a' határ. Az északi rész,

együtt a' meg-nevezett folyó-vízzel, a' Fr.
 Respublikáé lesz; a' déli rész pedig Por-
 tugalliáé. (Ezen Kötés által, oly kerek-
 re tsinálta Frantzia - Ország, a' maga
 Guyanai birtokat, a' milvenné tsinálta a'
 S. Domingóit, a' Spanyolokkal kötött Bé-
 kesség által). 10 dik Tzikk. Mentől elébb
 a' Kereskedelesre nézve különös Kötésre fog-
 nak lépni a' két Nemzetek egymással. Az
 egyező Hatalmasságok között egyiknek a'
 Polgári vagy Alattvalói, a' másik Hatal-
 masság Tartományai bann mind azokkal
 a' jótéteményekkel fognak élni, a' melyek-
 kel élnek ott a' leg-nagyobb kedvességben
 lévő Nemzetek. A' mind két Hatalmas-
 ság Tartományai bann, egyikből a' másikba
 szállítandó portékáknak vagy jószágoknak
 vámjaik léjjebb fognak szállíttatni: mind-
 azáltal, úgy, hogy ezen portékákat 's jó-
 szágokat egyik Hatalmasság Európai Kikö-
 tőhelyeiből, a' másik Hatalmasságnak Eu-
 rópai Kikötőhelyeibe egyenesen kell szállí-
 tani Nemzeti hajókon. (Ezenn Kötés ál-
 tal, azt nyeri a' Frantzia Nemzet, hogy
 a' gyapjat, bőrt és festéknek-való fát köny-
 nyebb móddal kapja Portugalliából; 's
 jobb móddal el adhatja a' maga készít-
 ménnyeit, mint p. o. a' Kis-Britanniai gyól-
 tsot, mely a' Slésiaiainál és az Irlandiaiainál
 feljebb betsültetik, és a' melynek matériá-
 ját egész Fr. Ország, főképpen pedig Bel-

giom termi. Ekképpen a' Frantzia Fábrikák ismét fel-vehetik magokat.) 13-dik *Tzikk*. A' Fr. Respublikának Követei 's akármely névvel nevezendő Biztosai, mind azon jusokkal fognak élni Portugalliában, a' melyekkel élnek ott e' részben a' legnagyobb kedvességben lévő Nemzetek. 16-dik *Tzik*. Portugallia, meg-esméri a' Batáviai Respublikát. 17-dik *Tzik*. Ezen Kötést, a' subscribálás' napjától számlálandó két Hónapok alatt, önnön helybe-hagyásaikkal is meg-fogják erősíteni a' két Hatalmasságok.

Ezen közönségessé tett Kötésen kívül, vagyon még egy titkos is, melyben meg-vagyon határozva, hogy Portugallia, tizenkét millió lívert fizessen a' Fr. Respublikának.

Elegyes Tudósítások

Az ítélet-hozásokban való hirtelenkedésnek sok szerentsétlen áldozatjait olvas-suk az újj Frantzia Históriából. Ily szomorú, de közönséges tanúságul szolgálható példa nevezetesen, egy *Lesurgue* nevű gazdag Polgár' esete, ki is mintegy esztendővel ez előtt halálra ítéltetett a' Törvényfzék által, 's gilljotínozkodott is, egy Lyoni Kurír' meg-ölettetéséért; melyre nézve ártatlannak esküdte magát mind végig, a' minthogy az is vólt: mert most

a' valóságos Gyilkos ki-tudódott, mivel minthogy nagy ábrázatbéli hasonlatossága volt *Lesurguenek*: azért tettek a' Tanúk vallást ellene, melyre építették a' Bírák, a' magok hirtelen való szententziájokat.

Lithvániában sokszor meg-történt ennek elötte, hogy tsak neki gondolta magát Valaki, 's vólt jussa vagy nem: prótzeszszust indított Más ellen. Hogy az eféle helytelen per-támasztásoknak eleit vehesse az Orosz Tsászár, parantsolatot adott ki Júl. 29-dikénn, hogy minden prótzeszszusok, a' melyek, fundamentom nélkül valóknak találhatnák: tsupán a' Kormányfizeknek adattassanak által; azoknak Indítóí pedig érezhetőképven meg-büntettesenek pénzre, és ezen pénzt, a' közönséges szükségekről gondoskodó Dikasztériomnak kell által adni, és minden ilyen büntetést közönségessé kell tenni az Újságokban.

Béts.

A' Keresztes Dámák' Innépe napján, Sept. 14-dikén, méltóztatott Tsászárné Ő Felsége 23 Dámákat tisztelni meg e' jeles Rendbe való fel-vétellel, kik között tiz, részfzerént született, részfzerént a' házasság által lett Magyar Dámák vagynak, úgy-mint: Vöröspataki Kálnoky Grófné, született Vagraini Engel Mária Anna Gróf-

Afzszony; Gróf Trautmannsdorfné, született Nádasdy Therézia Grófafzszony; Gróf Czirákné, született Illésházy Juliánna Grófafzszony; Bárá Hunyadyné, született Pálffy Franciska Grófafzszony; Gróf Schmideggné, született Forgáts Erzsébet Grófafzszony; Gróf Székelyi Majláthné; született Sennyei Grófafzszony; Ifjabb Gróf Bánffy Györgyné, született Kemény Mária Anna Grófafzszony; Gróf Aponyiné; született Elzterházy Antonia Grófafzszony.

Magyar Ország.

Posonból Sept. 15-dikén: — „Örömmel írhatom, hogy Prímás Ő Eminentziája szemlátomást kezd már épülni azon terhes nyavalyájából, melyben feküdt vala egynehány napokig. Tegnapelőtt ide érkezett Bétsből az Ő Eminentziája látogatására a' Ts. Kir. Udvarnál lévő Nuncius (Római Követ) Márkéze *Ruffo* Manfredóniai Érsek is.“

Szombathelyről Sept. 13-dikán: — „Ma indult el az itteni táborból a' felkelte Nemes Magyar Lovasságnak negyedik és utolsó tsapatja, ki rendeltt szállására. Holnap Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzsége által szállíttatja a' fő-szállást Kőszegre, a' hová fog költözni szolgálattétel végett a' N. Veszprém Vármegyei gyalogság is.“

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

oioioioio

Nro 24.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
22-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Summás Újságok.

1.) *A' Frantzia Respublikáról.*

A' diadalmas, és a' diadalomnál fogva már
hatalmaskodó részét ezen Közönséges-Tár-
saság' Elöljáróinak Augerau' fegyvere; és
Syeyes' pennája erősíti. Augerau, a' ki en-
nekelötte Bonaparte' Seregének egy Osztá-
lyát vezérlette, most pedig a' Párisi Kerület'
Komendánssa, vólt Az, ki a' Törvényhozó
Gyűlés' Gránatérossait, a' meg-buktatott

A a

Rész mellől el vonta, és Azoknak Vezérét *Ramelt*, nyomban árestáltatta. Ő hajtott végre a' 3 Direktoroknak azon parantsolatját, mely fzerént a' Törvényhozó Ifjabbik Gyűlés, az *Odeon* nevű épületbe ment Üléseket tartani, az Öregebbik Gyűlés pedig a' *l' Ecole de Santé* nevű épületbe. Ő árestáltatta meg, 's vitette fogva a' Templom nevű épületbe, a' Törvényhozó Gyűlés' két Tanátstsainak ülö-palotájairól gondoskodott Kommiszsiókat. — *Sieyès* a' Feje azon Kommiszsiónak, mely mindjárt Sept. 4-dikénn, öt Tagokból állítatott fel az *Odeon*ban oly tzéllal, hogy dolgozza ki a' mostani környülállásokhoz képest szükséges Végzéseket, a' minthogy ki is dolgozta, és el is fogadtatta mind a' két Tanáttsal: mely Végzések, mind elrontották azokat az előbbeni kedvező Végzéseket, melyek nem régiben hozattak: a' számkivetett Papokra; a' Kiköltözttek' Rokonaikra; az Aureliánumi Özvegy Hercegnére, 's egyéb hozzátartozóira nézve a' Bourbon Háznak; továbbá, a' nyomtatás' szabadságára; és a' Nemzeti-gárdára nézve: — fel-szabadítják ellenben a' Direktóriumot, mind azon eszközöknek elővételére, melyek által meg-erősítheti a' Respublikai igazgatás' formáját, a' mely ellen való özfzeesküvéssel vádoltatnak a' sok el fogattatott 's el fogattatandó nevezetes Emberek, kiknek neveiket, úgy nem

különben azt a' Világ' részét is, a' hová el fognak küldettni, nem mulatjuk el meg-írni. — A' Nem republikánus Újság-írók mind el fogattak. — 12 ezer főből álló fegyveres erővel szaporítottatott a' Párisi Katonaság' száma. — *Moró* Generalis egy Hirdelményt adott ki *Straßburgbann* Sept. 10 dikénn, a' melyben azt mondja a' többek között, hogy az ő kezébe is akadtak oly Levelei *Pisgrünek*, melyekből ki tetszik, hogy egyet értett *Hertzeg Condéval*, s a' mely Leveleket Ő (*Moró*) Sept. 3-dikán Párisba küldött egy Direktorhoz.

1.) A' *Jakobínusokról*.

A' Párisi *Jakobínusok*' leg-tüzesebb Íróját *Louvetet*, a' ki mostanság hala meg boszszúságában, bé nem erefztette a' *Neuwiedi Újság-írója* addig a' Halottak' Országába, míg vallást nem tétetett véle mind a' több *Jakobínusoknak* mind önnön bűneiről is, ama' nehai nagy *Tolvaj Cartouche* előtt. Ámbár ezen Vallástételében *Louvetnek*, semmi különös Újság nints a' mi már tudva ne volna előttünk: méltónak ítéltük mindazáltal annak egy részét fel venni Hírmondónkba; minthogy rövid summában terjeszti előnkbe a' *Frantzia Revolúciónak* nevezetesebb történeteit.

Louvet szól: Meg-esmérem, hogy Mi meg-öltük a' mi Királyunkat, Felesé-

gével, Erzsébet Húgával, és a' Fiával egyetembenn: és egy Respublikát állítottunk fel.

Cartouche: Az el számláltt ölésekre nem vólt szükség: a' Respublika' dolga még bizonytalan.

Louvet: Ezen Respublika' fel-állítására, erőszakos eszközöket tartoztunk elő-venni: tudod, mennyin lettek áldozatokká, *Roberspierre* alatt.

Cartouche: Már azok régi vétkek: mindenikötök többet tselekedett mint én.

Louvet: A' Frantzia Koronának minden jószágait, melyeknek esztendei jövedelme, meg-haladta a' száz millió lívert, mi részszerént el adtuk; részszerént más módon el idegenítettük. Oda lehet még számlálni, minden Királyi mulató-palotákat, minéműek vóltak: *Marly*, *Compiègne*, *Fontainebleau*, *St. Cloud*, *Meudon*, 's a' t. minden Királyi kerteket; mezőségeket; ingóbingó jószágokat; arany-ezüst-edényeket, drága köveket: a' melyeknek betsét öfzszeséggel leg-alább is lehet tenni 4 száz millió líverre. Ezekhez járúlnak a' Királyi Hertzegeknek 's Hertzegnéknek Házaik, ingóbingó jószágaik, 's drágaságaik.

Cartouche: O Mahomet! minő summák! temérdek gazdagsággal kell hát bírni a' Respublikának.

Louvet: De hogy bir: semmije sints. A' közönséges Kaszszának roszsz állapotban való tartása, örökség szerént való vétke Frantzia-Országnak. — El beszéli továbbá *Louvet*, miket adtak avagy másképpen idegenítettek még Ők el; úgymint: 19 Érsekségeket; 122 Püspökségeket; ugyan annyi Fundátziókat; nagy és kis Szemináriumokat; négy száznál több Kollégiális Templomokat; temérdek Kápolnákat; 1288 Apáturságokat; 12400 Priorátusokat; 14,780 Klastromokat; a' Máltai Rendnek, nem különbenn Sz. Lajos, Sz. Lázár, és a' Sz. Lélek' Rendjeinek minden jószágait; 44000 Plébániai jószágokat, Templomokat, és Plébánus-házakat; 6 ezer Beteg és Öreg-Emberek' Ispotáljaikat; minden Kollégiomokat, Oskolákat, Universitásokat; minden Tanulók-fundátzióit, és Fakultások' jussát; hat Kalmár-Társaságok, és 44 Mesterember-tzéhek' tulajdonát; a' Zálog-házakat, melyek között mind egyiknek 40 millió líver fundussa vólt Párisban; a' gyűladások által származó kárak' meg-térítésére fundáltt Kaszszákat; a' Napkeleti és Napnyúgoti Indiába Kereskedő-Társaságok' tulajdonát; a' Bankót; az Árva-k-pénzét és más efféle summákat, melyek a' Státus-Kaszszájába vóltak le-téve. A' papiros-pénzekre nézve ily vallást tett *Louvet*: „Negyven milliárdnyi Aszszinyátokat tsináltunk Mi; Mándátokat, két

száz milliárd, és 4 száz millió lívert értéket, és ezen papirosnak úgy le-szállítottuk Mi a' betsit; hogy végtére semmit se ért. Sokann vesztettek ez által: de Mi, minden adósságokat quietáltunk. — Minenkutánna az Olasz-Ország, Német-Birodalmi, két Belgiomi, Genuai, Velentzei, és Spanyol Ország Kontribútziókról szólott volna *Louvet*: így folytatta tovább a' maga Beszédét: A' Nemzeti Kintstár mindazáltal üress. A' Direktórium szüntelen kéri a' pénzt a' Törvényhozó-gyűléstől. Ez azt feleli hogy nints. Az úgy nevezett Bon-ok, forognak már most pénz gyanánt: de ezek is sokat vesztenek el a' betsekből. Az Inskripziók, melyek ismét más nemétfeszik a' Papiros-pénznek, 80 procentot vesztenek. Sehol sints pénz. 's a' t. Végre azt jegyzi meg a' Neuwiedi Újság-író *Louvet*ről, hogy a' mint *Robespierre* nek és a' Jákobínusoknak igyekezett tetfszeni ez az Ember: éppen úgy tsapodárkodott hajdann a' Királynak, a' kinek uralkodása alatt, egy tsekély Prókátor vólt *Bordeaux* (Burdegala) Városában.

3.) A' Szombathelyi táborról.

A' Szombathelyi táborban feküdt felkelt Nemes Sereg, következő ideig való (interimalis). Kvártélyokra oszlott szélyel:

A' fő Kvártély Kőszegen van. Ott van ideigvaló Kvártélyjok a' két Dunamel-

jéki Districtuális Generálisoknak is. Itt fogja a' Veszprémi Gyalogság szolgálatját tenni.

Elöljáró Sereg.

A' Nyitra Vármegyei Gyalogságnak Stabja egy Batalionnal Csáktornyan (Tscha-kathurm) a' más Batalion pedig Stridon (Stridau) fekszik Szala Vármegyében, közel Horváth 's Stájer-Országok' széleihez. Csáktornyan Posta van: oda lehet tehát egyenessen igazítani a' Leveleket.

A' Fejér-Vármegyebélieknek (ezek Lovasok) Stabja egy Divisióval Devetseren, a' más Divisió pedig Vásárhelyen fekszik Veszprém Vármegyében, közel Szala Vármegye' széleihez. Vásárhelyen van posta, 's oda Veszprémen által mehetnek a' Levelek.

A' Szala Vármegyebélieknek Stabja, két Divisióval Nagy-Kanisán, a' harmadik Divisió pedig Szepetneken, és Szormáson fekszik Szala Vármegyében. Nagy Kanisán van posta.

A' Seregnek jobb szárnya.

A' Pest Vármegyebélieknek Stabja 1 Divisióval Rohoncson (Rechnitz), 1 Divisió, Német-Szent Mihályon (Gross-Petersdorf), 1 Divisió pedig, Felső és Alsó, vagy Ó Szalonakon (Ober und Unter oder Alt Schlanning). Fekszik Vas Vármegyében két 's három mértföldnyire Szombathelytől, melyet a' Németek Steinamangernek hívnak.

A' Thurócz Vármegyebéliek fekszenek Kethelyen (Mannersdorf) Sopron Vármegyében közel Köszeghez (Güns) a' hol van a' posta.

Az Esztergom és Zólyom Vármegyebéliek fekszenek Fülesen (Nikitsch) és Malomházán (Münichhofen) Sopron Vármegyében. Oda, Sopronyon (Oedenburg) által mennek a' Levelek.

A' Nógrád Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Nyéken (Neckenmark), egy Svadron pedig Harkán fekszik egy órányira Sopron Várossától.

A' Trentsin Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Csepregben (Tschapring) a' más Divisió pedig Lotsmádon (Luitschburg) fekszik Sopron Vármegyében egy jó mérttföldnyire Köszeghez, a' honnan leg hamarább vehetik Leveleiket.

A' Bács Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Csornán, egy Svadron pedig Szanyon, vagy a' szomszéd helységeiben fognak feküdni. Oda, Győr (Raab) vagy Sopron által lehet küldeni a' Leveleket.

A' Honth Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Sz. Andráson, a' más Divisió Vállán és Téttenyen (Taeten) fekszik Moson Vármegyében a' Hanság (nagy motsár) széleinn. Oda, Moson Városáról (Wieselburg) leg-hamarább kaphatják a' Leveleket.

Az Árva és Liptó Vármegyebéliek Bánfalván (Apetlán) és Ilmitzen feküsznek Moson Vármegyében a' Fertő-partján. Oda is Mosonból vehetik a' Leveleket.

A' Bars Vármegyebélieknek Stabja 1 Divisióval Széleskúton (Breitenbrunn) Sopron Vármegyének a' szélén, a' más Divisió pedig Vinden-en, és Nyúlason (Jois) fekszik Moson Vármegyében a' Fertő-partján. Ide Poson felől Párndorf-on által, Sopron felől pedig Gschiesz-en által jöhetnek a' Levelek.

A' Poson Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Somorján (Somerein) a' más Divisió Süllön, és Bodakon, a' harmadik Divisió pedig Böösön és Várkonyon fekszik Poson Vármegyében a' Csalóközben. Oda mind a' Posonyi Postáról, mind a' Komáromról is jöhetnek Levelek.

A' Nyitra Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Szólnokon (Zaning), a' más Divisió Sz. Péteren és Sz. Jánoson, a' harmadik Divisió pedig Levélen (Kaltenstein) és Pufzta-Somorján fekszik Moson Vármegyében. Oda a' leg-közelebb való Posta Moson.

Meg - küldjük a' jövő postánn a' Balzárnynak és a' Reserve (Tartalék) Seregnek fekvését is: a' fekvő-helyhez leg-közelebb eső posta-helyeknek hasonló feljegyzésével egyetemben, a' milyent meg-

stani Előadásunkbann is azért közlöttünk, hogy ennél fogva, minden további kérdészködés nélkül egész bátorsággal lehessen a' Ns Sereg után utasítani a' Leveleket.

Nádor-Ispány Ő Fő Hertzegsége' fő-quártéljából Köfzegről kaptunk egy nyomtatott laistromot, melyben a' Szombathely-nél táborozott N. Seregnek Vezérei és főbb Tisztjei; a' Vármegyéknek színei; és a' Svadronoknak 's Batalionoknak száma, Vármegyék szerént ki-vagynak téve: mely laistromot valamint Mi magunk örömmel szemléltünk: úgy Hírmondónkban is örömmel közlünk:

A' Fő Vezér: *Jósef* Királyi Fő-Hertzeg Palatínus. Generáladjutántja Ő Fő-Hertzegségének: Bárá *Révay* Antal Oberstlieutenánt a' Blankenstein' Huszár Regimentéből. Flügeladjutántja: Májor Lanfrey Antal. Galopénja: Boros Lajos, a' Jósef Fő-Hertzeg' Huszár Reg. jéből.

Districtuális Generálisok: Hertzeg Eszterházy Mikiós Generálmájor; és Gróf Pálffy Miklós Generálmájor. Ez, kórmányozza a' Duna-meljéki N. Insurgensek' jobb szárnyát; amaz pedig a' bal szárnyát. Hg Eszterházy' Adjutánsai: Eszterházy Antal' gyalog Reg. béli Főhadnagy Seitz Jósef; és Sopron Vármegyei Insurrectió-béli Kapitány Kárner János. — Gróf Pálffy?

Adjutánsai: Borosány János Ts. K. Kapitány; és In urrectionális Kapitány Sok János.

A' Dunán innen való Seregoftálnál: Brigadiros Obersterek: Gróf Eszterházy János; és Hertzeg Battyányi Lajos: a' Dunántúlvalónál: Gróf Forgáts Antal; és M. Almásy Ignátz Úr. A' Tifzántúl való Kerületbeliek között, Szathmáriak, Bihariak, és Szabóltsiak voltak jelen a' táborbann, Gróf Károlyi József Úr' Brigádája alatt.

A' Pozsonyi Sereg-Ofztaly-Oberstere Gróf Pálffy Rudolf. Formaruhája a' Seregnek: világos-kék mente, dolmány és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 2 Svadron.

A' Pesti Sereg' Oberstere: Gróf Keglevits György. Formaruhája: setét-kék mente, dolmány és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 6 Svadron.

A' Nyitrai Sereg' Oberstere: Gróf Eszterházy József. Formaruhája: világos-kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban. 6 Svadron Lovasság; és két Batalion gyalogság.

A' Barsi Sereg' Oberstere: M. Almásy Ignátz Úr. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág, 's hamú színű süveg. Vólt belőle a' táborban 4 Svadron.

A' Turótzai Sereg' Obertsliutenántja: Bárá Zay Imre. Formaruhája: világos-kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete-

te süveg. Vólt belőle a' táborban egy Svadron.

Az Árvai Sereg' Kapitánnya: Meskó Elek Úr. Formaruhája: zöld mente, és dolmány; veres nadrág; és hamú-szín süveg. Vólt belőle a' táborban egy Svadron.

A' Liptói Sereg' Kapitánnya: Szentiványi János Úr. Formaruhája: setét kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban egy Svadron.

A' Honti Sereg' Oberstere: Geramb Theophilus Úr. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban: 4 Svadron.

A' Zólyomi Sereg' Fő-'Strázsa-mestere: Radvánfszky Miklós Úr. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 1 Svadron.

Az Esztergom Vármegyei Sereg' Oberstere: Gróf Battyányi Antal. Formaruhája: setét kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban egy Svadron.

A' Bátsi Sereg' Obeerstlieutenántja: Vojnits Salamon Úr. Formaruhája: világos kék mente, nadrág, és dolmány; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban három Svadron.

A' *Nógrádi* Sereg' Oberstere: Gróf Forgács Antal. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's veress süveg. Vólt belőle a' táborban 3 Svadron.

A' *Trentségi* Sereg' Oberstere: Gróf Illésházy István. Formaruhája: setét kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 4 Svadron.

A' *Fejér Vármegyei* Sereg' Oberstere: Báró Luzsinszky József. Formaruhája: zöld mente és dolmány; veres nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban három Svadron.

A' *Vas Vármegyei* Sereg' Oberstere: Hertzeg Battyányi Lajos. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban hat Svadron.

A' *Szala Vármegyei* Sereg' Oberstere: Náypár László Úr. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban, 6 Svadron.

A' *Sopron Vármegyei* Sereg' Oberstere: Gróf Festetics Ignátz. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 4 Svadron.

A' *Komárom Vármegyei* Sereg' Oberstere: Gróf Nádasdy Mihály. Formaruhája: setét kék mente, dolmány, és nad-

rág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 2 Svadron.

A' *Tólna* Vármegyei Sereg' Oberstere: Gróf Festetics Péter. Formaruhája: sötét kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban két Svadron.

A' *Moson* Vármegyei Sereg' Oberstere: Gróf Andrássy József. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban egy Svadron.

A' *Győr* Vármegyei Sereg' Oberstere: Gróf Eszterházy János. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 2 Svadron.

A' *Veszprém* Vármegyei Sereg' Oberstere: Gróf Amadé Antal. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 4 Svadron.

A' *Baranyai* Sereg' Oberstere: Döry Ignátz Úr. Formaruhája: zöld mente, és dolmány; világos kék nadrág; és fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 4 Svadron.

A' *Somogyi* Sereg' Oberstere: Gróf Schmidegh László. Formaruhája: zöld mente, és dolmány; veress nadrág, és fekete süveg. Vólt belőle a' táborban négy Svadron.

A' *Szathmár* Vármegyei Sereg Oberstere: Gróf Károlyi József; Formaruhája: setét kék mente, nadrág, és dolmány; 's veress süveg. Vólt belőle a' táborban 6 Svadron.

A' *Bihar* Vármegyei Sereg' Oberstere: Rhédey Lajos Úr. Formaruhája: zöld mente; világos kék dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban 6 Svadron.

A' *Szabolcs* Vármegyei Sereg' Oberstere: Báró Vay Miklós. Formaruhája: világos kék mente, dolmány, és nadrág; 's fekete süveg. Vólt belőle a' táborban hét Svadron.

Elegyes Tudósítások

A' Török Udvar nagy hadi készületeket tétet, hogy gátot vethessen, némely Görög Tartományai' demokrátizáltatásának, mely éránt *Bonaparte* alkalmasint láttatott már ki-nyilatkoztatni a' maga szándékát. — Konstántzinápolyból, minden Frantziákat el parantsolt a' Tsászár, a' kik nem egyáltaljában a' Fr. Követséghez tartoznak. Magát a' Követet az Emberei-vel egyetemben szemmel tartatja; nem különben a' Velentzei Követet *Vendramini*t, kit a' Velentzében történt újjításoktól fogva meg nem esmér többé Követnek.

A' néhai Lengyel Király' és Respublika' adósságainak ki-fizetése végett, a' két

Tsászári, és a' Pruszsus Udvarok' részéről Vársóban fel-állíttatott Kommiszió, egy Jelentést adott ki Aug. 17-dikénn, a' melyben három Hónapot szabott ki az említett Felség' és Status' Kréditorainak, a' magok helyes kívánságaiknak be-bizonyítására, 's az Őket illető summának felvételére.

A' Dániai Korona-Örökösének Felsége, Sept. első napján egy egészséges Hertzeget szült szerentséssen, az egész Ország' örömére.

Béts:

A' Gallítziai Cancelláriusságról írtuk vala már jó ideje, hogy arra Ő Felsége, egy oly Magyar Mágnást nézett ki, a' ki igen járatos a' Gallítziai dolgokban. Ez a' Magnás, Tárnok-Mester Gróf *Majláth* József Ő Exc. ja, a' kinek most különös Kabinéti Írás által méltóztatott ajánlani Ő Felsége az említett Cancelláriusságot, mely kegyes ajánlást, méjj háládatossággal el is fogadott már Ő Exc. ja.

Bétsbenn vissza-állíttatik a' néhai Theresiánium nevezetű Convictus Fő-Tisztelendő Apáta *Hochstatter* Úr' vigyázása alatt, a' melybe ezentúl nem öt mint ennekelőtte, hanem 15 Magyar Ifjak foglaltak fel-vételni.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL.

ORDONANÇO

Nro 25.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
 26-dik napján 1797-dik Elziendőben.

Párisi Tudósítások.

Barthelemy' helyébe, Direktorrá választott *Merlin de Douay*, a' ki, Igazságra ügyelő Minister volt; *Cárnot*' helyébe pedig *François de Neufchateau*, a' ki tsak mostanság neveztetett volt Belső dolgokra ügyelő Ministerre, 's ezen két új, Direktorok installattak is a' magok hivataljokba, Sept. 10-dikénn. — *Barthelemy*, más Rab-társaival együtt Sept. 9-dik éjt.

szakáján vitétetett ki Párisból, számos katonai őrizet között *Dütert*re Gen. lis' kormányozása alatt, a' kinek még ágyúk is adattak, nagyobb bátorságnak okáért. Aureliánusmonn által megy az út, *Rochefort* felé, 's ott fognak hajókra rakatni, a' meszfe - földi számkivetésre büntetett Szeméiyek, kik, hová vitétetnek? még nem lehet tudni. — Ezen hirtelen való elszállítást halaszthatatlannak ítélték a' Direktorok, 's a' velek egy értelemben lévő Törvényhozók, és ugyan azért szükségesnek tartották a' házanként való felkeresését is a' magokat el rejtett Bűnösöknek. Midőn erről a' házanként való vizsgálódásról lett volna szó az Ifjabbik Törvényhozó gyűlés' 6-dik Septemberi Üléseben, így szólott a' többek között *Salicetti*, a' maga Kollégáihoz: Jusson eszetekbe, a' mit mondtam már én Tinéktek, hogy Mi, akasztófa, és giljotin között járunk. — Az árestáltatott Törvényhozó-gyűlési Tagok között, egynéhányan vizsgálva hívtak a' Gyűlésbe, kiknek számából való *Thibaudeau* is. A' diadalmas Felekezet örömet kívánna el kerülni, hogy Robespierriermussal ne vádoltassék. Még egy Újság' Kiadóját árestáltatott is a' Direktórium, egy oly Jakobínus hangú állításaért, hogy t. i. sok Royalistákat leszfz még szükség meszfe földi számkivetésbe el küldeni, mind Párisból, mind egyéb részeiből a' Fr. Respublikanak.

— *Rózsaszínű Revolúciónak* nevezik Párisbann a' 4-dik Szeptemberi Revolútiót, abból az okból, hogy nem vólt vér-ontással egybe-köttetve: de vólt Parison kívül, mert a' mint a' *Journal des Hommes libres* nevű Párisi Újság bizonyítja, *Márszilia* (*Marseille*) Városában, *Joubert* Generális' Katonái, mind le-öldösték, a' nékiek ellent állott Követőit *Pichegrun*ek és *Willot*nak. A' *Joubert*' kormányozása alatt lévő Seregosztályon kívül, más **O**sztály is ment bé a' *Bonaparte*' Ármádiájából, Fr. Országának déli részébe, *Massena* Generális' kormányozása alatt, mely, Sept. 4-dik éjtszakáján *Lyon* (*Lugdunum*) Városába érkezvén, nem ölt meg egyet is a' Pártosokból, mivel nem állottak ellent; hanem el fogott közzülök 1500-at. — *Avignon* (*Avenio*) és *Carpentras* Városait is egészsz pártütésben írja lenni az említett Újság: de írja egyszersmind, hogy *Joubert* és *Massena*, majd ellenék indulnak, 's lassan lassan ki-tisztítják a' déli részeket. — A' 3 Direktoroknak 4-dik Szeptemberi tselekedetével, és az azt követett Végzéseivel a' Törvényhozó - Gyűlésnek, százhetvenkét Tagjai ezenn Gyűlésnek telyességgel meg nem elégedtek, azért is oda hagyták Párist, 's mentek *Rouen* (*Rothomagus*) Városába, a' mely 28 óránnyira fekszik Páristól, Észak és Napnyúgot között, hová sok Kiköltöztek és Papok is gyülekeztek.

— A' *Lillei* Békesség alkuról vissza-hívta Direktórium *Letourneur* Ex-Direktort, és *Marecet*, 's helyekbe *Treilhard* és *Bonnier* Polgárokat küldötte, kik mind ketten Tagjai voltak az előbbeni Nemzeti-gyűlésnek.

— A' Törvényhozó-gyűlés' két Tanátsai, a' magok rendszeréntvaló palotáikban tartottak vala már Üléseket, Sept. 9-dikén. — A' Közönséges-Társaság' szükséges költségeiről, és jövedelmeiről értekezvén *Willers* nevű Tag, Sept. 10-dikénn, a' Törvényhozó-gyűlés' Ifjabbik Tanátsa előtt: a' Respublika' hatodik esztendejében megkívántatandó költségeket, *hatsháztizenhat millió líverre* summálta. — A' *Rocheforti* Kikötőhely felé szállíttatott Rabok, három nagy szekerekre rakattak fel Párisbann, a' melyek, vas-kalitzkákhöz hasonlítanak. Ezen szekereket, *Cochon* készítette vólt, Politzáj-Minister korában, a' *Vendomei* Jakóbínusok' számára. Még akkor nem tudta, hogy valaha Ő is egy ily szekérbe zárattassék, mint zárattatott mostanság: úgy-mint a' ki maga is egy a' *Barthelémy* Rabtársai között. — Az Igazságra ügyelő Ministerségben fel-váltotta *Merlin* Direktort, *Goyer* Polgár; a' Belső dolgokra ügyelő Ministerségben pedig *François de Neufchateau* Direktort, *Guinguené* Polgár. — *Lagarde*' helyébe, *Garat* neveztetett Közönséges-Secretáriussá a' Direktórium mellé, melynek 5 Tagjai már most: *Lareveit*

lere-Lepaux; Rewbel; Barras; Merlin de Douay; és François de Neufchateau. — *Moreau* Generális Párisban volt Septemb. 11-dikén. Az a' Levél, melyet Ő, Sept. 3-dikán utasított Párisba, akkor érkezett oda, mikor már *Barthelémy* fogva volt. Ezenn Levelet *Morónak*, Septemb. 9-dikénn közlötö a' Direktórium a' Törvényhozó-Tanátsal, mely, ki-nyomtatatta Azt. Meg-vallja abban *Moró*, hogy *Pichegrun*ek ő Barátja volt, 's most is a' volna — *úgymond* — ha meg nem esmérte volna Azt Hazaárulónak. Nem volt tulajdon keze-irása *Pichegrun*ek, a' *Moró*' kezébe került tsomó Levél között, hanem tsak a' Tzimborássaié, kiknek ő szóval nyilatkoztatgatta vala ki a' szándékát; hanem azok között a' Levelek között, melyek egy Fr. Kiköltözött Gróf *Entraigues*nek Velentzében lett el fogattatása által jöttek világosságra, találtatott egy tulajdon kezével írott Levele is *Pichegrun*ek. Egy tárgy volt ez kétség kívül az olyanok közzül, a' melyekre nézve *Bonaparte* oly bokrosan küldözgette Seregének Osztály-Vezéreit Párisba, mindeniknek advánn a' kezébe egynehány nyertt zászlókat, hogy legyen valamely színes oka Párisba lett küldetésseknek. — Párisban, a' Politzáj' vigyázása alatt fognak ki jöni esztendeig minden Újságok. — A' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, melynek Tag

jai most kevéssel vagynak többen 200-nál, egy Hirdetményt intézett a' Néphez, a' melybenn ígéri, hogy tanátskozássának fő tárgya: a' *Békesség*; és a' közönséges Kaszszának jobb karba való helyheztetése, fog lenni. — *Carnótról* az a' hír, hogy *Rouenben* vagyon. — A' Respublikának számos Osztályjaiban zúgnak a' 4-dik Septemberi erőszak ellen.

Frankfurt Városának Septemberi Sokadalmára (Vásárjára), 150-nél felesebb számú *Párisi* 's *Lyoni* Kalmárok jelentek meg, kik között sokakban nagy megilletődést okozott a' *Párisi* új történetek' érteése.

A' *Pétersburgból* *Bétsbe* hívattatott Ts. Kir. Követ Gróf *Cobentzel*, a' múlt Tsötörtökön estvéli hat óra tájban indult ki *Bétsből* *Udine* felé, a' *Békesség-alku*-nak végrehajtására.

Udinéből Sept. 10-dikénn; — „A' *Frantziák*, két ezer réf gyóltstot, sok etzet, rozsolist, kámfort 's a' t. és 4 száz font sebrevaló tépett ruhát kívántak ezen Várostól a' magok járvány Ispotályok' számára. — *Vizsza* felé szállíttatják a' *Fr. ák*, a' magok Betegjeiket és bagázsiájokat. — A' Ts. Kir. Sereg' Előlvígyázói, valamenynyire hátrább vonták magokat előbbeni álló helyekből.

Velentzéből Septemb. 13-dikánn: — „*Bonaparte* Generálstabjának a' Feje *Berthier* Generális, itt múltat hat napoktól fog-

va. Tegnap estve ide érkezett a' Felesége is *Bonaparténak*, 's estvére meg jelent a' Teatromban, mely, pompásan ki világosított 's fel-tzifráztatott az ő kedvéért. Lakik, Pisani Moretta Ex-patrícius' Házában. Ma estve egy más *Pisani* nevű Ex Patrícus fogja mulattatni, a' ki Követséget viselt Parisbann a' Revolúzió előtt. "

Velentzéből Sept. 13-dikánn: — „Az itt lévő ideig való Kormányfőek egy Tagját küldötte *Dandolo* Polgár' személyében az *Udinei* Békesség alkura. Ez a' *Dandolo*, nem az ugyan ezen néven lévő Patriciusok' híres és régi famíliájából való: mindazáltal nevezetes Férjű sok tudós munkáiról. Mesterségére nézve Patikárius. "

A' Rajna-bal meljékénn igen kívánnának Ciszrhénana Respublikát fel-állítani némely szédelgős fejű Lakosok; de az ilyenek számát nem is lehet hasonlítani az ellenkező értelműek' számához — *Koblentzi* Tudósításokból olvassuk, hogy ott Sept. 14-dikénn ki-kiáltották az említett Respublikát egynehány Nyomorúttak, közönséges tzeremóniával, és ezenn üress tzeremóniára még nyomtatott jelentésben méréfzlették hívni a' Lakosokat: de a' munkás Polgároknak több eszek vólt: mert rendes foglatosságjuk mellett maradtak, és még tsak curiositásból se' jelentek meg az ő botrán-

koztató helytelenkedéseknek szemlélésére. A' mi több, még a' Magistratus is kapott egy Hívó-írást, *Gerhards* Professor-nak, mint Elölülőnek, 's *Beaury* Professornak, mint *Substinus* Secretáriusnak neve alatt: hogy lenne Ő is jelen az említett tzeremónian: de meg hirdettette legottan dobzó mellett az egész Városban; hogy egyáltaljabann esméretlen előtte az a' Társ-ság, a' melynek Pr-zessének és Secretáriusának nevezik magokat *Gerhards* és *Beaury*, 's nem is vehet részt egy oly tselekedetbenn, mely, szembetűnőképpen ellenkezik a' Törvényekkel és a' Konstitúcióval: hanem *Hoche* Frantzia Fővezer' rendelesehez tartvan magát, folytatja a' maga törvényes hivataltát.

Kolónia (Cölln) Városába, egy parantsolat érkezett Párisból, a' mely által ismét kaszálzatott a' rendszeréntvaló Tanats, és annak helyébe, Municipális állított fel, és ezen Frantzia módi új Tanats' Fejevé neveztetett *Néhai Kolóniai Udvari Tanátsos Kempis*.

Cádiz-ből írták a' Spanyol Tudósítások Aug. 15 dikénn, hogy az ott tanyazó Ánglus Tengeri-Vezér, egynehány estvéken egy egy nagy tüzes golyóbist lövetett fel felé, a' mely igen nagy magasságra felment.

Teneriffa Szigetében nagy erejek vólt a' Spanyoloknak: azért, vesztességgel kén-

telenítettek annak meg-támadását félbeszakasztani és el távozni onnét az Anglusok.

Genuában véres nap vala a' 4 dik September. Nem szívelhette t. i. a' Papság és a Nemesség, hogy a' mint az újj Konstitúció vagyon ki dolgozva: a' szerint ki-lennének már az ő Rendjeik záratatva jövődőre az Igazgatásból egészfzen, és minden előbbeni közönséges Tisztviselők meg alatoníttatnának. Ezen szándéknak tehát ellene szegezte magát, és eleint kedvezett is néki a' szerentse: de minnekutánna a' Demokratákat, a' Frantzia Minister *Faipoult*, *Casabianca* Fr. Generálissal egyetembenn, vette pártfogássa alá: Azokhoz fordúlt a' győzedelem, nem kevés verontás után: mely meg-lévén, Fr. Katonaság ment be Genuába.

Elegyes Tudósítások

Batavia: Ket Zsidók — Bromel és Lemon nevezetűek — is ülnek az új Nemzeti-gyűlésebenn ezen Respublikának, kiket úgy írnak le az Ámsterdami Tudósítások, mint tudós és betsületre méltó Férjfiakat. Az előbbeni Gyűlés által a' Nemzet' eleibe terjesztetett Konstitútiót, 136,716 vokok között 108761-en nem hagyták helybe.

A' Cispadana és Cisalpina Respublikák' egyesíttetése után, mind a' Ferrárai

Érsek *Mattei* Cárdis, mind a' Raven-
nai Érsek *Codronchi* Antal, irtanak a' Di-
rektóriumhoz Mediolánumba, 's szívére
kötötték a' Rom. Catholika Religió' fenn-
tartását. Cárdis *Mattei*, ily ki-feje-
zéssel élt: „Ki kérem abbéli kedvezése-
ket minden magát elő-adható alkalmatos-
ságra, hogy tartsátok meg sérelem nélkül
a' mi Szent Katholika Vallásunkat ezen
én Páfstorságom alá bízott Lelkekben.”
— A' Ravennai Érsek' szavai ezek: „Ma-
gamat, és ezen Tartományokbéli Megvé-
met, igen ajánlom Néktek. Tselekedjé-
tek a' ti hatalmatok által, hogy minden-
kor virágozzék azokbani a' mi fzeniséges
Katholika Religiónk: a' mi meg is lesz,
ha pártfogástok alatt ápolgatjátok mind
a' Páfstort, mind a' nyájat, és a' Sz. Hí-
vattalal szükségesképpen egybe-kötöttet-
tusokat meg-tartjátok.”

A' Spanyol Minister Hertzeg *Alcudia*,
nem kevésbé gyarapítja az által Hazája' vi-
rágzását; hogy a' különböző Vallásuaknak
is bátorságos lakozást ígértetett abban, Ki-
rályi Rendelés által: mert már ezentúl a'
Protestáns Kapítálisták' és Mesteremberek'
száma, szemlätömást fog ott nevedni;
kik által azt nyeri a' Spanyol Nemzet:
1.) hogy egyszerre bővül a' pénz közötte.
2.) Hogy nem adja ki a' sok pénzt Kül-
földre, olyan portékakért, melyeknek ma-

tériái az ő földjén termettek, de a' melyeket Ő ólison adott az Idegeneknek.

Dániábann a' Korona' Örököse' Fiatskájának születéséből származott közönséges öröm kevés ideig tartott: mert az említett Hertzegetske meghala Sept. 5-dikénn, életének 5 dik napjann.

A' Svéd Király, Sept. 3 dikánn érkezett vissza Stokholmba, hová szándékozik Octóber' elein bé-vinni a' maga Menyasszonyát is, kinek Német-Országból Svéd Országba való által-szállítására, a' maga Tengeri Fővezérét Gróf *Wachtmeister*t rendelte a' Király egy 60 ágyús lineai hajóval; egy 40 ágyús Fregáttal; és két Kutterekkel.

Konstántzinápolynak *Skutari* nevű külső Városa szinte egészen lángok' prédájává lett.

Béts.

A' Napkeleti-nyelvek' tanulására Bétsben fel-állított Ts. Kir. Akadémia' Direktorát F. T. *Höck* Ferentz Urat, érdemes Hazánkfiát, a' ki eleintenn Hazánkban az Ifjúság' nevelésében fogamatossan munkálódott, most pedig az említett Akadémiában számos elztendőkönn által, részszereént mint Praefectus, és egyfersmind több egyéb Tudományokonn kívül, a' Persiai, Arábiai, és Török nyelvek' Tanítója, rész-

fzerént pedig mint Director, ugyan tsak több Magyar Nemes Iffjaknak is nevelésében fáradoz, méltóztatott Felseges Urunk ezen, és több méltó érdemeire nézve, az Egri Egyházi Megyében fekvő, Kátsi Sz. Péter, és Pál Apostolok' Apáturságával kegyelmesen meg-jutalmazni.

Ez előtt két esztendővel a' Királyi Testörzö Nemes Magyar Seregnél Hadnagyi ranggal szolgált, az 5 systematizált esztendőknek el folyása után pedig Civilis Státusba ki-lépett, 's a' Tsászári Királyi Direktóriumhoz, Méltóságos Udvari Tanácsos 's Referendarius *Semsey* Ö Nga mellé, Udvari Decretum mellett, egy forint Diurnummal mind addig, míg valami alkalmas Királyi Hívatal elő adhatná magát, Praxis végett rendeltetett, 's ugyan tsak Concipistai hívatalban, Elöljáróinak teljes meg-elégedésekkel foglalatoskodott, 's másképpen is magát mindenkor ditserelessen viseltt *Lubik* Janos Urat méltóztatott Ö Felsege, az Udvari Magyar Kamarához Budára, valóságos Concipistanak nevezni 600 forint esztendei fizetessel.

Magyar Ország.

A' táborból, quártélyokra el oszlott Nemes Sereg' bal szárnyából:

A' *Vas* Vármegyebélieknek Stabja, egy Divisióval Körmöndön, a' más Divisió Sárváron, a' harmadik Divisió pe-

dig Jánosházán fekszik, ugyan *Vas* Vármegyében. Körmöndön posta van, a' Sárváriak és a' Jánosháziak Szombathelyről kaphatják a' Leveleket.

A' *Sopron* Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Egyeden és Pordányon Sopron Vármegyének a' szélén, a' más Divisió pedig Téthen és Gyarmathon fekszik Győr Vármegyének a' szélén. Téthen posta van, 's azért Győrön (Raab) 's Téthen által oda leg-hamarább érkezhetnek a' Levelek: de jöhetnek Sopronon által is.

A' *Győr* Vármegyebélieknek Stabja egy Svadronnal Nyúlon, a' más Svadron pedig Etsen fekszik Győr Vármegyében, két kis mérttföldnyire Győr Várossától.

A' *Moson* Vármegyebélieknek a' Svadronnya Nagy-Baráton fekszik Győr Vármegyében egy mérttföldnyire Győrhöz.

A' *Komárom* Vármegyebélieknek Stabja egy Svadronnal Lovász-Patonán, a' más Svadron pedig Ványolán fekszik, Veszprém Vármegyének Győr Vármegyével határos szélein. Ide Győr és Téthen által, vagy pedig Pápán által is jöhetnek a' Levelek.

A' Veszprém Vármegyebélieknek (a' Lovassainak) Stabja, egy Divisióval Pápán, a' más Divisió pedig Ugod-on fekszik Veszprém Vármegyében. Pápán posta van.

A' *Baranya* Vármegyebélieknek Stabja, egy Divisióval Tapoltzán, a' más Divisió pedig Gyula-Keszin, és Káptalan-Tótin fekszik Szala Vármegyében. Tapoltzán posta van, 's oda akár Nagy-Kanisán, akár Veszprémen, akár Szombathelyen által jöhetnek a' Levelek.

A' *Somogy* Vármegyebélieknek Komár-Városon és Kis-Komáromon van a' Stabja 1 Divisióval, egy Svadron, Galambokon fekszik, egy Svadron pedig Récsén, mind Szala Vármegyében, közel Somogy Vármegye' széleihez. Oda a' leg-közelebb való posta Nagy-Kanisa.

A' Tólna Vármegyebélieknek Kvártéljok meg-változott, 's még nem tudjuk bizonyossan, hol fekszenek.

A' Pattantyúsoknak, (kik száz hetven egynéhányan vagynak) Kvártélyok Sopron Várossában vagyon: hanem a' velek lévő 20 ágyú, a' tár-szekerekkel együtt, melyeken, a' puskaapor, golyóbis 's egyéb az ágyúkhöz meg-kívántató készületek vagynak, Balffon (Wolf) állanak, a' Fertő-partján, egy kis mértföldnyire Sopronhoz.

Reserva (Tartalék) Sereg.

A' *Szathmár* Vármegyebélieknek Stabja egy Divisióval Zohor-on (nem Stomfán), a' más Divisió Besztertzén (Wister-

nitz) és Maast-on, a' harmadik pedig Dévén-Újfalun, (Neudorf) fekszik Poson Vármegye' szélén, közel Ausztriához Bélshez hat órányira. Oda Poson (Presburg) és Stampfen (Stomfa) a' leg-közelebb való posta.

A' Szabolts Vármegyebélieknek Stabja, három Svadronnal Félen (Failendorf) és Bruck-on, egy Divisió, Csötörtök-ön (Luipersdorf) Hideghét-en és Eberhárdon, egy Divisió pedig Vereknyén (Wragendorf) és Csákányon fekszik Poson Vármegyében, (a' Csallóközben), egy jó mért-földnyire Poson Városához.

A' Bihar Vármegyebélieknek Stabja, egy Divisióval Nyárosd-on és Vásárúton, egy Divisió pedig Szent Mihályfán, Előpatony-on, Benkepatony-on, Csécsénpatony-on fekszik Poson Vármegyében, (a' Csalló-közben) a' harmadik Divisió pedig Gután Komárom Vármegyében. Ide Komárom-on által jöhetnek a' Levelek.

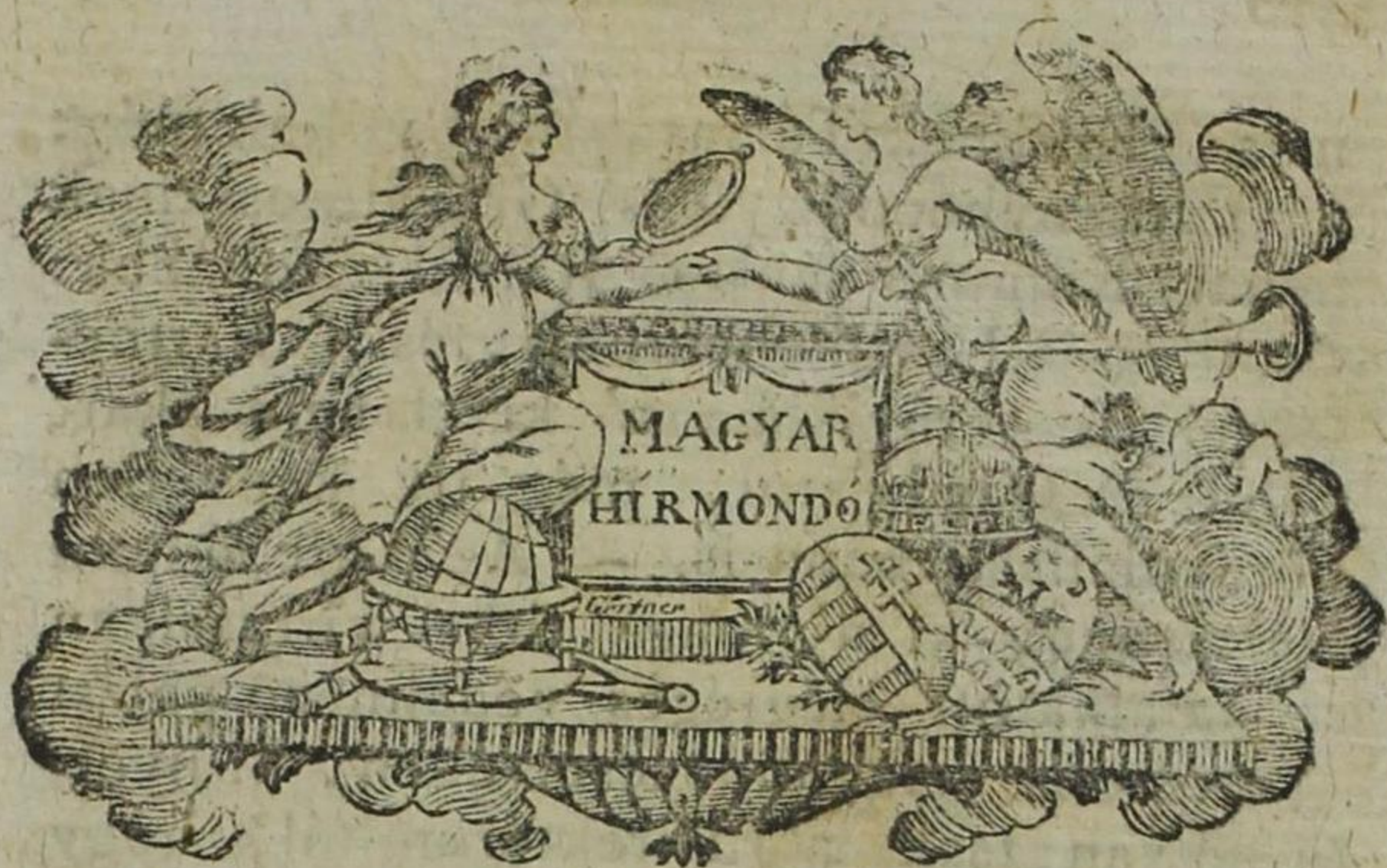
(Szükség azt meg-jegyezünk, hogy a' Levelket oda kelletik útasítani, a' hol a' Stab fekszik, p. o. a' Szathmár Vármegyebéliekhez per Presburg, Stampfen à Zohor; a' Szabolts Vármegyebéliekhez per Presburg, à Failendorf (Fél) 's a' t.)

A' Poson Vármegyei Gyalogság, mely másfel ezer emberből fog állani, nagy részent már kész. Két Batalionra osztatik, melynek egyike Köfzegre fog Kvártélyba menni, a' másika pedig Sopronba.

Szala Vármegye is most állítja a' Gyász-
log Seregét. A' többi Vármegyék fel-al-
lott Nemes Seregei, még Vármegyékben
tartózkodnak: mivel a' ki-indulás eránt
még nem vettek parantsolatot.

Kőszegről Sept. 24-dikénn: — „Teg-
nap estve érkezett ide vissza Nádor Is-
pány Ö Fő-Herzogsége Horvat-Országból,
a' honnan Győr Vármegye' szélei felé ke-
rült, 's Egyedem Sopron Vármegyében
meg-nézte a' Sopron Vármegyebeli fel-ke-
lt Nemes Sereget, 's majd 4 óráig exercí-
roztatta. Holnap Rohontzra megy a' Pe-
stiek' meg-latására, holnap után pedig N:
Baromra (Gr. Warisdorf) Sopron Várme-
gyébe, a' hol a' Nógrád, Esztergom és Zó-
lyom Vármegyebéliek fogják előtte mago-
kat gyakorolni. Onnan N: Czenkre (Gr.
Czikendorf), Gróf Széchényi Ferentz Ö
Exc. ja' Kastéljába ter be ebédre, a' hol
estve Bál lesz. Sept. 27-dikén Kis-Mar-
tonban fog ebédelni Hg. *Eszterházy*' Ka-
stéljában, a' hol estvére Bál, más nap pe-
dig nagy Vadászat lesz. Onnén Laxen-
burgba veszi útját Ö Fő-Hsége.

Várad - Olaszibann lakozó' Özvegy
Isáákné, született *Novák* Julianna Afzszonv,
a' maga költségén hat Huszar Katonákat
állított, köntöseikkel egyetemben, kik
már a' Báró *Vétsey* Regementjébe ajánlat-
tanak is.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

oioioioio

Nro 26.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek)
29-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Párisi Tudósítások.

Birthelemmyvel egygyütt, a' Törvényho-
zó Gyűlés' két Tanatstsainak következő
Tagjai szállíttattak el, a' Rocheforti ten-
ger-part felé Sept. 9-dik éjtszakáján: De-
larue, Rovère, Bourdon de l' Oise, Wil-
lot, Pichegru, Aubri. Ezek az Ötszázak'
Tanátstsából valók vóltak: az öregebbik
Tanátsból pedig: Lafond-Ladebat, Barbè-
Marbois, Tronçon-Ducoudray, és Muri-

C c

nais. Ezeknek Társaságában voltak még: a' Törvényhozó - gyűlés' Gránatérossainak néhai Kommendánsa Ramel; továbbá: Brottier és Lawilleheurnois, és a' Barthelémy' Komornyikja, a' ki el nem akart válni a' Gazdájától, még ily kedvetlen körülállásokbann is. — Az Aureliánumi Hertzegné, ki a' maga ritka virtusaiban se' találhatott elégséges védelmező-paizst a' mostoha sors' üldözései ellen, ki-nyerte ugyan tsak a' Direktóriumtól, hogy számkivetésbe Spanyol-Országba küldetessék. — Az öregebbik Törvényhozó-Tanátsnak nevezetes Tagját *Dupont de Nemourst* is bé-fogták vólt a' *Templomba*, mint a' l' *Historien* nevű Újság' Kiadóját. Az Ifjabbik Törvényhozó-Gyűlésnek 6-dik Sept. ri Ülésébenn, *Bellegarde* és *Tallien* Tagok igen tüzessen ki-keltek *Dupont* ellen, 's vitatták, hogy ő is küldetessék számkivetésbe: de *Boulay*, és kivált *Chénier* igen nagyon pártját fogta, és fel-hozta mentségére: hogy a' l' *Historien*ben sok derék Értekezéseket lehetett olvasni az Igazgatásról, és hogy *Dupont*, Barátságban élt Néhai *Turgot* Ministerrel is, és azon Filozofusokkal, kik, Előrevaló-kézfítoi vóltak a' Revolúciónak. — Hogy meg-hallotta a' Török Követ Párisbann a' 4-dik Septemberi történetet: mindjárt, azt kérdezte: Hány fők vagynak ki-téve, a' Directoriális palota' eleibe? és midőn ér-

tette volna, hogy vérontás nélkül ment végbe az egész scena: felette álmelkedott rajta. (A' l' *Espiègle* (*Tsalfa*) nevű Újság, mely, közlötte ezenn Anekdotumot: ezt veti utánna előadásának: *Hogy egy ember ölés se' esett: ennek, a' félelem volt az oka.* — A' l' *Ami des Loix* nevű Újság' Írója, még Sept. 13-dikánn is félt: 's nyilván írta, hogy ha a' Belső bátorságra-ügyelő Minister, nem vígváz: boszszút fognak allani *Pichegrüért* a' maga Embe-
rei, le-öldösvén lassan lassan a' leg-nevezetesebb Személyeket, kik meg buktattak a' Rojalismust 's annak Ágensseit. — A' *Lillei Békesség* alkuról *Colchen* is visszahívattatott Párisba, 's helyébe *Desché* rendeltetett, a' ki Feje volt a' Külső dolgokra ügyelő Ministériom' Cancelláriájának, úgy hogy mar most a' Fr. Respublika' részéről a' Békesség' dolgában Lord *Malmesbury*val (az Ánglus Követtel) traktáltt 3 fő Deputátusok *Letourneur*, *Colchen*, és *Maret* helyett, *Treilhard*, *Bonnier*, és *Desché*, alkudozzák Nagy-Britanniával a' Békességet. Mitsoda ki menettel? még nem lehet tudni. — *Moreau* Vezér, tsak 14-dik Septemberbenn érkezett Párisba, a' *Redacteur*' bizonyítása szerént. Septemb. 10-dikénn, következő értelmű Levelét útasította a' Direktóriumhoz: „Polgar-Direktorok! Igen későnn, úgymint tsak Fructidornak 22-dikénn (Sept. 8-dikánn) 's

tíz óránnyi járó földre *Strafsburg*tól vettem az eránt való parantsolatotokat, hogy Párisba menjek. Szükségesképpen kellett egynehány órákat fordítanom, az úthoz való hozzá készülésre; a' Sereg' tsendességének megfundálására; és némely Embereknek el fogatására, a' kik részt vettek abban a' nagy figyelmetességet érdemlő levelezésbenn, melyet én magam fogok által adni Tinéktek. Ide zárok egy Hirdetményt, a' melyet én készíttettem, 's a' melynek az a' következése vólt, hogy sok Hihetetlenek magokba tértek; és én megvallom Néktek, hogy nehéz vólt el hinni, hogy egy Ember, a' ki nagy szolgálato-
kat tett Hazájának, és nem vólt semmi szüksége reá, hogy azt el árúlja, oly gyalázatosságra vetemedjen. Engem, Barátjának tartottak *Pichegrun*ek, és Én régtől fogva nem betsülöm már Ötet. Megfogjátok látni, hogy senki nagyobb veszélynek nem vólt ki-tétetve mint Én; hogy minden szándék, az én Seregemnek (*reménylett*) szerentsétlenségenn fundáltatott; 's azonban ennek bátorsága meg-tartotta a' Respublikát." — Sept. 14-dik éjtszakájánn utazott el az Aureliánumi Hertzegné Párisból, Spanyol-Ország felé. Arra vették útjokat ugyan azon egy időben, Hertzeg *Conti*, és Madame de *Bourbon* is, kiknek hasonlóképpen Spanyol-Ország lesz a' számkiivetéssek' helye. Az Aureliánumi

Hertzegné, maga és a' Fiai' számára száz ezer lívert kap; Hertzeg *Conti* pedig és a' Madame de *Bourbon* mindenik ötven ötven ezer lívert: de esztendőnként e', vagy pedig ezenn summákkal örökre ki lesznek elégítve? azt a' *Redacteur* nem írja világossann. — Némely Generálisokat ki tett hivataljokból a' Direktórium; másokat ismét vissza-állított el vesztett Tisztségjékbe. Az elsők' száma közzülvalók: *Montigni*, *Salm*, *Liebert*, *Bonnet*, és *Vernier*. A' Rajnai és Mosellai Seregnél, újra Osztály-Generálisokká lettek: *Puget-Barbantanes*, *la Poype*, és *Châteuneuf-Randon*. — Hogy *Letourneur de la Manche* Ex-Director vissza hívattatott Lilleből: ezenn annyival inkább álmélkodnak Párisbann: mivel Ötet *Carnótnak* 's *Barthelémynek* ellenére, *Lareveillére-Le-paux*; *Rewbel*; és *Barras* Direktorok küldötték oda. (Minthogy a' Lillei Békességalkuról közlendő Tudósítások' alkalmatosságával nem fog már többé elő fordulni a' *Letourneur*' neve, kívántunk itt emlékezetben hagyni róla egy rendes Anekdotumot. A' mint t. i. el beszéllette egy Párisi Újság: hogy a' Lillei Békességalkuról oly keveset tudhat a' Párisi Publikum: azt vetette utánna ezenn előadásának, hogy éppen nem lehet tsudálkozni az említett alkudozásnak titokban maradásán: mert *Letourneur*, a' Feleségét is el vitte magával

Párisból, Lille-be.) Clarcke Generálist, a' ki nagy Barátja volt Carnotnak, el parancsolta a' Direktórium az Udinei Békességalkuról, a' melynél egy fő Személy volt, Bonapartéval együtt. — Barthelémyről azt írja a' *Gazette Nationale*, hogy Helvétziába való küldetetését kérte 's meg is nyerte a' Direktóriumtól; Lafond-Ladebat pedig, Hamburgba. — A' Törvényhozó-Gyűlés' Ifjabbik Tanátstsának 12-dik Septemberi Ülésébenn, *Jean de Bry* nevű Tag, egy Beszédet tartott, melyben sürgette, hogy el kell osztatni azt a' Kommissziót, melynek oly véggel való fel-állítására beszéltette a' Gyűlést a' már most Rab Dumolard, hogy azon Kommisszió vizsgálja meg a' Direktóriumnak 's Bonaparténak maga-viseletét a' Velentzei dolgokra nézve. A' Tanáts helybe-hagyta *Jean de Bry*nek javaslását, 's a' Beszédét ki-nyomtatattatta hat Exemplárok bann. — Negyvennél több Újságok jutottak halgatásra Párisban az újjabb Rendetesek által, a' melyek helyett már most mások kezdettek ismét ki-jöni, különböző nevezetek alatt, 's némely egészfzen újak is. Egyéb különös nints ezenn Újságokbann, a' titulusaikon kívül, minéműek p o. *l'Espégle* (Tsalfa); *le Réveur* (Méla); *l'Endormeur* (Tsapodár); *le Bien-informé*; (A' dolgokról jól tudósítatva lévő); *le Sage*

Observateur (A' történeteknek bölts szem-meltartója) 's a' t. — Valamint Barthelémytől még a' számkivetésben se' akart elválni a' Komornyikja: úgy Rameltől sem az Öttse. Az efféle történetek — így ír egy *Párisi Levél* — annyival szembetűnőbbek e' mostani időbenn; mivel a' Revolúció alatt, gyakran lett már egy Barát ádozatjává a' Barátjának. — A' jó erkölcsök' betsülői, közönségesen panaszkodnak Párisbann a' feslettség ellen, melynek példái között azt is említik, hogy sok Afzszonyok, Ferjfi módra öltözködve járkálnak ott fel 's alá a' sétáló helyekenn, 's jelennek meg a' Teátrumokbann is.

Treilhard, kit a' Direktórium *Lillebe* küldött a' Békesség-alkura, Külső dolgokra ügyelő Minister. Ennek egyik Tifztitárssa *Desché*, esmeretes azonn Értekezéséről, melyben javallotta, hogy a' Rajna legyen határa a' Fr. Republikának.

A' Fr. Direktórium ki-adatta nyomtatásban azt az egész Levelezést, 's már Straßburgban is ki nyomtatták azt, a' mely, Gróf *Entraiguesnek* vagy *Antraiguesnek* Velentzében a' múltt Májusban történt elfogatása által jött világosságra. Ezen levelezés szerént, Gróf *Montgaillard*, a' ki, 18-dik *Lajosnak* és Hertzeg *Condenak* Biztosa volt (és most fogva van Párisbann) 1795-dik esztendőnek Augustus' Hónapjá-

ban kezdette meg-nyerni *Pichegrut*, egy *Fauche-Borel* nevű *Neufchateli* (Helvétus) Könyvnyomtató, 's ugyan odavaló *Courant* nevű Embernek közbenjárása által. *Pichegru* akkor *Altenkirchenben* vólt: a' hol nyóltz napokig tartózkodtak vala már a' nevezett két Személyek, 's még se' beszéllhetek *Pichegru*vel, úgymint a' kinek mindég a' nyakán vóltak négy Nemzet-gyűlési Tagok, 's azok között neveze- tesszen az a' tüzes Republikánus *Merlin de Thionville*. *Pichegru* mindazáltal észre vette Őket; 's el menvén egyszer, *Fauche* mellett, azt mondja néki: Én *Hünin- genbe* megyek. Meg-jelentek tehát ott *Fauche* 's *Courant* is: és *Fauche* oly helyre állott, a' hol szembe jött véle *Pichegru*: de tsak azt mondta Ez néki sietve, minthogy az eső is igen esett, hogy *Hüningenhez* 3 óránynyira fog ebédelni *Salomonné* Asz- fonzyságnál (a' kihez *Pichegru*, a' közön- séges Emberi-szeretetnél valamennyire kü- lönössebbel viseltetett). Ott *Fauche*, azon kezdte *Pisegrü*vel a' beszéllgetést, hogy ő *Ruszsónak* egy Kézírás-munkáját szán- dékozik ki-nyomtattatni, és azt *Pisegrü*- nek kívánná ajánlani. *Pisegrü* erre azt fe- lelte, hogy elébb el kell néki olvasni a' Könyvet, hadd láthassa: nints e' abban oly tudomány a' Szabadságról, a' melynek Ő nem írhatja alá a' nevit. Ekkor *Fauche*

ki-nyilatkoztatta: hogy Ő Biztosa legyen H. *Condénak*. Ezt hallván *Pisegrü*, egy oly szobába vezette *Fauche-t*, mely, alkalmatosabb volt a' titkos beszélgetésre, 's maga bátorította az egész dolog' ki-nyilatkoztatására, mely meg is lett szóval, hanem *Pisegrü* írást kívánt. *Montgaillard*' írásával meg-jelent *Fauche*, 3-ad nap múlva *Pisegrünél* *Altenkirchenben*: de *Pisegrü*, kívánta látni *Hertzeg Condénak* tulajdon keze-írását, melynek adására nagy nehezen reá is vette magát a' *Hertzeg*; hanem vissza kívánta az írást. *Pisegrü* vissza is adta oly felelettel: hogy neki elég volt látni a' *Hertzeg*' subscriptzióját, a' kinek szavához bízhatik minden *Frantzia*. Arra akarta ezután venni *Pisegrü*, *Conde* *Hertzeget*, hogy a' Ts. K. Sereggel kaptsolja öfzfe a' maga népét, 's úgy fogjon hozzá a' Királyság' vissza-állítása eránt való szándéknak végrehajtásához: de erre nem állott reá a' *Hertzeg*: mivel a' *Kontrarevolútzio*' ditsőségét tsupán maga akarta el nyerni.

A' *Koblentzi* *Revolútzionisták* egy szép nyárfát akartak *Sept. 14-dikénn*, Szabadságfájává plántálni: de éjtszakának idején öfzfe-vagdalták azt az előbbeni *Konstitútzio*' Baráti, minekokáért egy fonnyadt jegenye-fát kellett meg-tenni Szabadságfájának. — A' *Revolútzionális Társaság*' tse-

kélységét, meg lehet ítélni a' Tagjai szá-
mából, kiknek neveik, egy közönséges
Tudósítás szerént következők: *Ger-*
hards Elölülő; *Beaury* Professor, ki ma-
gát az említett Társaság' Secretáriussának
nevezi; *Reinecke*, a' ki már vólt: Teá-
tromi Játészó; Pruszsus Katona; Tsászári
Kadét; 's Tanuló; és most a' maga kép-
zelődésében Fővezérje a' Ciszrhénana Res-
publika' 22 ezer emberből álló Seregének.
— *Grandmalson*, Trevirumi Ex-Kadét és
Ex-Kalmár. — *Gorres*, Tanuló. — *Marci*,
Prokátor és Hírhordó. — *Schneiders*, Ex-
tzuckerpacker. — *Metternich*, Moguntziai
Frantzia Ex-Professor. — *Dürr*, Kard-tsi-
náló. — Két *Settegast* Testvérek, Tanú-
lók. — *Tasquin*, Szabó-mesterember. —
Es végre két Parasztok.

A' Kolóniai Választó-Hertzegség' fel-
ső részének *Rheinbach* nevű Városotská-
jában is tartatott Sept. 6-dikán a' Kob-
lentihez hasonló tzeremónia, melyre a'
környékről 40 Deputátusok jelentek meg.

A' Kolóniai Újság azt írja Kolóniá-
ról, hogy ott Szabadság-fája állíttatott fel
a' Város-háza előtt 'Sept. 17-dikén délben
a' Polgári és Katonai Elöljárók' jelenlété-
ben, a' Frantzia Katonaság' muzsikája
alatt. A' Fr. módi Tanáts (Municipálitás)
meg-vonatott minden harangokat.

A' Koblentzi Magistrátus meg - kérte a' Trevirumi Kormányfők mellett levő Fr. Kommiszfáriust *Destez* Urat, hogy az Újjítani kívánók által ne engedje meghaboríttatni a' köz-tsendességet. *Destez* oly feleletet adott, a' melyből ki-tetfzik, hogy az effele Újjításoknak, ha erőszak nélkül történnék, pártját kívánják fogni a' mostani Fr. Elöljárók.

Wirzburg' bástyáinak erőssebbítéséhez ismét hozzá fogtak Sept. 15-dikénn. Már mas nap ötven ágyúk vóltak fel rakva reájok.

A' Száamberi és Mózai Frantzia Sereg' Fővezére *Hoche'* életének végét veté egy kólika, Sept. 19 dikénn *Wetzlarban*; az említett Ármádiának ideigvaló kormányozását tehát *Lefebure* vette magára, úgy-mint a' ki, leg öregebb, azon Seregnek Oltály-Geueralissai között.

Velentzében a' *Bonaparte'* Felesége, két Mediolánumi Dámakkal, *Serbelloni* és *Visconti* Afziszonyságokkal együtt, meg látogatta Sept. 13-dikánn az ideig való Kormányfőket (Municipálitást), mely is, élt ezen jó alkalmatossággal *Bonaparté*hez viseltető tiszteletének ki-nyilatkoztatására, mert Annak dítséretére egy Magasztaló-be-fzédet tartatván, el végezte, hogy *Bonaparte*, Olaszországának neveztesék, *Bo-*

naparte l' Italico, nem különben mint hajdan Scipió Áfrikánusnak, és a' mi időnkben Potemkin, Tauricusnak neveztetett.

Velentzében tsak maga egy Kereskedő-Ház, kétszázezer forintot tartozott adni abba a' hat millióba, melyet, *Bonaparte* vetett Velentzére. Ki üritették a' Frantziák azt a' Világ-szerte híres Hajótartóját is Velentzének: e' felett kívántak még tőle ötszáz ritka Kézírásokat, harmintz képeket, és más mesterséges-míveket.

Velentzében, *Zalivani* nevű Pap, egy politikus Katekhismust készített a' Respublikának mostani környülállásaihoz képest, mely Katekhismus eránt azt végezte az Ideigvaló-Kormányfzék, hogy avagy tsak minden Innepnapokon kell azt magyarázni a' Népnek a' prédikáló-székekből. Az útszákön is állíttatott fel a' Municipálitás Oratori-székeket, a' Frantzia-módi prédikállása végett. — — — (Az ideigvaló Velentzei Tanátsot nevezi egy Velentzei Levél, a' Polgárok' és a' Haza' idigvaló Tolvajának. Ezen említett Levél szerént, oly Szankülötti kiabálásokat visznek véghez a' Nemzeti Testörzök, hogy magok a' Fr. ák, három színű Papagájoknak nevezik Öket).

Genuábann a' Frantziáknak fizetendő négy millió lívert, az olyan Személyektől

kívánja az ideigvaló Kormányfő, a' kik vonták volt az ő ítélete szerént *Genuára* a' Fr. Nemzet' haragját.

Elegyes Tudósítások

Amaz esméretes és betsültt érdemű Theologussa Német-Országának *Lesz* Superintendens és Consistorialis Tanácsos, elvégezé hasznos pályafutását a' múltt Aug. 28-dikénn Hannoverában; életének 61-dik esztendejében.

Egy új Anekdotum Pitt Úrról.

Ezenn nevezetes Ministeréhez Nagy-Britanniának hozzá megy mostanság egy szegény Legény oly jelentéssel: hogy Ő egy Szatírárt (Tsípös-Írást) készített a' Minister ellen: de ha tőle tizenkét Ginét kaphat: úgy nem fogja az említett Szatírárt ki nyomtattatni. *Pitt* Ur azonnal kezébe nyomta ennek az ehes Poétának a' kívánt summát, 's még azon felül javasolta néki; hogy ne folytana meg magát fáradsága jutalmától; hanem adja ki nyomtatásban szapuló munkáját.

Corcyra (Corfu) Szigetétől Sept. 6-dikán érkezett vissza a' Fr. Hajóssereg Velentzéhez; minekutánna minden Velentzei hajókat fel-szedett és magához kaptsolt, a' melyeket *Corcyránál*, és más Velentzei Szigetekenél talált.

Béts.

+ Gróf *Battyányi* Tódor Ö Exc. ja sokat költött már egynehány esztendőktől fogva egy oly készületű hajónak fel állítatására, a' melyen minden Vonók és Hajtók nélkül, nagy terhet is lehessen szállítani a' folyó víz' ellenébe. Az ily formánnal készítettett hajójával szerentsés próbát tétetett a' Gróf Úr, Sept. 17-dikénn, az úgy nevezett *Brigitten-Au*-nál, mert a' hajó, 1150 mázsával is szintoly könnyen ment a' leg-sebesebb víz' ellenébe, mint üressen.

Orosz Miklós Úr, ki, a' múltt postán említett *Lubik* Úrral, a' Nemes Gárdából egyszerre lépett ki, 's éppen azon módra, itten Bétsben, a' Felséges Magyar Udvari Cancelláriánál előmenetelesen gyakorlotta magát, Provinciális Komisszárius-Adjunctussának Debretzenbe, mind addig Diurnumokkal, 's oly móddal kegyelmessen rendeltetett; hogy még az oda való (az az Debretzeni) Provinciális Komisszáriusok, guttaütés által történt erőtlenségjeből helyre állhatnak, azoknak könnyebbségekre, 's Hivataljokban való segítségekre lehessen; az után pedig, akár ott, akár más helyen is adandó első Vacántia' alkalmatosságával, Actualításba a' szokott fizetéssel bé léphessen.

Magyar Ország.

A' Temesi Kerületnek Fő Provinciális Kommisszáriussává méltóztatott nevezni Ő Felsége *Temes Vármegyei Vice-Is-pány T. Tormásy Antal* Urat.

A' Tifzán innen való Districtuális Táblánál Néhai Assessor Báró *Szepesy Pál* Úr helyét, T. *Lehotzky Pál* Úr váltotta fel.

Veszprémből Sept. 8-dikánn: — „Az idevaló Káptalannak E. Tagja Fő Tifzt. *Kapuváry Antal* Úr, Sz. Pantaleonnak Rátzkeve Szigetebéli Apáтурává neveztetett Ő Felségétől, és Aug. 27-dikén meg is áldattatott ezen új méltóságára nézve, Püspök Ő Exc. ja által, ki mellett a' *Develéki és Rátóthi* Fő Tifzt. Prépostok tettek szent szolgálatot. “

„Hertzeg *Grassalkovics*nak utólsó Nevelője Fő T. *Plindendorfer Aloysius* Úr, a' B. Sz. Máriának *Maiki* vagy *Moyki* Prépostságával tiszteltetett meg F. Urunktól, és a' Bétsi Suffraganeus Püspöktől meg is áldattatott Sz. Anna' napján. “

A' *Szombathelyi Táborról* közlött Tudósításnak folytatása.

Nyitra Vármegyéből két Batalion volt a' táborban, Gróf *Battyányi* Antal Oberstlieutenánt vezérlése alatt; *Veszprém* Vármegyéből pedig egy Batalion; a' *Jelasits* Reg. ebéli Ts. K. Kapitány *Márkus* Úr vezérlése alatt.

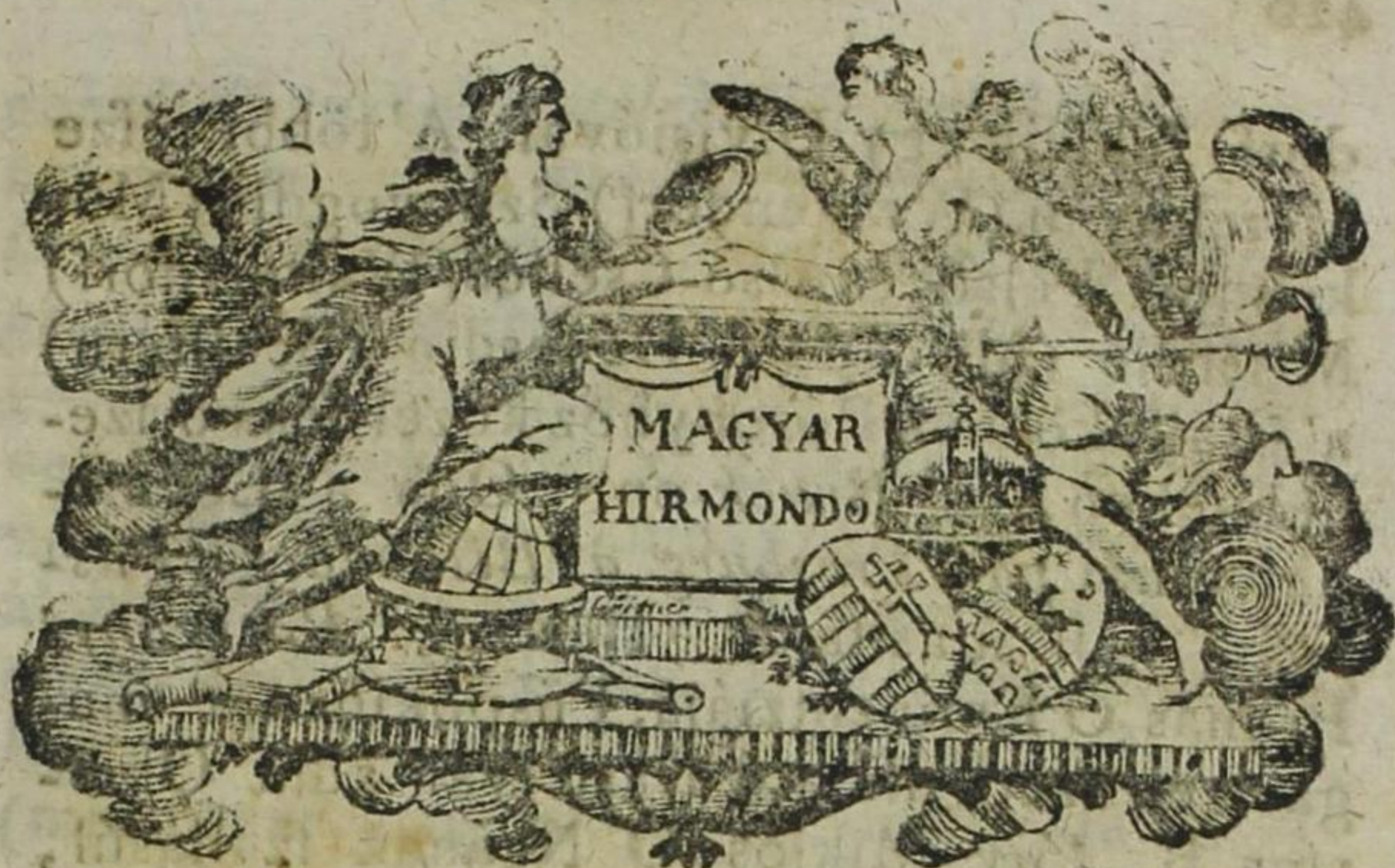
Fő-Quártélymester-Stabbéli Tisztek;
Fő-Quártélymester; Gomez Mórítz Ober-
ster; Hermann Samuel Oberstlieutenánt;
's Mumb Ferentz és Kucher János Kapi-
tányok.

Ingenieur-Tisztek: Tomássich Ferentz;
Báró Purzell Ferentz; és Lodgmann János
Kapitányok; 's Fő-Hadnagy Neuhauser Fe-
rentz; kikhez adatott *Vieser* Károly Úr;
és Stabs-Fourier; König.

Pattantyús-Tisztek: Sonnenstein Son-
tag Procopius Májor; Márki du Blaisel Ca-
millus Kapitány; Vopaterny Tamás; Os-
pel Henrik; 's Model Antal Főhadnagyok;
Adjutáns Steinburgi Hubert Domonkos.

Eleségre vigyázó Tiszt: Oesterreicher
János.

Skótziábann, a' Polgári-Katonaság^o
fel-állítása ellen lett fel-zendülés már vér-
ontást is szült. *Traventben* t. i. egy Ofz-
tály-lovasság előtt se' szüntek meg zenc-
bonáskodni a' nyughatatlanok, 's meg ak-
kor sem: minekutánna a' pártütésről szól-
ló Törvény fel olvastatott volna: minek-
okáért a' Lovasság tüzet adott reájok,
mely közzül 12-en halva maradtak, 16 an
pedig meg-sebesedtek. A' halva-maradt-
tak' számából való egy Iffjú-afszzony, a'
ki kövel hajigálta a' Lovas-Katonákat.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

—————

Nro 27.

**Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
 3 dik napján 1797-dik Elztendőben.**

Magyar Ország.

Köszegről Sept. 27-dikénn: — „Már most bizonyossann tudom, hogy a' Tolna Vármegyebéli Insurgensek, Türgyén, 's Sz. Grót-on feküsznek Szala Vármegyében. Oda a' Levelek N. Kanisán, és Szalabér-en által mehetnek. — A' Szabóltis Vármegyebélieknek is meg-változott a' Kvártélyok: mert a' Stabjok Püspökiben (Bisch-

D d

dorf) fekszik egy Divisióval. A' többi réfze Vereknyén (Wragendorf) Szunyogdin (Mükendorf) Felső és Alsó-Csellén (Waltersdorf) Misérdin (Mischdorf) Dénesdin (Schiltern) a' Csallóköznek Posonyhoz közel fekvő székeletében, és *Bruck-on*. Oda a' Leveleket tehát *par Presburg à Bischdorf* (Püspöki) kell útasítani. Hertzeg *Battyányi* Prímás Ő Eminentziája, Püspökiben a' maga igen szép mulató Kastélyát adta Oberster B. *Vay* Miklós Ő Ngának szállásúl, a' Közlegényeknek bort 's eledelt osztogatott, 's a' Tiszt Urakat már sok ízben, gazdagon meg-vendégelte. — Fő Hertzeg Nádor-Ispányunk e' folyó Hónapnak 16. dikán indult el innen Horvát-Országba, és jöllehet innen Rohontznak ment a' Pest Vármegyebéliek' egyik Divisiójának exercíroztatására, 's onnan Szombathelyre, még is az nap estvéli 8 órára Horváth Ország' szélén fekvő Várasd Városába érkezett, a' mely ki vólt világosítva. Más nap meg nézte Ő Fő-Hgsege a' Dráván levő híd' végére hányt sántzot, az úgy nevezett *Tete de pontot*. Várasdról Zágrábba ment. Ott vóltak ösfzgyülekezve a' három Horvát és 3 Slavóniai Vármegyebéli fel-kelt lovas es gyalog Seregek, kiknek száma mintegy három vagy leg felyebb négy ezerre ment. Vitézi gyakorlottságokkal nagyon meg-elégedett a' Fő-Hertzeg. (*A' Zágrábi mulatsá-*

gokról és tisztelettételekről is emlékezik ezen betses Levél: de minthogy különös Levelet is kaptunk Zágrábból: nem ítéltük szükségesnek, kétszer írni le ugyan azon egy dolgot.) — Innen visszafutván Koprainitzának vette útját, 's a' Dráván által-szállván, N. Kanisára, onnan Szalabérre jött, a' hol Horváthné Ő Nga kellemetes Bált adott kedvéért. Innen, Devetser, Pápa 's Egyed felé vette útját a' Nádor-Ispány (mint már erről a' 25-dik szám alatt, a' 408-dik Levélen van emlékezet) 's mindennütt az azon tájyakon kvártélyozó Insurgenseknek gyakorlásaikat meg-szemlélte. Egyeden (Sopron Vármegyében) Gróf Festetics Ignácz Ő Nagyságánál, ezen Vármegyebéli 'Obersterénél szállott bé, és vatsorált.

Zágrábból Sept. 20-dikánn: — „Nádor-Ispány Ő Királyi Fő Hertzegsége, e' folyó Hónap' 17-dikénn, delutánni egyed-fél órakor ide érkezett, 's a' Püspöki-Várba szállott; de ebédre Bán Gróf Erdödy Ő Exc. jához ment. Ebéd után a' Száva' hídját meg-nézegette. Estvére meg-jelent a' Teátromban, melyben, Püspök Werhovácz Ő Exc. ja reá kezdvén azt a' Bétsből ide is el hatott Eneket: *Gott erhalte Franz den Kaiser* (Isten tartsa meg Ferentz Tsászárt), az egész Gyülekezet utánna éneklette. Az után jádzottak a' Teátrálisták: *Alles in Uniform* (Kiki Formaruhá-

bann) nevezetű Darabot, mely, Bétsbenni készült a' Leopoldstadti Játék-néző-hely' számára. Vissza-térvén a' Teátromból Ő Kir. Fő-Hertzege a' Püspöki palotába, örömmel nézegette a' tiszteletéért ki-világosított Várost, annakutánna pedig igen tetfzése szerént mulatta magát az említett palotában, melybe az egész Uraság hivatalos vólt vatsorára, és tántzos mulatságra. A' tántz éjfélutánni harmadfél óráig tartott. Más nap reggeli 7 órakor a' Püspöki-majorhoz lovaglott ki a' Fő-Hertzeg, 's ott találta az egész Insurgens Katonaszágot, melyet elsőben rendről rendre megvizsgált, annakutánna pedig mind a' gyalogságnak mind a' lovasságnak hadi-próbáit szemlélte tizenegy óráig, egész figyelmetességgel, de nagy megelégedéssel is, mert az Ország' Vice-Kapitányát, *Jellachich* kommandirozó Generálist közönségesen ditsérte. Vissza-jövéen a' Püspöki-Várba, be-mutattattak ott Ő Fő-Hgségének a' Districtuális Tábla' Tagjai; a' Vármegye' Tisztjei; a' Városi-Tanáts; az Akadémiai Tanítók; a' Katonai Rendbéli Tisztek; és végre előmutatta Püspök Ő Exc. ja is mind a' Cathedrále, mind a' Chasmai Káptalanbéli Pap-Urakat. Azután következett az ebéd, melynek vége lévén, meg nézegette a' Fő-Hertzeg a' Cathedrále Templomot, és az újj Ispotályt. Onnét *Más*

ximir nevezetű Múlató-helybe ment ki, a' hol ozsonna vólt, és az Insurgens Katona-ságnak, petsene és bor olztozott a' bőséig. Vatsorált Ő Fő-Hertzege a' Bánnal, 's az után a' közönséges Redutot (Tántzos-múlatságot) is meg-látogatta: melyben mindazáltal tsak egy óráig múlatott; 's 12-öd fél órakor haza-menvén le-nyúgodt, és más nap reggeli 5 órakor ide hagyta Városunkat.

Ha öröm, egy Közönséges-Írónak, Ha-zája buzgó Fiairól oly Tudósításokat köz-teni a' Nemzettel, hogy azoknak új érde-meik új jutalmakkal tiszteltettek meg: va-lósággal örömünkre szolgal minékünk is, hogy M. *Semsey* András Udvari-Tanátsos és a' Közönséges-Kaszfára 's Kereskedés-re ügyelő Udvari Dikasztériomnál Refe-rendárius Ő Nagyságának, F. Urunk által *Ugotsa* Vármegyei Administrátorrá lett ne-veztetését hirdethetjük.

Kis-Martomból Sept. 29-dik napján: „Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk Septemb. 27-dik napján dél tájban érkezett ide Nagy-Czenkről, a' hol Gróf *Széchenyi* Ő Exc. ja, a' bálon kívül, igen kedves múlatsá-got adott Ő Kir. Fő-Hertzege' számára a' *Fertő*-tavánn is. Itt már tíz óra tájban ki-állottak sorba a' Hertzegi Kastély' (Vár) eleibe, mind a' Szabad Királyi *Kis-Mar-*

ton Városai Magistrátus, és polgárság, mind a' Hertzeghez tartozó Kálvária Hegy- nek Polgárjai is, fegyveresen, zászlókkal, dob, trombita, 's egyéb fúvó-muzsika szer- számokkal. A' Zsidók is fekete ruhában, palástoson, 's az ő Isteni-tiszteletjéhez tartozó Szentségekkel sort formáltak. Mi- dőn híre jött, hogy már *Kis-Marton'* ha- táraihoz közelít a' Nádor-Ispány; meg- kezdettek szállalni hat nagy ágyúi a' Hg- nek, melyeket Fraknó-Várából hozatott le erre az alkalmatosságra, az azokhoz tar- tozó Pattantyúsaival egygyütt. Maga a' Hertzeg egy szép paripára ült, 's a' Ná- dor-Ispány' eleibe lovaglott, és sok ágyú- zások, muzsika szó, 's a' temérdek sok Népnek Vivát kiáltásai között bé-kísérte a' Nádor-Ispányt a' maga Kastélyába, mely- ben, alól a' Hertzeg' Cancelláriájának Tag- jai és a' Magistrátus; felül pedig (a' Szá- laban) a' Hertzegné tisztelte, 's fogadta a' Nádor-Ispányt. A' gazdag ebéd után, vadászat volt ama nagy vadas kertben, a' hol setét estvig 50 egynehány szarvast lőttek. Vissza jövet, *Kis-Marton* Város- sán, mely ki volt világosítva, végig jött a' Nádor-Ispány, 's azon győzedelmi ka- pu alatt ment el hintájával, melyet a' Vá- ros állított a' nagy úttzán, és sok kis lám- pásokkal ki világosított. A' Kastélyhoz (vagy a' Várhoz) érkezvén, azt is az el-

lenében álló új épülettel együtt igen gazdagon ki világosítva találta. Ki-szállvann a' hintóból, a' Kastély mellett lévő nagy kert' nézésére ment, melyben a' fák és a' virágok' sorai mellett és a' víz körül számtalan sok lámpások 's métsesek égtek, 's a' mindenfelől szembetűnő jádztűzek csak nem el hitették az Emberrel, hogy valamely tündér Várban és Kertben sétál. Közönségesen negyven ezerre teszik az égő lámpások' és métsesek' számát. "

„Tsak hamar ez utánn el kezdődött a' fenyés Bal, melyre a' szomszéd Magyar Uraságok 's Kisafzszonyok és sok Insurrectionális Tifztek jelenek meg. Más nap dél előtti tíz óra előtt ismét vadászat volt, 's egynéhány százra teit, a' le-lövetett fátzánok' száma. Ebéd előtt meghalgattak a' Nádor-Ispány a' Hertzeg' híres muzsikussait, kiket ama Világ szerte esméretes *Heyden* dirigált. Ebéd után sok ágyúzások, harangozások, és dob trombita 's egyéb muzsika-szók között el utazott innen a' Nádor-Ispány.

Figyelmetes Iffjú Magyar Utazókat, minémű hasznos és gyönyörködtető dolgoknak esméretére juttathat a' Hazábann való utazás is: bizonyítja az itt következő Levél, mely költ:

O - Aradról Sept. 19-dikén: — „So-

hogy Vármegyében *Tsurgónn* méltónak
 ítéltük a' Református Ifjúsg' számára épült
 Oskolákat meg tekinteni, és a' Tanulóknak
 a' Tudományokban 's az éneklésben tett
 előmeneteleket kevés ideig meg hallgatni,
 mely meg-lévén *Újszigetnek* vettük útun-
 kat. Ide mindenfelől, kivált *Munkátsról*,
 öfzse hordatik az élés. *Petsett*, *Siklóson*,
Mohátson meg-fordulván, meg nézegettük
 a' *Bátsi* Tsatornának három, már egész-
 szenn el készültt gyönyörű Víz-rekeszfzeit
 (*Schleussen*) t. i. a' *Monostorsegit*, *Sztá-
 párit*, (a' hol *Kis József* Director Úrral öfz-
 sze akadtunk) és a' *Verbászit*, melyen, kö-
 ve ke-endő írást olvastunk: „*Prima Hun-
 gariae Cataracta, exstructa sumptibus So-
 cietatis per Fratres germanos, nativitate
 Hungaros, Josephum et Gabrielem Kiss,
 Inventores, et Inceptores Operis. Anno
 1794, et 1795.* — A' 4 dik Cataracta (Víz-
 rekesz, vagy Sió) is kész már *Tisza-Föld-
 várnál*. A' Tsatorna-ásásbann most Ver-
 bászön folyúl foly a' munka *Monostor* fe-
 lé; mert a' többi rész már tökéletes álla-
 pothan vagyon, 's ha elegendő ások lesz-
 nek az idén: úgy a' jövő tavasz' elején el-
 kezdődik már a' Canalison való Kereske-
 dés. — *Újvidéken* keresztül, *Pétervárad-
 ra* folytattuk útunkat. Sok ezen erős Vár-
 bann, és körülötte a' sántzolás, kivált a'
Duna felől. Innét *Károlovitzon* által *Zi-*

monba mentünk szerentsésen, noha a' rab-
lók' sokasága miatt, (kik néha a' Török
fzélekről szöknek által) nem tartatik elég
bátorságosnak az út. Ez okozta talán azt
a' némely Újságokbann ki-repített hamis
hírt, hogy a' Törökök oly nagy készület-
tetelekben foglalatoskodnak, melyek tsak
háborúra tzelozhatnak. De ebben semmi
igazság nincs: sőt nem tudatik, mikor
adott volna a' Belgrádi Basa oly betsüle-
tet a' Zemlini Kommendánsnak, mint ép-
pen a' napokban. Ugyan is a' Belgrádi
partok felé hájókázván említett Kom-
mendánsunk: arra lovaglott a' Basa egy-
nehány száz lovas Kísérőkkel, a' kik több-
szöri köszöntő lövöldözések után, a' ná-
lok szokásban lévő dárda- vagy nyil-ve-
tésekben gyakorlották magokat jó ideig
tisztelet-adásnak okáért. Éppen midőn a'
Kontumátz' (Tisztuló-) haz' meg-tekintésé-
re mentünk: akkor hoztak ki onnét két
rabokat. Az egyik, úton álló Tólvaj volt,
's Török jobbágy, a' ki ötöd magával sok
embert meg-nyomorított Zemlin (Zimon)
's Pántsova között, míg egykor végre,
sok órákig tartott véres ellent állás után,
60 's egynehány Bánáti Határ-örző Katonák
által el nyomattattak. Egy közülök tsak
hamar a' viaskodás után meg holt; hár-
mat nem régen agyon löttek Pántsován;
erre alig ha akasztófa nem varakozik. —

A' másik rabnak az vólt a' vétke, hogy a' mi refzünkről titkon által ment a' Törökökhöz, és midőn ismét vissza akart lopódni, a' Tsártákon lévő Örzők által el fogattatott. — Zemlinből hajón utaztunk egész Pántsováig. Belgrádot szépen ki-vehettük, mert éppen a' bástyái alatt hajókáztunk el. A' Fellegvárban egy nagy magasságú hegyes tornyon kívül még egy vastagabbat is építettek nem régiben. Ez Vigyázó torony lészzen bizonyosan, 's óra is vagyon rajta. Az alsó Vár 's a' Városok teli vagynak hegyes tornyokkal; de hód egyiken sints, a' mint közönségesen hordozzák a' rajzolatok. Mind a' felsőmind az alsó Vár, körül van véve meg-jobbított erős köfalakkal. Ezeken állanak a' sok ki-fzegzett ágyúk, a' majd tsak nem egymást erő földvárak között hagyott nyílásokban. — Ezen Földvárak, négy szegeletű, földel meg-tömött kettős sövénykerítésekből állanak. — Pántsova szép rendben épült Város. Helyel közzel látni még benne fedetlen házakat az utolsó Török háborútól fogva. Tudni való, hogy ez a' fő helye a' Banális Német Regementnek. — — — *Temesvárnak* szép egyenes jól épült útszáit bé-járván, 's a' Templomokat, a' fegyverházat, a' munitziót 's a' t. meg-tekintvén, Nagy Sz. Miklóson (a' mely, Nakó-Jószág) Szegedre

mentünk. Mely nagy vígasztalásunkra szolgált, hogy a' Rátzok 's Oláhok között sok napokig folytatott útunk után egyszer már a' Közember' szájából is Magyar szót hallhattunk. A' Szegedi fenyítő-házban némely Ismérősök is vagynak. — Innét Makón által Mezőhegyesre értünk, erre a' szorgalmatos ész' nagy hasznú remek munkájára, mely a' Külföldieket is eltsalja maga' tsudálására. Nyóltz Seregben legel, színek szerént megkülönböztetve a' ménés. Vagyon ezer anya-ló, 's ötven egynehány mén-ló. El lehet gondolni, mely nagy minden esztendőben a' szaporodás. Ezeknek meg-nézése után Aradra jöttünk. Itten gyakorlották magokat fegyverben, 7 Vármegyének Insurgens Katonái, mintegy 1400-ann, harmadfél hónapig. Holnap reggel meg nézzük a' Temes és Torontál Vármegyebélieket, a' kik éppen fegyver gyakorlást tartanak, magok, mert a' többiek már vissza-tértek Vármegyéikbe. “

Báts Vármegyében fekvő Bezdán Mező Városából Sept. 21-dikén: — „A' Nógrád, Heves, és Abaúj Vármegyei kártékony gyűlésekhez, melyek, az idén történtek, szomorító tóldalékúl ragaszthatom ezen Mező Városnak 21-dik Augustusi szerentsétlenségét is: úgymint a' mely napon délutánni két órakor tűz támadván, meg

emészített ötvenhét házakat, a' Plébániával és a' stokaturás Templommal egyetemben, melynek négy harangjai is özsze-olvadtak. A' T. Plébánus Úr, gazdag Könyves-házából nem kaphatott ki egyebet a' Breviáriumjánál, 's már most ezen és a' *Hírmondón* kívül, nem maradt semmi egyéb olvasni valója az olvasásban kiváltképpen gyönyörködő T. Atyának. Lángok' prédájává lett volna az egész Város, melynek Lakosai nagy részént a' *Zombori Vásárra* voltak: hanemha a' fzsomszédságban fekvő *Kolüt* nevű falunak gondos Bírója ki-rendelte volna Lakos-társait a' tűz' további terjedésének meg-gátolására. "

Debretzenből Sept. 20-dikánn: — „Szomorú, siralmas, és rettentő vala Városunkban, ezen folyó Hónapnak 16-dik napja: mert délutánn, négyre három fertály után tűz támadott *Hatvan* nevezetű útszánkban, a' mely keresztül menvénn, *Nagy-Új, Kis-Új, Német, Kádas* és *Miklós* nevezetű útszáinkban, meg-emészített, mintegy 400 házakat, a' mint másnap, szomorúann szemlélvénn, számba venni lehetett. Le-írhatatlan a' kár: mert a' gyúladás után mintegy fél órával nagy északi szél támadott; 's valamerre ennek menetele volt, arra minden hamuvá lett; annyival is inkább, mivel már régen eső nem lévén, minden olyan volt, mint a' száraz pozdor-

ja; a' kútakból is, a' szárazság miatt, kifogyván a' víz, semmit a' szegény Lakosok, magokon nem segíthettek. Hatodik, hetedik ház is elől hátul meggyúladván, némelyek semmijeket is ki nem ragadhatták; sőt életeket is nehezen óltalmazhatták. A' kő házaknak csak falai és kéményei maradtak; a' föld- és fa-házak pedig többnyire leégtek földig. Ezek miatt oly sivás, rivás volt, 's úgy égett minden; hogy talán néminémüképpen, ezt a' tüzet, az utolsó tűzhöz hasonlónak lehetett képzelni. Éjtszakai tizenkettő fél óráig tartott a' szörnyű égés: mert még a' Város' napnyúgoti sántzánn is ki-rontván a' tűz, a' Vásár' helyen állott deszka-sátorait a' Kereskedőknek, egyen kettőn kívül, mind porrá tette, úgy hogy csak ezeknek a' kárát is lehet 60 ezer forintra, sőt felyebb is betsülni. — Támaszfzon a' jó Isten' kegyes Segítőket az ügyefogyottságig megkárosodttaknak.

Az *Eperjesi* Districtuális Táblánál már eddig is valóságos Assessorságot, de fizetés nélkül folytatott Gróf *Rháday* Pál Ő Nagysága, most már az Assessor-i fizetést is megnyerte, minekutánna T. *Fáy* Ábrahám Úrnak, az említett Táblánál viselt Assessorságból való el kéredzését méltóztatott Ő Felsége el fogadni, a' ki, ezen

ki-lépése' alkalmatosságával Királyi Consiliáriusi ranggal tiszteltetett meg.

Debretzenben Provinciális Commissarius *Lukátsy* Ur meg-hálálozott.

A' *Mosonyi* Insurgensek között Hadnagyi ranggal vitézkedő *Lackmayer* Hazánkfiát, Nemesi rangra való emeléssel tisztelte meg Ő Felsége.

Béts.

Ő Felségek, Sept. 27-dikétől fogva, *Laxemburgi* mulató-palotájokban laknak.

Előbb a' Nagyváradí Kerületbéli Kir. Kommissziónál, annakutánna az Erdélyi Udvari Cancelláriánál ditséretessen szolgált, sok jeles tálentomokkal bíró Hazánkfia N. *Vitéz József Úr*, T. N. *Bihar Vármegye*' Törvényes - Tabla Bírája, egy szép Diploma mellett Udvari Agenséget nyert, kire különösen a' Magyar - Országí Reformata Ekklesiák is bízták a' Felség előtt forgandó ügyeiket.

Hadi és Békeességes Környülállások.

Cárnioliában feküdt Seregosztályunkat elébb indította B. *Terzy* Sept. 24-dikénn. — *Gradiska* Várunknak erősebbítésében éjjel nappal foglalatoskodtak a' leg-újabb *Görzi* Tudósítások szerént, és *Duinetől* fogva *Gradiskáig*, 's onnét *Görzig* egy jó szelességű védelmező línea készitődött.

Bonaparte, a' Fr. Respublika' fundál-
tatásának Innepe-napján (Sept. 22-dikén),
igen pompás vendégséget adott Passeriá-
nóban, hová akkorra, a' Felesége is el-
érkezett Velentzéből. Jelen volt azon, a'
Nápolyi Udvar' Bétsi Követe M. Galló is,
és az első-húzómbéli pohár ürítéseket ily
nevezetes örvendező *Éljen* - kiáltások előz-
ték meg: *Éljen: A' Tsászár! A' Fr. Res-*
publika! és A' Békesség!

A' *Mántuai* Kerületből tsak azt a'
részt kaptsolták a' Cisalpina Respubliká-
hoz *Bonaparte*, mely az Oglió és Pádus
vizeinek jobb partján fekszik; a' bal ré-
szén fekvőt ellenben, a' melyben vagyon
maga *Mántua* is: nem.

Károly Fő Hertzeg, minekutánna há-
rom napig tétetett volna hadi próbákat a'
Ludwigsburgi táborral: szándékozott *Schwe-*
tzingennél is hasonló próbák-tételéhez kez-
detni Sept. 25-dikénn az ott fekvő Ts. K.
Katonasággal.

Német-Ország' Sváb Kerületebéli *Ul-*
ma Városának erőssebbítése, még mindun-
talan a' leg-derekasabb folyamatjában va-
gyon. — *Munnheimről* is azt olvassuk,
hogy újra erőssebbíttetni fog, és fél esz-
tendőre való eleség fog oda bé vitetni.

Bonnban a' Fr. Kommiszió ki tet-
te hivataljokból az olyatén Tagjait a' Ma-
gistrátusnak, kik ellene szegeztek mago-
kat a' Republikánizálásnak.

A' *Kolóniai* új Magistrátus, eskuvéssel kényszerített kötelezni magát Sept. 19-dikénn a' Fr. Respublika' Törvénynyei eránt való engedelmességre Fr. Kommiszfárus *Rhetel* előtt.

Londonban minden Ministerek együtt tanátskoztak Sept. 12-dikénn, hogy vala-fizolhassanak Lord *Malmesbury*nek, a' ki, nyomos Tudósításokat küldött hozzájuk *Lille*ből.

Elegyes Tudósítások.

A' *Mediolánumi* Újság, egy Jelentést tett közönségesse oly állítással: hogy azt, Párisbann a' Török Követ, Velentzei Isztria és Dalmátzia eránt adta volna be a' Direktóriumnak: de hogy ezen Jelentés tsupa költemény legyen: bizonyítja annak mind a' stílusa, mind a' benne ki-nyilatkoztatott gondolkozás' formájának a' Török Udvarával egyáltaljában való ellenkezése: bizonyítják más *Mediolánumi* Tudósítások is.

A' Szárdiniai Király, panaszossann terjesztette eleibe *Bonapartenak*, hogy a' *Pedemontziumból* ki-kölözött Zenebonások, a' Genuai földön sereglettek öfzszé, 's egyesített erővel készültek onnet vissza rohanni *Pedemontziumba*. *Bonaparte*, azonnal Fr. Katonaságot küldött az említett Zenebonások ellen, 's széljel verette őket: és már azolta szép tsendesség vagyon *Pedemontziumban*.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

O O O O O O O O O O

Nro 28.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
 6.dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

A' Bétsi Udvari Újságnak 4-dik Octóberi Darabja, minekutánna el beszélette: a' Cárnióliai Seregofztályunknak elébb-nyomulását; ágyúinknak, Feistritz-től a' szélekhez lett szállíttatását; a' Fő-quártélynek ugyan az nap, az az Sept. 27-dikén Görz-be lett által-tétettetését; 's az új sántzak' hányattatását; így fejezi bé ezen előadását; és minden egyéb előrevaló készülétek

E e

is meg tétetnek, melyeket meg-kívánnak a' környülállások arra az esetre; ha az Udinei alkudozásoknak nem lenne békesség vége; 's új meg-támadáshoz kezdene az ellenség.

A' Német-Birodalom' részéről *Rastadt*ban tartandó Békességalkura, Gr. *Metternich* neveztetett Tsászári Deputátusnak *Felsch* Úrral egyetemben, a' ki tanítja a' Bétsi Universitasban közönségesen, a' Német-Birodalom' Históriáját és Törvényeit.

Udinéből Sep. 26-dikánn: — „A' Ts. K. Udvarnak Pétersburgi Követe Gróf *Cobenzel* Lajos Ö Exc. ja, ki, a' szomszédságunkbann fekvő *Görzből* (*Goritz*ából) vette származását, ide érkezett ma estve. Az egész Ts. K. Sereg úgy előre nyomult már; hogy csak egy lépést kell tenni nékie, mindjárt túl van a' határon.

Dalmátziának Fővárosában *Zárábann* (*Jáderában*) fényes Innepnap vólt a' közelebb múltt *Augustus*nak utolsó napja, úgy-mint a' mely, nevenapja lévén Ts. Kir. Kommisszárius Gróf *Thurn* Rajmund Ö Exc. jának, különös módra nyilatkoztatták azon, Dalmátzia' Rendjei a' Gróf Úrhoz viseltető indulatjokat, de egyfzersmind igen fzenbetünő bizonyyságát adták annak a' tisztelettel telyes hajlandóságoknak, melyel, köteleseknek esmériik magokat a' Ts. K. Felség eránt, a' ki, *Thurn* Grófot

Zarába küldötte, a' Ts. K. igazgatásnak jó karba való állítására. Reggel, köszöntésére mentek a' Grófnak mind a' Zarában lévő Ts. K. Katona-Tisztek, mind pedig a' Dalmátziai Katona- és Polgári-Tisztek is. *Hohenlohe* Reg. je' Bandaja muzsikált ebéd alatt, melynél ültek a' többek között; Ts. K. Generális B. *Knesovich*, és a' Dalmata Nemzeti Katonaság' Generálmájorjai, Gróf *Stratico* és *Bubich*. A' midőn Ő Ts. K. Felsege egészségéért ivott a' Ts. Kir. Kommisszárius Ur: meg-szóllaltak a' Zárai bástya' ágyúi, 's azoknak durrogásával egygyütt vígan hangzottak a' temérdek *Éljen* kiáltások is. Éjtfizakára kivolt a' nagy piatz világosítva, 's győzedelmi-kapukkal is ékeskedett, a' melyek között rogyogott Dalmátziának tzimere, Horáziusból vett ily helyes és sokat jelentő alól-írással:

Ego nec tumultum
Nec mori per vim metum, tenente
Caesare terras.

Ott is zengett a' felyebb nevezett Banda' muzsikája, melyet egy óráig halgattott a' Kommisszárius Úr, azután Casinóba ment, onnét pedig Teátromba, a' melyben Bál tartatott, és különbkülönbféle részszerént német, részszerént olasz nyelven az alkalmatossághoz képest készített

Versezetek mutattattak bé Ő Exc. jának;
's ezek között egy deák is, következő
dő nyomtatott sorokban:

IMP. CAES. FRANCISCO. II. P. F. AUGUSTO
*DD. Leopoldi. II. Josephi. II. Impp. Augg.
Fil. Nep.*

Germanor. Hungaror. Bojohaemor.

Dalmatarum. Regi.

in. Jura. sua. redeunti

DALMATIA. FOELIX

securitate. Publica. Restituta

M. P.

Jaderae. Dalmatiae. Metropoli. Et. Emporin
M. D. CC. LXXX. VII.

Raym. Turriano. S. R. I. Com. Gorit.
et Grad. Praef.

Dalmatiae. Et. Epiri

Legato. Augustali

Ad. Rem. Publicam. Constituendam.

Udinéből tegnapelőtt érkezett Bétsbe
Gróf *Dietrichstein*. Még a' Békességről,
egyebet reménységnél nem tudhatni. Beszél-
li *Bonapartéról*, hogy mindennap gálában
vagyon: az az ki-varrott drága köntösben,
porozatlan hajjal; de az egészségbéli álla-
potja' alkalmasint olyjan, hogy alig ha
Hoche után való menetele sokára fog ha-
ladni. — *Bonaparte, Desaix* Generálist
küldötte Párisba.

Egy híres Fr. Spion, *Perizini* nevű Velentzei Paraszt, a' ki *Bonapartéval* együtt lovaglott vala bé Grétzbe, és azután is mindig vele vólt, és mostanság Graciskánál szemlélődött, el fogattatott, 's kötözve vitettetett bé Grétzbe Oct. 4-dikén.

A' Frantzia Kiköltözttek' Seregéről, mely *Conde Hertzeg'* vezérlése alatt van, azt írják *Stuttgardból*: hogy már 16-dik Septembertől fogva, az Orosz Udvar' zsóldját fzedi. A' Nagy Britanniai Udvartól, fél esztendei zsóldot kapott ajándékban. Tsapatonként fog indulni, *Ulma* felé, a' honnét hajókon vitettetik, *Lintzig*; 's onnét *Lembergnek* veszi útját. Az első Tsapat 1-ső Octóberben kezdi az indulást.

A' Fr. Nemzethez egy hosszú Hir-detményt intézett a' Direktórium Septemb. 20-dikán, a' melyben ígéri: hogy mindent meg-próbál még a' Békességnek meg-szerzésére: mindazáltal arra az esetre, ha talán próbái sikertelenek lennének: rendelkezett, hogy a' Frantzia Seregek egész készséggel legyenek.

Az újjabb Londoni Tudósítások szerint, húsz új lineai hajók készülnek, rész szerint a' Királyi; rész szerint magános Hajóműhelyekben, mely hajók közül kettő — *Hibernia* és *Caledonia* nevezetű — mind

egyik száztíz ágyús; öt, 98; 2, nyóltz-
van; és tizenegy 78 ágyúsok.

A' Spanyol partok előtt tanyázó Lord
S. Vincent' Hajósseregét, 6 lineai és két
bombi-hányó-hajókkal szándékozik szapo-
rítani a' Nagy Britanniai Udvar.

Hat Ánglus Regementek, parantsola-
tot kaptak: hogy hajóra való szálláshoz
készítsék magokat.

A' hatalmaskodó Fr. Felekezet' részéről,
a' találós frantzia ész, egy emlékeztető pénzt
gondolt ki, melynek szemléltetése által,
ki-nevettethesse *Pichegrut*. Ezen pénzen
3 Könyvek vagynak ki-formálva. Az el-
sőnek a' fedelére *Lafayette*' képe van le-
rajzolva, ily aláírással: *Első Szakasz*. A'
2-dik, fedelére, *Dumourier*' képe, ily alá-
írással: *Második Szakasz*. A' 3-dik, fede-
lére, *Pichegru*' képe, ily aláírással: *Har-
madik Szakasz*. A' 3 Szakaszok körül pe-
dig ez olvastatik: A' *Fr. Respublika*' *Hi-
stóriája* 3 Szakaszokban. Tzélozás vagyon
e' tsúfolkodó találmánnyal, arra a' Levél-
re, mely, *Antraigues*nek saját kezével
írott Jegyző-Könyvében úgy adatik elő,
mintha azt *Pichegru* írta volna, a' mely-
nek kezdő szavai ezek: Én a' mit tsiná-
lok, úgy tsinálok, hogy tökéletes legyen.
Én nem akarok matériájává lenni a' *Lafayet-
te*, és *Dumourier* *Históriája*' 3-dik Tómu-

sának. — Sokan kételkednek azonban ennek a' Levélnek valósággal *Pichegrut*-tól lett származásáról, nem csak azért, hogy az, nem tulajdon keze-írása *Pichegrun*-ek; hanem azért is, mert különös dolognak látszik az ő előttök: miért hogy a' Direktórium, melynek már 4 Hónapoktól fogva voltak kezei között az *Antraigues* Írásai, bé nem adta a' Törvényhozó-Tanátsnak *Pichegrut*, és a' Konstitúcióban ki szabott rendszerént nem bánt véle? Még nagyobb a' kétség *Barthelémyre* nézve, a' kinek Rojalistaságát hogy meg-bizonyítsa a' mostani Direktórium, ki-nyomtatattatta azt a' levelezést, mely, az ő előadása szerént, *Lemaitre* nevű el fogatott Rojalistánál talaltatott. Ezenn levelezésben, fordul elő *Boissy d' Anglas*-nak *Barthelémy*-hez, és ennek viszont a' maga lelki Barátjához *Boissy*-hoz intézett Levele. *Boissy*' Leveleiben, ez olvastatik a' többek között: „*Fr. Ország*nak, kell lenni egy *Konstitúcionális Királyjának*.“ *Barthelémy*-ében pedig: „*Az új esztendő meg fogja buktatni a' Király'-öloket, és fel eleveníti az 1791 dik esztendőbéli Királyi-Konstitúziót*.“

A' Frantzia földről ki-költözött, de ezen esztendőben ismét vissza takarodott; most pedig a' 4-dik Sept. ri változás után onnét el parantsoltatott Szerentsétlenek' szá-

ma, mely nagy légyen: onnét meg-lehet ítélni, hogy tsak 8-dik Sept. től fogva, 12-dikig, 6 ezeren takarodtak Basileán által Német-Országba, és Konstántzia felé folytatták útjokat, leg-nagyobb részént ügyefogyott állapotban.

Batáviai Respublika: Újra hozzá fogtak ezen Közönséges-Társaságban a' Konstitúció-készítéshez, 21 Tagjai a' Nemzeti gyűlésnek, kik, minden Tartomány' Deputátusai közzül vagynak választva, 's leg-nagyobb részént revolúzionális Emberek. — A' Batáviai földről való el-küldése eránt a' Fr. Kiköltöztteknek, újra parantsolatok adattak ki. — A' Cisalpina Respublika barátságos atyafiságát ajánlotta a' Batáviainak. — Az Újságokra nézve azt végezte 14 dik Septemberbenn a' Hágai Gyűlés, hogy azoknak Írói, oly vélekedéseiket se' Magoknak se' Másoknak ne közöljék, a' melyek által meg-sérteínének a' Batáviai Respublika' Baráti. Ezen Végzésre a' Hágai Fr. Követ szolgáltattott alkalmatosságot egy panaszfa által, melyet a' Lejdai Újság' Kiadója Néhai Prófessor *Luzac* ellen intézett azért, hogy *Luzac*, a' 4-dik Septemberi Fr. Revolútiót úgy adta elő, mint *Robespierre'*; *Marat'*; és *Collot d'Herbois'* győzedelmét, melynek igen szomorú következéseit jövendőlte.

Elegyes Tudósítások.

Skótzsiábann le-kezdezt isillapodni a' láрма: minekutánna a' jó oktatásoknál fogva által-látta a' Nép, a' Polgári Katonaság' fel-állítása által való Atyai szándékát a' Királynak.

A' Spanyol Udvar nem tétetett még közönségessé semmi különös Tudósítást arról a' nagy szerentsétlenségről, mely történt, Déli - Amérikában fekvő *Tacunga*, *Ambato*, *Riobamba*, 's *Alaosi* Tartományainn, nem külömben *Chimbo* Tartományának és *Quitonak* is egy részénn. Mind *Quito* Városából azonban; mind *Riobamba* Városa' tájjáról is érkeztek már Európába bizonyos Tudósítások azon nagy veszedelemről. A' *Quitoi* Levél értelme ez: „Febr. 4-dikénn, délelőtti 7 és 8 óra között kezdődött a' földindulás. Minden épületek özsze-omlottak t. i. *Quito* Városában, melynek Lakosai leg-alább is 30 ezer lélekből állottak. A' Földindulás' okának mondatik lenni, *Macas* nevű tűzokádó-hegynek a' közepénn lett ki-szakadása, mely úgy meg-rendítette a' földet; hogy a' hegyek le roskadtak, és némelyekből por-tenger és közápor; másokból tűzőzön, másokból ismét folyó-vizek omlottak ki. *Ygualata* nevű hegynek el süllyedése által nevezetessen oly rettentő tűzőzön támadt,

mely *Gapalpi*, *St. Andres*, *Guodno*, *Embyes*, *Guanando*, és sok más helyeket, egészen meg-emészttett. *De la Moya* nevű hegy, Özönvízzé vált úgy szólván, amely *Pelile*, és *St. Ildephonse* nevű helyeket, ezernél számossabb Lakosokkal egyetemben el borított. *Cucro* nevű hegy, az ugyan azon nevet viselő falura úgy dült, hogy azt, egészen maga alá temette. *Yatagui* Hegy, *Masdro* nevű Helyre esett, 's azt minden épületeivel együtt el süljesztette. A' Lakosok között, tsupán két Személy maradt meg életben. *Masdro* helyén most, híg Szúrok forma motsár van, a' melynek párázatja, büdöskő szagú, és az egész tó felett villám módjára el lobbanó sűrű tűzetskék szemléltetnek. *Riobamba*, *Ambato*, és *Tacunga* Tartományokat leg-nagyobb mértékben érdeklettte a' veszély. Az életektől meg-fosztattak' száma, bizonyossan nem tudatik; hanem igen nagynak kell lenni. *Tacungában* sok Emberek meg-haltak éhel is; szomjan is, mivel az ivó-vizek mind el romlottak. — A' *Riobambai vidékről Febr. 8-dikán* írott Levél szerént: *Culsa* nevű hegynek a' fele le-rogyván, úgy öfészúzta *Riobamba* Városát, hogy abban egy kö a' másikon nem maradott; és egy lélek is a' Lakosok között meg nem menekedhetett. Nagy pusztulások lettek egyéb

helyekbenn is, és néhol oly igen különös változások, hogy, a' völgyekben feküdt házak, hegyek' tetejére emelkedtek fel, a' hegyeken feküdtek pedig, völgyekbe szállottak alá. Az is meg-történt, hogy egy Helységből, egészfzen más Helységbe vettettek által a' Házak egészfz épségjekben. „Még állanak — így ír a' Levél — de talán hólnap nem lesznek. A' mely Lakosok, ki, törtt kézzel, ki, törtt lábbal, valamely térségre ki-szabadíthatták is magokat: azok is magok előtt látták a' halált; mert hús- liverért se' kaphattak egy font kenyeret. A' mely Városoknak meg-maradott is valamely része, nem lehetett feléjük közelíteni a' rothadni kezdett testek miatt.

Emberi természetet borzasztó történet.

Páris mellett Verzália (Versailles) Városában tíz esztendőktől fogva élt vala már egy Polgár házasságban oly Feleséggel, a' ki egy vólt Verzáliának leg-szebb Aszfzonjai közzül, és a' ki ötöt két Magzatoknak tette Attyává. Ezeknek Ő, igyekezett oly nevelést adni, valamilyen tsak ki-telhetett az ő tisztességes jövedelméhez képest, melyet kívánván még nagyobb- ra nevelni, jónak ítélte, hogy két házait a' melyeket birt Verzáliában, tökepénzzé tsinálja, a' minthogy el is adta, 's kapott

érettek százhusz ezer lívert. Ezen summát
 Ő, egy Kereskedő-Társaságnak adta által,
 jó reménység' fejében, de a' Társaság ban-
 krutált. Ennek hallására méjj bánatba me-
 rült a' szerentsétlen Ember, mely tartott
 hat hetekig: és addig nem is evett a' Fele-
 ségével és Gyermekeivel; hanem, Sept.
 16-dikán egyfzerre néminémű vidám ele-
 venségét kezdett mutatni, 's mondja a' Fe-
 leségének, hogy vele akar ebédelni. Afz-
 talhoz ülnek, 's hát a' két Gyermek alig
 végezte el a' leves-evést, hogy tsak el
 hanyatlik, 's meg-hal. Az el szörnyükö-
 dött Anyához fordulván ekkor a' már ma-
 gát el szántt Atya, így szóllott hozzája:
 Ezen ne tsudálkozz, én vagyok az oka
 Magzataink' halálának. Meg-akartam őket
 menteni attól a' nagy nyomorúságtól, mely-
 nek ki lettek volna tétettelve, értt eszű
 korokban, 's azért is mérget adtam bé né-
 kiek. De azt akarom, hogy se' én, se'
 Te ne éljünk tovább ő nállok. Alig vé-
 gezte ezen szókat; 's úgy lötte főbe ked-
 ves Feleségét, hogy az, halva terült lá-
 baihoz. Tsupán egy Szolgáló vala Szem-
 lélője ezenn rettenetes scénának, a' kinek
 ekkor által-adván a' szánakozásra méltó
 Gyilkos egy levélkét, monda néki: Vidd
 el ezt, a' hová szóll: meg van ebben írva:
 Ki, és mi okon tselekedett ily dolgot; 's ezen

ízavait nyomban követte az ő maga halála is.

Magyar Ország.

Toti Inclytae Insurgenti Nobilitati Hungariae, circe Sabariam in Castris existenti, *Gabriël Döry* de Jobbaháza, Parochus, et Vice-Archi-Diaconus Szent-Lőrincziensis.

Audiit insolitis Mars undiqvé motibus Oras
Hungariae penitus Bella parare nova,
Totis imò Suis actis jam Viribus uná,
Certò in Sabarieis Castra locasse plagis,
Credidit ista Sibi Tantaе molimina Gentis,
Ocyus omninó perspicienda foré,
Vidit, et Attonitus, (dum nempé Heroe videro
In Qvôvis Totum Se Sibi visus erat)
Unum Me Tellus hucdum venerata, repente
Undé tot excivit Numina Martis, ait,
Unus Apollo datur, datur Unus Iupiter, ergó
Debent Sola Mei Numina Tanta dari?
Imodó Me invito tu Gallia parta trophaea
Multorum innocuô sangvine faeda cane,
Extuleras hucusqvé tuas super aethera vires,
Si placet Hungaricas experiare veni,
In Qvôvis Heroe Scias (discrimine nullô:)
Non aliô, cum Ipsô Nomine Martis ages,
Perfidiaeqvé Omnis Duce Me temeraria paenas,
Digna futura tui victima crede dabis.

Pozsonból Oct. 3-dikánn: — „Prí-
más Ő Eminentziája, hálaadó Isteni-tiszte-
letet tartatott itt mai napon, közönséges-
senn óhajtott egészségének helyre-állásáért.
Maga is jelen vólt a' Szentegy-Házbann.
Városunknak minden rendű Lakosai részt
vettek ezen napnak örömében. A' Stutz-

tzos Társaság, pompás tzel lövöldözést
rendelt ezenn napra, a' melyet maga Ő
Eminentziaja is meg - nézett, az Eszter-
gom Vármegyei fel keltt Nemesek' Ve-
zerje' Gróf *Battyáni* Antal, és Szabóltz
Vármegyei Oberster Báró *Vay* Miklós Ő
Nagyságok' társaságábann. A' Stutztzos
Kompánia, ki-allott parádéban és mozsár
ágyúkat dorrogtatott, fő Vendégje' tiszte-
letére."

„Nemes Vármegyénk' gyalog Serege,
tegnap tette le a' hitet, szokott tzeremó-
niával.“

A' Magyar Kamarához, számfelett való Tanátsossá méltóztatott nevezni Ö Felsége, Vásárosnaményi Báró Ötvös Ignácz Ö Nagyságát.

Pozsonból Budára is le ment a' Bétsi
Nuncius Markéze *Ruffo*, 's *Konde Suffra-*
geneus Püspök Ö Ngához szállott.

A' Kolosvári Akadémiabéli tanító székét a' Bányászti-tudományoknak, a' mely, Néhai Orvos-Doktor és Professor *Etienne* Úr' halálával üressen maradt, *Szala* Vármegyei Fi *Móger* Károly Úr nyerte el, ki az említett tudományokhoz már annakelőtte is, négy esztendőktől fogva pedig Selmetzbányann különös szorgalmatossággal, és ditsérett előmenetellel kelzítette magát.

Tudósítások.

A' szaporán terjedő mái hitetlenségnek meg-gátolására, és a' Keresztyén Vallásnak meg-kedveltetésére igen alkalmas Könyvetske jött ki Komáromban ily tzm alatt: *A' Vallás' Győzedelme, a' mai Hitetlenek, és új Bőltsek ellen. Irtá Franzia nyelven Lancelin Úr 's a' t.* Minekutánna az érdeemes Szerző, ezen munkának első részében az új Filosofusi tudományt rövideden ugyan, de el nyomhatatlan fontossággal meg-tzáfolta volna: annakutánna az Isteni Kinyilatkoztatásnak vagy Jelentésnek (Revelátciónak) szükséges vóltát adja az Olvasónak eleibe, és annak hitelességét, világos, és minden kétséget felül múló bizonyításokkal mutatja meg. A' Könyv nem nagy Kötet, és még is mind azokat világos rövidséggel magába foglalja, a' miket e' tárgyra nézve, nem kis fáradsággal kellene ösfze-szedni. Azarra tsekély, úgy mint 42 xr., és így könnyen meg-szerezhetik mind Azok, a' kik betsülik a' Vallást, és gyönyörködnek annak tiszteletére írott munkákban. Különös hasznát vehetik ezen Könyvnek a' közönséges és Magános Nevelők, a' végre, hogy nevendék Ember-társaiknak szíveikbe jó

korán bé-tsepegtetvén a' Vallást, ezzel megvessék Azokbann a' jó erköltsök' fundamentumát is. Találtatik: Fejérváratt, Könyvkötő Lang Ágoston; Győrött, Könyvkötő Müller Ferentz; Ketskeméten, Könyvkötő Veresmarty János; Komáromban, Könyvnyomtató Weinmüller Bálint; Köfzegen, Engel; Ó-Budánn, Könyvkötő 'Soldos György; Pestenn, Könyváros Veingand, és Institóris; Pétsett, az Öregebbik Veidinger; Posonban, Könyváros Sweiger, és Leeg; Szegedenn, Kibling József — Uraknál. — *Pucz Antal.*

* * * * *

Bétsbenn, Köllnerhof nevezetű épületbenn vagyon egy bólt, melybenn, a' *Weedgwoods* nevezetű Angliai tserépedényeknél semmivel nem alábbvaló Prágai edényeket, akár külön darabokban, akár egész alztali készületben, éppen azonn az árron lehet meg-kapni, a' melyen adattatnak magában a' Prágai Fábrikábann. Oly kemény edények ezek, hogy úgy a' mint ki-kerülnek a' Fábrikából, mindjárt főzni is lehetne benne. Az árrók' laistromát ingyen osztogatja a' fenn említett *Köllnerhofi Bólt'* Gazdája

Winkler József.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.)

XXXXXXXXXX

Nro 29.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
10-dik napján 1797-dik Elzttendőben.

Nöstény - ketskék (les Chèvres.)

Ily felülírásu Tzikkelyt tétetett bé a'
Journal des Parisha, ama' nevezetes Fr.
Író *Mercier*, ki most Tagja az Ifjabb Tör-
vényhozó-Tanátsnak, és a' Tudományok-
ra ügyelő Nemzeti-Társaságnak. Keményen
ki kél ezen Tzikkelyben *Mercier*, egy szo-
kás ellen, mely fzerént, darab időtől fog-
va, ketske-téjjel tartják Parisban, a' szo-
pó Gyermekeket, kik, a' tapasztalás sze-
F f

rént pajkosokká és makrantzosokká lesznek az említett téjjel való élés által; és kivált a' Leányok' képzelődése, rendletlenné 's mód nélkül tsapongóvá formálódik. A' ketske-téjjel való élés okozza azt is, *Mercier*' ítélete szerént, hogy a' Párisi Fiútskák tántzosabbak 's ugrósabbak az Atyaiknál; pedig, a' mint meg-jegyzi *Mercier*, most is tántzos Népnek tartja a' Frantziákat egész Európa. — A' mostani Direktori Fr. Országának, mennyire kapnak magok a' tántzon, nem tudjuk: hanem hogy egész Nemzetjeket akárnák úgy tántzoltatni, a' mint Ők fújják: már ezt nyilván mutatja az a' Hirdetmény, melylyet, Sept. 20-dikánn intéztek a' Nemzethez. Ebben a' Hirdetményben t. i. melyről már emlékeztünk a' múltt postánn is, olv értelmeket nyilatkoztattak, hogy szeretnék, ha az ő általok ne talántán szükségnek ítéltethetendő hadat, kész buzgósággal folytatná a' Nemzet. 22-dik Sept. berben költ Párisi Tudósítások ellenben, leírhatatlannak hirdetik azt a' nagy meg-háborodást, melyet okozott Páris' Lakosaiban még a' leg-tüzesebb Republikánusokbann is, annak hallása, hogy a' Seregektől távollévő Katonák, Octóber' 6-dikára okvetetlen tartozzanak jelen lenni a' magok Korpusaiknál. Meg nem lehet akadályoztatni, akarmint vígyáz, is a' Poli-

tzáj, hogy az útszák' szegeleteire mérgelő-
 dö Írások ne raggatódjanak fel. A' Rajnai
 Fr. Seregbenn is kedvetlenséget okozott,
 hiteles Tudósítások szerént, az említett
 Hirdetmény, melyben a' Lillei Békesség-
 alkunak felbe szakadásáról is vagyon ugyan
 már emlékezet: de igen rövidedn. és
 ily homályos ki fejezéssel: „Ezen nevezetes
 nap (t.i. 4-dik September) után, sürgettetvén
 az Ánglus Követ, hogy nyilatkoztatná ki
 magát, Követségének első tárgyára néz-
 ve; vissza-tért Angliába.“ — Fr. Ország-
 nak Deli és Napnyugoti részeiben se' akar-
 ják a' mostani Direktórium' nótáját halla-
 ni. A' Déli részekben ugyan azonn okból
 le is tette a' Direktórium *Sahuguet* Gene-
 rálist Márszíliai Kommendánságából; és
Bernadotte Gen. list nevezte helyébe, a' ki,
 Osztály Generálisi fővel szolgált Bonaparte'
 fő-kormányozása alatt. *Cahorsban, Isore* ne-
 vű Directorialis Kommisszárius még ölette-
 tett. A' Napnyugoti részekben, újra gyüleke-
 zik össze az ugy nevezett *Suán (Chouan)*
 vagy Rojalista Sereg, *Richard* Generális
 vezérlése alatt, melynek számát, — *Pá-
 risi Újságok' bizonyítása szerint* — szem-
 látomást nevelik, a' *Kis-Britannia* par-
 tokhoz fegyveressenn, és munitzióval ér-
 kező Kiköltöztek. — Maga a' *le Conserva-
 teur* nevű *Párisi Újság*, melyet a' 4-dik
 Septemberi Revoluziótól fogva adnak ki

három nevezetes Emberek, úgymint: *Daunou*, *Garat*, és *Chenier*, két lázzasztó Írásokat tett közönségesekké, a' melyeknek egyike, minden név alóírással nélkül ragattatott fel *Metz* Városá' falaira ily felül írással: *La vérité* (Igazság); a' másik, kiváltképpen *Lyon* Városában szélesztetett el nagy bőséggel, 's folyt a' *Camille Jordan* pennájából, ki a' *Rhodanusi* Osztály' Deputátusa volt a' Törvényhozó Gyűlésben, 's hogy a' *Pichegru* dijjára ne jusson, el futott, 's *Helvetziából* írják, hogy oda szereztesse és el is érkezett, valamint *Carnot* Ex-Director is. Az elől említett *La vérité* titulusú Írásnak magyar értelme ez: Polgárok! A' diadalmas Felekezet, amit benneteket, az általa megárestáltatott Képviselőiteknek 's Direktoraitoknak hívségére nézve. — —

— Vakmerőül meg - rontatik a' mi tiszteletre méltó Konstitúciónk' Tzikkelye, midőn meg se' halgattattak Azok: úgy büntették megszűföldi számkivetésre. Az által is meg-sértetik a' mi Konstitúciónk, hogy kaszszálatnak azon választásaitok, melyek által (hajdani) nemes Férjfiakat neveztetek, a' Törvényisékeknek, alsóbb 's főbb Magistrátusoknak, és a' Törvényhozó - Gyűlésnek Tagjaivá. Kötelességtekbenn áll, és hasznatok kívánja, hogy

a' mostani Gyűlésnél, egy Nemzeti fő Törvényfzéknek fel-állítását sürgezzétek, a' Vádoltaknak meg-ítélése végett. Nem tagadhatja meg töletek ebbéli kívánságokat, mivel, ha nem teljesíttetik ez: úgy oda vagytok: a' rettentés fog köztetek, igazgatás gyanánt szolgálni. Istennel bizonyítom, hogy szívemben vagynak el rejtve ezenn igazságok. — *Camille Jordan* így írt a' maga Osztályjábéli minden Elöljárókhöz, és más Polgárokhoz: „Polgártársaim! Egy szörnyű gonofság történt. Három Direktorok, pártütés' zászlóját emeltek fel a' Nemzet' képét viselő Gyűlés ellen; fegyveres Emberekkel vétették körül a' mi Üléseink' helyét; 's fegyverrel nyomtak el bennünket. Feles számú Deputátusok árestálva vagynak; többen el futottak; nem lehet közösülések egymással; nints többé Nemzeti-gyűlés. A' mely Deputátusok, ezen nevezetet mérészlik helytelenül magokra ruházni, igen kevesenn vagynak, és ágyúk között tanátskozó rab-szolgaik a' Direktoroknak. Fel-nyitották Ezek az undok revolutzionális Könyvet; engedelmet adtak magoknak, a' szabad és törvényes választásoknak kasszálására; meszsze-földre való számkivettetés' szententziáját hoztak ötvenkét Deputátusokra, kiknek száma közzül valók a' ti Deputátusaitok is; és a' midőn így forgatják fel

magok a' Konstitútiót ; minket vádolnak, hogy özsze esküdtünk az ellen, és a' Respublika' halhatatlan Védelmezőjét teszik fejévé ezen nevetséges Özszeesküvésnek. Páris, méjj halgatásba merülve szemléli ezen gonofságokat, melyeknek nem állhat ellent. Egy szóval, soha izemtelenebb fegyveres hatalmaskodás nem vólt még, egy nemes szívű Népnek közepette. Nagyobb vétke a' Nemzet' meg bántásának nem bélegezte még meg egyfzer is a' Frantzia Revolútiót. Tartozom véle, úgy hiszem, hogy bizonyosokká tegyelek benneteket azon történetekről, melyeknek híre már el jutott hozzátok. Le tézsem nálatok, a' minket el nyomó erőszak ellen való protestátziómat, mely, a' Törvényhozó-Gyűlés' két Tanátsai nagyobb részének is protestátziója. Nemes gondolkodású Polgártársaim! esmérem a' ti szíveiteket. Fel ne lobbanjatok ezenn iszonyú történeteknek hallására, alkalmaztassátok tsendes szívvel magatokat a' környülállásokhoz, melyek közzé vagytok helyheztettette; erőtöket mérsékelje okosságtok. Ez az egy tanáts, melyet adhatok néktek mostani tartózkodásom' helyéből, a' hová kénteleníttettem magamat el rejteni, és a' hol reménységgem vagyon, hogy többet szolgálhatok még néktek, mint *Guyana* pusztáinn (a' hová vitték volna t. i. Ötet is, *Pichegru-*

vel, *Barthelémy*vel, 's másokkal együtt.) A' Levélhez egy jegyzést is ragasztott még *Camille Jordan*, melyben ígérte, hogy mentől előbb fogja tudósítani Polgártársait hitelessenn a' 3-dik és 4-dik Septemberi történetekről, hogy önnön magok ítélhessék meg, mind az ő Képviselőiknek, mind a' Triumvireknek (a' hatalmaskodott 3 Direktoroknak) magok viselését. — Még annak a' nagy republikánusságú Újságnak a' *Journal de Hommes libres*nek Kiadója is panaszra fakadt, midőn meg-értette, hogy az új rendelkezések fzerént nékie is taksát kell fizetni az Újságától: „Hát — úgymond — ezt ígérte e' a' 18-dik *Fructidor* (4-dik *September*)? Hát *Moreaunak*, hogy ne esne nehezenn, a' Rajnai és Mosellai Sereg' Vezérségéből való ki-tétettetése, melyet hogy meg-tarthasson: kész vólt még a' *Pichegru'* barátságát is meg-tagadni? Mind a' Rajnai és Mosellai Seregnek, mind a' Szamberinek és Mozainak (néhai *Hoche* után) való fő-vezérlése, bízattatott *Augeraura*, a' ki egy vólt a' *Bonaparte'* Ármádiájának Osztály Generálissai között. — A' Törvényhozó-Gyűlésnek öregebbik Tanáttsa, hogy magára ne haragítsa a' Direktóriumot, mind helybe-hagyta 4-dik Septembertől fogva az Ifjabbik Tanáts' végzéseit: hanem, a' mint 24-dik Septemberebenn írtak

Párisból, azt ugyan csak nem hagyta helybe, hogy a' Nemzeti adósságoknak kétharmad része oly papiros-pénzzé változtatódjék, mely eránt az végezte volt az Iffjabbik Tanács, hogy az el adandó Nemzeti-jószágok' árában, kész pénzülv vevődjék el.

A' szerentsélen Fr. Ex-Direktor' *Barthelémy*nek némely Írásai maradtak volt még Basíleában. Azoknak el petsételezésére egy Kommiszfzariust küldött a' Direktórium.

A' *Lillei* Békesség-alkuról Párisba vizsfa-hívattatott Ex-Direktor *Letourneur*, Belső-dolgokra ügyelő Ministerre lett.

Néhai Lovániumi Profeszszor *Lambrechts*, lett Párisbann, Igazságra ügyelő Ministerre.

A' Párisi Zsinat' Tagjai, nem csak magok esküdtek meg a' Respublika' hívségére, hanem el végezték azt is 8-dik Septemberi Üléssekber, hogy tartozzék minden Frantzia, valaki Katholikusnak nevezi magát: szíves engedelmességgel viseltetni a' Respublika' Törvényei eránt; és hogy senki fel nem vétetik a' Fr. Ekklesia' Pásztorai közzé, a' ki törvényes esküvéssel nem kötelezi magát a' Respublika' hívségére.

A' Decadikat (tizedik napokat) akarja a' Fr. Törvényhozó Gyűlés, az előbbeni Vasárnapok helyett, Nyugvónapokká változtatni: azért is, hogy maga menjen elő példával: nem tart Üléseket a' Decadikon.

A' *Monsieur* titulussal való élést oly politikus bűnnek tartják a' mostani Frantzia Direktorok, hogy azért mintegy 300 Személyeket bocsátottak el a' Hadi dolgokra ügyelő Ministériom szolgálatjából.

Bernadotte, vissza-küldettetett Mársziliából Olasz Országba, 's helyette *Pille* Generális lett Mársziliai Kommendánsa.

*Ámsterdám*ban nagy megilletődéssel hallották Lord *Malmesburynak* *Lille*ből lett el távozását: mert félnek a' Hollandusok, hogy ezentúl az Északi Ámerikai Respublika is egyesíteni fogja magát az Anglusokkal, mely egyesülés ellen tudják Ők (a' Hollandusok) hogy nem lehet nékiek boldogulni, még a' Frantziáknak és Spanyoloknak védelmező Társaságában is. Az említett Ámerikai Respublikának ugyan nintsenek még nagy hadi-hajói: de van elég Katonája; Anglia pedig, oly bőviben vagyon a' hadi-hajóknak, hogy az Ámerikánusoknak is juttathat belőlök. Hogy pedig az Ámerikánusok nem halaszt-

hatják már tovább, a' Frantziák és Spanyolok ellen való had-kezdést: meg-tet-
szik egy Filadelfiai Levélből, mely költ
Aug. 1-ső napján. Ezenn Levél t. i. be-
széli, hogy az Ámerikai Respublika' ke-
reskedő hajóit, nem csak a' tengeren rab-
lották vala már kimélletlenül a' Frantzia
és Spanyol Káperek (Rabló hajók); hanem
azokban a' napokban, egy Fr. Káper, bé-
ment még a' Delavarei Kikötőhelybe is,
és ki-húzott onnét egy hajót, mely éppen
Napkeleti-Indiából érkezett vala, nyóltz
száz ezer tallért érő teréhvel.

A' Rajnán és Ménusonn, minden akadály nélkül lehetett vala még hajókézni Sept. 25-dike' tájján egészfzen Hollandiáig, mint az Erláangi Újság írja.

A' Bétsi Udvari Újság jelenti, hogy a' |mely Seregofztályjaink, Kárniólia' és Forojúlium' szélei fele tartoztak vala az előbeni Rendelések szerént nyomúlni: oly parantsolatot vettek Sept. 28 dikánn, hogy térjenek vissza ismét el hagyott quártélyjaikba. A' fő quártély is vissza-fzállítatott Görzből *Laybach*ba.

Mack Generális Bétsbenn vólt a' napokban, és ismét vissza-úta-zott az Olasz-Országi Ármádiánkhoz.

Zenggi Tudósítások szerint, Dalmá-
tziának *Budoi* partjánál, meg-állapodtak

Sept. közepe' tájjánn négy hajók, Ts. K. zászlókkal, 's tudakoztak, ha *Cattaro*, bé fogadta e' a' Ts. K. Katonaságot? mely Kérdésekre, midőn azt a' feleletet vettek volna: *Igen is*: azonnal frantzia zászlókat raktak fel, 's *Zara*' eleibe mentek, a' hol, 30-nál felesebb számú, hadi, és szállítóhajók állottak, a' parttól egy ágyú lövésnyire, melyekhez Tudakozódókat küldött vólt már ennekelőtte egy tsónakon a' *Zarai Komendás Ts. K. Generális Báró Kne-sevich*, de mivel a' tsónak vizsgálja nem tért Zarához: ezt, ellenséges jelnek tartotta *B. Kne-sevich*; 's ugyan azért, éjjel nappal zárva tartotta *Zara*' kapuit; fegyverbenn álltatta az egész Őrizetet; és minden egyéb intézeteket is meg-tétetett, akármely ellenséges meg-támadásnak vizsgálja-tartóztatására. Ezt látván a' hajók, melyeknek egy része *Velentze*iekből állott, el távoztak *Zara* elől. — A' *Cattaroiak*, nagy tisztelettel 's örömmel fogadták bé közikbe, a' Ts. K. Katonaságot, *Rukavina* Generális' kormányozása alatt. Hajlandóság-joknak nyilatkoztatására, 3 nap ingyen adtak enni és inni valót egész bőséggel a' Katonaságnak. A' Generálist pedig meg-ajándékoztak két szép készületű derek paripákkal, egynehány *Cattarói* puskákkal, 's egy Handsárral.

Londonból Sept. 19-dikénn: — „Az Ország-gyűlés, Octóberbeinn újra el fogja

kezdeni az Ülések' tartását. Már előre, mintegy 30 millióról beszéllenek itt közön-ségessenn, hogy annyit fogna kívánni *Pitt* Minister, a' tengeri had' folytatására.

A' Rajnánál, *Conde Hertzeg'* vezérlése alatt vitézkedett Frantzia Kiköltöztek' seregének minden Kommiszfzariusai, Orofzok már 16-dik Octóbertől fogva. Békeség' idején Volhyniában vagy Podoliában fog fekédni ezenn Korpus, hová az első Tsapatja, 5-dik Octóberben indul meg; a' második, 15-dikbenn; a' 3-dik és utolsó pedig, 25-dikben.

Néhai Frantzia Generális, *La-Fayette* ki-botsáttatván *Olmützi* fogságából Sept. 19-dikénn, Hamburg felé kísértetett egy Ts. K. Stabális Tiszt által.

Magyar Ország

Aradról írják. hogy azon Vármegyének *Mokra* nevű Helységében, 24 fegyveres Haramiák, reá mentek éppen vatsorának idején, *Jablantzay* nevű Uraság' házára. A' Ns Vármegye' felkeltt Seregének Adjutánsa *Nándory* Úr, ott lévén éppen vatsorán, ki-vontt karddal akart el-lent állani a' gonosztévőknek: de oly vá-gást kapott a' fején, hogy azonnal fél-hólttann esett le a' földre. A' Ház' Afz-fzonyánn 's Leányánn is követtek el ke-

gyetlenséget. A' Házat egészen ki-rablották, 's a' mit el nem vihettek, öfzzerontották.

A' *Ménesi* hegyekenn majd tsak nem annyi afzfúzfölő-bort lehet az idén tsinalni; mint más közönséges bort.

„*Ismét egy újjabb Tudósítás a' Debretzeni nagy tüzről Septembe' 23-dik napjann.* — „Oly bölts rendelkezések vannak itt téve a' tüznek mind gerjedése, mind annak óltása eránt, hogy a' Tornyokbann az egymást éjjel nappal felváltó Vigyázók, a' tűz gerjedését észre vévén, azonnal a' harangokkal a' Népnék tudtára adják, és mindenkor sok hordó vizek állanak készfenn fzekerekre rakva a' végre; hogy a' tüznek a' lehetőségig gát tétetődjön.

„E' mellett a' Reformátum Kollegyiom is nagy költséggel hozatott *Hollandiából* olly derék vizi puskát, melyből a' sebesenn ki-lövettetett víz a' leg-magassabb házakat; sőt a' templomok' fedelét is meg-tézi, melyel is, a' tűz közepébe, álmélkodásra méltó bátorságig be-menni mérészlő Deák Iffjaink igen nagy hasznót szoktak tenni, e' mellett a' Városnak is vagynak sok nagyobb 's kissebb efféle készüetű Vizi-puskái.

„Az ily bölts rendelkezések, 's derék készületek mellett, meg is őrzötte a' jó Isten

Városunkat már rég ólta minden nagyobb gyűladásoktól: annakelőtte sűrűbben voltak itt nagy égések. Éppen most 70 esztendeje, hogy el égtek volt itt 200 házak egy templommal, 's annak tornyával együtt. Tsak ugyan azonn 1727-dik esztendőbenn ismét 71 házak. 1719-dik esztendőben harmad része a' Városnak. 1640-ben pedig 700 házak."

„Most ismét óh siralmas eset! minden jó intézetek mellett is ismét a' tűz prédájává leve egy agny rész Városunkból. Mert ezen Szent Mihály Havának 16-dik napján, délután, mintegy három fertálykor a' négyre, *Hatvan* útszábann, *Katona* nevű Lakatosnak műhelyéből a' kovátsolt vasról a' tüzes szikrák ki-pattogván, azokról egy rakas Tengeri-kóró az udvarán meg-gyűladott, erről a' háza, 's majd többek. — Egy hirtelen támadott nagy szél, a' tűznek oly erőt adott, hogy többé emberi erő ellent nem állhatott; annyival inkább, mivel kútjainkbann se' volt bőven a' víz, és a' nagy erőt vett tűz, *Hatvan*; *Nagy - Újj*; *Kis - Újj*; *Német*; *Kádas*; 's *Miklós* útszáinkonn mintegy ezer két száz házakat emésztt meg, azonkívül sok egyéb épületeket, és a' Kalmároknak a' Városonn kívül állani szokott fa-sátoraitat majd mind egyig hamuvá tette."

„Lehetetlen a' Város' nagy meg-rémülését; a' sok szegényebbek' meg-nyomoro-

dását, 's azt a' fel-vethetetlen nagy kárt, melyet most e' mi nagy népes Magyar Városunk vallott; eléggé gyászos színekkel le festeni.

Béts.

A' Chirurgiához tartozó minden eszközöknek értelmes készítője *Wolfssohn* Úr, kiről már tettünk egyszer ditséretes emlékezetet, álmélkodásra méltó haszonnal remekelt tíz napokkal ezelőtt egy Aszszony' életének vizíza - szerzésébenn, ki már 3 órákig vólt a' víz alatt. Három fertály-nál valamivel tovább tartott ezen fogantatos munkálódás, közönséges hitelességű Uraknak jelenlétébenn. Az Aszszony, ki már meg-próbálta a' halál' szorongattatásait: most ismét érzi már az élet' gyönyösségeit.

Tudósítás.

A' Critica Philosophiát (leg-alább a' hofzszas gondolkodáshoz nem szoktaknak) magokon az Auctornak írásin kezdeni, egyszerre igen nagy ugrás, és sokkal meszebb lehet úgy menni, ha lépésenként megyünk, 's nem leg-felyül, hanem leg-alól kezdjük; következésképpen olyan írásokat

vefzünk fel, melyek rövideden, de azonban világosan adják elő ezen munkának főbb punctumait, és nevezetesebb igazságait. — Ezek szerént én ki választottam két Auctorkat, a' kik a' Critica Philosophiának principiumi szerént, egész Compendiumokat írtak, a' kik, *Snell*; *Gieszai*, és *Jákob*; Hálai Prófessor Urak; arról meg-lévén győződve, hogy ezek leg-világossabban, és leg-jobb rendel írtak, 's következőképpen a' Critica Philosophiát tanulni akaróknak leg-hasznosabbak lehetnek. Az első, két kis szakaszokban adta ki munkáját ezenn titulus alatt: *Lehrbuch für den ersten Unterricht in der Philosophie*. A' második, különbkülönbféle darabokban írt ugyan tsak a' Critica Philosophia szerént, *Logicát* 's *Metaphysicát*, *Morális Philosophiát*, *Jus Naturæ*, *Empirica Psychologiát*. Én ezeket már nagyobb részént Deák nyelvre fordítottam, és igyekezem a' Tudós Publikum eleibe botsátani, először ugyan *Snell* Úrnak munkáját, minden világosítás nélkül, mivel magában is elég világos. Az után pedig *Jákob* Úrnak írásait meg-bővítve, oly rendel, hogy legelőször a' leg-utólsót, az után pedig a' többit oly rendel, a' mint oda felyebb következnek; szándekozom ki-adni. A' nyomtatásnak, hol, mikor, és mi módon lejendő el kezdése eránt nem sokara fogok az érdeemes Publikumnak jelentést tenni.

Rátzkevi Jósef.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

E N G E D E L M É V E I

o o o o o o o o

Nro 30.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
13-dik napján 1797-dik Észkendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Az a' része a' Német-Birodalomnak,
melyből Cis-rhenána Respublikát akarná-
nak tenni a' Frantziák: Kolóniától fogva,
a' Mosella' vizéig, onnét fel felé Trevi-
rumig (Trierig); és ismét Kreuznachig 's
Bingenig terjed ki. A' Mezőségi Lakoso-
kat, dézma és quártélyozás alól való fel-
szabadítással kétségteti k de a' Városiak
nem hisznek az efféle Síreni tsalogatások-

nak: mert tudják, hogy romlás azoknak vége. — Bonn ban, a' hol ül a' Frantzia Kommiszió, nagy tzeremóniát tartottak Sept. 22-dikén a' Revolúciónisták: de a' Bonn-i Tzéhek egy erőss protestátziót tettek közönségessé, melyben így nyilatkoztatták ki magokat: „Nagy álmélkodással értjük azon rendelkezéseket, melyek tevődtek a' mi Városunkra nézve. Újj Szabadság-fáját akarnak itt fel-állítani, 's a' mi Társaságunkból, egy Mástól nem függő Respublikát formálni. Valyon a' Fr. Respublika' akaratjából, vagy a' mi Lakosaink' kívánságából történik e' ez? Az elsőt nem gondoljuk: mivel mi, mint békességet ízerető Nép, mindenkor a' Fr. Respublika' Törvényeihez alkalmaztunk magunkat, és a' leg-nehezebb hadi terheket, nagy engedelmességgel viseltük; melyek felől még esmérjük békességes-tűréssel, hogy nekünk romlásunkat okozták: de ezzel nem adunk okot arra a' Fr. Respublikának, hogy új igazgatás' formáját hozzon bé közinkbe. Még akkor állíttatott valami már fel itten egy Szabadság-fáját, midőn bé-jöttek hozzánk a' Katonái, és az még mind ekkoráig is meg-maradt alkalmasint épségbenn. Minek tehát a' második Szabadság' fája? De ha a' Lakosok' kívánsága vétetik indító-okául ezen változtatásoknak: úgy mi jelentjük egyező akarattal: hogy mi soha sem kívánjuk Társaságunk-

nak egy oly Respublikává való változtat-
tatását, mely, maga-ura legyen. Ha ta-
lán némely Nyughatatlanok nyilatkoztat-
tak is ilyenén szándékjokat: ezen ő nyilat-
koztatássoknak nem lehet törvényes ere-
je mind addig, míg ahhoz hozzá nem járúl
a' voksok' többsége. A' mi eddig való
Konstitúciónkkal mindankor meg voltunk
mi elégedve, 's boldogul éltünk az alatt.
Még a' példa nélkül való had' sulyja alatt
se' fakadtunk mi béketelenkedésre, az el-
len. Tsak kevesen lehetnek tehát olya-
nok, a' kik rossz szélből, változtatást kí-
vánnak: de a' melyet mi nem akarunk.
A' Törvénytévő-Hatalomnak ugyan ma-
gunkat ellene nem szegezzük: de azonban
minden tartózkodás nélkül jelentjük, hogy
mi nem kívánunk az Igazgatás' formájá-
ban semmi változtatást, mely tsak rontó
zenebonákat okozna, és veszedelembe ej-
tené némely jó lelkű Polgároknak vagyon-
jokat 's életeket.

Minthogy azonban meg nem akadá-
lyoztathatta ezen protestátzió is a' már el-
rendeltt Frantzia-módi tzeremóniának veg-
rehajtását: annyit leg-alább tettek még is
a' Polgárok, hogy köz-meg-határozással
bé zárva tartották ajtajaikat és ablakaikat
a' revolúciónális protzeszsió közben, 's
valahányszor kiáltották a' Revolúciónis-
ták: *Éljenn a' Cis-rhenána Respublika!*
mind annyiszor, a' bé-zárkózva volt Ház-

népek, ezt kiáltották ki amazokhoz: *Éljen Ferentz Császár!* Negyven Falusi Elöljáróknál többen voltak a' Fr. ák által beparantsolva ezenh Inneplésre *Bonn* Városába, a' hol meg is jelentek, 's mulattak is ott valami két óráig: de midőn éppen kezdődött volna már az úgy nevezett Szövetség-Innepe, akkor mind ki osontottak a' Város' kapuin, 's haza ballagtak. — *Koblentz* mellett fekvő *Weis* nevű Helység' Bírája, parantsolatot kapott a' *Franziáktól*, hogy *Sept. 13-dikára* hirdettesse meg a' Szabadság' fájának ottan leendő tzeremóniás fel-állíttatását, 's még büntetéssel is fenyegettetett (*már ez Robespierre-kedés*) ha a' kívántt hirdetést el fogná mulatni. Ez azonbann még is el mulatta. *Sept. 13-dikán* reggel nyakára megy a' Fr. Katonaság, 's kényszerítette el mulatott kötelességének teljesítésére, melyel Ő már ekkor kénytelen is vólt, hanem tsak ugyan a' Fr. Inneplés ki-hirdetése mellé oly ki-nyilatkoztatást ragasztott maga személye eránt: „hogy néki nem lehetne gyönyörűsége azon megjelenni, mivel szándékozik a' *Keresztyén Szabadság-fájához* menni a' *Templomba*. A' *Kereszt* fel-emelésének Innepe vólt t. i. az említett nap. Annyira tetfzett ezen nyilatkoztatás a' Lakosoknak, hogy igen kevesen maradtak el közölök, kik a' *Franzia Szabadság fája* Innepének eleibe nem tették volna a' *Kereszt* Innepét.

Londonból írják, hogy ott a' Békeséghez való reménység ismét el enyészett, 's a' Papiros-pénzek' betse, Sept. 19-dikén két prócentóval szállott alább.

A' Londoni Udvari Újság, 17 Frantzia hajókat számlál elő, melyeket *Warren* Ánglus Tengeri-Vezér, 17-dik Júliustól fogva 6-dik Septemberig nyert el; és 11-et, melyeket el süljesztett az említett Vezér. Nevez egynehány hadi Fr. hajókat is, melyek mostanság lettek prédáikká az Ánglusoknak, minéműek: *Gaiete* nevű Korvett, a' melyen 20 ágyú, és 186 ember vólt; *Fábius* nevű Rabló-hajó (Káper), melyen, húsz ágyú és 140 Ember vólt; *Veteran*, melyen, 8 ágyú és 24 Ember vólt; *Dorad*, melyen, 4 ágyú 's 74 Ember vólt. Ezekhez járúlt, egy *Batave* nevű Hollandus Káper is, melyen tíz ágyú és 54 Ember vólt.

Si vis pacem: para bellum (Ha Békeséget akarsz: hadhoz készülj). A' Frantzia Törvényhozó-Gyűlés' Ifjabbik Tanácsának *Lamarque* nevű Tagja. erre a' maximára tette figyelmetesekké a' maga Kollégáit Sept. 25-dikénn, és egy Kommisziót neveztetett ki annakutánna vélek, következő Kérdéseknek meg-vissgálása végett. 1.) Mire kell büntetni azokat a' közönséges Tisztviselőket, a' kik el mulatják végre-hajtani a' Szökött Katonákról szóló Tör-

vényeket. 2.) Mi legyen a' büntetése minden Polgárnak, a' ki, akár Városokbann, akár Mezőségen bűvő helyet adna, vagy a' meg szökésre nézve könnyebbséget szerezne, a' Katonai laistromba leg elől béírt Iffjaknak vagy a' Desertoroknak? 3.) A' Testörző lovasságra nézve, milyen rendelkezéseket szükség tenni?

A' Hazai-szeretetről (Patriotismusról), hathatós ki-fejezésekkel mer írni egy Párisi Újság Sept. 26-dikánn. Igen különbözönek mondja lenni Ez, a' Hazai szeretet a' Nemzeti büszkeségtől. A' Revolúziótól fogva — *így folytatja beszédét,* — úgy el ragadtattunk Mi, hogy más Nemzeteket, általán fogva ostobáknak és rab-szolgáknak nézünk; 's tsupán magunkat tartjuk Hazafiaknak és szabad Embereknek. Nem akarom a' mi magunk szeretetét mód nélkül alacsonyítani: úgy vélem azonbann, hogy szükségünk vagyon még minékünk jó letzkékre. A' het eszte dös háború' alkalmatosságával p. o. arra jutott vólt a' Londoni Bankó; hogy egynehány napokig tsak apró pénzel fizetett. — — A' mi Párisi Patriótáink között, lett vólna bezzeg oly környülállásokbann tolakodás a' Bankó előtt, szintén az egymás özfze-töréseig; úgy iparkodott vólna kiki, Másnál elebb váltani felcsengő-pénzre, a' maga Obligátzióit. Mit

tselekedtek ellenben a' Londoniak? Éjtszakának idején a' magok kész pénzzeket, 's drágaságjaikat a' Bankóba vitték, melyből más nap arannyal lehetett fizetni, mert egy éjtszaka, kétszáz millió lívernyi sumrát hortak bé a' Bankóba. Lehetnek nekünk Pátrióta Direktoraink, Ministerjeink, Generálisaink, Katonáink, Újságíróink: lehet szép ki fejezésű Pátriótai Beszédeket tartani; de a' Nemzeti Kintsházról lehet azt meg-esmérni: minémű tulajdonsága legyen a' közönséges érzésnek.

Barthelémy 's Pichegru, 11 más fogoly társsaikkal együtt, *Rocheportban* voltak már Sept. 22 dikén, 's más nap reggel el is indítódtak a' tengerenn: de hová? nem tudatott. *Barthelémy* beteg volt, és igen szomorú. *Pichegru* ellenben, vitézi hideg vérrel szenved a' maga sorsát.

A' Frantzia Direktórium által ki-tétett sok Generálisok' száma között való *Carnot* Brigadiros Generális is, az Ex Direktor' Öttse, és *Canuel*, a' ki Ofztály-Generális és Lyoni Komendáns volt.

Nem tsak Párisbann; hanem minden Seregeknél és a' Respublikának minden fő helyeiben, fog Néhai *Hoche*' érdemeinek halotti tisztesség tétetni.

(Néhai *Hoche*, a' ki Fő-Vezérje vala a' Száamberi és Mózai Frantzia Seregnek, nem töltötte vala még el, életének 30-dik

esztendejét is egészen. 1784-dik esztendőben, Közkatona volt még a' Frantzia Királyi Testörzök között. Minden Tiszti rangokon által, feljebb feljebb emelkedvén, Osztály-Generálissá lett 1793-dik esztendő' Octóberjének 23-dikánn, 's felszabadította *Landaut Pichegru'* fő-kormányozása alatt, az ostrom alól. Az említett 1793-dik esztendő' Nóvemberjének 15-dikén, Fejévé neveztetett a' Mosellai Seregnek: de ugyan azon esztendőnek Mártzius' Hónapjában le-tétetett és meg-árestáltatott. A' vége felé 1794-dik esztendőnek, Fővezérül küldetett a' *Bresti és Cherbourgi Sereghez*. 1795 dik esztendő' Júliussának 20-dikánn nevezetes győzedelme volt *Quiberon* Szigetébenn, az oda bé-szállott Fr. Kiköltöztieken. Ő vetett véget a' Vándói belső hadnak. A' Számbéri és Mózai Sereg' Fővezérségét e' folyó esztendő elein nyerte el. — Párisba a' Direktóriumhoz *Debelle* Generális írta meg körülállásossann *Hoche'* halálát, melynek meszsziről való okai között leg-elöl említette: *Robespierre'* idejebéli hosszúas fogságát *Hochenek*; annakutánnna pedig, a' Vendei had' strapátziait; az Irlandia ellen intézett szándéknak szerentsétlen ki-menetelét; a' rágalmazásokat, melyekkel terheltetett vala *Hoche* Párisban 's a' t.: mert erős testalkotmánya volt ugyan *Hochenek*: de a'

mellett felette nagy érzékenysége, úgy hogy leg-kisobb érdekeltetésre is mindjárt neki tüzesedett egészízen.

Az *Augerau* Generális' fő-vezérlése alá adott két Fr. Seregeknek, Sept. 29-dikétől fogva, csak egy nevek vagyon, t. i. Német-Országi Sereg.

A' Frantzia esztendő' kezdete, első Vindemiaire, oly pompával innepeltetett Párisban Sept. 22-dikén, hogy azt, a' Republikai együgyűséggel ellenkezőnek ítélték sokan. — *Bonaparte* is igen fényes tzeremóniákkal innepeltette ezen napot, a' maga Ármádiája által.

Elegyes Tudósítások.

A' Nápolyi Felség meg nem szűnik különös gondoskodását fordítani, Ármádiájának a' leg-jobb karban való tartására.

Batávia, a' Spanyolokkal kötött Szövetség által 3,836 ezer piásztért nyer. Anynyira betsültettek t. i. azok a' Hollandus hajók, melyek le tartóztatódtak vala a' Spanyol Kikötőhelyekben, mely summát, a' mostani barátságnál fogva, vízfza-fizet Spanyol-Ország, a' Batáviai Respublikának.

A' betsület' erőss érzésének álmélnkodásra méltó példája.

Északi-Ámérikából, 's nevezetessenn New-Yorckból írják, hogy ott egy Asz-

szonysághoz, kinek nevéből tsak a' kezdő betű T. vagyon ki téve, sok. ideig járt egy Úr, kinek a' nevéből hasonlóképpen tsak az első betűt közölhetjük, mely is M. Ez az M. Úr egyfzerre ki-maradt T. Afzszonyságtól, és róla nem a' leg-kedvezőbb hangon kezdett beszélni. Egy harmadik Személy, a' ki halálos gyűlölséggel viseltetett mind M.Úr, mind T. Afzszonyság eránt, jó alkalmatosságot látott ily könnyülállásokban mérge' ki-öntésére. Feltette tehát magábann, hogy M. Úr' Írásához hasonló írással készítsen egy motskos Levelet, 's küldje T. Afzszonysághoz. Végre is hajtotta ezenn ördögi feltételét. T. Afzszonyság vévén a' Levelet, leg-kis-sebbet se' kételkedett annak valósága felől, 's küld azonnal M. Úr után, 's magához hivatá, a' kit el érkezésekor bé-vízf leg-ottan a' fűsülködő-szobájába, 's bezárván az ajtót, 's így szóllott M. Úrhoz: „Én azért kerestettem fel az Urat, hogy bofzfűt álljak rajta dölyfösségeért 's alacson lelkűségéért. A' Publikum, hitelt fogadni kétség kívül, az Úr' rágalmazásinak. A' diadalom az Úré lesz; engem pedig meg-utálnak: de a' midőn meg-fosztott engem az Úr betsüiletemtől: el szenvedhetetlené tette nekem az életet. Ekkor kezébe adja M. Úrnak a' Levelet, de mindjárt nyújt néki egy pisztolt is, melyet M. Úr

semmi módonn el nem akart venni, 's vá-
tig bizonyozott, hogy ő ártatlan, nem tud
a' Levélről semmit, és ki tapogatja annak
Íróját: de T. Afzszonyság nem hajtott sem-
mit is a' szabadkozásaira, sőt azokat, nyúl-
szívűség' jeleinek magyarázta, nem is ha-
gyott néki békét mind addig, míg el nem
vette Az a' pisztolyt, és szemközbe nem
állott véle. Ekkor reá lőtt az Afzszony M.
Úrra: de nem találta. M. Úr pedig felfe-
lé sütötte ki a' pisztolyát. „Kezdjük új-
ra a' viadalt” — *monda az Afzszony* —
's ismét reá tolt M. Úrra egy pisztolyt.
Ki lövén a' maga pisztolvát, meg sebesí-
tette M. Úrnak a' könyökét: de Ez, ek-
kor is felfelé lőtt. Most már el mehet az
Úr — *monda az Afzszony* — vissza-fzer-
zettem egy részét betsületemnek: de igen
komendálom, hogy soha többé egy Afz-
szony' betsületét is meg ne sértse: mert
a' betsület érzés meg nem engedi néki,
hogy meg-tartsa életét, minekutánna jó
híret nevét el veszítette. — Ezeket szoll-
ván, el távozott, 's véget vetett éle-
tének.

Ángliai Különösségek.

Calderben lakó *Brown* nevű Kőműves
egynehány esztendőkkel ez előtt egy ke-
mény hideglelésben meg-némult. A' mi-
nap, ismét hasonló hideglelésbe esvénn,

oly szerentsés volt, hogy szóllásbéli tehetőségét, vissza-nyerte, melynek leg-először is mindjárt azt a' hasznát vette, hogy egy pohár sert kért a' Gazdaszszonyától, ki a' Némának egyszerre történt meg-szóllalását hallván, tsak el szörnyűködött. — Londonban egy *Ingram* nevezetű vak Muzsikás-aszszonynak, minekutánna négy Férje lett volna: mostanság ismét Férjhez ment *Blaney* nevű vak Muzsikushoz, ki már harmadikszor lett vala Özvegygyé.

B é t s.

Jósef Fő-Hertzeg Magyar Lovas Regimentjénél Fő-'Strázsamester *Radványi* Úr meg-halálozván, helyébe Első-Májorra *Dobay* Úr; ennek helyébe pedig Második Májorra, B. *Splényi*; 's ennek helyébe ismét 3-dik Májorra *Fulda* Kapitány neveztetett.

Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzsege, Hétfőn szándékozik ismét le-indúlni hőszege.

Prímás Ő Eminentziája, szépen helyre állott egészséggel itt vagyon egynehány napoktól fogva.

Erdélyi Kereskedő Nemes Gyertyánffi Antal; Lukáts; és Kristóf Uraknak méltóztatott Ő Felsége, Torontál Vármegyében fekvő *Dolvadia*; *Gyrr*; és *Pobda* nevű Camerális jószágokat conferálni; N. Ti

bolth Mihály Úrnak Gróf Széchenyi Lajos
 Ő Nagysága' Nevelőjének, *Arad* Várme-
 gyében fekvő *Kotsoba* nevű jószágot; Bács
 Vármegyei Fő-Notárius Márffy Leopold
 Úrnak, ugyan abban a' Vármegyében fe-
 kvő *Tsebet*; a' F. Magyar Cancelláriánál
 Referendárius Komori Bedekovits Ferentz
 Ő Nagyságának, *Liebling* és *Tserna* nevű
 falukat, melyek *Temes* Vármegyében fe-
 küsznek.

Tegnapelőtt a' Török Követ ismét az
 Udvarban volt, jobb lovakon mint mászszor,
 és szebb készülettel. A' Kotsissának, ve-
 ress magyar tsizmája 's nadrága, hofzsa
 zöld, róka-torkos mentéje; 's fejer és kék-
 toll bokrétás kék tsákós süvegje vagyon:

Á L O M.

Somnia non omnia

Visa sunt er are

Quare mea somnia

Liceat narrare.

Ista qui audierit

Dicet quidem mira

Sed qui Gallos noverit

Dicet esse vera.

Somnia vi militem

Gallicis e castris

Profugum in aërem

Inhiare astris

Ecce coeli limina
Tangit atque fores
Forti pulsat dextera
Fores dant fragores.

Petrus stans ad ostia
Mox interrogabat
Quis est iste advena
Fores qui pulsabat
Hic respondet Gallus sum
Homo bellicosus
Petrus mutans verbulum
Dicit: vir dolosus.

Tu non es pacificus
Semper bellicosus
Tu ingratus omnibus
Superis exosus
Coelo jam non bella sunt
Pacem poli amant.
Te ut pestem fugiunt
Audis, ut conclamant:

O mi chare Domine
Nunc me obligabo
Reus ero crimine
Pacem ni servabo —
Pacem vos promittitis
Animus cum jacet,
Pacem rursus rumpitis
Quando vobis placet.

Cujus tu es fidei?
Puto quod nullius

Tua fides nemini
 Placet, qui est pius.
 Tu neque Calvinus es,
 Neque es Lutherus.
 Dicam ut se habet res
 Atheus es verus
Ethnicis tu peior es
 Illi nam obervant
 Foedere tractatas res,
 Illi leges servant.
 Tu Christianissimus
 Dici vis et scribi,
 Christianus possimus
 Mage quadrat tibi.
Cur tu ergo audeas
 Portam hanc pulsare?
 Nullum jus cum habeas
 Possis ut intrare
 Ecce coeli rutilant
 Nubes dant fragores
 Abi! ignes fulminant
 Sceleris ultores.
Hic in dulci júbilo
 Invicem amamus
 Atque coram Domino
 Justi adoramus
 Tu, qui alienas res
 Impius dempsisti
 Appage, nam sanctas spes
 Furto amisisti.

Furor quis in oculis
 Quis in corde livor
 Torrens ecce sanguinis
 Fratrum ecce cruor
 Appage, nam hominum
 Dominus creator
 Odit, qui est civium
 Malus jugulator
 Quae per bella impia
 Impie vastasti,
 Quasque per incendia
 Res tu depravasti,
 Omnia si valeas
 Cuique resarcire
 Tunc accessum habeas
 Poteris redire.

A' *Graubünden*i Helvétusok és az ezek-
 hez tartozó *Walteliniek* között, Özfzebé-
 kéltető Közbenjáróságot vállalt magára Bo-
 naparte; minekokáért meg-parantsolta *Mu-
 rat* Generálisnak, hogy egy könnyű szerű
 tsapattal menjen *Waltelin'* Tartománnya'
 szélére; 's magához hívatván a' Sondriói,
 Bormioi, és Chiavennai Népnek Képvisel-
 őit, tartson velek tanácsot, mint kelles-
 sék a' tsendességet, állandó lábra helyhez-
 tetni egész *Valtelinben*, és ha a' szükség
 úgy hozza magával, fegyveres erőt, és min-
 den más eszközöket is elő vegyen, melye-
 ket szükségeseeknek fog ítélni, a' Köz-tsen-
 desség' Háborgatóinak el fogatására, és
 keményen való meg-büntetésére,

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEI

o o o o o o o o o o

Nro 31.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
17-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' Békességre

nezve, miért nem lehet még most is *vagy pro vagy contra*, egész bizonyossággal meghatározni valamit? kiki megítélheti magától is, ha e' 3 tárgyakra függeszti figyelmetességét, úgy mint:

- 1.) A' Békesség-alku' környülállásaira.
- 2.) A' mostani Fr. Elöljárók magok viselésére.
- 3.) A' hadi-készületekre.

H h

A' mi illeti az 1-ső tárgyat, bizonyos: hogy még *Udinéban* foly a' Békességalku, és hogy a' Ts. K. Felség' részéről alku-
dozó Követek, Gróf *Cobenzel* 's Marké-
ze *Galló* gazdagonn is meg-vendégelték
ott *Bonapartét* Feleségestől és a' Fr. Ge-
nerálstabnak nagy részével együtt, Octób.
3-dik és 4-dik napjain, mely napok köz-
zül az utól említett nap, neve napja volt
Tsáfzár Ő Felségének. Kurír is érkezett
Udinéből Bétsbe negyed nappal ez előtt. —
Belgiomnak *Lille* (németül *Ryssel*) nevű
Városából vízfza tért ugyan az Anglia' ré-
széről ott mulatott Követe a' Békességnek
Lord *Malmesbury*, de a' Frantzia Köve-
tek ott maradtak, 's Lord *Malmesbury* is
meg-tartotta ott a' volt szállását, el távo-
zása után 14 napokig.

A' mostani Fr. Előljáróknak magok
alkalmaztatása igen különös. Minekután-
na *Leobenben* meg-állítódtak a' Békesség-
kötésnek fundamentomos Tzikkelyei: *Fal-
ckenstein* nevű Grófság, mely a' Rajna'
bal partján fekszik, és a' Ts. K. Felség-
hez tartozik, fel-kezdett szabadúlni a' Fr.
fzorongatás alól; de már most, mind kö-
zönséges, mind magános Tudósítások fze-
rént, ismét adóztatni kezdték azt, a'
4-dik Septembertől fogva való Hatalmas-
sai Frantzia - Országának. — — Az emlí-
tett Tzikkelyekben, kétség kívül meg-
határozottatott, a' Német-Birodalom' in-

tegritássa (maga egész épségében való megmaradása) is: és mi módon lehet ezzel meg egyeztetni a' *Cisrhénana Respublikának* erőszakos fundálását? melyről egymást erik a' sok panaszkolkodó Tudósítások. Itt mi most csak két Kolóniai Levél közzünk a' Bétsi Udvari Újságból. Egyik Levél, Sept. 28-dikán költ, 's ezekeket foglalja magában: „A' Fr. Újlesztendő” kezdete nagy pompával inneplődött itten Sept. 22-dikén. A' Polgárok is megparantsoltattott, hogy világosítsák ki Házaikat: de Ők tsendesesen ki mentették magokat a' parantsolat alól. Más nap reggel özsze gyűltek a' Tzéh mesterek, és a' Frantzia módi Tanátsához (Municipalitáshoz) egy Írást küldöttek, melynek értelmé ide ment ki: „Értésekre esvén nékiek, hogy a' mai Innep, a' Polgárság” nevében fogna tartatni: jelentik, hogy ők ezen Innepről, és az ő Polgártársaik is semmit se' tudnak; sőt protestálnak minden revolúciónális intézetek ellen, 's kívánják ezenn protestátziójokat, a' Jegyző-könyvbe be-tétetni. Ezen Írást nem csak vissza-küldötte a' Municipálitás a' Tzéh Mestereknek; hanem keményen is rájuk parantsolt, hogy mászszor hír nélkül özsze ne merjenek gyűlni. — — A' 29-dik Septemberi Levélnek értelmé ez: „Félő, hogy az új Fr. elztendő új adókívánással fog kezdődni, ámbár még az

előbbeni adó se' fizetődött le egészszenn. Az újjítások, egész folyamatjokban vannak. A' mi Magistrátusunk, 3 Törvényadókból; 3 Kereskedőkből; és 3 Mesteremberekből; egy Kommiszfziót nevezett ki a' Törvény székek' meg-jobbítása' módjának ki-dolgozása végett. Ezentúl tsak Békéltető-Bírák lesznek itt, a' mint halljuk, kik elől a' nevezett Kommiszfzióra lehet apellálni az ügyeket. E' folyó Hónapnak 27-dikén meg-hirdettetett, hogy ezentúl közönségesen fogja tartani a' Magistrátus a' maga Üléseit; melyekre mindenkor 54 Polgárok botsáttatnak bé, de tsak úgy; ha a' Secretárius alól-írásával jegyes tzedulákat mutathatnak. A' Municipalitának minden Ember bé-adhatja a' maga gondolatit írásbann: de a' Prezidensnek nem kell egyéb titulust adni ennél: Polgár-Elölülő! 's egyéb Komplimentom meg nem engedtetik ezen kívül: Köszöntést és tífzteletet! — Mántua Vára, 's Velentzei Isztria, Dalmátzia, és Álbánia eránt való maga ki-nyilatkoztatását *Bonaparténak*; olvassuk közönséges Levelekből is: de még is kétségesnek tartjuk azt. — A' Rajna bal meljékén *Dürkheim, Lautern, Zweybrücken* 's a' t. felé, nem eresztették már a' Fr. Komendánsok Sept. 26-dikánn, az insenső vidékekről a' postákat. Ily környül-állásokban a' Ts. K. Komendáns se' engedte meg többé Frankfurtban, hogy ott ma-

radhassanak Fr. Tisztek éjtszakára; nap-
pal ugyan bé-botsáttattak vala még, de
azonnal Ordonántzokat kaptak melléjek,
a' kik mindenütt nyomokban vóltak. —
A' Móguntziai vidékekre való szállítását
a' gabonának 's mindennemű más eleség-
nek is meg-tíltották a' Fr. ák September
utolsó napján, még pedig oly kemény fe-
nyegetés mellett, hogy meg-kapattatván
az efféle szállítmányok, a' Fr. Respublika
számára confiscáltatnak; a' mellettek talál-
tatandó Személyjek pedig, mint ellenségei
a' Fr. Respublikának, nyomban agyon fog-
nak lövettetni.

A' hadi-készületeket, a' mi nézi, szüksé-
gesekké tette azokat mi reánk nézve, még
a' Békesség' fundamentomos tikkelyeinek
meg-állíttatása után is, a' Frantzia vál-
tozóság: a' valósággal meg-történt 4-dik
Septembri változástól fogva pedig még
nagyobb folyamatban vagynak azok. Már
most a' Rajna mellől, nem tsak *Ulmáról*
írják, hogy ott minduntalan tétetnek az
erősebbítések; hanem a' *Moguntziai Sza-
pör-Katonák* is parantsolatot vettek Sept.
28-dikánn, hogy az oda való egész Vár
Kerületét szorgalmatosann vizsgálják meg;
's ha a' palánk-kerítésben is valami igazí-
tani valót találnak: tüstént igazítsák meg.
Az ágyúknak egész készségben való tartá-
sa eránt is ki-adattak a' rendelések. — A'

Fr. áknál, mind fegyverfogásra kényszerítettnek a' 18 és 30 esztendősek között való Ifjak; és a' déli Osztályjaiból a' Respublikának, Olasz-Országba küldetnek; egyéb Osztályokból (Deparimánokból) pedig, a' Német-Országi Sereghez, melyhez, Oct. 2-dikán indult el maga az újj Fővezér is *Augerau*, *Méhée* Polgárral együtt, a' ki Generális-Secretáriusul adatott melléje. Az említett kényszerítés, ki terjed Belgiomra is. Batáviából is, az ott tartózkodott Fr. Katonaságnak nagy része a' Német Országi Fr. Sereghez indult, Generális *Beurnonville*' kormányozása alatt.

A' *Cisalpina* Respublika, vóltaképpen maga zsóldjába felvette már a' *Dombrowsky* Generális' vezérleése alatt levő Lengyel Korpust, mely, tíz ezer főből áll. A' Tisztjeire nézve ezen Korpusnak, azt végezte *Bonaparte*, hogy egy negyed részek, Frantziákból álljon; más Sereg osztályai-ban pedig a' nevezett Közönséges-Társaságnak, egy harmad rész fog Fr. ákból állani, *Bonaparténak* mindenható tetszése szerént.

Velentzéből Oct. 4-dikénn: — „A' mi Hajósseregünk, 13 lineai, 's egynehány kisebb hadi hajókból áll, melyekhez egy Frantzia Hajósseregőształy is várattatik *Tulon* alól. — Az ide való Municipálitás, el

kívánta minden tehetős Lakosok' jövedelméből azt a' részt, mely, meghaladja az öt ezer Velentzei aranyat, 's azon el kívántt summákból fundust tsinált, az olyatén Ex-pátriciusok pensiónálására, kik a' Revolútzio által, jövedelem nélkül maradtak. Tsak magok az ilyen Ex-pátriciusok kapnak azonban pensiókat: de a' Maradékjaik nem.

A' Fr. Nemzethez intézett 22-dik Septemberi Hirdetményben nem tette ki a' Direktórium világosan a' *Lillei* Békesség alkú' félbe szakadásának okát; hanem későbbenn, közönségesse tétette azon Végzését, melyben, az említett alkura küldött új Követjeinek eleikbe adta mi tévők legyenek? A' Végzés' értelme ez: „A' Végrehajtó - Kormányfő végezi, hogy *Treilhard* és *Bonnier* Polgárok, kikre nagyon bízva a' Békességről való alkudozás Angliával, az első Conferentziábann, melyet fognak tartani az Angliai Király teljes hatalmú Ministerével, adjanak által néki egy Írást, mely által azt kell megtudni ezen Ministertől, ha nagyon e' elégseges hatalma, viszsa adni a' Fr. Respublikának és ezenn Respublika' Szövetségeseinek mind azokat a' Birtokokat, melyek a' had' kezdetétől fogva jutottak az Anglusok' kezébe. A' (Frantzia) Plenipotentiáriusok, az nap kívánjanak tőle

feleletet. A' Végrehajtó Kormányfzék vég-
 zi továbbá, hogy ha Lord *Malmesbury*-
 nak, a' maga ki-nyilatkoztatása szerént,
 nintsen szükséges hatalma ezen fundamen-
 tomos tikkelynek meg-állítására, melyet,
 el múlhatatlanúl meg-kívántatóvá tesznek
 a' Respublikát kötelező Törvények és Szö-
 vetségek; vagy ha a' ki-fzabott idő alatt
 nem válaszol: tehát 24 óra alatt fordul-
 jon vissza a' maga Udvarához, 's kérjen
 magának elégséges hatalmat." — Ezen
 Végzés Sept. 11 dikén költ, 's alája vól-
 tak írva: *Lareveillere-Lepaux*, mint Elöl-
 ülője a' Direktóriumnak; és *Lagarde*, Ge-
 neralis Secretarius.

Az Angliai Ministériom, *Vick* ne-
 vű Kabinét-Kurírt indított Sept. 24-di-
 kénn Londonból Lille-be, 's meg-paran-
 tsolta néki, hogy ha Lilleben nem kapja
 a' Fr. Deputátusokat: Párisba is utánnok
 menjen, a' kezébe adott Írásokkal.

Frantzia-Országának déli részeiben, né-
 mely Tudósítások szerént, melyeket a' Bé-
 tsi Udv. Újság is közlött, széljel veretett
 egy zenebonás csoport, 's a' Vezérjei St.
 Cristol és Besignan el fogattak: más új-
 jabb Tudósítások ellenben, az Orangei ví-
 dékeken írták, hogy vezérlett még St. Cri-
 stol egy rakás fegyveres népet.

(Magyar Ország)

L A' Bihar Vármegyei fel-keltt Neme-

sek? Seregéhez fel-érkezett már a? Tartalék - Osztály (Rezerva-Divisió) is, mely, háromszáz Személyekből áll. Fel-érkezett Fő?Strázsmester Dobozy Lajos Úr is, a? ki betegsége miatt kényszerítetett volt hátra maradni.

Pozsonból Oct. 4-dikénn: — „Ezen Királyi Városhoz közel szállásoló T. Ns Szabolts Vármegye Insurgens Vitézlő Serege, valamint eddig is a? Felséges Király eránt való hívségét szívében viselni főbb kötelességének, és gyönyörűségének tartotta, úgy mai napon, úgymint Felséges Királyunk? neve napján, azon szívbéli hívségét 's tiszteletét repeső indulattal ki nyilatkoztatta; a? midőn reggeli 8 órakor az egész Nemes Sereg, Püspöki nevű Mező-Város mellett egész Katonai készülettel özsze jöven, először ugyan a? Felséges Király? neve napja tiszteletére az egész Nemes Sereg által három Salve lövette-tett, annakutánna pedig Karé formáltatván, a? Vitézek lovaikról le szállottak, és a? Nemes Sereg? Református Kaplánnya, ott helyben egy rövid, de valóban fontos Orátzióval emlékeztette a? Vitézlő Sereget a? Felséges Fejedelemhez tartozott hívségre, és a? hívségben való alhatatosság-ra. Továbbá a? Fels. Király? hosszú életéért, boldog uralkodásáért, 's ezenn mostani háborúnak szerentsés ki-menetelcért,

a' vitézlő Sereggel egy hathatós Könyör-
gést mondott. Minekutánna pedig T. Káp-
lán Úr a' maga kötelességét el végezte
vólna, fel olvastatta Mgos Ezredes Ka-
pitány Báró *Vay* Miklós Úr, Nagy méltó-
ságú B. *Splényi* Gábor Fő-Ispány, és Di-
strictuális G. Ö Exc. jának hozzája botsátott
két rendbéli Leveleit, melyekben ki jelen-
ti Ö Exc. ja, a' Vitézlő Sereg' eddig
folytatott jó maga-viseletéből származott
nagy örömét, egyfzer'smind ajánlja a' Vi-
tézeknek, hogy el kezdett jó magok vise-
letekbenn, 's igaz nemesi Virtusaikbann,
mind végig meg-maradjanak, és inkább in-
kább öregbedjenek. Továbbá Mgos Báró
Vay Miklós Ezredes Kapitány Úr, érzé-
keny ki-fejezésekkel serkentette a' Kór-
mánya alatt lévő Vitézeket arra, hogy
szüntelen előttök tartván a' Felséges Ki-
rály, 's Édes Hazánkhoz való hívséget,
úgy folytassák további lépéseiket, és ma-
gok viseleteiket, hogy mind a' Tek. Ne-
mes Vármegye' tisztségét nevelhessék,
mind a' magok betsületét meg-örökösít-
hessék, ne varjanak hímet az alaton dol-
gokra ki-rúgó egy vagy más Hazafi Tár-
soknak tselekedeteikből, hanem állhatato-
san, és híven vigyék véghez Nemesi Jus-
saikkal együtt járó törvényes kötelességei-
ket, hogy így valamelyik rendetlen maga
viseletü Hazafi egy vagy más illetlen tse-

lekedete által ne talán a' Nemzet' betsülettin valamely tsorbát ejtene, azt a' többség jó maga viselete ki-pótolja, és helyre hozhassa. "

, Ez így lévén, és az egész Nemes Sereg' szíve igaz Hazafiúi indulattal betelvén, a' Mezőről Katonai rendel el oszlottak; annakutánna a' Tisztek, és számos Vitézek a' Püspöki Catholicum Templomba bemenek, és a' Nemes Sereg Catholicus Káplánya által a' Fels. Kiraly' hosszú életéért itt is áhítatosság tartatott. "

Nevei a' Tek. Ns Szabolts Vármegyei Vitézlő Sereg' Stabális és Fő-Tisztjeinek:

Ezredes Kapitány, Báró Vajai Vay Miklós.

Vice Ezredes Kapitány, Vajai Ibrányi Miklós.

Fő 'Strázsa-mester, Bessenyei Besse nyey Sándor.

Kaplanok: Péter Székely Felix; Tiszt. Szatthmáry Dániel.

Auditor: Fulószendi Fuló Mihály.

Perceptor: Szunyoghi Szunyoghy Demeter.

Kommiszszárius: Déry György.

Százados Kapitányok: Sasótzky Ferentz, Pankotai Jósá Károly, Gróf Desseöf József, Szólnoki Jármy Ábrahám, Csoma László, Vinkler János.

Fő-Hadnagyok: Pazonyi Elek Salamon, Molnár Antal, Farkas László, Eröss

György, Gentsi Gentsy Sámuel, Vályi László, Szeremley Károly.

All Hadnagyok: Czóbl László, Szi-
lez István Sereg Adjutáns, Hunyady Sámuel, Jákey István, Balogh Miklós, Kál-
lai Kállay Imre, Nemes Ferentz, Csuhá
Tamás.

Zászlótartók: Désy János, Kereky Fe-
rentz, Kvállek Simeon.

Azonn Iffjú Magyar Utazók, kiknek
Aradi Levelét közlöttük a' minap: Kolos-
várról is botsátottak hozzánk egy betses
Tudósítást, mely Oct. 4-dikén költ, 's így
következik:

„*Dobránál* bé-jutván Erdélybe, meg-
fordúltunk *Kolosvárig*; (a' Szász földről
nem is szóllunk) *Dévánn*; *Károlyvárt*;
Enyeden, *Maros-Vásárhelyen*; 's *Tor-
dán*n, mely Városoknak Lakosai is elegye-
sek más Nemzetekkel: más Helységekben
pedig közönségesen Nem-Magyar Lako-
sokra találtunk. Az Uraságokat jó szívű
derék Magyaroknak tapasztaltuk: a' Tudó-
sok is a' leg-nagyobb betsülést érdemlik.
— Erdély, sok ritkaságok' Hazája: hát ha
még sokat ki nem hordtak volna belőle!
's némely helyeken jobban betsülnék. Lát-
tunk ugyan is sok kö-öszlopokat széljel he-
verni, melyeken a' leg-szebb felül-írások
olvastatnak. — Báró *Bruckenthal* Sámuel;
az *Enyedi Collégium*; 's *Kolosvárt Szath-*

mári Pap Mihály Úr' pénz- és egyéb tárgyak-béli gyűjteménynyeik nevezetesei. Két híres Poétákkal (Versszerzőkkel vagy Költőkkel) is meg-esmérkedtünk Erdélyben, úgymint: Tordán, *Gyöngyösi* János-sal, és Kolosvárt, *Mólnár* Borbálával, a' ki egy új, még kéz-írásbann lévő költeményes munkájával ajándékozott meg bennünket. — A' Magyar-Országi Vármegyék' Mappáit örömmel fogadják 's be-tsülik az Erdélyi Hazafiak, belső meg indúlással olvassák ezen Alól írást is: *Méltóságos Gróf Festetics György Ő Nagyságának, hazafiúi igyekezetjek' hathatós Előmozdítójának ajánlják Görög és Kerekes;* mely alólírással ékeskedik még eddig, legnagyobb része a' ki-jött Mappáknak. A' Gazdaság tökéletesítésére tzelező igyekezetei is annyira esmeretesei itt a' Gróf Úrnak, hogy már sok Uraságok meghatározták magokbann el küldeni hasznos tapasztalás végett Keszthelyre Fiaikat. — Erdélynek boldogabb esztendeje vólt az idén, mint Magyar-Országának: mert annyi gabonája, szénája, 's bora termett, hogy Szomszédjainak is szolgálhat belőle. — Tegnap estve, ki-vólt világosítva a' Felség' tisztességére *Kolosvár* Város, és ma, úgymint *Ferentz* napján, ájtatosság tartatik, a' Fő Templomban, a' hol Erdélyi Püspök Gróf *Battyányi Ő Exc. ja*

maga szolgáztatja a' Sz. Misét. — Erdélyi utazásunk közben meg-történt, hogy ökröket fogtak Kotsinkba. Ma ki indultunk Kolosvárból, 's Nagy-Károlynak; Nagy-váradnak, és Debretzennek vészszük útunkat. “

B é t s.

A' Római Udvar' Követje, *Apameai* Érsek Márkéze Ruffó Lajos Ö Excellentziaja viszsa érkezett már ide Magyar Országi utazásából, melyről minthogy több rendbéli Tudósításokat vettünk: imé közöljük a' summájokat: „ Pozsonból Nagy Szombat felé vette útját a' Nuncius, a' hol igen nagy pompával fogadtatott. Onnét, Bars Vármegyében fekvő *Aranyos Marót* Mező-Városába ment, melyben fókott a' Bétsi Érsek *Migazzi* Cárdis, mint tulajdonában, nyári napokon mulatni. *Vátzra* érkezvén, M. *Zerdahelyi* Püspökhöz szállott, 's egy napi mulatása közben meg-nézegetett ott minden nevezetéseket. *Budára*, Sept. 28-dikán ért, 's M. *Konde* Püspöknél, a' hol vólt szállasa, mind a' Papi mind a' Politikus mind a' Katonai nevezetesebb Méltóságok ált l meg-tiszteltetett. Ebéd alatt, az említett Méltóságok, 's a' hivatalos Damák egyedül csak Olasz nyelven beszéllettek a' Nuncius kedvéért. Más nap reggel Sz. Misét szolgál-

tatott ezenn tiszteletre 's szeretetre méltó Pap Úr, a' Budai Varbéli Parochiális Szent-egyházban; más Misét pedig, mely, Sz. Istvan keze' Óltaránál szolgáltatódott, nagy buzgósággal halgatott. Azután a' Királyi palotát, és a' Tsillag-néző tornyot szemlélte meg; ebéd után pedig a' Pesti Universitasbéli épületeknek, és Báró Orczy László Ő Exc. ja' híres kertjének megmutogatásával mulattatta nagy Vendégjét M. Konde Püspök Úr. Sept. 30-dikán, el utazott Budáról a' Márkéze, Esztergom felé, a' honnét Pápára, onnét pedig Szombathelyre ment, Püspök Szili Ő Exc. jához, kinek Társaságábann el fordúlt N. Czenkre, Gróf Széchényi Ferentz Ő Exc. ja' lakó-helyére. Onnét Kis-Martonba indult, hogy meg látogassa Eszterházy Miklós Ő Hertzezségét. A' Hertzeg más nap ezen tisztelt Vendégjét Eszterháza' nézésére küldötte a' maga lovain. Harmadnapra vissza tért Kis Martonba, ugyan tsak a' Hertzeg' lovainn, 's ott is meg-nézegetvén mindeneket, különös meg-elégedését nyilatkoztatta.

Tseh-Országgra; Aufztriára; és Gallíziára nézve, nem lesz itt ezentúl különös Fő-Törvényfőnök, mely eddig Oberste Justitz-Stelle nevezet alatt volt esméretes; hanem egyesítette azt Ő Felsége, a' Direktóriumnak azon részével, melyre a' po-

litikumoknak kormányozását bízta, 's a' Direktórium nevet továbbra is megfogja tartani ez a' politikumokra 's justitiálékra ügyelendő Dikasztériom.

Az említett Néhai Fő Törvényfűző Elölülőjét, Gróf Cláry Ö Exe. jat, kinek érdemei különösen esmeretesek Erdélyben is, méltóztatott Fels. Urunk Status-Ministerre nevezni.

Egy Quaker jelent meg a' minap a' Fr. Törvényhozó öregebbik Tanács' palotájában Néző-karban, 's a' maga hitéhez alkalmaztatván magát, nem vette le a' kalapját: de a' Gyűlésnek *Rousseau* nevű Tagja, oly hathatós észre-vételeit terjesztette ezen tárgyra nézve a' Gyűlés' eleibe, hogy el kellett menni a' Quackernek. Azt mondotta *Ruszfő*, hogy a' vélekedésbeli szabadságot meg kell ugyan hagyni kinek kinek; de azonban szükség kötelezni minden Embert, hogy magát a' közönséges rendtartáshoz alkalmaztassa. Ha ma egy Quacker ül itt, holnap húszann lesznek a' fel-tett kalaposok, oly állítás mellett: hogy ők Quackerek. Ám kövesse a' Quaker a' maga tudományát: de kerülje el hát az olyan helyeket, melyeknek rendtartása ellenkezik az ő tudományával; vagy ha jelen kíván lenni: szabja magát a' Törvényekhez.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL

XXXXXXXXXX

Nro 32.

Költ Bétsben; Mind Szent Havának (Octóornak)
20-úik napján 1797-úik Elzrendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

A' Grétzi Újság közli, az itt követke-
ző értelmű; Görzből Oct. 11-dikénn költ
Levelet: — „Két napokkal ezelőtt meg-
parantsoltatott Gradiskában; hogy a' szé-
lekenn inné. 3 száz ölnyi ki-terjedésű föl-
dön fekvő szölöket, vagy bé kell mind ás-
ni; vagy pedig az előfákkal együtt ki kell
vágni; és a' házakat is, melyek, az emlí-
tett ki-terjedésű helyen találtatnak, le kell

rontani. — *Triestnél* még nagyobb erőben foly a' hadi készületek' munkája, mind vizen mind szárazon; a' Várban sok keretek helyenn már Battériák állanak. — *Terzy* Generális' Seregosztályja, ismét vidékükre fog elő nyomulni: már tétettek is itt rendelések eránta, kenyér' dolgából. — Mindennap hordják ide az el fogott Spionokat. Ama' híres *Perizini*, kiről irtam a' minap, hogy sokáig vólt igen meghitt Spionjok a' Frantziáknak, még itt ül (tehát nem *Grétzben*) nagy kereszt-vasban, és kettős őrizet alatt.

Udinébann, Oct. 6-dikánn oly hofzszas tanakodást tartott Gróf *Cobenzel*, *Bonaparte* Generálissal, a' mely, délutánni négy órától fogva, éjfélutánni egy óráig tartott.

Egy *Orosz* Kurír érkezett *Bétsbe*, a' Békesseg' dolgának előmozdítására tzelozó hathatós Nyilatkoztatásokkal.

Udinéből Oct. 11-dikénn estve érkezett Frantzia Generális *Desaix* az Adjutánsával együtt, Ts. K. Kapitány *Dodie* Generális' társaságábann *Augsburgba*, a' honnét más nap tovább folytatta útját *Strafsburg* felé.

Ars deluditur arte. — Minthogy a' Frantziák, ritkánn hartzolnak nagy línea-jú tsata-rendekben; hanem csak szakaszonként; tehát *Mack* Generális is a' miolta el járta 's meg-nézegette Olasz-Országi

Seregünket: rendeléseket tett, hogy a' mi Korpusaink is gyakoroltassanak, a' Szakafonként; Brigadanként; 's Osztályonként való viaskodásokban.

Egy E. Tiszt jó Barátunk következő betses Levelét útasította hozzánk:

Nebringenből Sept. 30-dikán 1797. —

„A' mi táborunk a' *Necker* folyó-vize' mentében volt. Abban feküdt *Lautour* Haditármesternek 19 Gyalog Batalionból és 46 Svadron Lovasságból álló Korpusa. *Donaueschingen* táján *Fürstenberg* Hertzeg' Osztályja táborozott; *Schwetzingen*' környékén pedig a' Nagy Rajnai had (ármádia), melyet maga *Károly* Fő-Hertzeg vezérel. Ezen táborozás azért tartatott, hogy láthassa a' Fő-Hertzeg mint Fő-Vezér, az ezen hosszú fegyvernyugvás' ideje alatt kipótolt Regementeket, és azoknak a' hadgyakorlásokban tett előmeneteleiket. Én csak arról tudósíom a' Magyar-Hírmondót, a' hol magam is jelen voltam hivatalombeli kötelességből. Két ütközet sorra (Treffen) és egy tartalék-seregre (Corps de reserve) volt felosztva táborunk. Az első ütközet sort F. M. L. Gróf *Sztáray*, a' másodikat F. M. L. *Mels Colorado*, a' tartalék Sereget Gr. *Gontreville* Generális, az egész tábort pedig F. M. L. és Német Birodalombeli Hadi-Tármester Bárá *Stáder* vezérelte. A' Hónapnak közepéig, Re-

gementek. Brigádák- 's Treffenen-ként gyakorlánk magunkat. Akkor el érkezett *Károly* Fő-Hertzeg, 's egy Vasárnap parádeban ki-állván az egész Sereg, megfzemlélte azt: azután minden Regementet egyenként elő-vévén, meg vizsgálta a' hadi gyakorlásban tett előmeneteleiket. Szeptembernek 21-dik és 23-dik napjain nagy hadi gyakorlások (Manœuvres) mutatódtak. Az elsőben, egy hadnak (ármádiának) elő-nyomulása, egy falunak ostromlása, az ütközet' sorainak egymást fel-váltása, a' lovasságnak oldalról (flanque) tett bé-vágása, az egész hadnak ismét rendben való visszava-vonulása, 's több efféle adódott elő, mind az apró fegyvereknek, mind pedig a' Regement' ágyúinak sűrű tüzelése alatt. El nem halgathatom, a' mi ezen hadakozás képenek alkalmatosságával történt, a' minek, mivel a' mi Regementünk' részéről én valék Ordonántz-Tiszt a' Fő-Hertzegnél, szemmel látott tanúja voltam. A' Würtembergi Hertzeg tudniillik (az Orosz Tsászárné Attya), a' ki egész Udvarával minden gyakorlásnál jelen vala, akkor Kornwester nevű Helységnél egy dombról izemlélte sok ezer meg ezer nézőkkel egygyütt az ütközet képét. Ezt a' falut kellettett vaila az előljáró Seregnek (Avant-garde) megvenni, 's midőn engem a' Fő-Hertzeg az-

zal a' parantsolattal futtatott oda, hogy a' gyalogság először tüzelve, azután bajonéttal rohanjon a' falura, a' lovasság pedig a' falu körül lovagoljon, Gr. *Kinszky* Oberstlieutenant (a' *Kinszky* Könnyű-lovas Regimentjéből), a' ki az előjáró Sereg azon Osztályját vezérlé, azt a' tréfát tette a' Nézőkkel, hogy bé-kerítette, 's tettetéskeppenn hadi-foglyokká tette őket. Az ott lévő Oláh Battalion, Hallah! Hallah! kiabálással ment a' Nézőknek, 's feléjük szegezvén a' bajonétet, néminémű háborodást szerzett közöttök. Az öreg Würtembergi Hertzeg, nem győzte a' sok Brávó! és *quelle superbe armée!* kiáltozást. “

Bámburg vidékére egynehány Tiszteket küldött *Károly* Fő-Hertzeg, a' Generálstabból, hogy vennék fel az említett egész vidéket, 's készítenének katonai mappát. Foglalatoskodtak is egynehány hetekig ezen munkában: hanem Octób. 4-dikén parantsolatot kaptak egy Kurír által véletlenül, hogy minden haladék nélkül induljanak vissza a' fő-quártélyba.

A' Rajna' bal meljékéről megént el érkeztek a' posták *Frankfurt*ba Oct. 6-dikán, 's *Frankfurt*ból is lehetett más nap postát indítani ismét *Zweybrücken*, sőt *Moguntzia* felé is.

Az Irírlándiai (Hiberniai) Ország gyűlésnek újra való el kezdődése, Oct. 24-dik napjára halasztatott; az Angliai Parlament pedig, melyről a' vólt a' hír, hogy Octóber' eleinn gyűl öszfe, nem kezdi el, az újjabb Tudósítások szerént, Nóvember előtt az Üléstartást: mert meg-akarja várni a' Ministériom, a' levelezés által folytatandó Békességalku' következését, 's a' jövődöbéli hadra, ha talán el kerülhetetlen fogna még az lenni, nem lesz késső, Januáriusbann is meg-határoztatni a' Parlamentom által törvényessen a' szükséges költségeket.

Londonban nem hiszik, hogy reá álljon a' Portugalliai Udvar, a' Fr. akkal alkudott Békességre a' mostani meg változott környülállásokbann.

Londonból írják, hogy ott tartózkodik amaz esmeretes nevű Márki *de Puisaye*, a' ki Frantzia Országának napnyúgati részében sok ideig vólt a' Rojalistáknak Vezérjek a' Republikánusok ellen.

Az a' Londoni Kurír, kit az Angliai Ministériom, *Lille* felé indított a' Fr. Deputátusokhoz Sept. 24-dikénn, el érkezett ugyan *Calais*ba, de onnét vissza igazítódott a' Municipálitás által, mely, egyenesen Párisba küldötte azon Írásokat, melyeket vitt a' Kurír.

Egy *Londoni* Ministériális Újság, hogy nevetségessé és gyűlölségessé tegye Nagy-Britannia' Lakosai előtt, a' Frantzia Elöljáróknak Angliához intézett mód nélkül való kívánságjokat, minekutánna említette, hogy a' Fr. Elöljárók egyáltaljabann vissza kívánnak Angliától mindent, valami e' folyó hadban a' Frantzia Respublikának és ennek Frigyeseinek Birtokaiból, jutott az Ánglusok' kezébe: ezen különös fel-tételén kívül a' Békességekötésnek, következő Tzikkelyeket számlál még elő mint kívánságait a' Fr. Direktóriumnak: „Hogy *Gibráltárt* adja vissza az Ánglus Király Spanyol-Országának; *Irrlandiában* engedje meg a' Szabadság' fája fel állíttatását; az eddig való titulussaiból hagyja ki a' Frantzia Királyi titulust; az Idegenekről szóló Törvényt töröltesse el; ne akadályoztassa, hogy a' Fr. Polgárok Angliában özsze-gyülhessenek, magok között politikai tárgyakról tanátskozhassanak, és minden revolúciónális Innepeket innepelhessenek; a' Fr. Követnek első helyet engedjen minden más Követek előtt, 's az nap adjon neki audientziát, a' mely Párisban fog meghatároztatni; semmi olyatén Szövetséget ne köthessen, mely, káros volna a' Fr. Respublikának 's ennek Frigyeseinek; az Angliai Bankóval adasson a' Fr. Respublikának költsön 15 ezrtendőre. 5 száz mil-

lió lívert, mely summába le fognak kötetni a' Fr. Respublika' részéről, nagyobb bátorságnak okáért a' Nemzeti-jószágok; százötöt a' leg-szebb Képei közzül, hagyjon ki választani a' Fr. Kommisszariusoknak, 's azokért tserébe fogja kapni a' 14 Fr. Seregek' győzedelmeiknek pompás rajzolataikat; a' Békességekötésnek tökéletességre leendő meneteléig, engedje által a' Fr. Respublikának, a' Plymouthi és Portsmouthi Kikötőhelyeket, Hadi-erőségeket és Hadi-tárokat, melyeket, olyan állapotban adnak vissza a' Fr. Kommisszariusok, a' milyenben által vesznek; hanem a' történetből meg-eshető károk' megtérítésére nem kötelezik magokat 's a' t.

Párisbann nem vólt még nagyobb halotti pompa a' Revolútzio alatt, mint az, a' mely Oct. 1-ső napján tartatott Néhai *Hoche*' tisztetségére: „A' Városon kívül fekvő *Márs* mezeje nevű térség' közepén, a' Haza' Óltára eleibe, egy pyramis állítatott fel, a' melyre vóltak fel-jegyezve, a' Meghólttnak neve 's győzedelmei. A' Haza' Óltára körül, Oszlopok, Trophaeumok, Felülírások, Zászlók, fátyol, és fekete-pántlikák szemléltettek. A' Pyramis környékére, nyárfa-bokrok vóltak ültetve, melyeknek közepén régi formájú edényekben temjén égett. Minden fertály órában egy egy ágyú süttetett ki. Az egész Ka-

sonai - Őrizet ki - állott a' Márs' mezejére. Délelőtti tizenegy órakor a' Hadi-oskolába ment a' Direktórium, a' hová gyülekeztek vala már öszsze minden Magistrátusok; külföldi Követek; a' Nemzeti Tudós - Társaság 's a' t. a' Meghóltt Attyával, és Familiájával együtt, kiket a' Belső-dolgokra ügyelő Minister, egy Státushintaján vitetett vala oda. Onnét, szomorú muzsika-fzó alatt indultak a' Direktorok az egész Gyülekezettel egyetemben a' Márs' mezejére, 's kiki tserfa- és borostyán-ágakat vitt kezében. Középben *Hoché* Generálisnak győzedelmi és hadi jegyekkel körül vett képét vitték négy öreg Vitézek. Ezen Kép, a' Pyramis' eleibe egy magas alkotmányra helyheztettetett, a' melyen régi módi gyertyatartók állottak. A' Nemzeti Muzsikális Oskolának, 's a' Respublika és Mesterségek' Teátrumának Chórusai, szomorú-éneket énekeltek muzsika mellett. Az után egy Beszédet tartott a' Direktórium' Elölülője, a' melynek végződésével, fehér-ruhás és fekete-öves Ifjú-Leányok, csoportokba állván a' Pyramis körül, siralmasan énekeltek. Ezentúl, Daunou nevű Tagja a' Nemzeti Tudós Társaságnak, a' Pyramis gráditsáról egy Orátziót mondott a' Hólttnak ditséretére. Az Ifjú Leányok ismét énekléshez fogtak, annakutánna pedig, Afzszonyok és

Férjfiak egygyütt, a' Mársziliai énekeket éneklették. Vége lévén mind ezeknek, a' Katonaság, melynek egy része a' tzeremónia közben, föld felé fordított puskákkal állott a' Pyramis körül, hoszfú keskeny rendekben masírozott el az előtt. Ekkor a' Direktorok, minden Kísérőikkel egygyütt le-tették a' borostyán-ágakat kezeikből, *Hoche*' képe mellé, 's viszfza-tértek a' Hadi-oskolánn által, ágyúk' dörgése, és muzsika-szó alatt."

Ezenn tzeremónia előtt, három Invalidus-Katonákat, borostyán-koszorúkkal és emlékeztető pénzekkel tisztelt meg a' Direktórium a' hadi Oskolában. Egy, ezenn Invalidusok között *Baron* István nevezetű Kapitány, a' kinek Hünigen ostrománál, mind a' két karját el lötték. Most harmintzkét esztendős. — Második Invalidus, *Martin* nevű néhai Tengeri Kapitány, ki, (a' most meszfze földi számkivetésbe küldette) *Villaret-Yoyeuse* Ex-Admirális' kórmányozása alatt, egy ütközetben, mind a' két lábát el vesztette. Még tsak 24 esztendős. — Harmadik Invalidus, Kapitány *Gauthier*, 55 esztendős, ki, a' *Weissenburgi* líneáknál, mind két izemeitől meg-fosztatott.

A' Frantzia Direktorok, minden eszközöket szabadasoknak képzelnek, a' melyeket hafznosoknak látnak a' magok tzél-

joknak végre-hajtására, 's nem nyúgosznak addig, míg törvényessenn is fel nem szabadíttatják azokat, a' Törvényhozó-Gyűlés által. Így szabadíttatták fel p. o. 4-dik Sept. től fogva, hogy a' külföldről Párisba érkező, és az onnét külföldre útasított Leveleket, szabad tetfzések szerint fel-bontathassák. Így adattak magoknak szabadságot, a' Státus Creditorainak nagy kárával, arra is, hogy ezen Creditoroknak, a' Státus-Kassájába adott tőke-pénzzenkből vissza-fizettethessenek két harmad részt oly papiros pénzzel, melyet ők viszont, kész pénz gyanánt vétetnek el az említett Creditorok által vejendő nemzeti-jószágok' árrában. — A' mely sürgető-Írást Sept. 26 dikán küldött a' Direktórium, ezenn szabadság adás eránt a' Törvényhozó-gyűléshez: meg-vallotta abban: hogy már a' Sereg régtől fogva nem kap zsoldot; az eleség szállítás, tsupánn kérelmen fundáltatik; a' Közönséges Tisztviselőknak és Munkásoknak, négy hónaptól fogva nem jár ki a' fizetéssek; a' közönséges tanítás nints jól el intézve: mert nints pénz; az Ispotályokbeli sebesekek, betegeknek, és öregeknek alig van bétévő falatjok. 's a' t.

Augerau, minekelőtte ki-indúlt volna Párisból a' Nemet-Országi Frantzia Sereghez: egy Hirdetményt intézett

hozzá, melyben el nem múltatott minden Demokratai buzdításokat egymásra halmazni. Menti abban a' Direktóriumot, hogy az Özfzreesküdttek miatt nem segíthetett a' Katonák' szükségéinn: 's ígéri a' felől, hogy minekutánna már az özfzre-esküvést el nyomta, haladék nélkül segít rajtok. Oly hangon van ez a' Hirdetmény írva, mintha az egész Fr. Nemzet a' leg-nagyobb tüzességgel akarná a' hadat folytatni: pedig a' dolog ellenkezőképpen vagyon.

A' Rajna-bal meljéki frantziáskodó kevés Lakosok, a' mostani Fr. Direktóriumnak ketsegtető pártfogása alatt meg-kísértettek a' Rajna-jobb-meljékénn is a' Sieg és Ménus-közi Lakosokat: de, ezen kísértetet sikertelennek jövendőlik a' Frankfurti Tudósítások.

Koblentzből Oct. 4. dikénn: — „Megkérdeztevénn az idevaló Lakosok, ha szereztnék e' eddig való Konstitútziójokat Frantzia módival fel-váltani, egyező-akarattal minden emberséges Emberek úgy nyilatkoztatták ki magokat írás által, hogy Ők állhatatosan a' hajdani igazgatás' formája alatt kívánnak maradni. Azok a' maroknyi számú haszontalan Emberek, kik a' Ciszhenána Respublika' fel-állíttatásáért esdeklenek, olyanok, kik a' magok rofzsz viselete által nyomorúlt állapotra jutottak, 's már most örömet a' Revolútzió

által segítenének a' mit segíthetnének magokon.

A' Baváriai Választó-Hertzeg, meghirdettette a' maga Baváriai; Felső-Palatínatusi; és Neuburgi Tartománybaibann; hogy olyatén Fr. Kiköltöztek; a' kik nem tartózkodtak vólt még ott annakelőtte, ha bé akarnának menni; egyáltaljában el igazíttassanak a' szélektől; sőt a' kik már laktak is ott; és most újra bé-kívánczónának: különös engedelme nélkül Ő Választó-Hertzegségének bé ne botsáttassanak.

Úlmában; meg-parantsolta a' Magistrátus Oct. 4-dikén, hogy magános Lakosok bé ne merjék fogadni Házaikba a' Kiköltözött-Frantziákat; és hogy a' Vendégfogadósok se' adjanak nékiek szállást tovább 24 óránál.

A' Graubündeni Helvétusok; és az ezektől függött Velúliniek között, nem kívánatossann ütött ki *Bonaparte'* közbenjárása a' Graubündeniekre nézve, úgymint a' melynek következe a' lett, hogy *Veltlin* egyesül a' Cisalpina Respublikával.

A' Frantzia Elöljárók; barátságból meg akarták szabadítani a' Bataviai Respublika' Elöljáróit; azon két Elefántok' tartásának terhé alól; melyek a' Néhai Helytartó Hertzegéi vóltak: 's el szállíttatták az említett Elefántokat a' Looi vadas-kertből, a' Párisi vadas-kertbe.

Egy *Párisi Újság*, *Hoche* Vezérnek Iffjúkorabéli halálát panaszolván, feles számú nevezetes Férjfiakat számlál elő, kik a' sokat ígérő, de nem csak keveset adó, hanem leg-többször meg is buktató Revolúciónak lettek áldozatjaikká, vagy életekre, vagy szerentséjekre nézve. A' Robespierri időkben gilljotínoztatott Generalisok között említi az Iffjú szerentsétlen *Beauharnois* is, a' kinek Özvegyét vette el *Bonaparte*.

Batáviában (Frigyes-Belgiomban) régtől fogva sürgette már a' Revolúciónális-Felekezet, hogy vizsgálatot kell tartatni, minden olyatén katonai- és polgári rendbéli Tisztek ellen, a' kik, 1787-dik esztendőben különös módra ki-nyilatkoztaták a' Helytartó Igazgatáshoz viseltető hajlandóságjokat: de ezenn szándékának végrehajtásában nem bírt a' Mérséklett Felekezettel: most már a' 4-dik Septemberi Fr. változásoktól fogva, hogy a' Batáviai Nemzet-gyűlésébenn is felül fordúlt a' Revolúciónális Refz, egy jele ennek az is, hogy Sept. 28 dikánn, ha mind nagy veszekedések után is, csak ugyan reá ment, hogy Végzést hozatott a' fenn említett Vizsgálástartás eránt.

A' Toskánai Nagy Hertzegné, F. Királynénk Testvérje, Oct. 3-dikánn Hertzeget szült Florentziábann.

Márki *de la Fayette* néhai Frantzia Vezér, Oct. 4-dikénn érkezett Hamburgba, Familiájával, és a' véle el fogattatott Fr. ákkal együtt, *Auerheimer* Ts. Kir. Májor' társaságábann. Sok Nézői voltak egész útjábann; Dresdában kivált annyin, hogy szükség vólt Katonák által nyitni nékie utat. Hálában, muzsikával köszöntötték meg a' Tanulók.

A' *Quotidienne* nevű emlékezetes Párisi Újság, melyet félbe-szakasztott a' 4-dik Septembéri Revolútzio: most már ismét felytattatik, *Bulletin de Paris* név alatt, és a' nevével egygyütt változott az írása' módja is: valamint ezen változásnak minden más Újságok is alája vagynak vettelve, melyeknek hasonló sorsok vólt a' *Quotidienné*hez: az az, hogy a' Szerzőik, mezfze-földi számkivetésre büntettettek.

B é t s.

Tegnapelőtt tartatott itten a' Magyar Királyi Testörzö nemes Sereg' mustraja, Gróf *Clerfait* Feldmarsall által, kit a' Felség, maga képét viselő Kommiszfzáriusának méltóztatott ki-nevezni e' végre.

Erdély' részéről Udvari Cancellárius Gróf *Teleky* Sámuel Ö Exc. ja, a' múltt Szombaton érkezett vissza ide Erdélyből, egyébaránt fzerentséssen; hanem hogy betegén kénytelenítettett hagyni Erdélybenn kedves Grófnéját.

A' Gallítziai Kantzelláriának 6 Udvari Tanácsosai lesznek, 4 a' politikumbann; kettő a' juridicumokbann; nyóltz Secretáriussai; és ugyan annyi Concipistái.

Ts. K. Valóságos Finantz-Ministerre, és Udvari Kamara' Elölülőjévé méltóztatott már most nevezni F. Urunk Gróf Saurau Ö Exc. ját.

* * * * *

A' N. Szabólts Vármegyei felkeltt N. Sereg' Százados Kapitányainak laistromából, melyet a' több Tiszt-Urak neveikkel együtt közlöttünk a' múltt postán, egy derék Hazafi betses nevének történetből lett ki-maradását; igen sajnáljuk, mely hibát az által kívánunk helyre-hozni; hogy itt az említett laistromot maga valóságos ép-ségében közöljük; úgymint:

Százados Kapitányai a' Zabólch Vármegyei felkeltt Nemességnek: Sasóczky Ferentz; Pankotai Jósá Károly; Gróf Desseöffy Jósef; Báji Patay Jósef; Szólnoki Jármý Ábrahám; Csoma László; Vinkler János.

* * * * *

(A' múltt postán közlött árkus' 506-dik lapján az utolsó előtt való sort jobb lesz így olvasni: hogy így ha valamelyik 's a' t.)

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

01010101010

Nro 33.

Költ Bétsben, Mind Szent Máriának (Octóbernek)

24-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Az áldott Békességnek

előljáró postájaúl érkezett Bétsbé a' múlt Vasárnap Hertzeg *Lichtenstein* János Generális. Gróf *Cobenzel* Lajos Ö Exc. ja is varattatik: minekutánna végre-hajtotta *Udineban*, *Bonaparte* Generalissal a' Békesség-alkut.

Nagy indító-okúl szolgált a' Fr. Direktóriumnak a' bekéllésre az a' béketelenkedés; melyet, a' Status' adósságai kétharmad részének papirossal való le-fizetése-

K k

ről hozott Végzés okozott. A' Törvényhozó öregebbik Gyűlés' Tagjai között is sokan nem voltak megelégedve az említett Végzéssel; mert azt mondták felőle, hogy az által két száz ezer Famíliák pusztúlnak el. A' kis Creditornak — *így szólnak Ők* — mit használ az a' papiros, melyet Ő oly feltétellel kap a' Státus' Kaszsjájából tőke-pénzzének két harmad részéért, hogy azon, nemzeti jószágot vehet, ha tetszik? — A' Végzés Baráti, azt felelték ezen ellenvetésre, hogy a' kis Kréditorok álljanak özsze, 's úgy mindjárt vehetnek együtt Nemzeti-jószágokat. — A' Végzés' védelmére általok fel hordott sok okoknak nagyobb része oda ment ki, hogy el mulaszthatatlanúl hasznos ez a' Végzés a' Státusnak: azért is helybe kell azt hagyni. *Lacombe* nevezetessen így szólott: „Még kevés idővel ez előtt azt mondotta *Córnót*, hogy a' Fr. Respublikának oly nagy szüksége van a' Békességkötésre, hogy ha annak egy feltétele, Páris Városának által-engedése lenne is: még arra is reá kellene állani: mutassa most meg a' Fr. Respublika, hogy még koránt sem szorúlt úgy meg.“

Meg magános hasznát is akartak kifogni a' Direktóriumhoz szító Tagok az említett Végzésnek meg-állításából, így okoskodván: hogy ha annál fogva 3 milliárd adósság és elszendei 162 millió in-

tereknek fizetése alól fel nem szabadítódnék a' Státus: úgy, minden esztendőben 526 millió líverre fogna fel menni esztendőnként a' Státus' költsége; a' rendes jövedelmét ellenbenn, nem vihetné feljebb Bekesség' idején, 464 milliónál: következésképpen minden esztendőben 162 millióval nevekedne a' Státus' adósságainak száma, úgy hogy végre nem lenne módja a' Státusnak az adósságok' fizetésében, 's a' Státus' Creditorai semmit se' kapnának, kik az előbbeni igazgatás alatt is alig reménylhettek annak tsak felét is, a' mit most nyernek.

A' Fr. Seregekhez erővel el hűrtzolt Párisi fitzkók, nem a' leg-republikánusabb módra nyilatkoztatgatják magokat.

A' Párisi falakra mostanság nem ragatni; hanem tsak szénnel szoktak fel-írogatni éjjelenként: Éljen a' Király! mely felülírásoknak le dörgölése, dolgot ad a' Politzájnak, mihelyt ked világosodni.

A' Fr. Revolútzió előtt való Nemese-
ket, egybe-hasonlítja egy Párisi Újság, a' Revolútzió alatt fel-kapott, vagy meg-gazdagodott Emberekkel; 's azt mondja, hogy jobb vólna Ezeket ki-rakni hívatál-jaikból; mint, Amazokat ki-űzni Hazájokból.

Párisbann most 27-fzer több papiros fogy el, mint a' Revolútzió előtt. Ezt em-

lítvén egy Újság, fel-tésvi Kérdésben: Vá-
lyon — *úgymond* — 27-szer virtuosusab-
bak, okosabbak és emberibbek is vagyunk
e' mi most, mint vóltunk a' Revolútzió
előtt?

Ama' nevezetes *Drouet*, a' ki, esz-
tendővel ez előtt meg-szökött egy Párisi
tömlöztből: most szabadon jár már fel 's
alá Párisban. — Nem tsak egy példa már
ez arra, hogy a' vétkek és virtusok könny-
nyen fel-váltogatják egymást a' Fr. Revo-
lútzió alatt.

Frantzia - Országának déli - részeibenn,
vóltak már egynéhány helyeken véres ve-
rekedések, a' Republikánusok és Rojali-
sták között. *St. Kristoph* nevű Rojalista-
Vezér fogságba esett már egyszer: de hív
Fegyveres - pajtási által szerentséssenn ki-
szabadított. A' *St. Kristoph* nevezete
ezen Vezérnek tsak fel-vett név — a'
mint írják — a' valóságos neve: *Bremont*.

Frantzia Had-Ministerré, *Berthier* Ge-
nerálist akarta tenni a' Direktórium *Sche-
rer*' helyébe: de *Bonaparte* meg-kérte a'
Direktóriumot, hogy azt ne tselekedje:
mivel *Berthier*' jelenléte szükséges Olasz
Országban.

Az úgy nevezett *Cisrhenána Respubli-
ka*' körülállásairól: „Koblentzben, az
előbbeni Konstitútzió szerént való Magi-
strátus' helyébe, oly Férjfiakból akarta ki-

állítani a' Fr. Kommisszárius a' Fr. módi Tanátsot (Municipalitást), a' kik éppen fel nem vállalták ezenn ajánlást. Más forma Embereket kínált tehát meg a' Municipálitási tisztséggel, a' kik fel-vállalták azt, de a' midőn közönséges tzeremóniával ki-hirdettetett ezenn silám Emberek' választatása Oct. 8-dikánn estvéli 5 órakor, ki-piszfzegették Őket józanabb Lakos-társaik, és egy, ha meg nem szaladt volna: roszszúl is járt volna. Ez, egy *Winnen* nevezetű Tímár. — A' Kolóniai Magistrátus' el törlésének egyéb okai között a' jobb gazdálkodást is említi a' *Bonni* Fr. Kormányfő, hogy t. i. [ne kerüljön ezentúl oly sokba az Elöljárók' tartása, mint került vala annakelőtte, 's azonban, helyes fel-fzámlálás fzerént, a' mostani Municipálitás' fizetése, a' mely, tsak 15 Személyekből áll, tizenötezer líverrel okoz több költséget a' közönséges Kaszfának mint okozott az előtt az egész Magistrátusnak, 's az ahoz tartozott Személyeknek fizetése. — A' Kolóniai Választó-Hertzezséghez tarzozó *Mekenheim* nevű Mező-Városotkában, mely, *Bonn* Városától 3 óránnyira fekszik, így szólottak a' Lakosok, a' Fr. Kommisszáriusokhoz, kik ott Szabadság-fáját akartak fel-állítani: „Hogy' gondoljátok, hogy mi fel-mondhatnánk az engedelmességet, a' mi jó Vá-

lasztó-Hertzegünknek, kinek mi, szerezettel és háladatossággal tartozunk? Kenyeret, fát, 's pénzt adott Ő minékünk, midőn el égett a' mi kis Városunk: atyai szelídséggel igazgatott ő minket ekkoráig, 's hát avagy mi, háladatlan gazemberek lennénk e' Ő erántta? Távol légyen; mi azt nem tselekekszük. — Magábann *Bonn* Városában se' nyomhatja el a' Franzíaskodás, a' Német-hazafiságot, sőt valamint hajdann még az üldözések alatt virágzott jobban a' Keresztyén-Vallás: úgy van a' dolog *Bonn*bann is az igaz Pátriotismusra nézve: mert jóllehet egynehány Szószóllói a' hív Polgárságnak meg-árestáltattak éjtszakának idejénn, kik azonbann ismét el botsáttattak nem sokára: ezenn szorongatásnak még az a' következése vólt: hogy az olyan jó Pátrióták is Tzéhek' laistromába írátták fel magokat, a' kik, nem Tzéhekbéli Személyek vóltak annakelőtte, mint p. o. az Udvari és Kormányfzéki Tanácsosok, Juris - Cándidátusok 's a' t. A' mely Tagjai az Igazgató-fzéeknek meg-hagyattak vala még hivataljuk' folytatásábann: most a' Tzéhekbe lett magok béíratásáért meg-fosztattak tisztségjéktől; de kélszebbek ezt is el szenvedni; hogy sem mint botránkoztató-példával mennének elő, az ő reájok néző Polgár-társsaiknak.

A' múltt postán tsak egy részét közölhetük a' Nebringeni Levélnek: közöljük most

a' másik részét is: „A' 23-dik Septemberről hartz-képeben, mintegy 5 ezer részszerént gyalogok részszerént lovasok jádztak ellenséget, kik is az előtt való nap kimentek rendelt helyekre. Mi (Ts. K. Vitézek) egynehány szakaszokban nyomultunk előre lobogó zászlókkal, 's az ágyúknak szüntelen való bömbölései között kiverünk az ellenséget a' faluból, annakutánna nem tsak Uraivá lettünk a' harizmezének is; hanem bé is kerítettük az ellenséget, mely diadalom a' míg megkészült volna: sokat tüzelt a' gyalogság egymás ellen, síp 's dob-szó alatt léptetve; a' lovasság gyakrann bé-vágott egymás közzé, trombiták' harsogása alatt; a' gyalogságot is meg meg támadta a' lovasság, de a' hirtelen négy szégeletű formába (Karéba) állott Gyalogság' sűrű tüzeleése által el ofzlattatott 's a' t. Igaz hogy igen szépek voltak ezek az ütközet' képei, hanem igen sok fáradságba is kerültek: mert mindenik, hajnalban kezdődött, 's tartott egész délutánni 3 's 4 óráig. Három, négy mértföldnyi darab földet tsairangelánk öf sze.

„Az ezen földeken találtatott számos nyúlak úgy ki-fáradának, hogy kezekkel fogdoshattuk őket. Szerentsétlenség egyéb nem történt, hanem hogy egy Főhadnagy, a' Coburg Dragonyos Regementjéből, ki

már annakelőtte is erőtlenedett, a' sok strapátzia által pedig még inkább el gyengült, le-fordúlt a' nyeregből, 's még aznap meg-holt. Többnyire szép idők jártak erre, 's azért igen víg vala táborozásunk. Tömve volt minden Regiment helye, néző néppel, melyet kivált török-muzsikáink tsalogatanak ki. Jól is élhetett itt Minden, a' kinek jó Barátja volt az erszénnye: mert volt mit enni inni, de drágánn: mert tsak a' szinte megihatatlan bornak itzéje 24 xr., pedig habora nints a' Katonának — mar úgy el lágyúl. *Károly Fő-Hertzeg* különösen meg volt velünk elégedve: gyönyörködött az ezen rövid idő alatt már egészen ki pótolott, tökéletesen labra állott, és jól gyakorlott Rementekbenn, 's szívre-ható szavakkal jelenté köszönetét a' Tiszti Karnak, a' Katonákka formált Rekruták körül el követett buzgó fáradozásért. — Egy egy itze bort osztogatott minden Katonának az egész taborban. A' Frantzia Armádiának is hasonló táborozása vala a' Rajnán túl. Hivatalos volt hozzánk az egész Frantzia Generálisság: de *Desaix* meg-köszönné *Károly Fő-Hertzegnek* szívességét, azt izene sajnálkodva, hogy nem jöhet: mert parantsolatja vagyon készen lenni minden pertzentetben, hogy ha a' szükség úgy hozza magaval, bejebb indulhasson Hazájába.

a' zendülésnek le tsillapítására. Most itt quártélyozunk még a' Würtembergi Her-
tzezségben, Isten tudja meddig."

Londonból Octób. 6-dikánn: — „E' folyó Hónapnak 3-dikánn érkezett ide *de la Clue* nevű Frantzia Kurír, Lord *Malmesburynak* arra az írására való felelettel, a' melyel Ánglus Kurír *Wick* küldettetett, a' Fr. Respublika' részéről ki rendeltetve lévő Alkudozójához a' Békességnak *Treillard* Polgárhoz. Mindjárt Ministériális-gyűlés tartatott, 's közöltetett a' Király-jal a' Fr. felelet értelme. Tegnap kapott választ az említett Kurír, 's vissza-indult Fr. Ország felé, egy Kabinéti-Kurírunknak *Shaw* Úrnak társaságában, a' ki adott vala szállást is a' Fr. Kurírnak 's vigyázott rá, hogy alkalmatossága ne lehessen néki, Massal beszéllgetni.

Lisbonából hitelesen írták Sept. 10-dikénn, hogy az odavaló Udvar nem hagyta helybe azt a' Békességekötést a' Frantziakkal, melynek az ő részéről *d' Aranjo* nevű Követje írta magát alája.

Elegyes Tudósítások.

A' Filozófiával ditsekedő Párisbann az a' furtsa; hogy a' Varázslóknak; Szerentsemondóknak, és Szemfényveiztőknek

száma igen meg-nevekedett, 's babonás-kodásoknak nagy kelete vagyon.

A' Basíleai Fr. Követség' Írásaibann semmit se' talált Directorialis Kommisszarius *Maingot* olyast, a' mi, gyanúságra szolgáltatathatott volna alkalmatosságot: minekokáért *Bacher*, a' ki Követségi-Secretáriusságot viselt vala Basileában, *Barthelémy* mellett: továbbra is meg-maradt ott Fr. Követnek.

Batáviábann, hogy semmi el ne maradjon a' Frantziák' majmozásából: bé akarják oda vitetni azt a' Fr. módi szokást is, hogy minden Közönséges-Tisztviselők tartozzanak meg-esküdni a' Revolúzió-előtti igazgatásnak gyűlölésére.

A' *Berlini* Újság hosszús laistromát közli az olyan jutalmaknak, melyek, a' Gazdaság' gyarapítóinak osztogattattak ki.

Az Orosz Császár meg hirdettette a' Birodalmában, hogy ha a' Kalmárok, hivataljokhoz illetlenül viselik magokat: kirekesztetnek a' Kalmár-társaságból, 's a' kik közülök arra valók lesznek: Katonának adatnak.

Tizenhárom Orosz Generálisok botsátódtak el September' utolsó felébenn, a' szolgálatból, részzerént penzióval, részzerént penzió nélkül.

Kosciuskó, szerentséssenn el érkezett Aug. 18 dikánn, az Északi-Ámerikabéli Respublika' partjaihoz, hová ki ment eleibe, az Idegeneknek jól fogadására *Philadelphíá*bann fel állított Társaság' Elölülője *Heins* Úr, 's örvendezéssét nyilatkoztatta Lakos tarsai' nevébenn egy oly Férjfiúnak hozzájok lett vízfza-térésén, a' ki sokszor szerentséltette életét az ő Hazájokért: mely köszöntésre *Kosciuskó* így válaszolt: „Második-Hazámnak nézem Ámerikát, 's szerentsésnek tartom magamat, hogy ide vízfza-jöttem.“

Az Ángliai különösségek közzé tartozik *Rokesby* nevű Lordnak élete, a' ki most egy Könyvet adott ki Ángliának politikai körülállásairól, 's ajánlott *Kent* Grófságnak, melynek kebelébenn lakik. Már 12 esztendőktől fogva nem beretváltatta el ez a' ritka gustusú Nagy Úr a' maga szakállát, mely tehát néki a' hasánn alól le-nyúlik 's Pátriárkhai tekintet szerez néki: minthogy különben is közel van a' 80 esztendőhöz. Öltözetje a' leg-durvább gyapjú-matériából készült; rendszerént való eledele, tsupán forró-vízzel meg-öntött marha hús, melyet Ő mindig fölöstökömre meg-eszik, mihelyt ki szokott szállani télen nyáronn egyformánn a' hideg fördőből. — *Canterbury* (*Cántuária*) Városától, 16 Ánglus mértföld-

nyire lakik, 's oda gyakran bé-szokott gyalog sétálni. Erköltsi tulajdonságai olyanok, a' melyekért kedves az egész környéke-béliek előtt.

Róma Városát és vidékét, szörnyű menydörgés rémítette Sept. 24-dik éjtszakáján. Három Templomokba 's két kertbe ütött le az Isten' nyila, és nagy károkat okozott.

Hasonló égi-háború követett Nápoly Városa' környékénn is egy nagy szélveszet, mely, az előtt való éjtszakán oly erőben dühösködött; hogy a' mely Embereket útban kapott, le-ejtette őket lábaikról, egy 'Strázsát, a' kunyhójával együtt jó meszfe el vitt; 's Házak' fedeleit is szórt le.

A' Német-Országi Frantzia Seregnél kevés nagy embert esmér egy Párisi Újságíró. Ezek a' szavai: „*Hoche* Generális' halála; Generális *Moreau*' le-tétetése; 's *Pichegrun*ek számkivettetése, meg-fosztották a' Rajnai és Mózai Sereget, 3 oly Vezérektől, kik a' kétséges szempillantásokban, a' leg-fundamentomosabb hasznú szolgálatokat tették a' mi külső ellenségeink ellen. A' Rajnai Seregnél, /tsak egy *Desaix*t esmérek én; és a' Mózai Seregnél tsak egy *Lefevret*. *Desaix* is pedig el botsáttatott a' mint hallatik, a' szolgálatból: mivel Barátja *Moreaunak*. Ez a' *Desaix* Generális, Oct. 13-dik éjtszaká-

jánn, Canstadtonn úta-zott által, Schwe-
tzingen felé, a' hol vagyon *Károly* Fő-
Hertzeg' fő-quártélyja. Innsbruckban is meg-
fordúlt Gen. *Desaix* Oct. 8-dikán, 's meg-
látogatván ott Ts. K. Udvari-Bíz-tos Gróf
*Lehrbach*ot; így nyilatkoztatta ki magát
erántta: Minister Uram! A' Tirolisiak se-
rény és bátor Nemzet. Tapasztalta annak
jeleit a' Frantzia Sereg; de tudta azt is;
hogy egy *Lehrbach* lelkesítette ezen Né-
pet. Egy Straßburgi Levél, *Desaix* úta-
zásairól szólván így íté-l: „Hogy egy
Fr. Generális Tirolison által, akadály nél-
kül úta-zhat: meg-tetszik innen; hogy nem
lehet egy hamar új hadakozástól tartani.“

Bé-t s:

Itt vagyon most az a' *Marquis d' An-
traigues*, a' kinek Jegyző-Könyvebéli Írá-
sokat ki-nyomtatatták a' mostani Fr. Elöl-
járók, hogy a' meg-buktatott Felekezet-
nek Öszzeesküvését meg-bizonyíthassák
a' Fr. Respublika előtt. Eddig senki se'
fogott azon Írásoknak meg-tzáfolásához:
hanem hozzá fog most maga a' Márki, ki
a' maga el fogattatását és meg-szabadúlá-
sát, következendőkép-pen beszéli: A' Ve-
lentzei Orosz Követtel Triestbe érke-zvén,
ott a' Fr. Komendáns magához fel-kíván-
ta a' Követet minden vélel-évőkkel, 's azt
kérdi tőle: Melyik légyen a' véle lévők

közzül *Márki d' Antraigues*. A' Követ akkor mutatott a' Márkira, ki, más név alatt vólt fel-írva a' Követséghez tartozók' laistromába. Akkor a' Komendáns mindjárt vasra verette a' Márkit, 's úgy vitték Mediolánumba, onnét pedig Párisba. A' Párisi fogságból egy Pap szabadította ki őtet, a' ki hozzája igen hasonló vólt, 's olyan ruhát vitt bé néki mint a' magáé; melybe ő fel-öltözvén, 's a' Bréviáriumot, melyet hasonlóképpen a' Pap adott néki, kezébe vévén, szereztséssén ki-jött a' tömlöztből, s' most ki-adja itt nyomtatásbann, mind ezen történetek' környüál-lásos Históriáját, mind a' valósággal nála találtatott Írásokat is.

A' Gallítziai Kantzelláriához Udvari Tanátsos Referendáriusságra emeltetett Directoriális - Secretáriusságból: M. *Baldatsz* Úr E. Hazánkfia, ki már az Illyriai Cancelláriánál is viselt vala Secretáriusságot.

Tárnok - Mesterré, Gróf *Majláth* Ö Exc. ja' helyébe méltóztatott nevezni Felséges Urunk, a' *Sáros Vármegyei Fő-Is-pányt Szentiványi* Ö Exc. áját.

* * *
* * * * *

Nagy-Méltóságú R. Sz. Birodalombéli Gróf
Szeki TELEKI SÁMUELNÉ,
született

G. IKTÁRI BETHLEN SU'SÁNNA
Ö Excellentziája' halálára.

- 1.) Mitsoda bús *Hattyúi Ének*
Hallik Napkelet' tájjáról?
Talán egy Hattyú életének
Ad e' jelt vég órájáról?
- 2.) Úgy van. — Egy szép *Fejér Hattyú* sír,
Végső énekét most tartja.
Melvről is *Vásárhely* sírva ír,
'S könyvezi a' *Maros* parja.
- 3.) Fél Erdély párját ez éneknek
Megküldeni *Nagy-Váradnak*.
Tudván hogy Iffjaknak Véneknek
Könnyeik majd megáradnak.
- 4.) A' bús Hír, szintúgy reszket belé,
Oly kénytelen 's kellelten jő.
'S fél közelíteni *Béts* felé,
Tudván, hogy halálra kit lö.
- 5.) Nagy Lelkü **TELEKI SÁMUEL!**
Óh! most mely nagy ütés talál.
Mikor ilyen kedves Hattyúd el-
Választja tőled a' halál.
- 6.) Még tsak nem is láthat'd el estét,
Mikor végképp el költözik,
'S nálad nélkül hidegült testét
Kedves Gyermekid öntözik.
- 7.) Nints vége a' bánatos szóknak,
A' sok Atyafi, 's a' sok Ver,
Mind kesereg. — 'S a' gyászolóknak
Jajgatások az Egig ér.
- 8.) Vajha bánatid enyhülnének
Mikor ennyinn sírnuk véled.

De szíved keserüségének

Jajja ezzel tán még éled.

9.) Mert látod: hogy Hazadnak kára
Oly nagy: hogy két Ország érzi.

A' Bú; ily sok ízem' sírására,
Szíved' tán még jobbann vérzi.

10.) A' Magyar Minerva jajgatva
Könyvezi e' hív Dajkáját

'S ruháit félig meg szaggatva
Nyitja meg ily szókra száját:

11.) Ezen tizen nyóltzadik Szazbann
Ugy mond! Patronám Ő vala.

's 'S a' rólla maradt Könyves Házbann
Jajgat. — Hogy Ez is ki-hala.

12.) Mély'k *úgymond* az a' Magyar Dáma
Ki szeretetemre így vagy?

Hogy szép Magyar Könyvei száma

„Ennyi volna. — Melyet rám hagy.

13.) Ha hát ennyit indít sírásra
Vég Eneke egy Hattyúnak;

Hogy a' több Hattyúk is egy másra
Mind keserves Nótát fúnak: a.)

14.) Rezgő szavam hangjokhoz víszem
Én is, mint gyászba ötözött.

El elegyedhetik azt hiszem,

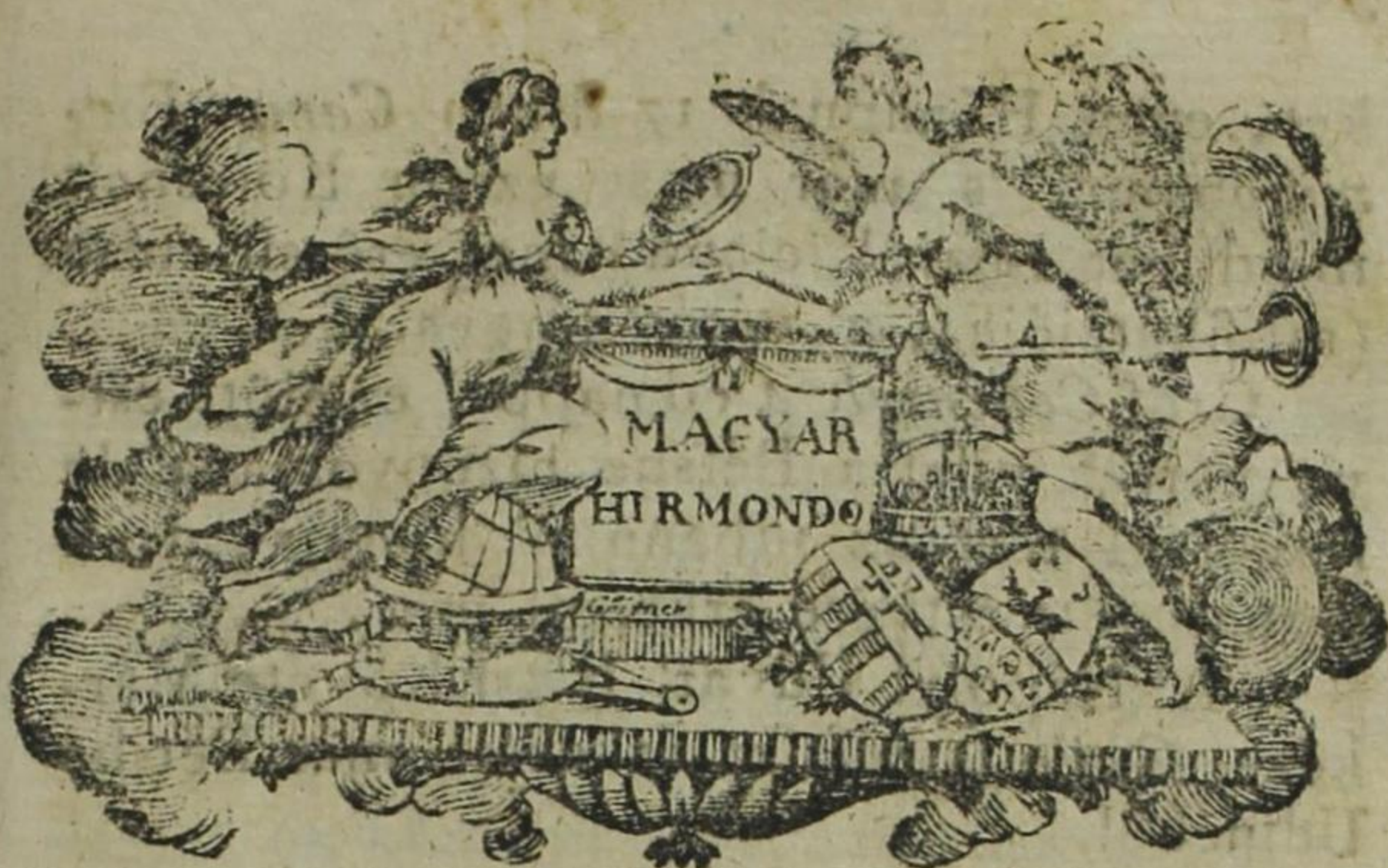
Egy Lúd; ily sok Hattyúk között. b.)

a.) A' boldogult Grófné Ő Excellentziája, 's ezen
Nagy-Méltóságú Gróf Bethlen Familia czímere Hattyú.

b.) inter - - - anser olores. Virg. Ecel. IX.

írta Bétsbenn

Orvos Sandorffi Jó'sef.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro 34.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
27-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' *Békességről*

tett híradásunkat, bizonyítja a' Bétsi Ud-
vari Újságnak egy nappal későbbenn ki-
jött Darabja is, melynek szavai ezek:
„Ts. Kir. Generálmajor Hertzeg *Lichten-*
stein János, a' ki Kurírul érkezett ide e'
folyó Hónapnak 22-dikénn, azt az örven-
detes Tudósítást hozta; hogy az Ő Ts. K.
Felsége és a' Fr. Respublika között al-
kudott Békességkötésnek; mind a' két Fél
telyes hatalmú Bízatosai, alája írták nevei-

L I

ket, ezen Hónapnak 17-dikén *Campo Formidó*bann, 's már most ezenn *Kötésnek* mind két részről lejendő meg-erössíttetése (ratifikátziója), a' várás' tárgya.

Gróf *Cobenzelt* 4 ed nappal ez előtt este ve várták vissza Bétsbe bizonyossan: de mivel el tört az útbann a' hintaja, tsak tegnapelőtt estvére érkezett meg.

A' Nápolyi Udvar' Bétsi Követe Márkéze *Gallo* is vissza érkezett már Bétsbe Udineből.

A' Békességnek bizonyos reménysége, szembetünőképpen feljebb emelte Bétsben a' Status-Obligatzióinak a' betsét.

*Velentzé*ben, Contra-revolútzióra tzelő nagy Öszszeesküvés tudódott ki, melyért Oct 11-dikénn, közel 70 ig való nevezetes Emberek vóltak meg-árestálva, kik között a' Municipálitásból magából is vagynak tíz Tagok, nem különben tíz Papok és sok Ex-pátriciusok. *Dandolo Ferentz* nevű Tudós, a' ki úgy mutatta magát eleinten, mint Barátja a' Revolútzió-nak, 's Követségbe is járt *Bonaparte* Generálishoz, által-szökött a' Ts. K. Tartományokba. Sok más tudós, tehetős, és munkás Lakosok is költöztek el; úgy hogy a' népességre nézve is koránt sem a' most *Velentze* Városa, a' mi vólt a' Revolútzió előtt. A' fogva lévő Öszszeesküdtek közzül, mi tsak Azokat nevezzük meg,

a' kiket vagy hivataljok, vagy tudomány-
nyok esmerettesekké tett mi nálunk is. Ily-
lyenek: *Signoretti* Apátur; *Dolfin* Úr, a'
ki Bétsben Követséget viselt a' Velentzei
Respublika' részéről: *Condulmer* Tengeri
Fő-Vezér; *Carminati* Híres Orvos-Doctor,
és Író, kinek munkái német nyelvre is
vagynak fordítva. Poëta *Sograffi*; kinek
munkája az a' *Romeo e Giulietta* neveze-
tű Olasz énekes-játék, melyet, álmélko-
dással és könyvezéssel halgatott a' Bétsi
Publikum, midőn ama' híres *Crescentini*,
oly szívre-ható módon éneklett benne;
Mombelli igen derék Teátrumi Tenorista,
a' ki Bétsbenn 5 esztendeig éneklett; *Moz-
za* Úr, a' ki sok esztendőig viselt Kon-
stántzinápolybann a' Velentzei Követség
mellett Secretáriusságot, 's oly Históriáját
is írta a' Török Birodalomnak, a' mely;
nagy betsű Munkának tartatik.

Bonóniából Octób. 1-ső napján: —
„Mediolánumból egy Kurír indult ide, né-
mely Directoriális Írásokkal: de *Cremona*
és *Mántua* között el állották az útját, 's
el vették tőle a' Direktórium' Írásait.“

„A' Cisalpina Respublika, Katonaságot
küldött az *Anconai* Kikötőhelyből, *Cor-
cyra* (*Corfu*) Szigetébe.“

A' Mediolánumi hatvan első Familiá-
kat, buzdította *Bonaparte* írásbann, hogy

Fiaikat küldjék táborba, hadd tanuljanak
Azok vitézséget a' Frantziáktól.

*Tengeri viadalok ismét vólt az Án-
glusoknak, még pedig szerentsés.* — Mi-
nekutánna *Duncan* Ánglus Admirális szin-
tén 3 Hónapokig tartotta volna bé zárva
Batáviának *Texeli* fő Kikötőhelyét, és
semmi módon ki nem tsalhatta abból a'
Hollandusok' Hajósseregét: vissza tért on-
nét Octób. 2 dikánn Ángliának *Yarmouthi*
Kikötőhelyébe. Haszonra akarta fordítani
ezen alkalmatosságot a' Hollandus Admi-
rális *Winter*, 's ki szállott a' tengerre,
17 líneai hajókkal és 12 Fregátokkal 's
Kutterekkel, melyeken, szárazra való Ka-
tonák is vóltak: de igen kevesenn. Meg-
tudván ezt *Duncan* Admirális, vissza-tért
azonnal Hollandia felé, 's már Oct. 12 di-
kén, következő értelmű Tudósítást
botsátott Londonba, a' Tengeri Kormány-
széknek *Nepean* nevű Tagjához: „ Öröm-
mel jelentem az Úrnak, hogy adja tud-
tokra az Admirális' Lord Kommiszfá-
riussainak, hogy én ma reggeli 9 órakor
szembe találkoztam a' Hollandiai Hajósse-
reggel, és egyed fél órakor által mentem
annak a' líneájann, 's azontúl kezdődött
a' verekedés, mely igen tüzes vólt. Az
Admirális-Hajó (t. i. a' Hollandúsoké, el-
vezette a' vitorláit, 's meg-adta magát,
valamint ezt több hajók is tselekedték,

és egy, tűzben vagyon. Kapitány *Fairfax*ot fogom leg ottan által küldeni a' környülállásos tudósítással; mihelyest el lehetek a' szolgálatja nélkül.

A' Portugalliai Udvarnak bajos lett volna ratificálni (meg-erössíteni) azt a' Bekesség-kötést, melynek, Portugalliai Minister Nemes d' Aranjó írta alája Párisbann a' maga nevét: mert a' Lisbonai Kikötőhelynek Fő erősséget az úgy nevezett *St. Julian* Várat el foglalták vala már elébb az Ánglusok, melyből az egész Kikötőhelyen lehet uralkodni.

Irrlandiában (Hiberniában) már egészen le-tsillapította a' Nagy-Britanniai Udvar a' zenebonát; és hogy a' Frantziáknak semmi reménységjek se' lehessen az Irrlandiai partokra való ki-szálláshoz: tizenkét Ánglus líneai hajók fognak szüntelen a' Corki Kikötőhelyben tanyázni. A' szárazonn vitézkedő Irrlandiai részszerént reguláris, részszerént Polgár-Katonaság száma reá megy 163 ezerre.

Hogy a' Spanyolok, *Teneriffa* nevű Szigetjeket meg-óltalmazhatták az Ánglusoktól, annyiban is igen szerentsések, mivel oda érkezett most Déli-Ámérikából egy tsoport kereskedő-hajó, melyen, tsak kész pénzzül 18 millió piaszter vólt, azon kívül sok drága porteka.

A' Fr. Respublikának Ofztályjaiból (Departmánjaiból) tizet számlál elő a' *le Conservateur* tizimű új Párisi Újság, a' mely Ofztályokról azt állítja, hogy azok úgy meg-eggyeznek a' Contrarevolúcióban, hogy az egész Déli rész láttatik veszedelemben lenni. A' neveik ezenn tiz Departmánoknak, következők: *des Landes; le Tarn; l' Aveyron; la Lozère; l' Ardeche; le Rhone et Loire; l' Isère; Vaucluse; les Bouches du Rhone; les Basses-Alpes.*

Bonaparte, a' kormányozása alatt lévő Sereg' némely Ofztályjainak oly Írásait útasította Oct. 1-ső napján Párisba a' Direktóriumhoz, a' melyekben örvendezéseket nyilatkoztatják Azok, a' 4-dik Septemberi történeten; 's állandó buzgóságokat, és hívségjeket ígérnek a' Respublikához.

Bonaparte, a' Direktórium' rendeléséből, aranyos markolatú, és damascírozott vasú kardokat készíttetett az Olasz-Országi leg-jobb Mesteremberek által, az olyatén Katonáinak meg-jutalmazására, kik a' két utolsó hadakozásokban megkülönböztették magokat. Kettős zsoldot fog szedni, a' ki ilyenén kardot nyer.

Párisban a' Jákobínus Újságok, azt hirdették Oct. 12-dikén, hogy ott egy nyomtatott Jelentés kerengett, a' melyben buz-

díttatnak minden Rojalistak, hogy menjenek a' Fr. Respublikának azon deli részébe, mely az előbbeni felosztás szerént *Provencenak* neveztetett. Hirdették ezen kívül, hogy a' nevezett Tartományból t. i. Provánszból (Provinciából) el nem bocsátatnak az olyan Személyek, kik a' 19 dik Fructidori (5 dik Septemberi) Rendelésekhez tartván magokat, el akartak takarodni a' Fr. földről.

A' *Strafsburgi* két Teátrumokra különös vigyázást parantsolt az oda való Elöljáróknak, az Alsó Rajnai Kormányozó-Hivatal.

A' Fr. Respublikabéli közönséges nevelésnek állapotja, ily panaszra fakasztott egy *Strafsburgi Újságíró*t: „Nintsen egy is oly Barátja az Emberi Nemnek, a' ki ne sohajtana a' Fr. közönséges nevelésnek mostani állapotján. Oly rettenetessenn terjed a' tudatlanság, hogy ha jövődöre tekint az Ember: nem lát egyebet maga előtt szerentsétlenségénél. Frantziák! Népi-igazgatást adtatok magatoknak, a' mely, Törvényhozókat, Bírákat, és Magistrátusokat kíván. Hol kaptok ti, ezen hivatalokhoz meg-kívántató tudományú Férjfiakat, ha azokat a' keveseket is el fogyasztja az idő, a' kik még most vagynak? Az indulatok forrásbann vagynak, költsönös gyűlölség uralkodik a' Hazafiak között. A'

józan-okosság, az 'a' maga-mérsékléssel együtt járó józanokosság nem akar, úgy látszik, lakozni mi nálunk. Valjon mikor fogja ez meg-hódoltatni viszont magának a' Frantziák' szíveiket? — A' Respublikának szüksége van derék Emberekre, de a' derék Embereket gyermekekből kell nevelni. De hijába kiáltanak a' Szülék, Tanítókért, Oskolákért, Könyvekért 's a' t.

A' Fr. új Kalendariumban Nyúgvónapokúl meg-határozott Decadikon (Tizedik napokon) nem tart már Üléseket az öregebbik Törvényhozó Tanács is, 4-dik Oct. től fogva.

A' Frantzia buzgó Republikánusságról egy Anekdotum. — Oct. 11-dike' tájján, egy Párisi Ministerhez oda megy egy esmeretlen Ember, 's kívánja tőle nagy fenynyen, hogy tegye Ötet valamely zsíros hivatalba, mert Ő egy valóságos buzgó Republikánus. A' Minister kérdi tőle, hogy valjon miben állana az ő Republikánussága? 's a' felelet a' vólt: hogy ő *Rochefortbann*, midőn jelen nem vólt a' Hóhér: igen sok Rojalistákat gíjotínált. Ekkor a' Minister el fordúlt, 's egyet tobakolván monda az Embernek: Üzd továbbra is a' mesterségedet: mert Te arra születted.

Az *Ostendai* Kikötőhelyébe *Belgiumnak*, ezer ötfáz hajók is tértek bé egy

esztendőben Néhai 2 dik *Jósef* Tsászárra uralkodása alatt: most, szinte pusztaságra jutott ezen Kikötőhely, a' mióta Ánglus hajóktól tartatik bé-zárva.

A' *Mechliniai* Érsekhez *Frankenberg* Polgárhoz egy Leveket írt a' Directoriális Kommisszárius, a' melyben buzdította Azt, hogy menjen elő jó példával a' több Papságnak, 's esküdjön meg a' Respublika' hívségére, az az által ki-szabott esküvéssel. Az Érsek azt felelte, hogy Ő magát esküvéssel nem kötelezheti se' a' Királyi Személynek, se' a' Kir. Igazgatásnak gyűlölésére: mert az 1-ső, a' Szeretet' Törvénnye ellen vagyon; a' másik is az Isten' rendelése ellen, úgymint a' ki maga állította fel a' Királyságot: hanem annyit ígér, hogy sem világosan se' alattomban nem fog dolgozni a' Fr. Respublika' Konstitúziója ellen.

Elegyes Tudósítások.

A' *Genuai* Érsek, egy Pásztori-Levelet intézett, az alatta lévő Papsághoz, mely Levelet meg-küldött *Bonaparténak* is, ki az Érsekhez adott válaszfizában, *Fenelon*hoz, sőt *Sz. Pál*hoz hasonlította Azt, 's ígérte néki, hogy kevés idő múlva nagy örömmel fog véle beszéllgetni *Genuában* személy szerént. Így fejezte ki *Bonaparte* magát a' többek között, említett Válasz-

szábann: „Egy jó Püspök, első ajándék, melvet adhat az Ég, egy Városnak 's egy egész Tartománynak.

Pápa Ő Szentsége, oly kétséges ki-
menetelű gyűtvány hidegleléssel küszkö-
dött Sept. 23 dik éjtszakáján, hogy más
nap reggelre minden Kárdinálisokat, a'
kik jelen voltak Rómábann számszerént
22-en, öszsze hívott *Albáni* Kárdinális az
Ő Sz. ge' palotájába: de már akkorra se-
gített a' *Chína* rajta, 's naponként jobban
kezdett lenni.

A' Római Udvar' Seregének Vezéré-
vé, *Provera* Generális lett, *Colli* Generá-
lis' helyébe, ki, a' Szárdiniai Király' szol-
gálatjába ment.

Az Orosz Tsászár ki-hirdette te egész
Birodalmában, hogy minden ötszáz fő köz-
zül 3 Rekrutát kíván, és ezen rendelésé-
nek azt az okát adja, hogy a' Tsászár-
ságra lett jutásával nem találta telyes szám-
mal, se' a' szárazonn se' a' tengeren vi-
tézkedő sereget.

Conde Hertzeg' seregéből, tsak mint-
egy öt ezeren lépnek Orosz szolgálatba;
a' több része véget vetett a' vitézkedés-
nek, 's el széledezett részszerént Német-
Országban, részszerént Helvétziábann.

A' Spanyol - Országi Újságokból oly
értelmű fontos Tudósítást közöl a' Bétsi
Udvari Újság; hogy Mádríba Rómából

két Pápai-rendelésekkel várták' viszfza a' Királyné' Gyóntató - Attyát, 's ennek Követtársait, mely Bulláknak vagy Pápai-rendeléseknek egyike, véget vét az Inquisitionis-Tribunálokna; a' másikában pedig következő Tzikkelyek határozottak meg, úgymint: 1.) Hogy ezentúl egy Spanyol Városbann, akármelyikbenn is, ne legyen több egy Klastromnál. 2.) Hogy a' ki Szerzetes életre akar bé-esküdni: elébb ne, hanem 24 esztendő's korábann kötelezhesse magát a' Klastromi életre esküvéssel. 3.) Hogy a' Szerzetesek, tsak prédikálás, és gyóntatás végett mehesse-nek ki Klastromaikból, és hogy egyáltal-jában a' Püspököktől függjenek. 4.) Hogy minden Klastrombéli Személyeknek meg- legyen a' számjok határozva, mely meghatározott számot nagyobbítani nem lehet. 5.) Hogy a' jövedelmei minden Klastrom-nak ki legyenek szabva, és ha eddig több jószágai vóltak valamelyiknek, mint sem kívántatnak az említett jövedelmeknek bé-hajtására; tehát az illetén felesleg-való jószágok a' Király' szabad el rendelésétől fognak azontúl függeni. 6.) A' Szerzete-sek, kötelesek lesznek, vagy tanítani, vagy kézi mesterségeket gyakorolni.

A' Svéd Királynéval, Báró *Taube* esküdött öfzfze a' Királyja' képében Oct. 6-dikánn Német-Országnak *Stralsund* ne-

vü tenger-parti Városában, mely, a' Svéd Királyé.

Az Antverpiai Kikötőhelynek virágzását reménylették némelyek az által, hogy a' Skáldis (németül Schelde, frantziául: Escant) vizén való hajókázást fel-szabadították a' Frantziák: de meg-tsalattattak reménységjekben: mert egy könnyű szérű Angliai Hajóssereg, szüntelen szemmel tartja a' nevezett folyó víznek tengerbe való szakadását, 's egészfzen sikeretlenné teszi az ezen folyó vizen való hajókázásnak a' Frantziák által lett fel-szabadíttatását.

A' 4-dik Septemteri Frantzia Revolúzió' Fejei, hogy annyival nagyobb bátorságot szerezhessenek a' Nemzeti-jószágok' Vevőinek: oly értelmű Végzés' formáját terjesztettek *Lamarque* által Octób. 5-dik napján, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanács' eleibe, hogy a' mely Nemzeti jószág egyszerű törvényessenn el adattatott: soha ahoz az előbbeni Birtokos, a' kiről t. i. által ment a' Nemzetre a' jószág, ne tarthassa ahoz semmi jussát. De ezen Végzés' formája ellen sok ellenvetések lettek abból a' fundamentomból, hogy a' Nemzet el nem adhatja a' mi nem az övé, nem lehet pedig egész bizonyossággal meghatározni mindég, melyik Nemzeti jószág legyen az valósággal: mivel sok jószágok foglaltattak el törvenytelenül is a' Nemzet'

számára. A' felelet ezen ellenvetésekre a' vólt: hogy a' Státus nem követhet el egy Személyen igazságtalanságot azért, hogy igazságot tegyen Másnak: szükség tehát, hogy ha egyfzer el adott valamely jószágot, meg-tartsa annak birtokában a' jó lelkű Vevőt. Ha az előbbeni Birtokos, törvénytelenül vesztette el a' jószágát, kötelessége a' Státusnak, annak meg-téríteni a' kárát, de nem az el adott jószágnak visszadása által, hanem más módon: mert különben soha se' lesz meg-kívántató Kreditje a' Nemzetnek. — A' dolog, függőben maradt az úttal.

Bé t s.

Hogy a' Ts. Kir. Therésiána Nemes Akadémia újra fel-állíttatik abbann a' tökéletességében: a' melyben virágzott vala az, Felséges *Mária Therésia* Tsászárnénak és Király - Ászszonynak uralkodása alatt: már ez közönségesenn tudva lévő dolog. Egy környülállásos Tudósítás is jött most ki nyomtatásbann ezen Akadémiáról; a' melyben előre is jelentetik már annyi a' Tanítókról, hogy Azok olyanok, a' kik leg-nagyobb részént a' Könyvekről is, melyeket Világ' eleibe botsátottak, esméretesek. — Ki van téve ezen Tudósításban: mennyit kellessék egy Nemes Ifjúért, a' kinek Stipendiuma nintsen, bá

adni esztendőnként az Akadémia' Kaszsfájába? t. i. ruhánn és mosatáson kívül 400 forintot, mindazáltal szükséges esetben kész az Akadémia, a' ruháról való gondoskodást és mosatást is magára vállalni, ha az e' végre meg-kívántató-pénz beadódik előre az Akadémia' Kaszsfájába; a' mely pénzről számot adat az Akadémia. Esztendei mosatásért 12 forint fog kívántatni egy Iffjútól; az Akadémia' mosó-házabann. Maga az Iffjú tartozik be-vinni az Akadémiába, ágybélit, fejer és más ruhát, késből villából 's kalánból álló asztali-készületet; gyertyatartót, 's mosó-mendezét. Egyéb házi-készületeket az Akadémia ad minden Iffjúnak a' maga különös szobájába. Tíz Iffjúnak lesz egy Nevelője és két Inassa. Ha valamely Iffjú azonban maga akar különös Inast tartani magának: tarthat, de a' maga költségén. Tarthat különös Nevelőt is: de azon esetben, a' két Szobákért, 's azoknak fűtéséért, a' melyeknek egyikében a' Nevelő, a' másikkann az Iffjú lakik: esztendőnként száz forintot; 's a' Nevelő' részéről, asztalért, világért, és orvos-ságért 3 száz forintot kell fizetni. — A' Stipendistákra az a' különös tekintet lesz, hogy a' kiknek 3 száz forint Stipendium-jok vagyon: azok, semmit se' fizetnek az Akadémia' Kaszsfájába; a' kiknek keve-

sebb vagyon, azok tsak azt tartoznak felül adni, a' mi kívántatik a' 3 száz forintnak ki-pótolására. — Lovaglást is lehet tanulni az Akadémiai Ifjaknak esztendei száz forint fizetésért.

A' Sopronyi kő szén Bányának megtekintésére, és az el kezdett Tsatorna' ásásához kívántató további rendelkezések végett, le mentek Bétsből Magyar-Országgra Gróf *Saurau* Ő Exc. ja és Udvari Tanácsos *Ruprecht* Ő Nagysága.

Tegnap a' Hadi-Cancelláriához intézett világos parantsolatjára Ő Felségének, egy Káplár a' Belgiojosó Regementjéből, arany emlékeztető pénzt kapott, és kétfáz arany jutalmat, mely már előre megvált ígérve néki oly szolgálatiért, a' melyeknek tétele által, minden szempillantásban szerentséltette életét. Ez a' különben szelíd és kellemetes tekintetű Olasz Ember, t. i. 3 ízben vitt vala bé *Mántuába* és hozott ki onnét Leveleket az ostrom alatt. Nappal a' Frantzia táborbann tartózkodott, 's éjtszaka mindenkor úzásnak vette a' dolgot. Meg kínálták, ha a' két száz aranyt nem kívánná e' tőke-pénzzül hagyni a' hadi Kaszszábann interesre, de Ő azt felelte minden tsendességgel 's emberséggel, hogy az egész summát azért akarná kezéhez venni egész valóságábann, hogy segíthessen az öreg szegény Attyán.

Babylons Pyramiden (Babilon' Píramissai) nevezet alatt hirdetett ki tegnapelőtt egy Énekes-Játékot a' *Wiedeni Teátrum'* Feje *Sikanéder* Emmánuel. Igen lármás volt a' ki-hirdetés, mert a' be-menettel arra is, általjában feljebb volt tsapva. Valami rendkívül valót jövendöltek sokan magoknak: azért is a' Curiosítás, mely valóban a' mindennapi tapasztalás fzerént *omnis generis*; temérdek Nézőket tsalt bé a' Teátromba, ámbár essős idő volt; de tsak azok jöttek ki meg-elégedve, kik a' lármás játékbann találják gyönyörűség-jeket.

Tudósítás.

I. Regni Hungariae et partium eidem adnexarum quatuor Status et Ordines. Serie Chronologica e Diplommatibus deducti, et politico-historicis Notationibus illustrati, cum Stemmato-graphia I. Statuum et Ord. ac Nobilium Familiarum Regni Hung. etc. per Andrëam Lehotzky (tit.) Posonii Typis Simonis Petri Weber. — Az ezen tízm alatt ki-jött Könyvnek második része is ki jöhet már új esztendőre: tsak hogy bizonyos kívánván lenni Weber Úr az eránt, mennvire határozhassa mintegy a' nyomtatandó Darabok' szám t: bizodal-massan jelenti, hogy a' kik m g akarják szerezni ezenn 2 dik részt is, mely majd két annyi nagyságú lesz, mint az első, méltóztassanak neveiket, 2 for. 30 xr. mellett Pozsonba *Wéber* Úrhoz szabad postán küldeni.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

oioioioioio

Nro 35.

Költ Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
31-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Az *Ánglusok és Hollandusok között történt tengeri viadalról*, oly értelmű Ámsterdami Tudósítást közölt a' Kolóniai Fr. Újság; mintha a' Hollandusok diadalmaszkodtak volna az Ánglusokon, mely Híradás által meg-tsalattattak egynehany más Német-Birodalmi Újságok is: de bezzeg ellenkezőképpen adta elő e' verekedés' históriáját, a' Hollandus Sereg' Fő-Vezére *de Winter*, a' ki maga is fogságba esvén

M m

egy Levelet írt Oct. 12-dikénn Hágába az Ánglus Admirális *Duncán'* hajójáról, mely Levelet közönségesen fel-olvasott a' Batáviai Nemzeti gyűlés' Elölülője Oct. 13-dikánn, 's azután nyomtatásban is ki-adattatott ezen Levél, melynek magyar értelme így következik:

„Vice Admirális *de Winter*, a' Tengeri dolgokra-ügyelő Nemzet-gyűlési Deputációhoz.“

„Méjj szomorúsággal jelentem az Uraknak, hogy tegnap, úgymint Oct. 11 dikén, előnkbe akadtak az Anglusok. Mi azonnal ütközet rendbe állottunk; és én jelt adtam, hogy a' hajók oly közel álljanak egymáshoz, valamint tsak lehet: de az én ebbéli akaratom, nem a' leg-jobb móddal telyesedett: melynek okai vóltak: a' változó kemény szelek; a' nagy víz; és némely hajóknak késedelmessége. Tizengy órakor meg-támadta az ellenség, a' mi líneánk' utolsó részét, és által-indúlt vakmerőenn a' líneán keresztül. Én, reménylettem hogy el lehet vágni az ellenség' líneáját: azért is meg parantsoltam a' szélső hajónak, hogy vonja özsze egynehány vitorláit: de ezenn rendelésem semmit se' használhatott. Lassan lassan viadalba keveredtünk, jóllehet nem egyenlő számmal. Engem elébb két, azután egyszerre három hajók támadtak meg. *Herkules*

(nevű) hajónk, mely, második volt előttem a' línéabann neg gyűladt, 's azután egyenessenn reám hajtatott a' szél által. Kéntelen voltam tehát a' mennyire lehetett ki-térni előle, de ezenn mozdulásom által, egy negyedik Ánglus hajó mellé mentem, mely az Admiralis hajó volt. Rövid idő alatt minden vitorláim öszfe lövöldöztettek. Midőn az utolsó jeladás által, segítségemre akartam hívni más hajókat, a' zászló' köteleit is ki lötték a' kezemből. Ezen közben el vételett *Vasse-naer* hajónk, vagy azért, hogy mindjárt a' viadal' eleinn meg-sehesedett a' Kapitány; vagy azért, mivel igen sok nép elveszett; vagy, Isten tudja! mitsoda más okból. Hasonló sorsa volt *Haarlem*; *de Vries*; *Delft*; és *Jupiter* hajóinknak. Jupiternek úgy el lötték az árbotz-fáját, hogy ki esett az a' tengerbe: ámbár én mind ezeket a' gőz és füst miatt nem láthatam; mivel szüntelenvaló hártzban voltam. Végre a' 3 árbotz-fan és holmi ringyrongy vitorlan kívül, semmi se' maradt meg a' hajóm' felső-készületéből, mindent el lövöldözött az ellenség. Igen sok nepet is vesztettem: mindazáltal meg próbáltam még is, erőssen tüzeltetve, és vitorláim' szakadozott darabjait a' szélhez mint lehetett alkalmaztatva, ki verekedni az Ánglus hajók közzül, hogy így, vagy a' szárazra

juthassak, vagy hogy egynehány hajóinknak, melyek még alkalmas erőben voltak, alkalmatosságot szolgáltassak a' rajtam való segítségére. De nem boldogúlhattam. Két órakor, mind a' 3 árbotz-fám le-dült. Még ezentúl fél óráig viaskodtam *Wrackkal* (Ánglus hajóval). De midőn többé semmi reménységem nem lehetett; 's a' hajóink is látván hogy a' zászlóm le lövettetett el távoztak tőlünk: akkor az én Embereim, kiknek fele részénél már több oda vólt, meg-szüntek tüzelni, és 3 órakor még egy Ánglus Fregát érkezett; melyről egy Tiszt hozzám jött; 's engem *Duncan* Admirális' hajójára vitt. Az *Egyenlőség* (nevű hajónk) nem messze állott tőlem a' szél' ellenében. Láttam hogy ez se' védelmezte többé magát; 's egészen meg-szünt a' tüzeléstől. A' vitorlái, diribről darabra vóltak szakadozva. Mi az oka, hogy ez a' hajó meg adta magát? nem tudom: valamint nem tudom; az *Admiral de Vires*; *Derift*; és *Harlem* hajóink' magok megadásának okát is. *Herkules* hajó ki-vetette az utolsó árbotz-fáját a' tengerbe, 's óltotta a' tüzet: de éppen ezenn foglalatoskodása által került szintén úgy; valamint én, az Ánglus hajók közé; 's kentelen vólt hasonlóképpen meg-adni magát. A' Tisztjeimmel 's egész népemmel i en meg vagyok elégedve, 's ajánlom Őket az

Uraknak mint olyan Embereket, kik az utolsó lehetőségig védelmezték magokat, 's hívek maradtak az Admirálisokhoz. Mind a' két részről igen tüzes volt a' viaskodás, és sok Ember hullott el. Az Anglusok, sok lövést kaptak a' hajójaik fenekénn, és sok Embert vesztettek. Kilentz líneai hajóiknak meg-igazgattatása végett a' *Yarmouthi* Kikötőhelyben voltak Ők. Szombaton estve értették meg, hogy Mi a' tengerenn vagyunk. Minekutánna 24 órák alatt újra eleséget vettek magokhoz: fzelnek eresztették vitorláikat. Azon 9 hajóik helyébe, melyeket Kúra alá adtak, nyóltzat kaptak részfzerént *Portsmouth* alól, részfzerént a' *Dünenből*. Tizenhat líneai hajókkal jöttek, a' melyek között tsak egy volt 50 ágyús: a' többek, legnagyobb részent 74 ágyúsok. Leg-fzerentsétlenebb napja vala az, az én életemnek. Jóllehet az én hajómon, és sok más hajókon is, mind az okosság meg volt fő mértékben, mind a' személy fzerént való bátorság is: mindazáltal a' fzerentsétlenségnek eleit nem vehette. Tsak azért betsülnek minket a' mi ellenségeink; hogy oly meg-átalkodtsággal óltalmaztuk magunkat. Soha talán nem volt még oly véres ütközet mint ez. El nem múlatom az Urakat tudósítani környülállásosann: mihelyest módomb leszfz benne. Most az Anglus Admirális' jó-

ságából, tsupán előljáró Tudósításomat kívántam botsátani az Urakhoz, 's egyfzersmind szívekre kötöm, hogy gondoskodással 's figyelmesseggel viseltessenek egy olyan tsoport Foglyok eránt, kik a' magok derek vitézségjékért, jobb sorsra vólnának érdemesek: kiváltképpen a' Szabadság' (nevű hajó) nepe. Ajánlom az Uraknak a' szegény Özvegyeket és Árvákat, és az én méltó Kapitanvomnak *van Rossum*nak Feleségét és Gyermekait, kinek kettődfél órakor lötték el a' tsípejét. Még nem holt meg: de kevés reménység van életéhez. Két Kadétoknak, kik közül egyik az én Unokám, még igen Ifjú, a' bal lábok lövettetett el. A' több Tisztek egészségesek. Tsak *Cranenburg* Hadnagy maradt halva. A' több hajók' állapotjáról semmit se' mondhatok, azt sem tudom kik maradtak azokon halva? Magok se' tudják még eddig az Ánglusok. Tsak azt tudom, hogy Vice-Admirális *Reyntjes*, könnyű sebet kapott, *Onstow* (Ánglus) Vice-Admirális' hajóján vagyon. *Meurer* (Kapitány) jól van: de *Vassenaer* hajón meg az ütközet' elein, halálos sebet kapott Holland Kapitány, és igen sok Embert vesztett. Nem tudom, hány megrongált hajóik vagynak az Ánglusoknak? mert én nem látok többet körülöttem tiznél. Ajánlom magamat, 's reménylem,

hogy engedelmet nyerek a' Hollandiába
való menetelre: magam további meg-iga-
zithatása végett. Vagyok

Az Uraknak

fzerentsétlen Admirálissok
de Winter.

Oly nagy örömet okozott a' Londoni
Udvarnak 's Ministériomnak a' *Duncan*
Admirális' győzedelme, hogy minekután-
na az arról vett első híradásra ki sütöget-
tettek az ágyúk Oct. 13-dikán, délelőtti
tizedfél órakor: délután újra ki-sütögettet-
tek még egyszer, minekutánna a' bővebb
Tudósítás eljérkezett. Ezenn kívül meg-
vonattak minden Tornokokban a' harangok,
és a' Londoni Kikötőhelyben fekvő min-
den hajók fel-rakták a' magok zászlóikat.
Sok magános Személyek is nyilatkoztat-
ták ezen nagy győzedelmen való örvende-
zésseket, mind a' Tamesis folyó-vizenn,
mind a' szárazon való lövöldözésseik ál-
tal. A' Hollandiai partokhoz oly közel
esett ez a' szörnyű verekedés, hogy annak
rémítő lármáját halhatták, 's borzafztó scé-
náját szemlélhették a' Lakosok.

A' Helvétusok' Bernai Kántonának
Elöljáróit meg-fzöllította Fr. Kommiszszá-
rius *Maingot*, hogy küldenék el Bernából
az Ánglus Követet, a' ki most ott *Wick-*
ham Úr. A' Bernai Elöljárók azt felelték,

hogy Bernában mindenkor vólt Ánglus Követ, és hogy Ők a' több Kantonokat kötelesek meg kérdezni, ily nagy tárgyra nézve. Ezen feleleten kívül, két Követeket is küldöttek Párisba, *Tiltier* és *Mutach* Urak' személyében, kik a' Direktóriumnak hathatósan eleibe terjeszszék, kívánsága' nehézségét.

Párisból írták Oct. 16-dikánn, hogy a' 4-dik Septemberi történet éppen nem változtatta meg; hanem tsak el nyomta, a' köz vélekedést. — A' Déli és Napnyúgoti Departmánokban (Közönséges-Társaság-osztályokbann) közönségessen mondja a' Nép, hogy nem szabad a' Nemzeti Törvényhozó gyűlés. Kemény hangú Hirdetmények kerengenek azokbann, *Rewbell*, *Lareveillere-Lepaux*, és *Barras* Direktorok, s az ezekkel tartó Nemzet-gyűlési Tagok ellen. Maga a' *Journal des Hommes libres* nevű Párisi Újság is közöl egy ilyen Hirdetményt, melyben ily erős kifejezések olvastatnak: Polgárok! egy csoport meg veszett erköltsű gonosz emberek, kik magokat, az által a' zabolátlan vad Triumvirátus (t. i. a' feljebb nevezett 3 Direktorok) által hagygyák vezérelni, meg-sértették a' Nemzetet a' Képviselőiben, es a' ti leg-jobb lelkű Törvényadóitokat, megszűre földi számkivetésre ítélték. Kelly fel Fr. Ifjúság! tenéked

jutott az a' ditsőség, hogy szerezd vissza a' Nemzet' bethűletét, és ály bethűt érette. Hozd vissza Fr. Országnak szép napjait, melyektől meg-fosztották azt 8 esztendőktől fogva egy maroknyi Haramiák. " 's a' t. — Olasz-Országból ugyan e-les számú Katonaságot rendelt által a' Direktórium Fr. Országnak déli részeibe; de a' Márszíliai Levelek, melyek ezen fegyveres erőnek el érkezéséről szólnak, nem említik, hogy annál fogva helyre-állott volna a' tsendesség.

A' Frantzia Direktórium vissza-hívta Nápolyból és Mádrítból a' maga Követeit. Napolyba, *Canclaux*' helyébe azt a' *Treillardot* rendelte, a' ki félbe-szakasztotta *Lilleben* Lord *Malmesbury*val a' Békességalkut; Mádrítba pedig, *Servan* Ex-Ministert.

Párisban egy Katonai Kommisszió állított fel, az engedelem nélkül vissza-tért Kiköltöztek' meg-ítélése végett. Ezenn Kommisszió halálra ítélte Oct. 11-dikénn *Menars* Grófot, a' ki hamis Bizonyság-Levelek által akarta el titkolni a' maga Kiköltözöttseget. Oct. 13-dikánn számos gyalog és lovas Katonaság által kísértetett a' giljotínozás' helyére, a' hol oly bátor-ságot mutatott; hogy nem is akarta megengedni, hogy bé-kössék a' szemét.

A' Frantzia Elöljárók, Lottériát is állítottak fel, tsak hogy ez által is segíthessenek a' közönséges Kaszszának ügyefogyott állapotján. *Mercier*, a' ki legnagyobb ellenzője volt a' Lottériának: most maga lett annak Fő-Visgálójává.

Az úgy nevezett Rajnán-inneni (mi reánk nézve Rajnántúli, Respublika környüll állásairól: — „Kolóniában a' Frantziák által fel-állíttatott Magistrátus, reá-parantsolt a' Polgárságra, hogy Ő hozzá semmi ellenző Írásokat ne merje útasítani. — Koblentzből és Bonnból némely Revolúzionisták ki-mentek seregestől Oct. 11-dikén Ahleweiler nevű Városotskába, hogy ott Szabadság' fáját plántáljanak. Plántáltak is: de azt a' jó szívű Lakosok azonnal ki vágták 's öfzfe-darabolták. Ezt látván a' Revolútzionisták, jónak ítélték el vonni magokat; hanem visszameneteljek közben egy Fr. Batalionnal találkozánn, azzal vissza-tértek a' nevezett Városotskába, 's fegyver közt új Szabadság' fáját ültettek, 's Beszédeket tartottak, de a' melyeket a' Lakosok között senki se' halgatott: azután bé-ültek a' Vendégfogadóba, 's egész éjtszaka dorbézoltak. Reggel a' kontót, mely, 60 tallerra ment a' Magistrátushoz küldötték, hogy fizesse ki: de az, valamint a' Szabadság-fája: úgy a' kontó ellen is protestált. — A'

Regensburgban ülő Német-Birodalmi Gyűlés el végezte Oct. 10 dikénn, hogy megkerje Tsáfzar Ő Felségét, a' Rajna' bal-mel-jékénn el kezdett Fr. Újjításoknak meg-gátoltatása végett.

Mediolánumból Octób. 5-dikénn: — „Az egész Cisalpina Respublikában meghirdettejett, hogy Idegenek ugyan mehetnek bé azon Közöséges-Társaság' földjére: de tartoznak jelenteni magokat azonnal a' Politzájnál, 's annak írásbéli engedelmé mellett, bátorságosan végezhetik a' magok dolgaikat.“

Genuából Oct. 4-dikénn: — „A' mostani Igazgatás' le-rontására tzelozott Öszszeesküvés' Részeseinek közönségessen kegyelmet hirdettetett a' Kormányfizek, ki vévén tsupán a' Fejeit 's Első-Indítóit az Öszszeesküvésnek.“

Elegyes Tudósítások.

Londonban egy Könyv jött ki, mely a' Fr. Respublika' Fundálóiról Anekdotumokat foglal magában.

A' Spanyol Fő-Ministerről Hertzeg Alcudiáról azt írták mostanság, hogy Királyi származású Hertzegkisasszonyt vesz feleségül: most pedig azt hirdetik felöle némely Tudósítások, hogy ki esett a' Ki-

rályi grátziájából, és helyébe a' Római Spanyol Követ Fő-Nemes *Azara* Úr neveztetett legyen Fő-Ministerre. De ezt a' hírt meg-lehet, hogy tsak a' sok Irígyek terjesztették ki *Alcudia* Hertzegről.

Bonaparte' Álló-képét úgy készítette egy *Ceracchi* nevű Római születésű Képfaragó, Carrarai fehér márványból, hogy szinte tsak a' szóllás' hijjával vagyon a' Kép. A' nevezett Képfaragó' kezéből kerültek 2-dik *Jósefnek* és *Loudonnak* azon Mejj-Képeik is, melyek a' Bétsi Fegyverházban szemléltetnek: nem különben, *Metastasioé*, melyet a' Ts. K. Bétsi Bibliothékában lehet látni. Vólt *Cerrachi*, Eszaki-Amérikábann is 4 esztendőig, mely idő alatt öt Álló-képeket készített ott, úgy: mint: *Franklinét*; *Wasinghtonét*; és még más három nevezetes Embereket.

Bonaparténak gyermeki és Ifjúi esztendeiről két rendbéli Tudósítások tétettek közönségesekké Párisban, melyeknek summája ez: Cápániának *Brienne* nevű kis Városában vetette meg *Bonaparte* a' maga tudományának fundamentomát. A' Tanuló-társaihoz, egyformán mutatta Ő magát általjában. Egyhez se' nyilatkoztatatta valamely különösebb szeretetet: mint a' Masikhoz. Gyülölője vólt minden gyermeki játékoknak, és tsak magánosságban

kívánt élni. Egy egy kis kertetskéje vólt minden Tánúlónak, a' melyet tartozott művelni. *Bonaparte* a' magáéból egy sűrű tserét formált, a' melybe el rejtette magát, mint valamely Remete: 's ha a' Tánuló-társai meg-háborították, nem tsak szóval, de erővel is ki-mérészelt Ő kelni ellenek, akármennyin vóltak is. — 1785-dikben el hagyván a' *Briennei* Oskolát, Párisba ment, a' hol kiváltképpen való von-szódását 's kedvét nyilatkoztatta az Artilleristasághoz: minekokáért egészszenn a' mathésisre adta magát, a' minthogy Artillerista-Tisztte is lett kevéssel a' Revolúzió előtt. Mihelyt ki-ütötte magát a' Revolúzió, mindjárt úgy nyilatkoztatta Ő magát az eránt, hogy tsak nem minden Pajtásaitól hebehurgyasággal vádoltatott: de Ő nem hajtott reájok, sőt egykor a' mint sétált vólna néhány Iffjú Tiszt-társaival, a' víz partján, oly tüzessen disputált vélek; hogy azok szörnyen fel-géjedtek ellene, és tsak egy pertzentésenn múlt, hogy első tűzökben bé nem vetették a' vízbe.

Egy Kiköltözött Frantzia, halva találtatott *Frauenfeldnél* Sept. 16 dikann. Midőn fel-bontatott a' teste: egészszenn ösfze vólt zsugorodva a' gyomra az éhség miatt, 's holmi tzipő-talp 's bőr darabok, fű, és fa-levelek találtattak benne.

A' nemes lelkű Orosz Tsászárné *Mária Feodorowna*; egy Szülőházat állított fel maga költségén, melybe, Házas, jó erkölcsű, 's szegény Szülő-Afzszonyokat vétet be, 's azoknak úgy gondjokat viselteti beteg-ágyokban, hogy első rangú Dámák is megérhetnék oly gondviseléssel. Kézfíttet Babaságra is húsz Személyeket, kiknek mind eledeljeokről, mind ruházatjokról maga gondoskodik, ez a' valósággal felséges gondokodású 's érzésű Felség.

Magyar Ország

Kismartonból Oct. 28-dik napján: —
„Tegnap és tegnapelőtt valóban felséges készülétekkel fogadtatott itten újra is a' Nádor-Ispány, 's Személyében a' várt *Nagyobb Vendégek* is meg tiszteltettek. Ő Királyi Hertzege *Laxemburgból* jött, 's mindjárt az Ország' szélén fekvő jószágai-ban Hertzeg *Eszterháznak* kezdett vadászni. A' vadászat után Kis Martonba érkezett sok ágyúzások között. Tsak hamar azután igen gazdag készülétű asztalokhoz ültek közel száz Vendégek. Estvére a' Vár (Kastély), az ellenébe szolgáló épülettel, és a' kertel együtt oly gyönyörűségesen ki-vólt világosítva, zöld, veres, és arany-színt mutató métsekkal, hogy ahhoz szebbet sok idegen Országokban is ritkán látni. A' Kiralynak, és a' Kiralynénak Ké-

pe, és a' Kereszt-nevek ki-vóltak mester-séges tüzek által tsinalva. A' Hertzeg' Teá-tromában egy tréfás darabot jádzottak a' Bétsből hozatott Komédiások, és egy új *Pigmalion* nevű Ballétet tántzolt ama' hí-res *Vigano*, Feleségével, 's a' Kis Leányá-val. Az utánn Maskarás - Bál vólt a' Ka-stély' szálájában, 's gazdag vatsora. Más-nap, Oct. 27-dikén jókor reggel a' *Wan-dorfi* Köfzénbányáknak meg-nézésére ment a' Nádor-Ispány, a' hol Gr. *Saurau*, *Ru-precht* Udvari Tanátsos 's más Uraktól fo-gadtatott Ő Kir. Hertzegsége. Délre vizf-za-érkezett ide, 's egy kevés falatozás (Collatió) utánn ki ment egy nagy vadá-fzatra, mely egész estig tartott, 's a' hol ezer nyúlat, és közel ezer fátzánt löttek. Hat óra utánn estve kezdődött az ebéd, az utánn egy Szálábann vólt *Haydn*-nek ama' remek muzsikája, melynek neve: *A' meg-váltónk' szavai a' Keresztfán.* (Die Worte des Heilands am Kreutze) 's a' mely-nek tökéletes executziójára sok Bétsi Mu-zsikuskok, 's Énekesek hozattattak ide le. Elébb a' Nádor-Ispánynak a' Teátromba való bé-lépésekor, el énekeltetett amaz es-méretes ének: *Isten tartsa Ferentz Tsá-szárt!* (Gott erhalte Frantz den Kaiser!) melyhez *Haydn* készítette a' muzsikát. Ezen gyönyörű Muzsikák utánn ismét *Vigánóék* tántzoltak. Ezenn'a' napon is

ki volt a' Vár és az ellenében álló épület világosítva, 's a' Vár kisebb szalájában Bál volt. Más nap 9 óra tájban el indult innen a' Nádor-Ispány sok ágyúzások között. Útját *Mozson* Vármegyében fekvő Fél-Toronynak (Halbthurn) vette, a' hol *Kristina* Fő-Hertzeg Alszonynak főbb Tisztjeitől gazdagon meg-vendegeltetett. Az ezen a' környéken fekvő öt Divisióból álló Insurgenseket meg-visgálta, 's estvére Pozsonba ment. Mind Posonban, mind az oda közel fekvő Püspökibenn (Bischdorf) sok készületeket tesz Prímás Ö Eminenciája is a' Nádor-Ispánynak el fogadására. Püspökiből a' Csallóközön végig megy a' Nádor-Ispány, 's Nov. első napjára Budára szándékozik érni."

Béts:

Ama' nevezetes *Kozebue*, kinek Teátrumi Darabjai nagy meg-elegedést nyertek még eddig mindenkör a' Játéknéző-helyekben; Bétsbe hívatott 's el is jött már a' mint értjük; a' hol rendszerent való foglalatoskodása lesz; új Darabokat készíteni a' Ts. K. Teátrum' számára. Udvari Secretáriusi ranggal, és éltendei két ezer forint fizetésért.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

■■■■■■■■■■

Nro 36.

Költ Bétsben. Sz. András Havának (Nóvembernek)
 3-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' Ciszhenanizátzió, vagy a' Rajna' alsó bal-meljékének frantzia kaptára való ütése ellen, mindenfelől omlik a' sok protestátzió a' Bonni Frantzia Kommiszfzióhoz. Nevezetessen *Neuss* Városa is küldött egygyet hozzá, melybenn így ír a' többek között: „Úgy nyilatkoztatta ki magát a' (Bonni) Kommiszfzió, egyben a' maga utolsó Végzései között, hogy minden Gyülekezetnek önnön szabad-

N n

ságára hagygya, az Igazgatás' választást. Jól van: mi tehát jelentjük, hogy mi a' mostani igazgatásunkkal meg-vagyunk elégedve, mely alatt tsendesenn és boldogúl éltünk. Frantziák! a' kik meg-engeditek kinek kinek, hogy úgy gondolkozzék, 's úgy tselekedjék a' mint maga akar; rofzsz néven vehetnétek e' nekünk? hogy Mi egefzsz meg-határozással ki nyilatkoztatjuk akaratumkat egy ily nagy dologbann: és hogy állhatatosan meg-maradunk, minden változás nemétől való ifzonyodásunkban 's igazgatásunk' meg-tartása kívánságábann avagy tsak addig, míg a' Békesség el választja a' mi sorsunkat. Igen kérünk tehát benneteket Frantziák! hagygyatok minket tsendességben; 's ne halgassatok az olyan Személyekre, kik érdemetlenek a' Német nevezetre, kik, kereskedésül vették fel az Újjításokat, 's mint virtus és fzorgalmatosság nélküül való Emberek, meg bélyegezve lévén már a' köz-vélekedés által, nints egyéb efzközözzök a' zavarásnál, a' mi által eleget-tehessenek kívánságjoknak, gyűlölségjeknek, és vétkes nagyra-vágyásoknak.

A' Német-Birodalomnak Sváb Kerületébéli Ts. K. Birtokokban, nem különben a' Frankóniai Kerületben fekvő *Vürzburgi* és *Mergentheimi* vidékeken is minden fegyverfogható Lakosok fel-készítették a' Fran-

tziák ellen. A' *Vürzburgi* és *Mergentheimi* földről közel ki-telnek 80 ezer fegyveres Emberek, kiknek vezérlésére önként ajánlotta magát az oda való Hadi Cancellária' érdemes Elölülője Gróf *Rothenhahn*.

Velentzében, az Öszszeesküvésért árestáltatott nevezetes Személyek száma 72-re ment: de már Oct. 22 dikénn többnyire mind el bortsattattak, minden további protzeszszus nélkül.

Batáviábann, vígasztalja a' Tengeri dolgokra ügyelő Deputátzió mind magát mind a' Nzeti gyűlést; a' 11 dik Oct. ben történtt nagy tengeri veszedelemre nézve, valamint tsak lehet: mint meg-tetszik azon Tudósításából az említett Deputátciónak, melyet Oct. 14-dikénn intézett a' Nemzeti-gyűlés' Elölülőjéhez. „Nagy gyönyörűséggel, és derék hajós népünknek betsüetére; bizonyíthatjuk: — így írnak a' Deputátzió' Tagjai — hogy minden Tudósításoknak egyező állítása szerént, bátran és híven viseltek magokat mind Tisztjeink, mind egyéb tengeri Vitézeink. Bizonyosnak látszik, hogy az Ánglusok, kik a' mi meg-maradt hajóinkkal hartzoltak, elébb el hagyták a' viadal' helyét, és nem is indultak többé utánuk ezeknek. A' Tudósítások szerént Staa-ten-General (hajónk) oly tüzet adott mindjárt először az első Ánglus Admirális-ha-

jóra; hogy két Fregátoknak kellett azt elvontatni a' hartz' helyéről. Leyden (hajónk) egy 80 ágyús Ánglus hajót fenékbe lőtt. Atalanta (nevű) 16 ágyús Brigantiának, háromszor mérészlett, egy Ánglus 3 tetejű hajóra reá lőnni, 's ötfeszességgel száz lövést tett reá. *Brutus*, (ez is *Hollandus hajó*) utolsó volt a' viadalban. Öt leg erősebb Ánglus hajók által támadtatott meg: mindazáltal csak egy ment közel hozzá, és *Brutus* meg-tartotta a' hartz' helyét. 's a' t.

Lille (Ryssel) Városát, a' hol folyt vala egy darabig az Ánglusok és a' Frantziák között a' Békesseg-alku, oda hagyták a' Fr. Direktórium' Követei is, Oct. 17-dikénn, látván, hogy csak nem érkezik oda vissza Londonból Lord *Malmesbury*.

A' Frantzia Direktóriumnak Nagy-Britanniához intézett kívánságait úgy nézi egy Német-Birodalmi betses folyó Munkának a' *Spectateur du Nord*nak Tudós Írója; mint leg-alkalmatossabb eszközöket a' Hazai szerezetnek egy oly Nemzet között való fel-melegítésére; mint az Ángliai, a' mely érzi a' maga méltóságát, 's nem szokott hozzá a' maga meg-alatsoníttatásához.

Brüszszelből írták Octób. 18-dikánn, hogy a' Havrei Fr. Kikötőhelytől *Osten-*

dáig minduntalan járkálnak fel 's alá az Anglus hadi hajók,

A' 4-dik Septemberi Frantzia Revolú-
tzió' Baráti örömet kívánnának ki-irtani
a' Frantzia földről kevés idő alatt, által-
jában minden még ki nem költözött né-
hai Nemeseket, kiknek száma, százöt-
ven ezerre betsültetik. Ezen tárgy eránt,
Octób. 16-dikánn terjesztetett is egy meg-
erössítendő Végzés' forinaja, a' Törvény-
hozó-gyűlés' eleibe, mely Végzés-formá-
ról azt ítéli a' *l' Ami des Loix* (Törvények'
Barátja) nevezetű Újság, hogy az, fel-há-
borította minden igaz Barátit a' Respubli-
kának; és hogy annál szörnyebb igazság-
talanságot *Robespierre* se' vittedott a' ma-
ga mindenhatósága' idejében. Ki kelünk
Mi — így folytatja beszédét a' *l' Ami des*
Loix — ezen Végzés-forma ellen, melyet
ha el fogadna, és maga Végzésévé tenne
a' Törvényhozó-gyűlés: úgy hat napok
alatt Kontrarevolútzio támadna. Lehet re-
gulákat szabni a' Nemesek ellen: de a'
mód nélkül való kegyetlenkedés mindent
el ront.

A' Keresztyén Vasárnapok helyett fel vett
Dekadijaikra új Frantziáknak kevés tekin-
tet vagyon Párisban azolta is: mióta a'
Törvényhozó-gyűlés nem szokott azokon
Üléseket tartani: minekokáért a' Törvény-

hozó-gyűlés' Iffjabbik Tanáttsának javaslot-
ta *Pison du Galand* nevű Tag Oct. 15-di-
kenn, hogy meg kell azokat különböztet-
ni más napoktól, hasznos olvasás végett
való ötféle gyűlekezések, 's azokat köve-
tő különbkülönbféle testi gyakorlások al-
tal, minéműek: a' futás; viaskodás; tántz.
's a' t. Komendálta egyfzersmind, hogy
a' házasodás' és temetés' tzeremóniáját is
jó volna szembetűnőbbé tenni.

Nehéz már a' *Dekadikonn* segíteni még
a' *Pison* által kommendált orvoslás által
is: mert a' mint *l' Independant* nevű Pári-
si Újság tréfá-ann beszéli: oly rettenetes
hartz vólt *Agen* (Aginnum) Városábann,
's máutt is mindenütt Polgár Dekadi és
Monsieur Vasárnap között, hogy az első
meg hólt a' sebjeiben. — *Ridendo dicere
verum.*

Spártai formájú közönséges nevelést
szeretnének adatni némely Frantzia Elöl-
járók, az egész Respublikabéli Nevendé-
keknek: de magok meg-vallják, hogy ez
lehetetlen avagy tsak még most; mivel a'
Szülék jussaikat tartják a' magok Magzat-
jaikhoz: azért is elégnek tartják ők most,
hogy tsak a' környülállásokhoz kepest ta-
lálhassanak fel valamely erányos nevelés'
modját. Még eddig nem írják a' Párisi
Tudósítások, hogy ezen nagy következe-

sű tárgy eránt Végzések hozattak volna: némely szandékokról írnak tsak, minéműek p. o. hogy az első Oskolákban minden 5 dik és 10-dik napon testi gyakorlások is tartassanak; hogy az egész Respublikában öt hadi Oskolák állíttassanak fel, melyekben valaki nem töltött 3 esztendőt, nem lehet Katona-Tifzt. 's a' t.

Újmódi gyilkosság,

melyet 'valósággal meg-történtt dolognak ír a' Párisi Directóriális Újság, a' *Redacteur*: Oct. 16-dikánn a' Törvényhozó-Gyűlés' palotája' kertjében, *Bourgeois* Polgárhoz, ki egy vólt az Öregebbik Tanáts' Testörzői között, hozzá megy, estvéli 9 órakor egy esmeretlen Ember, 's oda nyújt néki egy darab húst papirosba takarva, oly kínálással, hogy azt, mint a' Pajtássa' részének maradékát enné meg. Sok untatására a' Gonofztévőnek evett *Bourgeois* a' húsból: de azonnal nagy fájdalmakat érzett egész testében, 's végre oly kólikát, mely ellen, a' különben legfoganatosabb eszközök se' használhattak semmit.

A' Párisi Belső bátorságra-ügyelő Kormányfő (Politzáj), különös szemességgel vigyáztat a' Könyvnyomtató-műhelyekre. Egynehányra reá is küldött mostanság véletlen, 's minden Rojalistikus Könyveket

el-vitetett belőlök. Némely Újság-íróknak meg-tiltotta a' további Írást; azért, mivel nem a' negyedik Septemberi Revolúció' Jelkétől engedték magokat vezéreltetni. A' Politzáj-Minister írt az Újság' kiadókhoz a' Respublikának minden részeibe: hogy Ő hozzája minden Újságdarabból négy Nyomtatmányt küldjenek: mely parantsolatnak telyesítését ha el múlatják: úgy az Újságjok ki nem fog adódni Olvasóiknak a' postáról.

A' Német-Országi Fr. Sereg' Fő-Vezére *Augerau*, Basíleába érkezett sok Tisztekkal Oct. 16-dikán, kinek köszöntésére egy Deputátziót küldött a' Tanáts, maga kebeleből.

Elegyes Tudósítások.

A' Pruszfiai Király életének meg-tartásához, kevés reménységjek vagyon az Orvosoknak, a' leg-újabb Berlini Tudósítások szerént. Igen nagy rajta, a' mejj szorulás.

Az Orosz Tsászár egészfzen új formába önti mind a' szárazon mind a' tengeren vitézkedő Seregét A' Pétersburgi Újságnak majd minden Darabja, egész lajsromát közli az el botsátott Tiszteknek. A' 27-dik Septemberi nevezetessenn, 84-et

számlál elő, kik között két Admirálisok, és feles számú Generalisok vagynak.

A' Nápolyi Király, mind tengeri mind földi Seregeinek Fővezérjévé nevezte Acton Generalist.

Turinból Oct. 4-dikénn: — „A' napokban, egy Orvos-Doktort és egy Véndégfogadóst akasztottak itt fel a' pártütésért, 's ki-hirdetődött, hogy Ezeknek a' díjjára fognak jutni Mások is, a' kik hasonló vétekbe ejtik magokat.“

Velentze előtt fekszik egy *Lido* nevű Sziget, melybenn a' mint puska töltéseket készítettek volna a' Frantzia 's a' Nemzeti-Katonák: egy Fr. Katona dohányzott oktalánul, 's tüzet ejtvén ki pipájából, úgy fel-lobbantotta az egész műhelyt, hogy egy hajó is, a' mely tsak akkor érkezett vala Mantuából puskákkal és töltésekkel: meg-gyúladt 's el égett.

A' Pókok, minden esmeretes állatoknál elébb meg-érzik az idő' változását, 's a' kik e' részben a' Pókokra figyelmeznak, meg nem tsalattatnak. A' tapasztaláson fundáltatik ez az igazság, 's új bizonyságát közli annak egy Könyv, melyet a' Pókokról, l' *Araneologie* títim alatt adott ki Párisban, e' folyó 1797-dik éltendőben *Quatremere-Disjoul* Batáviai Gene-

neráladjutáns, és néhai Tagja, a' Párisban virágzott Tudományok' Királyi Akadémiájának. Ez a' Tudós Úr, 89 hónapokig lévén fogságban az előbbeni Igazgatása alatt Frigyes Belgiomnak, időtöltésből a' Pókokat kezdte fel venni gondos figyelemességének tárgyaúl, 's valamennyi Pókot kapott mind el fogta, úgy hogy utóljára négy ezerre nevelte azoknak számát, melyeknek vizsgálata által oly Jövendőmondóvá lett, hogy az ő jövendőlésénél fogva borította el a' Frantzia Sereg *Pichegru'* vezérlése alatt Hollandiát. — Midőn már t. i. el akarták hagyni a' Fr. ák 1794-dikbenn a' *Waal* partjait: meg súgta *Quatremere* Ultrajektumban némely Patriótáknak, hogy az ő Pókjai úgy dolgoznak, mintha 14 nap múlva felette kemény hideg fogna következni, 's egyfzersmind izente *Pichegrunek*, hogy tsak lenne még egy kevés várakozással, meg-látja, hogy minden vizek' hátánn, útja fog nyilni nékie bé Hollandiába. Oly bizonyos vólt *Quatremere*, ezen prófétziájának bé-telyesedése felől, hogy a' fejét kötötte belé. Hajlott is *Pisgru*, *Quatremere*nek biztatásaira, és nem is tsalattatott meg. A' Fr. Ingenieurek és a' Párisi Nemzeti Tudós-Társaság' Tagjai rá mára vonták annakutána *Quatmerének* tapasztalásait, és azokat valóságosoknak találták.

Magyar Ország

Pozsonból Oct. 31-dikénn: — „Hu-
szonnyóltzadikonn estve szerentséssenn ér-
kezett ide Kis Martonból Királyi Fő-Her-
tzeg Nádor-Ispányunk, 's a' Szathmár Vár-
megyei felkeltt Nemes Seregnek egy Sza-
kalfza által kísértetett bé a' Városba ör-
vendetes Éjen-kiáltások között, Prímás
Ő Eminentziája' palotájához, hol vatso-
rált, és annakutánna a' Fő-Cancellárius
Gróf *Pálffy* Károly Ő Excellenziaja' pa-
lotájába ment, a' melyet választott magá-
nak szállásul. Más nap, Primás Ő Emi-
nentziájánál ebédelt nagy számú fő Urasá-
gok' társaságában. Ebéd után Karusfzel,
(lovaglásbéli mulatság) tartatott az Ő Emi-
nentziája' nyári palotájánál, 's ott is jelen
vólt; későbbben pedig a' Teátromot tiszte-
lte meg jelenlétével, a' hová midőn bé
ment, sok Vivát kiáltozások között fogad-
tatott. Estvéli 9 órakor, Bál kezdődött
a' Prímási palotában. Tegnap délelőtt,
Nemes Vármegyénk' fel-keltt gyalogságát
szemlelte meg Ő K. Főhertzege: azután
Püspökibe ment ki, a' hol Prímás Ő Emi-
nentziája ismét pompás és víg mulatságot
adott ezen nagy Vendégje' kedvéért. A'
Házi-gazdaszfzony' képét Gróf *Battyányi*
Antalné, született Gróf *Festetics* Mária Ő
Nagysága, nem viselhette ez úttal, mint-
hogy gyermek ágyban fekszik; minekoká-

ért Gróf *Festetics* Györgyné Ő Nagysága kérettetett meg a' Gazdaszszonyi Széknek el foglalása eránt; 's az egész fényes Gyülekezet különösen meg volt elégedve ezen tisztelettel telyes Helytartóságával Ő Nagyságának. "

Más betses Levél is érkezett hozzánk Pozsonból, mely is így következik: „ Oct. 29 dikénn Cárdirális Ő Eminentziája, a' Püspöki erdőben lévő pompás Kastélyánál a' Nemes Zabólch Varmegyei Insurgens Tiszt Urak által tartandó Karusfzszellel kívánta volna mulattatni Kir. Föhertzeg Nádor Ispányunkat, 's el is készültek vala már a' Tiszt Urak, ezen lovagló játékra, de a' nagy essőzés miatt nem lehetett azt kinn az Ég alatt tartani. A' Föhertzeg azonban látni kívánván a' lovagló-játékot, Prímás Ő Eminentziája, a' Tiszt Urakat hirtelenében Pozsonyba bé-vitette, a' paripaik is bé-vezettettek, és délutánni 5 órakor a' Lovagló-játék el kezdődött, 's Mindeneknek meg-elégedésekkel ment véghez annyival is inkább: mivel setét lévén az idő, a' Cárdirális Ő Eminentziája Ló-Os-kolájában fákjak gyújtattak, és azoknak lobogásai által a' szokatlan lovak félelme-sekké lettek; ezenkívül a' lövöldözés által egy résziben azon épületnek nagy füst támadott: még is a' lovagló Tiszt Urak közül egy se' volt, a' ki a' fel-függesztett 4

fők között egyet kettőt le nem ejtett volna, sokan pedig mind a' négyet le-ejtették; egyet, szúrás; mást hajtás; 3-dikat, lövés; 4-diket vágás által. 30-dik Oct. ben meg-visgálta a' Fő-Hertzeg, Szathmár, azután majd két óráig Zabólcch Vármegye' N. Seregét, és ez úttal is teljes meg-elégedését nyilatkoztatta Ő|Fő-Hertzege.

A' Karuszelben következő Tiszt - Urak lottak:

Mgos Báró Vay Miklós Oberster Úr; Mgos Gróf Desseöffy József; Tek. Báji Patay József; Jármay Ábrahám; Csoma László, Désy György; Winkler János Kapitány Urak. — Elek Salamon, Mólnár Antal, Farkas László, Gencsy Sámuel, Eröss György, Szeremley Károly Fő, és Czóbl László Al Hadnagy Urak.

Néhai Nagy Méltóságú R. Sz. B. Gróf Széki Teleki Sámuelné, született Gróf Iktári Bethlen Susánna Afiszonynak Maros-Vásárhelyen 10-dik Octóberbenn történt halálára, készített a' már Hírmondónkból esméretes N. Vályi Klára Afiszony is egy fjomorú Versezetet, melyből Mi, a' következő sorokat közleni, kétfzeres kötelességünknek tartottuk:

Mikor a' Nap Bétsre, dél színében sütött, Erdélyben az óra, gyászra akkor ütött.

A' veres petsétes Levelet a' posta

Vitte: jaj de vissza feketével hozta.

Oly a' kár, hogy a' jaj, hegyen völgyön
hangzik,

Bújában a' *Maros* tsak nem verrel habzik.

Teleki Sámuel tetézi a' hangot,

Gyász firhang borítá e' nagy Grófi rangot:

Gróf Bethlen Susánna, fehér liliom szal:

Hóltt híred Béts felé síralmat hozva száll.

Sír a' Magyar Sion; ékhózza a' sok jajt,

Nyögve magyarázza Minervánk a' nagy
bajt.

Én is a' Meghólttban hív Dajkám siratom,

Érte mejjem mint bús pellikán fzagga-
tom:

Bét's.

Ő Ts. Kir. Felségek a' múltt Kedden
délután jöttek bé Laxenburgból a' Varos-
ba, téli lakásra.

Belső - Ausztriai Komendáns Her-
tzege *Württemberg* Ferdinánd; és Ts. K.
Finantz - Minister Gróf *Saurau* Ö Exc. ja,
egy egy szépen meg-aranyozott nagy ezüst-
pohárral ajándékozták meg a' Bétsi Ma-
gistrátust és Polgárságot, mely által Bétsi
Polgári-jussal tiszteltettek meg.

Régen óhajtják már a' Mathematicu-
sok, a' Szegleteknek hárommá való osztá-

sokat. Az utóbbiak között *Metzburg* Bétsi Professor Úr is jelenti Munkáiban, hogy ezen Feladásának nem találtatott még Feloldása. Magyar Hazánknak egy Érdemes Tudós Fia, T. *Révay* Úr, az Esztergomi Deák Oskoláknál Királyi Tanító (a' kinek a' Magyar Literáturában már regtől fogva esméretesek jeles törekedései, s a' Deák Verseiben is hasonló tehetségeről bizonytságot teszen ki-adott kellemetes Munkája) ezen most múlt őszi üres óráiban próbát tett a' kívánt Feloldásban, s úgy bízik Találmánnyában, hogy azzal, mind igazán meg-álló valóságaért, mind pedig könnyű módjáért, kedvet lel a' Mathematicusoknál. Hiszi azt is, hogy a' Szegleteknek ezen hárommá való osztásokból bizonyosabb utat mutatott a' Karika foglalatjának négy szegeletű térségbe való hozatására is. A' Munka itt nyomtattatott ki Bétsben ilyen Tzím alatt: *Angulorum, Rectaeque Lineae Trisectio, et Consectoria Circuli Quadratio, utramque methodo planissima detexit Joannes Nicolaus Révay, Hungarus Csanadiensis, Presbyter Secularis Dioecesis Jaurinensis, in Gymnasio Regio Strigoniensi Humaniorum Professor Publicus Ordinarius. Viennae ex Typographico Davidis Hummel, 1797.* Nyóltzad rétű formában jött ki, szép papirosra, tsinos nyomtatással, a' melyel betsületet vall,

és ajánlást érdemel a' Nyomtató is. Rézre metszetett három tábla járul hozzá, melyeket *Bikfalvi Falka Sámuel*, Erd yi Fi, nagy szorgalommal ékesen ki-metszett, a' Magyar tehetségnek ezen mesterseégben is ki-tetűző újjabb tanúságára. A' Munkának az árra 40 xr. Találtatik Bétsben *Schaumburg* Könyvárosnál *Wollzeil* nevezetű úttzában, Pesten pedig *Kilian* Könyvárosnál.

Bétsbenn, *Köllnerhof* nevezetű épületbenn vagyon egy bólt, melybenn, a' *Weedgwoods* nevezetű Angliai tserépedényeknél semmivel nem alabbvaló Prágai edényeket, akár külön darabokban, akár egész alztali készületben, eppen azonn az árron lehet meg-kapni, a' melyen adattatnak magában a' Prágai Fábrikabann. Oly kemény edények ezek, hogy úgy a' mint ki-kerülnek a' Fábrikából, mindjárt főzni is lehetne benne. Az árok' laistromát ingyen osztogatja a' fenn említett *Köllnerhofi Bólt* Gazdája

Winkler József

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 37.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)

7 dik napján 1797-dik Elztendőben.

Duncan Admirálisok

az Ánglusoknak, a' ki oly ditsően diadal-
maskodott Octób. 11-dikénn a' Batavusok
(Hollandusok) Hajóssergénn, már most 63
esztendő. Igen magass, erőss, és bátor
szívű Ember. Szegény sorsú Szüléktől vet-
te származását: azért is tsak alól kezdhet-
te a' szolgálatot, de érdemei által szeren-
tséssen fel-emelte magát Fő-Vezérségre.
Az Attya még él, 's Tsizmadia-Mestersé-

O o

get űz, Skótzsiának *Dundée* Városábann. Most egyfzerre kettős praedicátumú t. i. Campredowni és Lundiei Viscounti méltósággal tiszteltetett meg *Duncan* Admirális a' Királytól, és ő általa a' Férjfiúi maradéka is, úgy hogy már ezentúl az Admirális titulussához Duncánnak ez is járult: *Campredowni és Lundiei Viscount*. A' mellette levő Vice Admirális *Onslow*, Baronet-rangra emeltetett. — A' diadalmas Ánglus Hajóssereg, 14 línai; 's két 50 ágyús; és 8 Fregát 's kisebb hajókból állott; a' Bataviai pedig, 15 línai; 's 11 Fregát és más kisebb hajókból. Az Ánglus hajókon ötfzseséggel 1066 ágyú, és 8315 ember vólt; a' Hollandus hajókon pedig 1254 ágyú, és 8672 ember. — A' viadalt bővebben előadó Tudósítást Oct. 13-dikánn útasította *Duncan* Admirális, Hollandia' partjai elől az Admirális-Secretáriussához, kit minekutánna meg-kért a' Levél' elein, az Admirális' Lordjaival való közlése eránt az ő Tudósításának, így folytatta Írását: Oct. 10 dik éjtlzakáján úgy helyeztettem Hajósseregemet, hogy az ellenség vizsgálza nem térhetett úgy többé a' *Texeli* Kikötőhelybe, hogy reám ne bukkanjon. Oct. 11 dikénn, délelőtti 9 órakor tűnt szemembe *Trollopps* Kapitány' Svadronja, mely 'elt adott, hogy ellenség vagy on felem indulóbann. En mindjárt oly

jelt adattam a' hajóimnak, hogy induljanak mindnyájann az ellenség' eleibe, melyet én tsak hamar meg is sejtettem, 's láttam, hogy línéába állva vár bennünket. A' szél, Észak és Napnyúgot közzül fúj. Közelebb jutván az ellenséghez: parantsoltam a' Hajósseregemnek, hogy vitorlaikat vonja beljebb valamivel, hogy így a nál szorossabban állhassanak a' hajók egymáshoz. Mindjárt ezentúl, szemembe tűnt, a' *Campredown* és *Egmont* között fekvő föld, 's akkor jelt adtam hajóimnak, hogy elebb nyomúlván, minden hajóval, a' mely ellenekbe fogna jöni, erefzkedjenek viadalba. Ekképpen az ellenséges hajók 's a' partok közzé érkeztem én, a' melyekhez Ők, oly közel állottak. Jeladásaim által nyilatkoztatott akaratom négy hirtelenséggel teljesítettett és *Onslow* Vice Admirális, *Monarch* hajón igen keményen megtámadta az ellenség' seregének utolsó szakaszát. Követte példáját, az Osztálja (Divisiója) is, és a' hartz, mintegy 40 minutumokkal kezdődött 12 óra után. *Venerable* (ebben a' hajóban volt maga *Duncan* Admirális) tsak hamar által rontott az ellenség' línéáján, és én közélről támadtam meg Divisiómmmal az ellenség' hajóinak első Szakaszát. Tartott a' tusakodás mintegy harmadfél óráig, a' midőn én észre vettem, hogy a' Hollandus (Admirá-

lis-) hajónak minden árbotzfái a' tengerbe hűllottak: mely hajó mindazáltal igen vi-
 tézűl viselte magát még azontúl is egy
 ideig. De minekutánna a' nagyobb erőnek
 ellent nem állhatott: meg-adta magát; és
 csak hamar ezentúl, *Venerablere* hozatta-
 tott által *de Winter* (Hollandus) Admirá-
 lis. Láttam annakutánna, hogy a' Hollan-
 diai Vice-Admirális-hajó, hasonlóképpen el-
 vesztette az árbotzfáit, 's által engedte ma-
 gát *Onslow* Vice-Admirálisnak, és még
 egynéhány más hajók is meg-adták mago-
 kat. Minthogy a' vizet csak kilentz öl-
 nyi méjségűnek találtam; és csak öt mértt-
 földnyire vóltunk a' száraztól: ez okonn,
 oly igen foglalatatos vóltam én a' meg-ron-
 gáltt hajóknak, a' partok előtt való el-szál-
 lításábann, hogy az el vett hajókat meg-
 nem különböztethettem. Minthogy a' szél
 is mindig a' száraz felé fújt azólt: szük-
 ségesképpen mi széljel hanyódtunk: úgy
 hogy tökéletes Tudósítást se' kaphattam
 én azokról (t. i. az el vett hajókról) Any-
 nyit azonban írhatok, hogy vagy 9 ellen-
 séges hajókat vettünk által birtokunkba.
 Töbhen is jelentették vala már magok meg-
 adását, de minthogy éjj következett, mó-
 dot találtak a' meg-szabadulásban, a' mint-
 hogy láttuk is más nap reggel, hogy egy-
 nehányan bé-szállottak a' Texeli Kikötő-
 helybe. Vice-Admirális *Onslownak*, a'

Kapitányoknak, a' Hajós legényeknek 's a' Tengeri-Katonáknak derék magok viselését nem ditsérhetem eléggé, kik mindnyájan valóságos Britannus lélektől voltak lelkesítettve. Egy az ellenséges hajók közül, meg - gyúladt volt az ütközet közben, és igen közel vetődött *Venerable*hez: de el éltatott a' tüze, és egy, a' kezünkre került hajók között. A' Hajósse - reg' (t. i. az Ángliai) árbotzfáibann és köteleibenn nagy kár esett, sok hajók embert is sokat vesztettek, de ezenn veszte - ség, ugyan tsak nem hasonlítandó az ellenségeséhez. Azon két hajókonn, melyek Admirálsi zászlókat viseltek, minden le - írást felül-haladó nagy öldöklés ment vég - hez: nem volt kevesebb egyikenn is, a' halva-maradttak és meg-sebesedttek' száma 250-nél, és ezen alkalmatossággal szomo - ruan kell említenem *Burgesz* Kapitány' halálát, a' ki *Ardent* lineai-hajót, melynek Kormányozója volt, nagy okossággal és bátorsággal vitte viadalra: de szerentsé - lenségére, tsak hamar által lövettetett. A' hajó] azonban folytatta a' hartzot közel - ről mind addig, valamig tehetetlenné nem lett. A' Publikum, *Burgesz* Kapitányban egy jó és derék Tisztet vesztett: én pedig, Másokkal együtt, egy szíves Barátot. Ka - pitány *Trollops* valóbann jeles érdemet szerzett magának az által, hogy az én el - érkezhetésemig, igen szorgalmasan szem -

mel tartotta az ellenséget, és bizonyos vagyok benne, hogy méltó jutalmát fogja venni jó gondosságának Küldöm ezen Írást *Fairfax* Kapitány által, ki az ütközet közben, sokat használt nekem bölts tanátsával, és a ki bővebben fogja tudósítani Ő Uraságjokat (a' Tengeri dolgokra ügyelő Kormányfő' Tajj-it). — — A' Levélnek hátra levő részében jelentette *Duncan* Admirális, hogy *Nore* felé veszi útját; és hogy megküldi a' Hollandus hajók' laistromát; nem különben a' maga holtjainak és sebesseinek számából is annyit, a' mennyit 13-dik Octoberig ki-tanúlhatott. Tíz hajóiról emlékezett csak, a' melyek között *Agincourt* nevűn, egy Ember se' maradt halva; 's nem is sebesedett meg: a' többeken 751-en hüllottak el, és sebesedtek meg mind özsze.

Angliának *Orfordneszi* partjaihoz érkezett *Duncan* Admirális Oct. 14-dik estején, 's onnét útasította Londonba másnap egy rövid Tudósítását, melyben jelenti, hogy a' hátra-maradt sebes hajók segítségére, ép hajókat küldött. A' maga hajójáról *Venerableről* azt írja: hogy ambar egész szorgalmatossággal meregettette ki belőle szüntelen a' vizet, még is csak alig lehetett azt meg-tartani.

— Ezek a' Tudósítások, a' Londoni Udvári Újságnak egy rendkívülvaló Darabja-

ban közönségesekké tétettek Oct. 15-dikénn, mely nap estvéjén és egész éjtfzákájánn ki vólt világosítva egész London. A' Teátrumok előtt, egy vas-matska, egy hajó-kötél, és az Admirális *Duncan* nevet jelentő A. D. betűk pompásan ragyogtak és különös buzgósággal éneklelték a' Teátrumi Gyülekezetek, a' már régtől fogva szokásban levő két örvendetes és kedves népi-énekeket.

Gróf *Howe* Admirális győzedelmeskedett 1794 dikben Jún. 1-ső napján a' Frantziákon; nem különben Gróf *S. Vincent* Admirális is a' Spanyolokon, e' folyó eszt. nek 14-dik Februáriussán; de ezen győzedelmek között egyik se' hozzá fogható a' *Duncan* győzedelméhez.

A' *Duncan* Hajósseregéből el hűllott Vitézek' Özvegyeiknek 's Árváiknak számára, kevés órák alatt 30 ezer forintnál többet ajánlottak a' nemes lelkű tehetős Anglusok.

Mintegy hatszáz ezer forintba betsülik azt a' nyereséget, melyet *Duncan* Admirális kap a' győzedelméből.

Az Északi Ámerikabéli Respublikának 3 Követei vagynak Parisban oly tzéllal,

hogy a' Fr. Rabló-hajók által az Áméri-
kai hajók eránt már egy darab időtől
fogva el követni szokott ellenségeskedést
a' Fr. Direktórium által meg-gátoltassák:
de bajos lesz nékiek boldogúlni, mert a'
Fr. Direktórium úgy íratta már le előre a'
Redacteur által Eszaki - Ámérikának Nagy-
Britanniával kötött Szövetségét, mint
a' mely, Frantzia - Ország' hasznával meg
nem egyezhet.

Spanyol Országba, nem *Servan* megy
Fr. Követnek *Perrignon* Generális' helyé-
be; hanem *Truguet*, a' ki Tengeri-dol-
gokra ügyelő Minister vala. Követség-Se-
cretáriussául, *Perrochel* Polgar adatott mel-
leje, a' ki Svéd - Országban, Tisztartója
vólt a' Fr. Respublikának.

A' Frantzia Respublikának déli Osz-
tályjaiban még Octóben' közepe tájján se'
járhattak bátorsággal a' Direktorialis Ku-
rírok. Nevezetessen 20-dik Oct. ben írták
Parisból, hogy egy Kurír, a' ki Márszília-
ból indúlt, a' mint *Aix* és *Lyon* között
ment volna, meg támadtatott, de egyebet
nem vettek el tőle a' Megtámadói, ha-
nem csak a' mi a' Direktóriumhoz tarto-
zott.

Sieyes a' Feje annak a' Fr. Törvény-
hozó-gyűlési Kommizzióinak, mely, a'

néhai gyanús Nemesekek a' Fr. földről való el küldése eránt készítette a' múlt postán már említett projektumot (Végzés format). Látvánn az Ezer-mester *Sieyes*, hogy csak nem minden Párisi Ujságok úgy buzognak az ő projektuma ellen, mint *Robespierri* sőt még annál is kegyetlenebb, és Fr. Országot mind Lakosaiból mind Vagyonjából ki pusztító szándék ellen, sőt hogy szörnyen ki-keltek az ellen a' Törvényhozó-gyűlésnek számos Tagjai is, azok között nevezetessen *Serres*: gyengítette a' projektumot: de még úgy is, felette nagy larmát okozott az, a' 20-dik Octóberi Ülésben. Nem szólhatván *Serres* a' zaj miatt, páltzájával verte az Orátori-széket: a' midőn sok Tagok kiáltották, hogy fog-házba kell vinni *Serrest*. — *Ezen tárgyról mátszor bővebben.*

A' Német Birodalom? Békességéről tartandó Alkura, az Orosz Tsászár is küld Követet, 's oly ajánlását nyilatkoztatta, hogy kész minden erejével Védelmezője lenni a' Német-Birodalom? integritássának (maga egész épségébenn való maradásának) mely, *Leobenben* is egy fundamentomául vevődött fel a' Ts. K. Felség, és a' Frantzia Respublika között a' Békességkötésnek.

A' Nagy-Britanniai Udvar, nagy gályibától mentette meg a' Helvétziai Elöl-

járókat, vissza-híván Basíleából *Wickham* Követjét.

A' Nápolyi földre senkit nem enged bé menni a' Király, a' Cisalpina Respublika' Lakosai között.

A' *Genuai* (vagy már a' mostani nevezet szerint *Ligúriai*) Respublika' Kormányzéke, nem mervénn el mulatni a' Frantziák' parantsoló kívánságának négy millió líver eránt való telyesítését, mód nélkül nagy adókat vetett 116 nevezetes Familiákra, mint p. o. *Doria* Jósefre 130 ezer lívert. A' *Balbi*, *Cattaneo*, *Fiesko*, *Lomellini*, *Pallavicini*, *Spínola* 's a' t. Házaakra, kire száz, kire 80, kire 50 ezer lívert.

Elegyes Tudósítások.

A' Pruszfiai Királynak egészségbéli állapotja, szemlátomást jobbra fordúlt a' 21-dik és 24-dik Octóberi Berlini Tudósítások szerint.

Az Orosz Udvar, Pétersburgon kívül, *Gatschina* nevű mulató-helyében tartózkodott vala meg Oct. 3-dikann, a' hol különbözőkülönbféle hadi-gyakorlásokat tartott a' Tsászár előtt, egy Seregofztály, melyel

Ő Felsége nagy mértékben tapasztaltatta a' maga megelégedését 's kegyelmét, Herceg *Repnin* és Gróf *Kamensky* Feldmarsalok, gyémánttal gazdagon ki-rakott, és a' Tsászár' képevel ékes gyűrűket kaptak ajándékban, nem különben más Generalisok is, részszerént gyűrűkkel, részszerént drága pixisekkel ajándékoztattak meg. — A' Tsászárné' születése' napja, fényes pompával innepeltetett ott Oct. első napján, mely örvendetes alkalmatossággal négy Lengyel Méltóságokat nevezett a' Tsászár, maga Belső Tanácsosaivá, úgymint: *Poniatowsky* Hertzeget, és *Moszczensky*, *Tyskieviz*, 's *Mniezech* Grófokat.

A' Svéd Király, *Carlscrona* Városába ment elibe a' maga Jegyesének, hová szerentséssen el érkezett a' Királyi Menyasszony is Oct. 12-dikenn, 's onnét 15-dik Oct. benn együtt utaztak már *Drottningholm* felé, mely kies mulató hely tsak egy mérttföldnyire fekszik a' Fő-Vároستól *Stokholmtól* egy Szigetben.

A' Cisalpina Respublika' Fő-Kormányfzéke, engedelmet adott minden Gyülekezeteknek, hogy magok választhatnak magoknak olyan Lelki-Atyákat, a' kikhez leg nagyobb bizodalnok vagyon. Az említett Kormányfzek nem hajtotta ki a' Szer-

zeteseket Klastromaikból, hanem tsak meghirdette nekik, hogy ha tetszéssek tartja, oda hagyhatják a' Klastromi életet.

Ama' híres *Payne* Tamás, kinek Munkái keményen meg-vagynak tiltva Angliában, Fr. Országból Északi-Ámérikába érkezett a' mint *Philadelphiából* írták Sept. 1-ső napján: de koránt sem talált Ő ott oly kedvességet, mint a' milyennel talán hízelt előre magának. Egy új Munkája által, melyet, *Washington* ellen adott ki, sok ellenségeket csinált magának.

Néhai 16-dik *Lajos'* öregebbik Testvérjéről azt írták Braunschweigből Octób. 18-dikánn, hogy az Orosz Tsászárnak róla való különös gondoskodából, *Brémához* közel lesz illendő lakó-helve, Udvara, és oly száz Vitézekből álló Gárdája, a' kik Néhai 16-dik *Lajos* éránt példás hívséget mutattak.

Magyar Ország

Az Insurgensek, kik a' magok Vármegyeikeun kívül vóltak: vízfza-térnek most oda, de további rendelesekig ott is együtt maradnak.

Béts.

Az eddig *Barkó* nevet viseltt Magyar

Lovas Regementnek Báró *Mészáros* Feld-
marschallieutenánt lett Tulajdonossává; az
eddig *Mészáros* nevet viseltt Uhlánus Re-
gementté pedig Gen. *Merfeld*.

Sopron Vármegyei Assessor és Juris
utriusque Doctor N. *Ehrlinger* János Úr-
nak a' Felség által Udvari Agenssé lett ne-
veztetését; tulajdonítja a' Bétsi Udvari Új-
ság, egynehány közönséges hivatalokban
gyűjtött érdemeinek a' nevezett Úrnak, és
a' F. Magyar Udv. Cancelláriánál lett szo-
ros meg-próbáltatásakor mind juridicumok-
bann mind politikumokban, nyilatkozta-
tott jeles tudományának.

Tudósítás.

Hufeland Orvos-Doktornak és Jénai
Prófessornak az *Élet' meg-hosszabbítása'*
mesterségéről írtt gyönyörködtető és igen
hasznavehető Remek-Munkáját, a' midőn
érdeme szerént, és az abban elő-számláltt
élet-rövidítő 's hosszabbító eszközöket is
summássan előadva meg-ditsértük: ugyan
akkor említettük, hogy magyarra is for-
dítja azt Pestenn egy Orvos Hazánkfia.
Már most hozzánk küldött Tudósításá-
ban meg-nevezte magát a' Fordító, Or-

vos-Doctor Kováts Mihály Úr, 's ígéri, hogy Leopoldnapi Pesti Vásárra készen lesz a' Magyar *Hufeland*, két Részekben, és meg-szereztetheik egy forintért, 's 36 xrokért *Weingand* Úrnál, a' ki másusá is fog küldeni Nyomtatmányokat, a' hová kívántatni fognak azok, de már akkor az árrokba a' vitel' bére is belé számláltatik.

A' Könyv' tárgyaihoz járúl a' Fordító' tulajdon munkája, a' mely áll: a' Magyar Hazát illető, az éles- és orvoslás-módjában való vizsgálta-éléseknek fel jegyezéséből, az okainak 's meg-jobbítása' módjainak le írásából, az Író nehezebb helyeinek az új Chemiából, Physiologiából, Pathologiából, Materia-Medicából. Botanicából, Anatómiából, Therapiából, Practica Observatziókból, Zoologiából, Politica Medicinából, Technologiából, Physicából, Pharmaciából 's a' t. való meg-világosításából, némely Külső-Országokon tett maga tapasztalásainak előbeszéléseéből, majd néhol a' tulajdon maga gondolatainak és ki-fogásainak előadásából.

Hufeland Könyve, az egész Európában nagy figyelmetességet tsinált, és minden Tudósok, 's Újsaglevelek meg-valyák felőle, hogy ilyen a' Közönségnek olvasására hasznos orvos munka még nem jött Világ' elei-

be; mert ez, nem az Orvosoknak, hanem a' Közönségnek értelméhez van szabva, és egyenesen annak hasznára is van tsinálva. A' Jenai tudós Levelek azt írták e' felől: „Ha ez az Író soha több munkát nem írna, és nem is írt volna: ez a' munka maga örökkévalóvá tenné az ő nevét, meg-tetfzik, hogy az Író az embereket igen nagyon esméri, és felette nagy tudománnyal bír. Tudjuk pedig, hogy a' Tudósok egymást nem könnyen ditsérik meg, kivált ha ahoz nagy haszon is van kötve. Ez a' munka Bétsben már ebben az esztendőben háromszor nyomtattatott ki, Stuttgárdában most van a' nyomtató-sajtó alatt, Jenában most másodszor kétféle formában nyomtattatik, holott a' Könyv maga is tsak esztendeje, hogy ki-jött leg-először. Ritka Könyv az, a' mely a' Közönségnek úgy el nyerje a' fzeretetét, hogy egy esztendő alatt kétszer nyomtattasson ki. De valyon mi is lehet az oka? hogy ez a' Könyv ilyen kapós és betses? A' következők: ebben a' Könyvben elől adott tudomány (t. i. a' Macrobiótica) most látott leg-először világot, mert ez nem tsupa Diaetetica mint némelyek gondolkoznak) azonban az egész munka számtalan sokféle Tudományokból való leg-szebb dolgokkal telyes, minden rendben 's karban helyhez-tetett embereknek szükséges, a'

menyiben a' hofzszú életet, az egésséget, es a' jó erköltsöket tanítja, es ezeket úgy öfzfe-kaptsolja, hogy ellene mondhatatlánul meg-mutatja, hogy egyiket a' másik nélkül lehetetlen elérni, nevezé esen pedig nem az Orvosoknak, hanem a' Közönségnek, 's főképpen az Ifjaknak számára írta ezt az Író. Innét ki tesszik, hogy ez' iskolai Könyv, a' minthogy oly reménységgel is van az Író, hogy ezt az Oskolákban tanítani fogjak. A' mi Magyar Hazánkra kivált azt lehet itt tekintetbe venni, hogy nálunk a' Közönségnek az olvasásra hasznos anyai nyelven írt Orvos Könyvei igen kevesek vagynak.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDÉLMÉVEL.

00000000

Nro 38.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
10-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Velentze'

sórsáról, ha bizonyost nem írhattunk is
még eddig; oly Történeteket mindazáltal
ugyan csak közlöttünk, a' melyekből sajdí-
tani lehetett, hogy Velentze nem marad
meg Demokratika Respublikának. Ilyen
történet volt p. o. hogy *Dandolo*, a' ki
igen láttatott eleinten a' Revolúziót elő-
mozdítani; 's Követségben is volt *Bonapar-*
ténél: későbbén által-költözött a' Ts.K. föld-
re. Továbbá, hogy a' mely nevezetes Sze-

P p

mélyek el fogattattak vólt mostanság Ve-
 lentzében, mint Pártosok, ismét szabadon
 botsáttattak, minden protzelszus nélkül.
 De a' mit ezen történetekből tsak sajdíta-
 ni lehetett vala még, mint könnyen meg-
 eshető dolgot: igen világosan írja már azt
 a' Bétsi Német Udvari Újságnak 8-dik Nó-
 vemberi Darabja, úgymint a' melynek elő-
 adása szerént, Victor; Baraguey d' Hillers;
 és Joubert Frantzia Generálisok' Osztály-
 jaikból, mintegy tíz ezer Ember ment bé
 Oct. 26-dikánn Velentze Városába, a' hol,
 kevés időtől fogva, igen nagy mértékben
 nyilatkoztatták a' vízfőz-vonások, és sza-
 kadások magokat, a' meg-hasonlott Fele-
 kezetek között. Oct. 27-dikénn, a' Muni-
 cipálitás, Bonaparte' parantsolatjából, egy
 Hirdetményt tett közönségessé, a' melyben
 jelentődött, hogy minden Famíliából, egy
 egy voksolható Személy jelenjen meg más
 nap abban a' Templomban, a' melyhez
 tartozik. Az meg-lévén, eleikbe terjesz-
 tetett a' Gyülekezeteknek, hogy nyilatkoz-
 tassák ki magokat, ha a' Demokratika
 Igazgatást kívánják e' inkább fel-állítani
 magok között; vagy pedig örömeztőbb
 akarnak meg-maradni az előbbeni Konsti-
 tútzió mellett, és magokat, az Ausztriai
 Ház alá adni? A' sokkal nagyobb Resz,
 oly Nyilatkoztatást tett maga felől, hogy
 Ő kélz a' Kérdés' utolsó feltételére állani:

melynek további következtetését már most várni kell.

Maga *Bonaparte*, minekutánna minden szükséges Rendeléseket meg-tett volna *Passerianobann* a' Seregére nézve, 's egy hozzája intézett Hirdetményben meg-köszönte neki, a' Békesség' helyre-állítására 's meg-fundálására nézve el követett tö-rekedéseit: Oct. 28-dikánn *Mediolánum* fe-lé vette útját. A' Fr. Katonaság is el kez-dett már vissza-takarodni Fr. Országba; de az Olasz Respublikákban marad még ugyan tsak egy ideig, harmintz ezerig va-ló Frantziáság.

Velentzébe ismét vissza-ment *Dando-lo* — egy újabb Tudósítás szerént — és ott Demokratismust kezdett hirdetni *Sor-dina* Kalmárral 's *Gallino* és *Zuliani* Pro-kátorokkal együtt: de mind a' negyen áre-stomba dugattak.

A' Ts. K. Felség és a' Fr. Respublika' Plenipotentiáriussai által Oct. 17-dikén köt-tetett Békességről, Oct. 26-dikánn tudósí-totta a' Fr. Direktórium, a' Törvényhozó Ifjabbik Gyűlést, 's által-küldötte a' Kö-tést is, meg erősítés végett. Örvendezett mind a' Gyűlés, mind a' Publikum.

A' Ciszhenánizátzió, vagy a' Rajna' bal-meljei Nemet Tartománvoknak Fr. kaptára való ütese szűnik az újabb Tudósítások szerént.

*Berlin és Páris között, nagy divat-
jábann volt a' Kurír-járás Octób. 24-dike'
tájján.*

Párisból a' Belső-bátorságra ügyelő Mi-
nister, minden Ofztályjaiba írt a' Közön-
séges-Társaságnak, hogy küldjék által az
olyan Egyházi Személyek' neveiket, a'
kik Háborúság indítók voltak: de a' Di-
rectoriális Újságnak (a' Redacteurnek) 22-
dik Octóberi Darabja meg-valja, hogy tsu-
pán a' *des Vosges* nevezetű Ofztályból te-
lyesítődött ezen kívánsága a' Direktórium-
nak.

A' *Mechlini* Érseket, *Fankenber*g Cár-
dinálist el küldötte a' Fr. Direktórium a'
Belgiomi földről a' Rajna' innenső meljé-
kére azért; hogy a' kívántt forma szerént
való esküvést le nem akarta tenni.'

A' Frantzia földön még benn lévő né-
hai Nemesekre nézve, Törvéennyé akarta
tetetni *Sieyes*: hogy azok tsak úgy lehet-
nek Fr. Polgárokká mint az Idegenek, kik-
től meg-kívántatik a' végre t. i. a' Polgárság'
el nyerésére, hogy minekutánna el érték
életeknek 21-dik esztendejét, és kötelez-
tek magokat a' Fr. földön való lakásra:
el töltöttek legyen ott folyvást hét eszten-
dőt, és azon idő-szakasz alatt bé-fi-
zettek a' közönséges Kaszárzába, a' mi tö-

lők kívántatott. A' Polgári laistromba való bé-íratatáskor, tartoznak a' néhai Nemesek a' magok előbbeni jussaikhoz, és Konstitúciójokhoz való ragaszkodássokat megtagadni. Ezen kedvező Végzés azonban ki nem terjed az olyan Nemesekre, kik hajdan Udvari Tifztségeket viseltek, nem különben azokra sem, kik a' Királyi Igazgatás alatt, Párisi Parlamentom' Tagjai, valamely Ordóbéli Vitézek, Bárók, Grófok, Márkik, 's Vicontok voltak. Ide számláltatnak az olyan Belgák is, kik a' Fejedelemtől nyert Tifztségeket viseltek. Mind ezeknek 14 napok alatt ki kell takarodni Párisból, 20 napok alatt pedig az egész Frantzia Respublikából, és ha szép szerént ki nem mennek: büntetésül a' tengerenn túl fognak vitettetni. A' 66 esztendőös Öregek mindazáltal benn maradhatnak. A' ki menőknek fekvő jószágaik, egyszeriben Nemzeti jószágokká válnak; az ingó-bingó jószágaik pedig eladattatnak, 's feléért frantzia portéka adódik az Elmenőknek; a' más fele pedig, hadi költségekre fordítatik.

„Fussunk (így kiáltja el magát a' *le Courier du jour*) ha egyszer el fogadja a' Törvényhozó-gyűlés, a' néhai Nemesek ellen készített Végzés' formáját. A' mi ma Ő rajtok esik, holnap rajtunk fog történni; holnap után a' még meg-maradttakon;

úgy hogy végre egy Tulajdonos se' marad a' frantzia földön. Midőn a' húsevő-állatok ember húst kezdtek enni: már akkor nem akarnak többé egyebet. Ha mi is el nézzük az egyfzerre és tsoportosól való számkivettetések, 's a' számkivettettek' jószágaiknak el foglaltatásokat: nem látjuk többé végit se' egyiknek se' másiknak. Így hasonló fog lenni a' Respublika, egy nagy és pompás, de üres palotához, melyben nem lehet egyéb lakókat látni egereknél és patkányoknál. — — Lesznek talán a' fr. föld' színen 3 száz ezer Nemesek. Ezeket tehát a' Nemzetségjekkel együtt el veszti Fr. Ország. Ha ezen veszteséghez hozzá adjuk még azt is, a' melyet okozott a' Kiköltözés, és a' had: egynehány millió ember hejjával találjuk földünk' népességét. Vegyük fel, hogy 3 száz ezer számkivettettek közül tsak tizenkét luidórt visz el egy egy Személy magával úti-pénzzül: mindjárt ez is szinte egy milliárdra telik, mely, a' Kiköltözttek által ki-takarított pénzzel együtt a' Külföld' gazdagságát neveli. Valóban hasonló vagyunk Mi az oly Házasokhoz, kik, hogy boszszút álljanak egymáson, ki hánytak Egyik is Másik is, az ablakon, minden házi-készületeiket, 's prédaúl engedték azokat az Által-menőknek.

A' l' *Ami des Loix* Kiadója, *Poultier*

a' ki Tagja a' Törvényhozó-gyűlés öregebbik Tanátságának, azt jegyzi meg, a' fennforgó Végzés' formájáról, hogy ha nem volna is az éppen Tyrannusi; mindazáltal felháborító részre hajlás által van megbélyegezve. Mert mi okon osztatnak két rendre a' Nemesek? miért szükség keményebben bánni a' Párisi Parlamentom' Tagjaival, mint más Parlamentomokéval?

A' *Gazette Nationale*, lehetetlennek állítja, hogy frantzia portékák által ki lehetne úgy elégíteni a' Számkivetésre ítélteteket, mint tartja a' Végzés' formája. Az említett Személyek — *úgymond* — a' leg-gazdagabb Tulajdonosok most Fr. Országban. A' Revolútzio előtt, leg-alább is voltak 40 ezeren, kiknek esztendei jövedelmét, egyiket a' másikba számlálva, lehet határozni külön külön 15 ezer líverre; most tegyük csak 12 ezerre az olyatén jövedelmük számát, még is 180 millióra reá megy Azoknak esztendei jövedelme, mely summának ha úgy gondoltatik mint interes, 3 milliárd, és hatszáz millió líver a' Capitálissa. Fele ennek, 1,800,000,000 líver. Ennyit erő portékát kellene tehát egyszerre ki-adni Fr. Országának, de anynyi portékának a' készítésére leg-alább is kívántatnék tíz esztendő.

A' Törvényhozó-gyűlés' Ifjabbik Tanátságának 19-dik Octóberi Ülésében Serres

azt mondta a' *Sieyes*' projektumáról, hogy az, fel-háborította még a' leg-jobb Polgárokat is, mely ki-fejezésére, egy felől morogtak; más felől kiáltották: „*Igen, igen, az igaz.*“ Tovább folytatván Beszédét, így szólt a' többek között: Meg kell tudni rövid időn Fr. Országnak, ha Tyrannusaivá lesztek e' Ti önéki, vagy hív Képviselői akartok maradni? meg kell néki tudni, ha szerentsés lehet e' a' Konstitúció által; vagy pedig a' kétségbe-esés vonaglásaiban kénytelenítessék keresni boldogságát? — Egy része a' Gyűlésnek morgott, a' másik pedig tapsolt.

Ily környülállások között *Sieyes* tanácsosabbnak ítélte változtatni a' projektumot: és mindjárt Oct. 20 dikánn egy jó torkú Kollégája *Boulai* által, eleibe terjesztette azt a' Gyűlésnek. *Boulay*, így szólt: „A' Kommiszió ugyan jól megfontolta, 's okosoknak és hasznosoknak találta azonn Intézeteket, melyeket a' Gyűlés' eleibe terjesztett: mindazáltal mivel vette észre, hogy azok felett meg-hasonlottak a' Republikánusok magok között, és az ily veszedelmes szakadást el akarja hárítani a' Kommiszió: szükségesnek ítélte, hogy az előbbeni feltételét következendővé változtassa: 1.) Hogy egy privilégiált Nemes is, kire a' Nemesség az Eleiről szállott, nem élhet a' Népi gyűlésekbéli polgári jusokkal se' semmi közönséges hí-

vatalt nem viselhet; hanem tsak azok alatt a' feltételek alatt; melyeket az Idegenekre nézve szabott ki e' részben a' Konstitúciónak 10-dik Tzikkelye (*Ennek értelmét említettük már oda feljebb*), 2.) Ki vagnak véve ezen Törvény alól az olyan Nemesek, a' kik Tagjai vóltak a' Nemzeti-gyűlésnek, és nem protestáltak a' Nemes-ség' el töröltetése ellen; a' kik Direktóriummi vagy Ministériumi Tagok; a' kik most katonáskodnak; és a' kik meg-mutathatják, hogy buzgó-hívséggel szolgáltak Hazájoknak. Ezt a' feltételét a' Kommiszió-nak, vagy is inkább tsak *Sieyesnek* nem is engedte a' hatalmaskodó Felekezet, tanátskozásra menni, hanem tsak rá kiáltotta arra a' Törvényhozó-gyűlési helybe-hagyást, úgy hogy *Serres* tele torokkal kiáltotta: „Éppen — *úgymond* — *Rohespierre* is így tselekedett 31-dik Május után, hogy meg-vethesse a' maga kegyetlen hatalmaskodása fundamentomát, meg-akadályoztatván minden tanátskozást. — A' Törvényhozó Gyűlés' öregebbik Tanáttsának már oda feljebb említett Tagja *Poultier* is ki-kelt, a' *l' Ami des Loix* nevű Újságában, ezen másod rendbéli projektoma ellen is *Sieyesnek*: „Minekutánna — *úgymond* — a' Törvény szerént el égettettek minden Nemesi privilégiomok: az a' Kérdés: Miképpen lehet már most meg-mutatni Valakiről, hogy ő Nemes, ha O

maga, és a' Barátjai ellenkezőt állítanak? — Egy Valaki, a' néhai Fr. Nemesek közül, tréfásan, de igazán mondotta: „Nem lehet — *úgy mond* — már most roszsz neven venni, ha Mi, *Monsieur*-titulust adunk egymásnak: mert nem akarják az Elöljárók, hogy Citoyeneknek (Polgároknak) nevezzük magunkat.“ Igen is: mert az Idegenekről szóló Constitúciónális Tzikkely' ereje szerént, a' néhai Nemesek, még csak 7 esztendőök után lehetnének Polgárok: addig tehát Nemesek maradnak.

Spanyol-Országának *Cádixi* partjai elől egy rész az Ángliai Hajósseregből, Gibráltárhoz, más rész pedig Lisbonához vette magát a' roszsz idő miatt. Maradtak ugyan csak hátra egynehány Fregátok, a' melyek mintegy 'strázsát állanak *Cádix* előtt.

Az Ánglusok által el fogattatott Hollandus Tengeri-Fővezér *de Winter*, mintegy 40 esztendőös Ember. Déli-Ámériká-*nak Demerary* nevű részében született. Mí-
dön már 2 dik Kapitány lett volna a' Hollandusok' tengeri szolgálatjában, által-ment az Oroszokhoz: de ismét vissza-ment Hollandiába, és ott az 1786-dik esztendőbéli Revolútiókor tüzes Pátriótát jádzott: azért is a' Pruszsusoknak oda lett bé-menetele-
kor, némely Tzimborássaival Fr. Országba szaladt, és ott Generalissá lett. A' Fran-
tziákkal együtt vólt, mikor azok el fog-

lalták Hollandiát, 's a' Revolúciónisták-
tól Teng-ri Vezerré tetetett.

Hogy *de Wintert*, egyszerre Tengeri-
Fővezerré tettek a' Hollandusok, tsupán
a' Patriótaságáért: erre, a' *l' Ami des Loix*
nevű Parisi Ujság azt jegyzi meg, hogy
az Ánglusok nem oly bolondok. Ők —
úgymond — próbált tapasztalású és gya-
korlott tudományú Ferjsiakra bízzak a'
nagy tisztségeket. Meg ha az Ángliai Ki-
rálynak magának a' Fiai akarnak is a' ten-
geri szolgálatban Tisztségeket nyerni: tar-
toznak a'ól kezdeni a' szolgálatot.

London Városa' Magistrátusa, 3 száz
font sterlingel segíti a' *Duncan* Admirális'
győzedelmes seregéből el hűllott Tengeri
Vitézeknek Özvegyeiket és árváikat. Ma-
gát *Duncan* Admirálist és *Onslow* Vice-
Admirálist drága kardokkal tiszteli meg,
melyek közül egygyik kétszáz; a' másik
pedig száz ginet ér. Különösen meg-kö-
szöni az egész Hajósseregnek is jó maga
viselését.

A' Teátrum-tartó Londoni Lakosok
közzül is ki-nyilatkoztatták némelyek for-
ró Hazai szeretetjeket, a' *Duncan* Hajósse-
regének győzedelmes vesztesége által öz-
vegysegre 's árvaságra jutott Személyek-
nek meg-vígasztalásabann: mert kedves
Darabokat jadtottattak, 's a' mi bé-ment
a' Theatralis Kaszszakba: azt, az említett
ügyefogyottaknak ajándékozták.

Elegyes Tudósítások.

A' Szárdiniai Király kívánván segíteni a' közönséges Kaszszának ügyefogyott állapotján, 50 millió lívert kívánt a' végre, a' Világi és Szerzetes Papságtól, oda értvénn a' Málthai rendet is; fél-milliót a' Zsidóságtól; a' tehetős Kereskedőktől, tíz prócentót; az olyanoktól, kiknek értéke nem haladja meg a' tíz ezer lívert, 7 prócentót; az Idegenektől, kiknek jószágok vagyon az Ő Felsége' Birtokaibann, öt prócentót.

Elefánt, nints most több Európában annál az egy párnál, a' mely Hollandiából Párisba vitetett. Ezen két Elefántok *Ceylon* Szigetbéli származásúak. 14 esztendősek most, és így még növésben vagynak. Mind a' hím mind a' nyőstény, 7 lábnyi magasságú, 10, hosszúságú, és 4 lábnyi vastagságú.

Házasságok.

Saxen-Gothai Hertzeg *Emilius*, *Leopoldus*, *Augustus* öszsze párosodott Octób. 21-dikénn Ludwigslustban, a' Mecklenburg-Schwerini Hertzeg' leg-öregebbik Leányával, — A' *Savoien-Carignani* Olasz Hertzeget, a' Treviri Választó Hertzeg eskette öszsze Augsburgbann Oct. 24-dikénn a' néhai Kurlándiai Hertzeg' Leányával 's egyedülvaló Örökösével *Mária* Hertzeg-alszönnnyal.

Az Orosz Császár, *Pahlen* Generállicu-
tenántot el bocsátotta vala szolgálatjából:
de ismét fel vette. — *Mordwinow* Vice-
Admirálist Admirálisságra; Gróf *de Litta*;
Leschnew; és Gróf *Woinowits* Contre-Ad-
miralisokat Vice-Admirálisságra; *Fomin*,
Maszglow, *Preston*, és *Wilson* Kapitá-
nyokat pedig, Contre-Admirálisságra emel-
te (Gróf *de Litta* Olasz; valamint a' feke-
te tengeri Orosz Hajóssereg' Fővezére *Ri-
bas* Admirális is. Ez Nápolyi; amaz pe-
dig Medio ánumi Fi.)

A' magassan való fel-repülést, és hír-
telen való le-esést, *Ikarus*nál szerentsésseb-
ben jádotta Párisban egy *Garnerin* nevű
Frantzia Oct. 23-dikánn, a' ki is mineku-
tanna négy száz ölnyi magasságra fel-emel-
kedett volna egy Ballon által, akkor a'
Ballon egyszerre össze-lapúlt, 's valamely
Paraplű forma eszköz, (melyet a' Fr. Tu-
dósítások, Parachûte-nek neveznek) ki-
nyílt, 's annak segítsége által két minu-
tumok alatt le-szállott *Garnerin* a' földre
oly sebességgel, hogy a' Nézők aggodás-
ban voltak élete felől. A' míg jött le fe-
lé, kétszer hajlott félre a' Parachûte: de
ismét fel-egyeneseedett. Ez a' különös scé-
na, délutanni 5 és 6 óra között történt.

Magyar Ország

Köszegről Növ. 7-dikénn: — „A'
Districtuális Generálisokhoz oly parantse-

latja érkezett Felséges Urunktól, hogy a' kormányozások alatt lévő Insurgens Seregeket botsássák a' magok Varmegyejeikbe, a' hol fognak addig tartózkodni, míg a' szélyel ofzlas eránt való parantsolatja meg fog oda érkezni Ő Felségének. Ezen folyó Hónapnak 12-dikenn fog innét el indulni a' Veszprémi Gyalogság Pápa Városába. — Ezen Hónapnak 5 dikenn szándékozott a' Nádorispány Budáról Egerbe, Kassára, Debretzenbe, 's Aradra menni, hogy azon Tisza-melyéki 's Tiszantúli Insurgenseket is meg nézze, kik nem vóltak hivatalosok a' Szombathelyi táborba.

Zemplén Vármegye' Fő Ispánnává neveztetett Gróf *Eszterházy* József Ő Nagysága; *Nyitra Vármegyeé* pedig Gróf *Erdödy* József Ő Exc. ája.

A' Pesti Universitas' Könyvnyomtatóműhelye mellé, az Illyriai, Görög, és Oláh Írásoknak Censorává méltóztatott nevezni Ő Felsége, a' *Munkátsi Megye'* Generális-Vicáriussát Fő-Tiszt, *Ragazzy* Sándor Urat.

B é t s:

A' Ts. K. szolgálatban lévő Arausioi Hertzeg (Hollandia' néhai Helytartójának 2-dik Fia) Generálmájorságból, Feldmarschalllieutenántságra emeltetett.

A' Gallítziai Udvari Cancellariának Vice-Cancelláriusává méltóztatott Ő Felsége

nevezni a' Krakói Nemesei Törvényfzéknek eddigvaló Elölülőjét *Voyna* Grófot. — Referendárius Udvari Tanátsosságra emeltettek ezen Cancelláriához, a' már másszor említett néhai Directóriális Secretárius *Baldatsi* Antal Úron kívül, néhai Lembergi Guberniális Consiliárius Gróf *Fürstenbusch*; és a' Lembergi Nemesei Törvényfzéknek Második Elölülője *Pillersdorf* Úr. A' következő Udvari Tanátsos Urak pedig, más Dikasztériomoktól tétettek oda által Referendáriusoknak, úgymint: *Ergelet* Úr a' Direktóriumtól; *Lewinsky*; *Lyro*; és *Urbansky* Urak pedig, az Oberste-Justitzstelle-től.

* * * * *

Orvosi Tudósítás.

Erdélybenn, *Hunyad* Vármegyében *Boitzai* Seborvos Nemes *Paternay* Imre Úr, a' ki Magyar-Országban Pozsonban született; 's 1786-dik éltendeig Katonáságnál szolgált: oly fzerentsével orvoslotta már sok ízben, a' hofzszas nyavalyatörést, a' fenét; és a' köfzvényt, hogy *Neustaedter* Fő-Orvos Úr által, különösen ajánltatott a' Thesauráriátusnak; ez által a' Guberniumnak; és a' Gubernium által az egész Orzágnak. Mi, kik olvastuk, a' minden reménység nélkül vólt, de már fzerentséssen helyre állott Személyeknek neveiket: kötelelességünknek tartjuk meg-esmértetni egy ily E. Hazánkfiának ne-

vét a' Nemzettel; hadd vehessék másuvá való Nyomorúlttak is hasznát, az említett ritka segedelemnek.

A' Magyar *Hufeland'* árra, utóbbi Tudósítások szerént, 1 forint 45 xr. fog lenni.

Ezen Könyvnek 2-dik része, minémű eszközeit foglalja magában a' hoszszú és rövid életnek? már jó ideje, hogy meg-írtuk. Az első Résznek, kilentz Szakaszai vagynak, melyek között az 1-ső lebeszéli az élet' meg-hoszfzabbítását tanító Tudománynak (vagy a' Macrobiótikának) történeteit. A' 2-dik tanít az élet-erőről, és közönségesen az élet-tartósságáról. A' 3-dik és 4-dik, a' plánták' életek' tartósságáról. Az 5-dik, az Emberek' életek' tartósságáról. A' 6-dik, a' tapasztalásokból való következtésekről, és az emberek' életek' tzélyának meg-határozásáról. A' 7-dik az emberi életnek, annak fő okainak, az értelembéli felségesebb tökéletességeknek az emberi élet' tartósságára való szükséges vóitoknak szorossabb meg vizsgálásáról. A' 8-dik azokról a' különös fundamentomokról, és Jelekről, a' melyekből meg-lehet tudni; minden ember meddig élhet. A' 9-dik az élet meg-hoszfzabbítására fel-találtatott új módoknak meg-vizsgálásáról, és annak az egyetlen egy módnak meg-határozásáról, a' mely az emberi életet tsak egyedül és az emberhez illendő módon meg-hoszfzabbíthatja.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDERMÉVEL.

01010101010

Nro 39.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
14-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' Ts. Kir. Felség, 's a' Fr. Respubli-
ka között lett Békesség-Kötés' Tzikkelyeit,
következendő értelmű Levele mellett kül-
dötte által *Bonaparte*, a' maga *Passerid-*
nói fő-quártélyjából Oct. 18-dikánn Páris-
ba: „Polgár Direktörök! *Berthier* Gene-
rális és *Monge* Polgár viszik hozzátok a'
Békesség-alkut, mely, meg-állíttatott a'
Tsászar között és mi közöttünk.“

„*Berthier* Generális, kinek különös

tálandomaihoz hasonló a' bátorsága és Hazai szeretete is, egy a' Respublika' Oszlop Emberei 's a' Szabadságnak leg-buzgóbb Védelmezői között. Egy győzedelme sint az Olasz Országi Seregnak, a' melyet elő nem segített volna Ő. Nem félek, hogy a' Barátság, részre hajlóvá tenne engemet azon szolgálatoknak elő-adásában, melyeket ezen derek Generális tett a' Hazának. De a' Histórianak lesz gondja erre, és az egész Sereg' ítélete, fundamentomául fog szolgálni a' História' bizonyoságtételének."

„Monge Polgár, a' ki egy a' Tudományokra 's Mesterségekre ügyelő Kommisszió Tagjai között nevezetes a' maga tudománya és Hazai szeretete által. Be-tsületére válik a' Frantziáknak Olasz Országban, az Ő maga viselése. Az én barátságomban meg-különböztetett részt szerzett Ő magának. A' tudományok, melyek annyi titkokat fedeztek fel előttünk, és annyi hibás vélekedéseket rontottak le: még nagyobb szolgálatainkra is fognak lenni. Az új igazságokból 's az új találmányokból hasznosabb titkokat is fogunk még fel-fedezni, az Emberek' javára. De szükség, hogy szeressük a' Tudósokat, és pártjokat fogjuk a' Tudományoknak."

„Fogadjatok, kérlek Titeket, egyenlő tekintettel, mind a' derek Generalist, mind

a' Tudós Phisikust (*Monge* Polgárt): mert mind ketten, nevelik a' Haza' betsületét, 's ditsõitik a' Frantzia nevet. Két különbözõ nemben derekabb két Emberektõl nem küldhettem volna hozzátok, a' meg-állított Békesség-alkut. - *Bonaparte.*"

„Ezen Írással, Octóbernek 26-dikára virradóra éjfélutanni három órakor érkeztek *Berthier* és *Monge* Párisba: a' midõn azonnal özsze-gyült a' Direktórium, 's megerõsítette a' Békességkötést. Reggelre kelve, ágyú-durrogtatások által adódott tudtára a' Városnak a' Békesség' óhajtott hírének el érkezése: mely jeladásra örömbemerültek a' Lakosok. A' leg-népesebb útfázakon tántzok szemléltettek, és estvéresok Házak ki vóltak világosítva. Alig gyült özsze a' Törvényhozó-Iffjabbik-Tanáts Oct. 26 dikán: mindjárt érkezett hozzá a' Direktóriumtól a' Békesség-postája, mely hírnek hallására örvendezés hangzott a' palotának minden szegleteibenn, 's felkeltek ülõ-helyeikbõl a' Gyülés' Tagjai. A' Directóriális Híradásnak magyar értelme ez:

„Polgár Képviselõk! A' Direktórium éppen most hagyá helybe a' Fr. Respublika és a' Tsászár között Vendemiaire-nek 26-dikánn (Oct. 17-dikénn) tökéletességre vitetett, Békesség-alkut. Ezt az alkut ré-

szünkről *Bonaparte* végezte, a' ki meg-kíván-
tató egész hatalommal fel vólt ruházva;
és az Ausztriai részről, Márkéze Galló; Gr.
Cobentzel; Báró Degelmann; és Gen. Mer-
feldt, mint teljes hatalmú Ministerei a'
Tsafzárnak. A' Konstitúció szerént, által
küldi hozzátok a' Direktórium ezen alkut,
meg-erősítés végett. "

A' míg olvastatott ezenn Híradása a'
Direktóriumnak: addig is, és azután is,
tapsolások, 's *Éljen a' Respublika!* kiál-
tasok hallattattak.

Mindjárt ezentúl ki küldődtek a' Pol-
gárok a' Gyűles' palotájából; 's fel-olvas-
tatván az Alku' Tzikkelyei, által adattak
egy Kommiszfziónak; hogy vizsgálja meg
azokat közelebbről, 's közölje eránttok va-
ló vélekedését a' Gyűléssel.

A' Direktórium, két nevezetes Vég-
zéseit tette Oct. 26-dikán közönségesekké,
melyek között egyiknek oda megy ki az
értelme: hogy mivel a' Portugalliai Ki-
rályné meg nem erősítette 2 Hónap alatt
a' Bekességalkut, melyet d' Aranjó Daze-
vedo Ministerje által hajtatott végre Paris-
ban Thermidornak 23-dikánn, tehát az
em ítt alkut úgy fog tartatni, mintha nem
ment volna tökéletességre, 's egyszersmind
parancsolatot vett a' Külső-dolgokra-ügyc-
lő Fr. Minister, hogy a' nevezett Portu-

gallus Ministert, küldje el a' Frantzia-Republika' földjéről. — A' masik Vegzes azt tartja, hogy az Oceánus partjaira egy Sereg gyülekezzen öfzfe haladék nélkül, *Angliai Sereg* nevezet alatt, 's fog függeni *Bonaparte* Polgár-Generalisnak fő-vezérlésétől: a' kinek el érkezéseig, *Desaix* Generális vigye a' kormányozást, és ugyan azért mindjárt menjen *Rennes* Városába. (A' Straszburgi Tudósítások szerént el is indult oda *Desaix* Generális, a' Rajna felső meljékéről Oct. utolsó napján).

A' Frantzia Néphez is intézett a' Direktórium egy Hirdetményt, melyben igéri, hogy rövid időn meg-készül már a' Német-Birodalommal is a' Békesség: de annál inkább igyekezik buzdítani Lakos-társait a' Londoni Ministériom ellen, melynek szándékjait hitetleneknek és verengzőknek nevezi.

A' Német Birodalommal tartandó Békességalkura, azon két Személyeket rendelte a' Fr. Direktórium *Rastadtba*, a' kiket *Lille* Városába küldött volt Lord *Malmesbury*hoz, t. i, *Treilhard* és *Bonnier* Polgárokat.

A' Német-Birodalom' Régensburgi Gyűlésének, Növ. a' dikénn jelentette Ts. Concommissárius Báró *Hügel*, hogy Ő Tsászári Felsége, a' Badeni Márkgrafságnak Ra-

stadt nevű Városát nézte ki, a' Német-Birodalom és a' Fr. Respublika között tartandó Békességalku' helyeül, mely alkura *Metternich* Grófot nevezte. (*Ausztria*' részéről pedig *Gróf Lehrbachot*, a' ki *Ts. K. Udvari Kommisszáriusságot* viselt *Tirolisban*, mint a' *Bétsi Udvari Újságnak* 11-dik *Nóvemberi Darabja* bizonyítja.)

Rastadtban a' Márkgrafi palotán kívül, más derék Házak is, nagy sietséggel készíttetnek, a' Békesség-alkura egybe-
gyülendő Követeknek oly alkalmas befogadásához, a' milyenről híressé lett vala már az a' Város 1714-dik esztendőben, a' midőn készült t. i. ott a' *Rastadti Békességekötés*, mely, a' Spanyol Koronáért 13 esztendőig folytatott hadakozásnak szakasztotta végét.

Augerau, a' Német-Birodalmi Fr. Sereg' Fő-Vezére, Növ. 2-dikán estve *Frankfurtba* érkezett, a' hol más nap oly hír folyt, hogy 15 dik Nővemberig, mind eltakarodik a' Frantzia Katonaság, a' Rajna' jobb meljékéről; mely végre *Neuwiednél* egy híd fog fel-állítódni a' mint írták.

Ángliának *Yarmouthi* partjaitól fél mért-földnyire, el süjvedt *Delft* nevezetű nyertt Hollandus-hajó egynehány száz Hollandus Hajóslegényekkel Oct. 11-dikén. Más tíz hajók, melyeket a' Hollandusoktól nyert el *Duncan* Ángl. Admirális, mind az Ángl.

Kikötőhelyekben voltak már az ő Hajóival együtt az új Tudósítások szerént.

A *Redacteur*, még Oct. 25 dikénn, közönségesse tette a' *Campo Formidoi* Békesség-alkut, 25 Tzikkelyekben, de más napi jelentésében, éppen nem bízatta Olvasóit, az általa előbbeni napon kihirdetett Békesség-alkunak egész bizonyosságáról: minthogy nem a' Direktórium által közöltetett az véle. Csak ugyan utánna nyomtatták azt néki más Párisi, és ezeknek, egynehány Német-Birodalmi Újságok is. Mi nem akartunk e' részben hirtelenkedni: hanem csak azt jegyezzük meg a' közönségesse tett Békesség-alkuról, hogy abban már Velentze Városa, és a' *Velentzei* Respublikához tartozott *Terra* Fermának, (földi birtokoknak) egy része által van ígérve a' Ts. K. Felségnek. Továbbá: hogy a' mely jószágai voltak Lombárdiában Ferdinánd Főhertzegnek; a' Belgiomban Károly Főhertzegnek, és Kristina Főhertzegasszonyoknak: visszadódnak nékiek, oly feltétel alatt, hogy 3 esztendő alatt adassák el azokat. Ha el akarnak menni valakik az említett Tartományokból: nem ellenződik nékiek az elköltözés, csak hogy az egész tökéletességre ment Békességnek kihirdetése után 3 Hónappal kinyilatkoztassák magokat e' részben, és 3 esztendő alatt, Ők is eladják a' magok jószágait.

Hágába, Oct. 29-dikénn érkezett 'el Párisból a' Békesség' híre, mely napon ki volt világosítva *Hága Város*a.

A' Batáviai Respublikánál Frantzia Követséget viseltt *Noël* Polgár, vissza-hívatatott Hágából, és helyébe *Lacroix* Polgár küldettetett, a' ki, Külső dolgokra-ügyelő Minister vala Párisban. Erre, különösen reá bízta a' Direktórium, hogy a' Batáviai Hajósseregnek mentől elébb lehető helyre-állíttatását sürgesse; nem különben egy olyatén új Konstitútziónak ki-dolgoztatását, a' mely, tetszése fzerént legyen a' Népnek.

Bournonville Generális, a' ki Fővezére vala az Északi Frantzia Seregnek Batáviábann, ki esett némely gyanúságok miatt ezen Tifztségéből, 's a' kormányozása alatt volt Sereg, egy Osztályává lett a' Német-Országi Fr. Seregnek.

A' Szárdiniai Király és a' Fr. Respublika között, még a' múltt Április' 5-dikén tökéletességre hajtották a' Szövetség-alkut Minister *Priocca* és Generális *Clarke*, kik között t. i. amazt a' Szárdiniai Felség; *Clarke* Generálist pedig a' Fr. Direktórium ruházta fel a' végre teljes hatalommal, 's ezen két Plenipotentiáriussoknak Kötésseket, még a' nevezett Hónapnak 13-dikánn helybe-hagyta a' Direktórium, hanem a' Törvényhozó-gyűlés' két Tanáttsaival tsak

Octóberben közlőtte, úgy hogy az Iffjabbik Tanács, Oct. 22-dikénn, az öregebbik pedig Octób. 25-dikénn erősítette azt meg. Kötelezik a' két Hatalmasságok magokat e' Szövetség által; hogy költsönös segítséggel lesznek egymáshoz minden külső ellenség ellen, 's a' belső ellenségeit egymásnak se' nyilván se' alattomban nem segítik. Ha az Olasz-Országi had tartott volna: úgy tsak annak felytatásában segítette volna a' Szárdiniai Király, a' Frantzia Respublikát. A' Kereskedés eránt való Szövetségnek, mind kettőjök hasznára mentől elébb lehető ki-dolgoztatására is kötelezték magokat az említett Frigy-Kötésbenn.

B é t s.

Nemes *Exner* Urat, ki hajdann az Erdélyi Bányaszéknél szolgált Assessori fővel, méltóztatott Felséges Urunk, jeles érdemeire való kegyelmes tekintetből, Ts. K. Fő Bányaszéki-Tanátsos- (Berg-Rath) ranggal meg-tisztelni.

Magyar Ország

Jószágokat nyertek

Tsanád Vármegyei Fő-Ispány Báró *Prónay* László Ő Exc. ja, Torontál Varmegyében fekvő *Deska* és *Clarafalva* Helységeket; Bánatusi Kommendáns Feldmarschallieute-

nánt Gróf Soro Ö Exc. ja, Krasova Vármegyében fekvő Szatumik nevű Helységet; Gróf *Wojkffy* Ferentz és Mátyás Testvérek, Temes Vármegyében fekvő *Bergossowa* nevű Camerális helyet; Locumtenentziális Consiliarius T. *Klobusiczky* József Úr, Bihar Vármegyében fekvő *Homorogh* és *Madarász* nevű Camerális Helységek; T. *Palotsay* József, Antal és János Testvérek, Báts Vármegyében fekvő *Topolya* nevű Camerális Helységet; Zombori Administráció Assessora *Lowrentsits* Úr, Temes Vármegyében fekvő *Barratzháza* nevű Camerális Helységet.

N. Báts Vármegyében fekvő Mária-Therésia - Városa-béli (Szabadka-i) *Radits* Testvérek, 12 Katonák alávaló lovakat adtak által mostanság, mint önkéntvaló hadi segedelmet, a' Mező-hegyesi Ménes' Gondviselőjének.

A' Császár Magyar lovas Regementje hiánosságának pótolására 104 új Katonák mennek most újra, 156 lovakkal, a' Rajnai Ármádiához.

Szikszóról Név. 3-dikánn: — „Az ide való hegyeken oly hamar meg-érlelték a' szőlőt az idén a' nyári rekkenő melegek: hogy már Szent-Mihály napkor hozza kezdetek embereink a' szüreteléshez, holott mázszor Simon Juda hetiben kez-

dődött tsak a' fzüret; ez idén pedig Simon Judára még tsak egy darab fzüllő sem maradt fzedetlen, hanem Lukáts' he-
tiben végét szakasztották. A' fel hegyeken tsak harmad résznyi bor termett az idén, mint tavalyi esztendőben; az al hegyeken pedig fele rész, sőt néhol annyi is, mint tavaly. Boraink igen jók vagynak, úgy annyira, hogy ha az ember meg-gyújtja, úgy ég, mint a' leg-jobb égett bor. Tsak az a' nagy kár, hogy Kupetzek nem igen járnak, 's nem keresik, bizonyosan a' pénz-nek fzüke miatt. Afzfzü fzüllőink is a' ma-lozsához hasonlók vóltanak igen nagy bőv-ségben, de ezeknek is a' jóságokhoz képest igen tsekely árra vólt, és a' Kupetzek nem sokat vettek, éppen a' Miskóltzi Kereske-dő Görögök fzedtek leg-többet belőle. Nem lévén tehát afzfzü-fzüllő kupetz, még olyan szegény Emberek is, a' kik ennek-előtte soha sem próbálták, most afzfzüfzüllő borokat tsináltak, úgy gondolkozván, hogy ha most árra és keresője nintsen is az afzfzüfzüllőnek, majd lesz talán jó árra a' levének, ha pedig a' levének sem lészzen árosa, jó lészzen nyári fzüllő kapál-lások közben egy egy kulatskával, vagy egy butykoskával fel-hörpengetni belőle apródonként; mert úgy jobb ízűn 's fris-sebb erővel kapálgathatják fzülleiket. Szó-kásban vólt más esztendőkben afzfzüfzüllő

másódját, az az, másást is tsinálni, de
 most az el múlt a' bővség miatt, hanem
 mindjárt az első lév' le-szürése után, a'
 nyers-szöllő-törkölyére töltött vízből löret
 (tsígert) készítették, és ezenn kell-metes
 konty alá való itallal már élni is kezdetek.
 Ha a' Lengyelek szegénységek miatt nem
 hordhatják borainkat, bár tsak a' Bétsiek
 szabadítanának meg tőlök bennünket jó
 pénzért. Tavalyi 's idei boraink meg-lehe-
 tős bővséggel vagynak, de bezzeg pénzt
 oh fájdalom! nem markolhatunk, pedig
 mostani környülállásainkban inkább szeret-
 nénk tsak forintokra is pénzt számlálni,
 mint borainkat hordókra; mert a' pénzen
 kenyeret is jó volna venni, mivel a' kö-
 zelebb múltt aratás igen 'szük és tsekély
 vólt; pedig még a' boldogabb esztendő-
 ben se' érik bé e' tájon sok Gazdák a'
 Gabonájokkal újjig, minthogy igen keske-
 nyek határaink. Szénánk se' termett, 's
 marháinkat hogy teleltessük? Sokann e'
 végre azt találták fel, hogy szöllő levele-
 ket gyűjtenek öfzsze, 's azokkal tengetik
 marháikat, a' meddig, 's a' hogy lehet.
 (Szabólts Vármegyében néhol a' szarvas-
 marhák teleltetése végett fáknak leveleit is
 gyűjtöttek öfzsze rakásra). — 2-dik Nó-
 vemberre virradóra egy ember meg-fagy-
 va találtatott itt a' Városon kívül egy Dan-
 ka nevezetű hegy-óoldalában. Öt szarvas

marha is fagyott meg a' Gulyán. Beszél-
lik, hogy a' szántó-földek között két ló is
meg-fagyott volna. Nagyon hirtelen be-ál-
lott itten a' sűrű esőzés után, a' zivataros
téli forma hideg."

Erdély.

Maros-Vásárhelyről Oct. 17-dikénn:
„Közönséges izomorúsággal illettettek Vá-
rosunknak minden rendű Lakossai Octó-
bernek 10-dik, és azt követő napjaiban:
a' midőn egy közöttünk, és Városunknak
diszére, szinte esztendőtol fogva lakozó
nagy Mátrónától Nagy Méltóságú Gróf *Te-
leki* Samuel Erdély-Országi Udvari Can-
cellárius Ur Ő Exc. ja igen kedves élete
Párjától meg-fosztattanak: a' kit egész éle-
tében tündöklött virtussai és szelid erköl-
tsei, még Bétsben való lakozása előtt, kü-
lönösen pedig újjabbi itt mulatása alatt, a'
közönséges tiszteletnek és szeretetnek köz-
tárgyává tettek vala. El vesztette a' Ha-
za egy valóságos Ekességét, a' Magyar Lit-
terátura egy gyarapítóját, kedves Férje
Gyönyörűségét, Gyermekai, sőt mind azok,
a' kikhez jóval lehetett, édes Annvokat.
Sok terhes nyavaljakon és szenvedéseken
menvén már sok esztendőktől fogva, szin-
te meg-szünés nélkül kerefztül, a' békessé-
ges türesnek fényes példája volt. Négy
hetekig tartó végső és igen keserves be-

tegsége után Octóber' 10-dikén szelid lelkét a' boldogabb helyre tscendesenn általbotsátá. Fő-Méltóságú Férje, terhes hivatala miatt, tőle, még akkor, midőn nyavalyájának rettentő végét el látni nem lehetett, meg-válni kénteleníttetvén, sem végső óráibann nem vígasztalhatta, sem végső tisztességén jelen nem lehet, és minthogy az idvezült Grófné úgy hagyta meg, hogy tsak hamar halála után, minden nevezetes tzeremónia nélkül teste eltemetessék; a' nagyobbik Fija Ts. K. Kamarás és az Erdélyi Királyi Táblán Sup. Assessor, Melt. Iffjú Gróf *Teleki Domokos* Úr, a' ki haldokló edes Anyja körül fiúi ritka hív szerezeténnek különös példáit mutatta, több jelenvólt Véreknek is meg egyezésekből a' végső Tisztesség-tételt Oct. 15-dikére határozta: a' mely napra a' közelebb való Atyafiak, és szomszéd Uraságok lehető sietséggel öfzsze-hívattattak. Octóber' 11-dikénn, a' Test, a' Háznak gyászszal kívül belől bé-vonatott nagy Palotájában a' szemlélésre ki-tétetett. 12-dikén reggel számos gyülekezetnek jelen-létében, szép Hármoniájú Éneklés alatt, kesergő Fiától és Attyafaitól koporsójába bé szegez-tetett, és ugyan a' Testverek és Atyafiak, az utánn más Uraságok és Városiak által vitettetvén, a' Varbéli nagy Templom' sekrefztyéjébe bé-tétetett. A' Temetés'

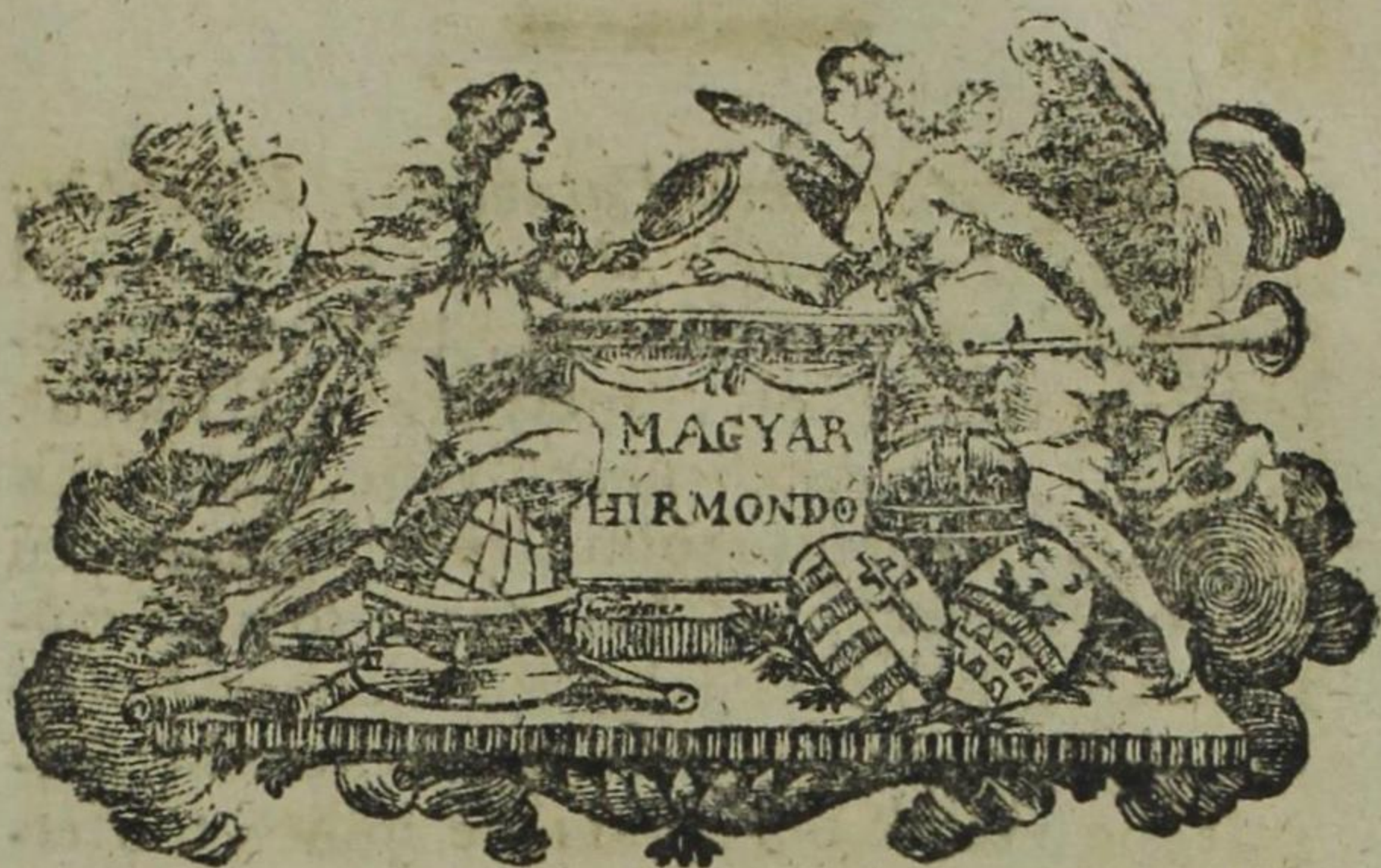
napján a' siralmas házhoz sereglett rendkívülvaló sokaság, fekete-poztóval bevont úton a' templomba, a' hol a' gyászos koporsó, fekete Theatromra ki volt téve, által menvén, a' megholttnak három élő Gyermekei, úgymint már említett M. Gr. *Teleki Domokos Úr*, Gróf *Rhédey Ádám-né Afzszony*, és Gróf *Teleki Ferentz Úr*fi, több kesergő Atyafiakkal a' koporsót körül ülték, az idvezült Grófné, gyászba öltözött Tisztjei pedig és tselédjei, annak lábainál állottak. Szép Hármonia után az első jeles Prédikátziót Tiszt. *Esperest Csi-ki János Uram* tartotta; ez után pedig a' Sáromberki második Tiszt. Prédikátor *Antal János Uram*, igen érzékenyen tanított, az idvezült Grófné által ezen tzelra választott szavaiból Sz. Dávidnak 'Sólt. 116. v. 7. *Térj meg én lelkem a' te nyugodalmodba, mert az Úr jól tett Te veled.* Ezek után a' Test egy darabig számos szomorú sereg között gyalog, tovább pedig gyászos készületű szekéren, a' Fő-Mélt. Cancellarius Úrnak M. Vásárhelytől másfél órányira fekvő Józágába Sáromberkére vitetett, kesergő Uri Rokonitól és minden rendű Tisztelőitől 27 szekerekkel kísértetve. A' Sáromberkiek, sőt a' környéknek nagy része, a' közelítő halottnak eleibe menvén, azt a' belső Rendű Személyek, Deákok, 's más Tanulók szépen énekelvén, a' már

ottan fekvő 6 Gyermekének sírjai mellett készült sírjához kísérték, melybe az, mindeneknek sűrű könnyhullatásai, 's kedves Gyermekének zokogásai között érzékeny Hármónia Éneklés alatt bé-helyhez-tetett. — A' kísérők öt órakor délután az Udvarban gazdag, de szomorú 's ezért is igen tsendes ebéddel meg-vendégeltettek. Ily szép rendű temetést, a' melyben mind az a' mi a' tisztesség tételle tartozott, a' pompának el kerülésével, oly rövid idő alatt való készület mellett is, tökéletesen meg lett volna, többet még ez Hazában nem szemléltünk. El felejthetetlen marad a' boldogult Grófnénak emlékezete mindenek előtt kik őtet esmérték: meg-sírat-hatatlan pedig Kedves Férjének, és Gyermekének, kiket a' Kegyelmes Isten ví-gasztaljon. "

Elegyes Tudósítások.

A' Löweni Universitas, oly sok Újjítások között is meg-tartotta a' maga léte-lét: de el vesztette azt Oct. 27-dikénn a' Fr. Direktórium' parantsolatjából.

A' híres *Blanchard*ról azt írják, hogy vízfőz-érkezett Amerikából Fr. Országba, és Párisba a' maga levegőégi hajóján szándékozott bé-menni, melynek már az igaz-gatását is ki-találta.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

0000000000

Nro 40.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
17-dik napján 1797-dik Esztendőben.

A' *Velentzei Respublikánn* nem telt bé
az a' deák beszéd: *Quod cito fit, cito
perit*. A' mi hamar lesz, hamar is el vész:
mert az említett Közönséges-társaság, 1376
esztendőig tartott, és csak 31 esztendő
alatt származott. *Venétziá* nevű tarto-
mány, vólt már a' *Velentzei Respublika*
kezdődése előtt is, melynek Lakosai, a'
hajdani *Venetusok* szövetségben éltek a'
Rómaiakkal. Nevezetes Városaik vóltak:

R r

Aquiléja; Altinum; Patavium; Vicentia; Verona; Trentum 's a' t. A' hol most áll Velentze' roppant Városa, tsak 72 Szigeteskék vóltak ott, melyekben Halászok laktak. A' 4-dik Század' vége felé rajtok hajtott a' Venetusokonn *Radagaisus* nevű Gothus Vezér: minekokáért Azok közzülök, a' kik közel laktak a' tenger széleihez, bátorságnak okáért az említett kis Szigetekbe vették magokat: de mihelyt értették a' Gothusok' el távozását: visszsa tértek ismét előbbeni honnyaikba, melyeket mindazáltal későbbben megént kénytelenítették el hagyni, a' Gothusoknak *Alaricus* nevű Fejedelme előtt, és már akkor állandóul meg-fészkeltek magokat a' mondott Szigetekben, és egyben azok közzül, mely ma *Rialtonak* hívattatik, Templomot is építettek Sz. Jakabnak 421-dik esztendőben; és ezen Templomnak építésétől fogva számlálta a' Velentzei Respublika a' maga fundáltatásának idejét. *Alaricus*nál még inkább rájuk ijjesztett a' Venetusokra a' Hunnuszok' Vezére *Attila*, ki is általrontván Pannoniából az *Alpes Juliae*, (most *del Friuli*) nevű hegyekenn, fel-dúlta *Aquiléját*, *Concordiát* 's *Altinumot*, mely híres Városoknak Lakosai ugyan akkor a' szomszéd Szigetekbe futottak, 's ott, különb-különbféle most is fenn álló helyeket fundáltak, mint p. o. a' mái *Caorle* és *Gra-*

do Városotskákat az Aquiléjaiak építették; *To'cello*, *Burano*, *Murano*, 's *Mazorbo* Helységeket az Altinumiak; *Pelestrinát*, *Malamoccót*, és *Chioggia* Városát pedig, *di Sabbia* nevű Szigetekbenn a' Pataviumiak. Ily módon, 31 esztendőök alatt az Ádriai tengernek minden Szigetei és mtsárjai meg-teltek Lakosokkal, kik, palérozott Emberek lévén, okos szorgalmatosságjok által, Paraditsommá változtatták azokat a' kietlen-helyeket, 's oly Társaságban éltek magok között, hogy Velen-tze' Városába, minden Hely, egy egy Képviselőt küldött maga kebeléből, Tribunus név alatt, 's ezen Tribunusoktól állott az Igazgató-Tanátsza vagy Kormányfzéke az ő Respublikájoknak, mely, szemlátomást kezdett, a' tudományok', mesterségek', és kereskedések' virágoztatása által gazdagodni, pompás épületekkel fénveskedni, 's Tanító-mesterévé lett más bárdolatlan Nemzeteknek, idővel, Urává is. Milyen állapotbann vólt már tsak az 5-dik Század' vége felé is? szépen elő-adja Cassiodorus. Justinianus Tsászárnak ama' két híres Fővezérjeit *Belisáriust*, és *Narsest*, anynyíra segítette Velen-tze, a' Gothusoknak ki-írtásában, hogy a' Tsászár, haládatosságának meg-bizonyítására el ment Velen-tze Városába, 's bé-íratta ott magát a' Polgárok' laistromába.

A' Velentzei Respublika, "mostani elenyészésekor, 3 részekre oszlik fel, a' Ts. K. Felség; a' Frantzia Közönséges-Társaság; és a' Cisalpina Respublika között. A' Ts. K. Felségnek jutott: Isztria; Dalmátzia; Velentze Városa, minden hozzátartozó Szigeteivel együtt az Ádriai tengernek; és az úgy nevezett Terra-fermának, az az a' Velentzei Respublikához tartozott földi birtokoknak is leg-nagyobb része, melyben nevezetes Városok: *Pádua, Vicenza, Verona, Rovigo, Udine, Palma-nuova's a' t.* — A' Fr. Respublikáé lett Albániában, valamint Lodrinon alól birtak ott a' Velentzeiek, *Corfu, (Corcyra) Zante, (Zacynthus) Cefalonia; St. Maestro; Cerigo; Butrinto, Larta, 's Vonizza* Szigetekkel egyetemben. — A' Cisalpina Respublikához; *Bergamónn és Bresciánn* kívül, mitsoda részei kaptsolódtak a' Terra-Fermának? meg-tetfzik a' ki-terjedésének előadásából.

A' Cisalpina Respublika, egy felől *Pedemontzium'* szeleitől az Ádriai tengerig; más felől pedig az *Athesis (Etsch)* vizéig terjed ki. Két sor Várai vagynak. Egy-egyik sorban fekszenek: *Mántua, Peschiera, Ferrára, Bergamo, és Brescia;* a' másikon, a' *Mediolánumi* kis Vár, az *Urbanói, Orcinovi, és Pizzighitone.* A' Földközi tengernél birtokában vagyon *Massá,*

Carrara, és 18 óránnyi járású Kerület. Az Ádriai tengernél, a' Pádus vize torkolatja tsinálja a' határát, 's hozzá tartozik Rimini, és 40 óránnyinál nagyobb ki-terjedésű föld.

Az Ánglusok és Frantziák között folytatandó hadra nézve úgy lett az egyezés a' Ts. K. Felség, 's a' Fr. Respublika között, hogy Ő Felsége, se' Frantzia se' Ánglus hajót hatnál többet, bé nem bortsáttat egy Kikötőhelyébe is.

A' Ts. Kir. Felségnek 's a' Cisalpina Respublikának, szabad hajókázása lesz, az egymás' birtokai között folyó vizeken.

A' Modenai Hertzege, egészen a' Cisalpina-Respublikáé lett. El vesztett Birtokai helyett a' Modenai Hertzeg *Breisgaut* kapja a' Német-Birodalomnak *Sváb* Kerületében.

Az Európai leg-szebb és leg-rakottabb Fegyveres-házak között egy vólt valósággal a' Velentzei: de azt nagyon ki-űritették a' Fr. ák.

A' Velentzei Demokraták, Párisba, és *Bonaparté*hoz is küldöttek Követeke.

A' Békesség-kötés' Tzikkelyeit nem tétethette még közönségesekké a' Ts. K. Udvar, mert azok eránt oly egyezés lett

az Alkuvó Ministerek között, hogy csak a' ratificáció (mind két részről való megerősítés) után tétetődhessenek közönségesekké.

Károly Főhertzeg' fő quártélyja, 4-dik Nóvembertől fogva, Mannheimbann van.

A' *Kehli és Auenheimi* sántzolást félbe-hagyták a' Fr. ák, 's még a' múlt Hónap végén kezdtek már a' Rajna' jobb meljékeről vissza takarodni a' bal-meljékre. *Rüdesheim*nál nevezetessen hat ezer Ember szállított által hajókon Oct. 31-dikenn *Bingen*hez.

Ulmánál, a' favágás, 's a' fasinak és sántz-kosarak készítése félbe-szakasztódott Nóv. 2 dikánn. A' Sántzásók között is elbocsátott egy harmadrész.

A' Svéd Udvar, szent fogadása által lévén köteles a' Vesztfáliai Békességkötés' Tzikkelyeinek magok erejében való megtartásához, *Rastadt*ba, a' Német-Birodalom és a' Fr. Respublika között tartandó Békességalkura, Követül nevezte ki, Gróf *Fersen* Generálmájorját.

A' Párisi Concilium (Papi-gyűlés) Oct. 29-dikére, hálaadó Isteni-tisztelettartást rendelt a' Békességért.

Sieyes egy Tagja annak a' Kommiszióknak, melyre bízta a' Fr. Törvényhozó Ifjabbik Gyűlés a' *Campo formidói* Békess-

ség-alkunak meg-vizsgálását. A' több Tagjai a' Kommiszióznak, *Jean de Brie, Lamarque, Jourdan, Salicetti, Pizon du Garland és Betz.*

A' Fr. Direktórium, közönséges audienciára botsátotta maga eleibe Oct. 30-dikán a' *Bonaparte* Követeit *Berthier* Generálist, és *Monge* Tudóst. Mind ketten tartottak Beszédeket a' Direktóriumhoz. *Berthier*, azt mondotta az *Olajágról*, melyet Ő vitt Párisba, hogy az, ötszáznyóltzvanegy nagyobb és kisebb viadalok szerzették. A' *Bonaparte*' Fővezérségétől fogva történt különbözőféle verekedések' számát száztizenegyr tette. — *Monge*, sokat beszélt a' régi Egyiptomiaknál, Görögöknél, és Rómaiaknál virágzott Tudományokról 's Mesterségekről. Ki-ereszkedett az Angliai Nép dicséretére is, mely, egy Newtont ajándékozozott a' Világnak, és a' mely, úgy meg-különbözteti magát, a' Hazai-szeretet, 's a' tudományokban, és mesterségekben tett előmenetelei által.

A' *Berthier* és *Monge*' Beszédeire adott feleletében buzdította a' Direktórium' Elöl-ülője *Reveillère-Lépaux*, a' Fr. Katonákat az Anglusok ellen, kiknek tulajdonította a' többek között, a' Fr. ák között történt belső szakadásokat 's villongásokat is.

Kellermann Generálist ki-téteté a' Vezérségből a' Fr. Direktórium azért, mivel

meg nem engedte vólt Az, a' Seregének, hogy oly Írásokat küldjön Párisba, mint küldött a' *Bonaparte*' Serege.

A' Kiköltöztek' megítélésére Párisban felállított Katonai Komisszió, halálra ítelt Oct. 30-dikán *Chenü* nevezetű néhai Nemest, ki Hadnagy vólt a' hajdann *Pikardiáról* neveztetett gyalog Reg. ben, annakutánna kiköltözött, 's ismét vizfszatért engedelem nélkül a' Fr. földre. *Frebourg* Jósef nevű más néhai Nemest büntelennek ítelt az említett Kommisszió.

A' Párisi Tudósítások szerént, 3 száz ezernél több fegyveres Ember indul ki Fr. Országból Nagy-Britannia ellen.

Londonból Oct. 24-dikénn: — „Nem tsak itt okozott örvendetes Innepléseket a' *Duncan* Admirális' győzedelme; hanem egész Angliában és Skótzsiában is. Ötven ezer forintra számlálják azt a' summát, melyet a' borra vetett adónak meg-nagyobgyobbításához képest, bé-hajtott a' közönséges Kaszfszába, a' győzedelmes Tengeri Fővezér egészségéért meg-ivott bor. A' midőn ki szállott Lord *Duncan* Admirális Oct. 27-dikénn *Margaténál* a' szárazra: ágyúk lövettek ki tisztségére, 's akkor is midőn el indúlt onnét egy posta-kötsin, *Pitt* Minister mezei jószága felé, a' hol igen nagy örömmel fogadtatott. — Diadalmas hajóink közzül, még tsak *Isis* nem érke-

zett vízfő partjainkhoz: de telyes remény-
seg vagyon annak vízfő-érkezése eránt is.
'A' Hollandusok' *Texeli* Kikötőhelye előtt
újra 'strázsálnak, Formidable, Agamem-
non, Ganges, és Brakyll nevű hajóink,
's bé se' botsátnak oda semmi hajót, 's
ki se' eresztenek belőle. "

„Itt Londonban meg-haladja már a'
hatvan ezeret az a' summa, melyet önként
ajánlgattak öfőze nemes szívű Lakosaink
a' győzedelmes Hajósseregből el esett Vité-
zek' Özvegyeiknek 's Árváiknak fel-segél-
lésére. Minden Kikötőhelyeinkben is gyűl a'
pénz ezen áldott végre. Méltó ditsekedés
matériája, hogy a' Köz-emberekkel is köz
Ángliában a' Hazafiúi-köz-lélek: mert sok
Regementek, a' Tifztjeik híre nélkül papi-
rosakat indítottak el magok között, me-
lyekre kiki rá írhasa mit fzánt el az emlí-
tett Ügyefogyottak' számára. Hírével es-
vénn ez a' Tifzteknak, Ők is örömmel fel-
írták magokat a' Közemberek' neveikhez,
's által küldötték e' név-laistromokat *Dun-*
can Admirálisnak. "

„Irrlândia (Hibernia) partjainál, tíz
líneai hajókkal és öt Fregátokkal erőseb-
bítettett a' *Kingsmill* Admirális' Hajóssere-
ge, hogy annál hathatósabbann ellent áll-
hasson a' Frantziáknak, kik a' környülál-
lások fzerént, el nem múlatják ott is nagy
erővel fzerentséjeket próbálni. "

„Hogy a' had újra el fog kezdődni, jele az is: mivel még eddig mindég két posta-hajók állottak *Dovernél*, hogy a' Minisztériom' Írásait által hordhassák Fr. Országnek *Calaisi* Kikötőhelyébe: de már most az említett két posta-hajók el küldettek *Dover*től, *Yarmouth*hoz.“

„Ángliának minden részeiből érkeznek a' sok örvendező Írások, a' Hollandusokon vett ditső győzedelemre nézve a' Királyhoz. Ő Felsége, maga személyében meg-fogja látogatni a' *Norei* partnál, *Duncan* Admirális' Hajósseregét, melynek diadalma, nagy ösztönül szolgál más Ánglus Hajósseregeknek is a' Nagy-Britanniai név' tengeri ditsősségének fenn-tartására.“

Elegyes Tudósítások.

A' Frantzia Respublikához járult Belgiomi 's más újj Osztályokban, meg-hagyattak vala az oly Egyházi Fundátziók, melyeknek tzielja völt a' közönséges tanítás, vagy a' Betegekre való gondviselés: de a' közelebb múltt 25-dik Oct. ri Ülésében a' Törvényhozó Iffjabbik Gyűlésnek, *Andouin* Tag' feltétele szerént, el-végeztett, hogy végek szakadjon minden afféle Fundátzióknak is.

A' *Mechliniai* Érsekről, *Frankenberg* Cárdinálisról oly bizonyyságot tettek negy

Brüsszeli Orvosok, hogy élete' veszedelme nélkül nem utazhat, 's még is el kellett néki indulni Octób. 21-dik estvéjén, *Kolónia* felé. Sokaknak meg-esett a' szívek egy ily nyóltzvan eíztendős öreg Atya' sorsain. Egy esmeretlen, száz luidórt ajándékozott néki. Mások is ajándékoztak tehetségekhöz képest, úgy hogy tíz ezer forintra telt a' mit kevés idő alatt önként ösfze-adogattak számára.

A' Pruszsiai Király, rendkívülvaló audientziára botsátotta magához Oct. 20-dikán, a' Berlini Orosz Követet, *Panin* Grófot.

Pápa Ö Szentségének ismét úgy megerőssödött már az egészsége, hogy gyakran ki jár, 's részt vesz az igazgatásban is.

A' Fr. Direktórium, egy Végzést adott ki Oct. 27 dikén, melyben jelenti minden Külföldi Frantzia Tisztviselőknak, hogy ha egy oly írásra, a' melyben nékiek a' hivatalbéli és Polgári titulussokon kívül még valamely más is adódik, válaszolnak: azonnal ki-esnek tisztségjeből.

Konstántzinápolyban Oct. 7-dkén két nagy Granarium el égett. A' Tsászár megárestáltatta a' Granariumok Inspectorát.

Amaz éles pennájú *Richer Serizi* is egy vólt a' meszszeföldi számkivetésre ítéltett Párisi Újságírók között: de ezen kemény szententzia elől szerentséssen általutazott Helvetziába.

Egy Straszburgi Tudósítás szerént el fogattatott Basileában *Richer Serizi* Növ. 3-dikánn, 's meg-árestáltatott.

*Százhatvan esztendő*s Ember hala meg a' múltt Septemberben Norvegiában, ki-nek neve *Surington* Jósef; 's lakása, Ber-gentől nem messze volt. Életének utolsó szempillantásaig mindég látott. A' halála napját meg-előzött estvén özsze-hívatta Familiáját és Barátit, 's érzékenyítő ki-fe-jezésekkel vett tőlök bútsút. Az Özvegye, mely már 7-dik volt a' Feleségei száma-ban, még alkalmasint Iff ú. Számos Ár-vái között, a' leg-öregebbik Fia, 103; a' leg-iffjabbik pedig 9 esztendős.

A' Tudományok

Ángliábann meg nem szüntek virágozni még a' hadi lármák között is. A' Lon-doni Királyi nagy Társaságon kívül, után-na látott a' Manchesteri Litterária és Phi-losophica Társaság is a' hasznos nyomozá-soknak és fel-fedezéseknek, melyeknek summáját Német nyelven is kezdette köz-teni *Buhle* Göttingai Professor Úr. A' múltt esztendőben ki-nyomtatott Munká-ja a' Társaságnak, magábann foglalja a' többek között, Orvos-Doktor *Bardsley*-nek, arról a' még eddig orvosolhatatlan nyavalyáról való észre-vételeit, mely áll, a' víztől való iszonyodással egybe-köttetett meg-veszettségéből a' vérnek. A' Man-

chēsteri Társaság' hasonlatosságára, *Exce-*
*ter*benn is állott fel egy, és már tavaly
adott is ki nyomtatásban egy tsomó érte-
kezéseket, melyek között, az írásbéli íz, és
a' régiségek körül való vizsgálódások bő-
vebb mértékben fordulnak elől, mint a'
Természet' méjj titkainak fejtegetései. Meg-
ítélődik p. o. azokban: mitsoda lélekkel
ír *Pindarus*? és mely fzerentsés vólt *Sha-*
kespear, a' természeti tulajdonságoknak le-
rajzolásában. Elő-adódik, a' Kígyók' tisz-
teletének, a' Súlyommai való vadászatnak
Históriája 's a' t. — Követést érdemel az
Anglusoknak kivált az a' buzgósága, me-
lyel törekednek nagyobb tökéletességre
vinni, a' Kézi-mesterségeket, a' Kereske-
dést, és a' Mezei 's házi-gazdaságot. Az
e' végre különösen dolgozó és jutalmak-
nak ki-osztása által dolgoztató Londoni Tár-
saság, 14-dik Darab Könyvét botsátotta
már Világ' eleibe 1796-dik eszt. ben, mely
14-dik Tómus is sok szép tanúságokat 's
útmutatásokat foglal magában, a' posvány-
ságoknak ki-száraztásáról; a' héjjoktól meg-
folytatott élőfáknak orvoslásáról; a' ló-
herének mohonn evése miatt fel-puffadt
marhákon való segítésről 's a' t. *Bath-*
bann is munkálódja a' Közjót egy ilyen
Társaság, melynek folyó Munkájából 8-dik
Szakasz jött már ki a' múltt esztendőben.
Mint lehessen Angliának minden részei-
ben külön külön, a' leg-nagyobb tökéle-

tességig gyarapítani a' Földmívelést? ezen nagy tárgy körül, több esztendőktől fogva sikeresen szorgalmatoskodik már egy Kommisszió, és nevezetesen annak nemmes lelkű Elölülője *Sinclair* Úr, ki ezen esztendőben ki-adta, a' Kommisszió kezei között lévő 's már helybe-hagyott Írásoknak első részét 39 metszett-táblákról lenyomott Képekkel egyetemben. Egy Tagja az említett Kommissziónak *Anderson* Úr, kinek a' Földmívelésről és Mezei-gazdaságról készített Könyve, melyet O, a' múlt eszt. benn, *Essays relating to Agriculture, und Rural Affairs* nevezet alatt adott ki 3 Darabokban, oly Könyvnek ítéltetik, hogy a' nélkül egy jó Mezei Gazdának se' lehetne el lenni.

Ha idegen Országról is édesdeden esik ilyeneket elő-fzámlálni: mely nagy örömmünkre vagyon tehát, midőn egy Készthelyi *Oeconomicum Institutum*ról, 's egy Nagy-Váradí Selyem-Fabrikáról tudósíthatjuk Nemzetünket.

A' Készthelyi *Institutum Oeconomicum* abból áll, hogy M. Gróf *Festetics* György Úr' kívánván a' jövőendőbeli felsőbb 's alsóbb Tisztjeit tudós Gazdák által oktattatni, e' végre ki-méretett Készthelyen 200 hóld szántó-földet, 100 hóld rétet, 100 hóld erdőt, egy fás 's veteményes kertnek 20 hóldat, egy szőlőt. Adott a' mezei munkához 's majorkodáshoz, jármos ökröket,

teheneket, juhokat, 's a' t. Így nem tsak a' Könyvekben olvassák az Iffjak a' megjobbított gazdaság' rendjét, de annak valóságáról magok munkájok után, szemlätomást, meg-gyözödvén, azt annál nagyobb örömmel és iparkodással követhetik. Két rendbéliek pedig a' Tanulók. Az elsők közzé tartoznak, a' kik felyebb való Tiszteknek vagynak ki-választva. Ezek mind a' külső mind a' belső gazdaságot, több esztendők által, annak rendje szerént folyvást tanulják, és a' vett oktatásokat azonnal, az esztendőnek mind egyik részeiben elő-fordúlui szokott különbkülönbféle tárgyakra practice alkalmaztatják. A' másod rendbéliek lesznek a' paraszt gyerkötze, a' kikköl jövendőben értelmes Majoros-gazdáknak, Méhészeknek, Vintzelléreknek, Béréseknek 's a' t. kellenék válni. Mind a' két rendbéliek, az Uraságtól lakást, és a' különbözö állapothoz képest, egyforma ruházatot nyernek. Ezenn ditséretes köz-javú igyekezet már kezdetben vagyon, és méltan lehet belöle a' leg jobb hasznót reményleni. A' jó Gazdaszszonyok' neveltetésére is ki fog idővel a' gond terjedni.

A' selyem miveltető Nagyváradí Tár-saság, 1794-dik eszt. ben kezdődött, és már derekas folyamataban vagyon hasznos munkája. Az idén September' végéig 3836 font selyem váltatott bé, a' körül belöl levöktöl, a' mely 1918 forintba került. Az

ilyen 's hasonló költségek' győzésére az eddig 61 Úri Személyekből álló Társaság, tsupán 50, 50 forintot adott öszsze, 's már most az el készült különbkülönbféle selyem materiák meg-hozzák a' hasznót, az egész Közönségre nézve is; mert ez által nem tsak 10 ezer forintnál több fordul meg Nagy-Váradon esztendőnként, de módja is vagyon, hogy a' Társaság' bóltjában, a' selyem pórtékákat, ki-szabott utólsó és igen mértékletes árron meg-szerezheti. Eddig tsak 9 Ösztovataokban dolgoztak a' Szövők, de lassanként mind többre szaporodik a' számok. Már a' Magyarok is belé kezdenek édesedni e' munkába. Tsak módja legyen a' Magyaroknak a' tanulásra, 's látásra, semmiben nem enged más Nemzetbélinek!

* * * * *

Jelentés.

Éppen most esett értesemre, hogy Szathmári István Úr, azonn tselekedetét, melyről már maga Verseket irt, még az én tsekély Verseimmel is kívánja nemesíteni, mivel azokat, sok hozzáadásokkal ki-nyomtatatta. Én a' verseimet, éppen más végre kívántam alkalmaztatni: minekokáért jelentem az Érdemes Közönségnek; még pedig igen nagyon sajnálva, hogy hírem és akaratom ellen tselekedte Szathmári Úr, a' mit tselekedett.

Kolosvárt Oct. 4-dikén.

M. B.

A
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG
ENGEDELMÉVEL

■■■■■■■■■■

Nro 41.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
 21-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Az Ángliai Felség, következő ér-
 telmű Nyilatkoztatást tétetett közönsége-
 sé a' Frantzia Elöljárókra nézve Octób.
 28-dikánn:

„Ö Felsége, egy bátorságos és betsü-
 letes békességnek meg-szerzése által való
 boldogítására a' maga Népének, oly jó
 akarattal fordította törekedéseit újra is ha-
 szontalanúl, a' melyből, kétségbe hozha-
 tatlanúl ki-tetszik, hogy a' Frantzia Kór-
 mányfzék, egész átalakodtsággal meg-akar

maradni abban az ellenséges indulatbann, melyel minden meg-bántatás nélkül kezdett a' hadhoz, melynek folytatásától most se' hagygya meg szünni Ötet rontó és há-
tár nélkül való kevelysége. A' midőn egy felől látták a' hív Alattvalók; minémű bizonyyságait adta Ő Felsége, a' Békességről való alkudozás közben, az ő javok eránt való szíves és állhatatos gondosságának: ugyan akl or lehetetlen vólt nékiek azt is az ellenségnek egyforma maga-viseléséből észre nem venni, mitsoda lélektől vezéreltessenek a' Frantzia Elöljárók, 's hová tze-
lozzanak? Hogy minden alkudozáskor, újabb meg újabb nehézségekkel állotta el az ellenség a' Bekesség' útját, nem lehetett azt nem érezni Ő Felségének: mind-
azáltal, mihelyt, tsak leg-kisisebbnyire kedvező alkalmatosság mutatta is magát, az emberiség' ügyére nézve: leg ottan hozzá látott Ő Felsége a' had' nyomorúságainak meg-szüntetését erányzó alkunak újra való el kezdéséhez, azzal a' buzgósággal, melyel óhajtja a' maga Alattvalóinak tsendes-
ségét és boldogságát. Így fordított Ő Felsége hafzonra minden alkalmatosságot, mely, eszközül szolgálhatott néminémüképpen egy bátorságos és betsületes Bekességnek meg-szerzésére; egyenlőképpen követ-
vén e' részben a' maga szívének érzéseit, és azon igazságokat, melyeket minden-

kori Kalauzzaúl választott a' maga tselekedeteinek."

„Nyomban új akadályokat gondoltak ki ellenben Azok, a' kik Fr. Ország' Elöljáróit örroknál fogva vezettek még eddig, és a' kik, a' Békesség' közönséges kívánsának magok se' mertek nyilván ellenmondani: bírtak mindazáltal annyi hatalommal, hogy haszontalanná tették önnön Tartományok' kívánságát; ellene dolgoztak az Ő Felsége' jótakaró szándékának, 's a' két Nemzetek' boldogságára egy oly szükséges következtetést meg gátoltak. Igyekeztek nehézségeket csinálni a' külsőségre (formálásra) nézve; 's oly alkudozás-módját sürgettek, mely egyáltalánabann ellenkezett az ő minden máskori magok viselésével. Így bántak minden dologgal; és a' midőn egy felől, minden fundamentom nélkül, rágalmazásokat 's szemrehányásokat halmoztak egymásra: más felől ők magok kefszakartva el távoztak a' már Európában régtől fogva fel-vett szokásoktól 's rendtartásoktól, még a' leg-együgyűbb tzeremóniákban is, melyeket tartoztak volna ők meg-tartani magok részéről, az alkudozásokhoz való újra kezdéskor. Hová tzeloztak legyen az ilyes tselekedetek? jól látta Ő Felsége; és ámbár meg vagyon az eránt győztetve, hogy szükségesek az afféle tzeremóniák, midőn nagy és egymástól:

nem függő Nemzetek traktálnak egymással, el végezte mindazáltal magábann, hogy a' külsőségek' el mulatásain éppen fenn nem akad, kívánván ezen maga meg-határozása által, az illetén mesterkedéseknek tzeljät hafzontalanná tenni, 's meg nem engedni maga részéről, hogy a' kisebb és magokban tsekély tárgyaknak vittatása, meg akadályoztassa a' nagyobb dolgokról való értekezést, melytől függött szükségesképpen a' hadnak végezödese."

„Minekokáért egy telyes hatalmú Ministerét küldötte Fr. Országba; kinek megparantsolta, hogy adja által elsöben, a' Békességnek világos, környülállásos, és egy rendszeréntvaló Kötés' formájára készült feltételét, a' mely, igazságon és moderáziön (mérséklettségen) fundáltatott; magában foglalta, minden Részek' kívánságait, 's ki-terjedt minden tárgyakra, melyek a' köz-tsendességnek helyre-állításával egybe vagynak kaptsaltatva. Átal is adódott ezen Feltétel mindjárt az első Conferentiában (az Ánglus és Frantzia Ministerek együtt ülésében) 's oly Magyarázatok követték az által-adást, melyek az Ő Felsége' tzeljait egészsz meg-állításal ki-nyilatkoztattak, 's egyfersmind bőv alkalmazmatosságot szolgáltattak minden akadékoszikkelyeknek, a' költsönös el intézések 's által-engedések eránt való meg-hányására

vetésére, oly formánn, a' mely mind két
részről könnyíthette a' szabad értekezést."

„Ezen egyenes, nemes, és példa-nél-
kül való bánás' módjával igen szembe-tű-
nőképpenn ellenkezik az Ő Felsége' ellen-
ségeinek magok viselése. Soha se' lehe-
tett meg-nyerni ő tőlök, hogy vagy egy
Kötés-formát közlötttek volna ők is ma-
gok részéről; vagy hogy akármí módon ki-
nyilatkoztatták volna, mitsodás feltételek
alatt akarnának Békességet kötni ezen Or-
szággal. Kívánságaikat mindég tsak dirib-
ben darabban, az alku fő tárgyától meg-kü-
lönböztetett előjáró, 's oly nyilvánvaló há-
tra-tartóztatással egybe-köttetett Tzikke-
lyekbenn adták elő, a' melyből ki-tetstett,
hogy vagynak még nékiek most előre fel-
nem fedezett további kívánságaik."

„Ezenn fel-vett szokássokhoz képest,
mind hijjábaváló, és meg-bántó tárgyak
vóltak azok, a' melyekről kezdendő kü-
lönös értekezést tettek fel, az ő Felsége'
Ministerével tartott első együttülésekben.
Egy is ezek között, valóságos hasznót
nem hajthatott Fr. Országának, hanem mind
tsak arra való vóltak, hogy új akadályo-
kat vessenek a' Békesség' eleibe: és ezen
kívánságaikhoz nyomban járult még egy
más, melynek külső formájára nints példa,
a' belső valósága zabolátlanságra mutat,
és nem származhatott egyebből; hanem

meg rögzött és meg-átalkodott ellenséges-
ségből. A' költsönösen való ki-elégítése
Egymásnak, köz-meg egygyezéssel vétetett
fel elébb a' Békességalkunak igazságos és
az egyenességgel meg egyező fundamento-
mául, 's annakutánna még is meg-vetette
azt az ellenség; nem hallgatott többé se'
a' Maga mérséklés, se' a' józan-okosság'
szavára; 's az igazságnak még csak a' kül-
ső színét se' tartotta meg. A' Békesség-
alku' előjáró és szükséges feltételéül egy-
oly által-engedést kívánt az Ő Felsége' te-
lyes hatalmú Ministerétől, a' mely, egy-
szerre végét szakasztotta, 's el vágta az
útját minden értekezésnek. Minekutánna
Fr. Ország, egy nagy részét nyereségei-
nek bé szerkeztette a' maga birtokai köz-
zé, és ezenn tselekedetének kérkedő-men-
tségéül azt hozta fel; hogy Ő már meg-
fosztotta magát tulajdon rendelkezései által
azon tehetségtől, a' melyel, földjének
oly nagy betsű töldalékjait idegen kézre
bótsáthatná: kívánta más részről, minden
tartózkodás nélkül, hogy Ő Felsége adjon
viszfa egyáltaljában mindent, valamit e'
mostani hadban nyert el, Népének hatha-
tóssága, 's tengeri és földi-seregeinek bá-
tor vitézsége által Frantzia - Orzágtól, 's
ennek Frigyeseitől. Midőn Frantzia - Or-
szág a' maga birtokainak oly nagy ki-ter-
jedést szerzett, a' milyenre nints példa a'

Históriákban; ugyan akkor arra akarta szorítani Nagy-Britanniát, hogy Ez, a' maga hajdani határai között maradjon. Ekképpen a' veszedelem' nevedezéséhez képest való kevesebbédését sürgette Ő az ellentállás' eszközeinek, 's azt akarta, hogy Ő Felsége minden kielégíttetés nélkül bontsassa saját birtokainak szükséges óltalmait, és jövődöbéli bátorsága eszközét, a' maga ellenségei kezébe. És még ezen kívánság is nem oly formán vólt fel-téve, mint Békesség' condíciója, hanem úgy, hogy annak teljesítése, útat tsinálhat az alkura. Egy szóval, tsupán ezenn feltétel alatt lehetett volna meg-tudni Ő Felségének, hogy még más kívánságok is fognak hozzá intéződni, de a' melyek most fel nem fedeződnek, és hogy ezen hallatlan és a' bátorsággal 's betsülettel meg-egyezhethetlen által-engedések, mitsodás áldozatokat vonhatnak még magok után? "

„Az a' meg illetődés, melyet okozott szükségesképpen az efféle bánás módja, reá nem vitte a' Királyt mindazáltal, hogy legyen hevennyiben a' békéllésnek további munkálódásától, meg-vetvén egyszerre egy oly kívánságot, melynek feltételére tsupán az indította az ellenséget; mert tudta, hogy lehetetlen arra reá állani. Ő Felsége, telyes meg-határozással lévén az oránt, hogy semmi történetet el nem mel-

lőz, mely a' Békesség-alkut jó tételre segítheti, oly rendelkezéseket tett, hogy továbbra is folyhasson az alku oly módon, mely meg-egyezz az egyenlőséggel 's okossággal, nem különben a' Koronája' méltóságával, és azon állapottal, melybe tett-fzett helyheztetni az Isteni-gondviselésnek Európában az Ánglus Nemzetet."

„Ez a' békéllésre tételőző maga-mérséklése Ő Felségének tsalhatatlan jele volt jó szándékának. Úgy is látszott egy ideig, hogy út készült az által, arra a' következésre, mely, szüntelenvaló tételja volt az Ő Felsége' minden lépéseinek. Két Hónapokig maradt még folyamatban a' Békességalku, azonn világos ki nyilatkoztatása után Ő Felségének, hogy az ellenség által előjáró - tikkelyül fel-tett helytelen kívánságra éppen reá nem állhat. Az alkudozások, rendesen folytatódtak, és az egyik Rész által nyilván vissza-vettett kívánságot: soha többé meg nem újjította a' másik Rész. Nem tsak nem sürgetődött már az; hanem vissza is vétetett közönségesen: és azzal egyenessenn ellenkező biztatások adattak. Szüntelen ígérődött, hogy az Ő Felsége világos feltételeire, oly válaszfog adattatni, a' mely, elégséges próbája lehessen a' szíves békéllés eránt való igaz szándéknak; hogy t. i. a' Fr. Kormányfő is közöl maga részé-

ról olyatén feltételeket, melyek könnyíthetik a' Békességekötést; 's ígéretei' telyesedésének hoszfzas el haladása, kétségbe hozhatatlanúl azzal mentődött, hogy Frantzia Ország, meg-kérdezte a' maga Frigyeseit, azon vesztések eránt, melyek az ő részekről, eszközei lehettek az alku^o folyamatjának. Hetekről hetekre újjítoták meg az Ő Felsége' ellenségei, ezenn közönségesen tett fogadásaikat, melyeknek telyesedését, a' tárgy' nagy vóltához képest való indulattal várta a' Békességet óhajtó Felség, 's reménylette is nem ok nélkül, hogy végtére ugyan tsak fognának közöltetni a' Ministerjével a' feltételek, melyek alatt kész vólna a' hadnak véget vetni az ellenség."

„Ily állapotbann vólt a' dolog Sept. 11 dikénn, a' midön Fr. Ország' részéről, oly ígéret mellett hirdettetett ki a' Békesség új Követeinek neveztetése, hogy azoknak (Lille-be lejendő) el érkezése, könnyebbíteni és siettetni fogná a' Békességmunkáját."

„Ezen új Plenipotentiáriusoknak első tselekedetek is a' vólt, hogy meg-újjították, még pedig nagyobb meg-bántással az előbeninél, a' már oly régen fel-tett, és már oly régen el is hagyott kívánságot, és a' Király' ellenségei, oly nyilván ki mutattak, minémű hirtelenséggel, felbe akarják ők

szakasztani az alkudozást, 's el enyésztetni minden reménységét az öfzsze férhetésnek; hogy az Ő Felsége' Követének, az alkudozásra rendelt helyen való tartózkodhatóságának idejét, arra a' conditióra való egyfzeri reá állásától függesztették fel, a' melyet már az Ő Udvara, két Hónapokkal az előtt nyilván meg-vetett, és a' melyről az óta nem is vólt többé semmi szó. A' Minister azt felelte, a' mit tartozott felelni a' környű álláshoz képest, 's mindjárt kiadódott néki írásban, hogy takarodjon el a' fr. földről. "

„Ezenn tselekedetet még inkább terhesítette az Ő Felsége' ellenségeinek következendő magok viselése, mely szerént a' példa nélkül való meg-bántást új boszszúsággal nevelték. Jóllehet t. i. egy felől el háríthatatlan akadályokat vetettek ők a' Békesség-kötés' eleibe: más felől még is úgy kérkedtek a' magok békességes szándékjokkal, mint a' leg-nagyobb valósággal. A' midön el vágták az útját a' Békességalkunak: éppen akkor úgy színlették magokat, mintha szív-szakadva óhajtának munkálódni a' Békességet. Midön a' Király' Ministerének ki-adtak az utat a' magok Tartományából: ugyan akkor tsalárd reménységjeket nyilatkoztattak Annak mentől elébb lejendő vízfza-érkezése erant, és a' midön meg-újjították az ő el nem

fogadható 's általok viszfza is vétetett első kívánságjokat: ugyan akkor nem átaloltak azt mondani, hogy ők siető jó válaft várnak. Mindazáltal, még midőn semmi válaft nem érkezhett: közönségesse tettek egy Jelentést, melyben a' Király' Ministerének el menetelét tudtára adván Nemzetjeknek, újra próbálták muto-
gatni, valamint elsőbenn, hogy egyedül Nagy Britannia hátráltatja a' Békesség' közönséges kívánságának telyesedését, és okozza a' haddal egybe-köttetett minden nyomorúságoknak viszfza-tódulását. Hasonló álnok és tsábító Nyilatkoztatások által továbbra is folytatták említett praktikákat. A' midőn, igyekeztek meg-átalkodva el kerülni minden lépést, mely őket valamely értekezésnek foganatos el kezdéséhez jutathatta volna: ugyan akkor szemlátomást a' Békesség-akarásnak mássával akarták színesíteni hamisságjokat: mert minduntalan tsak azt az előljáró Tzikkelyül fel tett el nem fogadható és helytelen kívánságjokat sürgették, 's meg nem halgat-
tak semmi magyarázatot, sem azon félretételeire nézve a' Békességnek, melyeket oly régen közöltetett már Ő Felsége a' maga Ministere által, sem más akármely conditiókra nézve, a' melyek alatt ők akartak volna kötni Békességet. Mind ezeket oly reménységből tselekedték, hogy talán

az efféle fondorkodások által kétségbe-hozhatják az Ő Felsége' részéről folytatott próbatételeknek valóságát; vagy oly képzelődésből, mintha meg-akadályoztathatná egy akármely Despotai hatalom még Fr. Országban is, az olyan tselekedeteknek észre-vevését, meg-fontolását, 's érzését."

„Szükség most tudtára adni Fr. Orzágnak, 's az egész Világnak, hogy míg a' Fr. Kormányzók meg-marad a' mostani gondolataiban: addig Ő Felségének nints módja a' választásban, leg-alább azt nem teheti, hogy a' maga ellenségei nyilván-ságos dolyfösségének fel-áldozza Koronája' betsületét, és birtokainak bátorságát. Szükség közönségessé tenni, hogy az Ő Felsége' békességes ajánlásaira nem hogy kész lett volna a' Fr. Kormányzók mérséklett ki-fejezésekkel válaszolni; sőt nem jelentett maga részéről még tsak valamely mód nélkül való feltételeket is, a' melyek alatt akarna Békességet kötni. Igen dolyfös és bántó módra kívánt mindeneknek előtte, oly által-engedéseket, melyeknek sürgetése, utólsónak is sok lett volna a' két Tartományok mostani állapotjához képest, 's a' melyek egyáltalában ellenkeznek az Ő Felsége többszöri maga ki-nyilatkoztatásával; még is azokra való egyfzeri reá állást úgy kívánta; hogy fenn-tartotta magának azt a' határ nélkül való

tehetségét, mely szeránt; az újjabb meg újjabb engedéseikhez képest Ő Felségének, nevelhette volna a' maga további kívánságait."

„Más részről, az Ő Felsége' feltételeiben nem volt semmi oly homályosság, hogy fenn lehetett volna rajtok akadni. Sokszor ajánlotta Ő Felsége, az azokban elől forduló, vagy az ellenség által felteendő tárgyaknak meg-hányását vetését, 's ugyan annyiszor meg is ígérték azt a' Fr. Plenipotenziáriusok, 's még se' lett belőle mind e' mái napig semmi. Az alkudozásnak félbe-szakadását tehát nem lehet tulajdonítani, valamely még szinte el nem fogadható kívánságnak is, a' mely úgy sürgetődött volna, mint *Békesség-árta*; sem valamely vég-ki-nyilatkoztatásnak a' feltételek eránt, ha mindjárt mód nélkül valók lettek volna is azok; hanem egyedül annak a' nyilvánvaló meg-átalkodottságnak, melyel hofszabbítani akarja a' hadat az ellenség, és az eránt való maga el tökéllésének, hogy akár vést akár nyer; folytatja a' maga ellenséges szándékát az Ország' boldogsága' és bátorsága' ellenére."

„A' mig ez az átalkodtsága meglesz az ellenségnek: addig Ő Felsége, akármely buzgóan óhajtjon 's törekedjen is Békességet szerezni a' maga Alattvalóinak, tzieljé

e' részben nem érheti. Eddig való gondolati és érzései mindazáltal változhatatlanok. Várja meg most is nagy nyughatatlansággal azt az időpontot, melyben a' Fr. Kormányfő, hasonló gondolkozás módját és készséget nyilatkoztasson az ő Felségeéhez, és még ma is meg újjítja egész Európa halottára azt a' Jelentését, hogy ámbár sokszor meg bántatott, és jóllehet az Isteni-gondviselés' jóságából mostanság is szerentsésítettven fegyvere, erősebbedtek jussai, még is kész, csak hogy a' haddal együtt járó nyomorúságoknak vége szakadhasson, Békességet kötni azon igazságos és magamérséklésre mutató conditziók alatt, a' melyeket elsőben tett fel. Az ily Nyilatkoztatásnak megvetéséből, még inkább által lehet most látni, mint valaha, az Ő Felsége' ellenségeinek engesztelhetetlen megátalkodtságokat, 's telhetetlen dölyfösségjeket, és hogy egvedül nékiek kell tulajdoni, a' had' folyamatjának jövődöbéli következéseit."

„Ha szerentsétlenségre, még most is ily' lélek vezérli őket: úgy ő Felségének nem lehet az eránt kétségeskedni mi tévő legyen, valamint a' maga népének érzése 's maga meghatározása eránt is. Ő Felsége mindent megtesz a' Népeért, 's hiszi hogy Az is elkövet mindent, maga magáért. Nyughatatlankodtató, de szent és elmúlászthatatlan kötelességet kell telyesí-

teni Ő Felségének 's telyesíti is azt, áthatatos maga eltökélletével. Igen fájlalja Ő Felsége, hogy folytatni kell meg egy ily rontó hadat, mely úgy is nagyon terhes, ha szerentsés: esmérí mindazáltal azon derék népet, melynek haszna és betsülete Ő Felségére vagynak bízattatva. Ezeknek fenn-tartása, első tzielja az Ő Felsége' életének; 's meg vagyon arról győztetve, hogy Országainak segítsége és hathatós buzgósága, erányosan lesz alkalmaztatva a' folytatandó nehéz hadhoz, 's a' védelmezendő tárgyak' nagyságához és betséhez. Bizodalma vagyon, hogy az Isteni gondviselés, ki fogja terjeszteni kegyelmét azokra is, a' melyel pártját fogta eddig lő nékie a' maga ellenségei ellen, és hogy ezen védelem alatt, elő-vévén az ő hív Alattvalói, a' hatalmokban lévő eszközöket erős meg határozással, meg-tarthatják Hazájoknak maga-uraságát, 's ellent-allhatnak méltó bofzszankodással egy oly ellenség' képzelt felsőségének, ki ellen, bátran és szerentsésen hartzoltak, meg-tartván az Eleik által szerzett ditsösséget; a' ki egyszerre öfzsze akarja rontani a' Nagy Britanniai Birodalom' nagyságának 's virágzásának minden eszközeit, úgymint szorgalmatoskodásának minden tsatornáit, hatalmának minden kútfejeit, külső bátorságát, belső tsendességét, és mindenek felett a' Constítúzióját, a' melytől függenek, Religiója-

nak; Törvényneinek, és Szabadságának
tsendes bírása.

Elegyes Tudósítások.

Az úgy nevezett Cisalpina Respubli-
ka, körülötte el követett faradozásiért Bo-
naparténak, ajándékul ajánlotta a' Medio-
lánium Városa' szomszédjában fekvő pom-
pás Kastélyt *Montebellót*.

A' Nápolyi Udvar Követe Márkézé
Galló, vissza tért Bétsből Nápolyba, a'
múlt Szombat éjtszakáján. Nápolyból is
vissza tér a' Ts. K. Udvar' Követe Gróf
Eszterházy Ö Exc. ja.

Bét s.

A' nagy tekintetű Nagy-Károlyi Káro-
lyi Grófi-Háznak óhajtott Örökösse szüle-
tett a' múlt Szombaton reggeli 8 órakor,
egy ép és egészséges Grófotskábann, ki a'
Sz. Kereszttségben István nevet vett.

A' *Gallítziai* Cancellária, abban az épü-
letben fogja tartani a' maga Üleseit mely-
ben, tartotta vólt hajdann a' Belgiomi a'
magáéit, a' Herrengasse nevezetű útszá-
ban, a' hol Gróf *Majláth* Ö Exc. ja be-
állíttatott már e' folyó Hónapnak 14-di-
kénntzeremóniássan a' maga Fő-Cancellá-
riusi hivatalába, Ts. K. Fő-Udvar-mester
Hertzeg *Stahremberg* által, a' jelenlévő
Tanácsosoknak, 's az eddig ki-nevezett al-
sőbb Tisztviselőknek és sok Gallítziai Ne-
meseknek jelenlétébenn.

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG^o
ENGEDELMÉVEL.

—————

Nro 42.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek)
 24-dik napján 1797-dik Elztendőben.

A' Ts. Kir. Felség és a' Fr. Respublika
 teljes hatalmú Ministerei által *Campo-formi-*
dóban meg-állíttatott Békesség-alkunak
 meg-vizsgálását, a' Fr. Törvényhozó-gyűlés-
 nek öregebbik Tanáttsa is egy Kommisz-
 ziónak adta által, melynek Tagjaivá ne-
 vezte: *Brival; Rogar-Ducos; Rosser;*
Giraud-Pouzol; Denzel; Huberd; és Breard
 Tagjait. Ezen Kommiszsziónak ítélete sze-
 rént, meg-crössítette az öregebbik Tanáts
 is az említett Kötést, Név. 3-dikánn, mi-
 nekutánna, 3ad nappal az előtt, helybe-hagy-
 ta vala azt az Ifjabbik Tanáts, a' Bétsi Udv.

Újság' előadása szerént, de ezt nem officialiter jelenti a' Bétsi Diárium, hanem csak Párisból jött valamely particularis Levélből. És ha meg lesz is a' Ratificatiója a' Békességnek, még hátra lesz az arról szóló Levélnek kiadása.

A' Toskánai Nagy Hertzeg Párisi Követe, Hertzeg *Corsini*, pompás vendégséggel inneplette Növ. 6-dikán a' *Campoformidoi* Békesség-kötés' örömét. Hívatások voltak hozzá, és meg is jelentek nála: a' Direktörök; a' Ministerek, és minden külföldi Követek.

Gróf *Cobenzel* és Gróf *Lehrbach* tegnapelőtt, Gróf *Metternich* pedig ma indult Bétsből *Rastadt* felé, a' hol fog a' Békességalku tartatni a' Német Birodalom és a' Frantzia Respublika között.

Károly Főhertzeg Bétsbe érkezett.

A' Frantzia módi Német Újjítók, kik a' Rajna' felső bal-meljéket egészen frantzia kaptára akarták ütni, látván a' kedvező körülállásoknak reájok nézve lett megvalózását, el kezdik vonni magokat szem elől.

A' Kolóniai Választó Hertzeg, egy Ditsérő- és Köszönő-Írást útasított Octób. 13 dikán a' Bonni Polgárokhoz, melyben a' többek között bízatta Őket, hogy nem messze legyen az ideje Velük leendő egyesülésének, minthogy a' Fr. Direktórium, a' Német-Birodalommal kötendő

Békességnek fundamentomául fogadta el, ezen Birodalomnak maga egész épségében való meg-tartatását.

Bonaparte, a' mostani lármás életét nyugodalommal kívánná fel-váltani, mert egy Kerő-Írást útasított a' Direktóriumhoz, a' melyben reménykedett, hadd lenne szabad néki, életének hátra lévő részét, a' földnek valamely tsendes szegletében tölteni el: de oly értelmű feleletet kapott: hogy a' Hazának szüksége van még az ő fejére és karjára. Némelyek Párisban nyilván beszélik: hogy azért kívánczozott volna *Bonaparte* nyugodalomra: mivel veszedelmesnek tartja a' Nagy-Britanniai földre való bé-szállást.

A' *Liguriai* (*Genuai*) Konstitúciónak jó lábra való állítása végett, Genuába szándékozott *Bonaparte* Mediolánumból, a' hová Növ. 2-dikán érkezett.

A' Cisalpina Respublika, nyóltz Oszlopokat akarván fel-állíttatni az Olasz-Ország Sereg' emlékezetére, ötven aranyot tett fel jutalmúl azon Építő-Mestereknek (Architectusoknak), kik az említett Oszlopok' készítésének módját leg-eránysabban fogják előre ki dolgozni. Két Architectusoknak — úgymint: *Antolini* János és *Cossetti* Domonkos Polgároknak munkája, közönseges meg elégedest érdemelt: azért is, mindegyiknek 50 50 arany adódott jutalmúl.

A' Cisalpina Respublika' Kormányfője, *Bonaparte* Generálisnak egy Hirdetményéhez képest el végezte Oct. 22-dikén, hogy a' Veltlini, Chiavennai (Clevini) és Bormioi (Wormsi) Nép, a' maga kívánságához képest, egygyesül a' Cisalpina Respublika' Lakosaival, 's ezenn Respublika' részei fognak lenni: Veltlin, Chiavenna és Bormió Tartományok, melyek annakelőtte a' Helvétziai Respublikának Graubündteni Kantonjához tartoztak.

Velente' Városabann, katonai lábenn áll a' mostani környülállások szerént a' kormányozás, melynek Feje *Serrurier* Frantzia Generális.

Az Északi Fr. Seregtől, melynek Vezére vala *Beurnonville*, a' Generálstabbéli Tisztek mind el botsáttattak, és sok Hadi Kommisszáriusok is.

Az Olasz-Országi Fr. Seregnek és *Bonapartenak* meg-jutalmaztatására serkentette az Ifjabbik Törvényhozó gyűlést egy *Malibrau* nevű Tag, Növ. 3 dikán. Háromszázezer lívert mondott, hogy kellene most mindjárt egyszerre ajándékozni *Bonapartenak*, holtig ki járó esztendei fizetésül pedig 50 ezer lívert rendelni, és az ő halála után a' Feleségének 25 ezer lívert. Nem talált kedvet *Malibrau* ezen javaslásával, sőt mindenfelől fel-zúdultak ellene. *Lamarque*, illetlennek ítélte az afféle jutalmat *Bonapartchez*. *Guillermardet*

azt mondotta: hogy egynehány Kommiszfziók dolgoznak már annak a' módnak fel-találásábann, a' melyen meg-mutathassa a' Haza, háládatosságát, a' maga Óltal-mazói eránt: és azon Kommiszfziók, bi-zonyossann el nem felejtkeznek az Olasz-Országi Seregről 's Bonaparte Generális-ról is.

A' múltt postán közlött Hadi-Nyilat-koztatását a' Nagy-Britanniai Felségnek fel-vette a' Párisi Directoriális Újságnak 9-dik Nóvemberi Darabja, 's hogy a' Bé-kességalkunak semmi sikere nem lett, 's új-ra el kezdődik a' had, ennek okát a' Nagy-Britanniai Ministériumra, 's nevezetessen *Pitt* Úrra igyekezett kenni.

A' *Bresti* Frantzia part elől visszsa-tért *Lord Bridport*, Angliának *Torbayi* part-jához. *Curtis* Admirális ellenbenn ki in-dult a' Portsmouthi Kikötőhelyből az új-jabb Tudósítások szerént.

A' Frantziákon vett tengeri győzedel-me' alkalmatosságával *Howe* Lordnak, 22 ezer font sterlingre ment fel az a' summa, a' mit önként adakoztak öszsze Angliában, a' diada mas hartz' élő áldozatai számára. Most reá megy 25 ezer font sterlingre, a' mit jó szándékból adogatnak öszsze a' ne-mes gondolkozású Anglusok, a' *Duncan* Admirális' nyerttes Hajósseregéből el húl-lott Vitézek' Özvegyeiknek 's Árvaiknak fel-segélésére.

Tsak egy líneai-hajó — *Isis* nevezetű — vólt még oda a' minapi Tudósítások szerint, *Duncan* Admirális Hajósseregéből: de már az is vízfőz-verekedett Angliának Scarboroughhi partjaihoz, a' mint Növ. 1-ső napján írták Londonból. Írták azt is, hogy a' Király által közönségesse tétetett Hadi-Nyilatkoztatás, nagyon meg győzte az Anglus Népet, a' hadnak szükséges folytatásáról.

Duncan Admirális' győzedelme, meg-újítván a' Lord *Howe*' és Lord *S. Vincent*' győzedelmeinek emlékezetét is, egy háláadó Innep-tartásra buzdította a' Királyt, ki ezen Inneplésnek napjául 10-dik Nővembert választotta, 's annak módját úgy határozta meg, hogy az egész Királyi Familia, az Ország-gyűlés két Tábláival, és minden Ministerekkel együtt, jeles tzeremóniával a' Pál Templomába menjen, melybe az ellenségtől nyertt zászlók fel-függesztődjenek, 's estve ismét ki-világossíttassék az egész Város. — *Duncan* Admirális Hajósseregének meg-tisztelésére, Oct. 31-dikénn a' Nőrei partokhoz érkezett a' Király. Úgy vóltak előre meg-téve a' rendelések, hogy Ő Felsége, magát az Admirálist egy drága karddal ajándékozza meg; *Trollope* Kapitányt Ország' Bárójává; és minden Fő-Hadnagyot Kapitánnyá nevezzen; 's kegyelmet ígérjen mind Azok-

nak, kik a' Norei Hajósseregnek közlebbi pártütésében való részesülésért már eddig halálra ítéltettek, vagy még ezentúl Bűnösöknek fognának találtatni.

Az Anglusok győzedelmes Admirálisának *Duncan* Lordnak, az Orosz Tsászár is egy drága Rendtízimert küldött ajándékban.

Elegyes Tudósítások.

A' Helvétziai Elöljárók, nem tsak megárestáltatták, hanem által is adták ama' nevezetes Rojalista-Írótnak *Richeri-Serizyt* a' Fr. Direktóriumnak.

A' Fr. Respublika' Törvényneinek száma, 22,214-re nevekedett vólt már e' folyó Hónapnak első napjáig, a' mint ezt *Darracq* nevű Tagja az Ifjabbik Törvényhozó-gyűlésnek, panaszossann adta elő az említett napi ülésbenn. Az első Nemzeti-gyűlés t. i. mely *Constituens*nek nevezetett, 3481 Törvényt hozott; a' második 2190-t; a' harmadik, 15414-et; és a' mostani 1139 et. Lehetetlen — monda *Darracq* — hogy ennyi homályos és minden rend nélkül lévő Törvényeket tudhasson a' Polgár; ha pedig nem tudja: hogy engedelmeskedhetne azoknak: 's még is azt mondjuk, hogy Mi szabadok vagyunk: mintha megállhatna a' Szabadság, Törvények nélkül. Ideje, hogy el oszlassuk ezen rendeletlenséget, mely, emlékeztető

bizonysága, a' mi sokszori meg-hasonlásinknak és egymás ellen-törő részekre lett szakadásinknak, a' melyek között, egyik épített, a' másik rontott. Szükség mindent meg-visgálnunk, és jobb rendbe helybeztetnünk. Kevesebb Üléseket tartsunk; hanem jobban el készüljünk reájok. Ezenn javaslása *Darracq*-nak, Kommiszfziónak adott által.

Hogy a' Fr. Törvényshékek, Rojalista-Tagokból állanak, kiket a' magok Felekezetjéhez vonzó hajlandóság vezérlett inkább, mint az igazság szeretete: ezt a' panaszt, egy Kommiszfzió' nevében terjesztette *Poulain Grandpre* Növ. 1-ső napján az Ifjabbik Törvényhozó-Tanáts' eleibe, 's kívánta, hogy azokat ki-kell rakni tisztségjékből, 's helyekbe a' Direktórium által kell Másokat elől-állíttatni, az új választás' idejéig. Az ezen tárgyról tartandó tanátskozás el-halasztódott.

A' Fr. Közönséges Kaszsa' állapotja eránt ismét panaszos Tudósítást vett az Ötfázak' Tanátsa Növ. 4-dikénn a' Direktóriumtól, mely Tudósítás, nem kevés vetekedésre szolgáltatott alkalmatosságot. Végtere meg határozódott, hogy 616 millió, 829,080 lívert fordíthasson a' Direktórium, a' Respublika' különbkülönbféle szükségéinek pótolására, p. o. a' Hadi dolgokra ügyelő Minister' kezébe, 341 millió,

54 ezer lívert; a' Tengeri dolgokra ügyelő Minister' kezébe, 83 millió 5 száz ezret; a' Belső dolgokra ügyelő Minister' kezébe: 83,333,333 at 's a' t.

A' *Löveni* (*Lovániumi*) Universitást azért nem hagyhatta meg tovább a' Fr. Direktórium: mert annak el törlésével, 5 millió lívert meg-haladó betsü jószágokra tett szert.

Az Orvosi tudománynak virágoztatására, öt fő Oskolákat akarnak fel-állíttatni a' Fr. Elöljárók: *Párisban Nancyban, Montpellierben; Angersben* (*Andegavumban*); és *Brüszszelbenn*. Már az Iffjabbik Törvényhozó-Tanátsban, Vegzés is lett ezen tárgy eránt Növ. 3-dikánn.

Londonban, a' könnyebb móddal való házasság-kötésekre nézve, egy Intézet állíttatott fel az úgy nevezett *Bond* útszában. Az Intézet' előadása ki-adatott nyomtatásbann is, és egy silling az árra. Valami kevés summának le-tétele mellett, bé mehetnek az Intézet' házába, mind a' két nemből való Személyek; kiknek kedvek vagyon jó móddal meg-látni egymást. Már eddig is vagynak fzerentsés következései ezen Intézetnek: úgymint a' melynél fogva, oly párosodások lettek, melyekhez másképpen nem lehetett volna reménység.

Egy *Ánglus*, ki muzsikáltatta magát mostanság a' *Világból*, Felső-Normandiá-

nak *Dieppe* (*Deppa*) nevű Városábann. Ezenn különös történetet, következőképpen beszéli elő egy Brüsszeli Újság: *Dieppeben* mulatván egy Ánglus, meg-kért néhány Muzsikusokat, hogy gyülekezzenek az ő szállására, 's tartanának ott egy szép muzsikai mulatságot. Meg-jelentek a' Muzsikusok különbkülönbféle nótákhoz jól hozzá készülve: de mindjárt eleinten maga az Ánglus, elő vett a' jegyző-könyvéből egy remek-notát, a' mint ő nevezte, 's eleikbe tette a' Muzsikusoknak. Az, egy híres Olasz Muzsikus által Halotti-Miséhez készített nóta volt. A' Muzsikusok, oly tökéletesen telyesítették ezenn nótának el muzsikálásában az Ánglus kívánságát, hogy Az, az utolsó Requiem-nél egyszerre föbe lőtte magát.

Az Orosz Seregektől el botsáttatott Tiszteknek újjabb meg újjabb laistromát közli a' Pétersburgi Újság, mely változásoknak nem kis oka az: hogy eddig témérdek sok Iffjú Tisztek voltak az említett Seregeknél, kiknek talán még puska-por szag se' volt az örökben, még is már Tiszti tzímerekkel ékeskedtek, mert még tsetsemő-korokbann íratlak volt bé a' Katonai laistromokba: és ez uralkodó szokás volt.

Az Orosz Tsászár meg-parantsolta, hogy a' *Preobrasheni* nevet viselő Tsászári

Testörző Regementből ki kell az olyanokat keresni, a' kiknek nints kedvek a' szolgálathoz, 's a' *Pelagin* Garnison-Regementjéhez kell őket *Tomskba* küldeni.

A' Svéd Király, Oct. 31-dikén tartotta a' maga Menyegzőjét Stokholmban, igen fényes pompával. Ajándékozott ez alkalmatossággal a' Feleségének, száz ezer tallért; 's esztendőnként való költő-pénzzül 50 ezer tallért rendelt nékie; 's ugyan annyit akkorra is, ha Özvegységre találna jutni.

Igen véres had történt Napkeleti-Indiában a' Seikok Republikánus Nemzete, és egy szomszéd *Zehmain* nevezetű Fejedelem között. A' két részről mintegy 50 ezer emberek maradtak halva és sebesedtek meg.

A' *Vádoskodásokra és különbkülönb-féle közönséges Tiszteknek hivataljokból való ki-rakattatásokra*, tágas kaput nyitott Batáviábann egy Végzés, mely kívánja, a' Belső dolgokra ügyelő Nemzet-gyűlési Deputátzió, járjon végire azon Tisztviselőknek, kik az előbbeni Igazgatáshoz viseltető hajlandóságjokat 's a' mostanitól való idegenkedéseket akár tselekedettel, akár szóval, vagy írással nyilatkoztatták.

Spanyol-Országának Cádixi partjai elől el távozott vala a' rossz idők miatt az Anglus Hajóssereg: de ismét vissza-tért oda, a' mint Oct. 21-dikénn írták Mádrittból,

A' Spanyol Admirális *Massaredo*, nem mérészlett ellene szerentsét próbálni.

A' Helvétziai Közönséges-Társaságnak Tigurumi (Zürichi) Kantonában sok Mezősegi Lakosok megnyerték a' mit régén kívántak t. i. a' Városi polgári just, és a' kereskedeésre való szabadságot.

A' Pruszfiai Király addig betegeskédék, ámbár változó körülállásokkal: hogy csak ugyan meghala vegre Növ. 16 dikán.

Az Iffjú Pruszfiai Király megárestaltatott Berlinben egy *Riesch* nevű Frantzia származású Aszfzonyságot.

Virtus premitur; sed non apprimitur. Ennek a' derék példabeszédnek magyarul is adhatunk annyi értelmet, hogy ámbár sok Irigygyei 's Üldözői legyenek is a' Virtusnak: még is győzedelmeskedik az ottan ottan, 's új például fel-hozhatjuk reá a' Török Udvar' külső dolgaira ügyelő mostani Ministert, a' ki tanúltt Úr, és buzgó Monárchista: még is számkivettetett, hanem mostanság ismét vissza-állíttatott előbbeni hivatalába, melyhez lett kezdése után csak hamar, a' Frantzia Követet *Aubert-Dubayet* Polgárt, vontá rá-mára. Ezen dolgot, következő módon beszéli elő a' *Gazette du Bas Rhin* nevezetű Német-Birodalmi Újság: *Raschid Effendi*, ösfze-szerzette azon Hirdetményeket, melyeket a' Fr. Generálisok küldöztek bé Albá-

niába, midőn el foglalták vala *Corcyrát*, *Cefaloniát*, a' Velentzei Respublikához tartozott más Szigetekkel egyetemben; nem különben a' Bonaparte Leveleit is, melyeket Ez, a' Török Udvar' pártos Jobbágysaihoz írt a' múlttJúnius' Hónapban, megbízgatván őket a' maga pártfogásával. Midőn már a' kezénél lettek volna ezen Próbairások mind eredeti nyelvenn, a' melyen íratlak, mind pedig fordításbann is: izent a' Frantzia Követnek, hogy szóllója volna véle, 's meg határozta a' napját és óráját is együvé jöhetesseknek. Meg-jelenvén a' ki-szabott időre *Aubert Dubayet*, eleibe terjesztette az említett Írásokat, 's hathatós ki-fejezésekkel adta elő, mennyire meg sértettek legyen a' Fr. Generálisok a' Külső-Hatalmasságok j issaikat; meg-szegték Frantzia Országnak a' Portával kötött régi szövetségét; valamint a' Respublikának is sokszori biztatásait 's fogadásait, hogy Ő a' két Hatalmasságok között fenn álló barátságot híven meg-fogja tartani. A' Fr. Követ igen érzette 's szívére vette ezen szemre-hányásokat, annyival is inkább, mivel *Raschid Effendi*, sok Basák Tudósításait mutatta elő, a' melyekbenn bőven le vólt írva; mik történtek a' Frantziák által az ő szomszédságjokban. Így meg-lévén szoríttatva, hogy jó móddal ki-vághassa magát a' Vádak alól, nem lá-

tott e' végre bátorságosabb útat, mint ha
 Ő is azt a' regulát követi: *Si fecisti ne-*
ga. (Ha tselekedted: tagadd) Tagadta te-
 hát erőssen a' Fr. Generálisok' neve alatt
 ki-szélesztett Hirdetményeknek valóságát;
 's a' Fr. Respublika' ellenségeitől szarmazt-
 taknak mondotta lenni azokat; 's újra is
 ígérte, hogy a' Frantzia Direktóriumnak
 szíves szándéka, fenn-tartani maga részéről
 a' Fr. Nemzet és a' Török Birodalom kö-
 zött meg-öröködött költsönös hajlandósá-
 got és bizodalmat. A' Reis-Effendi nem üzte
 füzte tovább a' dolgot. A' Szultán és a'
 Nagy-Vezér is meg-nyugodtak az újj biz-
 tatásokon, nagyobb sikerét reménylvénni
 ezeknek, mint tapasztalta ez előbbeniek-
 nek.

Magyar Ország

N. Mozson Vármegyei Fő-Notárius
Némethszeghy Úr, a' Bánátban fekvő *Kra-*
lovetz nevű Jólzágot kérte, 's meg is nyet-
 te Ő Felségétől.

* *

* *

* *

*

*

*

Losontzról. —

Küldöm kevés híjján, T. Arday József Úrnak,
 egy eleven elméjü 's a' Versszerzésre
 született, de a' mint nálunk szokás, ma-
 gának hagyatott, most Szaloczy Prédi-
 kátornak, azon Lakodalmi Verseit,
 melyeket igen könnyen ira, Otrokotsi
 Predikátor T. Tót János Barátjának,
 midőn ez, egy Losontzi nemes Szüzzel

Farkas Klárával Julius utolsó napjain
ölzve párosodna:

Tartza! Tóth János, mit akarsz, nem vagy Te má-
ganos?

Párt hoz az Otrokotsi mondva tsinálta Kotsi
Ugyé most jobban pesegő véred' tüze lobban
'S kész mikor úgy akarsz E z t meg ölelni Karod
Két felé val gondod, nekem ez neked az, ha Te
mondod

Van ki mikor melegít a Baj, emelni segít.

a) Tészta-Gubát mézel Klárád, míg tétova nézel,
Ő takarit, keres is, Tőke is Interes is.

Ezt, ki sok árt erő Salamon pennája ditsérő.

'S Példa-beszéde nagyon r'a szabogatva vagyon
Iuttata ily Konezot Juno, áld érte Losonczot,

Melybe vadászva lesett Dám-vad ölednek esett
Kis Kupido szegzett Farkas bal mellyibe tegzet

(Igy tud izenve hadat, törbe keritni Vadat)
Farkas az a' mit lött; de szelid, nemes állat, öleld őt

b) Nem Lycaoni nem ez, az harap, ugy de nem ez
Szép Vad ez, a' tsint-tett Actéon is ilyre tekintett

Hallodé, Mas Magad ez 'Edeni Fajta Vad ez.
Iöszte tsak Actéon c) kukutsolj, egy Mágnes idébb vou,

Látodé Créta Tagát, mossa Diána magát.

Egy Pap idébb férhet szabadon vetkezve szemérmet,
Nem vad eránta, kezes, integetése kegyes.

Hogy ha vagy ily Párral nemesült a' mostani nyárral
Nem nehezen keresett bőv Kepe—részed esett.

d) Nem lele zsák fotót, Klárád hogy ölelgete
Tótót

Bár legyen a' neve Tót, Ő se, de Párja se fót,
Várjatok el Párok míg annak végire járok

Hét Tél 's Nyár mibe tel folyva közöttetek el

Angyalé minden Pap nosza mond meg mondva di-
tsértt Nap?

Angyal ugyan de hamar pártot is ütni akar.

a) Gömör-Varmegyei kedves eledel.

b) Lycaont Farkassá változratta Jupiter, mivel em-
ber hussal vendéglé Vendégeit.

c) Actéon, fürödni látta a' meztelen Diánát, 's ezért
ötet Diána szarvassá változtatta.

d) Megtalálta zsák fotját, így szoktak
szólni a' Magyarok.

Janosom ezt látod, ne tanáts, neked adja Barátod
 Ebbe e) Gamálieled bár Te magadba leled:
 A mikor azt látod, hogy erőtelen a' Te Sajátod
 (Érje nagyon keveset, élted', az ilyeu Eset)
 Nem szemé szöktében feleselj vele's nem hevenyében
 Vére mihelyt tsilapul, engedelomre lapul.
 Jo Feleség Testet a' bolond Férj, kékre ki festett,
 Mert üti s véti magát, a' maga Teste Tagát;
 A' ki gonosz Párt ver, mire megy, bakokat fej az ember,
 Tsak Szeretsent mosogat, ront az atzélba fogat
 Jézabel Ercz-ördög marad a mig, dög marad a dög,
 f) Xantipe szitkot okád, Socratesedre tokád.
 Hymenes Életnek be nagyon jó lenni Siketnek,
 Socrates el fülele hogy Banya perle vele.
 Légy ajakunk záros, titkot ki beszélni káros,
 Samsonokat kötözött Délila, tsókja között.
 Párodát is kérem Képét pirosítsa szemérem
 Légyen ez egybe Jegyes, úgy lehet élte kegyes.
 Éu ugyan úgy látom jól jártál véle Barátom.
 Ugyé Menyeske hogy az, a' mibe hagylak igaz?
 Csak légy g) szó hordó, nem üress mindig teli
 Hordó,

A' fenekét van elzed hogy ki ne tsapja szelzed
 h) Szád ha kevés szót ad, szép hangot ad úgy Ara-
 nyos szád,

Bölts Cicerót haladó a' fetsegést el-adó,
 i) Afzszonynak Csizmát Egyiptom mért nem adott, Hát
 Csak hogy az Afzszonya benne, legyen a Házba jelen,
 A' ki sokat peslet, fog lenni Czipéje ki feslett,
 Ülne szobádba szeress, van dolog ott be, keress.
 Nézzén az Ur rátok, legyen ő kegyes, édes Atyátok
 Adjon elég kenyeret 's Kintset is a' ki szeret.

Egykor ez unalmas szállást fel váltsa nyugalmas
 A magas' Égi Haza, mennyetek abba haza!

e) Gamálieled leled, az az, Magad tudsz-
 tanátsot adni Magadnak.

f) Xantipe, Poetai szabadsaggal meg rövidítvén
 a' középső Tagját a' szónak. Vólt a' Socrates
 veszekedő Felesége.

g) Ambár némelyek nem akarják, hogy az Afzszon-
 nyok szó hordók legyenek; de még is jobb ha
 szóthordók, nem imitt amott szótlete-
 vők lesznek.

h) Azt monda egy valaki az a' leg ékeesebben szólló
 Afzszony, a ki legtöbbet tud halgatni.

i) Egyiptomban a Férfiak az Afzszonyoknak azért
 nem varrattak Csizmát vagy lábbelit, hogy

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

01010101010

Nro 43.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Nóvembernek),
28-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Terhes adót vetett a' Fr. Direktórium
ismét a' Rajna' bal-meljékén el foglalt első
öt Kerületekre, és a' nevezett víznek jobb
meljékén fekvő Berg Hgségre. Kíván t. i.
tőlök 8 millió lívert, egy harmad részt kész
pénzül; a' más két részt pedig naturálék-
ban. A' kész pénz' egyik fele' le-tevése-
nek idejét 21-dik Nóvemberre; a' másik'

U u

le-tevésének idejét pedig 21 dik Décemberre határozta.

A' Frantzia Újjításokkal meg nem elé-dő Rajna' bal-meljekiek között valóknak bizonyították lenni magokat közelebb, Rheinberg és Uerdingen Városok is, úgy-mint a' melyek bátor erős és egyenes szív-vel nyilatkoztatták ki a' Német Biroda-lom' ősi Konstitúziójához való vonzó-dásokat, azzal való tökéletes meg-elege-déseket, és a' frantzia Demokratismustól való iszonyodásokat.

Triestből Nóv. 3-dikánn: — „A' múltt Szeredánn ide érkezett a' Rajnától *Williams* Oberstlieutenánt, 's által vette a' Tsász. Kir. Felség' tengeri fegyveres ere-jének kormányozását. — Ezenn Város' erősebbítésén még minduntalan dolgoz-nak. “

Velentzéből Nóv. 15-dikénn: — „Az itt kormányozó Frantzia Generális *Serru-rier*, két Hirdetményeket tétetett közön-ségesekké nyomtatásban, melyeknek egyi-keben jelenti a' Municipálisnak, hogy hét Személyeket el fogatott 's által-kül-dött a' Terrafermára, mivelhogy Kontrare-volútióra tzéloztak. — A' másik Hirdet-ményben tiltja a' Pátrióták üldöztetését, 's parantsolja a' Municipálisnak, hogy ne hagygya sokáig nyitva állani éjjel a' Ven-

dégfogadókat és Kortszmákat; 's nevelje az álló es szeljel-járó 'Sirázsak' szamat, es fogassa el mind azokat, valakik vétének ezen Rendelés ellen. "

„Partjainknál tizennégy különbkülönb-féle nagyságú hadi-hajók készíttetnek. Az Ádriai tengeren fel-álítandó Ts. K. egész Hajóseregnek Fővezérévé nevezte Tsá-
Iár Ő Felsége, *Della Torre Valsassina* Grófot, ki eddig a' Napolyi Király' szol-
gálatjában volt. (Németül *Thurn Hoffer*,
ezen Gróf Úrnak a' neve.)

A' Török Birodalomba futott Olaszok, tartoznak onnet el takarodni, és az az erant ki-adott Tsaszári parantsolatban különösen meg-vagynak nevezve a' Velentzeiek.

Mediolánumból Növ. 7-dikénn: —
„A' Cisalpina Respublika' Törvényhozói-
nak szamat, 240-re határozta *Bonaparte*;
80-ra t. i. az Öregebbik Tanács' szamat;
160-ra pedig, az Ifjabbikét. A' Frantzia
Seregnek 25 ezer főből álló Osztályja ma-
rad ezen Tartományokban a' (Cisalpina)
Respublika' szöldjänn."

„Velentzéből hat Demokrata - Köve-
tek érkeztek ide *Bonaparté*-hez, a' ki
feleletül tsak azt monda nekik, hogy már
Párisban meg-vagyon erősítettve a' Békes-
ségkötés. "

„A' mi Direktóriumunk, egy Hirdet-
ményt tett közönségesse, Növ. 3-dikánn,
a' melyben jelenti, hogy a' Ts. K. Felség,
és a' Fr. Respublika között tökéletességre
mentt Békességekötés szerént, oly rangja
lesz a' Cisalpina Közönséges-Társaságnak
az Európai Hatalmasságok között, mint
vólt a' Velentzeinek: 's elő-számlálta an-
nak részeit is, melyek: Lombárdia; Mán-
tua, Bergamasco, Brescia, a' hozzájuk tar-
tozó Vidékekkel együtt; a' Veronai Kerü-
letnek egy része; a' Modenai Státusok;
a' Bonóniai, Ferrárai és Romániai 3 Kö-
vetségek; Massa nevű néhai Hertzege;
és Veltlin.“

Brescia Városából írják, hogy mind
ott, mind a' Megyében, a' 17 és 30 esz-
tendők között levő idejű Iffjak, általjában
kényszerítetnek fegyverfogásra, és a' mely
Iffjak ki-vonnák magokat ezen kényszerítés
alól: Azoknak Szüleik, jószágaiktól 's jö-
vedelmeiktől leendő meg-fosztattatással fe-
nyegtetnek.

Mediolánumból Növ. 7-dikénn: —
„E' folyó Hónapnak 3 dikánn, fényes tze-
remóniával inneplődött Bonaparte Generá-
lisnak ide lett érkezése, ki más nap, az
úgy nevezett Szövetség' mezején, egyne-
hány Fr. Seregostályokkal tüzes hadi-gya-
korlásokat tétetett. Annakutánna egy Be-
szédet tartott hozzájuk, melyben jelentet-

te, hogy Ő Fő-Vezérévé neveztetett az Ocean-meljéki Ármádiának, (mely Angliának is neveztetik); és hogy addig le nem lehet tenni a' fegyvert: míg Anglia le nem fog ültetődni."

Az Angliai Ország-gyűlés, el kezdődött Növ. 2-dikánn, délutánn: a' midőn hathatós Beszédet tartott a' Király, melynek rövid summája oda megy ki: hogy a' lehetetlenséget kívánó ellenséggel Békességet kötni nem lehetett: el kerülhetetlenül kell tehát tovább is folytatni még ellene a' hadat: minekokáért valamint eddig: úgy ennekutánna is segítsék Ő Felségét, ezen szükséges had-folytatás terhének viselésében, és ezen segítségre, ajánlotta is magát az Ország-gyűlés, a' Királyhoz intézett Köszönő-feleletében, melynek kevés Ellenzői voltak. Fox Úr, nem jelent meg az Első-Ülésben.

Madridből Oct. 21-dikénn: — „Az Anglus Hajóssereg ellen, az a' reménység táplál bennünket, hogy a' mely Frantzia Hajóssererereg *Tulon* alól elébb *Velentze* alá, annakutánna pedig *Corcyra* (*Corfu*) Szigetéhez ment: segítségünkre fog jönni."

„Portugallia, félvénn az Anglusoktól, csak nem meri meg-erössíteni a' Frantziakkal kötött Békességet: minekokáért el kerülhetetlen már részünkről a' Portugalliá-

val való had folytatás, és minthogy elegendő erőt ki nem állíthatunk magunk ellene: kénytelenek vagyunk idegen (frantzia) segítséget bocsátani bé Országunkba.

A' Portugalliai Tudósítások azonban más hangon beszélnek: mert írják ugyan egy felől, hogy a' Nagy Britannia és Portugallia között fenn álló Barátság még inkább meg erősítetett, egy új Követnek, *Pombeiro Gróf* Személyjében, Oct. 12 dikán Parisba lett indíttatása által: mindazáltal más részről azt is írják, hogy az első Spanyol Minister *Alcudia* Hertzeg oly barátságot nyilatkoztatta a' Portugalliai Felséghez, hogy Ez, a' Hertzeget, Rokonnak (*Cousinjának*) el fogadta, és *Evora al Monte* nevű Hertzegséggel meg is ajándékozta.

Elegyes Tudósítások.

Brüsszelből Nóv. 11-dikénn: — „A' Skáldis vizét, a' Mózával egyesíteni akarja a' Fr. Direktórium egy tsatorna által. Már hozzá is fogatott a' föld fekvésének vizsgálataához.”

„Tegnapelőtt éjtszaka, mind az Özeveg *Ahremberg* Hertzegnének, mind a' Menyének a' Házát számos Katonák vetették körül, 's reggelre kelve az úgy nevezett Bekéltető Bírak fel nyitvatván ezen két Házakat, özfze-kutatták azoknak min-

den zegit zugát oly tzéllal, hogy talán! el rejtett Kiköltöztteket fognak ott kapni: de nem kaptak még tsak egyet is: minek-okáért nem lehetett alkalmatosságjuk háborgatni tovább e' két magokra vígyázó Dámák' tsendességét."

Második *Wilhelm* Pruszfiai Királynak haláláról; 's az utánna következett Királyról 3-dik *Wilhelm*ről, így ír a' Berlini Újság:

„Tetszett az Isteni-Gondviselésnek a' Királyi Házat és az egész Tartományt méjj bánatba borítani. Növ. 16-dikán, délelőtti 9 órakor meg hala a' mi eddigvaló Uralkodónk 2-dik *Wilhelm* Király, életének 54-dik, 's igazgatásának 12-dik esztendejében. Bár rövid lett legyen is ezen igazgatás' ideje: mindazáltal a' leg-nevezetesebb Fejedelmek közzé fogja a' História Ötet számlálni a' Státusnak mind külső, mind belső dolgaira nézve: 's igazán választ fog tenni az Örökkévalóságba által-tétetett Fejedelemnek ditséretes tulajdonságairól: a' véle született Prusfszus Vitézi bátorságról; nem különben természeti jó szívről, kegyelemre való hajlandóságáról és jóltérvőségéről. Az általa fel-állíttatott közönséges fundátziók, és emlékeztető-oszlopok, tartós tanúi lesznek a' Tudományokra és Mesterségekre ki terjesztett párt-

fogásának. El vesztéséből vett szomorúsága közben azzal a' reménységgel vígasztalja a' Népe magát, hogy nékie 3-dik *Fridrik Vilhelmben*, a' mi mostani Igazgatónkban, oly Fejedelmet állított elő az Isteni-Gondviselés, ki az előtte példásan uralkodott Fejedelmek között, mindegyiknek nyomdokait buzgóan fogja követni, és minden rendű Alattvalóinak javokat elől mozdítani a' maga igazgatásainak egész idejében, melyet tegyen Isten hofszassá és szerentséssé."

A' meg-hóltt Király' teste, Növemb. 17-dik éjtszakájánn *Potsdából Berlinbe* vitetett, és a' Királyi Kriptába tsendessen bé-tétetett.

Bukovina Fővárosából (Csernovitsból)
Nóv. 15-dikénn: — „Már 20-ad naptól fogva nálunk is mutogatja magát a' pestis, pusztító következései által. Még ugyan a' Fő városba bé nem hatott: de ki-terjedt nyóltz derék falukra. Ezen pestisnek nem a' leg veszedelmesebb, mivel tsak egy példa sintsen, hogy valaki belőle ki-gyógyúlna; a' mérge oly ártalmas, hogy némelyek 2, 4, 6, 12 — 's leg-felyebb 24 óra alatt meg-halnak. Az ijjedtség közöttünk is nagy: mert mindenfelől ki-vagyunk zárattatva. Ezenn kártékony nyavalyának ki-meneteletét el nem mulatom[meg-írni ha élck."

Magyar Ország

Ts. K. Generálmajor *Eszterházy* Miklós Ő Hertzegségéhez, következő értelmű Levelét útasította Oct. 29-dikén a' Királyi Fő-Hertzeg Nádor-Ispány:

„Minthogy Tsászárság Ő Felsége méltóztatott kegyelmessen parantsolni, hogy további rendelkezésekig, a' Felkeltt Magyar Nemeselek' Korpusa, a' maga Vármegyéibe vissza-menjen, és én a' mostani Dislocázióhoz képest, személy szerént minden Regementtől el nem bútsúzhatok: erre nézve bízom Districtuális Generális Úrra, hogy mondjon telyes köszönetet nevemben a' Regementek Kommendánssainak, a' Stabális- és Fő-Tiszteknek, 's az egész Népeknek, meg-mutatott Hívségjékért, buzgóságjokért, szorgalmatosságjokért, és általában nyilatkoztatott Hazai Szeretetekért, 's tegye Őket bizonyosokká, hogy én a' Nemzet' gondolkozása' módjának, 's a' Fejedelemhez, a' Hazához, és hozzám viseltető hajlandóságának ezen szép bizonyosságát állandóul szívemen viselem, és ferechtsésnek fogom tartani magamat, ha mindnyájok eránt közönségessen, és fejenként is, meg-mutathatom a' lehetőségig, hogy Őket tökéletessen betsülöm, 's haladatossággal tartozom nékik.“

„Hasonló érzésimről teszem bizonyosokká a' Districtuális Generális Urakat, az egész Generálstábot, és az ezenn Korpuszhoz tartozó minden Katonai Személyeket.
Jósef, Palatínus.

A' Szombathelyi Táborba fel nem gyűlekezett Tifzamelyéki Insurgensek egy Részenek meg-nézésére, a' mint *Heves Vármegyébe* utazott volna Királyi Főhertzeg Palatínusunk, Jászberénybe érkezett Növ. 13 dikánn, a' hol lakik a' Kúnok és Jászok Fő-Kapitánya T. Rákosi Boros Sándor Úr. Ez az Úr különös tekintetben is kötelesnek esmérvén magát a' Nádor-Ispánynak, mint Kúnok' és Jászok' Fő-Bírájának meg-tisztelésére, meg is tétetett minden tartozó tiszteleteket, valamelyeket a' környülállások meg-engedtek, melyek között, kiváltképpen való említést érdemel: hogy a' Distriktuális Házban tartott ebéd alatt el énekelte a' Tanuló-Iffjúság Magyar nyelven azt a' hív Alattvalók' Énekét, mely elsőben Német nyelven készült, 's így kezdődik: *Gott erhalte Frantz den Kaiser.* (Isten tartsd meg Ferentz Tsászárt) Pest Vármegye' széleire Kis Kúnsági Districtuális Kapitány Már András Úr ment elébe a' Nádor-Ispánynak egy Svadron Jász Lovassággal, 's egynehány Districtuális és Jász Helységekbeli Deputátus-Társakkal: a' Fő-Kapitány Há-

zánál pedig a' hová szállott Jászberényben
 Ő Fő Herizsége, a' Districtualis Magi-
 stratus által tiszteltetett, Szószóllója leven
 annak Fő Notárius *Pinthér Ferentz* Úr.

Pestről Növ. 24-dikenn: — „Min-
 dennap van gyönyörűségünk látni Váro-
 sunkban a' vilzsa térő Tisza-melyékebeli
 Insurgens-Vitezeket. A' Bihariak, Szath-
 máriak már ezen által mentek a' múlt hé-
 ten. Tegnap lovaglottak bé a' Zaból-
 chiak. Ezek itt nyúgofznak egy nap. A'
 Pestieket Bian fényessen meg vendéglette
 's tánttzal mulattatta Konsiliárius és első
 Al Ispány *Szili* Úr, ezen Hónap' 19-diken.
 Azok tsak meg mulatták magokat Pesten;
 's kereszül menvén a' Városon (sárba, 's
 essőbe) részfzerent *Kiskeméth*, részfzerent
Vátz felé vették útjokat. Azon a' tájjon
 dislocáltatnak is további rendeletekig. A'
 Bihariaknak olyan ki-nyilatkoztatást tett
Egy valaki, hogy az egész Fel-kelttség
 (Insurrectió) érdemessé tette legyen ma-
 gat a' Király- és a' Haza eránt, bátorsá-
 ga, jó rendtartása, tsudálkozásra máltó
 maga - alkalmaztatása, (Adroitesse) és a'
 mindenféle nehézségek' fáradozások' nagy
 szívű meg-győzése által. A' mi a' foga-
 natját illeti ezen Törvényes Intézet telye-
 sedésének, nem kételkedhetnek a' Hazafiak
 benne (*monda amaz Egy Valaki*) hogy
 nem tsak értesére esett, hanem szívére is

hatott ezen Nemzetbéli ellentállás, a' Békességet alkudozott Részeknek, kivált az ellenségnek. "

„Fő-Tiszteletű Esztergomi Kánonok, és Primás Ő Eminentziájának Egyházi Helytartója, *Vilt* József Úr, ki a' Nagy-Szombati Királyi Konviktusban sok esztendőig viselt Regenséget, nem régibenn egy új Fundátziót tett, négy ezer forintokkal egy Nevendék-Papnak tartására: négy esztendővel pedig ez előtt hét ezer forintot adott egy Nógrád Vármegyebéli (Csesztvei) Plébánosnak, 's Oskola-Mesternek tartására."

Az Urak által ki-adott új Mappákat vizsgáltam. Tartsa meg a' Mindenható, ezen ditső és hasznos Intézetnek, Méltóságos Előmozdítóját. "

Tudósítás.

A' Szent-György Havában ki-hirdettett Nemesi közönséges fel-ülés által a' törvénykezések meg szünvén, 's e' miatt Prokatori rendes hivatalomat meg-folytathatván, hogy ezenn Ürességemben is Nemzetemnek használhassak, a' Törvényes-Könyvből azt a' mi leg-szükségesebb, és leg-közönségesebb, tudniillik a' Testamentumokról való Tzikkelyt ki vettem, és azo' nak nevezetesen számára, a' kiknek a' Törvé-

nyeket se' halgatni, se' olvasni módjok nem vólt, 's nintsen is, nemzeti nyelvünkön ki-dolgoztam, következendő Homlok-írás alatt: *A' Testamentom, a' Magyar-Országi Törvények szerént 's a' t.* Ezen Könyvnek nevezetesebb foglalatjai ezek: 1.) Bé-vezetés: melyben elé adatik minémű szomorú következései vagynak a' Rendetlen Polgári-Eletnek, a' törvénytelen Testamentomoknak az Örökösökre nézve: egy két szóval fog illetetni; kinek káros, és kinek nem káros Testamentom nélkül meg halni. 2.) A' Testamentomokról; ezeknek külső belső formáiról közönségesen, és mellesleg arról a' kérdésről; hogy a' Polgári; és Hadi-foglyok testálhatnak e'? 3.) Különösön a' R. Katholikus Érsekek; Püspökök; és más Prelátusok; Kánonokok; Plébánusok; el töröltetett vagy vólt Szerzetesek' Testamentomaikról. Ide fognak a' Kolonitsi Konventzió, 's egynéhány rendbéli Királyi Rendelések; Deák és Magyar nyelven iktattatni. 4.) A' nem egyesült Görög Fő; és kisebb rendű Papoknak, az Augustána és Helvétika Vallástételt követő Papoknak Testamentomaikról. 5.) A' jószágos és jószágtalan Nemes Emberek, nemtelen szabad Személyeknek, Városi Polgárok, Földes Uraságot esmérő Paraszti Személyeknek Testamentomaikról. 6.) Mikképpen kelletik a' Házasság' ideje alatt

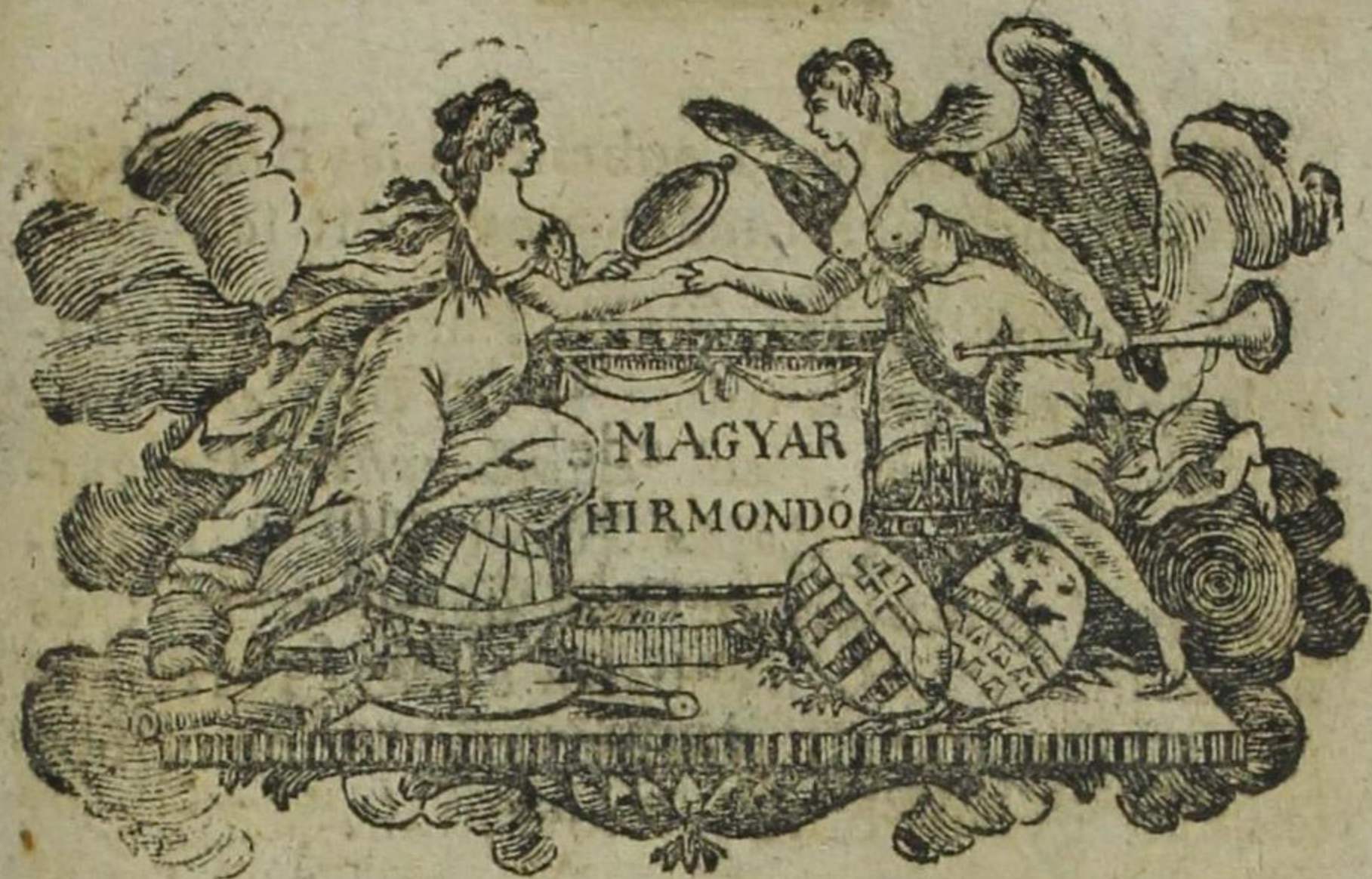
gvült keresményről, a' nemes és nemtelen
Házasoknak testálni, mint a' köz keresetre,
mind pedig a' köz-kereset' tökéjere nézve
(Radix Coacquisitionis). 7.) A' Privile-
gialt Testamentomokról. 8.) Az örökös-
nek, és a' Hagyományosok (legatáriu-
sok') Jussairól. Ezek után: 9.) Fog egy
nevezetes Vitiatas a' következő ker-
désről jönni egynehány árkusban. Valyon
az Atya a' maga Gyermekét, a' maga ke-
resett Jóságából, úgy mint szinte akarmely
Idegent szabad tetszése szerént ki zárhatja
e' Testamentoma által. 10.) Ki a' Bíró a'
Testamentomban. 11.) Miből erednek a'
Testamentomi Perek. 12.) Hogy kell a'
jó Testamentomra készülni. 13.) Mikor
tanátsosabb Testamentomot tenni, valyon
beteg vagy egészséges állapotbann. 14.)
Hogy kell tehát Testamentomot tenni, 's
ennek tételében mitsoda Regulákra kelle-
tik vigyázni. Utójjára jön elő egy közön-
séges Testamentom' formája, melyet a'
középszerű tehetségű Emberek magoknak
például vehetnek. Az arra szolgáló Tör-
vények, és a' Felséges Királyi Törvényes
Udvarnak Végzései (Decisiones Excelsae
Curiae Regiae) egygyik oldalról Deak, a'
másik oldalról Magyar nyelven fognak elé-
jönni. — Ilyen foglalatú Magyar Könyvet
szándékozom én Világ' eleibe bocsatani,
a' mely tsekély munkám; ámbar ugyan a'

Törvény tudatlan Olvasóiból, Törvényes Bírakat, Prokátorokat nem fog is szülni: de ha leg alább annyi világosságot fog a' szegény együgyű Népnek mutatni, mely szerint ezután Testamentom tétéleibenn valamivel okosabb, vigyázóbb legyen; ha avagy csak azoknak, a' kik a' Törvények' titkait hivatalok miatt nem vizsgálhatják, néminémű út-mutatást, avagy út-asítást fog nyújtani, ez az egy reményem, hogy az olyan Olvasóknak elégséges nyugodalmokra fog szolgálni: a' honnan valaminthogy kedves Nemzetem' javára nemzeti nyelven dolgoztam, úgy semmi kétséggem nintsen benne, hogy Nemzetem, ezen munkámnak magam erejétől Világ' eleibe lehető ki botsáttatásában való tehetetlenségemet, a' szokott, 's a' munkának mekkoraságához és az arra tejendő költséghez képest töllem egy német forintra határozott előfizetés által fogja fel-segíteni. Azon Urak pedig, kik az előfizetést el fogadják e' következők: Bétsben a' Veress Toronynál a' Magyar Kir. Patikában Fülöp József; Budán Könyváros Diepold; Debreczenben, Philos. Prof. Sárváry Pál; Egerben, a' Püspöki Typogr. Fact. Gyalogai; Fejérváron, Könyvkötő Lang; Győrben, Doctor Szentgyörgyi Dániel; Kassán, Ref. Predikátor Kováts István; Ketskeméten, Könyvkötő Veresmarti; Komárombann, Prof. Katona; Kolosváron és Szebenben,

Typogr. és Könyváros Hochmeister; Lő-
sontzon, Prof. Rozgonyi József; Miskól-
tson, Prof. Várady Gerson; Nagy-Körö-
sön Prof. Fodor Gerson; Nagy-Váradon,
Ref. Prédikátor Szaklányi; Pápán, Prof.
Márton; Pesten, Veigand Könyváros; Pé-
tsen Könyvkötő Veidinger; Posonyban,
Könyváros Schweiger; Sáros-Patakonn,
Theolog. Candid. Balog Ábrahám; Szige-
tenn Máramarosbann, Vármegye-Fiscális
Szathmári János; Temesváronn, Piárista
Páter Prets; Veszprémbenn, Typografus
Sammer. — Urak.

A' kik tehát ezen Könyvetskére akar-
nak előre fizetni, méltóztassanak a' ki-tett
egy német forintot, a' pénzt el fogadó
Uraknál le-tenni. — Minthogy pedig a'
Könyvet a' jövő József napi Pesti Vásárra
szándékozom az érdeemes elő-fizető Urak-
nak meg-küldeni, e' fzerént pedig egyne-
hány hetek múlva azonnal hozzá kellene
a' Könyv-nyomtatásához fogni: hogy se'
a' nyomtatásban leg kissebb hátráltatás ne
essék, azonban pedig az előfiző Uraknak
könnyebben essék, helyesnek állítottam
lenni, hogy az előfietendő egy német fo-
rintnak fele, úgymint 30' xr. 15-dik Januá-
riusig: a' más fele ugyan 30 xr. Februárius-
nak utolsó napjáig az elő-pénzt el fogadó
Uraknál le-tétetessenek.

Nánásy Beniamin. Pesten
Nóv 23-dikán 1797.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

■■■■■■■■■■

Nro 44.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 1-ső napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

A' Német-Birodalmi minden Újságok is közönségessé tették a' Fr. Diréktórium azon rendelkezését, melyben parantsoltatik Rudler nevű Kommiszfzariusnak, hogy a' Frantziák által el foglaltt Rajna' bal-melyéki Tartományokat, Fr. módra osztsa fel: nem ítélik mindazáltal elégséges oknak, a' Német Birodalom egész épségének meg-maradása felől való kételkedésre,

X x

úgy mint a' mely, Leobenben a' Békességekötés' fundamentomául vevődött fel.

Magok a' leg újjabb Párisi Tudósítások se' emlegetik többé se' a' *Rudler* Kommisszáriusságát, se' *Lambrechts* Polgárnak a' Moza és Rajna között fekvő Tartományok' Ministerévé lett neveztetését; és általjában a' Rajna' bal-meljei Tartományok jövődöbéli sorsáról, a' kemény írás módját gyengébbre változtatták.

A' Cisalpina Respublikától bútsút vett *Bonaparte*, jelentvén neki, hogy ha állapota veszedelemben találna forogni: azonnal segítségére lenni el nem mulatná.

Bonaparte Generálist, más Fr. Követekkel együtt Nov. 20 - dikára várták Rastadtba, a' hol jelen vólták már Nov. 17 - dikén a' Német - Birodalom' részéről, a' Szászóniai; Moguntziai; Würtzburgi; Hannoverai; Darmstadti; Bádeni; Augsburgi és Frankfurti Követek. — A' Markgrafi palotának egy szárnyába Tsászári Követek szállanak; a' másikba pedig Frantziák; hanem *Bonaparténak* különös szállása lesz magának, Favorite nevű mulató palotában, mely, egy kis óránnyi járás Rastadthoz.

Rastadtban vólt már Nov. 17 - dikén a' Svéd Király' Követe *Fersen* Gróf is.

Rastadtból Nov. 20 - dikán: — „Már a' Német - Birodalom' részéről való Köve-

tei a' Békeességnek mind itt vagynak. Gr. *Metternich* és Gróf *Lehrbach* tegnap érkeztek. A' Cisalpina Respublika is küldött ide Követet *d' Erile Ferentz* Ex Gróf izemélyjében.

Velentzéből Nóv. 18-dikánn: — „Itt egy új Kormányfzéket állított fel Fr. Generális *Serrurier*, 8 Személyekből, mely, különbözik a' Municipálitástól. Azon Municipálisták, kik *Mediolánumba* mentek, t. i. *Dandolo*, *Giulani*, *Sordina*, visszérték már onnét. Most protzeszszus indíttatik ellenek. *Dolfin* Patricius, a' ki Betsben hét esztendőig viselt *Velentzei* Követséget, annakelőtte pedig *Párisbann* három esztendeig, egy fő okának lenni mondatik a' Hazájábann történt változásnak, a' melynek kebelében szinte kétfáz ezer forint jövedelmet fzedett esztendőnként. — Most tömlöztben ül, a' hová midőn vitetett, oly sírást vitt véghez, hogy mindenfelől öfsze futottak látására, 's tele torokkal szórták reá az átkokat és szidalmakat.“

Udinéből Nóv. 19-dikénn: — „A' Fr. és Cisalpinus Katonák' fekvése úgy vagyon még ez ideig, mint vólt a' Békeségkötés előtt.“

A' Frantzia fenyegetődzésekre nem igen hajtanak Angliábann és Skótziábann, mert nagy a' bizodalom, hogy ha bé akar-

közzül: a' többek, *Fox* Úrral együtt, vízfű tartóztatják magokat.

A' Londoni Tudósításokból olvassuk, hogy *Fex* Úr újra nagy tárgyat akar terjeszteni a' Király' eleibe, mert magános audientziára készül hozzá, melyet meg nem tagad tőle a' Király, mint Belső-Tanátsostól.

A' Lord *Duncan*' Hajósserege által elfogattatott Hollandus Tengeri Tilztek eránt nagy betsületet 's nyájjasságot mutatnak Londonban. *Winter* Admirálist, a' ki Fő-Vezére vólt a' megverettetett Hollandus Seregnek, gazdagon megvendégelték Név. 6-dikánn a' Napkeleti-Indiába kereskedő Társaság' Igazgatói; Név. 7-dikénn a' Tengeri dolgokra ügyelő Minister Lord *Spencer* hívta nagy ebédre; Nov. 3-dik estéjén pedig a' Londoni Tanács tántzos mulatságra, melyben új Polgár-Mester' *Anderson* Úr' installáltatása' örömét lakták.

A' Tengeri dolgokra ügyelő Frantzia Minister, egy Hirdetményt intézett a' Tengeri-Sereghez, a' melyben, buzdító ki-fejezésekkel adta értésére, hogy a' szárazon vitézkedő Seregek után, ő következik már vitézi remeket mutatni, minekokáért a' Hazai szeretettől fel-gyúladvá az Ángliai Frantzia Ármádiával együtt hajtsanak rajtok az Ánglusokon, győzzék meg őket, 's ekképpen vessenek a' hadnak véget.

Igazságos Magunk szeretete tízim alatt, egy Fr. Poéta, oly Buzdító Éneket készített, mely eránt a' kívánsága az, hogy tanulják meg azt minden Tagjai a' Tengeri Seregnek, 's Ánglia felé lejendő menések közben szakadatlanul dúdolgassák.

A' Párisi Haláruló - Aszfzonyok, oly örömet vettek a' Campoformidói Békeségkötésből, hogy tsoportostól mentek a' Belső bátorságra ügyelő Ministerhez, 's minekutánna egy Szószóllójok által, Beszédet tartattak volna hozzája a' Békeségről, mind rendre tsókolták azt. Ezenn történet meg-írásának alkalmatosságával, illetlennek ítéli egy Párisi Újság, hogy egy tsomó fzemtelen Aszfzonyok, kiket Szoknyás Pandúroknak lehetne nevezni, kik már gyakorta nem kis zenebonákra szolgáltattak alkalmatosságot, egy nagy Respublika Fővárosábann, a' Direktórium, és a' Törvényhozó két Tanáts' fzei előtt egy Ministerrel tsömörlős atyafiságot üzenek. Veszedelmesek voltak ezek — *úgy-mond* — hajdann az Udvarnak: avagy nem lehetnek e' szintűgy a' mostani Igazgatóknak is.?

A' Frantzia Direktórium, 4-dik Septembertől fogva, mintegy ötszáz újj Tiszteket nevezett az előbbeniek' helyébe, kiket gyanúsoknak tartott.

Elegyes Tudósítások.

Párisban oly sűrű köd volt Nóvemb. 13-dikán, a' milyenre nem emlékeznek még a' leg-öregebb Emberek is. A' fáklyák is alig világítottak két lépésnyire. Sok szerentsétlenségek estek. A' zsebelő Zsiványoknak bezzeg jó napjok volt: mert egész bátorsággal foszthatták az Embereket széltire az útszákon.

A' Párisi Tudós Társaság' első Klaszfzisa, meg-fosztatván egy Tagjától, Néhai Ex-Direktor *Carnot* személyében, annak helyébe *Bonaparte* Generálist szándékozott választani.

A' Hessencasseli Tartományokban, oly értelmű Rendelet tétetett közönségessé, hogy a' házasságon kívül született Magzatok szintűgy örököseik az Anyaiknak, mint a' házassági ágyból származott Gyermekek.

A' Sz. Pápa' Birtokaiban, mindenféle szép tsendesség uralkodik, mint az újjabb Tudósítások írják.

A' most Pétersburgban tartózkodó Néhai Lengyel Király *Stanislaus*' adósságai ösfze-számláltatván 15 millió forintból állóknak találtattak.

A' *Chí ai* Birodalom Tsászára, önként nevezte maga helyébe Uralkodóvá

a' maga 15-dik Fiát: de meg-bánta tselekedetét az Öreg, 's némely öreg-Fő-Tisztjeinek segítsége által zenebonát támasztott a' Birodalomban.

Az új Pruszfiai Király, leg-elsőben is 3 Generállieutenántok eránt nyilatkoztatta különös hajlandóságát, a' kik: *Bischoffswerder*; *Backhoff*; és Gróf *Brühl* Generállieutenántok. Az elsőt a' nagy Fekete-Sas' rendje tziperével tisztelte meg: a' két utólsót pedig, a' Veres-Sas Rendje' tzipereivel. — Nov. 19-dik napján nem költözött vala még ki az új Király, azon palotából, a' melyben lakott mint Korona-Örököse. Onnét, az említett napon, gyalog ment által a' Királyi palotába, melyben özsze voltak gyülekezve, a' Generálisok, Stabális-Tisztek, és Ministerek, kikkel minekutánna végezte volna beszéllgetését, ki-adta a' Katonaságnak, a' Strázsa-esmértető-jel-szót (parolat), 's ismét gyalog tért vissza palotájába.

Magyar Ország

Gyuláról Nov. 18-dikán: —, Ezen Hónapnak első napjaiban Staféta által jelentett, hogy Királyi Fő-Hertzeg Palatínusunk, a' Tiszántúl lévő Insurgens Brigádakat is kívánná látni személy szerént, minekokaért valamint más Vármegyékbe; úgy Aradra is el fogna jöni, a' hová paran-

tsolta, hogy hét Vármegyék Seregei gyűle-
kezzenek özfze. Ezen parantsolathoz ké-
pest Ns Békés és Csanád Vármegyéknek
Felkeltt Nemessei, kik egy Divisiót tet-
tek, 9dikben által mentek Gyuláról Arad-
ra, és ott várják Ő Királyi Fő-Hertzeg-
ségét Váradról 24-dik Nóvemberre. Előbb
úgy volt a' rendelés, hogy Gyulán tsak
keresztül fog utazni a' Nador-Ispány, de
tegnap, minden reménységünk felett oly
Tudósítás érkezett, hogy itt is ebédel
24-dik Nóvemberbenn, a' Nemes Vár-
megye' Házánál, mely örvendetes hira-
dáshoz képest, nagy készülétek tétetnek
itten, mind a' N. Vármegye', mind az
Uraság' részéről. Szerentsés lesz tehát
Gyula, hogy Királyi Fő-Hertzeg Palatí-
nussát látja jöni kébelébe, még pedig oly
útakon, a' melyek, sok száz esztendő
alatt járhatatlanok voltak, most pedig
leg-alkalmatossabbak, Váradról, Aradra,
Temesvárra, és Szegedre. Tsak ezen utak-
nak készíttetése is elégséges volna áldás-
ban marasztani Nagy-Méltóságú Özvegy
Gróf *Károlyi* Antalné Ő Excellenziaja'
emlékezetét örökre, úgymint a' ki vala Fő-
Kormányozója a' Gyulai Dominiumnak,
a' midőn kezdődött, és szerentséssen vég-
re is hajtattott ezen köz-hasznú munka,
Vida Praefectus Úrnak ditséretes gondos-
kodása és fáradhatatlan buzgósága által,

a' ki ezenn Intézetnek javaslása, és tökéletességre való vivése által bőv mértékben meg-mutatta a' maga jó Hazafiságát is. — Kegyes Palatínusunk, mindjárt ebéd után, indulni fog tőlünk Aradra, mely, ide, 5 óra járás; 25-dikben ott múlat; 26-dikban ebédre, Mezőhegyesre; éjtszakára pedig Derekegyházára szándékozik, a' hol nagy mezei gazdaságot folytattat Gróf *Károlyi József* Ő Nagysága. Insurgenseink ismét vissza-jönek ide *Aradról*, és 4-dik *Décemberben* fog erántok Közönséges Gyűlése tartatni a' Ns *Vármegyének*.“

Veszprémből 24-dik *Nóvemberben*: — „A' *Veszprém Vármegyei* gyalogság, mely, eddig *Pápán* tartózkodott, itt fog ezentúl telelni.“

Pest Vármegyében *Ketskeméten* lakó *Nemes Sárközi Pál Úr*, a' *Felséghez* és *Hazájához* viseltető buzgóságának meg bizonyítására, önként való hadi-segítségül, negyven *Huszárok* alá való *Lovakat* adott által a' *Mezőhegyesi Ménes Gondviselőinek*: *Báts Vármegyében* fekvő *Nemes Milisics* nevű *Helység* pedig, tíz hasonló *lovakat*.

Fő-Tisztelendő Apátúr és *Kánonok Pray Úr*, a' mely hajdani *Apáturságokat* újra fel-fedezett: azokat *Fő-Tiszt Rátothi* *Prépost Paintner Úr* közlötte a' *Hírmondó* által: most pedig fel-fedez maga részé-

ről, következendő Apáturságokat, és Prépostságokat, melyeknek nagy része, Fő-Tiszt. *Katona* Kánonok Úr Critica Historiájában is olvastatik.

Az Apáturságok ezek: 1.) *de Aceio*. 2.) *S. Aegidii de Bartfa*. 3.) *de Aracha*. 4.) *S. Gerardi de Csanadino*. 5.) *Deciquorum*. 6.) *S. Demetrii Archidiaec. Colocensis*. 7.) *S. Georgii de Dombo*. (Ez is a' Kalotsai Érseki Megyében vagyon.) 8.) *de Káposztafalva, vel villa Compositi, B. M. V. in Scepusio*. 9.) *de Kercz vel Kyerczh B. M. V. in Transilvania*. 10.) *S. Margaritae de Peleske*. 11.) *de Scepusio*. 12.) *de Sumbreháza*. 13.) *de Sáaros* (Eperjes mellett). 14.) *de Raach* (Borsod Vármegyében) 15.) *de Zázty*.

A' Prépostságok ezek: 1.) *Apori Tólna Vármegyében*. 2.) *Sz. Kereszt Prépostsága, az Egri Megyében*. 3.) *A' B. Sz. Mária Rasichi Prépostsága, Szala Vármegyében*. 4.) *Túrói, az Esztergomi Érseki Megyében*. 5.) *Sz. Imrének Tituli Prépostsága, a' Pétsi Megyében*. 6.) *Zopiszai, a' Vátzi Megyében*.

A' Fő-Tiszt. *Pray* Úr által fel-fedezett Apáturságoknak és Prépostságoknak száma, tulajdonképpen 21: mivel a' *Dornai* vagy *Dornai*; az *Oyskai*, *Ochkai* vagy *Acskai*; az *Odoni* vagy *Adonyi*; a' *Moyki* vagy *Maiki* Prépostságok, nem kü-

lönben az *Oroszokról nevezett Sz. Pál* Prépostsága (*S. Pauli de Ruthenis*), mind a' Királyi Könyvben, mind a' Schematismusokban olvastatnak.

B é t s.

A' Publikumnak mind tanúságára, mind gyönyörködtesére, oly Gyűjteményes házakat készíttetett Ő Felsége, *Eberle* Apáturinak elintézése szerént, melyekben a' mi földünkön 's földünk felett történő dolgoknak esméretére lehet jutni. Az egyik Gyűjteményes-Házba, melyben a' Természet' 's Mesterség' mivei szemléltetnek, 's a' mely németül: *Physikalisches Kunst- und Natur-Kabinétnak* neveztetik, Szeredán lehet bé-menni délelőtti 9 órától fogva dél utánni egy óráig; a' másik Gyűjteményes-Házba pedig, melyben láthatni az Ég' alkotmányát, 's a' melynek neve, *Astronomisches Kabinet*, Szombatonn éppen azonn időben mint Szeredán a' másik Kabinétba; hanem a' ki bé-akar menni: Szükség, hogy a' bé-botsáttatásra rendelt nap előtt való nap, 11 és 12 óra között, Engedelem-Bilétet kérjen a' fenn-nevezett *Eberle* Apátur Ts. K. Direktor Úrtól.

Egy *Gall* nevezetű tanúlt Orvos-Doktor, oly sok és gondos vizsgálódásokat tett az emberi fők, 's más állatoknak fejeik körül is, hogy már némely regulákat is

állított meg saját tapasztalásainál fogva, a' melyek szérént tsak jól meg-nézegeti akármely élő Személynek a' feje' alkotmányát: 's hozzá vet erányossann azon Személynek mind elmebéli tehetségeihez, mind szíve' tulajdonságaihoz. Ha ez a' tudomány még inkább rendbe-szedődhetik: segítségül szolgálhat a' Társ' meg-választásban; és a' Szüléknek is, Magzatjaikra nézve, az élet' nemének ki-választásában. A' kik meg-látogatják *Gall* Urat a' szállásán: kész vélek, egész órákon által minden jutalom kívánás nélkül közleni a' maga tapasztalásait.

Igen engedelmes napok járnak itten: de a' melyek, a' matskákra nézve igen veszedelmesek, úgymint a' melyek mind a' belső Városban, mind a' külsőkben csoportostól döglenek el.

Az újjonnan fel-állított Therésiánumban hólnap fognak kezdődni a' letzkék, Fő-Tisztelendő *Tomay* (Magyar-Országi) Apátúr *Hochstaetter* Úrnak Directorsága alatt. Ez a' tanúltt és kivált a' Jó-íz' tudományábann (Aesthetikábann) nagyra mentt Úr, még az előbbeni Therésiánumban szép érdemeket szerzett már magának, ditséretessen viselt Professorsága által. A' Therésiánum el o'ztlása után utazni ment Néhai *Lichtenstein* Károly Hertzeggel, a' kivel különbkülönbféle Tartományokat el

járt, 's nevezetessen Göttingában hofszas-
 san múltatott. Annakutánna, maga töké-
 letesebbítése végett, sok időt töltött Ró-
 mában és Nápoly Városábann. Közelébb
 Fő-Gondviselője volt az 'Universitás' Köny-
 ves-házának. — A' külső maga alkalmaz-
 tatása ezenn derék, és közönségessen be-
 tsültt Úrnak, a' jó ízen kívül, jó szívet is
 nyilatkoztat. — A' Therésiánummal fze-
 rentsénk lévén közelebbről való egyesü-
 lésbe jutni: el nem múltunk felőle min-
 den nevezetes Tudósításokat meg tenni,
 melyekkel reményljük, hogy annyival na-
 gyobb kedvességet fogunk találni: mivel
 számos Magyar Ifjak is fognak benne ne-
 veltetni, és egyéb tudományokon kívül,
 Nemzeti nyelvünk' fundamentomos esmé-
 retében is tökéletesíttetni.

A' *Luctus Pannoniae* tüzimű régi rit-
 ka Könyvetskének, Hírmondónk mellett
 való meg-küldését, kéntelenek vagyunk
 a' jövő fél esztendőre halasztani. Szándé-
 kozunk tóldalékúl Mappákat is küldeni,
 nem nevelvén azonban az előre fizetendő
 fél-esztendei öt forint taksát, hogy ezen
 hazafiúi áldozat által is nevelhessük Olva-
 sóink' számát, melynél fogva újjabb Ha-
 zafiúi áldozatokat tehessünk.

Minthogy a' Fels. Kir. Helytartó Tanátsnak rendelése szerént, Profeszszor Vályi András Úr, a' Tek. N. Varmegyéknek, és Királyi Városoknak tudósíttássaik után várakozni kénytelenítettett; e' vólt az oka, hogy munkájának második Kötetje, az idén nyomtatásbann el nem készült. El telven pedig már egy esztendő a' várakozásbann, senki által sem vádoltathatik idővel. Imé jelentetik minden jó Hazafiaknak, hogy a' jövő 1798-dik esztendőnek kezdetével, nem csak a' második; hanem a' harmadik Kötet is egymásután fog sorjabann nyomtatni, és így az egész munka, mintegy fél esztendő alatt készen lészzen, 's egyszerre fog az Érdemes Vevő Uraknak kezekhez szolgáltatni. Sőt abbann is alkalmaztatja magát az említett Profeszszor Úr, a' közönséges kívánsághoz, hogy munkáját nem négy, hanem három Kötetbenn meg-rövidítve nyomtattatja, és így kevesebb is lészzen az árra. A' hozzá tartozó földkép (Mappa) is el készül az idő alatt, míg az egész Könyv ki lészzen nyomtattatva, 's egyszersmind ki ki meg-ízerezheti magának. Kérettetnek annakokáért mind azok a' jó Urak, a' kik valami tudósítással kívánják e' munkát elő-segelleni, hogy azt még ez' esztendőbenn Pestre meg-küldeni méltóztassanak.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

0000000000

Nro 45.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
5-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Azon Velentzeiekre nézve, kik a' mostani környülállásokhoz képest nem akarnak meg-maradni Hazájokban, oly Rendelést tétetett közönségesse *Bonaparte* a' Cisalpina Respublika' Kormányzéke által, hogy ezen nevezett Közönséges-Társaság' kebelébe bé-fogadtatnak valóságos Polgároknak.

Ulma körül, a' hadi-készületek; egész-
fzen félbe szakadtak Növ. 23 dikánn.

A' Parisi Directoriális Újság maga je-
lentette Növ. 17 dikénn, hogy Növ. 14-dik
éjtszakájánn indúlt ki *Berthier* Generális
Párisból *Rastadt* felé. Straßburgból pe-
dig azt írták Növ. 19 dikénn, hogy már
az nap oda érkezett vala *Berthier*, két
Adjutánsaival együtt.

*Rastadt*ba a' Liguriai (Genuai) Res-
publika is szandékozott Követet küldeni.
Növ. 18-dikán ott vóltak már *Treillard* és
Bonnier Fr. Követei. Hogy ezen Város-
ban rendszeréntvaló közönséges mulatság-
jok is legyen a' Békesség-Követeinek: Teá-
trom állíttatott fel, melybe, Straßburgból
vártak által egy Játzó-Társaságot.

A' Liguriai (Genuai) Respublikának
tudtára adatta *Bonaparte*, hogy ha leg-
kissebb zenebona fogna is benne történni
ezentúl: abból végső veszedelme következ-
hetne a' Közönséges-Társaságnak.

Bonaparte nem vólt még Növ. 23-di-
kán *Rastadt*ban.

Mántuában oly Rendeléseket tett *Bo-
naparte* Octób. 30 dikánn, hogy a' Garda
nevezetű tó (*Lago di Garda*) a' Mántuát
körülvevő tóval, tsatorna által egyesíttes-
sék; a' Mántuai tó szelesebbítették; Mán-
tua Városa' külső bástyáinak száma kéttő-

vel szaporíttassék; 's|a' Minció' vize' mentében hat kis Várak építtessenek, melyek által *Mántua* és *Peschiera* özsze-foglaltassanak. A' Plánumot ezen egészsz munkára, *Mari* nevű híres Mathematikus készítette.

Ferrára Vára is erősebbíttetik, rész-
szerént több külső bástyáknak építése, rész-
szerént az árkok' szélesebbítése által.

Ángliában nevetik ugyan egy felől a' Frantziáknak gigási szándékát, mely szerént Ők az úgy nevezett Ángliai Sereg-
ket bé akarják szállítani Nagy-Britannia' partjaira: de másfelől nagy szorgalmatossággal el követik a' védelmezésre megkí-
vántató készületeket, melyek közzé tarto-
zik az is, hogy mindenütt valahol tsak le-
het gondolni, hogy a' ki szállás eránt pró-
bát fog tenni talán az ellenség: sűrűen meg-
vagnak rakva ágyúkkal a' Battériák.

Londonból Növ. 14-dikénn: — „A' Chatami és más Kikötőhelyekben feles szá-
mú ágyús-tsónakok készíttetnek fel, me-
lyekkel egy titkos fortélyt szándékozik vég-
re-hajtani az ellenség ellen *Nelson* Tenge-
ri-Vezérünk.“

„A' Bresti Frantzia partok előtt ismét
18 líneai hajókkal járkál fel 's alá Lord
Bridport Admirális. Hogy a' Bresti Kikötő-
helyben, 17 líneai hajójai vólnának készen
az ellenségnek: itt kevesen hiszik.“

„Gibráltárból írják, hogy onnét egy Hajósseregofztály készült indulni Spanyol-Országnek *Malagai* Kikötőhelye ellen.“

„A' mi Vitézeink igen foglalatatosok Lisbonánál, az óltalomra mind a' szárazon, mind a' tenger felől meg-kívántató készületeknek tevéseben.“

„Nyóltz Frantzia Rabló-hajókat kapkodtak el újra a' mi hadi-hajóink, és egynehány gazdag Spanyol hajókat: neveztessen a' Lord *S. Vincent* Seregéből *Irresistible* nevű hajó, egy gazdag spanyol posta-hajót tett prédájává.“

Az Ánglusok, *Cádiz* előtt is meg-mutatták magokat Ánglusoknak, a' mint egy nyomtatott Újságból; és két rendbéli, úgy mint *Turini* és *Genuai* írott Levelekből olvassuk. Ezek a' történetet úgy adják elő, hogy a' Spanyol Hajóssereg' Fővezére *Massaredo* Admirális, (ki már a' Madridi Tudósítások szerént, készült meg-menedni az Admirálisság' terhe viselésétől) meg-tudván ugyan tsak, hogy az Ánglus Admirális Lord *S. Vincent* Lisbona felé indult Seregének egy részével: Ő a' Cádixi Kikötőhelyből ki-indult egész erejével, előre botsátván valami hatvanig való bombi-hányó hajókat. Hogy Lord *S. Vincent* el szállította Lisbona alá hajóinak egy részét az igaz, hanem a' hátra-hagyott hajóival egyesített egy Hajósseregofztályt,

mely, újonnan 'érkezett! Angliából, nem különben három más lineai-hajókat, melyek Gibráltárnál tartózkodtak vólt. Az Ánglusok tehát mihelyt látták a' Spanyol Hajóssereget: azonnal bátran feléje mentek, kiknek nem véltt erejét szemlélvén a' Spanyolok el rémültek, 's vissza siettek a' Kikötőhelybe, hová a' nagy hajóikat bé is vihették; hanem a' mozsaras (vagy bombi hányó) hajójaikat kénytelenítették prédául engedni az Ánglusoknak. Ha ez a' történet igaz talál lenni: veszedelemben forog a' Sp. Hajóssereg: mert ily nagyra nevelvén az Ánglusok mozsarashajójaik' számát, sűrűebben repdestethetik tüzes bombijaikat, a' Spanyol hajókra.

A' Haza eránt egész buzgósággal megtenni minden ki-telhető szolgálatokat kötelessége ugyan minden Hazafinak: de kötelessége a' Hazának is meg esmérni a' hazafiúi érdemeket, és azokat meg-jutalmaztatni. Ezen hasznos regulát el nem mulatták követni az Angliai Nepnek Képviselői, Lord *Duncan* Admirálisra, *Onslow* Vice-Admirálisra 's az egész győzedelmes Hajósseregre nézve: mert egyező akarattal el végezték, hogy a' Nemzet' nevében meg kell köszönni nékiek, hogy hív vitézkedéssek által oly ditső győzedelemnek vóltak eszközei. — Az Első Táblájánál az Országgyűlésnek, személy szerént jelenvén meg

Duncan Admirális mint már Lord Név. 8-dikán, a' Nagy Kantzellárius az egész Gyűlés' nevében Köszönő - Beszédet tartott hozzá; melyre Lord *Duncan* fontos rövidséggel felelt: Nem szokott Ő — *úgymond* — hozzá, a' közönségesen való szóllashoz: többet érez szívében: mint sem azt szóval ki-fejezhethé. A' győzedelemre nézve, tsupán kötelességét teljesítette Ő, és ez néki igen nagy ditsőségére szolgál. De lehetetlen hogy kedves ne legyen előtte az Ő szolgálatainak] közönséges meg-esmérése 's helybe-hagyása is: és köszöni belső meg-indulással a' Nagy Kancelláriusnak, hogy a' Gyűlés' nevében, egész tisztelettel emlékezett ezen történetekről.

A' Frantzia Katonaságnak ezer millió lívert ígért a' Törvényhozó-gyűlés jutalmúl: mely summának a' Nemzeti-jószágokból kellett volna kitelni: de mivel a' mi még meg van ezekből: úgy lehet már azt nézni, mint a' Státus - Creditorainak tulajdonát: tehát egy *Geyvern* nevű Tagja a' Törvényhozó-Tanátsnak, azt komendálta Nov. 14-dikénn, hogy mivel már a' Nemzeti-jószágokat el nem lehet idegeníteni, a' Respublika Kreditorai jussainak meg-sértése nélkül; azonban újadóval se' lehet a' Nemzetet terhelni: jó lesz a' Kiköltözött Frantziák' Szüléiknek jószágaikat fordítani a' Katonaság' ki-elégítésére. Van ugyan —

ügymond Geyvernon — egy Törvény, mely a' Kiköltöztetteknek Szüléiket meg-hagygya jószágaik' birtokában: de ezen Törvénynek hozattatását a' Haza' Roszszakaróinak tulajdonította, 's Bűnösöknek állította lenni az olyan Szüléket, kik meg nem gátoltak a' magok Magzatjaiknak kiköltözését. — Ezen javaslatát *Geyvernonnak* el fogadta kezdetképpen a' Tanács: hanem annak bővebb meg-visgálását egy Kommiszióznak adta által.

Még a' leg-tüzesebb Respublikánusok sintsenek meg-elégedve a' *Geyvernon* Feltételével, mely, az Egyenességgel, s a' Tulajdonosi jussal egyáltaljában ellenkezik, zavarja a' kereskedést, 's remülésbe ejt minden Polgárokat. Arra a' vezedelmes időre emlékezteti ez a' Párisiakat, melyben Robespierre, a' Respublika Pénzverő-műhelyének nevezte a' giljotínt.

Sarthe nevezetű Fr. Departmánbann (Közönségestársaságosztálybann) Direktórialis Kommiszfzarius *Maignen* Polgár agyon szurdaltatott Növ. 9-dik éjtszakáján. Ezen gyilkosság eránt Növ. 16-dikán tudósította a' Gyűlést *Marcouf* nevű Tag, 's kérte, hogy a' Direktórium által tudassa annak Szerzőit. *Marcouf*' javaslatát el fogadta a' Tanács. *Maignen* Egyházi Személy volt: de a' Revolúció alatt meg-házasodott.

A' Frantzia Tengeri Sereg Orvosai, oly panaszokat adták be a' Törvényhozó-Gyűlésnek Növ. 13-dikánn, hogy már 8 hónaptól fogva, mindennek szűkiben vagynak, 's kérték, hogy Ők is hasonló állapotba tétetődjenek, mint a' milyenben vagynak, az Ármádia, vagy a' szárazon vitézkedő Sereg' Orvosai.

A' 4-dik Septembéri Párisi történet után, hogy a' Frantzia Igazgatók megmutathassák *Pichegrut* Hazaárulónak: kiadták nyomtatásban azt az Írást, melyről jelentették, hogy az, az el-fogatott *Entraigues* Néhai Frantzia Gróf jegyző - Könyvében találtatott, ily felülírással: *Az én Beszélgetésem Gróf Montgaillarddal.* Ezen Írást nem esméri magáénak a' mint jelentettük Gr. *Entraigues.* — *Fauche Borel* nevű Neufchateli Helvétus, úgy adódik elő az említett Írásban, mint egy, a' *Conde* Hertzeg és *Pichegru'* Közbenjárói közzül: most ez is, nyilván meg-tzáfolja ezen állítást.

Barthelémy után *Bacher* vólt a' Frantzia Respublika Ministere Basileában. Ez most Regensburgba rendeltetett Frantzia Követnek; helyette pedig *Maingot* Kommisszárius maradt Basileában.

Az Ámerikai Respublikának Párisban lévő két Követei eleibe, következő két Kérdéseket terjesztetett a' Direktórium, egy hitelesnek tetsző 9-dik Nővemberi Párisi

Tudósítás szerént. 1) Hatalmokban vagyon e' elégtételt ígerni, azon gyalázatért, melyet a' Fr. Igazgatókonn ejtett az ő Kormány-
székjek Elölülője *John Adams*, az Áméri-
kai Respublika' Nemzeti-gyűléséhez Május'
16-dikánn tartott Beszében? 2.) Meg-ígér-
hetik e', hogy az ő Respublikájok és a'
Frantzia Nemzet között oly lábra állittas-
sanak viszsza a' dolgok, mint a' milyenen
1778-dik eszt. benn állottak vólt, és hogy
kaszfzáltatni fognak minden Kötések, me-
lyek az említett esztendőtol fogva lettek
az Ámerikai Nép' nevében a' Fr. Nemzet'
kárára.

Elegyes Tudósítások.

A' Potsdámi Tudósítások szerént, 2-dik
Wilhelm Király' meg-halálozásakor, senki
sem vólt jelen a' Királyi Familiából.

A' mostani Pruszsus Királyról azt ol-
vassuk, hogy nagy Barátja a' jó Rendtar-
tásnak. — Némely Személyeknek, kik ed-
dig Berlinben tartózkodtak, nem sok időt
ígér egy Lipsiai Levél, az ott való továb-
bi maradhatásra.

Stokholm Városa, pompásan ki vólt
vilogosítva Nóv. 13-dikánn, az új házas
Felsegek' tiszteiségére: kik, személy sze-
rént el járták az egész Városet, a' Király
lőháton, a' Királyné pedig egy drága hin-
tón, melyet 8 fejer lovak vontak.

Kosciuskó, az Ámerikai Közönséges-Társaság' Elöljáróitól egy fekvő jószágot kapott ajándékban.

Irrlandiának *Youghall* nevű vidékén, a' Pártosoknak egy csoport maradványa, emberfzeretettel takarodzó vad indulattal arra, akarta szorítani a' Mezei-gazdákat, hogy borjaikat ne hajtsák el adni a' Városba, úgy mint a' melyeknek húásával (mint ők mondogálták) csak a' Gazdagok élhetnek: a' magok Felekezetének ellenben 3 pint tejet, egy pennyért kívánt az említett Gazdától, kik közül mivel egy, nem hajtott oly helytelen kívánságra, rajta mentek a' Rendeletlen Emberek, 's el vagdalták a' tehenei' farkait. A' fzerentsetlen Gazda, panaszt tett a' Törvényfzék előtt, melyet megtudván a' Gonofztévök, vissza rohantak nagyobb számmal a' Gazda' Házára, 's meg-ölték azt Feleségestől és Szolgálostól együtt, el metzván mind háromnak a' gégejét. Egynek magok között, minthogy nem bíztak hozzá eléggé, ki-fzakasztották testéből a' belső részét, 's körül kerítették véle a' nyakát, oly fenyegetődzéseknek nyilatkoztatása mellett, hogy a' ki el mérészelné temetni azon boldogtalant: tüstént Annak dijjára fogna jutni.

A' Cisalpina Respublikabéli Püspökök választatására, a' Direktóriumnak engedett just Bonaparte.

Magyar Ország

A' Száva vize igen tsekély vala a' nyáron által, és nagyon hátráltatta a' kereskedést: de már Nővemberben örömmel írták felőle, hogy egész Karlstadtig járhatnak rajta a' terhes hajók.

A' Dunamelyéki Kerületbéli Insurrectió (Felkeltség) Vezéréhez Ts. K. Generálmajor Gróf *Pálffy* Miklós Ő Nagyságához is küldött Királyi Fő-Hertzeg Palatínusunk, oly értelmű Írást, mint Ts. K. Generálmajor *Eszterházy* Miklós Ő Hertzégéhez.

A' Szombathelyi Táborba fel nem gyűlekezett Insurgenseknek meg-nézegetéséből Nőv. 26-dikánn estve, szereztséssen vissz-
fza-érkezett Budára Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzégse.

Mezőhegyesről Budára, mely amat-
tól, húsz mérttföldre esik, egy nap vitette a' Palatinust *Csekonits* Oberster; és még *Ketskéméthenn* ébedelt is az nap Ő Kir. Fő-Hertzégse.

Nádor-Ispány Ő Királyi Fő-Hertzég-
ségével a' mely Fő Tiszt-Urak el járták a' Tisza' két meljékebeli Felkeltt Neme-
sek' Seregeit, nem győzik eléggé magasztal-
ni Azoknak vitézi gyakorlottságát, melyel,
jó Palatínusunk is az örvendezésig meg-
vólt elégedve; valamint általjában a' Nem-
zet nemes gondolatának 's érzésinek tapasztalásával is, melynél fogva új Tanújává

lehet Ő Királyi Fő-Hertzogsége, 's lett is kegyes Fejedelmünknel, annak a' szíves indulatnak és tántorodhatatlan hívségnek, melyel, a' Királyi Felséghez, 's a' törvényes Konstitúcióhoz viseltetnek Nemzetünknek Nagygyai 's Kitsinnyei.

Kassának a' *Bartza* felé terjedő meljékére, *Gömör*, *Torna*, *Abauj*, *Szepes* és *Sáros* Vármegyéknek Felkeltt Nemessei állottak ki mintegy ezeren Növ. 16 dikánn, kiknek a' Királyi Fő-Hertzeg Palatínus előtt mutatott hadi-remekjeik, méltó gyümöltsei voltak amaz egész Európábann esméretes nagy Vitéz' Feldmarschallieutenánt B. *Mészáros* Districtuális-Vezér oktatásinak. Az nap, gazdag ebédet 's fényes bált, és az előtt való nap is nagy vatsorát adott *Abauj* Vármegye' Fő-Ispánja Bárá *Orczy* László Ő Exc. ja a' Fő-Hertzeg' kedvéért: de *Kassa* Városa se' múlatta el maga részéről szembetűnőképpenn ki-nyilatkoztatni nagy Vendégje eránt tartozott tiszteletét 's szeretetését. Mind 15-dik mind 16-dik Nővemberben, t. i. mihelyt setétedett, ki-világosíttatta minden útzaít; és 15-diken nagy Bált tartott, melyben vígan múlatta magát a' Királyi Fő-Hertzeg igen nagy számú más jeles Vendégek' társaságában.

Újhelyen, *Zemplén* és *Ungh* Vármegyék' Nemes Vitézeinek vizsgálásában gyönyörködött a' Palatínus; 's ott is különös

kedvet talált előtte az a' Magyar egyenes
szívűség, és a' szereteten fundáltatott igaz
tisztelet, a' melyel fogadtatott, B. Orczy
József Ő Nagysága' rendelkezéséből.

Szabad Királyi Kassa Várossághoz.

Midőn Királyi Fő-Hertzeg JÓZSEF, Ma-
gyar-Országának Nádor-Ispánnya, a' Ti-
fzán innen Felkeltt Nemes Vitézeket
meg-tekintvén, abba leg-először bé-
szállana Szent András Havának 15-dik
napján 1797-dikbenn.

*Lustrabat studio recolens, omnemque suorum
Forte recensebat numerum.*

Virg.

Nyisd fel mind kapuid'. mind szíved', Kassa:
közelget

Kívánságodnak leg-főbb 's egy tárgya; kö-
zelget

JÓZSEFED, hív szerető Falatínusod. —

A' Duna' tág, és
Sik mezejinn, mint Fő Vezető, már nézte,
's tsudálta

Hartz-győző vas karjait, és villámhoz ha-
sonló

Kardgyait a' Fel-keltt Magyaroknak. Köz-
li magát most

A' névbenn 's hírbenn nem kisebb szöke
Tifzának

Táborival. Meg-akarja megint újjíttani ked-
vét,

És örömet, mellyet gyakor ízbenn vett vala
Népünk'

Fenn-termett Nemes erköltsénn, rettegni
tudatlan

Nagy szívénn, 's a' leg-nehezebb hadbéli
dologbann

Olly könnyű forgódásánn. — Honnyunknak
Ez' Attya

Mint Anya-Várasbann, nálad fog verni la-
kó hely't

Edgy ideig: 's nem leszsz egyedül: seregél-
ve nyomúlnak

Minden Környékről a' Vármegye' Nagy-
gyai Nádor-

Ispánnyok' le-kötött szolgálattyára, F E-
R E N T Z E T,

Drága Királyunkot, tisztelven Benne. —
Jelen leszsz

A' nagy Bajnok-is, a' Törökök' rontójok,
az híres,

Ősz Generális Mészáros, mint a' ki' szavától
Függ ez egészsz nagy tábori test. Deli ter-
mete, szíve,

Két keze, Márs' magzattyának bizonyittya.
— Tetézik

E' pompát az ezen tájon Fejedelme' 's
Hazája'

Ügyéért fegyvert-ragadott, 's nagy számra-
telendő

Válogatott Nemések, számos zászlónak
alatta

Ló-hátonn, gyönyörű rendekbenn. Prínyi
vezérli:

Zeng a' trombita: vízfűz felel vig hangal
az Ékhó:

Játsszanak a' köszörültt-élű kardokkal az égő
Nap' sugári. — Midönn szóllok, völgyedbe
le-jöttek

Már ezek -is. — Melly ütközetek néznek-ki
szemekből! —

Ilyek vóltak ama' Trójánál Hektor, Akilles
—

Ám de miket vesznek-észre? midönn köze-
lebbre tekénten,

Mintha komor jeleket látnék edgyfzérre fel-
ülni

Artzájokra. Merő lángbann van képek
ezeknek:

Mintedgy búslakodás hágott azokéra. Ne
félyly: nem

Ellenségid, hanem szép tsendességedet őrző
Angyalid érkeznek. Magok is meg-telnek
örömmel

JÓZSEF' látására; de nem szenvedhetik
a' tett

Béke' nevét, 's a' szerte futó hírt, melyet
ölelve

Vettünk mi, 's régen vártunk. Kiki bány-
nya, hogy el tűnt

A' véres viadalra-kelés, 's a' meg nem ha-
landó

Ditsőség. — A' ditsőség? már meg van
örökre

Nyerve; le nem vonatik róllok soha. —

Még ki sem áll'tak,
Már is győztek. Az el rémültt Respublika'
békét

Alkudozott. Nem várta, hogy a' Nagy
TRÉZIA' napja

Fel-kelyen, 's még újra fejét bé-rontsa,
Világonn

Már ismértt nagy menykövivel. — Lehe-
tett e' reményl'ned

Többet Kassa? Kapud nyisd fel: nyisd fzi-
ved': az ágyút

Durrogtasd, és mái naponn diadalmi na-
pot tarts.

Baróti Szabó Dávid.

* * * * *

Következendő tzimű új deák Könyv
érkezett hozzánk a' napokban: *Declaratio*
Infirmittatis Operis Kantiani Kritik der rei-
nen Vernunft. A' Joanne Bapt. Horváth.
Abbate B. M. V. de Egres, Reg. Scient.
Societatis Götting. Membro Corresp. olim
in Regia Scient. Universitate Hungariae
Variarum Scientiarum Professore Publico
Budae Typis Regiae Universitatis Pestien-
sis 1797. Találtatik Pesten és Budán a'
Könyvárosoknál.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
 ENG E D E L M É V E L.

00000000

Nro 46.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 8-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Bonaparte Rastadtba Növemb. 25-dikénn délutánn érkezett 8 lovas hintón, egy Magyar lovas Tisztól, és 25 Vétsey Regimentjebéli Huszároktól kísértetve. A' Markgráfi Kastélyba szállott, a' hol Berthier Generális, és a' Bádeni Márkgráfnak egy fő Udvari embere által fogadtatott.

Rastadtból Növ. 26 dikánn: —, Még tegnap csak Gróf Merfelddel beszélt Bo-

naparte. A' Felesége nem jött ide, hanem Rómába ment, és onnét Párisba megy. "

„A' Frantzia Követséghez következő Személyek tartoznak: *Bonaparte* Fővezér: *Berthier* Generális; *Murat* Generális; *Colbert* Adjutáns. — *Treilhard* Polgár Plenipotentziárius; *Bonniers* Polgár, Plenipotentziárius; *Bertollio*, Secretárius; *Bilger*, *Bonniers'* Secretáriussa. "

„*Dánia'* részéről, Bárá *Dieden*, várattatik ide Követnek. *Szárdinia'* részéről, Markéze *Castelfieri*, a' ki Bétsi Követje a' *Turini* Udvarnak. "

*Rastadt*ba Növ. 27-dik estvéjére várták Gróf *Cobenzelt*.

A' most hatalmaskodó Frantzia Felekezet, keresve keresi az alkalmatosságot, hogy bele köthetne valami módon *Helvétziába*. — *Helvétziai* születésű *Laharpé* Oberster, ki a' Bernai földnek *Vaudum* (*Pays de Vaud*) nevű vidékéről Fr. Országba szaladt által, jól tudja az említett Felekezet' értelmét, 's azért meri sürgetni a' maga Hazájának (a' *Vaudumi* vidéknek) frantzia-módi igazgatás alá való vétettetését, a' most Párisban tartózkodó Bernai Követek' hallottára; sőt biztatja is a' Fr. Elöljárókat, hogy igazságosan előmozdíthatják az említett Vidéknek demokratizáltatását; mert a' Szabaudiai Háznak hajdan jussai voltak *Vaudumhoz*, azokba a' júsokba pedig a' Frantzia Respublika lépett.

Sok Frantzia Kiköltöztteket nevezett meg a' Basileai Fr. Követ *Bacher* a' Helvétziai Kormányfőnek, oly kívánságnak nyilatkoztatása mellett, hogy el kell küldeni őket Helvétzia' földjéről, kik között vagynak, a' Helvétziai földre által-szökött Ex-Deputátusok is, nevezetessen: Duplantier, Siméon, Dumolard, Pastoret, Lemerer, Camille-Jordan, Imbert-Colomés.

Az *Anconai* földön, még se' hagyták félbe a' Fr. ák a' Respublikánizálást, mely, a' Római Udvar és a' Fr. Respublika között lett Békességekötéssel egyáltaljában el-
lenkezik.

A' Mediolánumi Újságok, kéméltlen ki-fejezésekkel rebesgetik egy időtől fogva, hogy emez 's amaz jussa vagyon a' Cisalpina Respublikának, Pedemontziumi-Lombárdiához. Más Olasz Újságok egész meghatározással írják, hogy a' Cisalpina Respublika, valósággal hadat izent legyen a' Szárdíniai Királynak.

Mediolánumból Név. 17-dikénn: — „Nyóltz tüzes Tagjait a' Velentzei Ex-Municipálisnak; a' Cisalpina Respublika' Képviselői közzé választotta *Bonaparte*: de a' mint foly a' híre, némelyek közzülök nem fogadták el ezen választást: valamint a' Bonóniai, Ferrárai, és Lombárdiai Választottak közzül se' egynehányan. Az említett nyóltz Velentzei Ex-Municipá-

listáknak neveik: *Dandolo*, *Gallini*, *Melancin*, *Collalto*, *Widiman*, *Ferro*, *Armano*, és *Sordina*.

Londonba oly Frantzia Tudósítások érkeztek, hogy az a' hír, mely a' Bresti-Hajóknak hadi-készületeiből való le-vet-keztetéséről, (désarmement) futamodott, nem hogy igaz volna: sőt az ellenkező igaz, hogy t. i. nagy szorgalmatossággal fel-készítődnek a' nevezett hajók, melyeken még a' télenn, Irlandia (Hibernia) partjait készülnék meg lepni a' Frantziák, reménylvén, hogy ott Barátjaikra talál-
nak: de a' második próbatételnek is könnyen hasonló, vagy talán még veszedelmesebb következése lehet mint az elsőnek.

A' Parisi Direktórium Nov. 21-dikén egy Hirdetmenyt intézett a' Fraantziákkoz, melyben a' Londoni Ministériom, igen kemény ki-fejezésekkel érdekeltetik.

Londonból Nov. 14 dikén: — „Nagy-Britannia' partjaira való ki-szállhatásától a' Frantziáknak, annyira nem fél a' mi Ministériomunk, hogy még most léjjebb szállítja a' földi Katonaság' számát, hanem a' mi illeti a' tengeri-erőt, már azt a' lehetőségig neveli: mert minden hasznavehető Fregátokat és hadi-hajókat fel-készített.

„A' Napkeleti-Indiába kereskedő Társaság, soha virágzóbb környülállásokbann még nem vólt, mint most. Reá megy 24 millióra az Ostindiai Alattvalóinak száma,

kiknek nagyobb része, mivel Hindous-okból áll: kommandálva vagyon a' Társaságnak, hogy küldene oda alkalmas Keresztyén - Tanítókat, kik a' nyelvet is értik, és így terjeszthetnék a' Hindousok között a' Keresztyén Vallást.

Az Orosz Udvarról sok rendbéli Tudósítások írják, hogy tengeri-erejének nagy részét szándékozik fordítani a' Fr. ák' veszedelemes tzeljének meg-gátolására, két Szakaszokban, melyek között egyik, az Északi tengeren fogja magát egyesíteni az Anglus Hajóssereggel; a' másik pedig a' Földközi-tengeren, hová minthogy a' Fekete-tengerről Konstantinápoly mellett, a' Dardanellákon által szükség hajókázni az Oroszoknak: e' végre engedelmet kellett ki-dolgozni a' Török Udvartól, mely is a' Nagy - Britanniai Felség' közbenjárására annyival készebb vólt meg-ígérni az Orosz Hajósseregnek a' Földközi-tengerre való által-botsátását, mivel Görög-Országot. Ő is nem ok nélkül félti a' Frantziáknak új szomszédságától.

Elegyes Tudósítások.

Párisból Ausztriába szándékozik 24 óra alatt Garnerin nevű levegő-égi hajókázó, mely már neki 7-dik levegő-égi útja lesz, 's kérte a' Direktóriumtól, hadd azonn a' napon tehesse Ő meg ezenn remekjét, mely a' Békesség' inneplésére fog ki-választatni. Ígérte, hogy ő Embere

lesz a' szavának, tsak a' szél kedvezzen.
 — *Faëton*ról azt írta *Ovidius*, hogy ha
 viszsa-nyerhetné Az még egyszer, hebe-
 hurgyaságból el vesztett életét: bezzeg nem
 vágya Ő többé a' Nap' lovai hajtására:

(Vita et Coelum Phaeton, si viveret et quos
 Optarat stultè, tangere nollet equos)

de *Garnerint* ama' szerentsetlen Levegő-
 égi Utazó *Pilatre des-Rosiers* példája se'
 rettenheti el, a' Frantziát és Angliát vá-
 lasztó tengeren által való repülésnek már
 meg is ígért meg-próbálásától.

Párisi Újságok' panaszszai: — „A'
des Hommes Libres nevű Újságnak 21-dik
 Nóvemberi Darabja, veszedelmes követke-
 zéseket jövendöl az olyan történetekből,
 hogy p. o. a' Párisból Brest felé indult
Dilizsánsz, *Alençon* és *Mayenne* között ki-
 raboltatott; és két Kuríroknak is hasonló
 sorssok vólt mostanság, kiknek egygyike
Tolosából, a' másik pedig *Párisból* indult,
Lyon felé. — Egy más Újság, sok Pári-
 siaknak a' Respublikai igazgatástól való
 idegenkedésseknek jeléül beszéli, hogy
 egy Teátromban, (*à l' Odeonban*) *Gene-
 viève de Brabant* nevű Darab' jádzattatá-
 sának alkalmatosságával, a' Szabadságot
 erányzó minden ki-fejezéseket hideg vérrel
 hallgatta a' Gyülekezet; a' leg-nagyobb meg-
 indulást nyilatkoztatta ellenben ezen vers-
 nek hallására: *J'ai proscrit l' innocent,
 sans l' avoir entendu.* Az Ártatlant meg

se' hallgattam: még is számkivetettem. — Harmadik Újság, az Erköltstelenségnek el hatalmazását panaszolja, melynek bizony-ságául azt hozta fel, hogy a' Tisztviselők igazságtalanul fizettetik magokat.

Párisi közönséges Levelek írják, még pedig úgy látszik a' Direktórium' sugallásából, hogy *Bonaparte* Generális különösen meg fog tiszteltetni 's ajándékoztatni. Valamint t. i. a' régi Rómaiak ama' nagy *Scipiónak*, Áfrika meg-hódoltatójának, az Eleitől örökség szerént vett neve mellé ezt a' ragaszték - nevet tóldották tiszteletből: *Áfrikai* (*Áfrikánus*): úgy most a' Fr. Elöljárók *Bonapartet* egy tóldalék-névvel kívánják meg tisztelni, ezzel t. i. *Olasz-Ország*: sőt a' Familiájáról reá szállott nevet is el akarják változtatni *Chambordd*á, nékie ajándékozván egyfzersmind a' *Chambord* nevű jószágot és Kastélyt, melyet hajdan 15-dik *Lajos* Királytól, Saxóniai *Móritz* Frantzia *Marschall* kapott vólt ajándékban; és még egy *Baujou* nevezetű palotát is Párisban, 's az az útsza, melyben vagyon ez a' palota, *Chambord*' útszájának fog azontúl neveztetni.

Párisban történt, hogy, a' mint egy Leányzó, a' *Sequána* (*Seine*) vize mellett járkált vólna, egy kis Gyermeket bé-ejtett szerentsétlenségéből a' vízbe. Ott lévén, egy||pudli - kutya, mindjárt||bé-ugrott

a' vízbe, és sérelem nélkül ki-hozta a' Gyermeket, ki is csak hamar magához jött.

Pétersburg' partjaitól, két Dánus és egy Svéd hajó érkeztek Oct. 25-dikénn a' Cádixi Spanyol Kikötőhelybe, melyeket az Ánglusok meg se' állítottak.

Spanyol - Országának könnyűállásairól így ír a' Bétsi Udvari Újságnak 6-dik Decemberi Darabja: „A' közönséges tsendes-ség eránt, főképpen Madritra nézve, némimémű aggodásban láttatik lenni az Udvar. A' Castiliai Fő-Tanáts parantsolatot vett, hogy a' Katonaságnak, Világi és Szerzetes Papoknak, Mesterembereknek, 's egyebeknek gondolkodása módjáról fundamentomos Előadást terjefszzen a' Király eleibe; továbbá, hogy Madrituak minden Lakosait számláltassa fel, és adja maga vélekedését az Idegenek felől, ha valyon hasznos e' vagy káros Azoknak jelenléte? Ajánlotta a' Király, az eleségeknak bővsége és mérséklett arra eránt való gondoskodást is a' Fő-Tanátsnak. Madritba 's annak környékére 25 ezer gyalog és 6 ezer lovas Katonaság gyülekezik.

Londonban nem újság ugyan a' nagy köd, mint egy Szigetnek víz-meljéki Fő-Városábann; de a' 12 dik Nóvemberi csak ugyan ritkaság vólt: mert az a' nappalt setét éjjhez hasonlóvá változtatta.

A' mostani Pruszsus Király parantso-
latjából lett, 's már általunk említett el-
fogattatását *Rietzné* Aszszonyságnak, meg-
előzte, a' Berlini palotájának el foglaltatá-
sa, melynek környülállásait így írják a'
Berlini Levelek, 's azok után, az Augs-
burgi, Frankfurti, és más Újságok is. Mi-
helyt a' Berlini őrizetenn lévő Katonaság
(Garnizon) meg-esküdt Növ. 16 dikán dél
után az új Király' hűségére: azonnal egy
Fő-Tiszt, harmintz Katonákkal, *Lichte-
nau* Grófné' (a' régi neve szerént: *Rietz-
né* Aszszonyság') palotájához ment, 's el-
petsételte annak minden szobáit. Mint-
hogy ez a' dolog, fényes nappal esett:
igen sok Nép csoportozott látására, 's *Brá-
vót*, és az új Királynak *Éljent* kiáltott. A'
palota' Aszszonya, Férjével együtt, 3 ter-
hes hintókon el indult vala már ekkor
Potsdamból, de el fogattattak mind ket-
ten, 's árestomba zárattak. *Rietz* Úr, Ko-
mornyik vólt elsőben a' Néhai Királynál:
hanem a' Komornyikságból feljebb ment,
's az előbbeni nevét is fel-tserélte Gróf
Lichtenau nevezettel.

Az újabb *Csernovitsi* Tudósítások sze-
rént nem szűnt meg még Bukovinában a'
pestis, de a' Fő-Városba *Csernovitsba*
ugyan tsak bé nem hathatott.

Magyar Ország

Primás Ö Eminentziája, 1-ső Décem-
berben érkezett vissza Budára szerentsésen.

Szathmárról Nővemb. 20-dikénn: —
 „Nővember’ 20-dikánn, délután két óra
 tájbann ért *Károlyba* Kir. Fő-Hertzeg Pa-
 latínusunk, a’ hová parantsolta vala már
 az előtt, T. Bereg, Ugotsa, és Márama-
 ros Nemes Seregeit. A’ Városon kívül jó
 távol, sok Nép várta Ő Fő-Hertzegségét,
 egy a’ ’Sidóktól építtetett szép győzedelmi
 kapunál; melyhez mihelyt el érkezett, an-
 nak bé-menetelén hosszú sorral két rend-
 be állott ’Sidók tisztelték meg, a’ magok
 szentségeikkel; ’s a’ sokaság’ szavával egy-
 gyesült vivát kiáltásaikkal. Az alkotmány’
 tetején zengett a’ muzsika; ki-menetelén
 pedig, két felől, körül fogták a’ Fő-Her-
 tzegei hintót, Megyebéli, tíz forma-ruhás,
 párdutz-bőrrel, ’s veres tsákós, és kótsag
 tóllas kalpaggal ékesültt Gavallérok, derék
 paripakon. Elöl lovagolt a’ Vármegyei
 Uri-rend, fényes öltözetben, lobogó zász-
 lóval, ’s hat trombitással. Ezek előtt lo-
 vaglott a’ köz Nemesség, feles számmal.
 Mihelyt a’ Városba értünk, mindjárt meg-
 szóllaltak a’ Grófi Várban az ágyúk; a’ Piá-
 risták’ templománál, a’ Deák-Oskolai Mu-
 zsák ki állván, sok vivát kiáltással fo-
 gadták Ő Hertzegségét. Az után a’ Vá-
 rosi Czéhekhez értünk; a’ kik szép rendel,
 muzsikával, fegyveresen, hasonlóképpen
 sűrű vivát kiáltással udvaroltak a’ Nagy
 Vendégnek. Ezek után következtek a’
 Normális Oskolabéliek, a’ magok Taní-

tóikkal, 's vivát kiáltásaikkal. És végre, a' Vár-kapu előtt, egy felől, a' Beregi és Ugotsai: más felől pedig a' Máramarosi Insurgensek, a' magok zászlóikkal, kik között bé-jutván a' Várba Ő Fő-Hertzege, kevéssel az utánn 12 ágyút, 's ismét nem sokára 12-öt lőttek el a' Várbéliek; általában szólván pedig, éjjel nappal dörgöttek az ágyúk. — A' mi a' gyalog, ló-háton 's kotsin, két oldalról nézett sokaságot, illeti: annak végi hofszá nem vólt, egészen a' Várig, a' győzedelmi-kaputól fogva; melynek bé-menetelén, leg-felül a' Fáma állott trombitával; azon alól a' két fejű sas; a' sas alatt a' Fő-Hertzeg Palatinusnak jól el talált képe; a' mellett, két oldalon, zászlók, ágyúk, és fegyverek; alatta pedig ez a' vers:

Királyok' véréből született Hertzege!

Tiszteli személyed itt a' buzgó hívség.

A' ki-menetelén a' sokszor említett győzedelmi-kapunak, leg-felül állott a' Fáma, trombitáson; azon alól a' két fejű sas; azon alól Magyar-Ország' tüzimere; annak két oldalán zászlók, ágyúk, kardok; alatta pedig ez a' vers:

Vitéz Magyaroknak régi szabadsága,

Ez alatt virágzik arany boldogsága.

Mind a' bé- mind a' ki-menetelén, leg-alól két két lovas Katona állott, deszkából ki-vágva, 's oly elevenen ki-fzínelve: hogy a' távolról nézőket könnyen

meg-tsalhatta. — A' Seregek' meg-visgálása, és az estvéli pompás bál után, más nap igen jókor, úgymint öt óra után, elutazott Károlyból Ő Fő-Hertzege.

„Magyar Horátziusunk Nagy-Károlyi Professor T. *Hanulik* Ur, egy Ódát készített e' jeles alkalmatosságra, melyben a' Nador-Ispányt így szólítja meg:

Tribune Regni! qvo Vigor, et simul Tutela Legis nititur Hungarae;

Vides! ut effusi redundant

Laetitia meliore Cives.

A' Vídék' Lakosinak örömről szólván, így rajzolja őket:

Hic plebs vetusti propositi tenax,

Perosa luxum saeculi, et Artium

Expers pudendarum, Laremque

Rite colit, Patriumque fundum.

A' felkeltt Nemességnek készségét 's buzgó maga el tökélléset így fejezi ki:

Panno timendum strinxit acinacem,

Opumque, et aevi prodigus, aut mori,

Aut obstinatus Vincere hostem

Agminibus properavit Audax.

Jószágokat nyertek:

Camerális Consiliárius T. *Bikkesy* Károly Úr, két Fiscális-portziókat, *Vámos-Atyán*, és *Víden* Beregh Vármegyében, mely Vármegyének úgy nem különbenn Ugotsának is hajdan Első-Al-Ispánjok vala. — Királyi Tanácsos és Aradi Camerá-

lis Praefectus *Szent-Viszlói Deső* Ádám Úr, *Szilingia*, *Lugozó*, és *Jankós* Helységeket, *Arad* Vármegyében.

A' Száva vize, a' mint egyszerre megnőtt: úgy egyszerre ismét úgy meg-kissebedett; hogy a' terhes hajók, tsak Ratsaig, Xupanyeig, és Bródig mehettek, 's már most ott várják a' jó szerentsét, hogy tovább mehessenek.

Kárlovitzban, a' Nemegygyesültt Görög Fő-Papság, Zsinat' (Synodus) tartáshoz szándékozott fogni ezenn Hónapnak kezdetével; mely Synodusra, Királyi Kommisszariussá neveztetett a' Slavoniai Komendans Báró *Geneyne* Generális, de ezen Synodus még valamivel továbbra halasztatik.

Pesten, oly szerentsétlenség történt a' közelebb múltt Növ. 29-dikén, a' mely új tanúságúl szolgálhat a' Szüléknek, hogy Kisdedeik eránt, minden lehetés figyelemességgel gondoskodjanak. A' történet ez: Egy szegény Napfzamosnak a' Felesége, ki-menvén Férje' példája szerént munkára, 3 Magzatait, kik között a' leg-öregebbik 9 elztendős vólt, otthon hagyta, rájok zárván a' Ház-ajtáját. A' Gyermekeknek, jadzodássok közbenn, szemekbe tűnik egy lisztes-láda, melyet nyitva talált hagyni az Annyok. Ezen ládába mind hárman bebujnak: 's vagy kelzakarva, nem látván

előre a' következést; vagy mozgások által, magokra zárták a' ládát. Haza megy az édes Anya, nézi Gyermekait, de nem látja; kiáltja de nem kap feleletet; keresi nagy aggodások között, de nem találja. Végre fel-nyitja Nyomorúlt a' lisztes-ládat, 's hát csak el hal midőn abból mind a' három Kisdedei öfzfe-kartzolódva 's halva tűntek szemébe. Ily szörnyű látásra le-rogyott az Afzszony el ájúlva, 's azolta nem egyéb az élete, szívét szorongató teprenkedéseknél.

Béts.

A' Ts. K. Felség által helybe-hagyatott fel-állítású tíz milliós lottériának húsz ezer sorsai lesznek. — Öt száz forintnál tehát nem lehet kevesebbet belé adni: de öfzfe-tehetnek két Személyek is annyit, és akkor a' két Személy úgy fog gondolatni, mint egy Személy. A' bé-adandó summának egy negyed része bé-vevődik papirosúl is, úgy nevezett Staatsobligációkban. Ha valaki még ebben a' Hónapban bé-adja a' pénzét, másfél forintal kap több interest, mint Azok, kik a' jövő 1798 dik esztendőben fogják bé-adni. Ezek t. i. kapnak négy prócentót első Januáriussától fogva a' jövő eszt. nek. Nyereséghez is lehet Lottériai-reménység. A' bé-adott summák' vissza-fizetése, 12 eszt.

tendők múlva fog meg-esni; négy egymást követő esztendőekben, négy részekben.

Tólna Vármegye' Fő-Ispánnya Gróf *Aponyi* Antal Ö Exc. ja, mind a' 3 Fiait bé-adta az újjonnan fel-állíttatott Therésia-numba. Ezen Gróf Úrfiak között *Antalt* méltóztatott Felséges Urunk Udvari tzeremóniás szolgálatra, úgy nevezett Edelknabságra fel-venni.

A' minap tsak egy két szóval jelentett hazafiúi szándékunk abból áll, hogy a' már eddig rézre mettzett 19 Mappáit a' Nemes Vármegyéknek, egymás után ingyen le küldjük Érdemes Olvasóinknak, és ha egészségünk változása meg nem akadályoztat szíves igyekezetünkben, ki-mettzettetjük a' még hátra lévő Vármegyék' Mappáit is, 's azokkal is szolgálunk a' Hírmondó' Olvasóinak. A' Mappákat mind szép fejr erős papirosra nyomtatjuk, 's nem tsak a' határokat mint eddig, hanem Sokak' kívánására egészen bé-festetjük a' Mappákat különbkülönbféle színekkel. E' szerént akarunk minden esztendőben mintegy négy száz forintba kerülő, az az, öt vagy hat Mappákkal kedveskedni. Szándékozunk idővel minden Vármegyének summás Statistica le-írását, a' Helyeknek a b c rendje szerént való előadásával együtt el készíteni, 's különös nyomtatásban Újság mellett le küldözni. Le-küldjük új esztendő

után: a' már tudva lévő *Pannoniae Luctus* nevű Munkátskán kívül, a' következő tizmű Könyvetskét is:

A' Szombathelyi Nemes Tábornak Ő Királyi Felségek előtt tett Hadi-gyakorlása 1797. Kiss-Afzszony Havának 16. 17. és 18. dik napjain. — Írta *Nagy János*, T. N. Sopron Vármegyének Assessora, és Rába-Közben Szany Helységnek Plébánusa.

A' kik ez után is kívánják megízerezni Írásunkat, ne terheltesse nek a' következő tizim alatt felküldeni az érette eső öt forintokat: An die K. K. Obristhofpostamts-Zeitungs-Expedition pro Hírmondó. — in Wien.

Az Orvosi Tudománynak eleitől fogva nagy fogyatkozása vala a' hofzszas betegségek gyökeres orvoslásában. Imé mi most örömmel jelenthetjük, hogy a' kik, a' két Magyar Hazában, sok Hónapoktól, sőt esztendőktől fogva is, akárminemű belső betegségekkel küzködvén sinlödtek; de ugyan tsak a' meg-rögzött betegség még lehetetlenne nem tette sok senyvelztésivel is az ő testeknek helyre-állíttatását: Azok, *Egerpataki* Orvos Úrhoz itt Bétsbenn bizodalommal folyamodhatnak, mert a' tapasztalás bizonyítja felőle, hogy igen könnyű, és még ez ideig esméreellen jó módon, önnön meg-győzöttetések fzerént, tud rajtok fundamentomosan segíteni.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
 ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 47.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 12-dik napján 1797-dik Észkendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Tegnapelőtt érkezett Bétsbe Rastadtból egy Kurír, ki azt beszéli, hogy *Bonaparte* Párisba hivattatott, és oda vóltaképpen el is indúlt Déc. 2-dikánn.

Helvétziánn által útavván *Bonaparte*, a' mint *Berna* határához ért vólna: kérdi a' Deputátust, ki által a' Bernai Kánton' nevében fogadtatott: Mi jó Újság vólna? A' Deputátus ezt felelte néki: *Hogy tuda-*

A a a

kozhat az Úr újságokat? holott maga tsinálja a' leg-nagyobb Újságokat 's történeteket.

Hogy a' Sors, nem várta nagy újságokat tehet még *Bonapartéval* is, mint tett ama' nevezetes *Pichegru* és *Moreau* Ex-Generálisokkal: soha sem vólt ezenn tárgyról több szó, mint most.

A' Cisalpinusoknak igen szívekre 'köötötte *Bonaparte*, a' Religiónak fenn-tartását, hozzájuk intézett utolsó Hirdetményében.

A' Ts. K. Felség; és a' Frantzia Elöljárók által is meg-erössítettven a' *Campoformidói* Békesség kötés, ennek eredeti Biztonság-írásait 1-ső Déc. ben váltották által költsönössen egymástól Ts. K. Minister Gróf *Cobenzel*; és Gen. *Bonaparte*, 's Dec. 7-dikén itt is vólt *Bétsben* a' Frantzia Ratifikátzióval Hg *Lichtenstein* Móritz Májor, mint Kurír. A' F. Udvar közönségessé tétette a' már meg-erössítve lévő Békesség-kötést, melynek Tzikkelyeiből már előre is említettük vólt a' nevezetesebbeket, melyek, t. i. Ausztriai Belgiomnak a' Frantzia, nem különben Ausztriai Lombárdiának és Mántuának a' Cisalpina Respublikához; *Breisgaunak* pedig a' *Modenai Hertzeghez* való által-botsáttását: el-

lenben Dalmátziának, Isztriának, Velentze Városának, 's a' Velentzei Respublikához tartozott Ádriai Szigeteknek; és az úgy nevezett Terra-ferma nagyobb részének is a' Ts. K. Felség' uralkodása alá való által jövését; végre Kristina Fő-Hertegaszfzony-nak 's *Károly* Fő-Hertzegnek Belgiomban személy szerént birtt fekvő jószágaira nézve; *Ferdinánd* Fő-Hertzegnek pedig a' Cisalpina Respublika földjén személy szerént birt fekvő-jószágaira nézve, oly formán lejendő ki-elégíttetését illették, hogy az említett jószágok 3 esztendő alatt eladatathatnak. Írtuk azt is, hogy a' Tsász. Királyi Kikötőhelyekbe nem fognak hatnál több hajók bé-botsáttatni, sem egyik sem másik Fél részéről, a' melyek fogják meg a' hadat folytatni egymással. Most még ezeket közöljük, míg az egész Békesseghkötés értelmét maga valóságában közlenénk.

A' Rajnameljéki Ts. K. Sereg' Vezére, Hadi-Tárnokmester Gróf *Latour* Rastadtban vagyon a' Ts. K. Felség' parantsolatjából.

Az Ánglusok ellen való hánykodásaikból a' Frantziáknak tsak a' maradt még el, hogy tilalmazó végzéseket nem hoztak *Neptunus* és *Aeolus* ellen; ne hogy Ezek széleik és habjaik által meg mer-

jék valami módon próbálni az ő vakmerő szándékjoknak gátolását. Egy *Thilorier* nevű Természet-visgálónak azonban kevés reménysége vagyon az eránt, hogy *Nep-tunnon* és *Acoluson* fognának valamit az afféle Rendelések : inkább javasolta tehát, hogy egy oly nagy tengeri hajót kellene készíttetni, melyen, a' tenger' változásaitól való felelem nélkül által lehetne szállítani az Ángliai Fr. Sereget, Ángliába.

A' Bresti Frantzia Kikötőhelyben, 8 Fregátok készíttetnek fel, négy Hónapra meg-kívántató eleséggel. Öt Fregátokkal és egynehány Korvétokkal, valamely titkos szándéknak végrehajtására rendeltetett *Latouche* Polgár, ki hajdan Cancellárius-sa volt a' Néhai Aureliánumi Hertzegnek.

Ragusa' szomszédjábann fekvő *Callamotta* nevű Sziget' Tsatornájába egy Frantzia Hajóssereg érkezett, *Brueys* Vice-Admirális' kormányozása alatt, hat lineai hajókon és egy Fregáton, melyeken, négy ezerig való földi Katonák is vagynak.

A' Spanyol Első Minister Hertzeg *Alcudia*, ki már most Királyi vérből származott Hertzegasszonyoknak a' Férje, 's ennél fogva, a' Portugalliai Udvarnak is Rokona, 's egyfersmind Portugalliai Mágness, nem akarja engedni a' mint írják, hogy

Spanyol Országgon által Frantzia Katonaság
menjen Portugallia ellen.

Londonhoz egy posta-hajó érkezvén
Lisbona alól 140 órák alatt, azt a' hírt
vitte, hogy a' Lisbonai Kikötőhelyből Növ.
10-dikénn, 7 Ánglus líneai hajók mentek
ki egy fordulást tenni, és még 14 líneai
hajók maradtak benn a' nevezett Kikötő-
helyben.

Az Ángliai hajókon 1798-dik eszten-
dőben szolgálatot teendő Nép' számát száz
tiz ezerre határozta az Ország-gyűlés. Most
120 ezerből állott. Az 1798-dik eszt. beli ten-
geri költségekre 12 millió font sterlinget
szánt a' Parlamentom.

A' leg-újabb Londoni Tudósítások sze-
rént, Napkeleti-Indiában új nyereségekre
tettek szert az Ánglusok.

Az Irrlándiai partok körül vígyázó ten-
geri erőnek nevelését annyival szükségse-
bbnek látja az Ángliai Ministériom; men-
től sűrűebben vesz Tudósításokat mostan-
ság, a' magokat újra jelengető Zeneboná-
sokról.

A' Fr. Törvényhozó Ifjabbik Tanáts-
ban ismét szakadás vagyon. Egyik Fele-
kezet, Rettentőkből; a' másik, Mérséklett
Indulatúakból áll. Ezeknek *Tallien* a' Fe-
jek; amazoknak pedig, *Sieyes*, a' ki most
Prézese a' Gyűlésnek.

A' Haramiák, úgy el hatalmaztak a' Fr. földön, hogy Növ. 25-dik éjtszakáján, Parishoz tsak 3 óránnyi meszszeségre állottak el két posta-szekereknek az útját, s egészen ki rablották azokat: egy Útazót pedig, a' ki ellenek szegezte magát nékiek, meg is ölték.

A' Bernai Követek, kik Párisban tartózkodtak, véletlen oly parantsolatot kaptak a' Fr. Direktóriumtól, hogy haladék nélkül távozzanak el a' Fr. földről.

Elegyes Tudósítások.

A' Pruszszus Király, két Rendeléseket adott ki, melyek bizonyítják, hogy az együgyűségben, és a' rendtartásban, Néhai 2-dik Fridriknek akar Követője lenni. Egyik Rendelésében t. i. parantsolja; hogy a' konyhája most se' legyen költségesebb mint volt Hertzeg korában. A' másodikban meg-kívánja minden Ministerektől, mint hajdan 2-dik Fridrik, hogy minden reggel eleibe terjesszék a' dolgok' folyamatját.

A' Frantzia Törvényhozó - Gyűlés új formaruhát vet fel. Görög módi, veresszínű, pamut prémes köpönyegje vagyon mind a' két Tanátsnak; azon alól pedig, térden alól erő, és a' mejjen öszszegombolható frantzia módi öltő ruhája; kék

fejér és veress színű övel; 's fekete bársony süvegje, melyen az Iffjabbik Tanács fejér toll-bokrétát visel; az öregebbik pedig kéket.

Béts.

Az újjonnan vissza-állított *Therésiánum'* tzeremóniás fel-szentelésének In-nepe tegnap tartatott. Isteni-tisztelet után, a' *Therésiánum'* nagy palotája, jeles Gyülekezettel telt bé, a' hol Ts. Kir. Kommiszfzárius Státus-Minister Gróf *Clary* mondott leg-elsőben a' körülállásokhoz alkalmaztatott hosszú Beszédet; annak-utánna Finantz-Minister Gróf *Saurau*, mint a' *Therésiánum'* Fő-Kormányzója; és 3-szor *Tomayi* Apátur Fő-Tiszt. *Hochstaetter* Úr, mint a' *Therésiánum'* Helybeli-Igazgatója. Halgatói voltak ezen 3 fontos Beszédeknek: az öt Iffjabb Fő-Hertzegek; Bétsi Érsek H. *Migazzi* Cárinalis Ő Eminentziája; nem kevés Dámák; és számos Uraságok, nevezetesen Magyarok, kik közül név fzerént kívántuk említeni: Gróf *Balassa*; Gróf *Zichy* Károly és Ferentz; Gr. *Aponyi* Antal; Erdélyi Cancellárius Gróf *Teleky* Sámuel; Gróf *Széchenyi* Ferentz Ő Exc. jokat; 's Varasd Vármegyei Administrátor Gróf *Amadé* Antal; és a' Bányai dolgokra ügyelő Fő-Kormányfzéknél Referendárius *Ruprecht* Udvari Tanácsos Ő Nagyságokat.

A' Magyar Királyi Testörző Nemes Seregtől is jelent meg egy jeles Deputáció, ezen fényes tzeremómájú inneplésre.

Örommel hallottuk e' tzeremóniának alkalmatosságával, Gróf *Balassa* és Gróf *Teleky* Sámuel ö Exc. jokat magyarul főllani egymáshoz: mert tapasztalásból tudjuk, hogy az Idegenek előtt is úgy lehet betses Nemzeti nyelvünk, ha magok Nemzetünk Nagygyai, oly kedvességben és tekintetben tartják azt, mint valóságos fenn-tartóját a' Nemzeti karakternek, 's köze-lít a' Nemzeti egyességnek.

A' Therésiánumban neveltetendő Magyar Ifjúság' Formaruhájáról, következő környülállásos Előadás közöltetett ve-lünk:

1.) Barnább világos-kék rövid bé-gom-boló mente, nyértz prémmel; három sor sárga réz aranyozott gombokkal; három sor arany sinórral, az az egy rend arany borítás, két rend hasonló arany Katona sujtással; szalma szín sárga bélléssel, a' gombházak gömbölyű arany sinórral.

2.) Hasonló színű nadrág szíjra, három sor arany-sinórral, Tsuka fő formára a' két zsebje körül ki-karikázva.

3.) Sárga szalma szín Horváth dolmány, hasonló gombok, és sinórokra, mint a' mente.

4.) Kordovány tsizma arany-borítás-sal, sárga réz meg-aranyozott kis gömbö-lyű formájú sarkantyúval.

5.) Három szegletű kalap, fekete bokrokkal (Maschen) 's fel újnyi szélességű tsipkés szélű paszományotskával (Schlingellel) sárga gombotskával.

6.) A' mente két vállain, két arany tzafrangok (epoulétok).

7.) Magyaros atzél kard, fekete felkötő szíjjal, atzél tsatokkal.

Báró Spielmann Ö Exc. ja, mint fogadott Magyar Hazafi (Indigena) Magyar öltözetben fogja jártatni a' Theresiánumba.

Vas Vármegye' Fő Ispányja *Battyányi* Lajos Ö Hertzege, mind a' két Fiait bé-adta a' Therésiánumba; Gróf *Festetics* György Ö Nagysága is ad bé egy Atyafiát, önnön költségén, kívánván e' részben is nyilatkoztatni Hazafiúi buzgóságát; melynek más új bizonyysága az, hogy ezen nemes lelkű, és valósággal Közjóra szülött Méltóság, ezer forintot szánt esztendőnként a' Magyar Litterátura' gyarapítására. Adjon Isten Hazánknek sok ily Mezténásokat!

Sint Maecenates: non deerunt Flacce! Marones.

A' múlt Szombaton jadzották itt iször az Udvari Teatromban *Kotzebuenak* ezen tizímű új darabját: *Die Corsen in Ungarn*. (A' Korzika Szigetebéliek Magyar Országban) Mind a' Férjfiak, mind az Afzsonyok is tsinos Magyar öltözetben jelentek meg, 's gondolkodások 's tselekedetek is

olyan, hogy a' Nemzetnek éppen semmi kissebbségére nintsen. Már kétszer adták, 's mind annyiszor dugva vólt a' Teátrum. Ez a' jobb Munkái közzé tartozik *Kotzebuenak*.

Magyar Ország

Nagy Károlyból Növ. 22-dikénn: —
 „Tegnap előtt vala az az óhajtott szeren-
 tsénk, hogy Ő K. Fő Hertzezségét a' Nádor-
 Ispányt itten Károlyban tisztelhattuk. Meg-
 indulván t. i. Ő Fő-Hertzezsége e' folyó
 Hónapnak 13-dikánn Budáról, azon innét
 's túl a' Tifzán lévő fel-ültt Nemes Sere-
 geknek meg- vizsgálása végett, melyek a'
 Körmönd mellett való táborozásnál jelen
 nem vóltak: minekutánna Kassánn és Új-
 helyen, az oda gyűjtött Nemes Seregek-
 nek vitézi gvakorlottságát meg-tapasztalta
 volna: 20-dikban Nagy-Kallóból szerentsé-
 sen érkezett dél tájban Károlyba. Sem Ns
 Szathmár Vármegye, sem a' *Károlyi* M.
 Uraság el nem mulatott semmit, valami
 tsak ezen nagy Vendéghez mind tisztelete-
 ket, mind ide jövetelén való örömjöket bi-
 zonyíthatta volna. Ugyan is mindjárt Puszt-
 ta-Teremen, mely ezen Megyében első Stá-
 tziója vólt Ő Királyi Hertzezségének, a'
 Ns Vármegye' nevében: T. Királyi Taná-
 tsos *Geöcz Ferentz*, Tifzt. *Hagymásy Já-
 nos Vice-Esperest*, *Tasnád-Szántai Betsky*

István, Irinyi *Irinyi* Antal, Ilosvay *Ilosvay* László, Vitkai *Vitkai* László, V. Naményi *Eötvös* Sándor és *Marsowszky* Sámuel Tábla-Bírák köszöntötték Ő Királyi Hertzezségét. Vállajon a' Mélt. Gróf *Károlyi* házi Katonái, Hadnagyjoknak vezérlése alatt, számokra nézve mintegy fél Svadron, Ő Kir. Hertzezsége' hintaja előtt kezdettek lovaglani. Vállaj és Csanálos között, fel-fegyverkezett Svábok lövéssel; Csanáloson pedig a' Templom mellett ösfze-sereglett Lakosok hármaztatott Éljen! kiáltásokkal nyilatkoztatták örvendezéseket. Ki érkezvén Ő Kir. Hertzezsége Csanálosról, a' N. Vármegye' Katonái is Mélt. Gróf *Károlyi* Udvari Katonáihoz kaptak magokat, 's egyesülve lovaglottak a' hintó előtt. *Károly* Várossághoz lett közelítését Ő Kir. Hertzezségének, ágyúk durrogtatásai jelentették, és mihelyest a' *Károlyi* Zsidóság által a' Város előtt ékesen fel készítettett Győzedelmi-kaput el haladta Ő Kir. Fő Hertzezsége: azonnal 12 Úri rendek Banderiális öltözetben Párdutz-bőrökkel fel ékesítetve, Tasnád-Szántói *Betsky* Antal Úr' vezérlése alatt, testi-örizetül körül vették Ő Kir. Fő-Hertzezsége' hintáját. Más két Nemesi Bandériumok pedig, egyike Rapolti *Nagy* Ferentz Úr' vezérlése alatt Frantzia kék Forma-ruhában fegyveresen 's ló-háton, száz ötven Szemé-

lyekből; a' másika pedig 50 Úri gazdag
öltözetű rendekből állván Urai *Uray* Jó-
sef Úr' vezérleése alatt Ő Kir. Fő Hertzeg-
ségét Mélt. Gróf *Károlyi* Kastélyába ve-
zették. Benn a' Városban a' Gymnasiumi
és a' Nemzeti Oskolákbeli Ifjúság, azután
a' két rendben helyezettett Polgárok fegy-
veres Kompániái sok öröm kiáltásokkal
fogadták Ő Kir. Fő-Hségét. Különösen
szembetűnő vólt az a' tisztelet, melyet 13
egyenlő fejér öltözetű Leányok tettek, kik
meg hajtván magokat Ő Kir. Fő-Hertzeg-
ségének, virgokat hánytak a' hintaja felé.
A' Kastélyban, mely előtt Ns *Máramaros*,
Beregh, és *Ugotsa* Vármegyék' fel ültt Ns
Seregei állottanak artzal, leg először is Di-
strictualis Generális Baró *Splényi* Gábor Ő
Exc. ja fogadta Ő Kir. Hertzegségét; az-
után a' Mélt. Uraság' Tisztjei; a' grádi-
tsokon pedig, Ns Szathmár Vármegyének
ott egybe-gyűltt Rendjei' nevében követ-
kezendő Beszéddel tisztelte Ő Kir. Hertzeg-
ségét, T. Királyi Tanácsos és N. Szathmár
Vármegyének Ord. V. Ispánnya Benedek-
falvi *Luby* Károly Úr:

*Serenissime Hareditarie Regie Princeps,
Archi-Duxet Palatine!*

Quemadmodum rumor nuper in par-
tibus his vulgatus Serenitatem Vestram Re-
giam in gremium Comitatus hujus Szath-
mariensis venturam non esse, anxiam in

omnium animis sensationem produxit: ita nunc felix Serenitatis Vestrae Regiae adventus, communem laetitiam excitavit. Gaudii hujus voluptatisque sensum, horum, qui venerabundi adstant, Statuum et Ordinum Comitatus hujus vultus satis ostendunt. Regium Regnantis Augustae Domus Principem, Regni Palatinum ac totius nobilis exercitus Hungarici Supremum Ducem in his quoque Patriae oris praesentem venerari, dignum sane est communis laetitiae argumentum; Statibus et Ordinibus vero Comitatus hujus ea etiam de causa optatissimum: quod praesentia Serenitatis Vestrae Regiae leniat quodammodo publicum illum Statuum et Ordinum dolorem, quem nonnullorum Nobilis Comitatus hujus Militiae Equitum errore, iidem SS. et OO. conceperunt.

Exiit nos Benignum Serenitatis Vestrae Regiae Buda 11-a praesentis ad nos expeditum Intimatum, quo certi reddimur: in mentem Serenitatis Vestrae Regiae plane non venisse, notam, qua semet indigni quipiam commacularunt, ad totum in concreto nobile agmen extendere; zelum vero, quem in puniendi hujusmodi Desertoribus significavimus, Serenitatis Vestrae Regiae etiam probatum fuisse.

Tanto Judici, quem, res ex aequo aestimare experiuntur SS. et OO. Comita-

tus hujus demississime exhibendam esse censuerunt etiam Proclamationem ad nobile agmen Generali Congregatione 6ta praesentis celebrata submissam, quae devotum Comitatus hujus Szathmariensis Regi et Patriae Spiritum prae se fert. Innouit etiam nobis nobile agmen Comitatus hujus, quod hybernis jam movit, nobili fidelique sensu animatum, iis commilitonibus, qui desertionis nota semet commacularunt, misceri nolle, quod parem Regi Patriaeque devotum nobilis agminis nostri spiritum commonstrat. Omnis igitur culpa ad nonnullos recidit, qui poenitentia erroris ducti, sequenti illico die ad nobile agmen redierunt, retentis per nos aliquot duntaxat in aresto publico Comitatus hujus, primipilis, qui caeteros seduxerunt. Coram aequis rerum Judicibus, qualem Serenitatem Vestram Regiam esse grati agnoscimus, non praemetuimus, culpa nonnullo-
rum Nobilium Equitum, existimationi nostrae quidpiam decerptum iri. Sed Fama, res praesertim adversas exaggerare consuevit. Supplices igitur SS. et OO. Cottus hujus orant Serenitatem Vestram Regiam, ut pro sapientia sua nostrum agminisque nostri nomen tueri dignetur Serenitas Vestra Regia, qui pro felicitate Regnantis Augustae Domus saluteque Patriae deinceps quoque sacrificia pro fide viribusque

nostris prompte collaturi sumus. Caeterum SS. et OO. Comitatus hujus semet Benignitati Serenitatis Vestrae Regiae devotent et uno ore exoptant: Ut Serenitas Vestra Regia Vivat!!!

Ezen köszöntést Ő Kir. Hertzegsége azon nyomban ékes beszéddel viszontaglotta, melyben a' tett tiszteletet kegyesen elfogadta; örvendezett, hogy ezen Ns Vármegye' kebelében lehetett, és Ns Szathmár Vármegyének a' mostani Fel-ülés' alkalmatosságával mutatott jeles buzgoságát meg-esmérvén, azt különösen ditsérte.

Ezek meg-lévén, minekutánna Ns Beregh, Máramaros, és Ugotsa Vármegyéknek Deputátussai is meg-tették volna Ő Kir. Hertzegségnél a' tiszteletet, Ő Kir. Hertzegsége, egy már készen tartatott paripára fel-ülvén, az említett Ns Vármegyéknek Ns Seregeinek lustráltatására ki lovaglott; melynek végével, gyakorlottságokat azon Ns Seregeknek meg-ditsérvén, ebédhez ült a' Mélt. Gróf *Károlyi* itten lévő Palotájában. Maga a' Gazda ugyan a' Mélt. Gróf, sok nagy akadályai miatt nem vólt jelen: de Udvari Regense Consiliárius *Burján* Úr; és Ns Felültt Seregbéli Kapitány, 's egyfzersmind a' Mélt. Grófnak Secretáriussa *Klobusitzky* Ignátz Úr, a' Gazdai hívatalt minden fogyatkozás nélkül telyesítették. — Tíz Uri Személyeknek vólt szerentséjek Ő

Kir. Hertzegségével egy asztalnál ebédelni: más 3 asztaloknál pedig más nagy számú Vendégek vendége tettek. Estvére a' Mélt. Gróf *Károlyi* Kastélyában lévő Tántz Palotában Bál tartatott, melyben Ő Kir. Hertzegsége, két ízben is meg jelent és mulatott. Más nap reggeli 6 órakor el indult Ő Kir. Hertzegsége N. Várad felé, a' nyilt Magyar szívnek ezer buzgó áldásaitól kísértetve."

Losontzról Növ. 30-dikán: — „Valamilyen betses szzerentsénknek tartottuk Professor T. *Rozgonyi* József Úrnak itt nálunk a' *Losontzi* Ref. Gymnásiumban folytatott példás és hasznos tanítását: színt oly érzékeny szomorúsággal kellett most értenünk Ő Kegyelmének a' S. Pataki Collégiumba, a' Filozofika Kathedrára lett el hívattatását. És hanem ha ezen valósággal nagy érdemű Tanítónknak helyét, 's érdemeit, az Isteni Gondviselés T. *Rátzkevi* József Uram' Személyében, kinek az ide való Professorságra Ekklesiánk' Elöljárói már a' rendes Hivatalt meg is adták, reménységünk szzerént ki-pótolná: Oskolánk Ifjai vígasztalhatatlanok volnának."

Pestről Déc. 7-dikén: — „Még mindennap számos Rekruták érkeznek ide, kik minekelőtte el küldödnének, a' Regementek hijánosságának pótolására: gyakoroltatnak a' katoani dolgokban.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

■■■■■■■■■■

Nro 48.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 15-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Rastadtból Gróf *Latour* és Gróf *Mer-
 veldt* vissza-tértek Mannheimba; a' honnét
 Déc. 4-dikénn, mint közönséges hírt, úgy
 írták, hogy nagy változások fognának len-
 ni a' Ts. K. Sereg' fekvésébenn.

Bonaparte Generálisnak Rastadtból
 Párisba Dec. 2-dik napján lett el indulását
 bizonyítják a' Német-Birodalmi Újságok is:
 de ígérk egynehány napok múlva lejendő
 vissza-indulását. Nagy emberséggel fogad-

B b b

ta *Bonaparte* — ezen *Tudósítások* szerént — a' látogatására mentt Német-Birodalmi Követeket. Mind egyiknek eleibe ment a' külső szoba' ajtajáig. Ts. K. Minister Gróf *Lehrbach*nak; nem különben a' Moguntziai Követnek Báró *Albin*nak; úgy a' Bádeni Márkgráf' Ministerének B. *Edelsheim*nak is vissza adta személy szerént a' látogatást. A' több Követeknél Adjutánsai által mentte magát, hogy sok foglalatosságai miatt nem látogathatta vissza Öket maga személyjében. Növ. 30 dikánn nagy táblát adott, melynél sokat beszéllgetett Gróf *Latour*ral, és *Lehrbach* Gróffal.

Minthogy *Sieyes*, oly Személyt játszik a' Frantzia Revolútióbann: hogy *Robespierre* is tsak Annak barátsága által tehetett szert a' Mindenhatóságra; és azon barátságának el vesztésével mindjart megbukott: méltán Kérdésbe jöhet:

Ha valyon Bonaparte, Barátja e' Sieyesnek? Hogy vólt az igaz. Mint vagnak most egymással? meg nem határozzuk, hanem mint Historikusok, tsak annyit terjesztünk az okos Olvasó' eleibe, hogy különböző értelmet nyilatkoztattak egymásétól közönségesenn. *Bonaparte* t. i. egy hofszas Írást intézett Növ. 11-dikénn a' *Liguriai* (*Genuai*) Respublikához, mely ki-nyomtatott Genuában, 's a' Bétsi Udvari Újságban is. Ezen Írásban *Bonaparte*

te így szól a' Nemesekről: „Szörnyű igazságtalanság volna minden Nemeseket ki-rekeszteni a' közönséges hivatalokból. Ily tselekedet által éppen azt tennétek Ti **Ö**velek, a' mit **Ö**k tselekedtek Ti veletek: mindazáltal Azokra a' Nemesekre, kik az előbbeni Státus' Kollégiomaiban voltak, kik minden hatalmat magoknak tulajdonítottak, tsak hogy a' Népet mind inkább inkább szoríthassák, és még az Aristokratziának is kárával, Oligarchiát állíthassanak fel, nem lehet többé közönséges hivatalokat bízni. Meg-engedte ezt az Igazság, és a' Politika parantsolja: de mind a' kettő, regulaúl szabja előtökbe, hogy nem kell meg fosztani a' Polgári jústól oly sok Polgárokat, kik hasznosok a' Hazának.“ — — *Sieyes*, egészen ellenkező módon ítélte a' Frantzia Nemességről, 's nem is nyugodt addig, míg ki nem vetkeztette azt a' Polgári jusból. Előbb még többet akart *Sieyes*, azt t. i. hogy minden néhai Nemeseket ki irtson a' Fr. földről: de mivel látta, hogy ezen szándéknak sürgetése által még a' leg-tüzessebb Republikánusok között is Sokakat fel-lazasztott maga ellen: el állott előbbi fel-tételeitől, és tsak annyit kezdett kívánni, hogy a' néhai Nemések úgy tartassanak a' Fr. földön mint Idegenek, és úgy tēhessenek szert idővel a' Frantzia polgá-

ri jusra mint Ezek. Nem kevés kedvet-
lenséget okozott a' Publikumban még ez
a' kívánsága is *Sieyesnek*: ugyan csak
helybe-hagyatta azt Ő még is a' Törvény-
hozó - Gyűlésnek Ifjabbik Tanátsa által.
Az öregebbik Tanátsban tovább dült el e'
dolog: de csak ugyan ott is el dült végre,
minekutánna sokaig ürgette forgatta volna
azt egy Kommiszió; melynek nevében
úgy okoskodott a' Gyűlés előtt *Creuze-
Latouche*, mintha *Sieyes* beszéllett volna.
Beszédének fundamentomául azt vette fel,
hogy mivel a' Nemesek sokat vesztek
a' Revolúció által: nem lehetnek annak és
az az által fel-allíttatott Igazgatás' formá-
jának Baráti; innen azt a' következtetést tsi-
nálta, hogy meg nem szenvedhetnek tehát
a' Republikánusok oly idegen részeket ma-
gok között, a' Konstitúció' veszedelme
nélkül. De nem lehet — *így folytatá to-
vábbá Beszédét* — minden Nemesről külön
külön ítéletet hozni; nem csak azért, hogy
ez igen hosszú munka lenne; hanem
azért is, hogy gyakran nem lehet törve-
nyesen meg-mutatni a' Nemesekről, hogy
Ők nintsenek meg-elégedve a' dolgoknak
új folyamatjával; jóllehet annál nints bi-
zonyosabb. Ha a' fel tett Rendelés bünte-
tés volna: úgy meg kellene azt vetni; de
nem egyéb, hanem a' körülállásokra
való szabása egy constitúciónális Tzikkely-

nek. A' Konstitúció mondja' t. i. hogy csak Azokat lehet Polgároknak esmérni, kiknek gondolkodássokból ítélvén, természet szerént lehet gondolni felölök, hogy Ők hajlandósággal viseltetnek a' társasági Igazgatáshoz: következésképpen nem lehet Polgároknak tartani Azokat, kikről természet szerént fel lehet tenni, hogy ellenkező módonn értenek 's érzenek. E' szerént, az Ifjabbik Tanáts' Végzése, meg egygyez a' Konstitúció' kívánságával és természetével, az Igazsággal, és a' Közön-séges-Társaság' hasznával: minekokáért helybe kell azt hagyni. A' midőn Ti meg különböztetitek Azokat, kik a' magok szabad tselekedeteik által hajlandóságjokat nyilatkoztatták a' Respublikához, így fogtok szólni a' néhai Nemesek között némelyekhez: Hasonlókká tettétek hozzánk magatokat; saját hasznokra való nem-né-zések és buzgóságtok által gyűlölségesek-ké tettétek magatokat köz-ellenségeink előtt: most már illő, hogy a' társasági Szövetségnek hasznaibann is részesüljeteek velünk egygyütt. — Másoknak Ő közölök ezt mondhatjátok: A' sok veszedelem, a' melynek ki-vagyunk tétetve, és a' reánk bízattatott nagy jó meg nem engedi nekünk, hogy ennek óltalmazását közöljük veletek. A' ti hasznatok és szokásitok, természet szerént ellenkeznek a' mi új Igaz-

gatásunk formájával; a' ti előbbeni állapotok, a' ti hajdani privilegiomaitok, oly környülállásokba helyheztetnek Titeket, a' melyeket már előre el látott a' Konstitútzió. Nem elég, hogy tsak a' Tartományhoz nyilatkoztassátok vonzó-dástokat; hanem tartoztok annak is bizony-ságait adni, hogy Ti a' Nép' akaratja által fel-állíttatott Igazgatást szerezitek. Bírájtok békével minden természeti jussaitokat; éljetez tsendes egben; senki sem fog meg háborítani benneteket: de ha, a' Népnek egy részét akarjátok tenni: tegyetez szóval vallást magatokról: mondjátok le azon állapotról, mely egyáltaljában ellenkezik a' mi igazgatásunkkal, adjatok bizonyos jeleket, nem különben mint az Idegenek, kik, egy részét akarják tenni a' mi Familiánkknak, hogy ez eránt szíves indulat származott bennetektől.

A' Ts. K. Felség és a' Fr. Respublika Követei között Oct. 17-dikénn Udine mellett Campoformidóban meg-állíttatott; annakutánna Bétsben a' Ts. Kir. Felség, Párisban pedig a' Direktórium és a' Törvényhozó - Gyűlésnek két Tanátstszai által meg-erössíttetett (rátifikáltatott); végre a' ratifikálás után Rastadtbann Dec. 1-ső napján, Gróf Kobenzel és Bonaparte Generális által, eredeti Írásokban, költsönösen egymástól által-vétetett Békesség-kötésnek valóságos értelme így következik:

Ö Felsége a' Római Császár, Magyar
's Tsch-Országok' Királya, és a' Fr. Res-
publika, kívánván meg-erössíteni a' Bé-
kességet, melynek fundamentoma azonn
Elöljáró-tzikkelyek által vettetett meg, a'
melyek, Stájer-Országnak Leoben mel-
lett fekvő *Eckenwald* Várában 1797-dik
esztendő' Áprilissének 18-dik napján (az
egy és meg-oszolhatatlan Fr. Respublika'
5-dik Esztendeje Germinál Hónapjának
29-dikénn) meg-állítottak, 's név-alóírá-
sokkal meg-erössítették: Plenipotentiá-
riusaikká nevezték, úgymint:

Ö Felsége a' Császár és Király:
Don Martius *Matrilli*, Nemes Nápolyi Pá-
tricius, Márkéze *Galló* Urat, Januárius Ki-
rályi Rendje' Vitézzét, Ö Felségének a'
két Szicziliák' Királyának Kamarássát, és
a' Bétsi Udvarnál rendkívülvaló Követjét;
Róm. Sz. Birodalombéli Gróf *Cobenzel*
Lajos Urat, Sz. István Rendjének Nagy-
Keresztes Vitézzét, a' nevezett Ts. K. Apo-
stoli Felség' Belső-Tanátsossát, és a' min-
den Ruszszusok' Fels. Császáriánál rendki-
vülvaló Követjét. Gróf *Merveldt* Maximi-
liánt, a' Német Rendnek 's Mária Théré-
sia' katonai Rendjének Vitézze, a' neve-
zett Csász. Kir. Felség' Kamarássát 's Lo-
vas-Generálissát; és Báró *Degelman* Ig-
uázt Urat, a' nevezett Felségnek a' Helvé-
tziai Közönséges-Társaságnál plenipoten-
tziázott Ministerét.

És a' Frantzia Respublika:

Bonapartét, az Olasz-Országban lévő Fr. Sereg' Fő-Vezérét.

Kik, minekutánna mind két részről által adták egymásnak a' magok Békesség-Követségjeokről szóló Bizonyság-Leveleket, következő Tzikkelyekben állapodtak meg:

1.) Ezentúl és örökre, erőss és felbonthatatlan Békesség foglenni, Ő Felsége a' Római Tsászár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya, ennek örökösei 's Követői; és a' Fr. Respublika között. Az Egyező Felek, igyekezni fognak a' legnagyobb gondossággal, magok és Státusaik között tökéletes egyességet tartani fenn, és meg nem engedik hogy vagy egy vagy más részről, vizenn vagy szárazonn, akár mely okból és akármely szín alatt, valamely ellenségeskedések követődjenek el; minden el fog szorgalmatossan távoztatódni, a' mi meg háboríthatná jövődöre, a' szerentsésenn helyre - állított egygyességet. Azokhoz, kik az Egyező Felek között egygyiknek vagy másiknak kárt akarnának okozni, egyik Fél se' lesz szegedelemmel 's óltalommal, se' maga sem Más által.

2.) Mihelyest az Egyező Felek, által vejéndik költsönösenn egymástól a' jelenlévő Kötés' ratifikátzióját (meg erősítését);

azonnal fel fognak szabadítani a' le-tartóztatás alól minden jószágokat, jusokat, és jövedelmeket, melyek, vagy egyikőjöknek vagy másikjoknak földjén, 's az azzal egyesített Tartományokban, akár ott lakó magános Személyeknek, akár ottani Közönséges Fundátzióknak tulajdonai. Kötelezik magokat, hogy eleget tessenek minden fundusokra nézve, melyeket az említett magános Személyektől 's Közönséges fundátzióktól vettek fel, 's még adósok velek, és hogy minden summákat meg-fizetnek vagy visszafizetnek, melyek, előbbeni törvényes Kötések szerént, vagy egyiket vagy másikat illetik Ő közzülök. Ez a' Tzikkely, köz a' Cisalpina Respublikával is.

3.) Ő Felsége a' Császár, Magyar 's Tseh Országok' Királya által engedi mind maga mind Successorai' képeben, a' Fr. Respublikának minden jussait, melyekkel bírt az Ausztriai Alföld nevezet alatt esmeretes Belgiomi Tartományokra nézve. Ezen Tartományokat tökéletes Felsőséggel örökre a' Fr. Respublika fogja birni, 's egész tulajdonosi jussal, az ezzel egybekötöttett fekvő jószágokkal egyetemben.

4.) A' Fr. Respublikára esnek minden adósságok, melyekbe, a' felyebb való Tzikkelyben meg-nevezett Tartományok, szokott formálításokkal köttettek le. Azoknak laistromát mihelyt lehetséges lesz, és

még a' Ratifikátzióknak által tserélése előtt, által fogják a' Fels. Tsászár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya' Plenipotentziáriussai adni a' Fr. Közönséges-Társaság' Plenipotentziáriussának: hogy a' Ratifikátziók költsönös által-vétele' alkalmatosságával, mind a' két Hatalmasságok' Plenipotentziáriusi, a' világosító, vagy Tóldalék - tzikelyei eránt ezen Kötésnek meg egyezhesenek egymással, 's alájok írassák azoknak magokat.

5.) Ő Felsége a' Tsászár, Magyar és Tseh-Országok' Királya meg-egyez benne, hogy a' Fr. Respublika bírja egész Fejedelmi jussal Velentzének néhai Napkeleti-Szigeteit *Corfut* (*Corcyrát*); *Zantet* (*Zacynthus-t*); *Cephaloniát*; *S. Maurát*; *Cerigot*; és az ezektől függő más Szigeteket, úgymint: *Butrintot*, *Lartat*, *Vonizzát*, 's általjábann minden Kereskedő-helyeket, melyeket a' Velentzeiek bírtak ennekelőtte Albániában, melyek a' Lodrinói tenger-kebelen alól fekszenek.

6.) A' Fr. Respublika meg-eggyez benne, hogy Ő Ts. K. Felsége, egész Felső-séggel 's telyes Tulajdonosi-jussal bírja, az alább nevezett Tartományokat, úgymint: *Isztriát*; *Dalmátziát*; az *Ádriai* tengerenn fekvő 's ez előtt Velentzéhez tartozott Szigeteket, a' *Cattaroi* tenger-kebelt; *Velentze'* Városát; a' *Lagunákat*; 's azon Tartom-

mányokat, melyek, az Ádriai tenger, és egy línea között fekszenek, mely, Tirolisból jöven ki, Gardola előtt megy el a' patak' folytábann, 's a' Garda-tót által hasítja (rézsút) Lacisaig, onnét továbbá egy katonai (egyenes) vonást formál San Giacomoig; mely mind a' két Félnek hasonló hasznára van, és a' melyet még a' Ratiókázióknak által-tserélése előtt tartoznak a' mind két részről ki-nevezett Ingenieur ek ki-jelelni. A' határ-línea annakutánna által vágja San-Giacomonál ez Athesist (melynek olaszúl *Adige*; németül *Etsch* a' neve) és ezenn folyó-víznek bal partján megy az úgy nevezett Fejér tsatornának ezen vízzel való egyesüléséig. Ott a' línea, magába foglalja Porto-Legnagonak is egy részét, oly Fél-Kerülettel egyetemben, melynek a' közepén által vontt egyenes línea, 3 ezer ölnyi. A' Fejér tsatorna' bal partjától a' *Tartaro* vize' bal partján, a' *la Polisella* nevezetű Tsatornának is bal partján halad tovább a' línea, az említett Tsatornának a' Pádus (Po) vizébe való szakadásáig, és végre a' nagy Pádus bal-partján a' tengerig,

7.) Ő Fge a' Tsászar, Magyar 's Tseh Országok' Királya, maga, Successorai, 's Ofztályossai képeben, a' Cisalpina Respublika' hasznára ígéri, hogy a' had előtt bírtt olyatén Tartományaihoz, melyek most

egy részét teszik azen Respublikának, soha jussát nem tartja, 's meg-egyezz benne, hogy a' nevezett Respublika, egész Felsőséggel, és teljes Tulajdonosi jussal bírja, minden fekvő jószágokkal egyetemben, melyeknek bírása ezen jussal egybe vagyon kaptsolatva.

8.) Ő Felsége a' Császár, Magyar 's Tseh - Országok' Királya, meg-esméri a' Cisalpina Respublikát, senkitől Mástól nem függő Hatalmasságnak. Ez a' Respublika magában foglalja: Néhai Ausztriai-Lombárdiát; Bergamo; Brescia; és Crema vidékeit; Mántua Városát és Várát; a' Mántuai vidéket; Peschierát; egy részét a' haidan Velentzei Tartományoknak, melyek, Napnyúgot és Dél felől esnek annak a' Határ-líneának, mely a' Császár Ő Felsége Olasz Birtokaira nézve a' 6-dik Tzikkelyben szabódott ki; a' Modenai földet; Massa és Carrara Hertzegeget; 's a' Bonóniai, Ferrárai és Rómániai 3 Követségeket. *(Ezekhez járult azólta Veltlin Tartomány-nya, mely annakelőtte, Graubünden nevű Helvétziai Kántonhoz tartozott. A' Szárd-niai Királytól, és a' Pármai Hertzegetől is szeretne el tsipkedni ezen új Respublika némely határos Birtokokat. Romába, oly Jelentést küldött Nov. 15-dikén: hogy ha nyóltz napok alatt meg nem esméri a' Római Udvar a' Cisalpina Respublikát;*

Hadizenet gyanánt fogja Ez venni a' meg nem esmerésnek továbbra való el halasztását; a' minthogy küldött is Romániába azonnal egy Sereg osztályt.)

9.) Az ezen Szövetségénél fogva, által engedett, nyertt, vagy tseréltt minden Tartományokban, minden Lakosoknak 's Tuljadosoknak fekvő vagy ingó-bingó jószágokat 's jövedelmeiket, melyek, a' Tsász. Felség és a' Fr. Respublika között támadott had miatt le-tartóztatódtak, fel-szabadíttatnak, és senkit közzülök, akár Személyjére, akár Vagyójára nézve nem lehet háborgatni. Azok, a' kik nem akarnak tovább ezen Tartományokban lakni: nyilatkoztassák ki ezen szándékjokat a' meg-erössített Békesség-kötésnek publikálása után 3 Hónappal. 3 esztendő hagyatik nékiek, hogy azon idő szakasz közben el adhassák, vagy akármely más rendelést tehessenek, fekvő és ingó bingó jószágaikról.

10.) A' jelenlévő Kötésnél fogva által-engedett, nyertt, vagy tseréltt Tartományokkal együtt járnak az adósságok is; melyekbe le vagynak kötve fundusúl, azoknak földjeik.

11.) A' F. Tsászárs, Magyar és Tsch-Országok' Királya, és a' Cisalpina Respublika birtokai között határt formálandó Folyó vizeknek 's Tsatornáknak részeinn' szabad hajókázás fog lenni; úgy hogy egy-

gyik Hatalmasság se' kívánhat azért; vá-
mot a' másiktól, és hadi módra fel-ké-
szültt hajót se tarthat azokon. Ez mind-
azáltal ki nem rekeszti a' Porto - Legnagoi
Vár őltalmára szükséges készületeket.

12.) Minden eladás, és minden által-
ajánlás, minden kötés, melyet a' Néhai
Velentzei Tartományoknak Városai, Kör-
mányfékei, vagy Polgári és ideig elő ál-
lított Elöljárói tsináltak a' Német és Fr. Se-
regeknek tartása végett, meg fog maradni
maga erejében, és foganatossnak tartatik
azon napig, melyen e' jelenvaló Békesség-
kötés subscribáltatik.

13.) Az ezen Kötésnél fogva által en-
gedett vagy tseréltt Tartományokhoz tar-
tozó Diplomaticus Levelek és Archívu-
mok, a' Ratifikátziók által-vételének nap-
jától számlálendő 3 Hónapok alatt, által
fognak adattatni azonn Hatalmasságnak,
mely, azoknak birtókába jutott. A' mely
Váraknak, Városoknak, és Tartományok-
nak Tulajdonosaikká lesznek ezen Kötés
által az Egyező Hatalmasságok; azoknak
Plánumaik és Mappáik is híven által fog-
nak nékiek szolgáltatni. Vilzsza-adód-
nak azonn katonai Írások és Laistromok
is, melyek a' mostani hadban vétettek el
a' két Fél Seregeibéli Stabális Tisztektől.

14.) Mind a' két Egyező Feleknek e-
gyenlő, vágyódások lévén, elharítani mind

azt, valami az ő közöttök oly szerentséssen helyre állított szép egyességnek karára szolgálhatna; szentül kötelezik magokat, hogy minden erejekkel költsönössen rajta lesznék az ő Statusaikbeli belső tsendességnek fenn-tartásánn.

15.) A' Kereskedés éránt, haladék nélkül egy oly Kötes fog meg-állíttatni, mely az Egyenességgel meg-egyez, és Ő Felségét a' Tsá zart, Magyar 's Tseh-Országok' Királyát, és a' Fr. Respublikát, éppen azoknak a' hafznoknak teszi bátor-ságos részesévé, melyeknek részesei mind kettőjök' Státusaikban, az ő nálok leg-na-gyobb kedvességben lévő Nemzetek. Azon közben, míg e' lenne, oly karba fog vissz-sza-állani mind két részről a' Kereskedés, melyben vólt a' had előtt.

(Már a' Fr. földről sok Levelek is érkeztek a' Ts. K. birtokokba, portékák éránt, nevezetessen Tseh-Országba, az Üveg-hutásokhoz).

16.) Az Austriai és Fr. Seregek által el foglaltt Tartományoknak Lakosai közül senki se' háborgattatik, 's üldöztethe-tik, a' két Hatalmasságok hadfolytatása közben nyilatkoztatott politika vélekedése-ért, vagy polgári, katonai, vagy kereske-dői tselekedeteiért.

(A' többi a' jövő postán.)

B é t s.

Károly Fő-Hertzeg *Tseh*-Országának
Polgári és Katonai Kormányozójává nevez-
tetett Ő Felségétől.

A' Bétsi Magistrátus tegnapelőtt szá-
mos Deputáció által köszönte meg Ő Fel-
ségeknek az óhajtott Békességnek helyre-
állítását. F. Urunknak egy aranyos par-
nán nyújtották be a' Köszönő-Írást; F. Asz-
szonyunknak pedig ezüstösön. Ezen tze-
remónia után gazdag ebédet ettek a' De-
putátusok a' *Hattyú* nevű Vendég-foga-
dónál.

Nagyváradon, Aradon, Temesváron
is nagy örvendezéssel és tisztelettel fogad-
tatott Ő Kir. Fő-Hertzege.

* * * * *

Egy derék Hazafi, úgy ajánlja álta-
lunk, mint tudománnyal telyes és gyönyör-
ködtető Munkát T. T. Professor *Szvorenyi*
Úrnak azon Munkáját, melynek *Historiae*
Ecclesiasticae Regni Ungariae Amoenita-
tes cím alatt hat tomói jöttek ki 1795 dik
és 1796 dik esztendőben Győrött Könyv-
nyomtató *Streibig* Úrnál.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 49.

Költ Bétsben, Karátson Havanak (Décembernek)
 19-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Ts. Kir. Generális Gróf *Merveldt* ismét
 vissza ment Mannheimból Rastadtba; on-
 nét pedig Bétsbe érkezett.

A' Rajna' két meljékeit oda kezdte
 már hagyni a' Ts. K. Ármádia, 's az örö-
 kös Ts. K. Tartományok felé takarodik.
 Tsak egy rész marad hátra belőle, mely
 a' Német Birodalom' némely más Rendjei-

C c c

nek Katonáival együtt Feldmarschalllieutenant Báro *Stader* kormányozása alatt mind addig a' Rajna' meljékénn leszsz, míg vége nem szakad a' Rastadti Békesség-alkunak, melynek el kezdése meg-eshetett *Bonaparte*' jelenléte nélkül is, minthogy *Treilhard* és *Bonnier*, kik Rastadtban maradtak, éppen azzal a' telyes hatalommal vagynak fel-ruházva a' Fr. Direktórium által a' Rastadti Békességalkura nézve, mint vóltak *Lille* (Ryssel) Városában az Ánglus Követtel Lord *Malmesbury*val tartott Békességalkura nézve. — Ts. K. Minister Gróf *Metternich*, Dec. 2-dikánn érkezett Rastadtba.

A' meg-hólt Pruszfiai Király, tsak egy Követet rendelt vólt Rastadtba, Báro *Jakobi-Klöst*' személyjében, a' ki Londoni Követje a' Berlini Udvarnak; de a' mostani Király, nagyobb tekintetet akarván adni Rastadti Követségének, nevezte ennek első Tagjává, a' Regensburgi Gyűlésnél lévő Követjét, Gróf *Görz* Státus-Ministert; 2-dikká, az említett B. *Jakobit*; 3-dikká, az Alsó-Rajnai és Vesztfáliai Kerületnél lévő Directoriális Ministerét *Dohm* Belső-Tanátsos Urat; 's melléjek adta Secretáriusoknak *Bernstorf* és *Finkenstein* Grófokat.

A' Frantziák által el foglaltt Rajna-bal-meljéki Német Tartományoknak sorsa

a' Rastadti Békességekötéstől függ. Mostani állapotjokról ezenn Tartományoknak, hofzszas előadásokat közlenek a' Német-Birodalmi Újságok, a' melyeknek summája rövideden ebből áll: 1.) hogy a' Frantziák, katonai exekúzió által szedik bé az azokra ki-vetett adókat; 2.) hogy minden Tisztviselőktől és Papoktól Fr. Republikénus esküvést kívánnak. 3.) Az ezen esküvést nem telyesítő Papokat által küldik a' Rajna' jobb meljékére.

A' Portugalliai Udvar, nagy kísérteteknek vagyon ki-tétetve, a' Hadfolytatásra, és a' Békességekötésre nézve. Egy felel t. i. a' Spanyol Ministériom, vagy is inkább Hertzeg *Alcudia*, a' ki maga teszt most mindent Spanyol-Országban, a' Királyné' és a' Király' meg egyezésével, és a' ki, az óltától fogva, hogy Feleségül vette Néhai Spanyol Királyi Hertzeg *Lajos Antal* Leányát: Rokonává lett a' Portugalliai Udvarnak is: telyes igyekezettel törekedik reá beszéllení ezen Udvar a' Frantziákkal magánossan kötendő Békességre, a' minthogy ebből az okból nem is eresztett bé eddig Fr. Katonaságot Spanyol-Országba, Portugallia ellen. — Más felől az Angliai Ministériom, igen roszsz következéscivel ijjesztí Portugalliát a' Nagy-Britanniától való el szakadásnak, melyre ugyan azért nem is határozta még meg

magát a' Portugalliai Udvar, hanem *Pombal de Pombeira* Grófot Londonba küldötte, 's az által eleibe terjesztette a' Londoni Udvarnak azon ajánlásokat, melyekkel a' Spanyol Udvar akarja ötöt reá venni a' különös Békességekötésre.

Spanyol-Országból az eddig vólt Párisi Követ Márki *del Campó* helyébe Gróf *Cabarrust* rendelte a' Király: minekutánna fel nem vállalta ezen Gróf a' Finántz-Ministerséget, melyel meg-kínáltatott. Ez a' Gróf az Attya annak a' mind magáról, mind Férjéről nevezetes szép Párisi Menyetskének *Tallienné* Ifjú asszonyinak. — Párisból Spanyol Országba, oly kívánsággal küldődik az új Fr. Követ *Truguet*, hogy siettesse a' Spanyol Hajósseregnek *Cádix*től való ki-indulását. — A' Hollandúsokat is erőssen sürgeti a' Fr. Direktórium, hogy tengeri erejeket, mentől előbb hasznavehető állapotba tegyék; 's a' *Dünkircheni* partok felé indítsák, melyekre számos Fr. Katonaság gyülekezik öszsze *Bernadotte* Generális' kormányozása alatt. A' Batáviai Nemzeti-gyűlés hozzá is láttat, valamint tsak lehet, minden Kikötőhelyekben, a' hadakozó- és szállító-hajók felkészíttetéséhez: de arra a' Feltételre tsak 42 Tagok állottak; és 44-en nem, a' mely fzerént tartoztak volna Batáviának Lako-

si, jövedelmeknek 8 procentó részét áldozni fel a' Respublikájok tengeri erejének jobb karba való állítására.

Az Ángliai Ministériom, *Duncan* Admirálisra bízta a' *Dünkircheni* Fr. Kikötőhelynek szemmel-tartását. Ezt a' diadalmas Vezért nehezenn kerülné el a' Fr. Sereggel *Thilorier* is, kiről írtuk, hogy a' levegőégben szándékozik egy nagy Mongolfier'enn Ángliába: már azolta pedig második Tudósítást is tett közönségessé, melyben még bátorságosabb utat projektál a' levegő-éginél, t. i. a' víz alatt, 's az ő képzelődése szerént oly erővel omlának ki a' Frantziák Nagy-Britannia' partjaira, mint a' milyen frissességgel származott egyfzerre *Vénus* a' tenger' tajtékjából. — *Thilorierről* való ítéllettételével a' *Gazette Nationale* nevű Párisi Újságnak nagyon meg-vagyunk elégedve; mely azt írja, hogy ha még nem egészen Bolond is szinte *Thilorier*; de a' mint látszik, nem meszsze van ugyan tsak a' megbolondulástól.

Egy *Chevalier* nevű Frantzia Polgár azzal biztatja Hazafi-társait, hogy Ő új nemét találta fel a' hajdani el ólthatatlan Görög tűznek, és azt ha ki-lövi puskából valamely hajóra: az meg-gyúlad legottan és el ég. Késznek mondja magát,

élete' veszedelmével is meg-próbálni ezen ritka találmánnyának foganatját.

A' Frantziáknak Angliával folytatandó hadakozására ily jegyzést tesz egy Párisi Levél: „Tudni való, hogy Lord *Malmesbury*, azért hagyta el főképpen *Lille* Városát, mivel nem vólt hatalma megígérni, a' Hollandusoktól el vett minden Birtokoknak Anglia' részéről lejendő vizsza adattatását. Ha tehát igazat kell szólni: mi tsupán a' Hollandusokért folytattunk hadat, kiknek egész Tengeri-erejek, áll most: két 74 ágyús hajókból; két 64, és két 56 ágyúsokból, de a' melyek igen meg-vagynak rongálva; 7 Fregátokból, melyek között a' leg-nagyobb 40, a' leg-kissebb 24 ágyús; és egynehány 14, 12, 6 's 4 ágyús hajótskákból. Ily rettenő erővel akar minket segíteni Hollandia az Anglusok ellen, kiknek leg-alább is vagyon 600 különbkülönbféle nagyságú hajójok. Száznegyvenre számláltatnak tsupán az olyan hajójaik, melyek között a' leg-nagyobb száztíz, és a' leg-kissebb hetven ágyús.

Párisi panaszok: 21-dik Növ. től fogva 29-dikig, 15-re ment a' Frantzia földön ki-rablott Kurírok' száma, kik mindnyájann Leveleket 's pénzt is vittek. — Növ. 28-dikán, Páristól egy óránnyira állották el némely Gonofztévők a' Külső dol-

gokra ügyelő Minister' egy Inassának az útját, el vették a' nála volt Leveleket 's magát meg-ölték. — A' Belső dolgokra ügyelő Minister egy Kerülő-Levelet intézett a' Közönséges-társaság-osztályjaihoz, melyben keserves ki fejezésekkel tesz szemrehányásokat, az új Kalendáriomra és a' Respublikánus Innepekre való nem figyelmezésért: minekokáért a' Direktórium szorosan meg-parantsolta, hogy a' Nemzeti-Innepeket 's minden tizedik napot, az úgy nevezett Decadikat nagy tisztelettel meg kell ülni. Átsi, Kömívesi, és más közönséges munkákat nem szabad azokon tenni; nem szabad semmi névvel nevezendő portékákat is árulni.

Londonból Nóv. 26-dikánn: — „*Fox* Úr, a' Barátihoz intézett Írásában ígéri, hogy rövid időn meg fog ismét jelenni az Ország-gyűlésben: mely maga meg-határozásáról *Fox* Úrnak, azt tartják itten, hogy a' Királyjal tartott magános beszélgetésének egyenes következése.

A' Békesség-kötés' Tzikkelyeihez tartoznak még e' következők is:

17.) Ő Felsége, a' Tsászár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya, a' részre nem hajlás (neutrálitás) fundamentomai fzerént, bé nem botsáthat a' maga Kikötőhelyeibe,

többet hat hadi-hajóknál, akár egyik, akár másik had-folytató Hatalmasságéi légyenek azok.

18.) Ő Felsége a' Tsáfzár, Magyar 's Tseh-Országok' Királyja, fogadja, hogy Breisgaut által-engedi a' Modenai Hertzegnek, azon kárnak ki-pótolása végett, melyet vallott ezenn Hertzeg, Örökösével (*Ferdinánd Fő Hertzeg Feleségével 's Magzativál*) együtt, az Olasz-Országi Tartományainak el veszítése által. Breisgaut, éppen oly feltételek alatt fogja bírni a' Modenai Hertzeg, mint birta Modenát.

19.) A' mely fekvő jószágokat személy szerént birtak 's el adtak Ő Kir. Hertzegaségek, *Károly Fő-Hertzeg*, és *Kristina Fő Hertzegasszony*, a' Fr. Respublikának által-engedett Tartományokbann, visszadattatnak nékiek oly feltétel alatt, hogy azokat 3 eszt. dők alatt el adják. Ugyan ez a' régula fog tartatni, azon fekvő, és személyt illető jószágokra nézve is, melyeket Ő Kir. Hertzegasége *Ferdinand Fő-Hertzeg* bír a' Cisalp. Resp. földjén.

20.) Rastadtban, tsupán a' Német-Birodalomnak, 's a' Fr. Respublikának Plenipotentiáriussaiból álló Gyűlés fog tartatni, a' két Hatalmasságok között kötendő Békesség végett, mely Gyűlésnek el kell kez-

deni az alkut ezenn Kötés' subscribálása után egy Hónappal, vagy még elébb is.

21.) A' mind két Félnél lévő hadi Foglyok, és a' had közben el vitt vagy adott Kezesek, a' kik még el nem botsattak; vissza fognak adattatni, ezen Kötés' subscribálásától számlálva, 40 napok alatt.

22.) Attól a' naptól fogva, melyen ezen Kötés' Ratifikátziói által fognak vevődni, meg-szűnnek mindenféle adózások, szállítások, 's köteleztetések, melyeknek helye volt az Egyező Hatalmasságok' Státusaibann.

23.) Ő Felsége a' Tsászar, Magyar 's Tseh-Országok' Királyja, és a' Fr. Respublika, a' rangra 's egyéb tzeremóniákra nézve, éppen azt a' rendet fogják tartani mely volt állandóul a' had előtt. A' nevezett Felség és a' Cisalp. Resp. egymás között azokat a' tzeremóniákat fogják tartani, melyek szokásban voltak, az említett Felség, és a' Velentzei Respublika között.

24.) Ezen Békességekötés, köz, a' Batáviai Respublikával is.

25.) Ezen Kötést Ő Felsége a' Tsászar, Magyar 's Tseh-Országok' Királyja; és a' Fr. Respublika, mától számlálendő 30 napok alatt, vagy ha lehet elébb is,

subscribálni fogják, és a' Rátifikátziók, il-
lendő módra fognak által-vétetni költsö-
nössen Rastadtban.

Készült és subscribáltatott *Udine* mel-
lett *Campoformidóban*, 1797. Oct. 17-di-
kén, (az egy meg-olozhatatlan Fr. Res-
publika 6-dik elzt. je Vendem. Hónapjá-
nak 26 dikánn.)

Márkéze Galló.

Bonaparte.

Gróf Cobenzel Lajos.

Gróf Merveldt.

Báró Degelmann.

A' néhai Velentzei Respublikához tar-
tozott *Terrafermának* azon részében, mely
a' Ts. K. Felség' birtokába jött által, ne-
vezetes helyek: *Verona*, *Pádua*, *Vicen-
cza*, *Porto-Legnago* Erösség; *Adria*; *Ro-
vigo*; *Este*; *Castel-Franco*; *Bassano*; *Tre-
visio*; *Feltre*; *Bellune*; *Aviano*; *Torre*;
Cadore; *Belgrado*; *Latisana*; *Marano*;
Gemonna, *Palma-nuova*; *Udine*'s a' t.

Velentzei Dalmátzia' Püspökségei,
melyeknek neveit viselték eddig is Titulá-
ris Püspökjeink ismét vissza-jöttek most
a' F. Magyar Király' birtokába, úgymint:
a' *Vegliai*; *Arbai*; *Ansárai*; *Kortzolai*;
Almisiai; *Makárai*, *Tinnini*. *Veglia* Szi-
gete, az *Adriai* tengeren fekszik, közel
Fiume Városához; *Arbe* Szigete, nem kü-
lönben *Oscero* is (melyben vagyon az *An-*

siai Püspökség) szomszédjai *Vegliának*. *Curzola* Szigete, melyben vagyon a' *Kor-
zalai* Püspökség, melyre esik Fiumétól, mert éppen a' vége felé fekszik Dalmátziának. Ezen négy Szigeteknek a' Fő-Városai is hasonló nevűek mint magok. Dalmátziának nem-tengeri részében fekszenek *Almissa*, *Macarsca*, és *Tinen*, melyekről neveztetnek az *Almisiai*, *Makáriai*, és *Tinnini* Püspökségek. — — Jöttek által két Albániai Püspökségek is, t. i. *Kattaroi* és *Biduai*. Ki érvén az Ember Dalmátziából, a' *Ragusai* Respublikátska' birtokaihoz jut, melyeken keresztül menvén *Cattaro* és *Budua* Városokat találja a' tenger-partján.

A' *Driveszti* és *Skutarii* Püspökségek is Albániában vagynak, de már ezek a' *Török Birodalom*hoz tartoznak.

A' *Római Udvar Birtokai*' széleihez küldettett *Cisalpinus* Katonáknak, négy ezer *Lengyelek* is indultak még utánnok *Mediolánumból* Növ. 23-dikénn.

Colli Generális, kiről írtuk vólt, hogy *Tsászár Ő Felsége*' szolgálatjából a' *Római Udvar*' szolgálatjába ajánlotta magát által vette már vezérlése alá *Pápa Ő Sz.sége*' Seregét.

Elegyes Tudósítások.

Helvétzia: A' *Graubündteni Kánton*nak

meg-hagyta *Bonaparte*, hogy *Veltlin* Tartomány, 's az ehez tartozott *Chiavennai* és *Bormiói* vidékek, melyek, mind együtt a' nevezett Kántonnak valának régi tulajdonai, jövendőre, örökössenn a' R. Cisalpinához kaptassanak. Meg-bízta azonban *Bonaparte* a' Graubündtenieket, Növ. 11-dikénn hozzájuk intézett Írásábann, a' Fr. Respublika' barátságával és védelmével, ha illendőképpen viselik ahhoz magokat. Ezenn ígérethez bízván a' Graubündteni Lakosok nagyobb része 150 Deputátusokat küldött *Chur* Városába, hogy tanátskoznának az Igazgatás' formájának meg-változtatásáról. Ezen Deputátusok' Gyűlése, Deputátusokat küldött *Bonaparté*hez *Rastadt*ba, kik mivel nem érték már *Rastadt*ban *Bonapartét*, Párisba is utánna indultak oly jelentéssel, hogy az előbbeni Kormányfőek' Tagjai mind árestálva vagynak, 's készek a' Graubündteniek jobbítani a' magok előbbeni Konstitúciójokat: minekokáért, ne szakaszsa el tőlök *Veltlint Bonaparte*. — — A' Basileai Respublika' részéről is rendkívül való Követségben ment Párisba ama' nevezetes Polgármester *Ochs* Úr. — Sok Párisi Újságírók nyilván írják, hogy a' Fr. Respublika ugyan Helvétziát meg-hagygya a' Maga-Uraságában; de azt el múlhatatlannak állítják, hogy Helvétzia' mostani

Konstitúziójában nyomos változtatások ne történjenek.

A' Cisalpina Respublikából, *Bonaparte*' rendelete szerint, ki nem mehetnek az Ifjak, 20 dik esztendejek előtt külföldre, tudományok, mesterségek, vagy kereskedés' tanulása végett.

A' Cisalpina Respublika Direktóriumának javasolta *Bonaparte*, hogy az Újságokat, ne engedje eszt. eig Censura nélkül ki adatni: mely javaslására *Bonaparténak* nem állott reá a' Törvényhozó - Tanács: azt azonban nem ellenzette, hogy a' Direktórium pénzt veressen *Bonaparte* emlékeztére; mely pénznek egyik oldalán *Bonaparte*' képe szemléltetik ily felülírással: *Az Olasz - Országinak*. Ezen emlékeztető pénz, arany darabokban küldődött a' Fr. Direktórium' Tagjainak, a' Törvényhozó - Tanács' Tagjainak pedig ezüst-darabokban.

A' Toskánai Nagy-Hertzeg, által akarja engedni *Lunigiana* nevű Tartományát a' Cisalpina Respublikának, oly feltétel alatt, ha Ez meg-egygyez benne, hogy a' Nagy-Hertzeg a' maga Birodalmához kapcsolhassa a' helyett a' Luccai földet.

A' Spanyol Ex-jesuiták, mind visszahívattatnak Olasz - Országból: és a' kik vissza nem mennek, el vesztik fizetésse-

ket, ha tsak meg nem mutathatják, hogy beteges állapotjuk gátolja vizsgálata-mehetéseket.

A' Berlini Tudósítások ditséretére írják a' mostani Királynak, hogy Iffjú Fejedelem' léteére is nem szorítja magát szükségtelenül a' tzeremóniákhoz; és a' valóságos nagyságot nem keresi a' tsupa külsőségeiben. Ezen nemes együgyűségnek jeles példájául hozzák fel a' többek között, egy mindjárt azonn napi tselekedetét a' Királynak, a' mely nap reá szállott az uralkodás. A' mint t. i. le ült volna ebédelni: látja hogy nints ott *Jachau* nevű Adjutánsa; kérdi tehát: *Hol légyen Jachau?* — Felelnek, hogy nem mert megjelenni: minthogy még tsak Kapitány. „*En nem lettem más Emberré, monda a' Király, minden a' régi állapotban marad nálam. Jachau, továbbra is velem ebédel, valamint az előtt.* — A' Polgárságnak, pártfogását; 's a' Papságnak különös figyelemességét ígérte az Iffjú Felség. Ígérte nevezetessen, hogy nagy gondja lesz a' közönséges Tanító-helyekre, ily arany-mondást ragasztván ezen ígéretéhez: „*Uraim! engedjenek nékem időt: elébb meg kell vizsgálnom: Mit tehetek haszonnal?*

Belgrádbann, nagy rémülést okozott *Déc. 6-dikánn* egy Tatór, a' ki oly híra-

dással érkezett oda, hogy egynéhány ezer Vidini pártos Törökök nem vólnának meszszebb *Belgrádtól* 12 óránnyi járó földnél, 's oly szándékkal akarják meg-támadni *Belgrádot*, hogy bé-rontsanak abba diadalmasan, vagy előtte végezzék vitézül életeket. Ezen kedvetlen Tudósítást közlőtte másnap délelőtt a' *Belgrádi Basa* a' *Zimoni Komendánszal* is. A' *Keresztyén* és *Zsidó Kereskedők*, féltöbb portékáikat nagy sietséggel szállították által *Zimonba*.

B é t s.

Ő Felsége' parantsolatjából el kell innét távozni a' *Pensionistáknak*, akár *Katonai* akár *Civilis* rendből lévők, 's akár *Férjfiúi* akár *Afzszonyi* nemből valók legyenek.

A' *Dunameljéki Magyar Insurrectió'* *Districtuális Generálissaihoz* (*Hertzeg Eszterházy* és *Gróf Pálffy* *Generálmájorokhoz*) egy *Staféta* érkezett ide *Budáról* a' múlt *Szombaton*, oly értelmű Írásával *Királyi Fő-Hertzeg Nádor Ispányunknak*, hogy minekelőtte el oízlana az *Insurrectió*, meg kell tudni mind a' *Tisztektől*, mind a' *Közemberektől*, kik akarnának közzülők *Ármádiai Reg. eknél* katonáskodni. A' *Közembereknek* ha tetszik, mindjárt felvétetnek *Huszárok* közzé. A' katonáskodni kívánó *Tisztekre* nézve, kegyes köz-

benjárását ajánlja jó Nádor-Ispányunk Ő
Felségénél.

* * * * *

Tudósítás.

Jus Consuetudinarium Quadripartitum Hungaricum nevű Munka eránt, oly Jelentést tettünk vala, hogy a' kik megakarják azt szerezni: hozzánk küldhetik neveiket: de most jelentjük, hogy későbbi meg-határozás szerént, nem Bétsben jó már ki a' nevezett Munka, hanem Horváth-Ország' Fő-Városában Zágrábban, *Novoszel* névről neveztetett Ts. Kir. privilégiáltt Könyvnyomtató-műhelyben. A' kik tehát meg-akarják azt szerezni; egyenesen írhatnak *Novoszel* Úr' említett Typographiájához; 's a' számokra rendelendő Könyvet meg kaphatják a' jövő esztendő' Áprilisse után, író-papíroson, 4 for. 30 xrokért; nyomtató-papíroson pedig 3 for. 30 xrokért, azon Tóldalékokkal egyetemben, melyekről mi emlékezetet tettünk vólt előbbeni Híradásunkbann. Bétsbenn *Hörling* Könyváros a' Bognergasse nevű Útszábann; Pesten pedig az Universitas' Könyvárossa bé-vefzik a' Subscriptziókat. Mi a' hozzánk küldött neveket által adtuk, *Hörling* Úrnak.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 50.

Költ Bétsben. Karátson Havának (Décembernek)
22-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Békességes és Hadi Környülállások.

Bonaparte vissza-érkezett Rastadtba
Dec. 17-dikénn.

(Párisba Déc. 5-dikénn ért vala, 's a'
Felesége' házába szállott.)

Rastadtbann Déc. 8-dikánn tartották
első Ülésseket a' Német-Birodalom' Kö-
vetei: Déc. 11-dikén pedig a' 2-dikat.

A' Rajnánál, 6 ezer Ember marad a'
Ts. K. Seregből, 30 ezerig való Német-Bi:

D d d

rodalmi Katonákkal egyetemben B. *Staa-*
der' kormányozása alatt.

Gróf *Latour* 36 ezer főből álló Ts.
K. Seregosztályjal, a' Salzburgi földön telel.

A' több része Rajnai Seregünknek Tseh
Országban fog téli-quártélyokra szállani
Pilsen' tájjan.

Károly Fő-Hertzeg, tegnap reggel in-
dult el Bétsből jövőendőbéli Lakó - Városra
Prága felé.

Moguntziából, Decemb. 7-dik 8-dik 's
9-dik napjain, minden Ts. K. ágyúk el ta-
karítottak; a' Frantziáktól el vett ágyúk
pedig, egynehány Fr. Kommisszariusok-
nak által-adattattak. A' Ts. K. Katona-
ságnak *Moguntzia*' környékéről lett el ta-
karodása után, Frantziák foglalták el azt,
— minden *Német - Birodalmi Újságok bi-*
zonyítása szerint — oly hirtelenséggel,
hogy *Dahlsheimbann*, *Bermesheimban* 's
Oppenheimbann ott érték még a' Ts. Kir.
Katonaságot.

Az Ausztriai Birodalomhoz járúltt Olasz
Tartományoknak által-vételére, Dec. 18-di-
kán kellett a' parantsolatok szerint mega-
indúlni egy Osztálynak azonn Seregből,
mely Belső-Ausztriában tartózkodott. Ve-
lentze Városra leszfz a' Lakó-helye mind
a' Polgári, mind a' Katonai Kormányfészék-

knek. Oda most négy Magyar és négy Német Batalion Gyalogság rendeltetett.

A' Római Udvar meg esmérte a' Cisalpina Respublikát

E' szerént a' Cisalpina Respublika se' fogja már segíteni az *Anconai* Pártosokat.

Ancona Városa és Vídéke' Lakosainak leg-nagyobb része meg van elégedve a' Római Udvar' Igazgatásával.

A' Liguriai (Genuai) Respublika, parantsolat gyanánt vévén *Bonaparte'* javas-lását, reá állott, hogy az ő kebelében is Frantzia-módi Konstitútzió állíttassék fel, mely szerént már néki is öt Direktori lesznek, és két Törvényhozó Tanátsai, melyek között az Ifjabbik 60; az öregebbik pedig 30 Tagokból fog állani. Húsz nagyobb és 200 kisebb Kerületekre osztatik fel a' földje. Minden nagyobb Kerületbéli különös Gyülekezetek, egy egy Deputátust választanak magok kebeléből, és ezen Deputátusokból formálódik az egész Kerületnek helybéli Kormányzéke. Lesz a' Direktóriumnak is egy Bíztoza minden Kerületben. A' Katonaság tíz Szakaszokra osztatik fel, 's minden Szakasznak egy Májor lesz a' Feje.

Helvétzia' Elöljáróit erőssenn sürgeti a' Frantzia Követ, hogy küldjenek el

minden Frantzia Kiköltöztteket a' Helvétziai földről. Ezenn sürgetéshez kemény szemrehányásokat is ragaszt, hogy t. i. a' Frantzia földdel határos széleiben Helvétziának nem tsak menedék helyet; hanem védelmet is találtak legyen a' Fr. Papok és más Kiköltözttek, a' melynél fogva szabadon fortélyoskodhattak a' Fr. Respublikának külső és belső bátorsága ellen: és hogy nevezetessen *Vaatlandban* (*Pays de Vaud*) még a' közönséges Isteni szolgálat-tétel is meg-engedtetett az olyatén Papoknak, kiket a' Fr. Respublika meg nem szenvedhetett a' maga kebelében: mivelő hogy meg nem esküdtek annak hívségére.

A' Rajnai Frantzia Seregből egy jó nagy tsapat, azon a' vidékenn telepedett meg, mely hajdan, a' Basíleai Püspökség földje vólt, és most *Montterrible* nevű Osztályját teszi a' Fr. Közönséges-Társaságnak.

Helvétzia' Graubündteni Kántonjának környüállásairól, egy Részrenemhajló Helvétusnak hiteles Előadása ez: Veltlin Tartománnya' Lakosainak sok esztendőktől fogva tele vólt már a' szájak panaszszal a' Graubündteni Tisztartók ellen, a' kik igen kegyetlenül bántak velek, de gazdag Emberek lévén ezen Tisztartók, sikeretlenné tudtak tenni minden ellenek való

panaszt. Ily szorongattatások között, folyamodtak a' Veltliniek Tsaszár Ő Felségéhez, mint törvényes Védelmezőjéhez annak az Egyességnek, mely Őket Graubündtenhez kaptsolta. Segítettek is Ők magokon ezen az úton: de meg-lévén már egyszer benne a' Graubündteniektől való undorodás, midőn szemlélték szomszédságjukban a' Cisalpina Respublika' emelkedését: oly kívánság származott benne, hogy ahoz kaptsolják magokat. Ezen szakadásnak, hogy eleit vehessék némely okos Graubündteniek: jónak ítélték *Veltlint* Szövetséges-Társúl venni fel a' magok Kántonjához, de ezenn hasznos szándékot egészen meg-gátolták egynehány előkelő Familiák, melyet látván a' Veltliniek, Követeket küldöttek a' Cisalpina Respublikához, oly kéréssel, hogy fogadná őket is kebelébe, és még magának Graubündtennek is egy részét, t. i. a' Puschlavi vidéket, erővel a' magok földjéhez akarták ragasztani. Ezen környülállásokban vállalt *Bonaparte* Köz-Bíró-ságot a' *Veltliniek* és *Graubündteniek* között. A' Graubündteni Gyülekezetek is kiválasztották Deputátussaikat *Bonaparte*hez: de nem tetszván a' Kánton' némely Nagygyainak, a' Deputátusok' szájába adott, és *Bonaparte* előtt ki nyilatkoztatandó köz-ajánlás: mindég halogatták a' Deputátusok elindulását, és az

említett ajánlás helyett is mást akartak által-adni nékiek, melynek mindazáltal Ezek ellene mondtak, és tsak ugyan megjelentek *Bonaparténál*, de a' ki-szabott időnél későbbben, a' midőn már engedelmet nyertek a' Veltliniek *Bonapartétól*, a' *Cisalpina* Respublikával lehető egyezésre. Megilletődvén ily sértődésseken a' Graubündteni Gyülekezetek, Képviselőket választottak magok között, a' kik — szamfzerént 150-en — rendkívül való Kanton-gyűlését tartottak *Chur* Városában, az oda való Polgármester' előülése alatt: mely Gyűlés, nem tsak elbotsátotta-hívatalljokból, az előbbeni Kormányfizek' Tagjait; hanem pénzbéli kezességet is kívánt tőlök, melyel kötelezte Öket a' Graubündteni földön való maradásra. Továbbá, mentő Követeke küldött *Bonaparte*hez; úgy szintén a' Graubündteni Respublikával lévő Fr. Biztoshoz *Comeirras* Polgárhoz; nem különben Ts. K. Követ *Kronenthal* Úrhoz; és a' Rastadti Fr. Követekehez. Ekképpen minekutánna teljesítette volna öfzsze-ülésének fötzélját, ki választott kebeleből 30 Személyeket, 's által-adván Azoknak a' további igazgatásra való hatalmat: széljel-öfzlott.

Bonaparte, nem adott kétségkívül arra engedelmet a' *Cisalpina* Respublika' Elöljáróinak, hogy az ő rendeleteit, me-

lyeket tett ezenn Respublikára nézve, rostálhassák, 's el is ronthassák. Rostálják pedig és el is rontják. Ki-szabta t. i. *Bonaparte* a' Cisalp. Resp. határait: 's azonban, a' Pádus bal-meljékén fekvő birtokait a' Pármai Hertzegnek, Cisalpinus Katonák foglalták el: mely erőszakos tselekedetnek meg-igazítására, következő két okok hozódnak fel, az a' végett kiadott Manifestumban. 1.) Hogy az említett vidékek Lakosai magok kívántak egyesülni a' Cisalpinusokkal. 2.) Mert azon vidékeknek a' Pármai Hertzegséghez lett által-botsátása nem egyez meg a' Nemzetek Törvényével. — *Bonaparte* akarta, hogy a' Klúbok bé-zárattassanak: 's *Dandolo* — kit maga *Bonaparte* plántált által *Velentzéből Mediolánumba* — keményen sürgette Azoknak újra való ki-nyit-tatását, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts-nak, 25-dik Növ. ri Ülésében. — *Bonaparte* kívánsága vólt az is, hogy a' Belső-Bátorságra és az Igazságra ügyelő Mini-stériumok egyesülve legyenek egy Mini-sternél. Úgy is vóltak: de a' Törvényhozó-gyűlés parantsolta a' Direktóriumnak, hogy válaszfza el azokat; 's el is választotta. — Az Újságokra nézve mi történt? már meg-írtuk a' múlt postán.

Berna Városában, titkos tanátskozá-sok tartásához kezdettek Dec. 2-dikánn,

a' Bernai Salodurumi (Solothurni) 's Friburgumi Helvétus Kantonok' Követei.

Párisból, új Özfzeesküvésről, és a' Direktorok között támadt új veszekedésről írnak ismét.

Nagy Britanniának 1798-dik eszt. béli szükséges költségeit, 250 millió, 495 ezer forintra számlálta *Pitt* Minister Név. 24-dikénn az Ország gyűlése előtt. Hogy ezen summát bé lehessen hajtani, javasolta, hogy a' Házak, lovak, és tsupán a' bujalkodásra szolgáló portékák' taksáját, 3 annyira kell fel-vinni, mint a' mennyi mostanság vólt, mely taksákból e' szerént, 70 millió forintot várt bé a' Minister. Új adót nem projektált; hanem hogy ki-telehessen a' fenn említett nagy summa, 150 millió forintoknak költsön való fel-vevését állította szükségesnek. A' Londoni Bankóról azt ígérte előre, hogy az maga, 30 milliót ad az említett 150 millióba.

Az Ánglusoktól el fogatott Hollandus Hajóssereg' Vezére *de Winter*, visszabotsáttatott Ángliából Hollandiába, oly feltétellel, hogy a' mostani hadban többé ne szolgáljon. Meg engedtetett néki, hogy el vihesse magával a' Londonban meghalálozott Vezér-társsa (*Renties Vice-Admirális*) testét is.

Irrlandia (*Hibernia*) védelmére, a' mely tíz línci hajók rendeltettek újjabban

a' Londoni Udvar által: azoknak Vezérjévé neveztetett Sir *Alan Gardner*, kiről azt írták Növ. 26-dikánn, hogy már meg volt a' bútsúzó-audientziája akkor a' Királynál.

Az Ángliai Szabad-Seregek' buzditására nem mulatják el a' Haza' Leányai is mind azt meg-tenni, a' mi tőlök ki-telhetik: elmés varrásokkal ékesítvén azoknak zászlóikat.

Londonban Növ. 29-dikénn titkos Státus-Tanáts tartatott, melyben minden Ministerek jelen voltak, kik minekutánna felolvastatták volna magok előtt a' Bétsből érkezett Tudósításokat: végzéseket *Windsorba* küldötték a' Királyhoz.

Elegyes Tudósítások.

A' leg-rozsfszabb Embertől is válhat jó Ember. *Botanybayban*, a' hová küldettettek Angliából számkivetésbe a' Gonolztévők, vagynak most két nevezetes Emberek, úgymint *Sydney* és *Barrington*. Az első, híres Útonálló-tólvaj volt Angliában; a' másik is egy a' leg-istentelenebb Emberek között, és most mind a' kettő, valósággal emberséges hasznos Ember. Az első, nagy darab puszta földet tett termővé, alkalmas Vendégfogadót épített; és most egy Teátromot készített, melynek maga lesz az Igazgatója. — *Barrington*, Békél-

tető-Bíró; és ezen hivatalát oly erányosan folytatja, hogy egyenessége 's meg vesztegethetetlen jó-lelkűsége által, Másoknak is példa lehet a' követésre.

A' Skótziai Pártosok' Feje *Muir Tamás*, kire az a' szententzia hozattatott, hogy *Botanybay*ba küldettség, 's el is küldődött: most Párisban vagon.

A' meg-hóltt Pruszsus Király' teste 6-dik Déc. ben tétetett ki, közönséges látás végett; a' temetés' tzeremóniaja pedig 9-dikben tartatott igen nagy pompával.

Az Iffjú Pruszs. Király oly szorgalmatossággal utánna lát Fejedelmi kötelességének, hogy már reggeli öt órakor hozzá fog a' munkához, 's ritkán fordíthat egy órát napjában, ha szép idő van is, sétálásra. — Minden Ministereinek megparantsolta, hogy a' közönséges hivatalokra alkalmaztatandó Személyeknek érdemeiket szorossan meg-visgálják előre; és hogy a' Ministériom minden Osztályjainak (Departmánjainak) mostani állapotjáról is tudósítsák Ő Felségét, hogy meg-ítélhesse: mitsoda változásokat legyen szükség tenni e' részben el múlhatatlanul.

Az Orosz Birodalomba bé-fzállíttatandó nádméznek, nem különben a' kávénak is egy *nórimbergai* fontjától, 16 xr. har-

mintzadot kell fizetni. Más idegen portékák' vámját is igen fel emelte a' Tsászar.

A' Párisi Dámákat, annyira el foglalta a' vak Ámorhoz viseltető indulatjok, hogy készek vóltak meg-vakítani ök is magokat, avagy tsak fél szemekre; mert a' leg-újabb módi szerént, egy hofszan le nyúló haj fűrtjök által, egészen be-fedik a' bal szemeket.

A' Kapítálisták Regensburgban igen meg-örültek egy ígéretnek, melyet tett ott nekik valamely *Philipp Jacob Martin* nevű Ember, hogy t. i. Ő költsön-pénzeket akarna fel-venni, de oly feltétellél; hogy leg feljebb is négy hét alatt ismét visszadja azokat, száztól ötven interesttel. Kapott is mindjárt öt hét alatt magános Személyektől nyóltzvan ezer forintot: de 5-dik Decemberig tsak tíz ezer forint interest fizetett vala még vissza. A' Német Birodalmi Gyűlés' részéről lévő Politzáj (Belső bátorságra ügyelő Tisztség) tehát oly értelmű Intést tétetett közönségessé, hogy a' nevezett Ember' ígérete nem egyéb magános ígéretnél. A' ki tehát sokat épít rajta: magának tulajdonítsa, ha meg-tsallattatik.

A' Velentzei Respublikának el enyészése után a' Fr. Respublikára szállott Görög Szigeteknek mind egyikében Könyv-

nyomtató-műhelyt állíttatnak fel a' Fran-
tzia Elöljárók, 's egyszersmind azt is vé-
gezték, hogy az említett Szigetektől 30
Görög Iffjaknak lehessen mindenkor helyek
a' Párisi közönséges Nevelő-házban.

Londonban mostanság egy oly fze-
rentsés Játzó, *Hodges Richard* nevű, holt
meg; hogy fél millió forintot hagyott ma-
ga után, de Testamentomában nem tsak
kérte a' Fiát, a' játszástól való maga meg-
tartóztatására, hanem keményen is köte-
lezte azt oly fenyegetéssel, hogy ha ját-
szani mérészel, el fogja veszteni az ötlet
illető örökséget.

Magyar Ország

*Bars Vármegyei Fő-Ispány, Septem-
viralista, és Udvari Tanácsos Almásy Ig-
nátz* Ő Nagysága, örökös jószágul nyerte
Fels. Királyunktól, *Bihar és Békes Vár-
megyében fekvő Sarkad és Kétegyháza*
nevű Camerális Helységeket.

Septemviralista és Udvari Tanácsos *M.
Benitzky* Sámuel Úr, Dec. 3-dikán végez-
te 75 esztendőkre terjedt életét, Nógrád
Vármegyének *Halap* nevű Helységében.

Az általunk már többször jelentett *Bu-
kovinai* pestisre nézve, erányos gátló ké-
születeket tétet a' F. Kir. Helytartó-Tanáts,
Máramaros' széleinn.

Veszprémből Déc. 10-dikén: — „Két nem Magyar származású Emberek, Bacchus által végeztették itt ki magokat a' múlt Hónap' vége felé ez árnyék Világból. Egyik, Nemzeti szokása ellen, addig nyelegette vizezetlen a' bort, míg az végre nem csak a' fejébe, hanem a' lábába is szállott. Ily állapotjában ki-bitzegett Boldogtalan a' hídra, 's ott düléngeszvén, egyszer a' vízbe tuppant, melyből már ekkor akaratja ellen a' fúladásig kentelenítettett nyelni. — A' Másik, mivel mindég bővölködött volt vízzel, hogy egyszer a' borban való buborékolásra, még pedig más erszénnyére, alkalmatosságot kaphatott: annak igen megörvendett, 's fel-fogadott gondolatlanúl, hogy nyóltz ittze bort meg iszik: de mikor a' 6-dikat itta volna, ki öntötte magából az éltető-erőt, mint az ürgét a' jukából.

B é t s.

A' múltt Kedden ment le a' F. Magyar Cancelláriáról, Ő Felségének azon parantsolatja, mely által igen sok szép ki-fejezések között az Insurrectiót tökéletesen el erezti.

Néhai Udvari Ágens T. *Türi* Sámuel Úr; rövid ideig tartott betegsége után meghalálozott.

A' *Göttingai* Tudós Társaság, Levelező-Tagjává vette fel Ts. K. Könyv-vis-

gáló N. *Engel* Krisztián E. Hazánkfiát, következendô formájú és valóságú Diploma által:

Cum omnium inter se Litterarum mutuae sint Utilitates, mutua auxilia, et adjuvamenta, nec ulla facile alterius ope et fructu carere possit; tum multo magis eae disciplinae, quae multarum rerum observatione, caussarum investigatione, et multi Temporis experientia continentur, multorum ingeniorum, et animorum vires consociatas sibi postulant.

Societas Regia Scientiarum Gottingensis, severiorum, et subtiliorum Litterarum, earumque disciplinarum, quae vulgo paucorum studiis frequentari solent, ad vitae tamen publicae, privataeque utilitates fructuosae, liberalique ingenio et honesta opera dignissimae sunt, incrementa, et ornamenta studio aliquo praecipuo persequitur, eo consilio, ut, quicquid singulorum Sodalium doctrina et ingenio indagatum et inventum fuerit, in reip. litterariae usus mox vulgetur, adeoque iis doctrinarum copiis, opibusque, quae communi usu habentur, accessio nova, et auctus fiat. Cum autem nonnisi conjunctis multorum doctorum Virorum, partim consiliis, partim studiis, et voluntatibus se consilium hoc suum consequi posse iudicet: Sodalium ea suf-

fragiis, judiciis Virum doctissimum, Christianum de Engel Censorem librorum Imp. Reg. auctoritate, rerum gestarum memoriae Indagatorem, Exploratorem, et Auctorem gravissimum, amicum sibi, et Familiarem Litterarum commerciis conjunctum optat, legit, et his ipsis Litteris publice declaratum esse vult, hacque judicii sui, et benevolentiae Testificatione id se consequuturam esse sperat, ut communia studia diligenter ille colat, etiam respectu ad Societatis, vel exemplum, et auctoritatem, vel honorem, et dignitatem habito, utque inventa, observata, vel animadversa, cum ea communice, Societatis utilitatibus, Existimationi et Famae, pro virili consulat; amicitia et benevolentia Socios complectatur. Scr. Gottingae, d. 11. Decemb. CICI³CCXCVII.

H. Gatterer h. t. Director
C. G. Heyne.

Tudósítások.

* * * * *

A' Könyv-szeretőknek, és számos Tudakozódóknak kedvéért jelentetik: Hogy azon Haza' esméretét erányzó, és több tekintetben olvasásra méltó munka, mely ily tzím alatt jött Világ' eleibe: *Egynehány Hazai Utazások' le-írása, Toth és Horváth - Országoknak rövid Esmértetésé-*

vel együtt G. T. D. által 1795. Következendő helyeken találhatik Új-észrend után:

Bétsbenn, a' Magyar Hírmondónál; Posonyban, Landerer Mihály, és Véber Simon Könyvárosoknál; Pesten, Veingand Könyvárosnál; Pápán, Prof. Marton; Győrött Ev. Rector Német László; Komáromban, Ref. Préd. Mindszenti; S. Patakon, Prof. Kövi; Losontzon, Prof. Rátzkevi; Szigeten, Prof. Hari; Debretzenben, Prof. Szilágyi; Nagyváradon, R. Préd. Szaklányi; Erdélyben Kolosváratt, Med. Doktor Pataki: M. Vásárhelyen, Prof. Basa; Nagy Enyeden, Prof. Benke Mihály — Uraknál.

A' Könyv nagy 8-ad formájú 's 10 rézre metfzett Táblák nyomásával ékeskedik. Az ára 2 Rforint.

Az Erköltsi Tudományról, *Keresztyén Morál* cím alatt írt betses Munkája T. Marton István Pápai első Prófessor Úrnak, ki-került már a' sajtó alól, Győri privilégiált Könyvnyomtató Strejbig Úrnál, 's a' jövő Januáriusbann esendő Debretzeni Vásár' alkalmatosságával széljel is fog küldöztetni. Nagy 8-ad formájú szép mediam papirosra, új Ciceró betűkkel van nyomtatva a' Könyv. Telz mind öfzsze 60 ár-kust. Két Kép is vagyon benne. Az ára 1 forint 42 xr.

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG^o
ENGEDELMÉVEL,

—————

Nro 51.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 29-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Párisi Tudósítások: „Az Ánglisok ellen, ismét új eszközt gondolt ki egy *Tilorier* forma Képzelő, mely abból áll: hogy készítsen a' Fr. Respublika, oly hosszú ágyúkat, melyek tíz, húsz, sőt 40 óránnyi melzszeségre is fogatosann dolgozhassanak; s' szegeztesse ki a' Fr. partokra, és akár golyóbisokkal akár kő-darabokkal lövöldöztesse belőlök Anglia' hajóit és épületeit. — A' mely harangok

E e e

még meg-maradtak eddig a' Fr. Biroda-
 lomban, most mind azoknak le-fzedése
 eránt parantsolatot adott ki a' Finántzmi-
 nister, 's által adatja azokat egy Társa-
 ságnak, melyel bizonyos kötést tett a'
 Kormányfő. — A' *Calaisi*, *Dünkircheni*,
 és *Ostendei* Kikötőhelyekben, újmódi 36
 ágyús hajók készülnek oly véggel, hogy
 azon Fr. Sereg' védelmezésére szolgálja-
 nak, mely, Nagy-Britannia ellen indul.
 A' *Campoformidói* Békességekötés által vál-
 tozván a' Fr. Respublika' körn ülállásai,
 következő rendelések tétettek a' Sere-
 gekre nézve. 1.) Az Olasz Országi Sere-
 get *Berthier* Generális kormányozza ezen-
 tül, 's gondja lesz, a' *Campoformidói*
 Békességekötéshez képest meg-kívántató el-
 szállításokra. 2.) A' Német Országi Sereg,
 két részre osztatik. Egyiknek, *Rajnai*;
 a' másiknak, *Moguntziai* a' neve. 3.) A'
Rajnai, magában foglalja a' Német-Orszá-
 gi Seregnek azon részeit, melyek a' Kö-
 zönséges Társaságnak *Montterrible* nevű,
 és *Felső 's Alsó Rajnai* Osztályjaibann (a'
 hajdani Basíleai Püspökségben, és Alzá-
 tziában) 's a' Rajna' jobb partján állanak.
Augerau Generális kormányozza ezeket.
 4.) A' Rajna' két meljékein álló egyéb
 Szakaszai a' Német-Országi Seregnek, té-
 szik a' *Moguntziai* Sereget. Ennek *Har-*

zry Generális a' Vezére; kire az is bízattatik különösen, hogy Moguntziába katonai Őrizetet szállítson bé. 5.) A' Hollandiában lévő Korpus (mely, 25 ezer emberből áll) tsupán egy Olztály-Generális által kormányoztatik. 6.) *Bonaparte* Generális veszi által az Angliai Sereg' kormányozását, mihelyest az ő Ministeri Követsége, a' *Campoformidói* Kötés' teljesítésére nézve elvégződik. Helytartója lesz addig *Desaix* Generális. — *Bonaparte* Generálisnak Dec. 10-dikénn adtak a' Direktorok közönséges audientziát, melynek tzeremóniáját ágyúk durrogtak ki dél tájban. Tulajdonképpen való közönséges audientzia volt ez: mivel a' Nemzeti palota' nagy udvaránn esett meg, a' hol Haza' óltára volt fel-állítva, melyen, a' Fr. Respublikához ragasztott tulajdonságoknak t. i. az úgy nevezett Szabadságnak, 's képzelt Egyenlőségnek, és a' Békességnek álló-képeik szemléltettek. Győzedelem jegyeivel is ki volt tzipfrázva az Óltár. Ennek eleibe, öt karos székek valóának helyheztetve, az 5 Direktorok' számára; jóval hátrább pedig együgyűbb székek a' Ministerek' számára. Az Óltár, mellett két felől, fél-karika formájú tágas alkotmányban voltak a' Törvényhozó-gyűlés' Tagjai, más közönséges Tisztviselők, a' Nemzeti-Muzsikások 's a' t. Egy mód nélkül nagy sátor (talán az, mely, Konstántzinápoly-

ból küldődött ajándékul Párisba) fedte be az egész készületet. *Bonaparte*' érkezését muzsikai zengedezések előzték meg, melyeket csak hamar félbe-szakasztottak az Éljen! kiáltozások. Éljen a' Respublika! Éljen *Bonaparte*! Éljen a' nagy Nemzet! Ebben a' szempillantásban meg-jelent *Bonaparte*, kit állva várt a' Direktórium és az egész Gyülekezet. A' külső dolgokra ügyelő Minister, a' ki elő-vezette *Bonapartét*: tartott elsőben Beszédet, melynek végződésével, által adta *Bonaparte* a' Direktórium' Elölülőjének *Barras*nak; a' Ts. K. Felség által meg-erössítettett (ratifikáltatott) Békességekötést; 's Ő is mondott egy Orátziót, melyben a' többek között ezzel a' ki-fejezéssel élt; hogy a' Frantzia Nemzet' ki-terjedésének tsupánni azok a' határai lesznek; melyeket maga a' Természet szabott ki. — *Barras* hofszasan felelt *Bonaparténak*, kit nagyobbbnak mondott *Pompéjus*nál, 's így szólott hozzá a' többek között: „Koronázza meg Kegyelmed Polgár Generális! a' maga szép életét; Ángliának meg-hódoltatása által, melyel adós a' Nagy Nemzet; a' maga megbántatott betsületének. A' Kegyelmed' szíve, Temploma a' republikánus betsületnek. Kegyelmedre bizza annak a' nagy szándéknak végrehajtását a' Direktórium. Ezen Beszéd után meg-tsókolta *Barras* *Bo-*

napart, 's meg-ölelték a' több Direkto-
rok is. Délutánni négy órakor nagy ven-
dégtség kezdődött; melyben a' külföldi Kö-
vetek is jelen voltak, úgymint: *Visconti*,
a' Cisalpina Respublikáé; *Boccardi*, a'
Genuaié; *Mayer*, a' Batáviaié; *Michelli*,
a' Genevaié; *del Campo*, Spanyol-Orszá-
gé; *Sandoz Rollin*, Pruszfziáé; *Dreyer*,
Dániáé; *Esseyd Ali*, a' Török Tsászáré;
Steuben, Hessencasselé; *Abel*, Vürtem-
bergé; *Reitzenstein*, Bádené; *Corsini*,
Toskánáé; *Ruffo*, a' Nápolyi Királyé;
Balbi, Szárdiniáé. — Az ezen tzeremóniát
követett napokon, hoszszas tanátskozáso-
kat tartott *Bonaparte* a' Direktóriummal.
Sokat vólt együtt, kivált *Barrassal*, a' ki-
nek köszönheti főképpen az Olasz-Orszá-
gi Vezérségre lett emeltetését. — *Berlin*-
ból, következő értelmű Írás útasíttatott
Parisba, Növ. 17-dikénn: 3-dik *Fridrik*
Vilhelm, Isten' kegyelméből Pruszfziának
Királya, Brandenburgnak Márchiója, a'
Róm. Sz. Birodalomnak Fő-Kamarássa és
Választó-Hertzege, a' Frantzia Respubliká-
hoz, és ennek nevében a' Végrehajtókör-
mányszéket formáló Polgárokhoz: Nagy
és kedves Barátim! Az Isteni Gondviselés
veget vetett Növ. 16-dikán, az én Atyám'
a' Király' életének: és engemet bé-ültetett
Eleim' trónusába. Haladék nélküi közlöm
Kegyelmetekkel ezenn kettős történetet,

meg-lévén győztetve a' felől, hogy az én veszteségembenn részt vesznek; és azt, hogy én lettem a' Pruszsiai Tartományok Igazgatója, úgy nézik, mint magokra is tartozó dolgot. Igen nagy gondom lesz annak a' jó egygyességek fenn tartására, melyet a' két Nemzetek között oly szerentesen meg állíttatva találtam, és ezen felül kérem az Istent, hogy Kegyelmezteket Nagy és Kedves Barátim, a' maga szent és méltó óltalmában tartsa. Kegyelmezte jó Barátja. *Fridrik Vilhelm.* — Az újjonnan ki-tudódott Öszszeesküvésért 98 Személyek ültek vala már fogva Dec. 11-dikénn, a' *Temple* nevezetű Párisi nagy fogházban.

Portugalliáról, Párisi, Londoni, sőt Lisbonai Tudósítások is bizonyítják már, hogy sok kétségeskedések után tsak ugyan reá állott ezen Ország' Igazgatója is végre a' Fr. ákkal kötött Békességre, és nevezetesen a' Lisbonaiak, még azt is írták Nov. 17 dikénn, hogy Lisbona Városába s annak környékére, feles számú Katonák sereglettek oly véggel, hogy kényszerítsék az el távozásra Anglus Admirális Lord S. *Vincentet*, a' ki, Seregének leg-nagyobb részével mindég a' *Tagus* vizén feküdt már 19-dik Oct. től fogva, s Angl. Katonák által foglaltatta el a' Kikötőhely' minden Erősségeit is. E' szerént

Nagy - Britannia, tsak maga fog a' Fr. ák ellen hadat folytatni, melyre *Pitt* Úr a' szükséges költségeket nem tsak ki-gondolta, hanem meg is határozatta mar azt, az Ország-gyűlése által, Dec. 7-dikénn. 15 ellenzői találkoztak a' Ministert' javaslásának, úgymint, a' melynek el fogadásából az Ország' veszedelmét jövendőlték: de 214 en voltak a' Pártfogói. Nagy Britanniának a' Frantziák ellen való készületei ezek: *Gardner* Admirális egy derék Hajóssereggel, Irlandia' partjait őrzi. A' győzedelmes *Duncan* Admirális, Fr Ország-nak Dünkircheni Kikötőhelye előtt áll, 's Batáviának Fő-Kikötőhelyét *Texelt* is szemmel tartja, de tsak óldalvást: mert a' Hollandusok még tsak most akarnak új hajók' készítéséhez fogni. *Bridport* Admirális, a' leg nagyobb hajókkal, úgymint 90 's száz ágyúsokkal, a' Bresti Kikötőhely előtt járkál fel 's alá, (melyben a' mint Londonból írják, 30 Fr. lineai hajók vagynak kezen) *Warren* és *Pellew* Contreadmirálisok, könnyűszerű Hajósseregekkel kerengenek a' több Fr. Kikötőhelyek előtt, hogy azoknak egymással való egyesüléseket meg gátolhassák. Ezen kívül, mind a' 3 Országoknak, t. i. Angliának, Skótzsiának, és Hiberniának (vagy Irlandiának) a' féltöbb partjaik meg-vagynak ágyúkkal és Seregekkel rakva. Elöttök pedig gyújtó- és ágyú-

zó tsónakok állanak nagy sűrűséggel. — *Jamaika* Szigetéből írta *Parker* Admirális, hogy azon a' tájon 12 Fr. hajókat részszerezént el fogott, részszerezént el-súlyesztett. Az Európai vizeken is mostanság 9 Fr. hajókat fogtak el az Anglusok, melyek között egy 30; és egy 24 ágyús tsupa új Frégát vagyon. Lord *S. Vincent*' Hajósseregéből egy Fregát, el fogott *El-Gallando* nevű Spanyol Posta-hajót, mely az Amerikai Spanyol Birtokoknak Havannai Kikötőhelyéből jött igen nyomos tárgyú Írásokkal.

A' *Szárdiniai* Király *Pedemontziuma* nem fél már, hogy el nyeljék a' *Cisalpinusok*: minekutánna ki-hirdettetett, hogy Növ. 23. dikánn meg-esett Párisbann, a' *Szárdiniai* Király és a' Fr. Respublika között lett egy oly Frigy meg-erősítéseinek költsönös által-vétele, a' melynek ereje szerént kötelesek a' két Hatalmasságok, valamint egymás' óltalmazására, úgy mind egyikőjük ellensége ellen is egyesített erővel való fel-támadásra. — Nem ily szerentsés

A' *Római Udvar*, mint két történetek bizonyítják, melyeket így ad elő a' *Bétsi Udvari Újság*: *Ancona* Városa és Megyéje eránt, úgy egyeztek vala egymással a' *Római Udvar* és a' Fr. Respublika, hogy

a' közönséges Békességnek meg-készülé-
 séig, Fr. Katonák maradjanak a' nevezett
 Városban, és Megyében. Ezek azonban
 szabad és mástól nem függő Társaságnak
 hirdették már ki magokat, *Anconai Res-*
publika nevezet alatt, Növ. 19-dikén. Ezen
 a' napon t. i. Követeket küldött az *Anco-*
nai Nép a' Tanátshoz, jelentvén Azok által,
 a' republikánizáltatáshoz való kívánságát.
 A' Tanáts kedvesen vette a' jelentést, 's
 ment mindjárt a' Fr. Örizet' Vezérjéhez
 D' *Allemague* Generálishoz, kinek meg-
 egyezésével azonnal egy Hirdetményt adott
 ki a' Tanáts, melyben a' Nép' kívánságá-
 nak telyesedését nyilatkoztatta ki. — A'
 másik történet még véletlenebb; mert ám-
 bár meg-esmérte a' Római Udvar a' Cisal-
 pina Respublikát: még is egy Osztály Len-
 gyel Katonaság, mely most ezen Respub-
 lika' szolgálatjában van vagy Dombrowszky
 Generális' vezérleése alatt, 3 napi ostrom
 után meg-vette Sz. Leo Várat, mely a'
 Sz. Pápa' tulajdona, *Urbino* Tartománya'
 szélén. Ő Sz. ge' Katonái erőssen vé-
 delmezték magokat az említett három napi
 ostrom alatt, 's vitézségekre nézve meg-
 engedte nekik G. *Dombrowszky*, hogy fegy-
 veressen, zászlókkal, 's muzsika-szó alatt
 mehessenek ki a' Várból. Útjokat *Urbi-*
no Városa felé vették, a' hová *Dom-*
browszky is követte őket, minekutánna

Örizetet hagyott volna Sz. Leo Várában.
(Ebbe a' Várba vala zárva ama' híres Tsá-
bitó Gr. Cagliostro.)

Toskánával, barátságos lábon áll a'
Cisalp, Respublika. Mar Követjét is kül-
dötte oda, ki a' Nagy-Hertzegnek, Növ.
23-dikán adta által a' maga Ministeri Bi-
zonyság' Levelet.

Magyar Ország

Nagy-Kállóból Déc. 11-dikénn: —
„N. Szabólts Vármegyének közönséges
Gyűlése tartatott ma itten, a' melyben N.
M. Fő-Ispányunknak, 's a' Tifzan túl fel-
kelte N. Vitézek' Fő Vezérének B. *Splé-
nyi* Gábor Ö Exc. jának fzerentsés vizsgál-
ékezésén különös örvendezését nyilatkoz-
tatta egész Megyénknek, Fő - Notárius *Os-
várth* Lajos Úr, mely szíves tiszteletet rö-
videbben de ékesen hálált meg Ö Exc. ja.
Ezen napra várattatott ide a' Szabóltsi N.
Sereg, melyhez viseltető nagy indulatját
azzal is kívánta meg-bizonyítani a' N. Vár-
megye, hogy Fő-Szolgabíró *Gentsy* Urat,
Lovasokkal eleibe küldötte; és helyen-
ként mozsár-ágyúkat rakatott ki, melyek-
nek durrogásából meg-tudhatná az egész
Város, Vitézeinknek közelgetését. Bé ér-
kezzénn a' N. Sereg, azonnal katonai rend-
be állott a' Vármegye' Háza' eleibe, 's

ott először is M. B. Vajai *Vay* Miklós Ezeredes Kapitány Úrhoz különösen, az után pedig ölfzszeséggel az egész N. Sereghez, magasztaló 's örvendező Beszédeket tartott említett Nótárius Úr. E' meg-lévén, a' Fő- és Altisztek bé-sereglettek a' Gyűlés' palotájába, a' hol Első Al-Ispány és Kir. Tanácsos T. Szathmári *Király* József Úr, fontossann elő adta N. Seregünknek példás maga viseletét: B. *Vay* Miklós Úr pedig az egész N. Sereg' képeben, szív-reható ki fejezésekkel köszönte meg a' N. Vármegyének erántok mutatott Atyai kegyességét. Ezzel vége lett a' Gyűlésnek, mely után illendőképpen meg-vendégelték a' T. Rendek Vitéz Attyokfiait, a' Közönséges Kaszszának minden terhe nélkül. Ezen vígadozást, ama' Borostyánkőszorúra érdemes Versszerző, T. *Erdödy* Lajos Tábla-Bíró Úr, kellemetes Versekbe foglalta."

Nagy - Váradról Déc. 15-dikénn: —
„Ditsekedve írhatjuk, hogy Kir. Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk meg-alázván magát közzénk, velünk való nem kevés meg-elégedését mutatta, kegyesen meg-ígervén, hogy a' tavaszszal ismét le jő, és akkor tovább fog mulatni közöttünk. Valóban, minden ki-gondolható tiszteességgel is kívántuk fogadni ily nagy vendégünket, ki-nek ide való jövetele Növ. 22-dik estvé-

jére, innét leendő el indulása pedig Növ. 24-dik reggelére vala elébb meg-határozva, mely határozáshoz tartván magunkat, oly rendelkezéseket tettünk, hogy a' nevezett estvén, *Marjától* fogva *Biharig*, Szövetnekek égjenek az út felén; *Bihartól* fogva pedig a' Váradi külső hídig égő rakás-fak (rógu-sok) világosítsanak az út két meljékén; belől a' hídon pedig a' Püspöki palotáig, lovas emberek álljanak fáklyákkal. Más nap a' Püspöki erdőben vadászat, 's egyéb mulatságokon kívül nagy műzsika is tartott volna. Ezen rendelkezések azonban nem telyesedhettek, mert a' Fő-Hertzeg Palatínus *Károlyból* Növ. 21-dikénn reggeli 7 órakor indulván, ámbár mindég esett az eső: még is már délutánni két óra előtt itt vólt. Városunkon kívül két rendbéli Deputátziók fogadták Ő Fő-Hertzogségét. Egygyik, melynek Szószóllója vólt Nagy-Prépost Gróf *Sauer* Ő Nga, a' Vármegye' szélin *Piskólt*on; a' másik pedig, melynek Feje, Kánonok és Apátur Gróf *Csáky* Ő Nga vólt, *Kügy* nevű pusztánn. A' Püspöki palota' Kapujánál egy Svadron *Blankenstein* Reg. ebéli Magyar Lovasság tett tiszteletet, 's ugyan ott köszöntötte meg Ő Fő-Hertzogségét, az Egyesült Görögöknek itt lévő Püspökje *Darabant* Ő Exc. ja is feles számú Uraságokkal egyetemben. Ezentúl tsak hamar kezdődött az ebéd,

szép muzsika szó alatt. Mintegy 38 Személyek ültek az Asztalnál, kik között voltak a' N. Vármegye' részéről, Öregebb Tábla-Bíráink is. Ebéd után szeretne volna a' Fő-Hertzeg meg-nézegetni a' Várost: de mivel sokan kívánczoktak hozzá audien-
tziára: nem maradt ideje: estve pedig hét órakor Bál kezdődött; a' melyben, meg-jelent 's tántzolt is, *Tiszáné*, és *Szentiványiné* szép Iffjú Aszszonyságokkal. Tíz órakor vatsorához ült, a' mely, mintegy 140 Személyekre terített asztaloknál 4 Szobákban artatott; és még vatsora után közel éjfelutánni 2 óráig múlatta magát. Az egész Város ki volt világosítva. Csak magán a' Püspöki palotán 3 ezer métsék tündöklöttek. Gyönyörűség volt szemlélni különösen a' Püspöki kertet, melynek ragyogását, a' különböző színű világok igen kellemetessé tették. Ezentsztessegtételeknek elintézésében fő részt vettek: T. Első Vice-Ispán *Péchy*, és Camerális Praefectus *Miskoltzy* Urak, Növ. 22-dikénn reggeli 6 órakor elindult tőlünk a' Palatínus sok ezer jó kívánások között.

Debretzenből Decemb. 5-dikénn: —
„Még eddig, az egész őszön, az időnek já-
rása, mind az emberekre, mind a' szegény
barmokra nézve, nagyon kedves volt.
Az emberekre nézve azért: mert mind ez
ideig is, két éjtizakai deret, és kevés fa-

gyotskát ki-vévén, semmi olyas hideg nem volt; és így, mind a' szőlős-gazdák szőlőjeiket el fedhették, mind a' szántóvetők eleget szánthattak, vethettek; eső is gyakran áztatván földünket: e' miatt az őszi vetések oly szépek, mint Sz. György nap' tájján szoktak lenni. Szegény barmaink pedig azzal jártak jól: hogy a' nyári hofzfazs szárazság miatt, a' leg-jobb legelő mezőn is, az az a' Hortobágy mellett, alig tenghetvénn, ott már most a' jó fűvön fel-híz-tak. Ebből ismét ez a' hasznunk: hogy nálunk a' húsnak fontja, három, 4, és leg feljebb 5 magyar pénz; a' szántó-vető emberek is sok őszi-vetést tévén, az életnek árra is sokkal alább szállott, mint Sz. Mihály Havában volt: mert a' leg szebb búzának is köbli 12, 13 márfás, a' rozsé 6, 7; az árpáé, kukoritzáé is 6. — Boraink is, mind a' hegyeken mind a' kertekenn, jók és meg-lehetős bővséggel termettek; hanem a' kertiekre nézve, ezt tapasztalták némelyek; hogy a' kiknek kövér és fekete földön volt szőlőjök, némelyeknek boraik fel-fortyantak, 's meg-etzetesedtek: talán azért, hogy az Augustusi és Septemberi nagy hévségek miatt, tsak erővel ért a' szőlő. "

Belgrádnak a' *Vidini* Pártosok ellen való védelmezésére nagy számú népet parantsolt a' Török Tsászár, mely segítség-

nek mentől elébb lehető érkezését nagy kívánsággal várta a' Nandorfejevári Basa Dec. 18-dikánn; mivel már akkor minden Erösségeket el foglaltak a' Duna menttében *Vidin* és *Belgrád* között az említett Pártosok, 's szándékoztak *Sisztóvot* is magokévá tenni. Negyven Lovasok közöttük véletlenül bé is rontottak *Belgrádba*, 's ott egy Jantsárt magokhoz vévén ismét el osontottak. A' Basa küldött nyomban Embereket utánnok: de mitsoda ki-menettel? még nem tudatik. A' Pártosok számát, kiknek *Pasman Csoghly* a' Vezérjek, száz ezernél többre teszik a' leg-újabb *Zimoni Tudósítások*.

Velentzéből Dec. 16-dikán. — „A' Sz. Márkus piatzán álló legszébb templomból, melly *St. Geminiano* templomának nevezetik, ki hordozóskodtak már a' *Franzia* Katonák, a' melyben, mint valamely *Kafzarmában* ötven három napokig laktak volt. E' folyó hónapnak 12 dikén újra meg szentelte azt a' Pátriarcha, 's azolta már ismét Isteni tiszteletek tartatnak benne. Tegnap rákták hajókra a' *Frantziák* minden Ispótályi készületeiket, 's *Ancona* felé indították. Tegnap érkezett ide *Mack* Generális, ki is *Kilmaine* és *Clerc* *Frantzia* Generálisokkal sokáig tanátskozott. Ma reggel meg-jelent a' Sz. Márk' piatzán is: a' hol sok éljen (*ev-viva!*) kiáltásokkal fogattatott a' temér-

dek sok néptől. Iunen Veronának, 's Májland Városának vette útját. Az Ausztriai Katonaságot 3 napok múlva várjuk ide."

Triestből Dec. 20-dikán: — „Ma estvére, vagy holnap reggel száll hajóra *Stuart* gyalog Regementje, és *Jordis* Regementjének 4 Kompániája, kik is Velenze Várossába fognak által hajókázni."

Rastadtból Dec. 18 dikán. — Hólnap vagy hólnap után fog ide vissza érkezni *Bonaparte*. — Moguntziai Directoriális Minister, *B. Albini* egy panaszló és protestáló Írást adott bé az itt lévő Fr. Követeknek, Moguntziának a' Frantziáktól lett körülvettetésére nézve, kik azonban felkivánták Moguntziát. — A' Fr. Követek, minden meghatározás nélkül való plenipontzientiztatássokat kívánják a' Németbirodalmi Deputátusoknak.

A' Pruszsiai Királynak, mindjárt 1-ső napján a' Királyságának, egy Írást nyújtott bé *Gentz* Hadi Tanácsos, melyben minden Igazgatói kötelességeket nemes szabadsággal terjesztett a' Király' eleibe. A' Király ki-nyomtatatta ezen Írást.

WILLIAM A. C. 17

17th Nov 1871

17th Nov 1871

17th Nov 1871

